

T. C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ORTA ÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TARİH EĞİTİMİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

259 NUMARALI HİCRİ 1006-1008 (MİLADİ 1598-1600)
TARİHLİ MARDİN ŞER'İYYE SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYON
VE DEĞERLENDİRMESİ

117102

117102

HAZIRLAYAN

Ramazan GÜNAY

T.C. YÜREKÖCÜYİN KÜLTÜR
BİLİM VE TURİZM BAKANLIĞI

DANIŞMAN

Doç. Dr. Ahmet KANKAL

DİYARBAKIR

2002

ÖZET

Son dönemlerde şehir tarihçiliği üzerine araştırmalar yoğunlaşmış bulunmaktadır. Biz de bu çerçevede tarihte mühim bir dini ve ticari merkez olan Mardin'i, Şer'iyye Siciline bağlı kalarak incelemek istedik.

Mardin; Müslüman, Hıristiyan-Süryani ve Yahudiler gibi değişik bir çok dini ve etnik yapının beraber yaşadığı, herkesin bir birini kendi konumlarında kabul edip bu ayrılıkları kültür zenginliği kabul ederek çatışma sebebi yapmadığı yerlerden birisidir.

259 numaralı Şer'iyye Sicilini seçmemizin sebebi Mardin'e ait en eski tarihli defter oluşudur. Transkripsiyonunu yaptığımız defter ile buna en yakın tarihli deftere baktığımızda aradaki zaman farkı 90 yılı bulmaktadır. 1598-1601 tarihli defteri seçmemizin sebebi Osmanlı arşiv vesikalarından olan Tahrir Defterlerindeki bilgiler ile Şer'iyye Sicillerindeki bilgiler arasında bir bağ kurmaktır. Bu defter, bölgede bulunan halk arasındaki uyumsuzlukları, merkez ile bölge arasındaki yazışmaları, azl, tayin, askeri, iktisadi, hukuki ve sosyal meseleleri ihtiva eden belgeleri içine almaktadır.

İncelenen dönemde Mardin, Osmanlı idari yapısı içerisinde Diyarbekir Eyaletine bağlı bir sancak ve kaza merkezi durumundadır. Mardin, Anadolu ile Suriye ve Musul arasında geçit noktasında bulunması nedeniyle ticari yönden büyük bir öneme sahiptir.

Sosyal bakımdan Mardin, bazı farklılıklar dışında, bulunduğu İslam coğrafyasının genel özelliklerini yansıtmaktadır. Köyler söz konusu olduğunda Müslüman nüfus ağır basarken; şehir merkezinde gayri Müslim nüfusun fazla olduğu anlaşılmaktadır. Bu da Müslümanların daha çok tarım, ziraat ve hayvancılık; gayri Müslimlerin ise sanat ve ticaret alanında yoğunlaştıklarını ortaya koymaktadır.

Kısaca, Mardin şehir merkezi ve köylerinde üç yıllık bir dönemde meydana gelen olayları ihtiva eden bir Şer'iyye Sicilini esas alarak XVI. yüzyılın sonu ve XVII. yüzyılın başında Mardin'in idari, iktisadi ve sosyo-kültürel yapısını ortaya koymaya çalıştık.

ABSTRACT

Recently, many studies are noticed to have focused on City History. Within this framework, therefore, we wanted to investigate the Province Mardin, which was an important religious and commercial center in history, on the basis the court note-book (Şer'iyye Sicilleri).

Mardin is one of the settlements where many different religions and ethnical structures such as Syrian-Christians and and Jews co-existed, and where everyone recognized the others within their position and accepted this diversity as a cultural richness, thereby not making this diversity as a reason for conflict.

The reason why we have chosen the court note-book with number 259 is that it is the oldest historical note-book belonging to Mardin. The time lag between the note-book whose transcription we have made and the nearest note-book to that is understood to be 90 years. Another reason for choosing such a note-book dated 1598-1600 is to establish a connection between the information in the court note-book and that in the registration note-books (tahrir defterleri), which are significant documents of the Ottoman Archives.

This note-book includes the disputes among the people in the region, correspondance between the central government and the region, dismissals, appointments, and military, economic and judicial issues.

At the period examined, Mardin was a sancak and district center of the Diyarbakır Principality within the Ottoman Administrative Structure. Mardin is of utmost importance due its location on the transit point between Anatolia, Syria and Musul.

Mardin socially reverberates overall features of the Islam geography except some differences. In terms of villages, musulman population is seen to have outweighed, whereas city population is preponderantly non-muslim, suggesting that musulmans were concentrated mostly on activities such as agriculture, farming and animal raising, while non-muslims were rather dealing in arts and crafts as well as trade.

In conclusion, we tried to establish administrative, economic and socio-cultural structure of Mardin as of the late 16. century and the early 17. century on the basis of (Şer'iyye Sicili), containing the events taking place within a period of three years in the city center and villages.

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu çalışma jürimiz tarafından, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Orta Öğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı, Tarih Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Doç. Dr. H. Tahsin Fendekci

Üye : Doç. Dr. Ahmet KANKAL

Üye : Doç. Dr. Kenan Ziya TAŞ

Üye :

Üye :

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

...../...../.....

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. Abdülbaki TÜRAN
MÜDÜR

ÖNSÖZ

Uzun bir süre bulunduğu coğrafyanın egemen gücü olan Osmanlı devletinin, iktisadi, askeri, siyasi teşkilatı, dayandığı hukuk kuralları ve sosyal yapısı yerli ve yabancı bir çok araştırmamanın konusu olmuştur. Önceleri genellikle siyasi tarih üzerine yapılan bu araştırmalar son yıllarda sosyal ve iktisadi tarih ile bölge tarihçiliği üzerinde yoğunlaşmıştır.

Şer'iyye sicilleri, Osmanlı Devleti tarihi için en mühim tarihi kaynaklardan birisidir. Şer'iyye sicilleri, kadıların vermiş oldukları kararlar, yapılan yazışmalar ve daha bir çok konuda bilgi veren temel vesikalar olmaları nedeniyle Osmanlı dönemine ait içtimai, iktisadi, idari, hukuki ve siyasi kararları ihtiva eden önemli vesikalardır.

Günümüzde bölgesel tarihçiliğin önem kazanması ile birlikte yıllarca bir çok dine beşiklik etmiş olan ve özellikle günümüzde büyük bir ehemmiyet arz eden yerlerden bir tanesi de Mardin'dir. Bu nedenle Mardin'i ele aldık ve Mardin'e ait şer'iyye sicilleri içerisinde en eski tarihli olanının transkripsiyonunu yaparak değerlendirmeye çalıştık.

İncelediğimiz defterin hacmi büyük olup ve içerisinde bulunan malzeme muhteva yönüyle zengin olmasına rağmen ağırlığı transkripsiyona verip değerlendirme kısmını kısa tutmaya çalıştık. Araştırmacılar, bu transkripsiyona dayanarak kendi alanları ve konuları ile ilgili derinlemesine bir çalışma yapabilirler. Bu sebeple biz öncelikli olarak araştırmacılara materyal sunma yolunu tercih edip, yeri geldiğinde de tarihin alanına giren konuları inceleme yolunu seçtik. Çalışmanın kusursuz olduğu düşüncesinde değiliz. Yapılacak yönlendirici eleştirilere de açık olduğumuzu belirtmek isteriz.

Gerek konunun seçilmesi ve gerekse transkripsiyon ve değerlendirmenin yapılması safhasında bana yardımcı olan kıymetli hocam sayın Doç. Dr. Ahmet KANKAL'a ve bana manevi desteği bulunan değerli hocam sayın Doç. Dr. Kenan Ziya TAŞ'a en içten teşekkürlerimi sunmayı bir borç biliyorum.

Ramazan GÜNAY

DİYARBAKIR

2002

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	I
İÇİNDEKİLER	II
KISALTMALAR	VII
TABLOLAR	VIII
GİRİŞ	IX
I- KADILIK MÜESSESESİ VE ŞER'İYYE MAHKEMELERİ	IX
II- ŞER'İYYE SİCİLLERİ VE ÖNEMİ	XIII

BİRNCİ BÖLÜM

MARDİN TARİHİNE VE COĞRAFYASINA GENEL BAKIŞ

I- MARDİN İSMİ	2
II- ŞEHRİN COĞRAFİ YAPISI	3
III- ŞEHRİN TARİHÇESİ	4
A- İSLAM ÖNCESİ DÖNEM	4
B- İSLAMİ DÖNEM	5
1- Osmanlı Öncesi Dönem	5
2- Osmanlı Dönemi	8
-Osmanlı Döneminde İlk İdari Taksimat ve Sonrası	10

İKİNCİ BÖLÜM

TRANSKRİPSİYON

1-TRANSKRİPSİYON İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR.....	13
2-METNİN TRANSKRİPSİYONU	15

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DEĞERLENDİRME

I- İDARİ YAPI	306
---------------------	-----

A- ŞEHİR YERLEŞİMİ	306
1- Mahalleler	306
a- Babü'l-Cedid (Yeni Kapı) Mahallesi	307
b- Zerraka Mahallesi	308
c- Babü'l-Hımare Mahallesi	308
d- Bimaristan Mahallesi	308
e- Gölasiyye Mahallesi	309
f- Sevindik Mahallesi	309
g- Şemsiyye Mahallesi	309
h- Zeytun Mahallesi	309
ı- Kasirin (?) Mahallesi	310
2- Köyler	310
3- Mezraalar	312
4- Nüfus	313
B- ŞEHİR YÖNETİMİ	313
1- Yöneticiler	313
a- Vali	316
b- Mütesellim	316
c- Voyvoda	317
d- Emin-Kethüda	318
e- Subaşı	319
f- Asesbaşı	320
g- Şihne	321
h- Alay Beyi	321
ı- Dizdar	322
j- Diğerleri (Kale Mehterleri, Kizirler)	322
2- Yönetim Merkezleri	324
a- Mardin Kalesi	324
b- Mahkeme Binası ve Görevliler	326
-Kadı	327
-Naib	330
-Şuhudü'l-Hal	331

-Katip	332
-Muhzır	333
-Kassam	334
-Diğerleri	334
II- SOSYAL HAYAT	334
A-GÜNLÜK HAYAT	334
1-Evler, Kullanılan Eşya	334
a- Giyim-Kuşam eşyası	337
b- Mutfak Eşyası	337
c- Yatak Odası	337
d- Sergiler	337
e- Süs-Ziynet Eşyası	337
f- Diğer Ev Eşyası	338
2- Komşuluk İlişkileri	338
3- Aile Hayatı	339
a- Sözlenme (Namzed)	341
b- Evlenme	342
c- Boşanma	345
d- Evlilik Dışı İlişkiler	348
4- Kadının Aile ve Toplumdaki Yeri	348
5- İsim ve Lâkaplar	349
6- İhtida Hareketleri	356
B- DİNİ VE SOSYAL MÜESSESELER	357
1- Cami	357
a- Cami-i Kebir	359
b- Camiü'l-Latif	359
c- Şeyh Taceddin Camii	360
d- İbrahim Beg Camii	360
2- Mescidler	361
a- Şeyh Mahmud Mescidi	361
b- İbrahim Beg Mescidi	361

c- Şeyh Necmeddin Gazi Mescidi	362
d- Kasım Padişah Mescidi	362
e- Salsal Mescidi	362
3- Kiliseler	362
4- Medreseler	363
a- Hatuniye Medresesi	364
b- Şehidiye Medresesi	365
c- Muzafferiye Medresesi	367
d- Zinciriye Medresesi	368
e- Kasımiye Medresesi	368
f- Hacı Beg Medresesi	371
5- Hamamlar	371
a- Muzafferiye Medresesi Hamamı	372
b- Cami-i Kebir (Ulu Cami) Hamamı	372
c- Hamam-ı Cedid (Yeni Hamam)	372
d- Kasımiyye Hamamı	372
III- İKTİSDİ DURUM	374
A- ÜRETİM	378
1- İşletmeler	379
a- Boyahane	379
b- Kirişhane	381
c- Debbağhane (Dabakhane-Tabakhane)	381
d- İhtisabhane	382
e- Bezzazhane	384
f- Cendrehane	384
g- Kellehane	385
h- Şirehane	385
2- Sınai	386
a- Esnaf grupları	387
- Debbağ	387
- Kefşger	387

- Habbaz	387
- Kasap	388
- Bakkal	388
- Dellal	389
- Keçeci	389
b-Sınai Üretimi	390
3- Ziraat ve Hayvancılık	390
B- TİCARET	392
1- Ticari Mekanlar	394
a- Çarşı-Pazar ve Dükkanlar	394
b- Kervansaraylar	396
c- Bedesten ve Hanlar	397
2-Şehrin İaşesi ve Ticari Emtia	397
3-Fiyat Hareketleri	398
SONUÇ	403
BİBLİYOĞRAFYA	405

KISALTMALAR

a.g.e.	:Adı geçen eser
a.g.m.	:adı geçen makale
B.	:Belge
bkz.	:bakınız
C.	:Cilt
Çev.	:Çeviren
H.	:Hicri
Haz.	:Hazırlayan
İ.A.	:İslam Ansiklopedisi
M.	:Miladi
M.Ö.	:Milattan önce
M.S.	:Milattan sonra
M.Ş.S.	:Mardin Şer'iyeye Sicili
mad.	:maddesi
OA	:Osmanlı Araştırmaları
s.	:Sayfa
S.	:Sayı
sa.	:Sayı
TDV İA	:Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
vb.	:ve benzeri
VD.	:Vakıflar Dergisi
vd.	:ve devamı,ve diğerleri
vs.	:ve saire
yak.ol.	:Yaklaşık olarak

TABLolar

Tablo 1: Mardin Mahalleleri

Tablo 2: Mardin'e Bağlı Köyler

Tablo 3: Mardin'e bağlı Mezraalar

Tablo 4: Mardin'deki Vergi Mükellefi Gayr-ı Müslimler

Tablo 5: Mardin'de Kullanılan Müslüman Erkek İsimleri

Tablo 6: Mardin'de Kullanılan Müslüman Kadın İsimleri

Tablo 7: Mardin'de Kullanılan  ayr-ı Müslim Erkek İsimleri

Tablo 8: Mardin'de Kullanılan  ayr-ı Müslim Kadın İsimleri

Tablo 9: Mardin'de Kullanılan Unv n ve L kaplar

Tablo 10: Narh

Tablo 11: 1007 Senesinde Attarlara Ait Narh

Tablo 12: 1008 senesi Rabi levvel Ayında Atarlara Ait Narh

Tablo 13: Bakkallara Ait Narh

GİRİŞ

I- KADILIK MÜESSESESİ VE ŞER'İYYE MAHKEMELERİ

Osmanlı hukuk sistemi iki temel üzerindeydi. Bu temellerden bir tanesi Şer'i hukuk diğeri de örfi hukuktur. Fakat ağırlık şer'i hukuktaydı. Bunun için bu hukuku bilen, bu hukuktan anlayan ve adaletin temininde padişaha yardımcı olabilecek bir teşkilata ve yetmişmiş şahıslara ihtiyaç vardı. Osmanlı Devletinde bu ihtiyacı kadılar gideriyorlardı.

Halk arasında çıkan ihtilafların faslına mahsus memuriyet demek olan kaza, pek eskidir. Çünkü insan ta ilk varlığından itibaren hemcinsi arasında vuku bulan ihtilafları fasledecek diğeri bir adama daima muhtaç olmuştur. Bilahare hükümet teşkil ettiklerinde kaza işlerini görececek memurlar tayin olunmuş, hukuk ve ceza işleri onlar tarafından görülmüştür¹. Zayıfların haklarını aramak için aralarındaki akıllı ve nüfuzlu diğeri bir kimseye başvurmak ihtiyacı duydukları düşünülürse hak, adalet, dava ve kaza meselelerinin insanlık tarihi ile yaşıt olduğunu kabul etmek icabeder².

Halkın dava ve düşmanlıklarını hal ve fasletmek keyfiyetine hukuk dilinde “kaza” denir. Kaza ise kâzî kökünden gelen bir kelime olup, kaza bunun mastar halidir. İlk fıkıh kitaplarında “Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye”ye gelinceye değin kadılığın tarifi değışmemiştir. Bu tarif şöyle özetlenebilir: “Toplum arasında olan dava ve çekişmeleri şer'i hükümlere göre halleden zattır.” Kadının bulunmadığı veya bulunamayacağı hallerde ona vekalet eden, daha açık bir ifadeyle onun adına vazife gören kimselere “naib” denir³.

Kadıların ilgi alanları şöyle sıralanabilir:

Kadılar her şeyden önce buldukları bölgelerdeki halkın hukuk ve cezaya taalluk eden işlerine bakarlardı. Bu tip davalarda, kararlar tarih sırasına göre zabıtlar halinde yazılırdı.

¹ M. Z. PAKALIN, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, İstanbul 1983, C. 2., s. 19.

² H. ONGAN, Ankara'nın Bir Numaralı Şer'iyye Sicili, Ankara 1958, S. XX vd.

³ E. MARDİN, “Kadı maddesi”, *İ. A.*, İstanbul 1977, s. 42, vd.

Buldukları bölgede âmme hukukunu korumak da kadıların göreviydi. Bu sebeple vakfiyelerin tanzim, tescil ve vazifelerin tayini de bunlara düşerdi. Bölgelerde âmme hizmeti ile ilgili yazışmalar da kadılara düşerdi.

Kazalara kadar yayılmış bulunan kadıların daha küçük yerleşim bölgelerindeki işleri takip etmek üzere naib tayin etme yetkileri de bulunduğundan bölgelerinin en ücra köşelerine kadar cereyan eden hadiselerden naibleri vasıtasıyla haberdar olur, hususi ve âmme hukukuyla alakalı meseleleri sicillerine kaydederlerdi.

İslâm hukukunun muamelat kısmına taalluk eden ve bugün noterlerce ifa edilen her türlü kefalet, vekalet, mukavele ve borçlanma gibi akitler de kadılar tarafından yerine getirilir ve bunlar da sicillere işlenirdi.

Yine İslâm hukukunun mirasa taalluk eden ferâiz meseleleri de kadı tarafından neticelendirilirdi. Bu nevi muameleler de sicillere işlenirdi.

Aile hukukunun tanzim ve takipçisi de kadılardı. Nikahlar çoğunlukla kadı veya naib huzurunda kıyılır veya bunların verdikleri izinnâmelerle imamlar tarafından bu hizmet yerine getirilirdi.

Kadılar, buldukları bölgelerdeki bütün vakıf ve mukataa ve tımarların da murakıbbı idiler.

Bilindiği gibi Osmanlı'da seyfiyeyi temsil eden beylerbeyi ve sancakbeylerinden sonra kadılar gelirdi. Bunun için merkezden gelen idari, iktisadi hatta askeri yazıların birer sureti de beylerbeyiler ile birlikte kadılara da gönderilirdi. Kadılar da bunları sicillere kaydederlerdi.

Ordunun seferde bulunduğu bölgenin kadıları da orduyla birlikte sefer görevi alırlardı. Menzillerin tanzimi, sefer kaçaklarının tedibi, ordunun iaşe ve mühimmatının takviyesi de kadılara aitti.

Bölge asayişinin temini hususu da beylerbeyi ve sancakbeyi ile birlikte kadıya aitti. Emniyet kuvvetlerince yakalanan eşkiyalar kadıya getirilir ve kadı tarafından hüküm verilerek gereği yerine getirilirdi. Kadı sicilleri bu tip vukuatı da muhtevî bulunmaktadır.

Kadılar bugünkü belediye hizmetlerini de ifa etmişler ve bu görevleri gereği narhların tespiti, esnafın teftişi hususunda önemli vazifeleri yerine getirmişlerdir.

Esnaf loncalarının başındaki "esnaf şeyhleri" de esnafın arzusu istikametinde kadılar tarafından tayin edilmiştir.

Seyfiyeden birinin yaptığı suistimalleri teftiş etmek üzere zaman zaman ilmiye ricalinden özellikle kadıların tayin edildiğini görmekteyiz.

Arazi ve emlak alım satım işleriyle de meşgul olmuşlar ve muameleleri de sicillere kaydetmişlerdir.

Merkezden yazılan, fermanlar, hatt-ı hümayunlar, beratlar ve yasaklar da doğrudan doğruya kadılara bildirilirdi. Kadılar hem bunların gereğini yerine getirir, hem de birer suretini sicile kaydederlerdi.

Kadılar, bazı meselelerde müftüden fetva ister ve mahkemede bu fetvaya göre hükmederdi. Bu fetvalar da sicile kayd olunurdu.

Kadılar, halkla daha çok iç içe olduklarından yangın, zelzele, çetin kış şartları, kuraklık, Ramazan ve bayramların ilanı gibi mevzularla da tabi olarak ilgileniyorlardı. Bu sebeple kadı sicillerinde bu nevi meseleler de yer almıştır⁴.

Kadılık görevine atanacak şahıslarda arana bir kısım özellikler vardır. Bir kadının tayini için aşağıdaki şartlara sahip olması gerekir:

Reşit olmalı.

Temyiz kudretine sahip olmalı.

İman sahibi ve adil olmalı.

Hukuki ehliyet ve muamele kabiliyetine sahip olmalı.

Nesebi sahih olmalı.

Erkek olmalı.

Kadı'nın tayininde olduğu gibi, azli ve istifasında da şu sebepler rol oynar:

Aklını ve temyiz kabiliyetini kaybetmesi.

Kör, sağır ve dilsiz olması.

Görevinde irtikab yoluna sapması ve kanunu ihlal etmesi.

İmanını kaybetmesi.

Yolsuzluğunun anlaşılması.

Bilgisizliği anlaşılırsa ve kendisi açıklarsa azledilir⁵.

Kadıların veya naiblerin bizzat kaza işleriyle meşgul buldukları, yani eski bir tabirle icra-yı ahkam-ı şer'iyye eyledikleri resmi dairelere (adalet daireleri) şer'iyye mahkemeleri denilmektedir⁶.

⁴ Cahid BALTACI, "Şer'iyye Sicillerinin Tarihsel ve Kültürel Önemi", Osmanlı Arşivleri ve Osmanlı Araştırmaları Sempozyumu, İstanbul 1985.

⁵ İlber ORTAYLI, Osmanlı Kadısı Tarihi Temeli ve Yargı Görevi, Ankara 1994, s. 1-4.

Kadılar ile mahkeme görevlilerinin buldukları kaza ve şehirlerde şer'i mahkemeler bulunurdu. Bu mahkemeler başlangıçta camilerde, daha sonraları ise çoğu zaman kadının oturduğu evi ile yan yana ve bazen de büyük bir caminin yanında idi. Her kazada bulunan şer'i mahkemelerin haklı ile haksızı ayırt etmek, nikah, boşanma, vakfetme, evlat edinme gibi işleri görmek asıl görevleri arasında idi. Bütün bu kazaya (yargıya) ait işler bu mahkemede görülürdü. Bazı özel durumlar için meclis-i şer' denilen mahkeme kurulu bu binada toplanır ve görev yapardı⁷.

Davalara, mahkeme binası içerisinde bakmak mümkün olduğu gibi, mahkeme dışında da bakılabilirdi. Bu gibi durumlarda, kadı veya mahkemenin görevlendireceği bir kimse hadise yerine giderek "akd-i meclis" yapmakta, bu mecliste yapılan duruşmalardan sonra hadise halledilerek hükme bağlanmak ve kesinleşen hükmü getirilerek sicill-i mahfuza kaydedilmekteydi⁸. Şer'i mahkemelerde mahkemenin bilgisi dahilinde tutulan resmi statü taşıyan her türlü kayıtların toplanmış olduğu defterlere yaygın adıyla şer'iyeye sicilli denir⁹.

Başkatipler, mukayyid, mahkeme imamları, fetih-han, muhızır, muhızırbaşı gibi vazifelilerin yanı sıra şuhûdü'l-hal denilen ve sayıları azalıp çoğalabilen, gerektiğinde bilgilerine müracaat edilen kişiler de mahkeme meclisinde bulunurlardı¹⁰.

İnsanlık tarihi kadar eski olan kaza müessesesinin İslamiyet'te ortaya çıkışı bizzat Hz. Peygamberle başlamış, kaza vazifesini bizzat kendisi yerine getirmiştir. Hulefa-i Raşidin devrinde halifelerin bizzat bu görevi yerine getirdikleri görülmektedir. Bu yolda ilk vekil tayin eden Hz. Ömer'dir¹¹.

Emeviler ve Abbasiler zamanında da şer'iyeye mahkemelerine önem verilmiş, Halife Harun Reşid, ilk defa Ebu Yusuf'a "kaziü'l-kudat"lık unvanını vermiş, sonraları kadıların tayinleri bunlar tarafından yapılmaya başlanmıştır¹².

Osmanlılarda Osman Gazi zamanından itibaren ele geçirilen yerler, oraları fetheden beylere verilmiş, buralardaki adli muameleler de kadı denilen hakimlere

⁶ ONGAN, a. g. e., s. XX vd.

⁷ Halil İNALCIK, "Mahkeme" maddesi, *İ.A.*, İstanbul 1977, C. 7, s. 147.

⁸ R. ÖZDEMİR, XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Ankara, Ankara 1986, s. 186.

⁹ PAKALIN, a.g.e. ilgili maddeler, ONGAN, a. g. e., s. XX-XXIX vd.

¹⁰ Mustafa AKDAĞ, Türkiye'nin İktisadi ve İçtimai Tarihi 1453-1559, İstanbul 1979, C. 2, s. 102.

¹¹ MARDİN, a.g.e., s. 42.

¹² ONGAN, a.g.e. s. XXI.

bırakılmıştır. Daha sonraki dönemlerde kadılar için en yüksek merci kadıaskerlik olmuştur¹³.

Fatih Sultan Mehmed zamanında kadıaskerlik vazifesi Anadolu ve Rumeli olmak üzere ikiye ayrılmış, kadıların yetişmeleri için medreseler açılmış ve onların derece ve rütbeleri kanun-namelerle tespit edilmiştir¹⁴.

Fatih Sultan Mehmed zamanında hukuk ve adalete gösterilen büyük titizlik sonraki zamanlarda da devam etmiş, Yavuz Sultan Selim ve Kanuni Sultan Süleyman zamanında hakkın ve adaletin korunmasına dikkat edilmiştir. Ancak devletin duraklama ve gerileme dönemlerinde diğer alanlarda olduğu gibi bozulmalar, kadılık müessesesinde de meydana gelmiştir. XIX. asırda ıslahat hareketleri içerisine adliye de girmiş, mevcut yolsuzluklara son vermek için 1837’de “Meclis-i Ahkam-ı Adliye” ve “Şura-yı Bab-ı Ali” adında iki encümen kurulmuştur¹⁵.

1868’de kurulan “Divan-ı Ahkam-ı Adliye” ile Osmanlı Devletinde mahkemeler biri şer’i, diğeri de nizami olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Bu sebeple de 1869-1926 yılları arasında yürürlükte olan “Mecelle” adı verilen kanun neşredilmiştir. 1879 yılında ise “Divan-ı Ahkam-ı Adliye”, “Adliye nezaretine” çevrilmiş ve bütün nizamiye mahkemeleri bu nezarete bağlamıştır. 1916 yılında ise çıkarılan bir kanunla ve kadıaskerlik teşkilatı ile bütün şer’iye mahkemeleri ve buna bağlı olan müesseseler “Adliye Nezaretine” bağlanmıştır. Cumhuriyetin ilanını takiben Halifeliğin kaldırılmasından bir müddet sonra 8 Nisan 1924’de Şer’iye mahkemeleri de kaldırılmış ve kadılık ile naiblikde tarihe karışmıştır¹⁶.

II- ŞER’İYYE SİCİLLERİ VE ÖNEMİ:

XV. asrın ilk yarısından başlayarak, XX. asrın ilk çeyreğine kadar ki uzun bir zaman dilimi içinde, en azından 472 yıllık Osmanlı tarihi ve iktisadı ile siyasi, sosyal ve hukuki hayatını yakından ilgilendiren ve kısaca Osmanlı kültür tarihinin temel kaynaklarının başında gelen şeri’ye sicillerini¹⁷ şu şekilde tarif etmek mümkündür: “Şer’i mahkemelerde mahkemenin bilgisi dahilinde tutulan resmi statü taşıyan her türlü

¹³ İ.H. UZUNÇARŞILI, Osmanlı Devletinin İlimiye Teşkilatı, Ankara 1984, s. 127.

¹⁴ A.H. BERKİ, Büyük Türk Hükümdarı Sultan Mehmed Han ve Adalet Hayatı, İstanbul 1953, s. 51.

¹⁵ H.V. VELİDEDEOĞLU, Kanunlaştırma Hareketleri ve Tanzimat, İstanbul 2940, C. I, s. 215.

¹⁶ Daha fazla bilgi için bkz; M. ATALAR, Şer’iye Sicillerine Dair Kısa Bir Tarihçe”, AÜİFİED, 4 (1980), s. 303-328., ONGAN, a.g.e. s. XX-XXIX.

kayıtların toplanmış olduğu defterlere yaygın adıyla şer'iyye sicilli denir.Şer'iyye sicillerine “kadı defterleri”, “mahkeme defterleri”, “defattir-i şer'iyye”, “zabıt defterleri” denildiği gibi kısaca “defter” de denilmekteydi¹⁸.

Mahkemelerde tutulan Şer'iyye sicillerindeki (defterler) kayıtlar şu şekilde sıralanabilir:

Kadı tarafından tutulan hükümler,

Herhangi bir hadiseyi, bir şahitliği, bir ikrarı, bir hibeyi, resmiyete rabtolunması istenen hususlar,

Devlet merkezinden gelen bütün fermanlar, emirler ve tebliğler kadı tarafından tedkik olup doğru oldukları tesbit edildikten sonra deftere yazılanlar¹⁹.

Defterler tutuluş tarzlarına göre üç kısma ayrılır:

Tamamıyla bir mevzuya tahsisi edilmiş olan defterler. (Tereke, evamir, vekalet vs.)

İki bölümde tutulan defterler: Umumiyetle bir tarafı merkezden gelen belgeleri ihtiva ederdi. (Ferman ,berat, buyrultu, izinname vb.) Bu kısma “sicill-i mahfuz defterlü” denirdi. Diğer tarafı da mahalli olaylara aitti. (evlenme-boşanma, alacak-verecek, alım-satım, nafaka, vakıf, hibe, cürüm-cinayet, şahitlik vb.) Bu kısma da “sicill-i mahfuz” denirdi.

Karışık olarak tutulan defterler. Kayıt sırasında tutulan defterler herhangi bir intizama riayet edilmeyerek rastgele tutulmuştur. Merkezden gelen emirler ile diğer zabıtlar karışık olarak kaydedilmiştir.

Ayrıca bazı defterler tutulurken kayıt sırasına riayet edildiği gibi bazılarında da tarihlerine bakılmaksızın, rastgele değişik sayfalara kaydedilmiştir.

Bilindiği üzere şer'i mahkemenin idarecisi durumunda olan kadılar, kendilerine intikal eden her olayı zabta geçirmişlerdir. Bir kısmı günümüze ulaşan bu belgeler, kadıların uğraştıkları işlerle paralel tüm bilgileri günümüze taşımışlardır. Kadıların, ne denli geniş ve değişik alanlarla uğraştığı göz önüne alınırsa, bu belgelerin önemi kendiliğinden ortaya çıkar.

¹⁷ Ahmet AĞÜNDÜZ, Şer'iyye Sicilleri, İstanbul 1988, C. I, s. 11.

¹⁸ Kenan Ziya TAŞ, “Arşiv Malzemesi Olarak Şer'iyye Sicilleri ve Taşra Üniversitelerinde Tarih Araştırmaları”, I. Milli Arşiv Şûrası, Ankara 1998, s. 178.

¹⁹ PAKALIN, a.g.e., C. III, s. 343.

İslâm hukukunu, hukuk sistemi olarak kabul eden Osmanlı devletinin en önemli yargı organı olan şer'î mahkemeler, Osmanlı devletinin yıkılmasıyla birlikte tarihe karışmakla beraber, devletin muhtelif devirlerindeki hukuki, iktisadi, dini, askeri ve idari müesseseleri hakkında bize çok değerli tarihi belgeler de bırakmışlardır²⁰.

Anlaşılacağı üzere, şer'îyye sicillerinin, birinci dereceden bir kaynak olduğu muhakkaktır. Halkın dilek ve şikayetlerini, devlet merkeziyle yapılan resmi yazışmaları, mahalli idarelere ait hukuki düzenlemeler olarak kabul edilen ferman ve hükümleri, ait olduğu mahallin sosyal ve iktisadi hayatını yansıtan mahkeme kararlarını ihtiva eden bu siciller incelenmeden, Osmanlı devletinin içtimai, iktisadi, siyasi ve idari tarihini tam manasıyla anlamak mümkün değildir. Şer'îyye sicillerin her konuda tarihe temel kaynaklardan biri olduğu kesindir. Özellikle son zamanlarda ortaya çıkan bölge tarihçiliği ve yurdun muhtelif bölgelerindeki mahalli hayatın araştırılmasında birinci derecede kaynak şer'îyye sicilleridir. Özellikle bir bölgenin tarihi ve iktisadi şahsiyetini ve bütünlüğünü meydana çıkarmak gayesiyle kaleme alınan bu çeşit tarihler, geçmiş bütünü canlılıklarıyla yeniden yaşatan şer'îyye sicilleri incelenerek ve bu değerli tarih malzemesi tahlil edilerek senteze gidilmedikçe daima eksik ve kısır kalacaktır²¹.

²⁰ AKGÜNDÜZ, a.g.e., C. I, s. 11.

²¹ AKGÜNDÜZ, a.g.e., C. I, s. 12.

BİRİNCİ BÖLÜM

MARDİN TARİHİNE VE COĞRAFYASINA GENEL BAKIŞ

I- MARDİN İSMİ

Mardin isminin menşei hakkında çeşitli söylentiler vardır. Şimdilik bunların hangisinin doğru olduğunu tespit etmek mümkün değildir. Mardin'in tarihte Micdonine, Marde, Maridin, Mardion¹ ve Mardes² adları ile anıldığı bilinmektedir. Osmanlı arşiv belgelerinde ise Mârdin şeklinde yer almaktadır³.

Ermenice kaynaklarda Mardin ismine Merdin; Süryani kaynaklarında da Merdo, Merdi, Merde, Marda ve Mardin şeklinde rastlanmaktadır. Mardin ismi Arapça ve Osmanlıca kaynaklarda çoğunlukla Mardin şeklinde geçmekle beraber Mirdin, Merdin tarzlarına da bazı eserlerde rastlanmaktadır. Mardin kelimesine ait bu farklı yazılışa bazen aynı metinlerde bile rastlanmaktadır⁴.

A. Dupre ve J. Von Hammer, eski Yunan coğrafyacılarından naklen, Mardin'e Marde denildiğini zikr ederek bu kelimenin menşei muharip bir kavim olan Merde'lerle ilgili olduğunu yazarlar. Hammer'e göre, Merde'ler İran hükümdarlarından Ardeşir (226-241) tarafından buraya yerleştirilmiştir. Şehir ve kavim isimleri arasında ayniyet, Mazı-dağı havalisinde oturan Yezidilerin şeytana tapmaları, eski bir İran an'anesinin devamı olarak şer'e ibadet eden Marde'lerin bu bölgeye yerleştirilmelerinin delilleridir. C. Ritter de Hammer'in bu ifadesini nakl ederse de, onun fikirlerini şüphe ile karşılar.

Vâkidî, Dîn adındaki bir İranlı zahidin Mardin'in bulunduğu dağın tepesine yerleştiği, orada ibadetle vakit geçirdiği, zamanla şöhretinin Horosan'a ve Doğu'nun diğer ülkelerine yayıldığı, bir gün Heraklius tarafından gönderilen bir kumandanın buraya gelerek önce zahidle dostluk peyda ettiği sonra da onu öldürdüğü, burada bir kale inşa ettirdiği, müteakiben kızının da bunun karşısında bir kale yaptırdığı, "Dîn öldü" manasına gelen Arapça mâte Dîn'den de Mardin kelimesinin türediği şeklinde bir halk rivayetini de zikr eder. Onun Mardin'in kuruluşuna dair nakl ettiği uzun rivayetin enteresan bir tarafı da Mardin ve Kal'at al-İmra' kalelerinin birlikte kurulduğu keyfiyetidir.

Onun nakl ettiği bir diğer rivayet de İran hükümdarlarından birisinin hasta olan oğlunu doktorların tavsiyesi üzerine buraya tebdil-i hava için getirip yerleştirdiği, ondan

¹ Pars TUĞLACI, Osmanlı Şehirleri, İstanbul 1985, s. 238.

² Ernst HONIGMANN, Bizans Devleti'nin Doğu Sınırı, Çev. Fikret İŞILTAN, İstanbul 1970, s. 6.

³ Gerek Tahrir Defterlerinde gerekse Şer'iyye Sicillerinde bu şekilde kaydedilmiştir. Ayrıca bkz. M. Salih ERPOLAT, XVI. Yüzyılda Diyarbekir Beylerbeyliği'ndeki Yer İsimleri, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Konya 1999, s. 113.

⁴ Nejat GÖYÜNÇ, XVI. Yüzyılda Mardin Sancağı, Ankara 1991, s. 1.

mülhem olarak da bu mahalle bu şehzadenin adı verilerek Mardin denildiği şeklindedir. Bu rivayetleri Mardin tarihi ile uğraşan bir çok müellifler eserlerine bazen aynen fakat bazen daha uzun ve tafsilatlı bir şekilde, bazen kısaca aktarmışlardır⁵.

V. Minorsky, Süryanilerin şehre Marde dediklerini ifade etmekte, fakat manası hakkında herhangi bir bilgi vermemektedir⁶. Süryaniler, Mardin'in halk arasındaki telaffuzunun Merdin olduğunu, bunun da Süryani dilinde kale anlamına gelen Merdo'nun çoğulu olduğunu bildirerek bu havalide bulunan dört meşhur kaleyi sayarlar. Bunlardan ilk ikisi Mardin ve Kal'at al-İmra' kaleleri, diğer ikisi de Mardin'in bir saat kadar güney-doğusundaki Deyr Zaferân Manastırı'nın gerisindeki sırtlarda bulunan iki kaledir. Kanaatimizce, bu, Mardin kelimesi ile ilgili izah tarzlarının en mantıklısı olmalıdır⁷.

İbni Batuta, Mardin hakkında dağ eteğinde büyük bir şehir olup İslam şehirlerinin en güzellerinden ve şirin çarşıları bulunan bir şehir demekle beraber, isminin menşei hakkında bilgi vermemektedir⁸.

Evliya Çelebi ise ismin kaynağını Hz. Yunus'a dayandırmaktadır. Ona göre Dağda bulunan bir ejderi Yunus Peygamber öldürdüğünden dolayı Şâhika dağı denilen Mardin'in bulunduğu dağa Mâr (Yılan) dağı adı verilmiştir⁹.

II- ŞEHRİN COĞRAFİ YAPISI

Kuzeyde Diyarbakır, doğuda Şırnak, batıda Şanlıurfa, güneyde Suriye ve kuzey doğusunda Batman ve Siirt ile komşu olan Mardin, 37-38 enlemleri, 40-42 boylamları arasında yer alır.

Mardin, Diyarbakır'ın 81 km. güneydoğusunda, Dicle nehrinin sahilinden 50 km. batısında, yakınında bulunan tepeler arasında ve Mezopotamya'nın münbit ovalarının birinin ortasında yüksek bir noktada bulunmaktadır¹⁰. Bölgedeki Mardin-Midyat eşiği adı verilen ve üzerinde bir çok tepeler bulunan yüksek plato, batıda Diyarbakır'ın güneybatısındaki Karacadağ'dan, güneydoğuda Dicle kenarından Cizre'ye kadar devam eder. Bu plato aynı zamanda yukarı Mezopotamya'nın su

⁵ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 1.

⁶ V. MİNORSKY, "Mardin" maddesi, *I.A.*, C. 7. İstanbul 1977, s. 317.

⁷ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 4-6.

⁸ İbni BATUTA, İbni Batuta Seychatnamesi, Sadeleştiren Mümin ÇEVİK, İstanbul 1993, C. I, s. 162.

⁹ Evliya ÇELEBİ, Evliya Çelebi Seyahatnamesi, Üçdal Neşriyat, İstanbul 1986 C. 3, s. 460-461.

¹⁰ Ali CEVAD, Memalik-i Osmaniyenin Tarih ve Coğrafya Lugatı, İstanbul 1314, C. II, s. 719.

bölümünü hattını teşkil eder¹¹. Mardin, Mazıdağı eşliğinin Dicle tarafındaki bölgeden Habur çayı kaynakları bölgesine doğru elverişli bir geçit yerinde kurulmuştur; başka bir tabirle Mardin, Diyarbakır-Nisibin (Nusaybin) yoluna hakim bulunur ki, bu yol daha ileride Cizre ve Musul'a doğru uzanmaktadır. Diğer tarafta, batı yönündeki birkaç yol Mardin'i Urfa vasıtası ile Fırat üzerinden Birecik'e bağlar. Mardin-Diyarbakır 95 km., Mardin-Nusaybin 60 km., Mardin-Savur-Midyat 104 km., Mardin-Urfa 283 km., Mardin-Adana (demiryolu ile) 710 km. mesafede bulunmaktadır¹². Mardin, 12760 km, kare yüz ölçümünde vilayetin merkezidir.

III- ŞEHRİN TARİHÇESİ

A-İSLAM ÖNCESİ DÖNEM:

Mardin'in ne zaman ve kimler tarafından kurulduğu bilinmemekle beraber, eski yakındoğu tarihine göre bu kuruluş Sümerlere kadar dayanmaktadır (M.Ö 2850). Mardin'in kuruluşundan daha ziyade, buranın onarımı hakkında rivayetler mevcuttur:

Subariler, Mezopotamya'da Sümerler ve Babillerden önce yaşamış ve başkenti "Telhalef" olan bir devlettir. Alman arkeolog Baron Max von Oppenheim'in 1911-1929 yılları arasında yaptığı kazılarda elde ettiği sonuçlara göre M.Ö. 4500-3500 yılları arasında yaşamışlardır.

İlk çağlarda Fırat ile Dicle arasında yaşayan Sümerler'in egemenliği altına giren Mardin, daha sonra Akad, Babil, Pers ve Makedon hakimiyetine girmiştir¹³.

Asur krallarından Adadnirari I (yak. ol. M.Ö. 1305-1274) ve oğlu Salmanasar I (yak. ol. M.Ö. 1274-1244) ile ilgili kitabelerde "Kaşari dağları" namı ile anılan mıntikanın Mardin'in doğusundaki Tur 'Abidin tarafları olduğu, daha sonraki Asur metinlerinde de Kaşari'den sık sık bahsedildiği bilinmektedir. Asur metinlerindeki "Nirbu" coğrafi terimi ile de Tur 'Abidinin orta kısmı kastedildiği zannedilmektedir.

Yine çivi yazılı tabletlerde kullanılan, daha sonra Roma ve Bizans müelliflerinde rastlanan "İzala" coğrafi teriminin muhtemelen Mardin dağı için kullanılan özel bir tabir olduğu sanılmaktadır. Bu günkü bilgilere göre Mardin'den ilk defa doğrudan doğruya bahseden müellif, M.S. IV. yüzyıl Roma tarihçilerinden Antakyalı Ammianus

¹¹ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 1.

¹² MİNORSKY, a.g.m., s. 317.

¹³ Hanna DOLAPONİ, Mardin Tarihi, İstanbul 1972, s. 17.

Marcellinustur. Bizans müelliflerinde Mardin'in imlası çeşitli vesilelerle ve farklı şekillerde geçer.

Mardin Şehri ve havalisi Roma İmparatorluğu'nun daha sonra Bizanslıların Sasanilerle mücadelelerinde ehemmiyetli bir yer işgal eder. Bunun için Sasanilere karşı kendini savunmak amacı ile Bizanslılar buralarda bir çok kale inşa ettirmişlerdir¹⁴.

B-İSLAMİ DÖNEM

1-Osmanlı Öncesi Dönem

Mardin şehri, Hz. Ömer'in halifeliği zamanında H. 18 (M. 639) senesinde Müslümanlar tarafından fethedildi¹⁵. Bu fetih sulh yoluyla olmuştur.

Hamdan bin Hamdun, iktidara geçmesinden az sonra H. 260 (M. 873) senesinde Mardin'i zaptetmiştir. Ancak H. 281 senesinde halife Mu'tezid bu şehir üzerine yürümüştür. Hamdan burayı terk ederken Mardin'de bıraktığı oğlu kaleyi teslim etmiş ve buradaki tahkimat tahrip edilmiştir. Ancak 366'ya doğru Hamdanilerden Hamdan bin Hasan, kaleyi tekrar inşa ettirmiştir¹⁶.

Daha sonra bu muntıka X. yüzyıl sonlarına doğru Humaydiya kürtlerinden olup "Baz" lakabı ile meşhur ve Mervanlı hanedanının cediti olan Ebu Abdullah el-Hüseyn bin Dustak'ın hakimiyeti altına girmiştir. Sultan Melikşah zamanında Selçukluların hakimiyeti altına giren Mardin ve havalisi, Sultan Melikşah sonrası cereyan eden hadiselere sahne olmuştur¹⁷. Onun ölümünden sonra, Tutuş bin Alparslan bir aralık Nusaybin'e kadar olan araziye ele geçirmiştir¹⁸.

Sonrasında 1106 yılında Artuk Beyin oğullarından Necmeddin İlgazi tarafından zabtedilen Mardin'de, Artukoğulları Devleti'nin Mardin kolu kurulmuştur. Bu sülalenin iktidarı, özellikle Mardin'in etrafında gelişmiştir. Nitekim Artukoğulları Devletinin Mardin ve havalisi tarihinde, ayrıca Haçlılar ile Anadolu ve Suriye'ye yerleşen Selçukluların mücadelelerinde büyük bir önemi vardır¹⁹. Mardin ve havalisinde XII. yüzyılın başlangıcından itibaren üç yüz sene hükümran olan Artukoğulları, Diyarbekir

¹⁴ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 2.

¹⁵ Adılgani BULDUK, (Abdulgani Efendi), Mardin Tarihi, Ankara 1999. Ancak İslam Ansiklopedisinde Mardin maddesini yazan Minorsky'e göre H. 19'da ele geçirilmiştir.

¹⁶ MİNORSKY, a.g.m. C.7, s.317.

¹⁷ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 8.

¹⁸ MİNORSKY, a.g.m. C.7, s. 318. ; Mehmet Altay KÖYMEN, Selçuklu Devri Türk Tarihi, Ankara 1982 (2. Baskı), s.74-75.

¹⁹ İbrahim ARTUK, Mardin Artukoğulları Tarihi, İstanbul 1934. s. 45-46.

bölgesinin tarihinde de önemli rol oynamışlardır. Bu hanedan zamanında, bizzat Mardin şehri ve kalesi pek çok defalar bir çok hücumlara göğüs germiş, şehir birkaç kere zapt ve tahrip edilmiştir. Kale, çok yüksekte gayet sarp bir kayanın üzerindeki düzlükte oluşu, giriş kısmının da pek dar bulunması ve tek girişe imkan vermesi sebebi ile feth olunamamış, ancak uzun muhasaralar sonunda teslim zorlanabilmiştir. Artukoğulları Mardin’de ve civarında, mühim bir kısmı XVI. ve XVII. yüzyıllarda faaliyet halinde olan ve bazıları da bu güne intikal eden cami, medrese, kervansaray, bimaristan gibi toplum hayatı üzerinde çeşitli yönlerden büyük tesirleri olan eserler yaptırmışlardır²⁰.

Selahaddin Selçuklular Artukoğulları Eyyubi Mardin’in 10 km. batı tarafında bulunan Harzem’e kadar gelmişse de şehri zaptedememiştir²¹. Şehir 1185 senesinde Selahaddin Eyyubi’nin yüksek hakimiyetini tanımaya mecbur olmuştur. Artuklular, onun adını darp ettirdikleri paraların üzerinde zikr etmişlerdir. 1197’de Melik Adil bin Eyyub, şehri işgal ve yağma ettirmişse de kaleyi zapta muvaffak olamamıştır²². 1232’de Melik el-Kamil bütün Diyarbekir bölgesini, bütün bölgenin en müstahkem kale ve şehri Mardin müstesna, işgal etmiştir²³.

İlhanlılar devrinde de Hulagu Han Mardin emiri Necmeddin Gaziyi itaate davet etti. Ancak o tarafsızlığını muhafaza etti. 1258’de Mardin sekiz ay müddetle Hulagu’nun oğlu Yaşmut kuvvetleri tarafından muhasara edilince şehirde açlık ve hastalık zuhur etti. Bu nedenle Mardin, Moğolların hakimiyetini tasdiğe mecbur kaldı²⁴.

Mardin havalisi iki defa da Timur’un istilasına maruz kalmıştır²⁵. Bunlardan ilki 1394 senesi başlarında vuku bulmuştur²⁶. Mardin ve Diyarbakır bölgesi Timur’un üçüncü oğlu Miranşah’ın oğullarından Ebubekir Mirza’ya verilmişti²⁷. Timur’un ilk istilası sırasında Sultan İsa Artukoğulları’nın başında bulunmaktaydı. Sultan İsa Timur’a hürmette kusur etmediyse de Mardin halkının şehirde dolaşan Timur askerlerine saldırması üzerine, Sultan İsa zincire vuruldu. 1404 Nisanında Timur hücumu geçince şehir zapt edildi. Fakat Uluğ Beyin dünyaya gelmesi nedeniyle Mardin halkı affa mazhar oldu. Sultan İsa’nın yerine kardeşi Sultan Salih Mardin’in başına

²⁰ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 8.

²¹ MİNORSKY, a.g.m., C.7, s. 318.

²² ARTUK, a.g.e., s. 109.

²³ M. H. YINANÇ, “Diyarbekir” maddesi, *İ.A.*, C. 3, s. 616.

²⁴ MİNORSKY, a.g.m., C.7, s. 318.

²⁵ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 10.

²⁶ İsmail AKA, *Timur ve Devleti*, Ankara 1991, s. 19-20. ; Faruk SÜMER, *Karakoyunlular*, *İ.A.*, C. 7, Ankara 1967, s. 57.

getirildi ise de üç sene sonra Sultan İsa affedilip devletin başına geri döndü. Bununla beraber Timur tekrar el-Cezirede görününce Sultan İsa kaleye kapandı. Muhasara uzun süreceği ve erzak kıtlığı hissedildiği için, Timur şehir önünde fazla durmadı ise de Akkoyunlu Kara Osman'a Mardin'i kuşatma emri verdi. Bu hadise Mardin'e Akkoyunlu müdahalesinin başlangıcını teşkil eder ise de Kara Osman'ın kuvvetleri henüz şehrin zabtına yetecek kadar yoktu. Sultan İsa Timur'un huzuruna giderek affolundu.

Mardin, Karakoyunlu hükümdarı Bayram Hoca tarafından 1366 yılında kuşatılmış ve Artuklu kuvvetleri bozguna uğratılmıştır²⁸. Karakoyunlu Kara Yusuf, Timur'un ölümünden sonra mülkünü geri almak üzere Mısır'dan ayrılarak Sultan İsa ile güçlerini birleştirip Akkoyunlu Kara Osman üzerine yürüdü. Fakat bunun sonunda bir anlaşma yapılarak savaşa son verilmiştir²⁹. Kara Osman buradan ayrıldıktan sonra Kara Yusuf Mardin'e saldırıp Sultan İsa'yı mağlup ettiyse de Mardin'i almaya muvaffak olamamıştır. Sultan İsa'nın ölümünden sonra onun yerine geçen kardeşi Sultan Salih, Akkoyunluların bu saldırıları karşısında H. 811'de Mardin'i Karakoyunluların hakimiyetine bırakmıştır. Onlar da mübadele yolu ile Musul'u kendisine vermişlerdir³⁰.

Mardin'de Karakoyunlu hakimiyeti 1432 senesine kadar sürdü. Bu tarihte Mardin, Karakoyunlular'ın burada muhafız olarak bıraktığı Emir Nasr'ın kovulmasıyla Akkoyunlu hakimiyetine geçmiştir. Emir Nasrın bu istilayı durdurma isteği ve Osmanlı hükümdarı II. Murad nezdindeki teşebbüsleri bir fayda vermemiştir³¹. Karakoyunlu hükümdarı Cihanşah zamanında Karakoyunluların Mardin'i alma teşebbüsleri olmuşsa da kaleyi düşüremeyince bu teşebbüsleri de başarılı olamamıştır³².

Buradaki Akkoyunlu hakimiyeti XVI. yüzyılın başlarına kadar sürmüştür. Bu dönem içerisinde hükümdar olan Kasım bin Cihangir, Kasım Padişah lakabı ile anılmaktadır³³.

²⁷ AKA, a.g.e., s. 30.

²⁸ Faruk SÜMER, "Karakoyunlular" maddesi, *İ.A.*, C. 6, s. 55.

²⁹ Ebu Bekr-i Tihranî, *Kitab-ı Diyarbekiriyya*, Çeviren Mehmet DEMİRDAĞ, İstanbul 1999, s. 43.

³⁰ MİNORSKY, a.g.m., C. 7, s. 318. Faruk Sümer'e göre bu olay H.812 (1409) yılı baharında gerçekleşmiştir. Mardin'in Karakoyunlulara bırakılması söz konusu değildir. Kara Yusuf Mardin'i Beylerinden Ali'ye vermiş, Musul'u da Melik Salih'e bırakmıştır. Bir müddet sonra Melik Salih Kara Yusuf tarafından zehirlenerek öldürülmüş ve Artuklu hanedanı da ortadan kalkmıştır. A.g.e. s. 80.

³¹ Mükrimin Halil YİNANÇ, "Akkoyunlular" Maddesi, *İ.A.*, C. I, s. 258-259.

³² Ebu Bekr-i Tihrani, a.g.e., s. 111-115.

³³ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 13.

kanlı mücadeleler yapmıştır. Mardin, Osmanlıların bölgedeki hakimiyeti ele geçirecekleri Çaldıran savaşına kadar Safevilerin elinde kalmıştır.

2- Osmanlı Dönemi:

Mardin, Yavuz Sultan Selim'in takip ettiği Doğu siyasetinin bir neticesi olarak, Şah İsmail ile 23 Ağustos 1514 (2 Recep 920)'de Çaldıran'da yapılan ve Osmanlı ordusunun galebesi ile biten muharebeden sonra Osmanlı Devleti'ne bağlanmıştır. Mardin'in Osmanlılara bağlanması ve Safevilere karşı cephe almasında Heşt-Bihışt müellifi büyük müverrih İdris-i Bitlisi'nin çok önemli rolü olmuştur. Çünkü İdris-i Bitlisi Urmiye Malatya ve Diyarbakir'e kadar olan bölgeyi Şah İsmail'e karşı ayaklandırmak için Doğu Anadolu'ya gönderilmiş ve bunun neticesinde evvelce Emir Sarim oğullarını Safevilere karşı ikna etmiştir. Ayrıca Soran hakimi Emir Seyyid Bey'in ve Baban kürtlerinin bunları himayesini sağlamıştır. Daha sonra Beradost emirlerinden Yusuf İskender ve Sultan Ahmed'in de Osmanlıların safına ilhakını teminle civardaki Kürt kabilelerinin uzlaşmasını başarmıştır. Müteakiben İmadiye ve Cizre taraflarına giderek İmadiye hakimleri Emir Seyfeddin ve oğlu Emir Sultan Hüseyin ile Cizre hakimi Şah Ali Beyin Yavuz Sultan Selim'e biatlerini gerçekleştirmiştir. Daha sonra İdris-i Bitlisi'nin Hizan ve Bitlis'e gittiği ve bu havalideki kürtleri de Osmanlılara bağladığı anlaşılmaktadır³⁶.

İdris-i Bitlisi'nin gayretleri sonucunda içlerinde Melik Halil Eyyubinin, Bitlis hakimi Emir Şerafeddin, Hizan Hakimi Emir Davud, Eğil Hakimi Emir Kasım, Sason hakimi Ali Bey, Namran hakimi Abdal Bey ve kürt ümerasından cem'an yirmi beş kişi Diyarbakir dolaylarını Safevilerden temizlemek için Osmanlı hizmetine girmeyi kabul

³⁴ Tahsin YAZICI, "Safeviler" Maddesi, İ.A., C.10, s. 54.

³⁵ MİNORSKY, a.g.m., C. 7, s. 319.

³⁶ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 16.

ettiler ve Muş sahrasında toplanarak faaliyete geçtiler³⁷. Ayrıca Bitlisi'nin tahrikleri ile Diyarbakir ahalisi de şehirdeki Safevilerin bir kısmını katl ettiler, bir kısmını da şehir dışına kovarak Yavuz Sultan Selim'e biatlerini bildirdiler, kendisinden yardım talebinde bulundular. Bu hadiseler üzerine Şah İsmail, bölgeyi hakimiyeti altına almak için harekete geçti ve bölgeye kendi adamlarını gönderdi. Safeviler Diyarbakir'i kuşattılar, ancak Diyarbakir halkı Safevilere karşı direnerek Yavuz Sultan Selim'e haber gönderip kendisinden yardım talebinde bulundular. Yavuz Sultan Selim'in bu maksatla gönderdiği dergah-ı 'ali müteferrikalarından ve aslen Diyarbakirli olan Yiğit Ahmed, Diyarbakir'e gelerek muhasarayı yarıp şehrin içerisine girmeye muvaffak oldu. Safevilerin şehri muhasarası bir yıl kadar sürdü. Nihayetinde Bıyıklı Mehmed Paşa bölgeye doğru hareket ettiler. Bu arada İdris-i Bitlisi de Doğu Anadolu'da bulunan birçok kürt ümerasını Diyarbakir'in imdadına koşmaları için ayaklandırdı. Bunlar arasına Palu Hakimi Cemşid ve Çemişgezek hakimi vardı. Hepsi Kiğı'da birleşerek Çapakçur'u Safevilerden aldılar. Daha sonra şehir yakınlarına geldiler. Bunu haber alan Şafevi kumandanı Karahan, muhasarayı kaldırarak Mardin istikametinde firar etti. Bıyıklı Mehmed Paşa da Diyarbakir Beylerbeyiliğine atandı³⁸.

Karahan'ın Mardin istikametinde çekilmesi üzerine, Osmanlı kuvvetleri de onu takibe koyuldular. Nitekim Karahan Mardin'de bulunan yakınlarını alarak Sincar istikametini tuttu. Osmanlı kuvvetleri de Mardin halkının şehrin sur kapılarını açmalarından sonra savaşımadan şehre girdiler. Muhafız olarak burada bırakılan Safevi kuvvetleri de iç kaleye tırmandılar. Şehir böylece Osmanlılar namına İdris-i Bitlisi ve Melik Halil tarafından zapt olundu. Bununla beraber kale, Şah İsmail kuvvetlerinin elinde bulunuyordu. Mardin'in Osmanlılar tarafından bu ilk zaptı kesin olarak bilinmemekle beraber, Ramazan 921 (Ekim 1515) içerisinde vuku'u muhtemeldir.

Osmanlı askerlerinin kış mevsimini geçirmek için Mardin'den Diyarbakir'e gittikleri haberini alan Karahan, Sincar'dan geri dönerek şehri ele geçirdi ve Şah İsmail'e kendisine takviye göndermesi için haber gönderdi³⁹.

Nihayetinde Bıyıklı Mehmed Paşa ile Karahan arasında 1516'da Mardin'in 17 km. kuzey doğusunda Koçhisar (bu günkü Kızıltepe) şehri yakınında Karga- Dede (veya Dede-Kargın) muharebesinde Osmanlı kuvvetleri üstün gelmiş, Karahan da bu

³⁷ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 16.

³⁸ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 18.

³⁹ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 20.

savaş sırasında maktul düşmüştür. Bu suretle yukarı el-Cezire’de İran hakimiyeti sona erdirilmişse de Mardin’de halen İran hakimiyeti devam etmekteydi⁴⁰. Bir sene kadar Mardin’i muhasara eden Bıyıklı Mehmed Paşa, sonunda kalenin içerisinde Safevi kuvvetlerini teslim mecbur ederek Mardin’in de Safevi hakimiyetinden kurtulmasını sağlamıştır. Daha sonra Mardin bir sancak haline getirilerek Diyarbekir Eyaletine bağlandı.

Osmanlı Döneminde İlk İdari Taksimat ve Sonrası:

1515 senesinde Diyarbekir ve havalisinin fethiyle memur olan Bıyıklı Mehmed Paşa’ya, aynı zamanda Diyarbekir Beylerbeyliği de verilmişti. Bıyıklı Mehmed Paşa burada Osmanlı hakimiyetini tesis ettikten sonra Anadolu’nun Güneyinde ele geçirilen bütün yerleri birleştirerek merkezi Amid olmak üzere, Diyarbekir Beylerbeyliği meydana getirilmiştir.

Coğrafi bakımdan el-Cezire’nin bir kısmı olan Mardin, idari bakımdan da Bizanslılar zamanından beri Diyarbekire bağlı idi. Bu taksimat genelde bu şekilde kabul edilmiştir. Diyarbekirin bir parçası olarak düşünülmesinde ilk çağlardan beri sürüp gelen bu idari bağlantının da rolü olsa gerekir⁴¹.

924 (1518) tarihli tapu tahrir defterine göre Mardin sancağında Mardin kazası, Savur ve Nusaybin nahiyeleri bulunmaktadır. Bu tarihte Kabur (Habur)’un da Mardin sancağı sınırları içerisindeki nahiyelerden biri olduğu anlaşılmaktadır. Fakat burası daha sonra Mardin kazası sınırlarından çıkarılmıştır. 1518 tarihli bu defter muhtemelen Mardin’in tümünün ele geçirilmesinden sonraki ilk idari taksimattır. Buna göre bu ilk taksimat bu günkü Mardin vilayetinden farklı bir yapı arz etmektedir. Sancak 1519’de doğuda Savur ve Nusaybin çevresinden batıda Derik yakınlarına, kuzeyde Dicle kıyılarından güneyde Sincar sahrasına kadar uzanmaktadır. Hısn-ı Keyfa’nın bu tarihte Mardin’e bağlı olmadığı düşünülmektedir⁴².

932 (1526) tarihli tapu tahrir defterine göre Mardin, Savur ve daha sonradan Mardin’e bağlanan Berriyecik kazaları bulunmaktadır. Bu defterde Habur’dan hiç

⁴⁰ MİNORSKY, a.g.e., C. 7, s. 319.

⁴¹ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 37.

⁴² GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 40.

bahsedilmemektedir. Bu tarihte Mardin batıya doğru genişlemektedir. Mardin ve Savura bağlı köyler ve mezralar 1518 tarihli deftere aynen uymaktadır⁴³.

947 (1540) tarihli tapu tahrir defterine göre Mardin sancağında bazı değişikliklerin yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu tarihte Mardin sancağına bağlı tek bir kazadan bahsedilmektedir. O da Mardin kazasıdır. Ayrıca bu kazaya bağlı olarak görülen tek bir nahiyeye de daha önceki defterlerde kendisinden hiç bahsedilmeyen Duraçlı nahiyesidir⁴⁴.

1540'tan sonra da, Mardin sancağında değişiklikler devam etmiştir. Mardin sancağı tabirine en son 22 Cemâziye'l-âhir 961 (25 Mayıs 1554) tarihinde rastlanmaktadır. Daha sonraki tarihlerde ise Mardin'den nahiyeye olarak bahsedilmektedir. 964 (1557)'de Mardin, Amid livasına bağlı bir nahiyeye, 972 (1564) tarihlerindeki tahrirde ait defterde bir kaza olarak zikredilmektedir. XVII. yüzyılda da Diyarbekir'e bağlı bir kaza idi. Mardin'in, XVIII. yüzyılda Bağdat'a bağlandığı görülmektedir. XIX. yüzyılın başlarında Mardin yine Bağdat paşalığına bağlıdır⁴⁵. II. Mahmut'un ıslahatları el-Cezire'de iyi karşılanmadı. Bu nedenle 1832'ye doğru Mardin'de çıkan bir ayaklanma sonucunda şehrin yönetimini Kürt beyleri ele geçirmişlerdir. Bunlar muhtemelen Milli aşiretidir⁴⁶. Osmanlı Devleti burada asayiş sağlanmış ve 1836 senesinde ise merkezden atanan bir vali tekrar duruma hakim olmuştur. Fakat bundan sonra Mardin halkı Osmanlı yönetimine karşı bir soğukluk içerisine girmiş, Osmanlının atadığı valiye karşı çıkmışlardır. Bir müddet sonra, Mısırda isyan eden İbrahim Paşa'ya bağlanmayı tercih etmişlerdir⁴⁷. 1840 senesinde Mardin'in zaman zaman Musul'a da bağlandığı görülmektedir. 1845 senesinde Mardin'den tekrar bir sancak olarak bahs olunduğu görülmektedir⁴⁸. 1287 (1870) senesinde çıkan "vilayetler kanunu" ile tekrar bir sancak olarak⁴⁹ Diyarbekir eyaletine bağlanan Mardin'in, bu tabiiyeti Cumhuriyete kadar devam eder⁵⁰

⁴³ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 41.

⁴⁴ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 43.

⁴⁵ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 47.

⁴⁶ MİNORSKY, a.g.m., C. 7, s. 310.

⁴⁷ MİNORSKY, a.g.m., C. 7, s. 310.

⁴⁸ GÖYÜNÇ, a.g.e., s.47.

⁴⁹ MİNORSKY, a.g.m., C. 7, s. 310.

⁵⁰ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 47.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TRANSKRİPSİYON

TRANSKRİPSİYON İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR

Bu gün Latin alfabesinde kullandığımız “s” harfi, Osmanlıların kullandığı Arap alfabesinde üç farklı şekilde yazılmaktaydı. Bu harfleri ayrıca belirterek, bunları birbirinden ayırt edecek işaretleri kullanma gereği duymadık. Osmanlı alfabesinde “se (ث)”, “sin (س)” ve “sad (ص)” harflerini biz bir tek “s” ile gösterdik.

Milli Kütüphane Şer’iyye Sicilleri Bölümü’nde 259 numarada kayıtlı bulunan bu defter, H. 1006-1009 (M. 1598-1600) yılları arasında tutulmuş kayıtları ihtiva etmektedir. Bu defter 126 varak (252 sayfa)’dan ibaret olup, defterde 1427 belge bulunmaktadır.

Defterdeki belgelerin bir kısmı Arapça kayda alındığı için bu belgelerin transkripsiyonu yapılmamış, bunların transkripsiyonu ve değerlendirmesi daha sonraki bir çalışmaya bırakılmıştır.

Arşivdeki kurallar gereği aslına ulaşamadığımız defterin yapısı hakkında bilgi veremeyeceğiz. Ancak fotokopi sayfalarına bakılacak olursa klasik Şer’iyye Sicili ebadında bir defter olduğu anlaşılacaktır. Defterin fiziki değerlendirmesi hakkında da, Mardin’e ait en eski tarihli defter olmasına rağmen, birkaç sayfası dışında, pek fazla yıpranan bir defter olmadığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Sadece defterin özellikle sonundaki birkaç sayfa yıpranmış olduğundan buraları okunamamıştır.

Tezin hazırlanması sırasında daha çok transkripsiyona önem verilmiştir. Bu çalışmada transkripsiyon kaidelerine çoğunlukla riayet edilmiştir. Mikrofilmdeki çekim veya defterdeki yıpranma sebebiyle çıkmayan ve bu sebeple okunamayan yerler parantez içerisinde noktalarla (.....), tarafımızdan okunamayan yerler parantezsiz noktalarla, okuyup ancak emin olmadığımız yerler de parantez içerisinde soru işaretiyle (?) gösterilmiştir. Bazı belgelerin tarihleri belli olmadığından önceki belgenin tarihi esas alınmış ve bu gibi durumlarda parantez içerisinde bir önceki belgenin tarihi yazılmıştır.

Defterde bulunan (ع) ve (ء) harfleri (’) işareti ile; (ا), (و) ve (ي) harfleri ile yapılan uzatmalar ise (~) işaretiyle gösterilmiştir. Transkripsiyon kurallarında (ع) ve (ء) harf-işaretleri her ne kadar ayrı ayrı belirtiliyorsa da şimdilik biz her iki harf-işareti de sadece (’) işareti ile vermeyi uygun gördük. (^) işareti hem inceltme ve hem de

uzatmanın karşılığı olarak kullanıldığından, bu ikilemi ortadan kaldırmak amacıyla uzatmalarda (^) işareti kullanılmıştır.

Defter numaraları düzenli bir sıraya göre numaralandırılmadığından numaralandırma işlemi tarafımızdan, defterin başından itibaren belgelere verdiğimiz numaralar esas alınarak yapılmıştır.

Defterde bulunan Arapça ifadeler ve o gün konuşulan dil bozulmadan verilmeye çalışılmıştır. Beg (Bey), Hacı (Hoca), ğuruş (kuruş), Ahmed (Ahmet), yalavuz (yalnız) vs. gibi belgelerde geçen pek çok ifade, kullanıldıkları zamanın diline sadık kalınarak ifade edilmeye çalışılmıştır.

Defterin hacmi büyük olup içerisinde bulunan malzeme de muhteva yönüyle zengindir. Değerlendirmeye aldığımız belge ve bilgilerin dışında daha başka konularda da değerlendirme yapılabilir. Ancak biz yaptığımız çalışmanın bir Yüksek Lisans tezi çalışması olduğunu dikkate alarak şimdilik bu kadarıyla iktifa etmenin daha doğru olacağını düşündük. Azami dikkat göstermemize rağmen yine de gözden kaçan noktalar olabileceğini düşünüyor ve şimdiden bu konuda yapılacak eleştirilere açık olduğumuzu, eleştirilerin bizi daha iyiye ulaştıracığını ifade etmek istiyoruz.

B. 2

'Ali Çavuş ibni Murād mahfil-i kazāda Mehmedcan bin 'Alican muvācehesinde da'vā kılub Vādī-i Nebī 'aleyhi's-salāt ve's-selāmda vāki' olan bağınu mezkūra bey' idüb iki yıl tasarruf idüb tasarrufunda iken bağ-ı mezkūrın ta'mirine ve termimine altı bin akçe harc idüb harcı dahī tahmīn olunub lākin bağ ikrāh ile bey' olunmağla fesh olunub hālen mezkūr Mehmedcan bağ-ı mezkūra harc itdüğü altı bin akçeyi benden talep ider ben dahī tasarruf itdüğü iki yılın icāresin talep iderim didikde mezbūr Mehmedcandan su'āl olundukda iki sene bağı tasarruf itdim ammā mahsül bana şer'an lāzım gelmedüğüne elimde fetevā-i şerīfim vardır deyu elinde olan fetevā-i şerīfeyi ibrāz idüb mazmūnında Zeyd mülk bağınu 'Amra elli altuna bey' idüb sicill ve hüccet olunsa 'Amr dahī bir mikdār akçe harc idüb bağı ma'mūr eyleyüb iki yıl zabt itdikden sonra Zeyd zikr olunan bağı beşer ikrāh itmekle bey' itmiş idim deyu bağı gerü alıcak 'Amr harcını talep itdikde Zeyd bağınu iki yıllık mahsülünü harcına hesāb eyle dimegin kadir olur mı el-cevāb Allahu a'lem olmaz bağı alduğı dahī bu vechile olıcak hilāf-ı şer'dir deyu mastūr ve mukayyed olmağın fetevā-i şerīfe mūcibince talep eyledüğü iki yıllık bağ mahsulü ğayr-ı meşrū' olmağın men' olunub mezbūr Mehmedcan talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī evā'il-i şehri Zi'l-hicce sene sitte ve elf.

Şuhūdü'l-hāl Mevlānā Mehmed bin 'Abdurrezzāk Molla 'Abdulğaffār bin 'Abdulmecīd Halīl Çelebi ibni Pīr Mehmed ÇelebiEmrullah Çelebi ibni 'Abdusettār Çelebi Meylik bölükbaşı ibni Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 5

(.....) mühtedī meclis-i şer'-i şerīfe gelüb i'lām idüb dört yıldır ki Şemsī tā'ifesinden 'Alemşeh binti (.....) oldukda Süsen ve Zehra ve Elfiyye nām sağır kızları olub analarına tābi' olub müselmān (.....) dahī babaları Şemsī Hannānın yanında olub kendüne tābi' olmuşlardır deyu i'lām idüb ve babaları ihzār olunub husūs-ı mezbūr sırren ve cebren teftiş ve tefahhus olundukda (.....) Mehmed bin İsmā'il edā-i şehādet idüb didiler ki mezbüre 'Alemşeh müselmān oldukda Süsen on altı yaşında ve Zehra on beş yaşında olub lākin Elfiyye sağire olub min eyyi'l-ān sağiredir deyu şehādet idüb şehādetleri makbūle olduktan sonra mezbūra (.....) islām 'arz olundukda İbā' idüb ve sağire Elfiyye (.....) dīnen hadīs-i şerīf mūcibince

islāmına hükm olunub mā-vaka'a bi't-taleb kayd-ı sicill olundu. Fī (ğurre-i) şehr-i Saferi'l-muzaffer min şuhūr sene seb'a ve elf.

Şuhūdū'l-hāl (... ..) el-Hāc 'Abdullah bin Mehmedcan Molla Ahmed bin el-Hāc Mehmed Molla Bekir bin Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 6

Hasankeyf halkından Hāce 'Abdübākī bin Molla Mehmed mahfil-i kazāda li-ebeveyn karındaşı el-Hāc Ahmed muvācehesinde da'vā kılub mezkūr karındaşım benden bir tenbelīt harīr alub şer'le taleb iderim didikde mezbūr el-Hāc Ahmedden su'al olundıkda bundan akdem mezkūra üç yük harīr mudārebe tarīkiyle virdim ki varub ticāret ide üç yıl mikdārı gezüb üç yıldan sonra getirüb zıkr olunan tenbeliti bana virdi mābeynimizde münāza'a-i kesīre ve muhāsama-i tavīle vāki' olub araya müslimün-ı muslihūn girüb babamızdan mābeynimizde olan mālı ve kendine mudārebe tarīkiyle virdüğim harīri ve zıkr olunan tenbeliti kendine dört yüz ğuruş virmek üzere bizi sulh itdiler ikimiz dahī sulhı kabül idüb sulh olunan dört yüz ğuruşun mukābelesinde zimem gösterüb zimem defterini kendine virüb ve akrabalarımızdan Ahmed Çelebi nām kimesneyi vekīl itdim ki zıkr olunan dört yüz ğuruşı cem' idüb kendine vire ve mümkün olan ve olmayan zimemin bedelini ben kendine edā ideyim ve biri birimizin zimmetini min küll'l-vücūh ibrā ve iskāt itdik deyu cevāb virüb mezbūr 'Abdübākī babamızdan kalub mābeynimizde olan mālı ve mudārebeyi dört yüz ğuruşa bizi sulh itdiler tenbeliti sulh itmedim deyu mezbūr el-Hāc Ahmedin cevābına muvāfik beyyine taleb olundıkda el-Hāc Derviş bin Kāsım ve Nī'metullah bin 'Abdullah şehādet idüb didiler ki mezkūrānın babalarından kalub mābeynlerinde olan mālı ve mudārebeyi ve tenbeliti mezbūr 'Abdübākī Ahmed ile dört yüz ğuruşa sulh eylediği ikisinin dahī sulhı kabül idüb bedel-i sulh olan dört yüz ğuruşun mukābelesinde zimem gösterüb ve zimem defterini kendine virüb ve akrabalarından Ahmed Çelebiyi vekīl itdi ki zıkr olunan dört yüz ğuruşı cem' idüb kendine vire ve mümkünü'l-husūl olmayan zimemin bedeli mezbūr Hacı Ahmed kendine virüb edā idüb ve biri birinin zimmetini husūs-ı mezbūrdan ibrā-i tām ile ibrā ve iskāt itdiler deyu şehādet idüb şehādetleri kabül olmağın mezbūr el-Hāc Ahmed talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī'l-yevmi's-sānī şehr-i Safer sene seb'a ve elf.

islāmına hükm olunub mā-vaka'a bi't-taleb kayd-ı sicill olundu. Fī (ğurre-i) şehri Saferi'l-muzaffer min şuhūr sene seb'a ve elf.

Şuhūdū'l-hāl (.... ...) el-Hāc 'Abdullah bin Mehmedcan Molla Ahmed bin el-Hāc Mehmed Molla Bekir bin Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 6

Hasankeyf halkından Hāce 'Abdübākī bin Molla Mehmed mahfil-i kazāda libeveyn karındaşı el-Hāc Ahmed muvācehesinde da'vā kılub mezkūr karındaşım benden bir tenbelīt harīr alub şer'le taleb iderim didikde mezbūr el-Hāc Ahmedden su'āl olundıkda bundan akdem mezkūra üç yük harīr mudārebe tarīkiyle virdim ki varub ticāret ide üç yıl mikdārı gezüb üç yıldan sonra getürüb zıkr olunan tenbeliti bana virdi mābeynimizde münāza'a-i kesīre ve muhāsama-i tavīle vāki' olub araya müslimün-ı muslihün girüb babamızdan mābeynimizde olan mālı ve kendine mudārebe tarīkiyle virdüğim harīri ve zıkr olunan tenbeliti kendine dört yüz ğuruş virmek üzere bizi sulh itdiler ikimiz dahī sulhı kabül idüb sulh olunan dört yüz ğuruşun mukābelesinde zimem gösterüb zimem defterini kendine virüb ve akrabālarımızdan Ahmed Çelebi nām kimesneyi vekīl itdim ki zıkr olunan dört yüz ğuruşı cem' idüb kendine vire ve mümkün olan ve olmayan zimemin bedelini ben kendine edā ideyim ve biri birimizin zimmetini min küll'l-vücūh ibrā ve iskāt itdik deyu cevāb virüb mezbūr 'Abdübākī babamızdan kalub mābeynimizde olan mālı ve mudārebeyi dört yüz ğuruşa bizi sulh itdiler tenbeliti sulh itmedim deyu mezbūr el-Hāc Ahmedin cevābına muvāfik beyyine taleb olundıkda el-Hāc Dervīş bin Kāsım ve Ni'metullah bin 'Abdullah şehādet idüb didiler ki mezkūrānın babalarından kalub mābeynlerinde olan mālı ve mudārebeyi ve tenbeliti mezbūr 'Abdübākī Ahmed ile dört yüz ğuruşa sulh eylediği ikisinin dahī sulhı kabül idüb bedel-i sulh olan dört yüz ğuruşun mukābelesinde zimem gösterüb ve zimem defterini kendine virüb ve akrabālarından Ahmed Çelebiyi vekīl itdi ki zıkr olunan dört yüz ğuruşı cem' idüb kendine vire ve mümkünü'l-husūl olmayan zimemin bedeli mezbūr Hacı Ahmed kendine virüb edā idüb ve biri birinin zimmetini husūs-ı mezbūrdan ibrā-i tām ile ibrā ve iskāt itdiler deyu şehādet idüb şehādetleri kabül olmağın mezbūr el-Hāc Ahmed talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī'l-yevmi's-sānī şehri Safer sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hāl Bekir Çelebi ibni kıdvetü'l-müderrisîn Himmet Efendi 'Ukle Efendi ibni el-merhûm Mehmed Çelebi Emîr 'Abd Çelebi ibni el-Hâc Maksûd Fethî Çelebi ibni Molla Dervîş el-Hâc Bâlî bin 'Abdullah ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 10

Hâtüniye halkından Molla Receb mahfil-i kazâda Ahmed bin Kâsım nâm Halebli muvâcehesinde da'vâ kılub bundan önce Koçhisârda evimi hırsız açub bir mikdâr esbâbım serika olundı hâlen serika olunan esbâbdan işbu mahalde hâzır olunan sahanı mezkûrun elinde buldum mülkümdür şer'le taleb iderim didikde mezbûr Ahmedden su'âl olundıkda zikr olunan sahanı sük-ı sultânda dellâl elinden iştirâ itdim mezkûrun mülkünden haberim yokdur deyu cevâb virüb mezkûrun mülkünü inkâr itmegin Molla Recebden mülkiyetine beyyine taleb olundıkda ihzârına üç güne degin mühlet taleb idüb yetmiş seksen gün mürûr idüb ihzâr itmeyüb beyyineden 'âciz ve kâsır olmağın zikr olunan sahan yine Ahmede virilüb talebiyle kayd-ı sicill olundı. Hurrîre fî 6 şehr-i Safer sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl el-Hâc Şerefüddîn ibni Zeynel'âbidîn Meylik bölükbaşı ibni Hüseyin Seydî 'Ali nâzır-ı mahkeme ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 11

'Ali Çelebi ibni Mehmed Beg meclis-i şer'-i şerîfe gelüb takrîr-i kelâm kılub Mardîn emîni Yûsuf Çelebi beni Koçhisâra şihne ta'yîn idüb dört beş aydır ki harmanları hıfz idüb cümle harmanları sâf idüb resm eyleyüb keyl üzere kılmış iken hâlen mîrî terekesini anbâr itmeye tezkire-i şerîfe ile me'mûr olan Emrullah Beg resmi elimden çeküb aldı ve beni (...) kodı medhalim kalmadı takrîrim kayd-ı sicill olunsun dimegin takrîri talebiyle kayd-ı sicill olundı. Fî 6 Safer sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl el-Hâc Şerefüddîn ibni Zeynel'âbidîn Zeynî Çelebi ibniyye Ahmed bin Kâsım el-Si'irtî ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 12

İsmâ'îl bin 'Abdalmünis ve Ya'kob nâm zimmî meclis-i şer'de 'Ali nâm kimesnenin mahzarında ikrâr kılub mezkûra kirâsı ile iki altunluk etmek yükleyüb Narlıcaya vardığımızda bir mikdâr cenk olub ol hinde etmegimiz ortalıkda ğâret oldu

hâlen etmek husûsunda bir da'vâ ve talebimiz kalmadı dimegin takrîrleri mezbûr 'Ali talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî 7 Safer sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl 'Abdulvâhid bin Yûsufcan Meylik bin Hüseyin.

B. 13

Budur ki Hidâye bin Hakem nâm zimmî mahfil-i kazâda Huzûm bin Habîb muvâcehesinde da'vâ kılub mezbûrda bir tob ile üç şahim vardır taleb iderim didikde mezbûr Huzûmdan su'âl olundıkda tob ve üç şahıye mukırr olub bi't-taleb kayd-ı sicill olundu. Fî târihe (7 Safer sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hâl el-mezbûrûn-ı a'lâ ('Abdulvâhid bin YûsufcanMeylik bin Hüseyin).

B. 14

Mehmed bin Mehmedcan mahfil-i kazâda Fermârok bin Mes'ûd nâm zimmînin mahzarında ikrâr idüb vâdî-i Zağorda vâki' olub mezkûrun tasarrufunda olan bağda hissem vardır deyu da'vâ iderdim hâlen husûs-ı mezbûrı tetebbu' idüb yirmi yıldan ziyâdedir ki dayım Emîr Hâc benim cânibimden vesâyet ile zikr olunan bağda olan hissemi satub ve semenini alub kabz idüb hâlen da'vâmdan ferâğat idüb bu husûsda mezbûr ile da'vâm ve mütâlebem kalmadı zimmetini ibrâ ve iskât itdim deyicek mezbûr Mârok da mezkûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târihe (7 Safer sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hâl el-Hâc Mehmed mütevellî-i Cihângîriyye Emîr 'Abd bin Derdo 'Abdussevâb bin Eflâk 'Abdussettâr bin Receb Meylik bölükbaşı ibni Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 16

Budur ki Hamna 'azablarının mevâciblerinin tahsîline tezkire-i şerîfe ile mübâşir olan Hamnanın gönüllü kullarından Ca'fer Beg bin Latîf mahfil-i kazâda hasekî-i Kır 'aşîreti olan Salonun vekîli Polad bin Dervîş mahzarında ikrâr idüb zikr olunan 'azabların mevâcibleri için hazîne tarafından on sekiz bin akçe 'aşîret-i mezbûre maktû'ından sâlyâne olunub elime hazînenin mühürlü tezkiresi virülüb hâlen zikr olunan on sekiz bin akçenin sekiz bin akçesini mezbûr Poladdan alub kabz itdim deyicek

mezbür Polad mukırr-ı mezbürün bi'l-muvâcehe ikrârını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fi 14 şehr-i Zi'l-hicce sene sitte ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Memî Çelebi ibni Zeynel'âbidîn Molla Mehmed el-Hatîb be-câmi'i'l-Latîf Sülymân bin Murâd Murâd Ağa ibni Kara Veli Şeyho bin Şâh Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 19

Mardin halkından Ni'metullah bin 'Abdullah mahfil-i kazâya gelüb takrîr-i kelâm kılub sepet içinde 'acur konulub evimde olan su kuyusuna salındırub sağîre kızım Zühre varub zikr olunan sepeti kuyudan çeker iken kuyuya düşüb ğark oldı üzerine varılıb keşf olunmasın taleb iderüm didikde kıbel-i şer'den bu fakîr ve şehr za'îmi olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân İbrâhim Ağa tarafından 'Ali Beg ve zeyl-i kitâbda esâmîleri mastûr olan müselmânlar ile mezkûrenin üzerine varıldıkda mezkûr Ni'metullahın evinde olan su kuyusunun başında meyyite bulunub ahvâline nazar olundıkda eser-i darb ve cerâhati zâhir olmayub vâki' hâli vukû'ı üzere keşf olunub mezbür Ni'metullahın talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fi'l- yevmi's-sâmin şehr-i Zi'l-hicce sene sitte ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Seyyid Murâd bin Seyyid Mehmed Molla Zeyne'âbidîn bin 'Abdulkâdir el-Hâc Şerefiddîn bin Zeynel'âbidîn el-Hâce Hâfiz bin el-Hâce Ahmed Emrullah bin el-Hâc 'Ali Mehmed bin Muhyiddîn ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 20

Van Çavuşlarından 'Ali Çavuş mahfil-i kazâda Kal'atü'l-Mir'ât mülâzımı olan 'Abd bin 'Abdulvehhâb mahzarında ikrâr idüb Van ve iskelesi merdânının sene hamse ve elfde müstahakk oldukları Mısır mevâcibleriçün Mardin emîni Yûsuf Çelebi zımmetinden kâtib Molla Yûsuf ma'rifetiyle yirmi iki bin akçe hazîne cânibinden mühürlü ve nişanlı tezkire koçanı tahvîl ve sâlyâne olunub hâlen meblâğ-ı merkûmdan mezkûr 'Abdde dokuz yüz altmış akçe olub kabz itdim deyicek mezbür 'Abd vicâhen tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fi 21 Şevvâl sene sitte ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Emrullah Çelebi ibni 'Abdussettâr Çelebi Hüseyin bin 'Abdul'azîz Ahmed bin 'Ali ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 21

Budur ki Van Çavuşlarında ‘Ali Çavuş mahfil-i kazâda tamğa-i surh ve siyâha ‘âmil olan Ahmed bin Hasan mahzarında ikrâr idüb Van ve iskelesi merdânının sene hamse ve elfde müstahakk oldukları Mısır mevâcibleri için Mardin emîni Yûsuf Çelebi zımmetinden kâtib Molla Yûsuf ma’rifetiyle yirmi iki bin akçe hazîne tarafından mühürlü ve nişanlı tezkire koçanıyla tahvîl ve sâlyâne olunub hâlen meblâğ-ı merkûmdan iki bin dört yüz doksan dört akçe alub kabz itdim deyicek mezbûr Ahmed tasdîk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târîhe (fî 21 Şevvâl sene sitte ve elf).

Şuhûdü’l-hâl Emrullah Çelebi ibni ‘Abdussettâr Çelebi Hüseyin bin Receb Mehmed bin el-Hâc ‘Abdussamed ve ğayrihim mine’l-hâzırîn.

B. 23

Budur ki hâric-i Mardinde vâki’ Kâsımiye medresesinde yevmî üç akçe ile hammâl olan ‘Abdullah bin ‘Abdussamed cihet-i mezbûre’i talebe tâ’ifesinden Mehmed bin Pîrî nâm kimesneye olmak üzere ferâğat idüb cihet-i mezkûre mezbûr Mehmede tevcîh olunub âsitâne-i sa’âdete ‘arz olundu berât-ı şerîf-i ‘âlî-şân olub gelinceye degin mezbûr Mehmed kıbel-i şer’den temessük taleb itmegin işbu sicill sûreti tahrîr olunub yedine vaz’ olundu ki ‘inde’l-hâce izhâr idüb temessük idine. Hurrîre fî 14 Zî’l-hicce sene sitte ve elf.

Şuhûdü’l-hâl Hüseyin ‘Ali Çelebi ibni el-Hâce Mehmed ‘Ali Mevlânâ Himmet Efendi el-müderris Hüseyin bin ‘Azîzo ‘Abd bin ‘Abdulbâkî ve ğayrihim mine’l-hâzırîn.

B. 24

Bakkâllardan el-Hâc Şemseddîn bin Mehmed ‘Ali mahfil-i kazâya gelüb takrîr-i kelâm kılub bu âna degin kassâblardan ham iç yağı çeküb eridüb bey’ iderdim hâlen yağ almaya iktidârım kalmadığı ecilden hîn-i ihtiyârım ile iç yağının bey’inden ferâğat itdim takrîrim sicill olunsun dimegin takrîri bakkâlların Şeyhi olan Hüseyin mukârenetiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târîhe (fî 14 Zî’l-hicce sene sitte ve elf).

Şuhûdü’l-hâl Emîr Çelebi ibni el-Hâc ‘Abdulhay Meylik bin Hüseyin.

B. 25

Mardin zımmîlerinden Simyon bin ‘Abdulmesîh mahfil-i kazâda Mardin zımmîlerinden Makdesi ‘Atâya bin Makdesi Şemîr muvâcehesinde da’vâ kılub mezkûr Makdesi ‘Atâya mahmiyye-i Halebde benden karz tarîkiyle dört yüz ğuruş istidâne idüb bu cânibe geldikde mahalle-i Gölâsiyide vâki’ olan dârının üç rub’unu iki yüz altuna bana bey’ idüb meblâğ-ı merkûmdan takâsa itdi ve bir def’a altmış beş altun bir def’a yirmi altun nakd ki cümle iki yüz seksen yedi altun olur zımmetinde meblâğ-ı merkûmdan üç yüz on üç altunım kaldı taleb iderim didikde mezbûr Makdesi ‘Atâyadan su’âl olundıkda meblâğ-ı merkûma ikrâr idüb ikrârı mezbûr Simyonun talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrîre fî 19 şehr-i Zi’l-hicce sene sitte ve elf.

Şuhûdü’l-hâl Ahmed Çelebi ibni Hasan Efendi Yûsuf Çelebi ahiyye Şeyh Bünyâd bin Şeyh İbrâhim Hüseyin ‘Ali Çelebi ibni Mehmed Beg ve ğayrihim mine’l-hâzırîn.

B. 29

Budur ki Vandan Tebrize ihrâc olunan kullardan Kara ‘Ali mahfil-i kazâda tamġa-i surh ve siyâha ‘âmil olan Ahmed bin Hasan mahzarında ikrâr idüb zikr olunan kulların mevâcibleriçün hazîne tarafından kâtib Yûsuf ma’rifetiyle mezbûr Ahmede hazînenin mühürli ve nişanlı tezkiresi mücibince dört bin akçe sâlyâne olunub hâlen meblâğ-ı merkûmın iki bin iki yüz akçesini alub kabz idüb hazînenin tezkiresini kendine virüb zımmetinde meblâğ-ı merkûmdan bin sekiz yüz akçe kaldı tadrîc ile bana edâ ide deyicek mezbûr Ahmed tasdik idüb kayd-ı sicill olundu. Hurrîre fî 19 şehr-i Zi’l-hicce sene sitte ve elf.

Şuhûdü’l-hâl Meylik bölükbaşı ibni Hüseyin Mahmûd bin ‘İzzeddîn Ahmed bin İdrîs ve ğayrihim mine’l-hâzırîn.

B. 34

Mustahfizlardan Mahmûd bin Ahmed mahfil-i kazâda yine mustahfizlardan Ramazân bin Mustafa muvâcehesinde da’vâ kılub mezbûra ‘ulüfeci yoldaşlarımızın ‘ulüfeleriçün hazîne cânibinden bin iki yüz akçe sâlyâne olunub üç yüz akçesini alub kabz idüb zimmetinde dokuz yüz akçe kaldı taleb iderim didikde mezbûrdan su’âl

olundıkda meblāğ-ı merkūma ikrār idüb müdde’i talebiyle kayd-ı sicill olundu. Ft 25 Zi’l-hicce sene sitte ve elf.

Şuhūdū’l-hāl Meylik bin Hüseyin ‘Abd bin ‘Abdulvehhāb ve ğayrihim mine’l-hāzırın.

B. 39

Karye-i Kal’ati’l-Mir’atda fevt olan Evānis bin İbrāhimin vārisesi olan kızı Sittiye mahfil-i kazāda karye-i mezbūreden Dāmdaşa bin Tomanın vekli olan oğlu ‘Abdul’azīm muvācehesinde da’vā kılub mezbūr babamın vādī-i Deyrde vāki’ olub kıblesi tarık ve şarkīsi cāh-ı ‘azīz ve şimālīsi yine tarık ve ğarbīsi kezālik ve fihī’l-mecāz bu hudūd-ı erba’a ile mahdūd olan bağdan bana intikāl iden hissemi tasarruf itmek istedigimde mezbūr ‘Abdul’azīm bana māni’ olur şer’le görölmesin taleb iderim didikde mezbūrdan su’āl olundıkda hālen altı yıldır ki mezbūr Evānis hāl-i hayātında ve kemāl-i tasarrufātında zikr olunan bağı babam mezbūr Dāmdaşaya yirmi altuna bey’ idüb ve meblāğı bi’t-tamām ve’l-kemāl kendüden alub kabz itdi deyu cevāb virüb mezküre Sittiye bey’i inkār idüb mezbūr ‘Abdul’azimden bey’e beyyine taleb olundıkda karye-i mezbūreden İşu’a bin Ya’kob ve Ziyā bin Kōrkis edā-i şehādet idüb didiler ki hālen altı yıldır ki mezbūr Evānis hāl-ı hayātında ve kemāl-i tasarrufātında zikr olunan bağı mezbūr Dāmdaşaya bey’ idüb ve meblāğı bi’t-tamām ve’l-kemāl kendüden alub kabz itdi deyu şehādet idüb şehādetleri makbūle olmağın mezkūr ‘Abdul’azīm talebiyle kayd-ı sicill olundu. Ft 26 Zi’l-hicce sene sitte ve elf.

Şuhūdū’l-hāl Seyyid ‘Abdul’ālī bin Seyyid Kāsım Nurullah Ağa el-Dizdār Bālī bin Şāhkulı ve ğayrihim mine’l-hāzırın.

B. 41

Bi’l-fi’il Hātūniye medresesinin mi’marı ve cābīsi olan Memi Çelebi ibni Molla Zeynel’ābidīn mahfil-i kazāda Hacı Mehmed bin Hacı Muhyiddīn mahzarında ikrār idüb medrese-i mezbūre evkāfından olub bezzāz-hāne kurbünde vāki’ bir bāb dükkān nice yıldan berü harābe olub aslā bir akçe ‘ā’id olmayub hālen mezkūr Hacı Mehmed zikr olunan dükkānı benim ma’rifetimle ‘imāret idüb binā ve ırgadına ve kireç ve darābasına elinde olan müfredāt defteri mūcibince iki bin akçe kendü mālından harc idüb ve dükkān-ı mezbūrı beher ayda yirmi akçeye icāreye aldı ki harc itdüğü iki bin

akçeden hesâb ide ve eğer dükkânın icâresi kimesne ziyâde idecek olursa mezkûrun iki bin akçesini edâ ide deyicek mezbûr Hacı Mehmed mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzerine bi'l-muvâcehe ikrârını tasdîk ve dükkân-ı mezkûrı ayda yirmi akçe ile icâreye alduğına (mukırr) olmağın mâ-vaka'a tarafeynin talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fı 28 Zi'l-hicce sene sitte ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Mevlânâ Şemsüddîn el-müderris be -Muzafferiyeye 'Ali Dede bin 'Abdıkâdir Şeyh İbrâhim bin 'Abdurrahman ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 43

Zeyneb binti Molla Hüseyin mahfil-i kazâda zevci Molla 'Abd bin Molla 'Ali muvâcehesinde da'vâ kılub mezbûr zevcim benim bir çift gümüş halhâl ve bir altun küpemi alub bey' idüb ba'dehu bahâları müselmânlar vâsıtasıyla sekiz ğuruşa sulh itdi hâlen sekiz ğuruşı taleb iderim didikde mezbûr Molla 'Abdden su'âl olundıkda inkâr ile cevâb virtüb mezbûre Zeynebden beyyine taleb olundıkda Hüseyin bin 'Alican ve 'Allahvirdi bin 'Abdullah edâ-i şehâdet idüb didiler ki mezkûre Zeyneb mezbûr zevcinden halhâl ile küpe bahâsı kendüden taleb itdikde bahâları sekiz ğuruşa kendi ile sulh itdi deyu şehâdet idüb şehâdetleri makbûle olmağın müdde'ıyye talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrîre fı ğurre-i Muharremü'l-Harâm sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl İsmâ'il Efendi el-kâzî be-Çirmik Emîr Çelebi ibni el-Hâc 'Abdulhay Molla Pîr Hüseyin bin el-Hâc Mehmed ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 44

Emîr Hâc bin Molla Mehmed mahfil-i kazâda karye-i Kabâladan Veli bin Mehmed mahzarında ikrâr idüb Mardin halkından Vanda sâkin olan İsâcan bin İbrâhim nâm zımmîde on beş altun deynim olub hâlen meblâğ-ı merkûmı mezbûr Veliden bi't-tamâm ve'l-kemâl alub kabz itdim mezkûr 'İsâcanın zımmetinde bir akçe ve bir habbem kalmadı deyicek mezbûr Veli mukırr-ı mezkûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdîk ve tahkîk idüb kayd-ı sicill olundu. Hurrîre fı 2 Muharrem sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Emîr 'Ali Çelebi ibni Emîr Feyyâz Çelebi Hüseyin Receb Hüseyin bin 'Azîzo Şeyhî bin Hüseyincan el-Hâce Dervîş bin 'Alican Çelebi ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 46

Bi'l-fi'il Kāsımiye medresesinin mütevellisi olan Molla Şeyhî mahfil-i kazâda Şehîdiye müderrisi Mevlânâ Himmet mahzarında takrîr-i kelâm kılub hâlen Âmidde bir mühim maslahatım vâki' olmağla mezkûr Himmeti yerime vekîl nasb itdim ki varub gelinceye degin mezbûr vakfin ibrâz ve masrafını görüp ve bana 'â'id olan vazîfeyi alub kabz eyleye deyicek mezbûr Mevlânâ Himmet mukırr-ı mezkûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdik ve vekâleti kabûl idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târihe (fî 3 Muharrem sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hâl Molla Pîr Hüseyin bin el-Hâc Mehmed 'Ali bin Süfî Mustafa Seydî 'Ali nâzır-ı mahkeme ve ğayrihim mine'l-hâzırın.

B. 47

Sincâr halkından Hudâdâd bin Hüseyin mahfil-i kazâda 'İmâdiye halkından 'Â'îşe binti 'Ömer muvâcehesinde da'vâ kılub mezkûre 'Â'îşe zevcem olub hâlen bir aydır ki Sincârda Nazar Begi sekbânlar ihâta idüb hisâr itdiklerinde ben havfımdan dağâ kaçtım ol hînde sekbânlar mezbûre zevcemi alub firâr itdiler imdî mezkûreyi bunda buldum şer'le görölüb su'âl olunmasın taleb iderim didikde mezbûreden su'âl olundıkda mezkûrun zevcesiydim hâlen mürûr iden Şa'bânda talâk-ı selâse ile bana talâk virüb mutallakasıyım bir aydır ki Sincârın sekbânlar ihâta itdiklerinde beni Sincârdan alub 'Âneye iletüb 'Âne kadısı 'İsâ Efendiye yirmi beş ğuruşa bey' itdiler 'İsâ Efendi dahî nikâh ile beni hizmetkârına virdi bi'l-fi'il ânın menkûhesiyim ve 'İsâ Efendi beni aldığı hînde hürriyet da'vâsı itmedim halâyığım deyu rızâ virdim ki sekbânların elinden halâs oldum halâyık degilim hürreyim deyu cevâb virüb mezbûr Hudâdâd talâkı inkâr idüb mezbûreden talâka ve hürriyete beyyine taleb olundıkda Mevlânâ Ahmed Efendi ibni 'Abdi Çelebi ve karındaşı Kâsım Çelebi edâ-i şehâdet idüb didiler ki mezbûre 'Â'îşe 'İmâdiye halkından 'Ömerin kızıdır câriye degildir hürredir deyu şehâdet idüb şehâdetleri makbûle olub ve talâk-ı beyyinesinden 'âcize olub mezkûrun yemînini taleb eyledüğinden mezkûr Hudâdâda yemîn teklîf olundıkda mezbûre 'Â'îşeye talâk virmedim bi'l-fi'il menkûhemdir deyu yemîn bi'l-lah idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî evâ'il-i Muharrem sene seb'a ve elf.

Hacı Mehmed ‘Ali ki ahad şahidindir ihzâr olunub su’âl olundukda ben şehâdet itdüm ki Fâtıma(nın) muhalledâtından karındaşı Hâce ‘Aliye intikâl iden hisseyi oğlu ‘Abdulhayy alub kabz idüb Fâtıma üç yıldan vefât itdügi ve ‘Abdulhayy fevt oldukdan sonra zikr olan hisseyi mezbûre Hanzâde alub kabz itdügi şehâdet itmedim hilâf yazılmışdır Fâtıma vefât ideli altı yıldır deyu takrîr idüb mezkûr Hacı Mehmed ‘Ali ile Şeyh Bünyâdın şehâdetleri hüccetde münderic olmağla mezbûr Kâsımdan mazmûnına beyyine taleb olundıkda üç güne degin mühlet taleb idüb üç gün mürûr idüb mazmûnını isbât idemeyüb ‘âciz olmağın mezbûr Hüseyin ‘Ali Çelebi hüccetin kaydı yokdur kaydı görülsün deyu sicill-i mahfûza mürâca’at olundukda hüccetin târîhi Zi’l-hiccenin üçünci gününde ve kaydı kadı imzâsıyla Zi’l-hiccenin sekizinci gününde ‘azlinden sonra iki gün mukayyed bulunmağın zikr olunan hüccet lağv olub ma’mûlün-bih olmayub mâvaka’a mezbûr Hüseyin ‘Ali Çelebi talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî ğurre-i Muharrem sene seb’a ve elf.

Şuhûdü’l-hâl Fahrü’l-‘aşâ’ir ve’l-kabâ’il Nevruz Beg ibni Ğür Beg Emîr
Çelebi ibni el-Hâc ‘Abdulhay Seyyid Ahmed bin Seyyid İsmâ’il ‘Abdulvâhid
Çelebi ibni Molla Yûsufcan ve ğayrihim mine’l-hâzırîn.

B. 51

Budur ki Molla ‘Abd bin Molla ‘Ali mahfil-i kazâda zevcesi Zeyneb binti Hüseyin mahzarında ikrâr idüb mezkûrenin bende müseccel sekiz ğuruş deyni olub hâlen mezbûre bana mehil virdi ki harmanı döğib keyl idüb deynini edâ ideyim şöyle ki harmanı keyl idüb hakkını virmeyecek olursam veyâhüd râzî itmeyecek olursam bunda sâkin olan sâdâta on ğuruş nezrim olsun deyicek mezbûre tasdîk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurreire fî 7 Muharrem sene seb’a ve elf.

Şuhûdü’l-hâl Kâsımcân bin Şeyh Haydar Zeynî Çelebi ibni Şerefüddîn
Mehmed bin ‘Abdulmecîd el-Hâc Ahmed el-Hisnî ve ğayrihim mine’l-hâzırîn.

B. 54

Budur ki Mercân bin ‘Abdullah mahfil-i kazâda Ahmed Çelebi bin Şeyh Feyyâz muvâcehesinde da’vâ kılub mezbûrda otuz yedi altun deynim vardır taleb iderim didikde mezbûr Ahmedden su’âl olundıkda mezkûr Mercândan benim için beş ğuruş babam Şeyh Feyyâz için on beş ğuruş istidâne idüb ki cümle otuz altun olur ve

Şuhūdū'l-hāl Seyyid Hasan Çelebi ibni Seyyid Dervîş Seyyid Mü'min bin
Seyyid 'Abd el-Sincārī Molla Kāsım bin Şeyh Cüneyd ve ğayrihim mine'l-
hāzırın.

B. 48

'Ā'îşe binti 'Abdussamedin vekīli olan Kāsım bin Hüseyin mahfil-i kazāda mezbūrenin karındaşı müteveffā Hāce 'Alinin zevcesi Hanzāde binti İdrisin müseccel vekīli olan Hüseyin 'Ali Çelebi ibni Mehmed 'Ali muvācehesinde takrīr-i da'vā tebyīn-i müdde'ā kılub mezbūre müvekkilemin ve mezkūr Hāce 'Alinin hemşireleri Fātıma binti 'Abdussamed el-mezbūr üç yıldır ki vefāt idüb irsi zevci Mehmede ve müvekkilime ve Hāce 'Aliye intikāl idüb Hāce 'Ali hīn-i kısmetde ğayb olmağla hissesini oğlı 'Abdulhay elimde olan mūmzā ve mühürlü defter mūcibince alub kabz itdikden sonra fevt olub kabz itdüğü hisseyi vālidesi mezbūre Hanzāde alub kabz idüb ba'dehu mezbūr Hāce 'Alinin vefātı dört yıldan beri mezkūre Hanzādenin vekīli mezbūr Hüseyin 'Ali Çelebi isbāt idüb sicill ve hüccet olunub bu takdīrce mezbūr Hāce 'Ali hemşiresi Fātımadan bir yıl mukaddem fevt olmuş olur irsī kendine intikāl itmez zevci Mehmede ve hemşiresi 'Ā'îşe'ye intikāl ider ve Fātıma üç yıldan beri vefāt itdüğünü Hacı Mehmed 'Ali bin Kamer ve Şeyh Bünyād bin İbrāhim şehadetleriyle Hanzādenin muvācehesinde sicill idüb elime hüccet-i şer'iyye virilüb hālen mezkūr 'Abdulhay babası için müseccel defter mūcibince alub kabz itdüğü hisseyi vālidesi mezbūre Hanzādeden taleb iderim deyu mukaddemā Mardin kadısı olan Mevlānā Mehmed Efendinin imzāsıyla mūmzā ve hatmiyle mahtūm ve sene hamse ve elf Zi'l-hiccesinin üçüncü günü tārīhiyle müverrah hüccet-i şer'iyye ibrāz idüb mazmūnı takrīre muvāfık olub mezbūr Hüseyin 'Ali Çelebi muvācehesinde kırā'at olundıkda zikr olunan hüccet müvekkilemin muvācehesinde olmadı kadı 'azlinde ğıybetinde oldı lākin Fātıma altı yıldır ki vefāt itmiştir karındaşı Hāce 'Aliden iki yıl mukaddem fevt olmuş olur deyu cevāb virüb mezkūr Kāsım Fātıma(nın) altı yıldan vefāt itdüğün inkār idüb ve mezbūr Hüseyin 'Ali Çelebi ziyāde da'vāsın idüb ziyādenin beyyinesi ölü olmağla cevābına muvāfık beyyine taleb olundıkda Mehmed bin Mecīd ve Molla Zeynel'ābidīn bin el-Hāc 'Abdulkādir ve 'Ömer bin 'Ali ve el-Hāc Ca'fer bin Şāh Hüseyin ve 'Abdul'azīz bin Mehmed edā-i şehadet idüb didiler ki hālen altı yıldır ki mezbūre Fātıma vefāt itmiştir deyu şehadet idüb şehadetleri ba'de't-ta'dīli'ş-şer'ī hayyiz-i kabülde vāki' oldukdan sonra mezbūr

mukābelede bir çift gümüş halhāl rehn idüb ba'dehu halhälları bey' idüb on beş ğuruş deynini edā idüb mezkūrun bende beş ğuruş deyni kaldı ziyāde bir akçesi yokdur ziyādeyi inkār idüb mezbūr Mercān zikr olunan otuz yedi altun babası deyninden ğayıdır deyu cevāb virtüb cevābına muvafık beyyine taleb olundıkda beyyinem yokdur babası zimmetinde olan on beş ğuruştan ğayı zimmetinde otuz yedi altunum olmadığına yemīn bi'l-lah eylesin deyu yemīnini taleb eylediginden mezbūr Ahmed Çelebiye yemīn teklif olundıkda mezbūr Mercānın bende beş ğuruştan ziyāde deyni yokdur deyu yemīn bi'l-lah idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrire fi tārīhe (fi 8 Muharrem seb'a ve elf).

Şuhūdū'l-hāl Ahmed Efendi bin Ğaybī Çelebi Yūsufcan bin 'Abdulkādir 'Abdulvāhid Efendi ibnihu ve ğayrihim mine'l-hāzırīn.

B. 55

Bi'l-fi'il Mardin emīni olan kıdvetü'l-akrān Yūsuf Çelebi mahfil-i kazāda Rūhā halkından Halīl bin İsmā'tlin mahzarında takrīr-i kelām ve tebyīn-i merām kılub mezkūr Halīl Mardin boya-hānesi tevābi' ve levāhıkıyla ve ihtisāb ve hān-ı dakīk ve kelle-hāne mukāta'aları sene sitte ve elf rebū'l-āhirin'in ğurresinden üç seneye varınca iltizām idüb 'uhdesine sicill olunub hālen hesābın emvāl-ı hassa tahsīlinde olan dergāh-ı 'ālī çavuşlarından fāhrü'l-emāsil ve'l-akrān Bāyezid Çavuş zīde kadruhu huzūrunda görüldüğü tārīh-i mezkūrdan sene-i mezbūre Zi'l-hiccesinin on yedinci gününe deġin ki sekiz ay on yedi günün yevmü'l-kıstı iki yüz altmış dokuz bin sekiz yüz elli akçe olur meblāġ-ı merkūmdan hazīne-i 'āmiriye ve hazīne cānibinden sālyāne olunan serhad kullarının mevāciblerine ve bana ve oġlıma yüz altmış bin elli dokuz akçe teslīmātı olub zimmetinde ba'de küll'l-hesāb yüz sekiz bin sekiz yüz akçe bākī kaldı deyicek mezbūr Halīlden su'āl olundıkda mūmā-ileyh Yūsuf Çelebi hesābını gördüğü zikr olunan sekiz ay ve on yedi günün yevmi'l-kıstından zimmetinde yüz sekiz bin sekiz yüz akçe bākī kaldı lākin dahī teslīmātım vardır tezkire ibrāz itdügüm hīnde deynimden aşıġı varıla deyu mukırr ve mu'terif olmaġın mezbūr Yūsuf ana rāzī olub talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī 7 şehr-i Muharrem sene seb'a ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Bekir Çelebi ibni el-Hāc Mehmed Mustafa bin Benli Ahmed Hüseyin bāzārbaşı bin Receb 'Ali Çelebi bin Molla Mehmed 'Abdulvāhid Çelebi ibni Molla Yūsufcan ve ğayrihim mine'l-hāzırīn.

B. 56

Budur ki Mardinde vâki' olan haremeyn-i şerîfeynin evkâfi mütevellîsi olan dergâh-ı âlî bevvâblarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân 'Abdi Beg mahfil-i kazâda 'Abdulvehhâb bin Hasan mahzarında ikrâr idüb nefsi Mardinde vâki' haremeyn-i şerîfeyn evkâfından olub Arnavud mahzeni demekle ma'rûf olan mahzen merhûm Geyvân Begin mülki ile mülâsik olmağla bundan akdem mezbûr Geyvân Beg hâl-i hayâtında zikr olunan mahzeni her sene ikişer altına istihkâre(?) alub iki senedir ki istihkâre(?) virilmeyüb hâlen Geyvân Begin vârisleri beni mezbûr 'Abdulvehhâb üzerine havâle itdiler ki zikr olunan iki sene icâresi ki dört altun olur bâzâr-ı kebîrde vâki' Geyvân Begin emlakından olub sâkin olduğı dükkânın icâresinden alub kabz itdim hâlen zikr olunan dört altunun mezbûr 'Abdulvehhâbdan sâkin olduğı dükkânın icâresinden alub kabz itdim deyicek mezbûr 'Abdulvehhâb tasdîk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrîre fî 11 Muharrem sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Hâcî 'Abdusselâm bin Şeyhî Mevlânâ Şemseddîn el-müderriş Ni'metullah bin 'Abdullah Mevlânâ İbrâhim bin Pîr Mehmed Çelebi Ahmed Çelebi ibni Şeyh Feyyâz Ahmed bin 'Alican el-..... ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 57

Hâric-i Mardinde vâki' Kâsımiye evkâfına yevmî yirmi akçe ile mütevellî olan Fethullah bin Molla Dervîş hizmetinde edâ ve müsâhelesi ve bir vechile 'azli icâb ider ahvâli yok iken Şeyhi ve ğayrîsi tevliyet-i mezbûreyi bir tarîk ile alub ta'addî eyledükden ğayrı mezbûr Şeyhi birağub ğayrı yire varmağla vakfın irâd ve masârîfını görmemeğle ahvâl-i vakf müşevveş ve muhtel olub mürtezikası kendüden râzî ve hoşnûd oldukları mukaddemâ mütevellî olan mezbûr Fethullah tâlib ve râğib olduklarından tevliyet-i mezbûre mezkûra tevcîh olunub âstâne-i sa'âdetime 'arz olundu berât-ı şerîf-i 'âlî-şân olub gelinceye degin tevliyeti tasarruf itmek için kîbel-i şer'den temessük taleb itmegin tasarruf için işbu sicillin sûreti tahrîr olunub yedine vaz' olundu ki 'inde'l-hâce izhâr idüb temessük idine. Fî ğurre-i Muharrem sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Fahru'l-efâhim ve'l-ekârim Hıdır Efendi Yeniçeri-i dergâh-ı 'âlî Emîr Çelebi ibni el-merhûm 'Abdulhay Şeyh Bünyâd bin Şeyh İbrâhim 'Ali Çelebi ibni Molla 'Abd ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 58

Dīvān-ı hümāyūn katıblerinden fahru'l-efāhim ve'l-ekārim şehnāme-gūy Seyyid Nu'mān Efendi dāme muhibbuhunun tarafından husūs-ı ātī için vekīl olan kıdvetü'l-akrān Mahmūd Çelebi bin Sultān Hüseyin mahfil-i kazāda sābıkan ze'āmeti zābiti olan Emrullah bin Hüseyin muvācehesinde da'vā kılub mezbūr Emrullah mūmā-ileyh Seyyid Nu'mān Efendinin ze'āmetine mülhak olan karye-i Til 'Ulyāndan sene selāse ve elfde yirmi bir müdd buğdayı ve sene erba'a ve elf de otuz müdd buğdayı ve sene hamse ve elfde küllī tereke alub kabz idüb hālen husūs-ı mezbūri şer' ile görölüb fāsl itmek için dergāh-ı 'ālī çavuşlarından kıdvetü'l-emāsıl ve'l-akrān Bāyezid Çavuş mübāşeretiyile fermān-ı şerīf-i 'ali-şānım vardır mūcibince 'amel olunmasın taleb iderüm deyu fermān-ı şerīf ibrāz itmegın fermān-ı şerīf mūcibince mezkūr Emrullahdan su'āl olundukda karye-i Til 'Ulyāndan sene selāse ve elfde dokuz müdd buğday hāsıl olub keylini dörder selīmiyeye bey' itdim ve sene erba'a ve elfde on beş müdd buğday hāsıl olub keylini dokuzar paraya bey' itdim ve sene hamse ve elfde altı müdd buğday hāsıl olub ve karye-i 'Alişden sene erba'a ve elfde dört müdd buğday ve on iki müdd arpa hāsıl olub buğdayın keylini sekiz paraya ve arpanın keylini dörder paraya bey' itdim ziyāde hāsıl olmadı deyu ziyādeyi inkār idüb mezkūr Mahmūd Çelebiden ziyādeye beyyine taleb olundıkda karye-i Til 'Ulyānda olan vakıf hissesinin zābiti olan Selami bin Molla Zeynel'ābidin ve Mardin halkından Mehmed bin Receb edā-i şehādet idüb didiler ki sene selāse ve elfde vakf-ı karye-i mezbūreden yedi müdd buğday ve mūmā-ileyh Nu'mān Efendiye yirmi bir müdd buğday 'ā'id oldı ve sene erba'a ve elfde vakfa on müdd buğday ve müşārun-ileyh Nu'mān Efendiye otuz müdd buğday 'ā'id oldu ki cümle iki senede elli bir müdd buğday olur mezbūr Emrullah alub kabz itdi deyu şehādet idüb şehādetleri hayyiz-i kabüle vāki' olmağın müdde'i-i mezbūr talebiyle müşārun-ileyh Bāyezid Çavuş mahzarında kayd-ı sicill olundı. Hurrire fi 5 şehri Muharrem sene seb'a ve elf.

Şuhūdü'l-hāl 'Abdulğaffār bin el-Hāc Mehmed Hüseyin bin Fethī emīrū'l-haddād Derviş Ahmed bin 'Abdulhay 'Abdulvāhid Çelebi ibni Yūsufcan ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 61

Huzüm bin Şim'on Fellâh nâm zımmî mahfil-i kazâda mutallakası olan Mārân binti Maksüd mahzarında ikrâr idüb mahalle-i Himârede vâki' olub hadd-ı kıblesi makâbire ve şarkîsi Can 'Azîz mülküne ve şimalîsi tarîke ve ğarbîsi 'Abdulahad mülküne mahdûd olan mahzenimi mezbûre Mārâniye zimmetinde olan mehr-i mu'ahheri mukâbelesine virüb temlik itdim ba'de'l-yevm kendünün mülki ola deyicek mezbûre Mārân mukırr-ı mezbûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdik ve mahdûd olan mahzeni mehr-i mu'ahheri mukâbelesine alub kabûl itdügine mu'terif olmağın mâ vaka'a talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târîhe (fî 11 Muharremü'l-harâm sene seb'a ve elf).

Şühüdü'l-hâl el-mezbûrûn-ı a'lâ (Yunus bin 'Abullah Murâd bin Ramazân 'Abdî bin 'Abdübâkî 'Ali bin 'Abdullah ve ğayrihim mine'l-hâzırîn).

B. 64

Dîvân-ı hümayûn kâtiblerinden şehname-güyi Seyyid Nu'mân Efendinin bundan akdem ze'âmetinin zâbiti olan Emrullah bin Hüseyin mahfil-i kazâda mûmâ-ileyhin hâlen vekîli olan Mahmûd Çelebi ibni Sultân Hüseyin mahzarında takrîr-i kelâm kılub müşârun-ileyhin ze'âmetine ilhâk karye-i Til 'Ulyânda sene selâse ve elfde dokuz müdd buğday hâsıl olub keylini dörder selîmiyeye bey' itdim ve sene erba'a ve elfde on beş müdd buğday hâsıl olub keylini dokuz paraya bey' itdim ve sene hamse ve elfde altı müdd buğday hâsıl olub keylini birer selîmiyeye bey' itdim ve karye-i 'Alişden sene erba'a ve elfde dört müdd buğday ve on iki müdd arpa hâsıl olub buğdayın keylini sekiz paraya ve arpanın keylini dörder paraya bey' idüb ve akçelerini kabz idüb İslambola varub mûmâ-ileyh Nu'mân Efendiye anda bulmayub Mısır varmış bulunmağla kabz itdüğim mahsûlâtın bahâsın vekîline virüb mühürli temessük aldım hâlen mezbûr Mahmûd Çelebi kanâ'at itmeyüb ziyâde makbûzun vardır deyu benimle şer'-i şerîfe mürâfa'a olub zikr olunan senelerde Til 'Ulyândan ve 'Alişden altmış bir müdd buğday ve on iki müdd arpa makbûzum çıkub sicill ve hüccet idüb hâlen kendüne 'ale'l-hesâb hürda hâli üzere altmış fazla(?) altun teslim itdim ki tekrâr İslambola müşârun-ileyh Efendiye varub kendü ile hesâblatub halâs temessükünü alub getirüb Mahmûd Çelebiye vireyim şöyle ki tezkire getürmeyecek olursam gılâl bahâsından zimmetimde ne kalırsa kendüne edâ ideyim deyicek mezbûr Mahmûd Çelebi mukırr-ı mezbûrun bil-muvâcehe ikrârını tasdik ve küllî'l-hesâb kendüden altmış fazla(?) altun alub kabz itdügine

mu'terif olmağın ma vaka'a tarafeynin talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî 12 şehr-i Muharrem sene seb'a ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Emîr Çelebi ibni el-Hâc 'Abdulhay el-Hâc Mehmed bin Molla Maksūd 'Abdi Beg mütevellî-i harameyn-i şerîfeyn Mehmed bin Veli el-Rehāvî Molla 'Ali cābî-i harameyn ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 65

Karye-i Kal'ati'l- Mir'âtda mürd olan İşu'anın oğlu 'Atālya (?) mahfil-i kazāda Burc (?) 'Ali Efendinin kızı Begî Sultān tarafından tasdik ve ikrār-ı ātiye el-Hâc Yūsuf bin 'Ali ve oğlu 'Abdünnebi şehadetleriyle vekil olan Molla Kāsım bin Cüneyd mahzarında ikrār idüb mezkür babam mezbûre Begî Sultān'ın babası Burc(?) 'Ali Efendiden hāl-ı hayâtında doksan beş altun istidāne idüb ve vādî-i Bağğarada vakî' olub hadd-ı kıblesi kehfe ve şarkîsi Şemsî bin Hasan mülküne ve şimalîsi tarîke ve ğarbîsi Şem'a mülküne bu hudūd-ı erba'a ile mahdūd olan kürümi mezbûre Begî Sultāna seksen altuna bey' idüb ve kürümünü meblāğ-ı merkūmun mukābelesinde rehn idüb hālen mahdūd olan semenini zikr olunan doksan beş altundan takasa idüb ve bākî kalan on beş altunı bi't-tamām ve'l-kem'al mezbûreye teslim itdim meblāğ-ı merkūmdan babamın zimmetinde bir akçe kalmadı deyicek mezbûr Molla Kāsım mukırr-ı mezbûrun bi'l-muvācehe ikrārını tasdik ve zikr olunan on beş altunı müvekkilesi mezbûre Begî Sultān alub kabz itdüğine mukırr ve mu'terif olmağın talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrîre fî târîhe (fî 12 şehr-i Muharrem sene seb'a ve elf).

Şuhūdū'l-hāl el-Hâc Şerefüddîn bin Zeynel'âbidîn Zeynî Çelebi ibnuhu Emîr Çelebi ibni el-Hâc 'Abdulhay Mehmed bin 'Abdulmecîd Pîr Hüseyin bin el-Hâc Mehmed ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 67

Esmā binti Hacı 'Ali mahfil-i kazāda zevcî olan Zeynî bin Mahmūd muvācehesinde da'vā kılub mezbûr zevcim nikāheti üzerime 'akd itdükdün sonra Āmidde benim ile kavlı itdi ki seni baban evinden çıkaracak olursam üç talāk ile benden talāka ol deyu talākımı ta'lîk idüb mezbûr beni babamın evinden çıkardı şer'le görölmesin taleb iderüm didikde mezbûr Zeynîden su'al olundıkda inkār ile cevāb virüb müdde'ıyyeden da'vāsına muvāfık beyyine taleb olundıkda beyyinem Āmidde dir sekiz

güne degin mehil virilsün beyyinemi ihzâr ideyim deyu mehl-i şer'î taleb itmegin mezbûreye sekiz güne mehil virilüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahriren fi'l-yevmi'r-râbi'-i 'aşere şehr-i Muharrem sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Bekir Çelebi ibnmi el-Hâc Mehmed Pîr Hüseyin bin el-Hâc Mehmed Ni'metullah bin 'Abdullah Mehmed bin Receb ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 70

Dergâh-ı 'âlî yeniçerilerinden kıdvetü'l-akrân Mehmed Çelebi ibni Murâd mahfil-i kazâda karye-i Harzem zimmîlerinden Dâvid Beşe bin Ğara mahzarında ikrâr idüb mezkûrda üç müdd buğday bahâsından yirmi beş ğuruş deynim olub hâlen meblâĝ-ı merkûmı mezbûr Dâvid Beşeden bi't-tamâm ve'l-kemâl alub kabz idüb zimmetinde meblâĝ-ı merkûmdan bir akçe ve bir habbe kalmadı deyicek mezbûr Dâvid Beşe mukırr-ı mezkûrun bi'l- muvâcehe ikrârını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrîre fi târîhe. (fi 15 şehr-i Muharrem sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hâl Hüseyin 'Ali Çelebi ibni el-Hâce Mehmed 'Ali Polad bin Yüsuf Çavuş Hüseyin Çavuş ibni 'Abdullah 'Abd bin 'Abdulbâkî ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 74

Dergâh-ı 'âlî yeniçerilerinden 'İsâ Beşe mahfil-i kazâda kıdvetü'l-akrân Muslı Çelebi bin Yüsuf Çelebi mahzarında ikrâr idüb mûmâ-ileyh Muslı Çelebide esbâb ve râht ve kır at ve dülbent bahâlarından dört yüz seksen bir ğuruş deynim olub hâlen zikr olunan dört yüz seksen bir ğuruşu mezkûrdan bi't-tamâm ve'l-kemâl alub kabz itdim zimmetinde dört yüz seksen bir ğuruşdan bir akçe ve bir habbem kalmadı deyicek mûmâ-ileyh Muslı Çelebi mukırr-ı mezkûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrîre fi 17 şehr-i Muharremü'l-harâm sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Ahmed Çelebi Efendi ibni el-merhûm 'İsâ Çelebi Kıdvetü'l-akrân Mehmed Çelebi 'an yeniçeriyân-ı dergâh-ı 'âlî 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsâ 'Ukle Efendi ibni Mehmed Çelebi el-Şirvânî 'Ali Çelebi ibni el-Hâce Hüseyin el-Hâc Hasan Kethüdâ kethüdâ-i Nısbîn Süleymân Kethüdâ kethüdâ-i Nısbîn Mehmed Kethüdâ kethüdâ-i Nısbîn ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 76

Dergāh-ı ‘ālī yeniçerilerinden ‘İsā Beşe mahfil-i kazāda Mardin emīni olan kıdvetü’l-akrān Yūsuf Çelebinin oğlu Muslı Çelebi mahzarında ikrār idüb mūmā-ileyh Yūsuf Çelebinin zimmetinde mezkūr Muslı Çelebi ve Mahmūd bin Molla Dervīş ve Seyyid Mehmed bin Seyyid Hasanın kefāletleriyle Āmid mahkemesinde müseccel üç yüz ğuruş deynim olub hālen zikr olunan üç yüz ğuruş mezbūr Muslı Çelebiden bi’t-tamām ve’l-kemāl alub kabz itdim Yūsuf Çelebinin zimmetinde ve kefillerin zimmetlerinde zikr olunan üç yüz ğuruşdan bir akçe ve bir habbem kalmadı deyicek mezbūr Muslı Çelebi mukırr-ı mezkūrun bi’l-muvācehe ikrārını tasdīk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrīren fı’l-yevmi’s-sābi’-i ‘aşer şehr-i Muharrem sene seb’a ve elf.

Şuhūdü’l-hāl el-mezbūrün-ı sähifeti’l-ülā.

B. 78

Karye-i Kelābīnden Cemīs (?) bin Salīb ve Na’mi bin Melkī ve Hanna bin Melkī ve ‘Abdullah bin Dimitr ve Hanna bin ‘Atāllah ve Dāvid bin Habīb ve Karyākis bin Dānyāl ve ğayrıları mahfil-i kazāda karye-i mezbūreden ‘Abdunnur bin ‘Atāllah muvācehesinde da’vā kılub mezkūr ‘Abdunnur ‘avān ve ğammāz olub subaşıllara ve ümenāya varüb karye-i mezkūr halkını ğammaz idüb hilāf-ı şer’-i şerīf cerīmelerini aldirub cilā ve tefrīkalarına kendü bā’is olmuşdur fukarānın yolunda kara taşdır didiklerinde mezbūr ‘Abdunnurdan su’āl olundıkda inkār ile cevāb virüb müdde’lerden beyyine taleb olundıkda karye-i mezbūreden Mardin sakinlerinden Tanil bin Makdīsī İbrāhim ve Serkis bin Barsüm ve Hidāye bin Tanil edā-i şehādet idüb didiler ki mezbūr ‘Abdunnur ‘avān ve ğammaz olub subaşıllara ve ümenāya varub karye halkını ğammaz idüb hilāf-ı şer’-i şerīf cerīmelerini aldirub fukarānın yolunda kara taşdır deyu şehādet idüb şehādetleri makbūle olmağın müdde’ler talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrire fı 17 Muharrem sene seb’a ve elf.

Şuhūdü’l-hāl Pır Hüseyin bin el-Hāc Mehmed Seydī ‘Ali nāzır-ı mahkeme ‘Abd bin ‘Abdulbākī ve ğayrihim mine’l-hāzırın.

B. 80

Budur ki el-Hāc ‘Osman bin el-Hāc Ahmed mahfil-i kazāda Habībe binti ‘Ali Beg nām ‘ākīle ve bākīre tarafından ‘Ali bin Hamza ve Mehmed bin ‘Abdullah şehadetleriyle husūs-ı ātıye vekāleti isbāt li-ebeveyn karındaşı Zülfikār Beg mahzarında ikrār idüb mezbūr Habībeyi bana nāmzed idüb ve mehr-i mu’accel için altı bin akçe nakd ve bir çift altun bilezik ve bir dorı kısrağ virüb teslīm itdim hālen hīn-i ihtiyārim ile mezbūreden ferāğat idüb vaz geldim ve zikr olunan altı bin akçeyi ve bilezigi ve kısrağı mezbūrdan alub kabz idüb min ba’d bu husūsda da’vām ve mütālebem kalmadı deyicek mezbūr Zülfikār Beg mukırr-ı mezbūrun bi’l-muvācehe ikrārını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahriren fi tārīhe (fi 17 Muharrem sene seb’a ve elf).

Şuhūdū’l-hāl Fethi Çelebi ibni Molla Derviş Şa’bān Beg ibni Kara Veli ‘Asker bin Ahmed Derviş Hüseyin bin Şahvirdi el-Hāc Veli bin Velican ve ğayrihim mine’l-hāzırın.

B. 81

Budur ki ‘Ali Beg ibni Polad Beg cānibinden ‘Ali bin Hamza ve Mehmed bin ‘Abdullah şehadetleriyle da’vā-i ātıye vekāleti sabīt olan oğlu Zülfikār mahfil-i kazāda ve Şeyh Çavuş ibni muvācehesinde da’vā kılub babam mezbūr ‘Ali Beg mezkūra dorı kısrağın nısfını yirmi beş altuna bey’ idüb hālen semenini taleb iderim didikde mezbūr Şeyh Çavuş’dan su’āl olundıkda zikr olunan kısrağın nısfını ‘Ali Begden yirmi beş altuna iştirā itdim lākin dokuz altununu kendüne vaz’ idüb benden alub kabz idüb ve altı altuna da kırk keyl buğdayı Bekīr Çelebi üzerine havāle idüb yirmi dört keyl buğdayı kendüne virdüm deyu cevāb virüb mezkūr Zülfikār def’i ve havāleyi inkār idüb mezbūr Şeyh Çavuşdan def’e ve havāleye beyyine taleb olundıkda şahīdlerim hāzır degil Āmidedir dimegin mā vaka’a mezbūr Zülfikār talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahriren fi’t-tārīh-i 21 Muharrem sene seb’a ve elf.

Şuhūdū’l-hāl Şa’bān bin Kara Veli ‘Ali bin Hamza Mahmūd bin Hasan el-muhzır ve ğayrihim mine’l-hāzırın.

B. 82

Min müsvedde-i hazret-i efendi

Budur ki Behrāmki tā'ifesinden Şeybāni nām mezra'a sākinleri olan Şābo bin 'İzeddīn ve Arslan bin Dāvud ve Elvend bin Mehmed ve Bekīr bin Şāh Veled nām kimesnelerin taraflarından Süleyman bin 'Abdullah ve 'Abdī bin 'Abdullāh şehādetleri ile ikrār-ı ātiye vekāleti sābit iden tā'ife-i mezbūreden Dāvud bin Mehmed nām kimesneyi meclis-i şer'de bi'l-fi'il Mardin subaşıtı olan Hüseyin Ağa cānibinden kاتب Mahmūd Çelebi mahzarında asāleten ve vekāleten ikrār idüb bundan akdem mezbūr Hüseyin Ağa karye-i mezbūrede evimiz üzerine gelüb on bir öküz ve altı merkeb ve ba'zı sahan ve kilim ve halı ve ba'zı hurdavāthānemizi nehb u gāret itmekle Āmidde müselleme Ağa hazretlerine varub şekvā idüb nehb ve gāret olunan emvālımızı şer'le alıvirilmek bābında kıdvetü'l-akrān Sefer Beg mübāşeretiyile mektüb-ı şerīf getürüb hālen zikr olunan esbābdan on öküz ve altı merkeb iki legen ve dokuz halı ve kilim ve bir tas ve iki tebsi ve bir kazğan ve bir hurdayı mūmā-ileyh Hüseyin Ağadan alub kabz idüb nehb ve gāret olunan esbābların bākīyesinden ibrā ve iskāt itdim deyicek mezbūr Mahmūd Çelebi mukırr-ı mezkūrun bi'l-muvācehe ikrārını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrīren fi'l-yevmi'l-hādī ve'l-ışrīn şehr-i Muharremü'l-harām min şuhūr sene seb'a ve elf.

Şuhūdü'l-hāl Mustafa bin Derviş Üveys bin Şeyh Mūsā Hüseyin bin Şeyh Hüseyin bin Maksūd ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 85

Müteveffiyeye Fātıma binti Mehmedin oğlu Hasan bin el-Hāc 'Abdulbākī mahfil-i kazāda hemşiresi Perihān binti el-Hāc 'Abdulbākī el-mezbūr tarafından tasdik-i ātiye vekīl olan 'İsā Çelebi ibni 'Abdulhay Çelebi mahzarında ikrār idüb mezkūre vālidemin nuhās ve rasāsından ve altun ve gümüşden ve melbūsātından ve bi'l-cümle muhalledātından ırs ile bana intikal iden hissemi mezbūre hemşiremden bi't-tamām ve'l-kemāl alub kabz itdim min ba'd vālidemin muhalledātından mezbūre ile bi-vech-i mine'l-vücūh ve sebeb-i mine'l-esbāb da'vām ve mütālebem kalmadı deyicek mezbūr 'İsā Çelebi mukırr-ı mezkūrun bi'l-muvācehe ikrārını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrīren fi tārīhe (fi'l-yevmi'l-hādī' ve'l-ışrīn şehr-i Muharrem sene seb'a ve elf).

Şuhūdū'l-hāl Molla Yūsufcan bin 'Abdulğaffar 'Abdussettār bin 'Aflāk 'Abdulbārī ahiyye el-Hāce Dervīş bin Selmān el-.... Emīr 'Abd bin 'Adulğaffār ve ğayrihim mine'l-müslimīn.

B. 86

Budur ki Üçdepe nām karyeden Ahmed bin Hasan mahfil-i kazāda Şāh 'Ali bin Mehmed muvācehesinde da'vā kılub mezbūr Şāh 'Ali li-ebeveyn hemşiresi olan işbu Paşa binti Mehmedi bana nāmzed idüb ba'dehu varub bir gice yanında konak oldum ol gice koynumda beş sikke zāyi' oldı kendüden su'al itdügimde haberim yokdur ama hemşiremin mehr-i mu'accelinden hesabeyle didi ben dahī beş sikkeden mā'adā hemşiresinin mehr-i mu'acceli için on beş altun beş şāhī eksik kendüne virdim benden alub kabz itdi hālen mezbūr mezküre hemşiresini āhere virdi şer'le görölmesin taleb iderim didikde mezbūr Şāh 'Aliden su'al olundukda hemşiremi mezbūra nāmzed itdim ve mehr-i mu'acceli on beş altundan beş şāhī eksik alub kabz idüb varub hemşireme virmek istedigimde kabül itmeyüb İbā (?) itdi lākin beş sikkeden haberim yokdur deyu cevāb virüb mezbūre Paşadan su'al olundukda bu husūsa karındaşımı vekīl itdim ve mezbūr Ahmede varmağa rızām yokdur didikde mezbūr Ahmedden beş sikkeye beyyine taleb olundukda beyyinem yokdur mezbūr Şāh 'Alinin beş sikkeden 'ilm u haberi olmadığına yemīn bi'l-lah eylesün deyu yemīn taleb eyledüginde mezbūra yemīn teklīf olundukda beş sikkeden 'ilm u haberi olmadığına yemīn bi'l-lah idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrīren fī tārīhe (fī'l-yevmi'l-hādī' ve'l-ışrin şehr-i Muharrem sene seb'a ve elf).

Şuhūdū'l-hāl Pīr Hüseyin el-Hāc Mehmed 'Ali bin Şu'aybel-tācir 'Abd bin 'Abdulbākī ve ğayrihim mine'l-müslimīn.

B. 89

Budur ki Mardin zımmīlerinden Evānis bin Sadaka mahfil-i kazāda Yūsuf bin Sefer mahzarında takrīr-i kelām kılub şirket husūsunda mezkūr ile nizā'ım olub hālen araya müslihün girüb beni mezbūr ile iki altuna sulh eylediler ben dahī sulhı kabül ve bedel-i sulh olunan iki altunı mezbürdan alub kabz idüb min ba'd şirket husūsunda ne benim mezbūr ile ve ne mezbūrun benimle bi-vech-i mine'l-vücūh ve sebeb-i mine'l-esbāb da'vā ve nizā'ımız ve ahz ve i'tāmız kalmadı deyicek mezbūr Yūsuf mukırr-ı

mezkûrun bil-muvâcehe ikrârını tasdik ve husûs-ı mezbûrdan zimmetini İbrâ ve iskât itdim didikten sonra mezbûr Evanîsin ikrârı ve mezkûr Yûsufun tasdikî tarafeynin talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târîhe (fî 25 şehr-i Muharrem sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hâl 'Ukle Efendi ibni Mehmed Çelebi Molla Yûsufcan bin 'Abdulğaffar Meylik bin Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 90

Budur ki bi'l-fi'il boyahâne 'âmîli olan Halîl bin İsmâ'îl mahfil-i kazâda emvâl-i hassa tahsîline tezkire-i şerîfe ile havâle ta'yîn buyurulan dergâh-ı 'âlî çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Bâyezid Çavuş tarafından vekîl olan Rıdvân mahzarında ikrâr idüb mûmâ-ileyhin zimmetinde çivît bahâsından on sekiz akçe deyni vardır meblâğ-ı merkûmı ba'de'l-yevm mezbûr Rıdvân 'aleyh üzerine oturub meblâğ-ı merkûm edâ oluncaya degin gün be gün boyahâne mahsûlünden alub kabz ide deyicek mezbûr Rıdvân mukırr-ı mezbûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî 19 Muharrem sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl İbrâhim Çelebi ibni Pîr Mehmed Çelebi Mehmed bin Molla Şâh 'Ali Maksûd bin Ahmed 'Ali Beg ibni Molla Seydî ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 91

Nefs-i Mardinde vâki' Salsâl mescidinin mütevellîsi olan Mehmed Beg ibni Şâh 'Ali mahfil-i kazâda Molla 'Abdul'azîz ibni muvâcehesinde da'vâ kılub bundan akdem vilâyet muharriri vilâyeti tahrîr itdikden haric Mardinde vâki' Şeyh Tâceddîn mezarı hâlî ve mu'attal olmağın ve zikr olunan Salsâl mescidinin vakfi za'îf olmağla Şeyh Tâceddîn vakfi Salsâl vakfına ilhâk idüb otuz yıldan ziyâdedir ki mescid-i mezbûrun imâmları ve mü'ezzin ve eczâhânları tasarruf ile gelmiştir hâlen defter mücibince Tâceddîn vakfi mescid-i mezkûrun imâmı ve mü'ezzini ve eczâhânları vazîfeler için zabt itmek istedüğimde mezbûr 'Abdunnur zabtına mâni' olur şer'le görülmesin taleb iderim didikde mezbûr 'Abdunnurdan su'âl olundıkda berât-ı pâdişâhî ile Şeyh Tâceddîn evkâfına mütevellîyim ol ecilden evkâfını zabt idüb imâmına ve sâyir mürtezikasına tevzî' iderim Tâceddîn vakfi Salsâl mescidineilhâk olunmamışdır ve deftere dahî kayd olunmadı deyu cevâb virüb mezbûr Mehmed Beğ mahkemede mahfûz olan vilâyet defterine mürâca'at olunsun deyüb deftere müraca'at olundıkda Şeyh

Tāceddīn vakfı Salsāl mescidinin imāmına ve mü'ezzin ve eczāhānlarına sarf oluna deyu kayd idüb ve Şeyh Tāceddīnin mütevellisi ve mürtezikası aslā mukayyed bulunmamağın Şeyh Tāceddīnin evkāfi mahsülü Salsāl mescidinin imāmına ve mü'ezzin ve cūzhānlarına defter mücibince kabz ve sarf olunmasın kemākān mukarrer olunub mezbūr Mehmed Beg talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrire fī 25 şehr-i Muharrem sene seb'a ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Molla Yūsufcan bin 'Abdulğaffār Meylik bölükbaşıibni Hüseyin Seydī 'Ali nāzır-ı mahkeme Molla Pīr Hüseyin bin el-Hāc Mehmed ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 92

Budur ki Mehmed Çelebi ibni 'Abdulvāhid Efendi mahfil-i kazāda 'Ali Çelebi ibni İsmā'īl muvācehesinde da'vā kılub mezkūr 'Ali Çelebi babamın mālından küllī akçe alub kabz itdīn deyu bundan akdem da'vā itdūgimde müselmānlar vāsitasıyla sekiz bin akçeye benimle sulh idüb ve bedel-i sulh olunan sekiz bin akçenin iki bin akçesini alub kabz idüb zimmetimde altı bin akçe kaldı hālen taleb iderim didikde mezbūr 'Ali Çelebiden su'āl olundıkda inkār ile cevāb virüb müdde'iden beyyine taleb olundıkda fahrū'l-kudāt mevlānā Süleyman Efendi ibnū'l- merhūm Pīrī ve Şeyh Bünyād bin Şeyh İbrāhim edā-i şehādet idüb didiler ki bundan akdem mezbūr Mehmed Çelebi mezkūr 'Ali Çelebi ile husūs-ı mezbūrı da'vā itdikde sekiz bin akçe ile huzūrumuzda sulh idüb ve bedel-i sulhdan iki bin akçe virüb mezbūr Mehmed Çelebi kabz idüb zimmetinde altı bin akçe kaldı deyu şehādet idüb şehādetleri makbūl olmağın müdde'ī-i mezbūr talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrire fī tārihe (fī 25 şehr-i Muharrem sene seb'a ve elf).

Şuhūdū'l-hāl İsmā'īl bin Halīl Bālī bin şāhkulı 'Abdulbākī bin Şāh Hüseyin Mehmed 'Ali bin 'Abdullah Hasan Beg ibni 'Abdullah Ahmed bin el-Hāc Süleymān ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 93

'Ali Çelebi ibni İsmā'īl mahfil-i kazāda Emīr 'Abd bin 'Abdulğaffār ihzār idüb ve muvācehesinde da'vā kılub mezkūra iki bin akçe virdim ki 'Abdulvāhid Efendinin evine teslīm eyleye teslīm itmedi taleb iderim didikde mezbūr Emīr 'Abden su'āl olundıkda inkār ile cevāb virüb müdde'iden beyyine taleb olundıkda beyyinem hāzır degildir

kendüne iki bin akçe teslim idüb benden alub kabz itmedüğine yemîn bi'l-lah eylesün deyu yemîn taleb eyledüğinden mezbûra teklîf olundıkda yemîn bi'l-lah idüb talebiyle kayd-ı sicill olundı. Fî târîhe (fî 25 şehr-i Muharrem sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hāl Hasan Beg ibni 'Abdullah Ahmed bin el-Hâc Süleymân Mehmed Çelebi ibni 'Abdulvâhid ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 94

Meşkî (Milli) tâ'ifesinden Karadepe sâkinlerinden İlyâs bin Mehmed mahfil-i kazâda kassâblardan Hasan bin Hıdır ve 'İsâ bin Terzikulu mahzarında ikrâr idüb Mardin subaşısı kıdvetü'l-akrân Hüseyin Ağa bende deyni olub hâlen deyni edâ itmeyüb mezkûrâna bir kara öküz ve bir kızıl inek kodıklı kancık merkeb ve bir erkek boz merkeb yirmi ğuruşa bey' idüb ve yirmi ğuruşu bi't-tamâm ve'l-kemâl alub kabz itdim deyicek mezbûrân Hasan ve 'İsâ mukırr-ı mezkûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundı. Fî târîhe (fî 25 şehr-i Muharrem sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hâl Mehmed Beg ibni Şâh 'Ali Seyyid 'Abdul'âlî bin Seyyid Kâsım Molâ Yüsufcan bin 'Abdulğaffâr ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 95

Meşkî tâ'ifesinden karye-i Zezniden Şeyho bin Şâh Hüseyin mahfil-i kazâda 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsâ mahzarında ikrâr idüb bundan akdem Feyyâz Beg mezbûr 'Ali Çelebiden iki yüz altmış altun istidâne idüb ve meblâğ-ı merkûmun mukâbelesinde bir altun zincir ve bir altun zülûf ve bir yüz bağı inci ve bir inci gerdân ve bir çift altun küpe ve bir çift altun bilezik ve iki çift gümüş halhâl ve üç gümüş zincir ve iki altun yüz bağı ve üç altun düğme ve bir serâser kaftan yanında rehn idüb ve meblâğı merkûmun edâsına beni ve tâ'ife-i mezbûreden Bünyâd bin Habîb ve Murâd bin Şâh Hüseyin ve Pervîz bin Temîr ve Mehmed bin Şeyho beşimiz edâsına kefil olub ve mezbûr Feyyâz Beg beni vekîl etti ki ecel münkazî oldukda rehni bey' idüb meblâğ-ı merkûmu edâ ideyim hâlen münkazî olmağla zikr olunan altun zinciri ve altun zülûfi ve yüz bağı ve inci gerdânı ve bir çift küpeyi ve bir çift bilezigi ve iki çift gümüş halhâl ve üç zincir ve iki altun yüz bağı ve üç düğmeyi ve serâseri mezbûrdan alub kabz itdim ki bey' idüb mezbûrun deynini edâ ideyim deyicek mezbûr 'Ali Çelebi mukırr-ı mezbûrun bi'l-

muvâcehe ikrârını tasdîk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târîhe (fî 25 şehr-i Muharrem sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hâl Emîr Çelebi ibni el-Hâc Şerafüddîn 'Ali Çelebi ibni el-Hâce Hüseyin Mehmed bin Fahrüddîn Ni'metullah bin 'Abdullah Mehmedcan bin 'Alican Mehmed bin Hüseyin el-Hâl Dervîş bin Kâsım es-sığâr Şeyh İbrâhim bin Şeyh 'Abdurrahman Dervîş bin 'Ammü Kâsım ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 98

Min müsvedde-i hazret-i Efendi

Müteveffâ Hadîd bin 'Osmânın sağır oğlu Hüseyinin üzerine kıbel-i şer'den vasfî nasbolunan Tâceddîn bin Şu'ayb mahfil-i kazâda karye-i Gölliden Rızkullah bin 'Abdulahad muvâcehesinde da'vâ kılub mezbûr Rızkullah mezkûr Hadîdden hâl-ı hayâtında bir kızıl erkek katır aldı taleb iderim didikde mezbûr Rızkullahdan su'âl olundıkda bende bir sarı kancık katır var idi mezbûr Hadîd ile istidâne eyledim deyu cevâb virüb mezbûr Taceddîn istidâneyi inkâr idüb mezkûr Rızkullahdan cevâbına muvâfık beyyine taleb olundıkda ikâmetine mevkûf kalub mâ-vaka'a merkûm Tâceddîn talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî evâhir-i Muharrem sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Hüseyin bin Şeyhî Hüseyin bin Maksûd ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 99

Erbâb-ı tımârdan İsmâ'îl bin 'Ali Beg mahfil-i kazâda bi'l-fi'il Mardin 'azabları Ağası olan kıdvetü'l-mü'temidîn 'Ali Ağa ibni Nebî mahzarında ikrâr idüb tımârımdan olan Hilye nâm karyeyi bundan akdem sene selâse ve elf Saferü'l-muzafferinin on birinci gününde on seneye varınca her senesi üç bin akçeye mezkûra maktû'a vermiş idim üç sene zirâ'at idüb maktû'ı ki dokuz bin akçe ider tamâmen bana edâ idüb alub kabz itdim hâlen hüsn-i rızâmız ile maktû'ı fesh idüb ferâğat itdik şol şart ile ki mezbûr 'Ali Ağanın iki çifti karye-i mezbüreden ne mikdâr buğday ve arpa ve sâ'ir hubûbât zirâ'at iderse mu'âf olub hâsıldan nesne virmiye ve iki çiftiden ğayrı kendü ve sâ'irleri zirâ'at itdüklerinden onda bir virüb ziyâde virmiyeler ve şihne benim tarafımdan olmayub merkûm 'Ali Ağanın tartafından olub zabt eyleye ve hâsılını yerinde bana teslim ideler âher karye veyahüd şehre tahmîl idünüz deyu teklîf itmeme kendüm tahmîl

ideyüm deyu şürütdan muhâlif benden bir vaz' sadır olursa yine maktû' kemākān yerinde ola deyicek mezbûr 'Ali Ağa mukırr-ı mezkûrun vech-i meşrûh üzere bi'l muvâcehe ikrârını tasdîk ve tahkîk ve hüsn-i ihbârıyla karye-i mezbûre maktû'ından ve bākîye kalan yedi yılın da'vâsından ferâğat itdügine mukırr ve mu'terif olmağın mâvaka'a tarafeynin rızâ ve talepleriyle kayd-ı sicill olundu. Hurreire fî evâhir-i şehr-i Muharrem sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Seyyid Murād bin Seyyid Mehmed Ni'metullah bin 'Abdullah el-Hâc Bālî āhiyye Emîr 'Abd bin Şâh Hüseyin Molla Pîr Hüseyin bin el-Hâc MehmedMehmed bin 'Abdulmecîd el-Ğazzâz Mahmûd bin Ahmed el-topcıbaşı ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 102

Budur ki Yûsuf bin Hüseyin mahfil-i kazâda mutallakası Safiye binti el-Hâc Ahmed tarafından Cum'a bin 'Abdulhay mahzarında ikrâr idüb hâlen mürûr iden ramazân-ı şerîfin onuncu gününde mezbûreye talâk virdim deyicek mezbûr Cum'a tasdîk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurreire fî selh-i Muharemü'l-harâm sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Nurullah bin Sefer el-Dizdâr Mola Ahmed bin el-Hâc Mehmed Meylik bin Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 103

Boya-hâne mûlazımı olan Halîl bin İsmâ'îl mahfil-i kazâda Emîr 'Abd bin 'Abdulvehhâb mahzarında ikrâr idüb boya-hâneye tâbi' ebvâb-ı selâse-i dergâh-ı 'âlî çavuşlarından kıdvetü'l-emâsîl ve'l-akrân Bâyezîd Çavuş mezkûra işbu sene seb'a ve elf Muharremü'l-harâmının yedinci gününden bir aya varınca kırk beş ğuruşa kendüne ittizam virüb hâlen zikr olunan kırk beş ğuruşu bi't-tamâm ve'l-kemâl alub kabz itdim deyicek mezbûr Emîr 'Abd tasdîk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurreire fî ğurre-i Safer sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Emîr 'Abd Çelebi ibni el-Hâc Maksûd Fethî Çelebi ibni Molla Dervîş 'Ali Hıdır ibni Molla 'İsâ Ni'metullah bin 'Abdullah ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 107

El-Hâc Ahmed bin Molla Mehmed mahfil-i kazâda Mansûr bin İbrâhim muvâcehesinde da'vâ kılub mezkûrda harîr bahâsından otuz yedi altun deynim vardır taleb iderim didikde mezkûrdan su'âl olundukda mezbûrdan harîr almadım karındaşı işbu 'Abdübâkîden otuz yedi altuna harîr aldım deyu cevâb virüb cevâb-ı mezbûr 'Abdübâkî talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târihe (fî ğurre-i Saferi'l-muzaffer sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hâl el-mezbûrûn-ı a'lâ (Emîr 'Abd ibni el-Hâc Maksûd Fethî Çelebi ibni Molla Dervîş 'Ali Çelebi Molla 'İsâ) ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 108

Müteveffâ 'Abdolvâhid Efendinin sülbî oğlu Mehmed Çelebi asâleten ve vâlidesi 'Aynî binti 'Abdullah ve müteveffâ-i mezbûrun saġır oğlu 'Ali üzerine kibel-i şer'iden vasîyye nasb olunan Halîme Hâtûn binti el-Hâc 'Ali tarafından vekâleten mahfi(l-i kazâda) 'Ali Çelebi ibni İsmâ'îl mahzarında ikrâr idüb mezkûr 'Ali Çelebi Basradan babam mezbûr 'Abdolvâhid Efendinin muhallefâtından küllî akçe alub kabz itdüm deyu da'vâ idüb müselmânlar vâsıtasıyla sekiz bin akçeye bundan sulh idüb ve meblâġ-ı merkûmun iki bin akçesin mezkûrdan alub kabz idüb zimmetinde altı bin akçe bâkî kalmışdı hâlen bâkî kalan altı bin akçeyi mezbûr 'Ali Çelebiden asâleten ve vekâleten bi't-tamâm ve'l-kemâl alub kabz idüb zimmetinde zikr olunan sekiz bin akçeden bir akçe ve bir habbe kalmadı deyicek mezbûr 'Ali Çelebi mukırr-ı mezbûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdîk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrîre fî 2 şehr-i Saferü'l-muzaffer sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Fahrü'n-nüvvâb Mevlânâ Mahmûd Efendi ibni el-merhûm Molla Mehmed Nurullah Aġa el-Dizdâr İsmâ'îl mine'l-bâb 'Abdolvâhid Çelebi ibni Yûsufcan Emrullah bin el-Hâc 'Ali el-Kürdî ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 109

Sittiye binti Hayîfin üzerine kibel-i şer'den vasîyye nasb olunan vâlidesi Seydî mahfil-i kazâda 'Abdul'azîz bin Latîf muvâcehesinde da'vâ kılub mezbûre Sittiye'nin mahalle-i Zeytûnda vâki' babasından intikâl iden dükkânını üç yıldır mezbûr tasarruf ider hâlen icâresin taleb iderim didikde mezbûr Latifden su'âl olundıkda mezbûre

Sittiyenin ‘ammüsi Mes’üd bin Ya’küb zikr olunan dükkānı bir sene altı şāhīye ve iki sene her senesi birer ğuruşa bana icāreye virüb ve icāresün alub kabz itdi deyu mukırrı olub ikrārı bi’t-taleb kayd-ı sicill olundı. Fı 9 şehr-i Safer sene seb’a ve elf.

Şuhūdü’l-hāl İsmā’ıl bin Cevher ‘Ali bin ‘Abdullah ve ğayrihim mine’l-hāzırın.

B. 110

Müteveffā Hayif bin Ya’kübun kızı Sittülehl üzerine kıbel-i şer’den vasıyye nasb olunan vālidesi Seydī mahfil-i kazāda mezbüre Sittülehlın ‘ammüsi olan Mes’üd bin Ya’küb el-mezbür muvācehesinde da’vā kılub mezbür Mes’üd mezküre Sittüllehle babasından Reclede vāki’ olan kürümünü on yıldır ki tasarruf ider şer’le icāresin taleb iderim didikde mezbür Mes’üddan su’āl olundıkda mezkür karındaşım vefāt itdükde muhallefātını mezbüre Seydī ile mābeynimizde taksīm itdügimizde zikr olunan kürüm bana hissemın mukābelesinde virdi altı yıldır ki tasarruf iderim deyu cevāb virüb ziyādeyi inkār itmegın mezbüre Seydiden ziyādeye beyyine taleb olundıkda karye-i Mansurıyeden Yüsuf bin Fütühi ve Ağcān bin İlyā edā-i şehādet idüb didiler ki hālen on yıldır ki mezbür Mes’üd zikr olunan kürümü zabt ve tasarruf ider deyu şehādet idüb şehādetleri makbül olmağın mezbüre Seydī talebiyle kaydı sicill olundı. Hurrıre fı evā’il-i şehr-i Safer sene seb’a ve elf.

Şuhūdü’l-hāl ‘Abdulvāhid Çelebi ibni Molla Yüsufcan Kāsım bin Hüseyin el-Hāc Meylik bin Hüseyin ve ğayrihim mine’l-hāzırın.

B. 111

Müteveffā Hāyif bin Ya’kobun sağıre kızı olan Sittülehl üzerine kıbel-i şer’den vasıyye nasb olunan vālidesi Seydī mahfil-i kazāda mezbüre Sittülehlın ‘ammüsi olan Mes’üd bin Yakob muvācehesinde da’vā kılub mezbür Mes’üdü babası mezkür Ya’kob hāl-ı hayātında oğlı mezbür Hāyife mahalle-i Zeytında vāki’ olub kıblesi tarık ve şarkısi Habışe bin Cerdon ve şımālisi mezkür Ya’koba ve ğarbisi tarıke ve fıhi’l-mecāz bu hudūd-ı erba’a ile mahdūd olan evini ki iştımāli bir manzara dāhıl dehliz ve manzara altında bir dükkān ve bir eyvān ve bir beyt-i münevver ve bir havş ve su kuyusunun nısfı kırk beş altun semeni makbüz ile bey’ idüb sicill ve hüccet olunub hālen zikr olunan ev bana ve mezküre Sittüllehle intikāl idüb tasarruf itmek istedigimde

mezbür Mes'ud tasarrufumuza māni' olur şerl'e görölmesin taleb iderim deyu mukaddemā Mardinde nā'ibü'ş-şer olan Molla Mehmed bin Murādın imzāsıyla mūmzā ve sene ihdā ve tis'in ve tis'a mi'et cemāziye'l-evvelinin sekizinci günü tārīhiyle müverrah hüccet-i şer'iyye ibraz idüb mazmün-ı takrīrine muvāfik olub muvācehesinde kırā'at olundıkda mezbür Mes'ud mazmününü tasdik ve bey'e mukırr olmağın mezbüre Seydi talebiyle kayd-ı sicill. Fī tārīhe (fī evā'il-i şehr-i Safer sene seb'a ve elf).

Şuhūdū'l-hāl Kāsım bin 'Abdulbākī Bekir bin Şeyh 'Ali es-Silāhī Meylik bin Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 112

Budur ki Şhribān binti Molla 'Ali mahfil-i kazāda Ya'küb bin Hidāye muvācehesinde da'vā kılub mezbürda iki ğuruş deynim olub bir ğuruşı alub kabz idüb ğuruşum kalub varub taleb itmek istedigimde beni döğüb ve esbābımı bāreleyüb küllī ta'addī eyledi şer'le hakkımı taleb iderim didikde mezbür Ya'kübden su'al olundıkda mezkürenin bende ğuruşı var idi aldı ve kendini döğmedim deyu ziyādeyi ve döğdüğini inkār idüb ziyādeye ve döğdüğine beyyine taleb olundıkda beyyinem yokdur kendüde iki ğuruşum olmadığına ve beni döğmedigine yemīn bi'l-lah eylesün deyu yemīn yeklif olundıkda yemīn bi'l-lah idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī 9 şehr-i Safer sene seb'a ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Mola Dervīş Efendi bin Molla 'Alican İsmā'ıl bin Halīl Seyyid bin Hasan ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 113

Budur ki müteveffā Hāyif bin Ya'kobun zevcesi Seydī binti Karyākis mahfil-i kazāda müteveffā-i mezkürün li-ebeveyn karındaşı Mes'ud muvācehesinde takrīr-i kelām ve tebyīn-i merām kılub mezbür zevcimın Reclede vāki' olan kürümi bana ve kızım Sittiye ve mezbūra intikāl idüb hālen on yıldır ki kendü zabt ider ve on yıl zabt itdüğü sicill-i hüccet olunub lākin mahsülünde bizler 'aceze olub ve hālen meyvesi zamānında üzerine varılub tahmīn olunmasın taleb iderim didikde kıbel-i şer'den Molla Mahmūd bin Molla Ahmed zeyl-i kitābda esāmīleri mastūr olan kimesneler ile zikr olunan kürümün üzerine varılub bu sene ve giçen sene ve dokuz seneyi dimesini ve tahmīn ve kimisi ve sā'irine ihrācına iki yüz yetmiş akçeye tahmīn-i sahīh ile tahmīn

olunub ki cümle on senede iki bin yediyüz akçe oldu deyu mezbür Molla Mahmüd gelüb haber virmegin mā vaka'a mezbüre Seydî talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî evā'il-i Safer sene seb'a ve elf.

Şuhūdü'l-hāl el-Hāc 'Alāaddīn bin el-Hāce Mehmed 'Ali ve Makdesi İşū'a bin 'Abdulahad ve Serābyon bin Rızkullah ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 115

Budur ki karye-i Rıhyeden Hüseyin Kulı mahfil-i kazāda karye-i mezbüre nāhırcısı olan Aslān bin Nāsır Kulı muvācehesinde da'vā kılub Mehmed Beg ibni Şāh 'Alinin bende iki öküzü olub mezbūra virdim ki sahrāya iletüb otara ahşam öküzlerin biri eve gelüb biri gelmedi şer'le taleb iderim didikde mezbür Aslandan su'āl olundıkda mezkūr bana otarmağa iki öküz virüb nahıra katub Berriyede otarırken öküzlerin birisi ve bir inek ile davarlardan sapub gıtdiler ardlarına varub girü nāhıra getürmeğe fırsat bulmadım ba'dehu karyeye gelüb mezbür Hüseyin Kulıya haber virdim ahşam eve gelür didi ahşam oldı eve gelmedi ertesi mezbür ile öküzü aramağa varub inegi bir karyede bulub öküzü bulmadık deyu cevāb virüb mezbür Hüseyin Kulı cevābını tasdik idüb lākin öküzün hıfzında taksiri olmayub ve kendüne hıyānet itmedüğine yemīn bi'l-lah eylesün deyu yemīn taleb eyledüginde mezbūra yemīn teklif olundu yemīn bi'l-lāh idüb taleble kayd-ı sicill olundu. Hurrire fî tārīhe ().

Şuhūdü'l-hāl 'Abd bin 'Abdulbākī Timurtaş bin Ahmed el-Hāc Hüseyin bin Bāyezīd ve ğayrihim mine'l-müslimīn.

B. 116

Budur ki karye-i Mansūriyeden Ehliye binti Rızkullah mahfil-i kazāda Ağcan bin 'Abdulahad nām zimmī muvācehesinde da'vā kılub vādī-i Kaysada vāki' olub mezbürun yedinde olan bağda karındaşım Şim'onun hissesi olub karındaşım fevt oldukda hissesi babama intikāl idüb babam vefāt itdükde hissesi bana intikāl itdi hālen hisseyi tasarruf itmek istedüginde mezbür tasarrufuma māni' olur şer'le görilmesin taleb iderim didikde mezbür Ağcandan su'āl olundıkda hisseyi ikrār idüb lākin üç yıldır ki mezbüre zikr olunan hisseyi dört buçuk altuna bana bey' idüb ve semenini bi't-tamām alub kabz itdi deyu cevāb virüb mezbüre Ehliye bey'i inkār idüb mezkūr Ağcandan bey'e beyyine taleb olundıkda Yunus bin 'Abdullah nām mühtedī ve

zımmilerden Tetafı bin Karyākis edā-i şehādet idüb didiler ki üç yıldır ki mezbüre Ehliye mezkür Ağcanın bağında olan hissesini dört buçuk altuna mezbūra bey' idüb ve semeninin bi't-tamām alub kabz itdi deyu şehādet idüb şehādetleri ba'de't-tahlif hın-i kabülde vāki' olmağın mezbür Ağcan talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fı 16 şehri Safer sene seb'a ve elf.

Şuhūdü'l-hāl 'Abdulvāhid Çelebi bin Molla Yüsfcān 'Ali Çavuş bin Murād Veled bin Zūlfikār Molla Ramazān bin Mehmedcān Mehmed bin 'Ali Çavuş ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 117

Budur ki Şemsī tā'ifesinden müteveffā Emīrşeh bin Sultānşehin zevcesi Habībe binti 'Abdüddā'im mahfil-i kazāda müteveffā-i mezkūrun diğeri zevcesi Güzel binti Yūsuf mahzarında ikrār idüb zevcim mezkür Emīrşehin zimmetinde olan mehr-i mu'ahherimi ve bağından intikāl iden semeni müselmānlar vāsıtasıyla 'alā sebīli't-tehārüc sekiz altuna mezküre ile sulh eyledim ve bedel-i sulh olunan sekiz altını mezbüreden alub kabz idüb zimmetini bākīyesinden ibrā' ve ıskāt itdim minba'd zevcimın muhalledātından mezbüre Güzel ile da'vām ve mütālebem kalmadı deyicek mezbüre Güzel mezküre Habībenin bi'l-muvācehe ikrārını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrire fı tārīhe. (fı 16 şehri Sāfer sene seb'ā ve elf).

Şuhūdü'l-hāl Ramazān bin Hüseyin el-Hāc Şemseddīn bin Mehmed 'Ali el-Hāc 'Alāaddīn ahiyye 'Abdul'azīz bin el-Hāc Kāsım 'Alicān bin Mehmed ve ğayrihim mine'l-müslimīn.

B. 119

Budur ki Muzafferiye medresesinin müderrisi Mevlānā Şemseddīn Efendi ve sabıkān medrese mütevellīsi olan el-Hāc 'Abdullah ibni Mehmedcān ve hālen mütevellīsi olan 'Ali Dede mahfil-i kazāda medrese-i mezkūrenin hamāmı müste'cirleri olan Na'imi bin 'Abdullah ve Mīrza ibni Mehmed mahzarında ikrār idüb mezbūrān Na'mi ve Mīrzā zikr olunan hamāmı sene sitte ve elf rebi'ü'l-evvelinin ğurresinde bir seneye varınca günde otuz akçeye icāreye alub sicill olunub hālen hamāmın senesi tamām olub bir senenin icāresi yevmi otuz akçeden māh be-māh ellerine virilen mühürli tezkire mücibince bi't-tamām ve'l-kemāl alub kabz idüb zimmetlerinde hamām

icâresinden bir akçe ve bir habbe kalmadı deyu mukırr ve mu'terif olduklarında mezbûran Na'mi ve Mîrzâ bi'l-muvâcehe ikrârları tasdîk idüb talebleriyle kayd-ı sicill olundu. Fî 17 Safer seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Mahmûd bin el-Hâc Mehmed Beg Dervîş 'Ali bin Şâh Veli 'Alican bin el-Hâce Behlül 'Abdulvehhâb bin el-Hâc Salâhaddîn 'Ömer el-'Allâf ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 120

Budur ki mahmiyye-i Bursa halkından Seyyid Mehmed bin Seyyid Hasan mahfil-i kazâda Mardin emîni olan Yûsuf Çelebinin oğlu Muslı Çelebi mahzarında ikrâr idüb mezkûr Yûsuf Çelebinin zimmetinde mezbûr Muslı Çelebi ve Çolak Mahmûdun kefâletleriyle kûl ve at ve kâtır ve hançer bahâlarından ve karz-ı hasenden Âmid mahkemesinin sicilli mûcibince yüz doksan guruşu ve bir def'a dahî yirmi guruş deynim olub ki cümle iki yüz on guruş olur meblâğ-ı merkûm defâ'at ile mezbûr Yûsuf Çelebi ile Muslı Çelebinin yedlerinden bi't-tamâm ve'l-kemâl alub kabz itdim asîl ile kefflinin zimmetlerinde bir akçe ve bir habbem kalmadı deyicek mezbûr Muslı Çelebi mukırr-ı mezkûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdîk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî 17 Safer sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Nûrullah Ağa bin Sefer el-Dizdâr Hüseyin 'Ali Çelebi bin el-Hâce Mehmed 'Ali Mustafa bölükbaşı ibni Çerkez 'Ali Çavuş ibni Murâd Ramazân Çelebi ibni Molla Mehmed Mahmûd bin Ahmed el-topcı ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 121

Budur ki vilâyet-i Basrada sâbıkan Kapan sancağı Begi olan İsmâ'îl Begin mühürli mektûbı ile husûs-ı âtiye vekîl olan 'abd-i me'zûm Süleymân bin 'Abdullah mahfil-i kazâda bi'l-fi'îl Mardin kadısı olan fahrü'l-kudât ve 'adli'l-hükkâm mevlânâ Veli Efendi mahzarında ikrâr idüb mûmâ-ileyh İsmâ'îl Beg cevher-i kuşağlar virdigi esbâbı bahâsından müşârün-ileyh Veli Efendide beş yüz guruş deyni olub meblâğ-ı merkûmun yetmiş beş guruşunu mûmâ-ileyh müvekkilim Basrada müşârün-ileyh Veli Efendinin oğlu 'Abdulbâkî Çelebiden alub kabz idüb ve hâlen iki yüz guruşluk Mardin bezi müşârün-ileyh Efendiden alub kabz idüb mûmâ-ileyh Begin zimmetinde iki yüz

guruş deyni olan Ruha halkından iş bu el-Hâc Mehmed 'Aliye teslim itdim ve yirmi beş guruşa bir dorı yund alub kabz itdim ki cümle makbûzumuz üç yüz guruş oldu deyicek müşârun-ileyh Veli Efendi mezbûr Süleymânın bi'l-muvâcehe cümle kelâmını tasdikden sonra mezbûr el-Hâc Mehmed 'Ali dahî zikr olunan iki yüz guruşluk bezi mezbûr Süleymândan bi't-tamâm ve'l-kemâl alub kabz itdügine mukırr ve mu'terif olmağın mâ-vaka'a tarafeynin talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî evâ'il-i şehri Safer sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Mevlânâ 'Osmân bin Ebübekir el-müderris İbrâhim Çelebi ibni Pîr Mehmed Çelebi Ni'metullah bin 'Abdullah İdris bölükbaşı ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 122

Karye-i Buveyreden müteveffâ 'Abdulhâlik bin Dervîşin oğlu 'Abdul'azîz mahfil-i kazâda ammüsi İşu'a bin Dervîşi el-mezbûr muvâcehesinde da'vâ kılub babam mezbûr İşu'a ile çiftde ve buğdayda ve katır ve evin tahmîlâtında şerik olub hâlen babamın hissesinden bana intikâl iden hissemi taleb iderim didikde mezbûr İşu'adan su'âl olundıkda babasıyla çiftde ve buğdayda ve bir katırda ve evin tahmîlâtında şerik idük lâkin on yıldır ki babası hâl-i hayâtında benimle taksîm idüb kendüne 'â'id olan hissesi bi't-tamâm ve'l-kemâl alub kabz idüb bende 'alâkası kalmadı deyu cevâb virüb mezbûr 'Abdul'azîz taksîmi inkâr idüb mezbûr İşu'adan taksîme beyyine taleb olundıkda el-Hâc 'Ali bin Şâh Hüseyin ve karye-i mezbûreden Hamis bin 'İsâ edâ-i şehâdet idüb didiler ki on yıldır ki mezbûr 'Abdulhâlik huzûrunda ikrâr idüb didi ki karındaşım İşu'a ile çiftde ve buğday ve katır ile tahmîlâtında şerik idim hâlen taksîm idüb bana 'â'id olan hisse-i mezbûrdan alub kabz idüb şirket husûsunda karındaşım ile bî-vech-i mine'l-vücûh da'vâm ve mutâlebem kalmadı deyu şehâdet idüb şehâdetleri makbûl olmağın mezbûr İşu'a talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî 19 şehri Safer sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Mehmed Beg ibni Şâh 'Ali Fethî Çelebi ibni Molla Dervîş Meylik bölükbaşı ibni Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 125

Sebeb-i tahrîr-i kitâb ve müceb-i tastîr-i hitâb oldur ki

Karye-i Zük-ı Ebü'l-Mu'allādan Süleyman bin Süfi mahfil-i kazāya gelüb takrîr-i kelâm kılub didi ki karındaşım 'Arbo karyemizden Şerfo bin Hemo nām kimesnenin bağına konak gidüb mezkûrun bağında uyurken mezkûr Şerfo ve Mehmed bin 'Ali ve Pîrî bin Mehmed ve Koço bin Nur 'Ali ve 'Abbas bin Nāsır üzerine gelüb mezkûr karındaşım 'Arbonun sol kolunun çegenine kılıç ile iki yerde urub mecrûh itdiler üzerine varulub ahvālın keşf olunmasın taleb iderim didikde kîbel-i şer'den bu hakîr ve zeyl-i kitâbda esâmîleri mastûr olan müselmânlar ile mezkûr 'Arbonun üzerine varulub ahvālın keşf olundıkda fi'l-vâki' sol kolunun çegenine iki yerde kılıç cerâhati zâhir olmağın ve mezkûr 'Arbodan su'âl olunub seni kim kılıç ile urub mecrûh idüb didi ki mezkûr Şerfoya varub bağında konak olduğında mezkûr Şerfo ve Mehmed ve Pîrî ve Koço ve 'Abbas üzerime gelüb beni sol kolumun çegenine iki yerde kılıç ile urub mecrûh itdiler eğer bana ziyân olursa anlardan ğayrı hasmım yokdur deyu cevâb verdikde mâ-vaka'a mezkûr Süleymân talebiyle kayd-ı sicill olundı. Hurrîre fi 20 şehr-i Safer sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hāl Zeynel'âbidîn bin Halîl 'Abbās bin Maksûd Şeref bin Nāsır Zeynel'âbidîn bin Beşâret Şerîf bin el-mâdin ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 126

Seyyid 'Abdul'âlî bin Seyîd Kasım mahfil-i kazâda Memi Beg ibni Pîr Üveys mahzarında ikrâr idüb Hasan bin Şeyh Fahro zimmetinde mezkûr Memi Begin kefâletiyle altmış ğuruş deynim olub ve meblâğ-ı merkûmun mukâbelesinde bir altun zincir ve bir çift altun bilezik bende rehni var idi hâlen zikr olunan altmış ğuruşu bi't-tamâm ve'l-kemâl mezbûrdan alub kabz idüb zimmetinde altmış ğuruşdan bir akçe ve bir habbem kalmadı ve rehn olunan zincir ile bilezügi kendine teslîm itdim deyicek mezkûr Memi mukırr-ı mezkûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdik ve zincir ile bilezügi alub kabz itdüğine mu'terif olmağın ma-vaka'a tarafeynin talebiyle kayd-ı sicill olundı. Fî târihe (Hurrîre fi 20 şehr-i Safer sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hāl Emîr Çelebi ibni el-Hâc 'Abdulhay Emîr 'Abd Çelebi ibni el-Hâc Maksûd Fethî Çelebi ibni Mola Dervîş ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 130

Budur ki Muhyiddin Çelebi ibni Emir Ahmedin eytāmı üzerine kibel-i şer'den sâbıkan vası nasb olunan Fethi Çelebi ibni Molla Derviş mahfil-i kazâda karye-i Rişmilden Şâh Hüseyin mahzarında takrîr-i kelâm ve tebyîn-i merâm kılub bundan akdem müteveffâ Şâdik bin Bayram nâm kimesne zikr olunan eytâmın mālından otuz altı altun benden istidâne idüb ve karye-i mezbûrede vâki' olan hadd-ı kiblesi Şâh Hüseyin bin 'Abdullatîf mülküne ve şarkîsi tarîka şimalîsi Seydî Ahmed mülküne ve ğarbîsi Ferhâd mülküne mahdûd olan bağını meblâğ-ı merkûmun mukâbelesinde yanımda rehn idüb ve rehni sicill idüb ba'dehu mezbûr Şâdik hâl-ı hayâtında benden izinsiz mahdûd olan bağın nısfını mezbûr Mehmede otuz altı altuna bey' idüb ve nısf-ı âheri dahî Şâdîkin oĝlı Mehmed otuz altı altuna bey' idüb ve bahâsı babasının zimmetinde müseccel olan otuz altı altundan takâsa idüb hâlen iştirâ itdüğim nısf-ı mezbûr Mehmede yirmi dört altuna Mehmede bey' itdim ki meblâğ-ı mekûmun on altununu târîh-i kitâbdan iki aya varınca vire ve on dört altununu sene tamâmında virüb edâ ide Şâdik bey' itdüğü nısfın da'vâsından ferâğat idüb mezbûrun zimmetinde ibrâ ve iskât itdim min-ba'd da'vâm ve mütâlebem kalmadı deyicek mezbûr Mehmed mukırr-ı mezbûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdik ve zikr olunan nısfı vech-i meşrûh üzere iştirâ itdüğüne mu'terif olmağın talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târihe (Hurrîre fî 20 şehr-i Safer sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hâl el-Hâc Şerefüddin bin Zeynel'âbidin Molla Ahmed bin el-Hâc Mehmed Bâlî el-Hâc 'Abdullah bin Mehmedcan 'Abdulvâhid bin Yûsufcan Meylik bölükbaşı ibni Hüseyin Hüseyin bin 'Azîzo ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 131

Budur ki Erciş 'azablarından Kılıç bölükbaşı ibni Ahmed mahfil-i kazâda Haltânî ve 'İmrânî nâm karyelerin emînleri tarafından tasdik-i âtiye vekîlleri olan Mîlbeğ(?) Bölükbaşı ibni Hüseyin mahzarında ikrâr idüb zikr olunan 'azabların mevâcibleri için hazîne cânibinden zikr olunan Haltânî ve 'İmrânî kıstından sâbıkan emîn olan Süleyman bin Uğurlu tahvîlinden on iki bin akçe tahvîl ve sâlyâne olunub elime hazînenin mühürli tezkiresi virilüb hâlen meblâğ-ı merkûmun sekiz bin akçesin 'İmrânî zabt iden Molla Derviş ve Yûsuf kethüdâ bu sekiz bin akçesini Haltânî zâbiti Seydîhân Begden bi't-tamâm ve'l-kemâl alub kabz itdim ki zikr olunan 'azablara îsâl ideyim deyicek mezbûr

Milbeg(?) mukırr-ı mezbûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdîk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrîre fî 25 şehr-i Safer sene seb'a ve elf

Şuhûdü'l-hâl Sadreddîn Çelebi ibni Şerîf Ağa Fethî Çelebi ibni Molla Dervîş el-Hâc Hüseyin bin Ahmed Hüseyin Çavuş ibni 'Abdullah ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 132

Mardin zımmîlerinden Sahyon bin 'Abdülmessih mahfil-i kazâda Mardin zımmîlerinden Makdisî 'Atâya bin Makdisî Şemîr mahzarında takrîr-i kelâm kılub bundan akdem mezbûr Makdisî 'Atâya mahmiyye-i Halebde benden altı yüz altun istidâne idüb meblâğı merkûmun altmış beş altununu nakd alub kabz idüb ve iki yüz altununa mahalle-i Gölâsiyede vâki' olan evinin üç rub'unu bana bey' idüb meblâğ-ı merkûmdan takâsa itdi ve yirmi altuna bir gök dolama çuha ve bir tabân çahşurı ve bir mukaddem kuşak ve bir ak sâde ve bir yorgan mitili ve iki kilim iştirâ itdim be hâlen yetmiş beş altun dahî nakd alub ki cümle üçyüz altmış iki altun olur zimmetinde ba'de külli'l-hesâb iki yüz otuz sekiz altun bākî kaldı hâlen bākî-i merkûma oğulları olan iş bu Karyâkis ve 'Abdul'azîz nâm kimesneler kefil oldular ki taksit tarikiyle târîh-i kitâbdan dört yıla varınca ki her sene elli dokuz buçuk altun ikisi bana edâ ideler deyicek mezbûr Makdesî 'Atâya mukırr-ı mezbûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdîk idüb ve mezkûrân Karyâkis ve 'Abdul'azîz vech-i meşrûh üzere iki yüz otuz sekiz altuna dört yıla varınca her sene elli dokuz buçuk altun ikimiz edâsına kefil olduk deyu makırr ve mu'terif olmağın mâ-vaka'a tarafeynin talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrîre fî 24 Safer sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Seyyid Sadreddîn ibni Seyyid 'Abdulhay Emîr 'Abd Çelebi ibni el-Hâc Maksûd Fethî Çelebi ibni Molla Dervîş Seyyid 'Abdul'âlî bin Seyyid Kâsım Ni'metullah bin 'Abdullah Hâce 'Ali bin el-Hâc Mahmûd ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 133

Dardağân Mehmed nâm kimesne mahfil-i kazâda dergâh-ı 'âlî yeniçerilerinden Mehmed Çelebi tarafından husûs-ı âfiye vekîl olan dergâh-ı 'âlî yeniçerilerinden 'Abdî Beşe mahzarında ikrâr idüb mûma-ileyh Mehmed Çelebide seksen beş ğuruş

deynim vardır deyu da'vâ iderdim mezbûr dahî inkâr iderdi ikâme-i beyyine sadedinde iken araya müslimün-ı muslihün-ı mutavassıtün olub es-sulhı hayrun fehevâsıyla 'âmiller olub da'vâ itdügim seksen beş ğuruşı yirmi beş ğuruş nakd ve bir gümüş raht ile beni mezbûr ile sulh eylediler ben dahî sulh-ı mezbûrı kabûl ve bedel-i sulh olunan yirmi beş ğuruş ile gümüş rahtı alub kabz idüb zimmetini bakiyyesinden ibrâ-i tām ile ibrâ ve iskât itdim min-ba'd bu husûsda mûma-ileyh ile bi-vech-i mine'l-vücûh ve sebep-i mine'l-esbâb da'vâ ve mütâlebem kalmadı deyicek mezbûr 'Abdi Beşe mukırr-ı mezbûrun bîl-muvâcehe ikrârını tasdîk ve ğayriyi inkâr sulhı kabûl ve bedel-i sulhdan zimmetini ibrâ ve iskât itdim didikden sonra mezbûr Dardadâğanın ikrârı ve mezkûr 'Abdi Beşe'nin tasdîki tarefeynin talebiyle bu husûsa müsellim hazretlerinin mektûb-ı şerîfleriyle mübaşîr ta'yîn buyurılan Muslı Beg mahzarında kayd-ı sicill olundu. Fî târihe (Hurrîre fî 24 safer sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hâl Seyyid 'Abdul'âlî bin Seyyid Kâsım Murâd Çelebi bin Mehmed Çelebi 'Ali Çelebi ibni el-Hâce Hüseyin el-Hâce 'Ali bin el-Hâc Mahmûd ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 136

Dâvid Beg ibni Ya'kob mahfil-i-i kazâda karye-i Kal'ati'l-Mir'atda Toma bin Şemsî ve 'Abdulfâl bin Doli mahzarlarında ikrâr idüb müsellim aĝa hazretleri karye-i mezbûre halkına havâle itdüğü akçeden mezkûrân Şemsî ve 'Abdulfâldan ve bi'l-cümle karye halkından yüz kırk ğuruş müşârun-ileyh hazretlerine ve on beş ğuruş hizmetkârlar için ki cümle yüz elli beş ğuruş olur bi't-tamâm alub kabz itdim deyicek takrîri mezkûrân Şemsî ve 'Abdulfâl talepleriyle kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fî'l-yevmi's-sâbi' ve'l-'işrîn şehr-i Safer sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Emîr Çelebi ibni 'Abdulhay Emîr 'Abd Çelebi ibni el-Hâc Maksûd 'Ali Çelebi ibni el-Hâce Hüseyin 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsâ İsmâ'ıl bin Halîl Yûsuf bin Haydar Mûsâ bin 'Abdulkerîm ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 140

Karye-i Soğanlıdan Mustafa bin 'Ali mahfil-i kazâya gelüb takrîr-i kelâm idüb didi ki karındaşım İdris kendü hâlinde evinde otururken karye-i mezbûreden Maksûd bin Mahmûd ve Maksûd bin Şiro ve Hasan bin Eyyûb ve Molla 'Abdullah bin İsmâ'il

ve Hasan bin Hüseyin ve Hüseyin Süfi ve Yüsuf ibni Bekir ve karındaşı Mahmüd üzerine gelüb mezkür İdrisi sol dizinin başında taş ile ve ok ile urub mecrüh idüb yirmi güne karf b sâhib-i firâş olub ol cerâhatden ifâkat bulmayub fevt oldı üzerine varılıb ahvâlin keşf olunmasın taleb iderim didikde kibel-i şer'den bu fakır ve Mardin za'îmi olan kıdvatü'l-akrân Hüseyin Ağa tarafından Hasan zeyl-i kitâbda esâmîleri mastür olan müselmânlar ile üzerine varılıb ahvâli keşf olundukda fi'l-vâki' karye-i mezbürede olan evinde mecrühen meyyit bulunub ahvâline nazar olundukda sol dizinin başında taş ve ok cerâhati zâhir olmağın öyle ki vâki' hâldir mezkür Mustafa talebiyle keşf olunub sûret-i keşf mezkürun eline virildi ki vakt-i hâcetde mübeyyin-i hâl ola. Tahriren fi evâhir-i Safer sene seb'a ve elf .

Şuhüdü'l-hâl 'Abdul'azîz bin Şeyh Selsâl ve Ahmed bin 'Abdurrahman Süfi İbrâhim bin 'Abbâs min karye-i Râşîdîn Molla Mehmed bin Süfi Ramazân min karye-i Bârmân Mehmed Kethüdâ ibni Mustafa 'an karye-i mim el-Hâc 'Ömer bin Ahmed min karye-i Münâz (?) 'Abbâs bin İbrâhim 'an karye-i mezbüre ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 147

Meşkî tâ'ifesinden fevt olan Hüseyin bin 'Abdullhâlikin vârisi olan li-ebeveyn karındaşı Mehmed ve diger karındaşı sağır Şeyh 'Ali üzerine kibel-i şer'den vasî nasb olunan Mehmed bin 'Abdullhâlik mahfil-i kazâda Mardin halkından Mahmüd bin Şeyh Emîr mahzarında ikrâr idüb mezkür Mahmüd mezbür Hüseyini urub katl itdi deyu üzerine isbât idüb sicill ve hüccet olundı hâlen mezkür Hüseyinin kırk bin akçe diyet-i kâmile si mezbürdan bi't-tamâm ve'l-kemâl alub kabz idüb zimmetinde mezbür Hüseyinin diyet-i deminden bir akçe ve bir habbe kalmadı didiklerinde mezbür Mahmüd mukırrân-ı mezkürânın bi'l-muvâcehe ikrârını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrîre fi târîhe (3 Rebi'ü'l-evvel sene seb'a ve elf).

Şuhüdü'l-hâl Mevlânâ Mehmed imâm-ı câmi'i'l-Latîf Seyyid Mahmüd bin Seyyid Nâsır Hüseyin bin Receb Murâd ahiyye Molla 'Abdulbâkî bin Şâh Hüseyin el-Hâc Dervîş bin el-Hâc Mehmed Mehmedcân bin 'Alicân Molla Şemseddîn el-Hâc ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 150

Karye-i Gölliden Mardin binti Karîme mahfil-i kazâda karye-i mezbûrdan ‘Abdulğani bin Makdesî ‘Abdulahad muvâcehesinde da’vâ kılub karye-i mezbûrede vâki’ bir kıt’a zemîni kadimü’l-eyyâmdan tasarruf ide gelüb hakk-ı tasarrufi benim iken hâlen mezbûr ‘Abdulğani benden izinsiz ‘akârı sürüb küllî ta’addî eyledi men’ olunmasın taleb iderim didikde mezbûr ‘Abdulğaniiden su’âl olundukda zikr olunan zemînin hakk-ı tasarrufi kadîmden mezbûrenin olub lâkin şerîki olan Yûsuf nâm kimesne izni ile şerîkim olan ‘ammim oğlu İşu’a icâreye viridi deyu cevâb virüb mezbûre Mardin Yûsufun şirketini ve izni inkâr idüb mezbûr ‘Abdulğaniiden cevâbına muvâfik beyyine taleb olundukda ikâmetine mevkûf kalub mâ-vaka’ mezbûre Mardin talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrîre fî târîhe (3 rebülevvel sene seb’a ve elf).

Şuhûdü’l-hâl bekir Çelebi ibni el-Hâc Mehmed ‘Abd bin ‘Abdulbâkî ‘Ali bin ‘Abdullah Timurtaş el-muhzır ve ğayrihim mine’l-hâzırın.

B. 151

Bi’l-fi’il Mardin subaşısı olan kıdvetü’l-akrân Hüseyin Ağanın vekîli olan Begzâde Mehmed Beg meclis-i şer’-i şerîfe gelüb takrîr-i kelâm idüb didi ki sâhib-i sa’âdet hazretlerinin âdemlerinden Bekir Beşe Mardin emîni olan Yûsuf Çelebi üzerine bir husûs için gelüb uhdesinde konak iken dergâh-ı ‘âlî kullarından ‘İsâ Beşe mezkûr emînin evi üzerine gelüb evini basub niçün basarsın didikde mezkûr Bekir Beşeyi sol kolunun üzerinden hançer ile urub mecrûh eyledi üzerine varulub ahvâli keşf olunmasın taleb iderim didikde kîbel-i şer’-i şerîfden ‘Abdulvâhid bin Yûsuf ve mûmâ-ileyh Begzâde ve zeyl-i kitâbda esâmîleri mastûr olan müselmânlar ile mezkûr Bekir Beşe Beg üzerine varulub görüldükde mezkûr emînin evi kurbünde medrese-i Şehîdiyenin bir odasında mecrûh bulunub ahvâline nazar olundukda fi’l-vâki’ sol kolunun üzerinde hançer cerâhati bulunub seni kim urdu deyu su’âl olundukda beni mezkûr ‘İsâ Beşe urdu eğer bu cerâhatden fevt olursam andan ğayrı bir hasmım yokdur didikde mâ-vaka’a vukû’ı üzere keşf olundukdan sonra mezkûr Molla ‘Abdulvâhid haber virmegin ve mezkûr Begzâde talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fî 6 Rebi’ü’l-evvel sene seb’a ve elf.

Şuhûdü’l-hâl Hâce Şerefeddîn bin Zeynel’âbidîn Mustafa subaşısı bin ‘Abdullah Süleymân bin Murâd Ağa Bedâvî Mehmed bin el-Hâce ‘Abdulhay Üstâd İbrâhim bin Şeftir (?) ve ğayrihim mine’l-hâzırın.

B. 153

Dergāh-ı ‘ālī çavuşlarından kıdvetü’l-emāsil ve’l-akrān ‘İsā çavuş zīde kadruhunun ze’āmetinden olub Mezra’a nām karyeden Mansūr kethüdā ibni Yağmur ve Süleymān bin Hasan mahfil-i kazāda mūmā-ileyhin tarafından husūs-ı ātiye vekīl olan Durak Çavuş mahzarında ikrār idüb mūmā-ileyh ‘İsā Çavuş bize mühürlü mektüb gönderüb mazmūnında geçen seneden zimmetimde olan akçeyi ve bu senenin mahsūlünü bey’ idüb cümle ne mīkdār akçe olursa kabz idüb bu cānibe getiresüz mektüb mūcibince geçen seneden elimde olan deyninden altmış ğuruşu cem’ idüb ve bu senede hāsıl olan on iki buçuk müdd arpa ile on üç buçuk müdd buğdayı yetmiş dört ğuruşa bey’ idüb ki cümle yüz otuz dört ğuruş olur mevāni’imiz vāki’ olmağla ol cānibe varmak müyesser olmadığından zikr olunan yüz otuz dört ğuruşu mezbūr Durak Çavuşa ve mūmā-ileyhin subaşı olan iş bu ‘Ali subaşıya teslim itdik ki müşārun-ileyhe īsāl ideler deyicek mezbūr Durak Çavuş ve Ali subaşı mukırrān-ı mezbūrānın bi’l-muvācehe ikrārını tasdik ve yüz otuz dört ğuruşu ‘İsā Çavuşa īsāl itmek için mezkūrāndan alub kabz itdüklerine mukırr ve mu’terif olmağın mā-vaka’a Mansūr ve Süleymān talebiyle kayd-ı sicill olundı. Fī 10 şehr-i Rebbi’ü’l-evvel sene seb’a ve elf.

Şuhūdü’l-hāl el-Hāc Şerefüddīn bin Zeynel’ābidīn Zeynī Çelebi ibniyye Şa’bān bin Kara Veli Üstād Hüseyin bin ‘Aydın Meylik bin Hüseyin ve ğayrihim mine’l-hāzırīn.

B. 155

Budur ki boya-hāne ‘āmili olan Halīl bin İsmā’īl mahfil-i kazāda bi’l-ft’il ihtisāb-hāne mültezimi olan ‘Abd bin ‘Abdulvehhāb mahzarında ikrār idüb bundan akdem mezkūr ‘Abd zikr olunan boya-hāneyi ve ihtisābı nice gün zabt idüb hālen mezkūr ile hesāblatub zimmetinde boya-hāne ve ihtisāb kıstlarından altı ğuruş zuhūr idüb altı ğuruşa işbu Sadreddīn Çelebiyi üzerine havāle itdim ki altı ğuruşu kendünden alub kabz ide min-ba’d mukāta’ateyn-i mezbūreteyn husūsunda ne benim mezbūr ile ve ne mezkūrun benimle bi-vech-i mine’l-vücūh ve sebeb-i mine’l-esbāb da’vām ve mütālebem ve ahz ve i’tāmız kalmadı deyicek mezbūr mukırr-ı mezkūrun bi’l-muvācehe ikrārını tasdik ve havāleyi kabül idüb talebiyle kayd-ı sicill olund. Fī 10 şehr-i Rebbi’ü’l-evvel sene seb’a ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Zeynī Çelebi ibni el-Hâc Şerefüddîn Mehmed Beşe 'an yeniçeriyân-ı dergâh Ni'metullah bin 'Abdullah el-Hâc Bâlî ahiyye ve ğayrihim mine'l-hâzırın.

B. 156

Kazâ-i Mardin ve

Nefs-i Mardin ve ba'zı kurâ vâlide sultân dâmet 'ismetuhâ hazretlerine hâs buyurulub vârid olan evâmir-i şerîfe ile voyvoda ta'yîn buyurulan dergâh-ı 'âlî çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed kethüdâ zîde kadruhu hazretlerinin cānib-i şerîflerinden dergâh-ı 'âlî bevvâblarından kıdvetü'l-emâsil 'Osman Beg işbu sene seb'a ve elf Rebî'ü'l-evvelinin onbirinci günü ki el-yevmü's-selâsedir kendüne karîb Mardine duhûl idüb zabta mübâşeret itmegin vükû'ı üzere kayd-ı sicill olundu. Fî târîhe (10 şehr-i Rebî'ü'l-evvel sene seb'a ve elf).

Şuhūdū'l-hāl Molla Yūsufcan bin 'Abdulğaffâr bin Arnavud Hüseyin Mahmūd Çelebi ibni el-Hâc Maksüd İsmâ'îl Beg ibni Kaya Beg İbrâhim bin 'AbdurrahmanHüseyin bin Receb Şeyh-i bakkâlân ve ğayrihim mine'l-hâzırın.

B. 157

Budur ki 'azablardan Zülfi bin Veled mahfil-i kazâda karye-i Ğurs-ı Evsâtdan Hasan bin 'Ali muvâcehesinde da'vâ kılub mezkûrda bağ resminden üç guruş olub emîn beni üzerine üç ğuruşa havâle itdi taleb iderim didikde mezbûrdan su'âl olundukda üç ğuruşu ikrâr idüb lâkin bağın nısfı benimdir ve nısf-ı âheri 'Abdulğaffâr'a bey' itdim deyu cevâb virüb 'Abdulğaffârın akrabâsı ne'am-ı selâse ikrâr idüb mâ-vaka'a bit-taleb kayd-ı sicill olundu. (Fî 13 Rebî'ü'l-evvel sene seb'a ve elf)

Şuhūdū'l-hāl Hüseyin Beg Merdüm Efendi Seydi 'Ali nâzır-ı mahkeme.

B. 158

Dergâh-ı 'âlî yeniçerilerden kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed Çelebi ibni Murâd mahfil-i kazâda karye-i Zük-ı Ebü'l-'Ûlâdan Mehmed bin Maksüd ve Zeynel'âbidîn bin Çelebi ve 'Ali bin Cündî ve Mehmed bin Süfi ve Cebrâ'il bin Şerîf ve 'Abbas bin Cündî ve Maksüd ibni Cemâl muvâcehelerinde da'vâ kılub mezbûrlar benden yüz seksen üç ğuruş biri birinin kefâletiyle istidâne idüb ve mukâbelesinde bir

mikdâr keçi rehn idüb hâlen hakkımı taleb iderim didikde mezbûrlardan su'âl olundukda inkâr ile cevâb virtüb müdde'iden beyyine taleb olundukda 'Ali Çelebi ibnü'l-Hâce Hüseyin ve Hüseyin 'Ali Çelebi ibni Mehmed 'Ali ve 'Ali bin el-Hâc Mahmûd ve Ni'metullah bin 'Abdullah ve Mahmûd bin Molla 'Îsâ ve Haleb halkından el-Hâc 'Ömer bin el-Hâc Zeyneddîn edâ-i şehâdet idüb didiler ki mezkûrlar mûmâ-ileyh Mehmed Çelebiden yüz seksen üç ğuruş biri birinin kefâletiyle istidâne idüb ve mukâbelede bir mikdâr keçi rehn idüb ve mûmâ-ileyh yüz seksen üç ğuruşdan yetmiş beş ğuruş alub kabz itdi deyu şehâdet idüb şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olmağın müdde'î-i mezbûr talebiyle kayd-ı sicill olundı. Fî târihe (fî 12 Rebî'ü'l-evvel sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hâl Kâsım Beg ibni Zeynel'âbidîn Beg 'Îsâ Beşe 'an yeniçeriyân-ı dergâh-ı 'âlî el-Hâc 'Abdusselâm bin Şeyhî ve ğayrihim.

B. 171

Müteveffiyeye Mere binti Dervîşin li-ebeveyn karındaşı İşu'a mahfil-i kazâda müteveffiyeye-i mezbûrenin zevci Şammâs Hannâ ve Dâvid muvâcehesinde da'vâ kılub mezbûrenin muhalledâtından bana intikâl iden hissemi 'alâ sebîli't-tehârûc mezkûr Şammâs Hannâ ile yedi ğuruşa sulh eyledim ve bedel-i sulh olunan yedi ğuruş mezbûrdan alub kabz idüb zimmetin bakıyyesinden ibrâ ve ıskât itdim min ba'd hemşîremi muhalledâtında da'vâm ve mütâlebem kalmadı deyicek mezbûr Şammâs Hannâ mukırr-i mezbûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdik ve sulh-ı mezbûrî kabûl idüb talebiyle kayd-ı sicill olundı. Fî târihe (Hurrîre 17 şehr-i Rebî'ü'l-evvel sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hâl Şeyh Mü'mîn bin el-Hâc Maksûd Hindî Çelebi ibni el-Hâc Mehmed 'Abdulvâhid Çelebi ibni Yûsufcan Meylik bin Hüseyin Hasan bin 'Abdulğaffâr ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 172

Molla Dâvûd bin Azâd mahfil-i kazâda Mahmûd bin Uğurlı muvâcehesinde da'vâ kılub mezbûrda merkeb bahâsından on dört buçuk ğuruş hakkım vardır taleb iderim didikde mezbûrdan su'âl olundukda Allahvirdi bin Haydar takrîrine muvâfik şehâdet idüb ve Molla Ahmed bin el-Hâc Mehmed Balî on üç buçuk ğuruşa şehâdet on üç buçuk

ğuruşun edası üzerine hükm olunub bi't-taleb kayd-ı sicill olundu. Fî târihe (Hurrîre 17 şehr-i Rebi'ü'l-evvel sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hâl İbrâhim Çelebi ibni Pîr Mehmed Çelebi Seydî 'Ali nâzır-ı mahkeme ve ğayrîhumâ.

B. 173

Mehmed Beg ibni Şâh 'Ali Hamîs bin Feyyâz muvâcehesinde da'vâ kılub mezkûrda ve 'Ali bin Feyyâz ve Sâlihde yirmi sikke deynim vardır biri birinin kefâletiyle ve mezbûr Hamîs Kürd Ahmedin zimmetinde olan bir müdd buğdayıma kefildir hâlen yirmi sikkeyi ve bir müdd buğdayı mezbûrdan taleb iderim didikde mezbûrdan su'âl olundukda on sikkeyi ikrâr idüb lâkin kendüne def' itdim ve Ahmedin nefesine kefilim mâla kefil degilim deyu cevâb virüb kefâleti ve ziyâdeyi inkâr idüb müdde'î beş hurda altun aldım ziyâde almadım deyüb mezbûr Hamîsden on sikkenin def'ine beyyine taleb olundukda beyyinem yokdur on sikkeyi benden alub kabz itmedigine yemîn bi'l-lah eylesin deyu yemîn taleb eyledüğinden mezbûra yemîn taleb olundukda beş hurda altundan ziyâde almaduğına yemîn bi'l-lah idüb ve kendüden ziyâdeye ve kefâlete beyyine taleb olundukda ikâmetine mevkûf kalub bi't-taleb kayd-ı sicill olundu. Fî 18 Rebi'ü'l-evvel sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Milla Ahmed bin el-Hâc Mehmed Bâlî Molla 'Abdulğaffâr bin 'Abdulmecîd.

B. 175

Budur ki Kara 'Ali bin Molla Seydî mahfil-i kazâda hâlen emvâl-ı hâssa havâle ta'yîn buyurulan dergâh-ı 'âlî çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Süleymân Çavuş zîde kadruhu tarafından 'Osman mahzarında ikrâr idüb tamğa-i surh ve siyâha 'âmil olan işbu Ahmedden beş bin akçe rebî'ü'l-evvelin kıstından taleb idüb hâlen zikr olunan beş bin akçeye kefil oldum ki ay başında mûmâ-ileyhe edâ ideyim deyicek mezbûr 'Osman tasdîk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî 19 Rebî'ü'l-evvel sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Molla Dervîş bin Molla 'Alican el-Hâc 'Abdussabûr bin 'Abdullatîf Muhyiddîn Mehmedcan Meylik bin Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 176

Müteveffiye Safiye binti Ahmedin vârisesi olan li-ebeveyn hemşiresi Rukiyyenin da'vâ-i âtiye vekîli olan 'ammûsi Hasan bin Sarı Hâcî mahfil-i kazâda müteveffiye-i mezbûrenin zevci olan Mehmed bin Halîl muvâcehesinde da'vâ kılub mezbûre müvekkileme mezkûre hemşiresinin muhallefâtından intikâl iden mezbûrdan taleb iderim didikde mezkûr Mehmedden su'âl olundukda mezbûre Rukiyye hemşiresi Safiyyenin muhallefâtından kendine intikâl iden hissesi bir inci yüz bağı ve bir alaca dubara gömlek ve bir gök zıbûn ve bir gök sâde ve iki puşi ve bir Hindî mahrama ve iki halı ve bir peştemâl ile benimle sulh idüb ve bedel-i sulhı alub kabz idüb zimmetimi hemşiresinin muhallefâtından ibrâ ve iskât itdi deyu cevâb virüb müdde'î sulhı inkâr idüb mezbûr Mehmedden sulha beyyine taleb olundukda mezbûre Rukiyyenin akrabâsından Kâsım ve İsmâ'îl ve Hüseyin Ebnâullahkulı edâ-i şehâdet idüb didiler ki mezkûre Rukiyye hemşiresi Safiyyenin muhallefâtından kendüne intikâl iden hissesini bir inci yüz bağı ve bir alaca dubâra gömlek bir gök zıbûn ve bir gök sâde ve iki puşi ve bir Hindî mahrama ve iki halı ve bir peştemâl ile huzûrumuzda sulh idüb ve bedel-i sulhı alub kabz idüb zimmetini hemşiresi muhallefâtından ibrâ ve iskât itdi deyu şehâdet idüb şehâdetleri ba'de't-tahlîf hayyiz-i kabûlde vâki' olmağın mezbûr Mehmed talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târihe (19 Rebî'ü'l-evvel sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hâl Hüseyin bin Receb Meylik bin Receb Molla Pîr Hüseyin bin el-Hâc Mehmed ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 177

Debbâğlardan Budâk bin Seydî ve Tanil bin Dâvid ve Parsih bin Karabid ve Mihâ'il bin Hannâ mahfil-i kazâda keş-düzlardan üstâd Haydar bin Mahmûd ve Hasan bin Molla Ğâ'ib ve ğayrîler mahzarında takrîr-i kelâm kılub çerâğ yağı killet üzere olduğundan bâzâra gön çıkmamağla üstâdlar bir mikdâr müzâyaka çeküb hâlen 'uhdemize alduk ki her gün on dâne gön bâzâra getürüb üstâdlara bey' ideriz şöyle ki ta'yîn olunan on gönden eksik getürecek olursavuz hakkımızdan geline didiklerinde takrîrleri mezbûrân Haydar ve Hasan talebleriyle kayd-ı sicill olundu. Hurrîre fî 19 Rebî'ü'l-evvel sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hāl Molla Himmet Halife el-müderriş Meylik bin Hüseyin İsmâ'îl bin Allahkulu el-Hâc 'Abdussabûr bin 'Abdullatîf ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 178

Sevindik mahallesinden 'Abdulmesîh bin Dâvid mahfil-i kazâda mahalle-i mezbûreden hem-civârı olan 'Abdulmevlâ bin Ğazâlî mahzarında takrîr-i kelâm kılub mezkûrun evime mülâsık olan dükkânının küniyyesini ve 'akdinden bir mikdâr hedm olunub binâsı ikimize lâzım olmağla kıbel-i şer'-i şerîfden nâ'ib ve mi'mâr Şim'on küniyyenin üzerine varulub binâsına ve kirecine ve cem'-i levâzımına yirmi dört altun tahmîn olunub yirmi dört altunun on iki altını bana ve on iki altını mezbûra lâzım olub hâlen iki altuna geçüb on altun mezbûrdan alub kabz itdim ki zikr olunan küniyyeyi iki tarafından şakk olunan yerlerden esâsa dek yikub ve esâsdan dama varınca binâ ideyim deyicek mezbûr 'Abdulmevlâ tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târihe (Hurrîre fî 19 Rebî'ü'l-evvel sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hāl İbrâhim Çelebi bin Pîr Mehmed Çelebi Molla Ahmed bin el-Hâc Mehmed Bâlî Şeyh Mehmed bin el-bâb ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 180

Karye-i Rişmilden Yûsuf bin Şâh Hüseyin nâm kimesne meclîs-i şer'-i şerîfe gelüb takrîr-i kelâm kulub didi ki akrabâlarından Mahmûd bin Emîr nâm kimesne Mûsa bin 'Abdulkerîm nâm kimesneyi katl idüb voyvodanın kâ'im-i makâmı tarafından ihzâr olunmam için âdemleri geldüklerinde firâr idüb kendimi divârdan bırakub sol ayağım kesr olub bir zarar müterettib olursa bu husûsda min-ba'd kimesne ile da'vâm ve mütâlebem yokdur deyu ikrâr itdüklerinde mâ-vaka'a ikrârı fahrü'l-akrân 'Osman Ağa talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî evâhir-i Rebî'ü'l-evvel sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Ahmed Efendi bin el-merhûm 'İsâ Çelebi Süleymân Çavuş çavuşân-ı dergâh-ı 'âlî ve Hacı Hüseyin Hasan Beg ibni 'Abdullah ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 184

Müteveffâ Pîrî bin Hasanın zevcesi Zeyneb binti Pîrî mahfil-i kazâda Begi binti 'Ali muvâcehesinde da'vâ kılub Bâbü'l-himâre mahallesinde vâki' olub hadd-ı kıblesi

tarık ve fıhi'l-mecâz ve şarkîsi Pîrî mülküne ve şimâlîsi 'Abdulğaffâr mülküne ve ğarbîsi İmiş mülküne mahdûd olan dâr zevcim Pîrînin mülküdür zikr olunan dârdan bana intikâl iden semeni tasarruf itmek istediğimde mezbûr Begiden su'âl olundukda zikr olunan dâr mezbûr Pîrînin mülki olub lâkin Pîrî hâl-ı hayâtında dârı 'Ali bin Seydî Ahmede bey' idüb ve mezkûr 'Ali zevcim Maksûda otuz altuna bey' idüb bi'l-fi'il zevcim mülküdür deyu cevâb virüb sabıkân Mardin mahkemesinde nâ'ibü'ş-şer' olan Mevlânâ Mahmûd Efendinin imzâsıyla müzmâ ve hatmiyle mahtûm ve sene semân ve tis'in ve tis'a mi'e Muharreminin ondokuzuncu günü târihiyle müverrah hüccet-i şer'iyye ibrâz idüb mazmûnı takrîrine muvâfik olmağın mezbûre Zeynebin da'vâsına iltifât olunmayub zikr olunan dâr mezbûr Maksûda elinde olan hüccet-i şer'iyye mücibince ikâ olunub mezbûre Begi talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fi târihe (22 şehr-i Rebî'ü'l-evvel sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hâl Molla Ahmed bin el-Hâc Mehmed Bâlî Meylik bin Hüseyin
Na'mî bin Âdem ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 187

Budur ki 'Ali Çelebi ibni Hâce Hüseyin mahfil-i kazâda karye-i Mansûriyeden Kas Kaptros bin 'Abdi muvâcehesinde da'vâ kılub mezbûrda babamın mâlından elli iki altını vardır hâlen meblâğ-ı merkûmdan bana düşen hissemi taleb iderim didikde mezbûrdan su'âl olundukda meblâğ-ı merkûma ikrâr idüb lâkin Zeynî Çelebi kendünün tarafından ve zevcesi Rahime binti el-Hâc Hüseyin el-mezbûr tarafından vekâleten meblâğ-ı merkûmı benimle yüz batman şıra ile sulh eyledi deyu cevâb virüb mezbûr 'Ali Çelebi vekâleti inkâr idüb .

Şuhûdü'l-hâl Molla Pîr Hüseyin bin el-Hâc Mehmed Hasan bin
'Abdulğaffâr 'Abd bin 'Abdulbākî ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 193

Esmâhân Hâtûn tarafından da'vâ-i âtiye vekîle olan 'Â'îşe mahfil-i kazâda karye-i Koçhisârdan Deynî(?) bin Tanrıvîrân muvâcehesinde da'vâ kılub mezbûrenin mezkûrda yedi ğuruş deyni vardır taleb iderim didikde mezbûrdan su'âl olundukda beş ğuruş ikrâr idüb ziyâdeyi inkâr idüb .

Şuhūdū'l-hāl Hüseyin 'Ali Çelebi ibni el-merhüm Mehmed 'Ali Bekir Çelebi ibni el-Hâc Mehmed.

B. 197

Karye-i Gölliden Dānyāl bin Sevkān meclis-i şer'-i şerife gelüb i'lām idüb hemşirem oğlu İşu'a bin Dāvid üç merkebe un yükleyüb degirmenden evine gelürken Mîr Mehmed Kürdlerinden iki Kürd yoluna gelüb üç merkebini sühraya (?) tutub alub gittüklerinde ardlarına düşüb varub merkepleri kurtarmak istediğinde kılıç ile başına çalub başını şakk idüb ve sağ koluna üç yerden urub mecrüh idüb cerāhatlerinden iki gün sāhib-i firāş olub iki günden sonra ifākat bulmayub fevt oldı üzerine varılab keşf olunmasın taleb iderüm didikde kibel-i şer'den bu fakîr ve şehir zābiti olan kıdvetü'l-akrān 'Osman Ağa tarafından Ca'fer bin Hüseyin zeyl-i kitābda esāmîleri mastûr olan müselmānlar ile mezbûrun üzerine varılab evinde meyyit bulub ahvāline nazar olundukda başında 'azîm cerāhati ve sağ kolunda üç yerde kılıç cerāhatleri zāhir olmağın vāki' hāli vukû'ı üzere keşf olunub mezbûr Dānyāl talebiyle kayd-ı sicill olundı. Fî evāsıt-ı şehir-i Rebî'ü'l-evvel sene seb'a ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Yūsuf bin 'Arab (?) bin 'Ali sākin-i Hevāse Şah Hüseyin bin Melik Ahmed sākin-i hevāse Eynek (?) bin Ahmed sākin-i Hevāse ve ğayrihim mine'l-hāzırîn.

B 198

Budur ki Muzafferiye mütevellîsi olan 'Ali Dede meclis-i şer'-i şerîfde oğlu Mehmed mahzarında takrîr-i kelām kılub hālen mahmiyye-i Bağdadda bir mühim maslahatım vāki' olmağla mezkûr oğlumı yerimde vekîl nasb itdim ki hizmetimi edā ide deyicek mezbûr Mehmed vekāleti kabûl idüb talebiyle kayd-ı sicill olundı. Fî 25 Rebî'ü'l-evvel sene seb'a ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Şeyh İbrāhim bin 'Abdurrahman Molla 'Abdul'azîz bin Mehmed el-kameş (?) Ahmed bin 'Ali.

B. 199

Dinābî tā'ifesinden Hüseyin bin 'İsā ve Nāsır bin Murād nām kimesneler meclis-i şer'-i şerîfde tā'ife-i mezbûreden Maksûd bin 'İsā ve Mübārek bin 'Abdullah

muvâcehelerinde da'vâ kılub Ya'kûbvîrânî nâm karye sabıkân vilâyet muharriri olan Mûsa Beg bizi karye-i mezbûrede ra'iyet yazub toprak tasarruf iderdik sonra yedi sekiz yıldır ki âher diyâra varub hâlen karye-i mezbûreye gidüb toprağımızı tasarruf itmek istedigümüzde mezbûrân tasarrufumuza mâni' olurlar şer'le görölmesin taleb ideriz didiklerinde mezbûrândan su'âl olundukda on beş yıldan berü toprağı sürüb zirâ'at idüb mîriye hâsılını virürüz deyu cevâb virüb cevâblarına muvâfik beyyine taleb olundukda es-Seyyid Hasan bin es-Seyyid Dervîş ve Hasan Ağa ibni 'Abdullah cevâblarına muvâfik şehâdet idüb şehâdetleri makbûl olmağın üzerine on beş yıl mürûr iden de'âvînin bilâ emr-i pâdişâhî istimâ'ı memnû' olmağın mezkûrân Hasan ve Nâsırın da'vâlarına iltifât olunmayub zikr olunan 'akârlar mezkûrân Maksûd ve Mübârekin üzerlerine ibkâ olunub talepleriyle kayd-ı sicill olundu. Fî 26 Rebî'ü'l-evvel sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Mevlânâ Ahmed Efendi ibni 'İsâ Çelebi eş-Şeyh Bünyâd eş-Şeyh İbrâhim Hasan ibni 'Abdullah Yûsuf bin Molla Halîl ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 201

Begzâdenin vekîli olan Hasan bin 'Abdullah mahfil-i kazâda karye-i Çukurvîrânın re'âyâsından Beşâret bin Şeref mahzarında ikrâr idüb bu sene mahsûlünden karye-i mezbûre re'âyâsından bir müdd buğdaydan üç kile eksik ve iki müdd arpa bana vâsıl oldu deyu mukurr ve mu'terif olmağın takrîri mezbûr Beşâret talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târihe (26 Rebî'ü'l-evvel sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hâl Mevlânâ Şeyh Bünyâd ibni İbrâhim ve Molla Yûsufcan bin 'Abdulğaffâr ve Ahmed Çelebi bin Şeyh Feyyâz ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 202

Karye-i İbrâhimiyyeden Şim'on Torânî mahfil-i kazâda dergâh-ı 'âlî çavuşlarından kıdvetü'l-akrân Mustafa Çavuş zîde kadruhu vekîli olan Ahmed bin Molla Şâh Veli mahzarında ikrâr idüb sene erba'a ve elf târihinde ben ve müteveffâ Melkî Torânî ikimiz mûmâ-ileyhin ze'âmetine dâhil Göllük-i İbrâhim nâm karyede buğday zirâ'at idüb harmanlarımız keyl olundıkda İbrâhimiye kilesiyle benim harmanımdan yirmi iki keyl ve mezkûr Melkînin harmanından bir müdd yirmi üç keyl

mümā-ileyhe hisse düşüb ki cümle iki müdd on üç keyl olur mezbür Ahmede bi't-tamām teslim itdim deyicek mezbür Ahmed mukırr-ı mezbürun bi'l-muvācehe ikrārını tasdık ve zıkr olunan iki müdd on üç keyl buğdayı mezbürdan alub kabz itdügüne mu'terif olmağın mezbür Şim'on talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī tārīhe (26 Rebī'ü'l-evvel sene seb'a ve elf).

Şuhūdü'l-hāl Molla 'Abdulvāhid bin Yūsufcan el-Hāc 'Abdullah bin Mehmedcan Mahmūd Çelebi ibni Ahmed Efendi ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 213

Budur ki müteveffā el-Hāc Mehmed bin 'Abdullatīfin oğlu el-Hāc Ahmed mahfil-i kazāda Mardin zımmīlerinden Şāh Veled bin Habīb mahzarında ikrār idüb mezbür babam mezkūr Şāh Veledin zımmetinde yüz yirmi dört altun deyni olub babam hāl-ı hayātında meblāğ-ı merkūmdan bir def'a kırk beş ve bir def'a otuz beş altun ki cem'an seksen altun olur alub kabz idüb hattıyla ve mühriyle eline iki kıt'a tezkire virüb zımmetinde kırk dört altun bākī kalub bākī kalan kırk dört altunını karındaşım 'Abdulvehhāb hissesi için alub kabz idüb ve otuz dörd altunun yirmi altununu nakd ve on dört altuna bir murassa' sım mezbürdan alub kabz itdim zımmetinde yüz yirmi dört altundan bir akçe ve bir habbe kalmadı deyicek mezbür Şāh Veled tasdık idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī selh-i Rebī'ü'l-evvel sene seb'a ve elf.

Şuhūdü'l-hāl Emīr Çelebi bin el-Hāc'Abdulhay Emīr 'Abd Çelebi ibni el-Hāc Maksūd 'Abdulvāhid Çelebi ibni Yūsufcan Halīl Çelebi ibni Pīr Mehmed Çelebi ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 215

Bayram Molla Mehmed mahfil-i kazāda Mardin zımmīlerinden 'Abdulahad bin Zenbūr muvācehesinde da'vā kılub dokuz kırmızı altun ve ondört ğuruş ve on iki altun şāhī benden düşüb zāyi' oldı şer'le görölmesin taleb iderim didikde mezbür 'Abdulahaddan su'āl olundukda inkār ile cevāb virüb müdde'iden beyyine taleb olundukda sım yokdur akçeyi görmeyüb ve 'ilm u haberi olmadığına yemīn bi'l-lah eylesün deyu yemīn taleb eyledüğinden mezbūra yemīn teklif olundukda mezbürun akçesin görmeyüb ve 'ilm u haberi olmadığına yemīn bi'l-lāh idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī tārīhe (Hurrire 29 Rebī'ü'l-evvel sene seb'a ve elf).

Şuhūdū'l-hāl Ahmed Efendi bin Hasan Ni'metullah bin 'Abdullah 'Abdulvāhid Çelebi ibni Yūsufcan ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 217

Budur ki İbrāhim bin Bahādır mahfil-i kazāda li-ebeveyn karındaşı Mahmūd mahzarında ikrār idüb dedemiz zürriyetine vakf itdügi bağı nısfı bizim ve nısfı 'ammümüz oğlu Lāl Begin olup bu sene bağı bana ve karındaşıma düşüb ve küllî sene Lāl tasarruf ider lākin bu sene bağı ben yalnız tasarruf itdim mezbūr Mahmūd tasarruf itmedi Lālden sonra kendü bir sene tasarruf eyleye deyicek mezbūr tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu.

Şuhūdū'l-hāl el-mezbūrūn-ı a'lā (el-Hāc 'Abdusselām bin Şeyhī Molla Ahmed bin el-Hāc Mehmed Bālī Molla Bekir bin el-Hāc Mehmed ve ğayrihim mine'l-hāzırın).

B. 218

Mardin zımmīlerinden Serābon bin Ağcan mahfil-i kazāda Meşki tā'ifesinden Mehmed bin Mehmedcān muvācehesinde da'vā kılub üç senede mezbūr Mehmed vādī-i mīrī Hannāda vāki' olup kıblesi Andon mülküne ve şarkīsi kezālik ve şimālīsi tarık ve ğarbīsi ve fihī'l-mecāz bu hudūd-ı erba'a ile mahdūd olan kürümünden otuz iki sehinden yirmi beş sehmi kendü cānibinden asāleten ve vālidesi Fātıma binti iskender ve hemşiresi Zehra tarafından vekāleten sekiz altuna ve vādī-i mezkūrda vāki' kıblesi 'Alyo bin Çavuş mülküne ve şarkīsi tarık ve şimālīsi Ferho mülküne ve ğarbīsi Seyfeddīn mülküne mahdūd olan kürümüm ile bana bey' idüb ve sekiz altun ile kürümümü alub kabz idüb hālen tasarrufuma māni' olur şer'le görülmesin taleb iderim didikde mezbūr Mehmedden su'āl olundukda zikr olunan kürümünden bana intikāl iden hissemi bey' itdim vālidem ile hemşiremin hisselerini bey' itmedim deyu cevāb virüb müdde'iden da'vāsına muvāfık ve kavline mutābık beyyine taleb olundukda Meşki tā'ifesinden Şeyho bin Şāh Hüseyin ve İlyās bin Dutāşı edā-i şehādet idüb didiler ki üç senedir ki mezbūr Mehmed a'lāda mahdūd olan kürümünden kedüne ve vālidesi Fātımaya ve hemşiresi Zehraya intikāl iden hisselerini asāleten ve vekāleten mezbūr Serābona sekiz altuna ve zikr olunan kürümü ile bey' eyledi ve sekiz altunı ve kürümü alub kabz

eyledi deyu şehâdet idüb şehâdetleri makbûle olmağın müdde'î-i mezbûr talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî evâhir-i şehri-i Rebî'ü'l-evvel sene seb'a ve elf.

Şühüdü'l-hâl Mevlânâ Dervîş bin Molla 'Alican Hâfız bin 'Abdusselâm Molla 'Abdulvâhid bin Molla Yûsufcan Molla Pîr Hüseyin bin el-Hâc Mehmed ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 228

Hamna kullarından Maksûd bin Ahmed mahfil-i kazâda boya-hâne mülazımı Halîl bin İsmâ'îl mahzarında ikrâr idüb zıkr olunan kulların mevâcibleriçün kâtib İsmâ'îl ma'rifetiyle zıkr olunan boya-hâne kıstından yirmi bin akçe hazîne tarafından tahvîl ve sâlyâne olunub hâlen meblâğ-ı merkûmdan bir def'a altı bin ve bir def'a altı yüz altmış akçe ki cümle altı bin altı yüz akçe olur mezkûr Halîlden alub kabz itdim deyicek mezbûr Halîl tasdîk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî evâ'il-i Rebî'ü'l-evvel sene seb'a ve elf.

Şühüdü'l-hâl Murâd Ağa ibni Kara Veli Molla Ahmed bin el-Hâc Mehmed Bâlî Molla 'Abdulvâhid bin Yûsufcan ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 230

Budur ki Hasan bin 'Ali mahfil-i kazâda Ebürîş bin Ahmed muvâcehesinde da'vâ kılub mezkûrun yanında emânet tarîkiyle bir mecrûh at vaz' itdim taleb iderim didikde mezbûrdan su'âl olundukda mezkûr Ebürîşden su'âl olundukda mezkûr Hasan benden emânet tarîkiyle at vaz' itdi lâkin Mîr Mehmed kethüdâsı Emîr Beg gelüb atı çeküb aldı ba'dehu mezbûr Ebürîş gelüb atın mukâbelesinde benden yarım müdd buğday ve bir çerkezî ve bir nûgi mebrûm iplik ve dört şâhî nakd alub kabz idüb atın da'vâsından zimmetimi ibrâ itdi deyu cevâb mezbûr Hasan inkâr idüb

Şühüdü'l-hâl Seydî 'Ali nâzır-ı mahkeme 'Ali.

B. 231

Hasan bin 'Ali mahfil-i kazâda Ebürîş bin Ahmed mahzarında ikrâr idüb mezkûrun yanında emânet tarîkiyle mecrûh at vaz' itdim idi mezkûrdan taleb eyledüğimde Mîr Mehmed kethüdâsı Emîr Beg gelüb atı çeküb aldı ba'dehu bana atın mukâbelesinde buçuk müdd buğday ve bir çerkezî ve bir nûgi mebrûm iplik ve dört şâhî

virdi deyu cevāb virdi hālen da'vāmı müselmānlar vāsitasıyla bir kilim ile dört şahıye sulh eyledim ve bedel-i sulhı mezbūrdan alub kabz itdim min-ba'd da'vām ve mütālebem kalmadı deyicek mezbūr Ebūrīş tasdīk ve sulhı kabūl ve bedel-i sulhdan zimmetini ibrā ve iskāt itdim didikde mezbūr Hasanın ikrārı ve mezkūr Ebūrīşin tasdīki tarafeynin talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī 8 şehr-i Rebi'ül-āhir sene seb'a ve elf.

(Şuhūdū'l-hāl) Molla 'Abdulvāhş bin Molla Yūsufcan 'Abd bin 'Abdübākī ve ğayrihim.

B. 237

Karye-i Kurudepeden Hasan bin Mehmed ve Mehmed bin 'İzzeddīn ve Sālīm bin Hācı Rāşid mahfil-i kazāda karye-i mezbūreden altı bin akçe tımāra mutasarrıf olan Pīrī bin Hüseyin Begin vekīli Bekir bin Şa'bān mahzarında ikrār idüb mezbūr Hasan didi ki bu sene karye-i mezbūrede zirā'at itdügim buğdayın elli ğarbol hāsılı geldi ve mezkūr Mehmed didi ki bu sene karye-i mezbūreden zirā'at itdügim buğdayın karye kilesiyle kırk keyl buğdayı geldi ve Sālīm didi ki karye-i mezbūrede zirā'at itdügim buğdayın yirmi keyl hāsılı geldi ziyāde gelmedi buğday bi'l-fi'il zimmetimizdedir didiklerinde takrīrleri mezbūr Bekir talebiyle kayd-ı sicill olundu Fī tārīhe (9 şehr-i Rebi'ü'l-āhir sene seb'a ve elf).

Şuhūdū'l-hāl 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsā 'Ali subaşı ibni Mehmed Seyyid 'Abdul'ālī bin Seyyid Kāsım ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 240

Nefs-i Mardinde vāki' cāmi'-i kebīrin evkāfi üzerine yevmī iki akçe ile mi'mār olan Hasan bin 'Alāaddīn edā-i hizmet itmeyüb hevā ve hevesinde olmağın cihet-i mezbūre 'Abdulvehhāb bin Hācı Sālīhe tevcih olunub āsitāne-i sa'ādete 'arz olundu berāt-ı şerīf-i 'ālī-şān olub gelinceye degin cihet-i mezbūreyi yevmī iki akçe ile tasarruf etmek için mezbūr 'Abdulvehhāb kıbel-i şer'den temesük taleb itmeğın iş bu sicill süreti tahrīr olunub yedine vaz' olundu ki 'inde'l-hāce izhār idüb temesük idine. Tahrīren fi'l-yevmi's-sānī şehr-i Rebi'ü'l-āhir sene seb'a ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Mevlāna Dervīş bin el-merhūm Molla 'Alican el-Hāc 'Abdullah bin Mehmedcan Mevlānā 'Abdulğaffār bin 'Abdulmecid ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 248

'Abdülbākī bin Molla Mehmed mahfil-i kazāda li-ebeveyn karındaşı Hācı Ahmed mahzarında ikrār idüb mīrās ve űirket husūsun da mezbūr ile olan da'vāmı altı yüz altuna benimle sulh idüb ve altı yüz altunun mukābelesine bana zimem defteri virüb defter mūcibince Kel Emīrden elli altı altun ve Mardirosdan kırk bir buçuk altun ve űārūfeden otuz altun ve Hāfızdan otuz dōrt buçuk altun ve Husrem (?) ođlı 'Abdul'azīzden otuz beű altun ve 'Alemrīű (?) ođlı 'Abdulvāhidden on sekiz buçuk altun ve űabodan otuz üç altun ve Bogos ođlı 'Abdulmesīhden otuz dōrt buçuk altun ve İbrāhim (.....) kırk bir altun ve Bogos ođlı Hāyifden otuz dōrt buçuk altun ve Sa'di ođlı Hannādan bir def'a kırk altı altun ve bir def'a on bir altun ve Makdesī 'Abdīden otuz yedi buçuk altun ve Dāvid űehden kırk bir buçuk altun ve Ğaybdan otuz dōrt buçuk altun ve 'Abdulmecīd ođlı Mehmedden otuz dōrt buçuk altun ki cümle beű yüz altmıű üç buçuk altun olur kabz idüb otuz altı buçuk altunum kaldı hālen bākī kalan otuz altı buçuk altunı mezbūr Hācı Ahmedden bi't-tamām alub kabz itdim altı yüz altundan bir akçe ve bir habbem kalmadı deyicek mezbūr Hācı Ahmed mukırr-ı mezbūrun bi'l-muvācehe ikrārını tasdīk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī tārīhe (13 űehr-i Rebī'ü'l-āhir sene seb'a ve elf).

űuhūdü'l-hāl Emīr 'Abd Çelebi ibni el-Hāc Maksūd Emīr Çelebi ibni el-Hāc 'Abdulhay 'Ali Çelebi ibni el-Hāce Hüseyin 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsā ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 250

Erbāb-ı tımārdan 'Arbo nām kimesnenin vekīli mahfil-i kazāda mezbūrun tımārı olan karye-i Korukdepeden Hasan bin Mehmed mahzarında ikrār idüb mezkūr Hasan karye-i mezbūrede bu sene zirā'at itdüđi buđdayın hāsılı Mardin kilesiyle yirmi beű keyl buđday gelüb vekāletim mūcibince zıkr olunan yirmi beű kileyi mezbūrdan alub kabz itdim ki mezbūr müvekkilime İsāl ideyim deyicek mezbūr Hasan tasdīk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu Hurrire fī 14 űehr-i Rebī'ü'l-āhir sene seb'a ve elf.

űuhūdü'l-hāl Mehmed Beg ibni Murād yeniçeriyān-ı dergāh-ı 'ālī Halīl Çelebi ibni Paīr Mehmed Çelebi Molla 'Abdulvāhid bin Molla Yūsufcan ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 254

Hasankeyf halkından Hacı Ahmed bin Molla Mehmed mahfil-i kazâda li-ebeveyn karındaşı ‘Abdulbākī muvâcehesinde da’vâ kılub bundan akdem mezkûr ‘Abdulbākī otuz ğuruşa bir donluk kırmızı kemha ve on iki ğuruşa bir donluk yaşil (yeşil) çuha ve üç ğuruşa bir hamâm halısı ve iki ğuruşa bir hamâm gömlegi ve üç ğuruşa bir nîmtîn yaşil (yeşil) Şâm tâftesi benden iştirâ itdi hakkımı taleb iderim didikde mezbûr ‘Abdulbākīden su’âl olundukda mezkûr ile mâlde şerîk idik zikr olunan esbâbı bana armağan getürüb bey’ itmedi deyu cevâb virüb bey’i inkâr itmegin mezkûr Hacı Ahmedden bey’e beyyine taleb olundukda beyyinem yokdur zikr olunan esbâbı benden iştirâ itmedüğine yemîn bi’l-lah eylesin deyu yemîn taleb eyledüğinden mezbûr ‘Abdulbākīye yemîn teklif olundukda zikr olunan esbâbı mezkûr Hacı Ahmedden iştirâ itmedüğine yemîn bi’l-lah idüb talebiyle kayd-ı sicill olundı. Fî evâsıt-ı şehr-i Rebî’ü’l-âhir sene seb’a ve elf.

Şuhûdü’l-hâl Emîr ‘Abd Çelebi el-Hâc Maksûd Ni’metullah bin ‘Abdullah Seydî ‘Ali nâzır-ı mahkeme ve ğayrihim mine’l-hâzırîn.

B. 255

Rıdvân bin İsmâ’îl mahfil-i kazâda Ziyâd bin Dervîş muvâcehesinde da’vâ kılub mezkûrun bende bir ğuruş deyni olub karye-i Mahlebiyyede kendü havlusında kuyuda olan emânet buğdayımı benden izinsiz açub on üç kile aldı su’âl olunmasın taleb iderim didikde mezbûr Ziyâddan su’âl olundukda vekîl olan Hâcî kendü açub her kilesi dokuzar akçeden on üç kile ğuruşum mukâbelesinde virdi ben açmadım deyu cevâb virüb mezbûr Ziyâd vekâleti inkâr idüb mezbûrdan cavâbına muvâfık beyyine taleb olundukda

Şuhûdü’l-hâl Murâd Ağa ibni Kara Veli Molla Ahmed bin el-Hâc Mehmed Molla ‘Abdulvâhid bin Molla Yûsufcan ve ğayrihim mine’l-hâzırîn.

B. 257

Budur ki Mehmed bin Hüseyin ‘Ali mahfil-i kazâda mahmiyye-i Âmidde Halîl bin İbrâhim mahzarında ikrâr idüb üç yaşını tamâm idüb dördüne giren sağ el ve ayağı sekili dorı yundı on beş altuna mezbûra bey’ idüb ve meblâğ-ı merkûmı bi’tamâm ve’l-

kemāl alub kabz itdim deyicek mezbūr Halīl mukırr-ı mezbūrun bi'l-muvācehe ikrārını tasdīk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundı. Hurrıre fī 18 Őehr-i Rebī'ü'l-āhir min Őuhūr sene seb'a ve elf.

Őuhūdü'l-hāl Murād Aĝa bin KaraVeli Molla Ahmeb (bin) Kızıl Nā'ib Ahmed bin 'Ali el-muhzır ve ĝayrihim mine'l-hāzırın.

B. 258

Safiye binti Őeyh Ahmed mahfil-i kazāda 'Osman bin Hacı Ahmed muvācehesinde da'vā kılub zevcim Hayro sefere vardıkda mezbūr 'Osman nafakamın edāsına kefil oldı hālen kefāletim mūcibince nafakamı kendüden taleb iderim didikde mezbūr 'Osmandan su'al olundukda mezkūrenin nafakası edāsına kefil oldum lākin beŐ aydır ki mezkūr Hayro mezbūreye talāk virmıŐdir kefāletinden berī oldum deyu cevāb virtüb mezbūre Safiye talākı inkār idüb mezbūr 'Osmandan talāka beyyine taleb olundukda Polad bin Őa'bān edā-i Őehādet idüb didi ki beŐ aydır ki mezbūr Hayro mahmiyye-i İstanbulda zevcesi mezbūre Safiyye huzūrumda talāk virdi deyu Őehādet idüb ve hālen Sermīn (?) kadısı olan kıdvetü'l-kudāt Mevlānā Mehmed Efendi ibnü'l-merhūm el-Hāc Maksūd mezkūr Hayro mezbūre zevcesine beŐ aydan berü talāk virdüĝine kendü hattıyla ve mührüyle memhūr mektübı ile ihbār itmegin mā-vaka'a 'Osman talebiyle kayd-ı sicill olundı. Fī evāhir-i Rebī'i'l-āhir sene seb'a ve elf.

Őuhūdü'l-hāl Molla Ahmed bin el-Hāc Mehmed Bālī Molla 'Abdulvāhid bin Molla Yūsufcan Seydī 'Ali nāzır-ı mahkeme ve ĝayrihim mine'l-hāzırın.

B. 262

Őehr hırfesinden 'Ali bin el-Hāc Hasan ve Őa'bān bin Dāvūd ve Hüseyin bin Haydar mahfil-i kazāda bi'l-fi'il Mardin 'azablarının aĝası olan kıdvetü'l-mu'temedīn 'Ali Aĝa mahzarında takrīr-i kelām kılub nefsi Őehirde vākı' olan düĝünlerde Őenlik idüb der-āmedīni biz alub ve mukābelede üç nevbet çukur kapuda çalardık kal'a mehterleri ve gayrıları düĝünlerde der-āmedimize aslā dahl itmezlerdi hālen 'ādet-i kadīme üzere yine kimesne der-āmedīmize dahl itmeyüb düĝün ve der-āmedī ile her gün biz üç nevbet kapuda çalub Őenlik iderüzŐöyle ki bir vākıt terk idecek olursavuz mūmā-ileyh 'Ali Aĝa hakkımızdan gele didiklerinde mūmā-ileyh 'Ali Aĝa tasdīk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundı. Fī evāhir-i Őehr-i Rebī'i'l-āhir sene seb'a ve elf.

Şuhüdü'l-hāl Kıdvetü'l-müstahfizîn dizdâr-ı kal'a-i Mardin Emrullah
 Çelebi ibni 'Abdussettâr Çelebi Molla Ahmed bin el-Hâc Mehmed Üstâd Budâk
 bin Seydî ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 269

Karye-i Gölliden Melki bin Hannâ mahfil-i kazâda karye-i mezbûreden
 'Abdüddâyim bin Ya'kob muvâcehesinde da'vâ kılub ben ve mezkûr 'Abdüddâyim
 kethüdâımız olan işbu Ya'kob kethüdâyı Mîr Mehmede ğammaz itdüntüz deyu ikimizi
 Âmide alub gitnege müsellim hazretlerinden şihnemiz olan Yusûf Ağaya hitâben
 mektûb gelüb mezbûr ğaybet idüb beni tutub Âmide iletüb ikimizden otuzı altun otuz
 ğuruş benden müsellim cerîme alub bu cānibe geldüğimize cerîme virdüğim altı yüz
 otuz ğuruşdan mezkûra düşen hisseyi kendüden taleb eyledüğimde yüz otuz ğuruşa
 benimle sulh eyledi hâlen bedel-i sulh olunan yüz otuz ğuruşı taleb iderim didikde
 mezbûr Abdüddâyimden su'âl olundukda ne mezkûr ile sulh eyledim ve ne Ya'kob
 kethüdâyı Mîr Mehmede ğammaz itdim mezbûr Melki müsellime virdüğü ğuruşı
 kethüdâ için virdi deyu cevâb virüb husûs-ı mezbûr Ya'kob kethüdâdan su'âl
 olundukda mezkûr 'Abdüddâyim beni Mîr Mehmede ğammaz itmedi mezbûr Melki
 ğammaz itdi deyu Melkiden da'vâsına muvâfik beyyine taleb olundukda ihzârına üç
 güne degin mühlet taleb idüb üzerine bir ay mürûr idüb ihzâr itmeyüb 'âciz olduğundan
 ğayrı da'vâsı nâ-meşrû olmağın mezbûr 'Abdüddâyim talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî
 târihe (Fî 22 Rebî'ü'l-âhir sene seb'a ve elf.)

Şuhüdü'l-hāl Molla 'Abdulvâhid bin Molla Yüsufcan Halîl Çelebi ibni Pîr
 Mehmed Çelebi Molla Kâsım bin Şeyh Cüneyd Molla Ahmed bin el-Hâc
 Mehmed Bâlî ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 278

Cenâb-ı 'izzetlü rıf'atlı efendilerin

'İzz-i huzûr-ı müstevcibi's-sürûrlarına ma'rûz-ı dâ'î budur ki taht-ı kazâ-i
 ma'delet-iktizânuzun rûsûm-ı ihzâriyesi bu muhibbiniz ihzâriyesine mülhak olub lâkin
 on aylık güzeşte-i rusûm-ı ihzâriyemiz bākî kalub sene vâsıl olmaduğı
 ecilden mektûb-ı varaka birle âdemlerimizden Zulfikâr ve 'Osman bendenüz irsâl olundu
 hâk-i pâ-yi şerîfinizle müşerref olduklarında lütfunuzdan mercûdur ki bu du'âcınıza

‘ā'id ve rāci olan rūsūm-ı ihzāriyemize ber müceb-i berāt-ı şerīf-i mezkūrān ademlerimize müteveccih olanlardan rūsūm-ı ihzāriyemizi bī-kusūr velā kūsūr cem' ve tahsīl itdirüb cānib-i fehāsınıza (?) irsāl ve İsāl bābında bezl-i himmet buyurıla ki āsitāneden gelmekle harçlığa (?) vardır bākī hemīşe ‘ömr ü devlet der-mesned-sa’adet-bād bi-rabbi’l-‘ibād fe-hüve’l-murād . Muhibbū’l-fakīr Ahmed ser-muhzırā-ı Diyārbekir hālen.Ve kuyyidet fī 26 Rebī’ü’l-āhir sene seb’a ve elf.

B. 280

Hindī tā'ifesinden el-Hāc Hasan bin Yūsuf mahfil-i kazāda karye-i Ğurs-ı Ednā halkından ‘Abdullah bin Ramazān ve ‘Abdul’azīz bin Şahkulı mahzarlarında ikrār idüb mezkūrān ‘Abdullah ve ‘Abdul’azīz ‘avretim Emine binti ‘Ömeri izlāl idüb Ruhādan alub bu cānibe getürdüler deyu zann iderdim lākin izlāl itdüklerine beyyinem olmayub ve hālen haber aldım ki mezbūr zevcemi Meşkī taifesinden Korkmaz nām kimesne izlāl idüb Hasankeyfe alub gitmişdir deyu bu husūda mezbūr ‘Abdullah ve ‘Abdul’azīz ile da’vām ve mütalebem kalmadı zimmetlerini ibrā ve iskāt itdim deyicek mezbūrān ‘Abdullah ve ‘Abdul’azīz mukırr-ı mezkūrun bi’l-muvācehe ikrārını tasdīk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrire fī 27 Rebī’ü’l-āhir sene seb’a ve elf.

Şuhūdū’l-hāl Molla Mehmed nā'ib-i Ağrās Hasan bin ‘Abbās
‘Abdul’azīz bin ‘Abdullah ve ğayrihim mine’l-hāzırın.

B. 281

Milli tā'ifesinden Molla Hüseyin bin Şah Veled mahfil-i kazāda karye-i Deyr-i İlyādan Fes (?) Hannā bin ‘Abdulahad mahzarında ikrār idüb mezbūrdan da’vā itdügim öküzüñ müselmānlar vāsıtasıyla bir ğuruşa mezkūr ile sulh eyledim ve bedel-i sulhı alub kabz idüb zimmetini husūs-ı mezbūrdan ibrā ve iskāt itdim min-ba’d da’vām ve mütalebem kalmadı deyicek mezbūr Fes (?) Hannā tasdīk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrire fī tārihe (27 Rebī’ü’l-āhir sene seb’a ve elf).

Şuhūdū’l-hāl el-Hāc Mahmūd bin Molla Maksūd Molla Pīr Hseyin bin el-Hāc Mehmed ‘Abd bin ‘Abdulbākī.

B. 282

Mardin voyvodalığı bundan akdem fahrü'l-efâhim ve'l-ekârim dergâh-ı 'âlî çavuşlarından Mehmed Çavuş zîde kadruhuya emr-i şerîf-i vâcibü's-şerîf ile tevcîh buyurulub cāniblerinden dergâh-ı 'âlî bevvăblarından fahrü'l-akrân 'Osman Beg zabt iderken mezbûr 'Osman Bege mûmâ-ileyh Mehmed çavuşun mühürlü mektûbı hâlen voyvoda ta'yîn buyrulan dergâh-ı 'âlî sipâhîlerinden kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ahmed Beg tarafından fahrü'l-vilâyet sâhib-i devlet Ahmed Paşa hazretleri mataracısı olan der-i devlet yeniçerilerinden İbrahim Beşe yedinden vârid olub mazmûnında Türkân-ı Haleb voyvodalığı kendülere ve Mardin voyvodalığı mûmâ-ileyh Ahmed Bege ta'yîn buyurulub Mardin zabtından ferâğat idesin deyu mastûr ve mukayyed olmağın mazmûnuna binâ'en mezbûr 'Osman Beg sene seb'a ve elf rebî'ü'l-âhirinin yirmi üçüncü gününde ki yevm-i selâesdir Mardin voyvodalığının zabtından el çeküb vâki' hâl iltimâsıyla kayd-ı sicill olundu. Fî târîhe (27 Rebî'ü'l-âhir sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hâl Hıdır Efendi bin Hüseyin Çelebi Nûrullah Ağa el-dizdâr 'Ali Ağa ağa-i 'azebân-ı Mardin el-Hâce Ni'metullah bin 'Abdullah ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 286

Budur ki bi'l-fi'il Diyarbekir muhızırbaşısı olan kıdvetü'l-akrân Ahmed Ağa zîde kadruhu tarafından mühürlü mektûb mûcibince vekîl olan Zülfikâr bin 'Abdullah mahfil-i kazâda mahkeme kâtibi olan Molla Hüseyin bin Hâce Abdulhâlık mahzarında ikrâr idüb muhızırbaşılık mahlûl olmağla mezbûr Molla Hüseyin sene sitte ve elf şevvâlinin evâ'ilinden sene seb'a ve elf rebî'ü'lâhirinin yirmi altıncı gününe degin güzîden (?) iden dört gün eksik olur emânet tarîkiyle zabt idüb yirmi bir altun hâsil olub hâlen zikr olunan yirmi bir altunı mezbûrdan alub kabz itdim ki mûmâ-ileyh Ahmed Ağaya İsâl ideyim deyicek mezbûr Molla Hüseyin tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târîhe (Hurrîre fî 29 Rebî'ü'l-âhir sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hâl Molla Mehmed nâ'ib-i AğrâsHasan bin 'Abbâs min karye-i Atos (?) Molla Pîr Hüseyin el-Hâc Mehmed Seydî 'Ali nâzır-ı mahkeme ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 287

Budur ki karye-i İbrāhimiyyeden Matar bin Markos mahfil-i kazāda Meryem binti İbrāhim muvācehesinde da'vā kılub mezbūrenin kızı Havva zevcim olub bir buçuk yıldır ki mezkūre Meryem kızı alub Amide varub Amidde sākine oldı hālen kendü gelüb kızı gelmedi su'āl olunmasın taleb iderim didikde mezbūre Meryemden su'āl olundukda kızım mezbūrun zevcesi olub benimle Amide gelüb bir buçuk yıl mikdārı Amidde sākine olub dīn-i nasāradan çıkub dīn-i islāma duhūl idüb müselmān oldı deyu cevāb virmegin cevāb-ı mezbūr Matar talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī tārīthe (Hurrire fī 29 Rebī'ü'l-āhir sene seb'a ve elf).

Şuhūdü'l-hāl Molla Kāsım bin Şeyh Cüneyd Molla Pīr Hüseyn bin el-Hāc
Mehmed 'Abd bin 'Abdulbākī ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 288

Mahmūd bin Mehmed mahfil-i kazāda 'ammetesi Şāhbeşe binti Mahmūd ve babası mezkūr Mehmedin zevcesi Mādem binti Hācı mahzarlarında ikrār idüb mahalle-i Zeytūnda vāki' olan evler iki sülüsü? babamın bir sülüsü mezbūr 'ammetemin olub hālen zikr olunan evlerin şarkī cānibinde vāki' olan meclis ile su kuyusu ve halāyı ve havşdan zikr olunan meclisin ğarbī kurniyyesinden kibleye varıncaya degin ve iki altun nakd mezkūre Mādemā babamın zimmetinde olan mehr-i mu'ahheri ve muhalefātından intikāl iden semeni mukābelesine virüb kendü dahī kabūl idüb ve iki hisseyi ev ve havşın iki sülüsü ve kuyı ona ve mezbūre 'ammeteme ve karındaşım ğā'ib olan Maksūda ve ğā'ibe hemşiremiz 'A'işeye kaldı min-ba'd evler husūsunda ne bizim mezkūre Mādem ile ve ne Mādemın bizimle da'vā ve mütalebemiz kalmadı deyicek mezbūre Mādem mukırr-ı mezkūrun bi'l-muvācehe ikrārını tasdīk ve zikr olunan meclis ve su kuyusu ve halāyı ve havşın ta'yīn olunan yerden kibleye varıncaya degin ve iki altun mehr-i mu'ahheri ve semeni mukābelesine alub kabūl itdügine mu'terif ve mezbūre Şāhbeşe taksīme rāzı olub mā-vaka'a rızā ve talebleriyle kayd-ı sicill olundu. Fī evāhir-i Rebī'i'l-āhir sene seb'a ve elf.

Şuhūdü'l-hāl Zeynī Çelebi ibni el-Hāc Şerefüddīn Hāfız ibni
'Abdusselām Molla Zeynel'ābidīn bin 'Abdulkādīr Emrullāh bin el-Hāc 'Ali ve
ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 291

Budur ki karye-i Kal'ati'l-Mir'atda vâki' olan cendere-hâne mültezimi olan Emîr 'Abd bin 'Abdulvehhâb mahfil-i kazâda karye-i mezbûreden Korkis bin Melkî ve 'Îsâ bin Şam'a ve Ğalo bin Dolî ve Tomâ bin Şemsî ve 'Abdî bin Hannâ muvâcehelerinde da'vâ kılub mezkûrlar Halebden yük ile yün götürüb karye-i mezbûrede bey' idüb mîrîye 'â'id olan rüsümü virmeyüb edâsında ta'allül iderler şer'le alıvirilmesin taleb iderim didikde mezbûrlardan su'âl olundukda kâdimü'l-eyyâmdan ilâ yevminâ hazâ getürdügümüz yünü yük ile evlerimize getürüb 'avretlerimiz eğirüb basta idüb bastanın resmini virürüz yünlerden resm virmezüz ve viregelmemişüz hem yünden ve hem bastadan resm virmek hilâf-ı kanündür deyu cevâb virüb yün yükünden mezbûrlar resm virdüklerine Emir 'Abdden taleb olundukda beyyinem yokdur yün yükünden resm virmedüklerine yemîn bi'l-lah eylesün deyu yemînlerini taleb eyledüğinden mezkûrlara yemîn teklîf olundukda yün yükünden resm viregelmedüklerine yemîn bi'l-lah idüb talepleriyle kayd-ı sicill olundu. Fî evâhir-i Zi'l-ka'de sene sitte ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Murâd Ağa ibni Veli el-Meşkî Meylik bin Hüseyin Emîr
Ahmed kethüdâ ibni Pîr Ğayb Mahmûd bin 'Abdulvehhâb ve ğayrihim mine'l-
hâzırîn.

B. 294

Mardin halkından Hidâye bin Kolî mahfil-i kazâda Seydo bin Mehmed nâm kimesneyi ihzâr idüb muvâcehesinde da'vâ kılub hem-civârım olan Sultan nâm cerme (?) ben Halebde iken şark tarafından evime mülâsık olan evini mezkûra beş altuna bey' idüb hâlen Halebden gelüb zikr olunan evde şefi'im vardır deyu şefi'imi taleb iderim didikde mezbûr Seydodan su'âl olundukda şefi'ine ikrâr idüb lâkin ta'mîrine küllî akçe sarf itmişimdir üzerine varıub harcım tahmîn olunub harcımı ve evin bahâsını virsün evi alsın dimegin zeyl-i kitâbda esâmîleri mastûr olan müselmânlar ile mi'mâr Şim'on zikr olunan evin üzerine gönderilüb varub tahmîn itdüklerinde cisrlerine ve mirdiyâk ve binâsına yirmi altun tahmîn idüb ki cümle bahâsıyla yirmi beş altun olur meblâğ-ı merkûm Hidâyeden taleb olundukda almam deyu ibâ' idüb mâ-vaka'a Seydo talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî selh-i Rebî'ü'l-âhir sene seb'a ve elf.

Şuhūdū'l-hāl el-Hāc Hüseyin bin Ma'mūr Molla Zeynel'ābidīn bin
'Abdulkādir Mehmed bin el-Hāc 'Abdussamed el-Hāc Mehmed bin Şemām ve
ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 295

Min müsvedde-i Pīr Mehmed Bālī

Karye-i Tārinden Mikā'tl bin İsmā'tl mahfil-i kazāda Hüseyin Beg ibni 'Abdullah mahzarında ikrār idüb mezbūr Hüseyin Begin zimmetinde doksan üç buçuk ğuruş vācibū'l-edā ve lāzımū'l-kazā deyni vardır Şamraha varur ise kendüne edā ideyim deyicek mezbūr Hüseyin Beg mukırr-ı mezbūrun ikrārını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī 6 Cemāziye'l-evvel sene seb'a ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Molla Ahmed bin el-Hāc Mehmed 'Ali Beg ibni Mehmed
Çelebi Emīr Beg merdüm-i Mīr Mehmed Nūrullah Ağa el-dizdār ve ğayrihim
mine'l-hāzırın.

B. 296

Min müsvedde-i Pīr Mehmed Bālī

Karye-i Tārinden Mikā'tl bin İsmā'il nām kimesne mahfil-i kazāda bi'l-fi'il Mardin zābiti olan kıdvetū'l-emāsıl ve'l-akrān Ahmed Ağa zīde kadruhu tarafından Bedri Beg mahzarında ikrār idüb karye-i Şamrahdan katl olunan dilenci nām zımmīnin diyet-i demi 'öşrin (?) kätıl olan Behrām nām kimesneden tahsıl idüb getürüb mūma-ileyh Ahmed Ağaya edā itmeye müte'ahhid oldum şöyle ki mezkūr Behrāmdan tahsıl itmeyecek olursam 'öşrini kendü mālımdan edā ideyim deyicek takrīr-i mezbūr Bedri Begin talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī 2 Cemāziye'l-evvel sene seb'a ve elf.

Şuhūdū'l-hāl el-mezbūrūn fi's-sahifeti'l-evvelī (Molla Ahmed bin el-Hāc Mehmed 'Ali Beg ibni Mehmed Çelebi Emīr Beg merdüm-i Mīr Mehmed Nūrullah Ağa el-dizdār ve ğayrihim mine'l-hāzırın.)

B. 298

Husrev bin İbrāhim mahfil-i kazāda karye-i Ğurs-ı Evsātdan Emīr bin Mehmed muvācehesinde da'vā kılub karye-i mezkūrede vāki' olan bağıımı mezbūra bin akçeye bey' idüb hālen bin akçeyi taleb iderim didikde mezbūrdan su'āl olundukda zikr olunan

bağı mezbürdan bin akçeye aldım lākin Dervīş Mehmed Beg vakfidır deyu beni zabt itdirmede deyu cevāb virüb mezbür Husrev vākfi inkār idüb mezkūr Şeyh Emīrden bağ vakf olduğuna beyyine taleb olundukda beyyineden ‘āciz olub mā-vaka’a Husrev talebiyle kayd-ı sicill olundı Fī tārīhe (2 Cemāziye’l-evvel sene seb’a ve elf).

Şuhūdū’l-hāl Mehmed Beg ibni Şāh ‘Ali Nurullah Ağa el-dizdār Molla Ahmed bin el-Hāc Mehmed Yūsuf Ağa ibni ‘Abdullah ve ğayrihim mine’l-hāzırın.

B. 299

Mahmiyye-i Amid zımmīlerinden Nurencān binti Ğazāl meclis-i şer’-i şerīfe gelüb takrīr-i kelām kılub hālen dīn-i nasāradan çıkub dīn-i İslāma duhūl idüb müselmān oldum deyu kelime-i şehādet getürmegin sıhāt-i İslāmına hükm olunub talebiyle kayd-ı sicill olundı. Hurrire fī 7 şehr-i Cemāziye’l-evvel sene seb’a ve elf.

Şuhūdū’l-hāl Hamdullah Efendi ibni el-merhūm Kerātım (?) Efendi Mehmed Çelebi ibni ‘İsā Çelebi Mehmed ibni Şāh ‘Ali Mahmūd bin Şeyh Feyyāz ‘Abdul..... el-Hāc Maksūd.

B. 302

Budur ki Türkmān tā’ifesinden Veled bin Mehmed mahfil-i kazāda Sürgüci tā’ifesinden karye-i Tizyāndan Kanber bin Maksūd ve Cum’a bin Hüseyin ve Bekir bin Şāhīn muvācehelerinde da’vā kılub bir aydır ki Tizyān nām karyenin mezra’ası olan ‘Aynī Batak (?) nām mezra’anın kurbünde vākī’ Seyfeddīn degirmende buğday öğüdüb iki öküze ve bir merkebe yükleyüb giderken mezkūrlar ve İbrāhim nām kimesne dördü ālet-i harb ile üzerime gelüb iki öktüzü ve merkebi yüküyle ve dört keçe ve iki kilim ve bir halı ve bir kürk ve bir kürd çūkası ve iki dülbend ve on iki şāhī ile iki para ve bir yün ve üzerimde olan esbābı nehb u ğāret idüb küllī ta’addī eylediklerinden müsellim Ağa hazretlerine varub şekvā idüb nehb u ğāret olunan mālımı şer’le alıvirilmek için mektüb-ı şerīfim vardır mūcibince ‘āmel olunmasın taleb iderim deyu mektübü ibrāz idüb mezbūrlardan su’āl olundukda inkār ile cevāb virüb müdde’iden da’vāsına muvāfik beyyine taleb olundukda beyyinem yokdur deyu beyyineden ‘āciz olmağın mā-vaka’a mezbür Kanber ve Cum’a ve Bekir talebleriyle kayd-ı sicill olundı. Fī tārīhe (Hurrire fī 8 şehr-i Cemāziye’l-evvel sene seb’a ve elf).

Şuhūdū'l-hāl Mehmed Beg ibni Şāh 'Ali Molla Ahmed bin el-Hāc Mehmed Bālī Molla Pīr Hüseyin bin el-Hāc Mehmed Seydī 'Ali nāzır-ı mahkeme ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 303

Min müsvedde-i

Karye-i Arpadepeden Hasan bin Mīrek mahfil-i kazāda karye-i Koçhisārdan 'İsā bin Şāh Hüseyin muvācehesinde da'vā kılub mezbūra bir yıldır ki emānet tarīkiyle bir müdd buğday vaz' itdim idi ba'dehu varub buğdayımı kendüden taleb eyledüğimde merkebi dahī ğasb itdi hālen buğdayımı ve merkebi mezbürdan taleb iderim didikde mezbūr 'İsādan su'al olundukda inkār ile cevāb virüb müdde'iden da'vāsına muvāfık beyyine taleb olundukda Molla Mehmed bin 'Abdulkādir ve Bāyezid bin Dāvūd edā-i şehādet idüb didiler ki mezbūr Hasan mezkūr 'İsāda bir müdd buğdayı emāneten vaz' idüb ba'dehu varub buğdayımı kendüden taleb eyledüğünde merkebi dahī ğasb itdi deyu şehādet idüb şehādetleri makbül olmağın müdde'ī-i mezbūr talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī 29 Rebī'ü'l-āhir sene seb'a ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Mehmed Beg ibni Şāh 'Ali Hasan Çelebi ibni el-Hāc Dervīş Ni'metullah bin 'Abdullah ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 304

İşū'a bin Tānil mahfil-i kazāda Halīl Çelebi ibni Pīr Mehmed Çelebi mahzarında ikrār idüb mezbürun zimmetinde iplik bahāsından ba'de küllī'l-hesāb yirmi dokuz altun ve müvekkili Emrullah Çelebinin yirmi sekiz buçuk altun deynleri olub ve hālen mezbūr Halīl Çelebiden doksan altı altuna kırmız (?) ile iplik aldım ki işleyüb tamām olunca da doksan altı altunı kendüne edā idüb ve ipinin ne mikdār fā'idesi olursa eski deynlerinden edā ideyim deyicek mezbūr Halīl Çelebi mukırr-ı mezkürun bi'l-muvācehe ikrārını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu.

Şuhūdū'l-hāl 'Ömer Çelebi ibni Mahmūd Çelebi Dervīş 'Ali bin 'Alican Sefer bin Bilāl Şeyh Mehmedcan bin 'Alican İsmā'il el-hayyāt ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 306

Ramazān bin Şāh Hüseyin mahfil-i kazāda dayısı olan Hidāye bin Koli (?) mahzarında takrīr-i kelām kılub 'uhdeme kabūl itdim mezbūrı vefāt idene degin kisvesini ve yemegini sabunını ve cem'-i levāzımını kendü mālımdan sarf ideyim deyicek takrīri mezbūr Hidāye talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī tārīhe (Fī 9 şehr-i Cemāziye'l-evvel sene seb'a ve elf).

Şuhūdū'l-hāl el-mezbūrūn-ı a'lā (Mahmūd bin Allahkulu bin Sevindik Ahmed el-bakkāl merdüm-i 'Abdul'azīz Molla Ahmed bin el-Hāc Mehmed Bāli el-Hāc Mahmūd bin Molla Maksūd).

B. 308

Budur ki Mehmed Beg ibni Şāh 'Ali mahfil-i kazāda karye-i Rıhyeden Hasan ve 'Ali ibni Feyyāz ve Sālih bin Cerbu' (?) mahzarlarında ikrār idüb mezkūrlarda yirmi sekiz altunum vardır deyu da'vā iderdim ve mezkūrūn on sikkeye ikrār idüb ve bizden on üç müdd arpa ve altı müdd buğday aldı deyu da'vā iderlerdi hālen ikrārları mūcibince on sikkeyi alub kabz idüb ve on sikkeden zimmetleri ibrā ve iskāt itdim min-ba'd bu husūsda ne benim mezkūrlar ile ve ne mezkūrların benimle zikr olunan on üç müdd arpa ve altı müdd buğday husūsunda bi-vech-i mine'l-vücūh ve sebeb-i mine'l-esbāb da'vā ve mütālebem ve ahz vu i'tāmız kalmadı biribirimizin zimmetini ibrā-i tām ile ibrā ve iskāt itdik hemān mezbūr Hasanın zimmetinde hāsılātından on kile buğdayım kaldı deyicek mezbūrūn Hasan ve 'Ali ve Sālih mukırr-ı mezbūrūn bi'l-muvācehe ikrārını tasdik ve zikr olunan on müdd arpa ile altı müdd buğdaydan zimmetini ibrā ve iskāt idüb ve mezbūr Hasan on kile buğdaya mukırr olmağın mā-vaka'a tarafeynin talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrire fī 10 şehr-i Cemāziye'l-evvel min şuhūr sene seb'a ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Molla Yūsufcan bin 'Abdulğaffār Mahmūd bin Şeyh Feyyāz Seydī 'Ali nāzır-ı mahkeme ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 313

Kāsımiyye medresesinin zıl'-ı Şāfi'isinde müdderis olan Mevlānā Hasan Efendi mahfil-i kazāda medrese-i mezbūrenin hamāmı müste'ciri olan Oruç bin Ahmed mahzarında takrīr-i kelām kılub zikr olunan hamāmı sene sitte ve elf şevvālinin yirmi

beşinci gütünden bir seneye varınca günde altmış akçeye killet-i mâ' ile icâreye alub sicill idüb ve zikr olunan altmış akçeden günde beş akçe hil'at bahâ sabıkân zıl'-ı mezbûrun müderisi olan Mevlânâ Ni'metullah kendi ta'yîn idüb eline mühürlü tezkiresin virüb hâlen mezkûr Oruç hamâmın suyunu killet üzeredir hamâma vefâ itmez deyu da'vâ idüb ve ben dahî hil'at bahâ sicillde mastûr değildir deyu cevâb virirdim mâbeynimizde münâza'a-i kesîre vaki' olmağla hamâmın suları üzerine varılıb fi'l-vâki' sular killet üzere olmağın zikr olunan beş akçe hil'at bahâyı hamâmın sicill târihinden sene âherine degin icâreden alub kabz itmeye rızâ virdim ve kendü dahî killet-i mâ'm da'vâsından ferâğat itdi min-ba'd hil'at bahâ husûsunda mezbûr ile da'vâm ve ne mezkûrun vakıf ile killet-i mâ' husûsunda da'vâsı ve mütâlebesi kalmadı deyicek mezbûr Oruç mûmâ-ileyh Hasan Efendinin vech-i meşrûh üzere bi'l-muvâcehe ikrârını tasdik ve tahkik idüb tarafeynin rızâ ve talepleriyle kayd-ı sicill olundu. Fî evâsıt-ı Rebî'ü'l-âhir sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl el-Hâc Emîr 'Abd Çelebi ibni el-Hâc Maksûd Molla Ahmed bin el-Hâc Mehmed el-Hâce 'Ali bin el-Hâc Mahmûd 'Alâaddîn mi'mâr-ı kazâ-i mezbûr ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 315

Budur ki Gergerî tâ'ifesinden Şehâbeddîn bin Şeyh Emîrin tarafından sulh-ı âtiye 'Ali bin Mahmûd ve Şeyh 'Ali bin Ferhâd şehâdetleriyle vekâleti isbât iden Hüseyin Ağa ibni 'Ali mahfil-i kazâda Kîkî tâ'ifesinden Süleymân ve Molla Zeyd ve Molla ve İsmâ'îl taraflarından tasdik-i âtiye vekîlleri olan Hüdâvirdi Beg ibni İbrâhim mahzarında ikrâr idüb bundan akdem müsellim hazretleri Diyârbekirden Mîr Mehmedin üzerine geldükde mezbûrün Süleymân ve Molla Zeyd? ve Molla ve İsmâ'îl mezkûr müvekkilime rast gelüb atını ve gemini ve olanca esbâbını nehb u ğâret itdiler deyu da'vâ iderdik ve mezbûrün inkâr iderlerdi hâlen araya müslimün-ı muslihün mutavassıtün olub da'vâ olunan atı ve gemi ve esbâbı bir kol at ile on ğuruşa sulh eylediler ben dahî vekâleten sulhı kabûl idüb ve bedel-i sulh olunan atı ve on ğuruşı alub kabz idüb zimmetlerini bâkiyesinden ibrâ ve iskât itdim min-ba'd ne benim ve ne mezkûr müvekkilimin mezbûrlar ile bi-vech-i mine'l-vücûh ve sebeb-i mine'l-esbâb da'vâ ve mütâlebemiz kalmadı zimmetlerini ibrâ-i tām ile zimmetini ibrâ ve iskât itdim deyicek mezbûr Hüdâvirdi Beg mukırr-ı mezkûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdik ve

sulhı kabül ve bedel-i sulhdan zimmetini ibrâ ve iskât itdim didikden sonra mezkûr Hüseyn Ağanın ikrârı ve mezbûr Hüdâvirdi Begin tasdîki tarafeynin talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrire fî evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl el-Hâc Mahmûd bin Molla Maksûd Molla Ahmed bin el-Mehmed 'Abd bin 'Abdübâkî Hasan Beg ibni 'Abdullah Mahmûd Çelebi ibni Ahmed Efendi ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 316

Müteveffâ 'Abdulmesih bin Ğarbin oğlu Hüzüm mahfil-i kazâda vâlidesi Meryem binti 'Abdulahadin zevci 'Abdulkerim bin Hannâ mahzarında ikrâr idüb mahalle-i Sevindikde vâki' olub Benc (?) 'Ali evkâfından arzı olan dâr ki hadd-ı kıblesi tarîk şarkîsi Allahkulu mülküne ve şimâlîsi Zenbûr oğlu mülküne ve ğarbîsi 'Abdulkerim mülküne mahdûd olan dâr babamın mülki olub vefâtından sonra harâbe oldukda mezbûr 'Abdulkerim kendü mālından ta'mîr ve tarmîm idüb hâlen zikr olunan dârın tasarrufunu mezbûra ta'mîr mukâbelesine virüb temlik itdim ki ba'de'l-yevm dârın nısfı kendü ve nısfına ben mutasarrıf olub biribirimizin tasarrufuna mâni' olmayalım deyicek mezbûr 'Abdulkerim mukârr-ı mezkûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdîk ve nısf-ı mezkûrî ta'mîrî mukâbelesine kabül idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fî evâ'il-i Cemâziye'l-evvel sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Mehmed bin 'Alemüddîn 'Alican ahiyye Hidâye bin 'Abdulmesih ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 317

Budur ki boya-hâne mukâta'asının ve Kal'atü'l-Mir'at mültezimi olan Emîr 'Abd bin 'Abdulvehhâb mahfil-i kazâda fahrü'l-efâhim ve'l-ekârim mukâta'ayı Süleyman Çelebi zîde mecduhu ve Mardin emîni Yûsuf Çelebinin oğlu Muslı Çelebi mahzarlarında ikrâr idüb Âmide hesabımız görülmek için vardığımda boya-hâneyi tevâbi' ve levâhıkıyla ve Kal'atü'l-Mir'atdan şer'le karındaşım Mahmûd ma'rifetiyle zabt olunub boya-hâne ve tevâbi'inden on dört bin sekiz yüz beş akçe ve Kal'atü'l-Mir'atın ispenci akçesinden dört bin üç yüz on iki akçe ki cümle on dokuz bin yüz on yedi akçe olur Diyârbekir kullarından Emrullah Çelebi ile hazîneye irsâl olunub dâhil-i hazîne oldu ve hâlen mukâta'a-i mezbûre ve levâhıkı kıstından kal'a dizdârı olan kıdvetü'l-müstahfızın

işbu Nurullah Ağanın yanında efendi hazretlerinin der-kise on bin dokuz yüz altmış akçe emānet tarīkiyle vaz' olunub hālen zikr olunan on bin dokuz yüz altmış akçeyi hazīneye teslīm itmek için meclisde 'add idüb bi't-tamām ve'l-kemāl mūmā-ileyh Nurullah Ağadan alub kabz itdim deyicek mezbūr Nurullah Ağa tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrire fi tārihe (Fī evā'il-i Cemāziye'l-evvel sene seb'a ve elf).

Şuhūdū'l-hāl Fahrū'l-emāsil Hıdır Efendi ibni el-merhūm Hüseyin Çelebi Emīe Çelebi ibni el-Hāc 'Abdulhay Emīr 'Abd Çelebi ibni el-Hāc Maksūd Seyyid 'Abdul'ālī bin Seyyid Kāsım ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 319

Kazā-i Sāvura tābi' karye-i Kılıltan Nāsır bin Ya'kob nām zımmī meclis-i şer'-i şerīfe gelüb takrīr-i kelām kılub hālen dīn-i nasārādan çıkub dīn-i İslāma duhūl itdim lisān-ı fasīh ile kelime-i şehādet getürmegin sıhhat-i İslāmına hükm olunub talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī 15 Cemāziye'l-evvel sene seb'a ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Seyyid Mahmūd bin Seyyid Nāsır Ni'metullah bin 'Abdullah Molla Ahmed bin el-Hāc Mehmed ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 321

Kasaba-i Nısbīnden müteveffā Seyyid Mūsānın kızı müteveffā Şāhim hātūnun zevci fahrū's-sādāt Seyyid 'Abdulahak Efendi ibnū'l-merhūm es-Seyyid Mehmede ve oğlu 'Ali Çelebi ve kızı Fātıma hātūn taraflarından el-Hāc 'Osmān bin el-Hāc Ahmed ve Molla Ebubekir bin eş-Şeyh 'Ali şehādetleriyle ikrār-ı ātiye vekāleti isbāt iden es-Seyyid Ni'metullah bin es-Seyyid Mehmed el-mezbūr mahfil-i kazāda müteveffıye-i mezbūrenin karındaşı olan es-Seyyid Hasan bin es-Seyyid Mūsā el-mezbūr mahzarında ikrār idüb mezbūr Seyyid Mūsānın muhalledātından olub kasaba-i mezbūrede vāki' koşe (?) diger mālından sülūsi icāresinden ve dört çiftlik 'akārın mahsūlünden ve iki nısf dükkān icārelerinden Hilve nāhiyesinde vāki' Hasike nām karyenin mahsūlünden ve bāğātı icārelerinden mā'adā mezbūr Seyyid Mūsānın vefātı tārihinden bu āna degin mezbūre Şāhim Hātūna ve Şāhim Hātūnun vefātından mezkūrün müvekkillerime intikāl iden üç yüz altun hisselerini ellerinde olan hüccet-i şer'iyye mūcibince mezbūr es-Seyyid Hasandan müvekkillerime bi't-tamām alub kabz idüb zimmetinde bir akçe ve bir habbeleri kalmadı ve şimdiden sonra mahsūl ve icāresin mābeynlerinde ola deyicek

mezbür es-Seyyid Hasan mukırr-ı mezkûrun vech-i meşrûh üzere bi'l-muvâcehe ikrârını tasdik ve tahkik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî evāsıt-ı şehr-i Cemāziye'l-evvel sene seb'a ve elf.

Şuhūdü'l-hāl Mevlānā Dervîş ibni Molla 'Alican Mehmed Beg ibni Şāh 'Ali 'Abdulvāhid bin Molla İbrāhim 'Abdāl bin 'Abdullah ve ğayrihim mine'l-hāzırîn.

B. 329

Bi'l-fi'il Mardin emîni olan Yūsuf Çelebinin oğlu kıdvet'l-emāsıl ve'l-akrān Muslı Beg meclis-i şer'-i şerîfe gelüb i'lām idüb didi ki bundan akdem Mardin subaşısı olan Hüseyin Ağa ve ba'zı zalemenin zulmünden havāss-ı hümāyūndan karye-i Koçhisār halkı cümleleri şehire göçmekile karye-i mezbürede olan mîrī anbārı yalağuz kalmağın birinci yerden delinüb ve mührini bozmuşlardır kibel-i şer'-i şerîfden üzerine varılıb görölmesin taleb iderim deyicek bu hakîr ve nice mu'temedün-'aleyh müselmānlar ile zikr olunan anbārın üzerine varılıb göröldükde şark cānibinde olan anbārın kapısı açılmış bulunub bir mikdār tereke gitmiş bulundu ve ğarb cānibinde olan yine anbārın kible cānibinden bir penceresi açılmış yine şimāl cānibinden yine bir penceresi açılmış bulunub ve mezkûr anbārın içerisine girildikde orta dîregın ğarbî tarafı bir âdem boyundan ziyāde tereke gidüb ve kapu cānibinden yine bir âdem boyundan ziyāde tereke gitmiş bulunub lâkin ne mikdār tereke gitdüğü nā-ma'lûm olmağın öyle ki vāki' hāldir mûmā-ileyh Muslı Beg tarafından Mehmed Çelebi talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahfîren fî evāsıt-ı şehr-i Cemāziye'l-evvel sene seb'a ve elf.

Şuhūdü'l-hāl 'Ali Çelebi ibni Molla Mehmed Ahmed bin Hüseyin Mustafa bin 'Ali Allahvirdi bin Haydar Uğurlı bin 'Abdullah İbrāhim bin 'Abdullah Süşeymān bin 'Abd Molla 'Abdulvāhid bin Yūsufcan 'Osmān bin Şa'bān Pîrî Bin 'Ömer Cum'a bin Mahmūd ve ğayrihim mine'l-hāzırîn.

B. 330

Bi'l-fi'il Mardin emîni olan Yūsuf Çelebinin vekîli olan oğlu kıdvetü'l-emāsıl ve'l-akrān Muslı Beg meclis-i şer'-i şerîfe gelüb i'lām idüb karye-i Koçhisār ve halkı şehre göçüb şehirde mütemekkin olub karye-i mezbürede olan mîrī anbārların tenhā kılub sâkıt olmağla etrāfindan açılıb küllî tereke telef olmuşdur üzerlerine varılıb keyl olunmasın taleb iderim didikde kibel-i şer'-den mürāsele ile bu fakîre ve mûmā-ileyhin

tarafından Mehmed Çelebi ve zeyl-i kitâbda esâmîleri mastûr olan müselmânlar ile zikr olunan anbârların üzerine varılıb görüldü ki ğarb cānibinden olan anbârın kible tarafından bir pencere ve şimāl cānibinden yine bir pencere açılmış ve anbârın kapısı açılıb bir ādem boyundan ziyāde buğday gitmiş ve içerisine girildikde orta direğin ğarb cānibinden bir ādem boyundan ziyāde buğday gitmiş bulunub ve şark cānibinde olan anbâr kapusundan açılıb yine bir ādem boyundan ziyāde buğday gitmiş bulunub devr olunub keyl olduklarında ğarb cānibinden olan anbârda altmış üç müdd ve şark cānibinde olan anbârda elli iki müdd buğday çıkub mā-vaka'a mezbûr Mehmed Çelebi talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahriren fi şehr-i Cemāziye'l-evvel sene seb'a ve elf.

Şuhūdü'l-hāl 'Ali Çelebi ibni Molla Mehmed Ahmed bin Hüseyin Mustafa bin 'Ali 'Osmān bin Şa'bān Hüseyin 'Ali Çelebi ibni Mehmed Beg Süleymān bin Fakîr ve ğayrihim mine'l-hāzırîn.

B. 332

Mahmūd Çelebi ibni Bayram Ağa mahfil-i kazāda 'Abdulmecîd bin Fāzıl muvācehesinde da'vā kılıb şehre göçüb geldükden sonra mezbûr 'Abdulmecîd Til Bakarda kapuda olan on müdd buğday ile beş müdd arpamı çıkarub merkeblere yükleyüb alub gitti şer'le görölmesin taleb iderim didikde mezbûr 'Abdulmecîdden su'āl olundukda inkār ile cevāb virüb müddei'den beyyine taleb olundukda karye-i Şeyh Kaniyyeden (?) Yûsuf bin Mehmed ve Hüseyin bin 'Abdullah edā-i şehādet idüb didiler ki mezkûr 'Abdulmecid mezbûr Mehmed Çelebinin karye-i Til Bakarda olan bir kuyu buğday ile bir kuyu arpasını açub huzûrumuzda merkeblere yükleyüb alub gitti lâkin ne mikdār olduklarını bilmezüz deyu şehādet idüb şehādetleri ba'de't-tahlîf makbûle olmağın mezbûr Mehmed Çelebi talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târihe (24 Cemāziye'l-evvel sene seb'a ve elf).

Şuhūdü'l-hāl Hüseyin 'Ali Çelebi ibni Mehmed 'Ali Murād 'Ağa ibni Kara Veli el-Hāce Dervîş 'Ali bin Salaş (?) ve ğayrihim mine'l-hāzırîn.

B. 335

Budur ki 'Ali Beg ibni Polad Beg mahfil-i kazāda Şa'bān bin Kara Veli muvācehesinde takrîr-i kelām kılıb Āmidde olan evlerimin ve bağ ve bağçemin bey'ine hiç mezbûrî vekîl itmemişdim su'āl olunmasın taleb iderim didikde mezbûr Şa'bāndan

su'âl olundukda mezbûr 'Ali Beg Âmidde olan evlerini ve bağ ve bağçesini bey' itmege beni vekîl itmedi ve vekâlet ile evlerini ve bağı ve bağçesini bey' itmedim deyicek cevâb-ı mezbûr 'Ali Beg talebiyle kayd-ı sicill olundu. Harrere fî 26 Cemâziye'l-evvel sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Fethî Çelebi ibni Molla Dervîş 'Ali Çelebi bin Molla 'İsâ Molla Ahmed bin el-Hâc Mehmed Bâlî ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 337

Budur ki karye-i Kızılkendden Bağdasâr bin Tânil mahfil-i kazâda karye-i mezbûreden Zehbiyye binti Kas İbrâhim muvâcehesinde da'vâ kılub mezbûre Zehbiyye menkûhem olub hâlen altı yıldır ki benden Tbâ idüb nâşizedir şer'le görölmesin taleb iderim didikde mezbûre Zehbiyyeden su'âl olundukda nikâha mukırr olub lâkin mezbûr Bağdasâr 'innîndir aslâ hareketi yokdur bundan akdem mürâfa'a-i şer' olduğumuzda kibel-i şer'den altı aya degin mehil taleb itdü ki kendüne 'ilâc ide 'ilâc itmeyüb hâlî üzere kalursa üç talâk ile kendüden talâka olayım deyu talâkımı ta'lik idüb ve müddet-i mezkûrede nefsimi kendüne teslim itdim hâlen altı yıl mürûr idüb aslâ hareketi yokdur hâlî üzeredir deyu cevâb virüb ve sâbıkan Koçhisâr nâ'ibi olan Molla 'Abdulvâhid bin Yüsufcanın imzâsıyla mûmzâ ve hatmiyle mahtûm sene ihdâ ve elf zî'l-hiccesinin târihiyle müverrah hücceti ibrâz idüb mazmûnı taktîrine muvâfik olub mezbûr Bağdasâr muvâcehesinde kırâ'at olundukda mazmûnunu inkâr idüb sıhhât-ı mazmûna mezbûre Zehbiyyeden beyyine taleb olundukda mezbûr Molla 'Abdulvâhid ve zeyl-i hüccetde ismi mastûr olan Abdulğaffâr bin Molla Hasan edâ-i şehâdet idüb didiler ki husûs-ı mezbûr için mezkûr Bağdasâr mezbûre Zehbiyye ile mürâfa'a oldukda kibel-i şer'den altı aya varınca kendüye mehil taleb itdü ki kendüne 'ilâc ide itmeyüb hâlî üzere kalırsa üç talâka ile kendüden talâka olsun deyu ta'lik idüb deyu hüccet muvâcehesinde yazıldı deyu şehâdet idüb şehâdetleri makbûle olduktan sonra kendü dahî mazmûna mukırr olub lâkin müdde'î-i mezbûre de nefsinı bana teslim itmedi dimeğın mâ-vaka'a mezbûre Zehbiyye talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fî'l-yevmi's-sâbi' ve'l-ısrîn şehr-i Cemâziye'l-evvel min şuhûr sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Feth-i Çelebi ibni Molla Dervîş . Oruç bin Ahmed Molla Pîr Hüseyin bin el-Hâc Mehmed ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 341

Karye-i Karadereden Seydî Ahmed bin Hasan ve Hasan bin ‘Ali ve ‘Ömer bin Mehmed ve Mahmüd bin Hasan ve Seydî ‘Ali ibni ‘Ali ve ‘Ali ibni ‘Abdul’azîz mahzarında takrîr-i kelâm kılub mezbûr Ca’fer Beg bu senede zirâ’at itdügimiz penbe akçesinden yirmi ğuruşu ‘ale’l-hesâb bizden cem’ idüb getürüb ma’rifetimiz ile sabıkân Mardin zâbiti olan işbu ‘Osman Ağaya teslim eyledi didiklerinde mezbûr ‘Osman Ağa teslimi inkâr idüb mâ-vaka’a mezbûr Ca’fer Beg talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târihe 26 Cemâziye’l-evvel.

Şuhûdü’l-hâl ‘Ali Beg mîr-i alâ-yı Mardin sâbıkan Fethi iÇelebi ibni Molla Dervîş ve ğayrihim mine’l-hâzırın.

B. 350

Budur ki müteveffâ Şammâs Boşa (?) bin Edînin li-ebeveyn karındaşı ‘Abdulkerîm mahfil-i kazâda mütevefâ-i mezbûrun zevcesi Nâzurd (?) binti ‘Abdulhây muvâcehesinde da’vâ kılub mezbûr karındaşım vefât itdükde kemerinde altmış ğuruşu olub mezbûre Nâzurd hıfyeten alub ketm itdi zikr olunan altmış ğuruşdan bana intikâl iden hissemi taleb iderim didikde mezbûre Nâzurddan su’âl olundukda inkâr ile cevâb virüb müdde’iden beyyine taleb olundukda beyyinem yokdur kemerde olan altmış ğuruşu almadığına yemîn bi’l-lah eylesün deyu yemîn taleb eyledüğinden mezbûreye yemîn teklîf olundukda zevcinin altmış ğuruşu olmaduğına yemîn bi’l-lah idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fî evâhir-i şehri Cemâziye’l-evvel min şuhûr sene seb’a ve elf.

Şuhûdü’l-hâl Mehmed Beg ibni Şâh ‘Ali Fethî Çelebi Molla Dervîş İbrâhim Çelbi ibni Pîr Mehmed Çelebi Molla ‘Abdulvâhid bin Yûsufcan ve ğayrihim mine’l-hâzırın.

B. 351

Budur ki karye-i Gölliden ‘Abdunnûr bin Barsûm mahfil-i kazâda karye-i mezbûreden Mardin binti ‘Abdullah ve diğeri Mardin binti Ferîm mahzarlarında ikrâr idüb mezbûretânda sulhdan dört müdd buğday ve sekiz altun nakd deynim olub ve mezbûretânın zimmetinde otuz altun deynleri olub ve mukâbelede karye-i mezbûrede olan ‘akârım rehn olub hâlen zimmetlerini zikr olunan dört müdd buğdaydan ve sekiz

altundan ibrā ve iskāt itdim ve mezbüretān dahī zimmetimi otuz altundan ibrā ve iskāt idüb rehn itdügim ‘akārı bana redd itdiler min-ba’d ne benim mezbüretān ile dört müdd buğday ile sekiz altun husüsunda ve ne mezbüretānın benimle otuz altun ile ‘akār husüsunda bi-vech-i mine’l-vucūh ve sebab-i mine’l-esbāb da’vā ve mütālebemiz ve ahz u i’tāmız kalmadı biribirimizin zimmetini ibrā-i tām ile ibrā ve iskāt itdik deyicek mezbüretān dahī mukırr-ı mezbūrun bi’l-muvācehe ikrārını tasdik ve otuz altundan zimmetini ibrā ve iskāt idüb ‘akārı üzerine redd itdügi min-ba’d da’vāmız ve mütālebemiz kalmadı dediklerinden sonra mā-vaka’a tarafeynin rızā ve talebleriyle kayd-ı sicill olundu. Tahrīren fī selh-i şehr-i Cemāziye’l-evvel min şühūr sene seb’a ve elf.

Şühüdü’l-hāl Hindī Çelebi ibni el-Hāc Mehmed Bekir Çelebi ahiyye Şa’bān Ağa ibni Kara Veli ‘Abd ibni İbrāhim ve ğayrihim mine’l-hāzırın.

B. 359

Budur ki müteveffıye Tāvūs binti Devletşehnin (?) vārisi olan karındaşı Mehmed bin Devletşeh (?) mahfil-i kazāda müteveffıye-i mezbūrenin zevci Süfî Tāceddīn bin Şu’ayb mahzarında ikrār idüb mezbūre hemşiremin mezkūrun zimmetinde olan mehr-i mu’ahheri ve muhalledfātından bana intikāl iden hissemi müselmānlar vasıtasıyla ‘alā seb’lī’t-tehārıc mezkūr ile on altuna sulh eyledim ve bedel-i sulh olunan on altunu mezkūrdan bi’t-tamām ve’l-kemāl alub kabz idüb zimmetini bakiyyesinden ibrā ve iskāt itdim min-ba’d hemşiremin muhalledfātı husüsunda mezkūr ile bi-vech-i mine’l-vucūh ve sebab-i mine’l-esbāb da’vām ve mütālebem kalmadı deyicek mezbūr Süfî Tāceddīn mukırr-ı mezkūrun bi’l-muvācehe ikrārını tasdik ve sulhı kabül idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrire fī 8 Cemāziye’l-āhir sene seb’a ve elf.

Şühüdü’l-hāl Mehmed ibni Şāh ‘Ali Emīr ‘Abd Çelebi ibni el-Hāc Maksūd ‘Ali Çelebi ibni ‘İsā el-Hāc Mehmed bin el-Kürdī Mollā Zeynel’ābidīn bin ‘Abdulkādir el-Hāc ‘Ali el-Kürdī ve ğayrihim mine’l-hāzırın.

B. 366

Karye-i Bārmāndan Bekir bin Maksūd mahfil-i kazāda karye-i mezbūre sākınlerinden Alicān bin Derviş muvācehesinde da’vā kılub karye-i mezbūre ‘akārında vaki’ olub hadd-ı kıblesi Karaca mülküne şarkīsi Hable (?) ve şimālīsi Göçeri mülküne

ve ğarbîsi Sâkıyeye (?) bu hudûd-ı erba'a ile mahdûd olan bağın nısfı babamın mülki olup babam vefât itdükde nısf-ı mezkûr bana ve vâlideme intikâl idüb hâlen nısfdan bana düşen hisseyi tasarruf itmek istedüğimde mezbûr tasarrufuma mani' olur şer'le görölmesin taleb iderim didikde mezbûr 'Alicândan su'âl olundukda zıkr olunan bağın nısfı babasının ve nısfı 'ammûsi Kocanın mülki olup lâkin babası nısfını hâl-i hayâtında ve cevâz-ı tasarrufatında karındaşı mezkûr Kocaya otuz beş altun kıymetlü bir katıra bey' idüb üç yıl mikdârı tasarruf idüb üç yıldan sonra mezbûr Koca bağın cümlesi bana altmış altuna bey' idüb ve altmış altını bi't-tamâm alub kabz itdi deyu cevâb virüb müdde'î-i mezbûr babası 'ammûsine bey' itdüğünü inkâr idüb mezbûr Alicândan cevâbına muvâfik beyyine taleb olundukda karye-i mezbûreden Mehmed Kethüdâ ibni Mustafa ve Bünyâd bin Hasan edâ-i şehâdet idüb didiler ki zıkr olunan bağın nısfı Maksûdun ve nısfı Kocanın mülki olup mezkûr Maksûd nısfı otuz beş altun kıymetlü bir katıra karındaşı mezbûr Kocaya bey' idüb üç yıl tasarruf idüb ve üç yıldan sonra Koca bağın cümlesi mezbûr 'Alicâna altmış altuna bey' idüb ve altmış altını bi't-tamâm alub kabz itdi deyu şehâdet idüb şehâdetleri ba'de't-ta'dili'ş-şer'î ve tahlîfi'l-'âdî ve ba'demâ vecebe i'tibâre şer'an hayyiz-i kabûlde vaki' olmağın mezbûr 'Alicân talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrîre fî 9 Cemâziye'l-âhir min şuhûr sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Şeyh Bünyâd bin Şeyh İbrâhim Fethi Çelebi ibni Molla Dervîş İbrâhim Çelebi ibni Pîr Mehmed Çelebi Moll 'Abdulvâhid bin Molla Yüsufcan ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 370

Sâbıkan boya-hâne 'âmili olan Emîr 'Abd bin 'Abdulvehhâb mahfil-i kazâda bi'l-fi'il boya-hâne mültezimleri olan Mahmûd bin Ahmed ve Ramazân bin Mustafa mahzarlarında ikrâr idüb mezkûrân zıkr olunan boya-hâneyi üzerime ziyâde itdüklerinde boya-hâne küplerinde otuz beş altunluk çivîdim tahmîn olunub hâlen zıkr olunan otuz beş altını bi'd-defe'ât mezbûrândan alub kabz idüb zimmetlerinde bir akçe ve bir habbem kalmadı deyicek mezbûrân Mahmûd ve Ramazân mukırr-ı mezbûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târihe (Hurrîre fî 11 şehr-i Cemâziye'l-âhir min şuhûr sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hâl 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsâ Şeyh Bünyâd bin Şeyh İbrâhim Emîr 'Abd Çelebi ibni el-Hâc Maksûd ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 374

Şerî'at nisâb Mevlânâ Lütfullah Efendi kâm-yâb

Tahiyyât-ı sâfiye ve teslîmât-ı vâfiye ithâfından sonra inhâ olunur ki bi'l-fi'il Mardin kâdısı olan Mevlânâ el-Hâc Veli Ruhâ kazâsına tebdîl bâbında 'inâyet ricâsına 'arz-ı hâl itdükde fermân olunmağın işbu sene seb'a ve elf rebî'ü'l-evvelinin onuncı gününde mutasarrıf olduğun Ruhâ kazâsı mezbûr el-Hâc Veliye ve Mardin kazâsı ber-vech-i tebdîl sana sadaka olunmuşdur gerekdir ki sen kazâ-i Mardine varub icrâ-i ahkâm-ı şer'iyye idüb der-i devlete gönderdiğin 'arûzına târîh yazasın ve's-selâm. El-fakîr Mehmed el-kâdî be -'asâkir-i Anadolu. Ve nukkilet fi 5 şehri Cemâziye'l-âhir sene-i mezbûre.

B. 375

Fahrü'n-nüvvâb Mevlânâ Mahmûd el-mükerrerem

Tahiyyât-ı sâfiye ve teslîmât-ı vâfiye ithâf ve ihdâsından sonra inhâ-i muhibbâne budur ki hâliyâ der-i devletden a'lemü'l-'ulemâi'l-müteberrîn Anadolu kâdî'askeri Mehmed Efendi hazretleri kıbel-i şerîflerinden mûmzâ ve mahtûm mektûb-ı şerîfleri gelüb mazmûn-ı münîfinden Mardin kâdısı Veli Efendi Ruhâ kazâsına ve bu fakîre Mardin kazâsına ber-vech-i tebdîl nakl buyurulduğı mastûr olmağın mûmâ-ileyh Veli? kâdî gelüb işbu sene seb'a ve elf cemâziye'l-evvelîsinde Ruhâ kazâsını zabt itmişdir binâ'en 'alâ zâlik bu fakîr dahî kazâ-i Mardini cânibimizden zabt için müte'allikâtımızdan mevsul varaka-i du'â kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa Beg zîde kadruhuyı emîn-i mahkeme ta'yîn idüb ve âdemlerimizden Rıdvânî nâzır nasb idüb zikr olunan kâdî'asker efendinin mektûb-ı şerîflerinin sûreti yedlerine virilüb cânibinize irsâl olundular bi-'inâyeti'l-lahi te'âlâ vusûl bulduklarında sen yine kemâ ... hizmet niyetinde olub bu cânibe 'a'id olan mahsûli rûznâmesiyle rûz be-rûz merkûmân emîn ve nâzıra teslîm idesiz fakîr dahî inşâallahu te'âlâ sa'âdetlü defterdâr Efendi âsitâne-i sa'âdetlerinden Ruhâya doğru gelürler imiş deyu istimâ' olundu onlarla mülâkât idüb ba'zı umûr-ı mühimmimizi hizmet-i şerîflerine 'arz idüb kendülerle ma'an mahmiyye-i Amide andan dahî Mardine varmamız mukarrerdir inşâlahu te'âlâ ve siz ki her vechile iyilüğünüz istimâ' olundu bizim Ahmedden ve ğayrîden eyle olsa vâki' olan umûr-ı mu'azzamayı dahî görüb dünyâda ve âhiretde bize ve vebâl gelmesinden ihtirâz ve

ictimāb üzere olmağa sa'y idesiz ve 'avārız veya bedel-i nüzül için emr-i şerīf gelürse te'hīr itmiyesiz ma'rifetinizle defter olunub merkūmān ādemlerimiz kabz idüb ba'dehu ma'rifetimizle huzāne-i 'āmiyeye teslīm oluna muhassıl hüsn-i tedbīrinüzle tedārik ve hükemāta 'amel idesiz ve nevāhīden hāsıl olan mahsūli dahī māh be-māh rūznāmesiyle merkūmān Mustafa Bege ve Rıdvāna kabz itdüresiz 'inād ve muhālefet iden nāhiye nā'iblerinin 'azl ve nasbları ma'rifetinizle Mustafa Begin yedinden olan lāzım geldükde 'azl idüb münāsib olan kimesneyi nasb eyleye ve işbu sene seb'a ve elf cemāziye'l-evvelisinin mahsūlünü dahī Veli kādı gelüb gitdüğü günden her ne hāsıl oldu ise ānı dahī bi't-tamām mezbūr Mustafa Bege teslīm idesiz ki anlar Ruhā mahsūlünü tārih-i mezbūrdan aldılar bākī ve's-selām ve'l-ikrām. El-fakīe el-Hāc Lutfullah el-kādı be-Mardin

B. 377

Şāhzāde bint-i 'Abdullah mahfil-i kazāda Göğib (?) binti İbrāhim mahzarında ikrār idüb mezkūre ile zevci Süleymān ile gümüş halhāl husūsunda olan da'vāmı mezbūre ile üç altuna sulh eyledim ve bedel-i sulh olunan üç altını mezkūreden alub kabz idüb zimmetini halhāl da'vāsından ve on iki altun husūsundan ibrā ve iskāt itdim min ba'd mezkūre ile ve zevci Süleymān ile bi-vech-i mine'l-vücūh da'vām ve mütālebem kalmadı deyicek mezbūre Göğib (?) tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī tārihe (Fī 5 Cemāziye'l-āhir sene seb'a ve elf).

Şuhūdū'l-hāl Molla 'Abdul'azīz bin Mehmed el-'Ameş el-Hāc Şemseddīn bin el-Hāc Mehmed 'Ali Meylik bin Hüseyin Kas 'Abdulhay bin Kas Panos ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 379

Budur ki Esīm (?) binti Melik Ahmed tarafından husūs-ı ātiye vekīl olan karındaşı Şāh Hüseyin mahfil-i kazāda mezbūre Esīmın zevci olub Orbād (?) tā'ifesinden Kemāl bin Seydī muvācehesinde da'vā kılub mezbūr Kemāl mezbūreyi tezvīc itdükde min ba'd mezbūreyi Orbāddan alub gitmem gidecek olursam üç talāk ile benden talāka olsun deyu talākını ta'līk idüb hālen mezbūreyi Orbāddan alub gitmek ister şer'le görölmesin taleb iderim didükde mezbūr Kemālden su'āl olundukda ta'līki inkār idüb müdde'iden da'vāsına beyyine taleb olundukda Mahmūd bin 'Ali ve Can 'Ali bin 'Abdülkerīm edā-i

şehadet idüb didiler ki mezkür Kemāl mezbüre Esîmi tezvîc itdükde mezbüreyi Orbâddan alub gitmem gidecek olursam üç talāk ile benden talāka olsun talākımı huzûrumuzda ta'lîk itdi deyu şehadet idüb şehadetleri ba'de't-tahlîf hayyız-ı kabülde vâkı' olmağın mezbür Şâh Hüseyin talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî 15 Cemâziye'l-âhir sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl el-Hâc Emîr 'Abd Çelebi ibni el-Hâc Maksûd 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsâ el-Hâce 'Ali el-Hâc Mahmûd Meylik bin Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 382

Karye-i Kal'ati'l-Mir'âtdan 'Abdulfâl bin Dolî ve Tomâ bin Şems mahfil-i kazâda karye-i mezbüreden Melkî bin Kôrkis ve 'İsâ bin Şam'a muvâcehelerinde da'vâ kılub Mîr Mehmed karyemize geldükde mezkürân ve bi'l-cümle karye halkı mûmâ-ileyh Mîr Mehmedin cümle ihrâcâtına ne mikdâr akçe lâzım olursa istidâne idüb sarf idünüz ba'dehu karye halkından cem' idüb edâ iderüz deyu bize izn virdiler biz dahî varub elli ğuruş istidâne idüb Mîr Mehmedin ihrâcâtına sarf itdük hâlen elli ğuruşun cem'inden ta'allül iderler su'âl olunmaların taleb iderüz didiklerinde mezbürândan su'âl olundukda Mîr Mehmed karyemize geldükde biz ve bi'l-cümle karye halkı mezkürâna izn virdik ki varub akçe istidâne idüb mûmâ-ileyhin ihrâcâtına sarf ideler ba'dehu karye halkından cem' idüb edâ idevüz deyu mukırr ve mu'terif olmağın ikrârları mezbürân 'Abdulfâl ve Tomâ talepleriyle kayd-ı sicill olundu. Fî evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Meylik bin Hüseyin 'Abd bin 'Abdulbâkî Hüseyin bin Maksûd el-muhzır ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 387

Budur ki A'râb tâ'ifesinden Nuh bin Matlûb mahfil-i kazâda karye-i Hevâsiye (?) sâkinlerinden Mes'ûd bin Maksûd muvâcehesinde da'vâ kılub karye-i mezbürede bir buçuk müdd buğday defn itdim keçe? ile zikr olunan buğdayı çıkarub aldılar hâlen mezbürdür şer'le su'âl olunmasın taleb iderim didikde mezbür Mes'ûddan su'âl olundukda inkâr ile cevâb virüb müdde'iden beyyine taleb olundukda beyyinem yokdur buğdayımı çıkarub almadığına 'ilm u haberi olmadığına yemîn bi'l-lah eylesün deyu yemîn taleb eyledüğinden mezbûra yemîn teklîf olundukda mezkûrun buğdayını çıkarub

almadığına ve 'ilm u haberi olmadığına yemîn bi'l-lah idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fî 'işrîn şehri Cemâziye'l-âhir sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl el-Hâc Mahmûd bin Molla Maksûd Molla Ahmed bin el-Hâc Mehmed Molla Pîr Hüseyin bin el-Hâc Mehmed ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 389

Budur ki Milli tâ'ifesinden Bedlic (?) bin Saruhân mahfil-i kazâda Mahmûd Çelebi ibni Bayram Ağa muvâcehesinde da'vâ kılub bundan akdem müsellim ağa Mîr Mehmed üzerine gelmek üzere iken bir hurcun içinde yüz sikke altun ve berâtlar ve üç 'aded altun hızman ve dört çift gümüş halhâl ve bir gümüşli hancer ve bir nâ-tamâm gümüş raht ve on iki 'aded altun yüzük ve iki 'aded altun kobca ve üç dâne altun yüz bağı ve üç zenâne kaftan Mardin kemhâsı ve kırk beş 'aded kelâpedünli (?) leçek ve beş dülbend ve bir mellûta kemhâ ve iki büyük kazğan ve iki taş ve yirmi 'aded sahan ve bir kara çadır ve yedi kilim ve üç halı ve bir tulum peynir ve bir yük kurı üzüm ve bir yük ceviz ve bir yük nârdenk ve bir yük bekmez ve iki tulum kavurma mezkûr Mahmûd Çelebinin yanında emânet tarîkiyle vaz' itdim taleb iderim didikde mezbûr Mahmûd Çelebiden su'âl olundukda mezkûr Bedlic (?) yanımda bir mikdâr esbâb vaz' itdi ne olduğunu bilmem lâkin karye-i Koçhisârdan Velican ve Süleyman ve na'lbendoğlı 'Abdul'azîz ve İbrâhim nâm mühtedî ve Belâlı Süleymân ve Topçuoğlı Üveys ve Çalık 'Ali ve Veli bin 'Alikulî ve karındaşı ve 'Arab Hamîs ve işbu İsmâ'îl Çelebi ibni 'Ali Beg bir bölük ile gelüb bizim ve mezbûr Bedlic (?) ve Kîkî tâ'ifesinin cümle esbâbların nehb u ğâret itdiler deyu cevâb virdikde mezkûr İsmâ'îl Çelebiden dahî su'âl olundukda ben köyümde iken istimâ' itdim ki mezkûrlar bölük ile Til Bakara varub Bedlicin (?) evini tâlân itmek isterler Bedlic (?) ile karındaşlaşuruz varub evi kapusına durub 'avretlerine kimesne el uzatmaya deyu gitdim ama ben esbâbına el urmadım ve almadım deyu mâ-vaka'a Bedlic (?) talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrîre fî târîhe (20 Cemâziye'l-âhir sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hâl Molla Ahmed bin el-Hâc Mehmed Hüseyin 'Ali Çelebi ibni Mehmed 'Ali Seyyid Mahmûd bin Seyyid nâsır Hâfız ibni 'Abdusselâm Molla Pîr Hüseyin bin el-Hâc Mehmed ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 391

Budur ki karye-i Zük-ı Ebü'l-‘Ülādan müteveffā Mehmed bin Seydī ‘Alinin zevcesi Nefise binti Çelebinin tarafından karye-i mezbüreden Molla Şeyh Emîr bin Pîrî ve Molla Mehmedcan bin Hemo şehadetleriyle ikrâr-ı âtiye vekâleti isbât iden li-ebeveyn karındaşı Zeynel‘âbidîn mahfil-i kazâda müteveffâ-i mezbûrun ‘ammûsi oğlu Şerîf bin Seydî Ahmed mahzarında ikrâr idüb mezbûre Nefise zevci mezkûr Mehmedin zimmetinde olan mehr-i mu‘ahherini ve bağından ve çiftinden ve bi’l-cümle muhallelâtından intikâl iden semenini ve zimmetinde olan deynini mezbûr Şerîf ile iki bin akçeye sulh eyledi ve bedel-i sulh olunan iki bin akçeyi zevci mezbûr Mehmedin muhallelâtından mezkûr Şerîfin yedinden alub kabz idüb zimmetin bakiyyesinden ibrâ ve iskât itdi min ba’d zevci muhallelâtında da’vâ ve mütâlebesi kalmadı deyicek mezbûr Şerîf mukırr-ı mezkûrun bi’l-muvâcehe ikrârını tasdik ve tahkik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî 23 şehr-i Cemâziye’l-âhir min sene seb’a ve elf.

Şühüdü’l-hâl İsmâ’îl bin Molla Mehmed Mehmed bin Receb el-lehhâm Seydo bin Mehmed el-hubbâz Meylik bin Hüseyin Üstâd Halîl bin Hâsan es-sekâfi ve ğayrihim mine’l-hâzırîn.

B. 393

Budur ki bi’l-fi’il Mardin ‘azabları Ağası olan kıdvetü’l-mu’temidîn ‘Ali Ağâ zîde kadruhu mahfil-i kazâda mehterlerden üstâd ‘Abdulvâhid bin Mehmed ve Şa’bân bin Nasûhî ve Şim’on bin ‘Abdullah mahzarlarında takrîr-i kelâm kılub bundan akdem mehterlerden ‘Ali bin el-Hâc Hasan ve Şa’bân bin Dâvûd ve Hüseyin bin Haydar nâm kimesneler şehirde vâki’ olan düğünlerde şenlik idüb derâmetin kendüler alub ve mukâbeleden Çukurkapuda üç nevbet çalub kal’a mehterleri ve ğayrılarını düğünlere ve derâmetlerine aslâ dahl itmeye ve ta’yîn olunan üç nevbetden bir nevbeti terk idecek olurlar ise haklarından geline deyu kabûl idüb sicill ve hüccet olundu idi lâkin mezkûr ‘Abdulvâhid ve onların üstâdı ve bu hizmetin kadîmî emekdarı olmağın ‘âdet-i kadîme mücibince nefis-i şehirde vâki’ olan düğünlerde kendü ve mezkûrân Şa’bân ve Şim’on şenlik idüb derâmetin kendüler alub kal’a mehterleri ve ğayrılarını düğünlere ve derâmetlerine aslâ dahl itmeyeler ve mukâbelede Çukurkapuda üç nevbet çalmak üzere ‘uhdelerine alub kabûl itdiler deyicek mezbûr ‘Abdulvâhid ve mezkûrân Şa’bân ve Şim’on ve mûmâ-ileyh ‘Ali Ağanın vech-i meşrûh üzere ikrârlarını tasdik ve tahkik idüb ve ‘âdet-i kadîme mücibince nefis-i şehirde vâki’ olan düğünlerde şenlik idüb

derāmetin kendüler alub kal'a mehterleri ve ğayrıları düğünlere ve derāmetlerine aslā dahl itmeyeler ve zikr olunan kapuda üç nevbet çalub bir nevbeti terk idecek olurlar ise müşārun-ileyh 'Ali Ağa haklarından gele deyu 'uhdelerine alub kabül olduklarından sonra mūmā-ileyh 'Ali Ağanın takriri ve mezkūrān üstādlar 'Abdulvāhid ve Şa'bān ve Şim'on tasdik ve kabülleri hırfetinin talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrīren fī'l-yevmi's-sālis ve'l-ısrīn şehr-i Cemāziye'l-āhir min şuhūr sene seb'a ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Hıdır Ağa ibni Hasan Üstād Uğırlı ibni 'Abdullah Molla Pır
Hüseyn bin el-Hāc Mehmed ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 398

Budur ki kazā-i Mardinde vāki' harameyn-i şerīfeynin evkāfına yevmī beş akçe ile kātib ve cābī olan Ahmed bin Şeyh Feyyāz edā-i hizmet itmeyüb hevā ve hevesindedir deyu evkāf-ı mezbūre mütevellisi olub dergāh-ı 'ālī bevvāblarından kıdvetü'l-emāsıl ve'l-akrān 'Abdī Beg zīde kadruhu zikr olunan kitābet ile cibāyet vazīfeleri minvāl-ı mezbūr üzere Molla Pır Hüseyn bin el-Hāc Mehmed āsitāne-i sa'ādete 'arz idüb ve mezbūr Ahmed dahī meclis-i şer'de zikr olunan kitābet ile cibāyetden makeddemā hüsn-i ihtiyārlarıyla ferāğat itmegin ciheteyn-i mezbūreteyni zabt ve tasarruf itmek için mezbūr Molla Pır Hüseyn kibel-i şer'den temessük taleb itmegin işbu hurūf terkīm olunub yedine vaz' olundu ki 'inde'l-hāce izhār idüb temessük idine. Fī selh-i Cemāziye'l-āhir sene seb'a ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Fethī Çelebi ibni Molla Derviş İbrāhim Çelebi ibni el-merhūm Pır Mehmed Çelebi Molla Ahmed bin el-Hāc Mehmed Bālī ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 399

Vech-i tahrīr-i hurūf budur ki karye-i Ak Meşhedden 'Abdāl bin Pır Veli mahfil-i kazāda Dinābi tā'ifesinden Şu'ayb bin İlyās muvācehesinde da'vā kılub mürür iden şa'bān ayında hizmetkārım işbu meclisde hāzır olan üçüni tamām idüb dördüne giren gök kancık merkebe un yükleyüb degirmenden eve gelirken sekbānlar Til Bakar kurbünde kendüne rast gelüb yükünü birağub merkebi elinden aldı hālen mezkūrun elinde buldum şer'le taleb iderim didikde mezbūr Şu'aybdan su'āl olundukda zikrolunan merkeb-i netāc benimdir üçüni tamām idüb dördüne girdi deyu cevāb virüb

netâcda zü'l-yedin beyyinesi evlâ olmağla mezbûr Şu'aybdan cevâbına muvâfık beyyine taleb olundukda ihzârına üç güne mehil taleb idüb on yedi gün mürûr idüb gelmedüğinden beyyinesi ihzâr idinceye degin zikr olunan merkeb 'Abdâln yanında emânet tarîkiyle vaz' talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî 2 Receb sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Fethî Çelebi ibni Molla Derviş Üstâd Uğurlı bin 'Abdullah Hıdır Ağa ibni Hasan ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 400

Nefs-i Mardinde vâki' Muzafferiye medresesinin evkâfına yevmî üç akçe ile mi'mâr olan Molla Zeynel'âbidîn bin el-Hâc Şâh Hüseyin hüsn-i ihtiyârıyla ferâğat idüb yeri mahlûl ve hizmet-i lâzimesi mu'attala kalmağın zikr olunan mi'mârlığı yine yevmî üç akçe ile 'Ali bin 'Abdullah nâm kimesneye tevcih olunub âsitâne-i sa'âdete 'arz olundu berât-ı şerîf-i 'âli-şân olub gelinceye degin mezbûr 'Ali zabt ve tasarruf itmek için kıbel-i şer'den temessük taleb itmegin işbu vesîka tahrîr olunub yedine vaz' olundu ki 'inde'l-hâce izhâr idüb temessük idine. Fî ğurre-i Receb sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Şeyh Bünyâd bin Şeyh İbrâhim Meylik bin Hüseyin Mola Pîr Hüseyin bin el-Hâc Mehmed ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 401

Karye-i Gölliden İbrâhim bin Makdesi İbrâhim mahfil-i kazâda karye-i mezbûreden müteveffâ İşû'a bin İlyânın zevcesi Mârdîn binti 'Abdullah muvâcehesinde da'vâ kılub dört yıldır ki mezbûrenin zevci mezkûr İşû'a hâl-i hayâtında benden üç müdd buğday ve bir öküz ahz idüb hâlen muhallefâtından mezbûreden taleb iderim didikde mezbûre Mârdînden su'âl olunub inkâr ile cevâb virüb müdde'iden da'vâsına muvâfık beyyine taleb olundıkda beyyinem yokdur zevci benden üç müdd buğday ve bir öküz ahz itmedüğine 'ilm ü haberi olmadığına lâhık olmadığına yemîn bi'l-lah eylesün deyu yemîn taleb eyledüğinden mezbûre Mârdîne yemîn teklîf olundukda mezkûr zevci mezbûr İbrâhimden üç müdd buğday ve bir öküz almaduğına ve 'ilm u haberi lâhık olmaduğına yemîn bi'l-lah idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fî ğurre-i Recebül-mürecceb sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Molla derviş bin Molla 'Alican Mehmed bin 'Ali Molla Pîr Hüseyin bin el-Hâc Mehmed ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 410

Budur ki 'A'îşe binti Hasan mahfil-i kazâda Âmine binti Molla Cum'a muvâcehesinde da'vâ kılub mezbûrenin yanında emânet tarîkiyle yüz fiddî (?) altun ve bir tâyî gümüş küpe ve bir gümüş zincîr ve bir legen ve bir ıbrık vaz' itdim hâlen emânetimi taleb iderim didikde mezbûre Âmineden su'âl olundukda inkâr ile cevâb virüb müdde'iyeden da'vâsına muvâfık beyyine taleb olundıkda beyyinem yokdur yanında yüz altun ve bir tâyî gümüş küpe ve bir gümüş zincîr ve bir legen ve bir ıbrık emânet tarîkiyle vaz' itmedügime yemîn bi'l-lah eylesün deyu yemîn taleb eyledüginden mezbûreye yemîn teklîf olundukda mezbûre 'Â'îşe yüz altun ve bir legen ve bir tâyî gümüş küpe ve bir gümüş zincîr ve bir ıbrık yanıma emânet tarîkiyle vaz' itmedügine yemîn bi'l-lah idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahîren fi'l-yevmi's-sâdis şehr-i Recebi'l-mürecceb min şuhûr sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Fethî Çelebi ibni Molla Dervîş Molla Kâsım bin Cüneyd
Hamza bin 'Abdurrezâk ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 411

Bi'l-fi'il Mardin voyvodası olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ahmed Ağa zîde kadruhunun tarafından 'Ali Beg ibni Hüseyin ve Mehmed Beşe ibni Dervîş şehâdetleriyle ikrâr-ı âtiye vekâleti isbât iden âdemlerinden Ken'an bin 'Abdullah mahfil-i kazâda mûmâ-ileyh Ahmed Aġadan mukaddem Mardin zabtına gelen 'Osmân Aġa ibni 'Abdullah mahzarında ikrâr idüb mûmâ-ileyh 'Osmân Beg zamân-ı mübâşeretinde elinde olan imzâlı defter mücibince yüz seksen ġuruş makbûzı olub hâlen zikr olunan yüz seksen ġuruş müşârun-ileyh Ahmed Aġa mezbûr 'Osmân Aġadan bi't-tamâm alub kabz itdi ziyâdeyi kabz itmedi deyicek mûmâ-ileyh 'Osmân Aġa mukırr-ı mezbûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdîk ve tahkîk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî 7 şehr-i Receb sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Emîr Çelebi ibni el-Hâc 'Abdulhay el-Hâc Emîr 'Abd Çelebi
ibni el-Hâc Maksûd 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsâ 'Ali Çelebi ibni el-Hâce Hüseyin
Mevlânâ Dervîş bin Molla 'Alican Molla Ahmed bin el-Hâc Mehmed Şa'bân bin
Kara Veli Hasan çavuş ibni Gürcî Hamza ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 412

Karye-i Zük-ı Ebü'l-'Ülâdan Molla Şeyh Emîr bin Pîrî meclis-i şer'-i şerîfe gelüb takrîr-i kelâm kılub karındaşım oğlu Pîrî bin Mehmed ve akrabalarımın Koço bin Nür 'Ali karye-i Gölliden kalkub Mar Ya'kob nâm kilisâya gelüb anda bir mikdâr oturub kilisâdan kalkub eve gelürlerken karye-i mezbûreden Mehmed bin Maksûd ve Maksûd bin Cemâl ve Süleymân bin Miro ve Cebro bin Şerîf ve Tîmür bin Şefkat ve 'Abbâs bin Cündî âlet-i harb ile yollarına gelüb kendüleriyle ğavğa idüb kendülerini mecrûh idüb cerâhetlerinden mezbûr Pîrî katl olunub ve Koço ölmek üzeredir üzerlerine varulub ahvâllerin keşf olunmasın taleb iderim didikde kıbel-i şer'-den bu fakîr ve şehîr zâbiti olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ahmed Ağa tarafından Mehmed Beşe zeyl-i kitâbda esâmîleri mastûr olan müselmânlar ile mezkûrânın üzerine varulub karye-i mezbûre toprağında dağ başında mağara içinde mezkûr Pîrî maktûl ve mezbûr Koço mecrûh bulunub ahvâllerine nazar olundukda mezkûr Pîrî kılıç ile başına çalub başının nısfını uçurub ve sol kolunda üç yerde kılıç cerâheti ve yüreginde ok cerâheti ve mezkûr Koçonun kalçası üzerine kılıç cerâheti zâhir olmağın seni kim urdı deyu keyfiyyet-i ahvâli kendüden su'âl olundukda beni mezbûr Cebro urdı deyub vâki' hâli vukû'ı üzere keşf olunub mezkûr Molla Şeyh Emîr talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrîre fî 9 şehri Receb sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Zeynî subaşı ibni Mahmûd Maksûd bin 'Abdul'azîz Hüseyin bin 'Abdullah Molla Mehmedcan bin Mehmed Zeynel'âbidîn bin Çelebi Şu'ayb bin 'Ali ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 414

Hasan bin Ramazân mahfil-i kazâda karye-i Hevâsiyeden 'Abdulkâdir bin Hâcî Halîl ve karye-i Baba Mahmûddan 'Alikulî Haydar muvâcehelerinde da'vâ kılub karye-i Derbâsiyede dört buçuk müdd buğdayı bir kütuda vaz' itmiş idim mezbûrân mukaddemen Mardin subaşısı olan Hüseyin Ağaya varub ğammaz idüb üzerine âdemini getirüb buğdayımı çıkardılar şer'le görülmesin taleb iderim didikde mezbûrândan su'âl olundukda inkâr ile cevâb virüb müdde'iden da'vâsına muvâfik beyyine taleb olundukda beyyinem yokdur subaşıya varub buğdayımı ğammaz itmedüklerine yemîn bi'l-lah eylesünler deyu yemînlerin taleb eyledüğinden mezbûrâna yemîn teklîf olundukda subaşıya varub buğdayımı ğammaz itmedüklerine yemîn bi'l-lah idüb

talebleriyle kayd-ı sicill olundu. Tahriren fî evâ'il-i şehr-i Recebi'l-mürecceb sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsâ Halîl Çelebi ibni Pîr Mehmed Çelebi Molla Ahmed bin el-Hâc Mehmed ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 415

Budur ki keçeciler Şeyhi olan 'Abd bin 'Alican mahfil-i kazâda keçecilerden Hüseyincan bin Pîrkulî mahzarında takrîr-i kelâm kılub yünün müzâyakası oldukda debbâğlardan ve ğayrıdan alınan yünü mâbeynimizde taksîm olunmak 'âdetdir yine 'âdet-i kadîme mûcibince ba'de'l-yevm müzâyaka çekilürse debbâğlardan ve ğayrıdan alınan yünü mâbeynimizde tevzî' idelim deyicek takrîr-i mezbûr Hüseyincan talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrîre fî 10 şehr-i Receb sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Hasan Çelebi ibni el-Hâc Dervîş Meylik bin Hüseyin 'Abd bin 'Abdulbâkî ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 417

Budur ki Yûsuf Beşe bin 'Abdullah mahfil-i kazâda Mehmed beşe bin 'Abdullah muvâcehesinde da'vâ kılub mezbûr Mehmed Beşeden kırk beş ğuruşa bir at iştirâ idüb ve meblâğ-ı merkûmun mukâbelesinde bir mühürli sebet sandukı ve yirmi iki fincân ve bir kahve ıbrıkı ve bir tencere ve üç dibli sahan ve bir tebsi ve bir câm tas ve bir ıbrık ve bir kösele sofrâ ve bir peşkîr ve dört kilim ve bir muşbak (?) perde yanında rehn vaz' itdim rehnimi ihzâr eylesün hakkını edâ ideyim deyicek mezbûr Mehmed Beşeden su'âl oldukda bende rehni olduğunı isbât eylesün alsun deyu cevâb virüb mezbûr Yûsuf Beşeden rehne beyyine taleb oldukda ikâmetine mevkûf kalub mâ-vaka'a Mehmed Beşe talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî evâ'il-i Receb sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Molla Ahmed bin el-Hâc Mehmed Molla Pîr Hüseyin bin el-Hâc Mehmed 'Abd bin 'Abdulbâkî ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 420

'Ali Beg ibni Polad Beg mahfil-i kazâda Nisîbîn sâkinlerinden Ahmed bin İmâmkulînin vâlidesi Begi binti 'İnâyetullah mahzarında ikrâr idüb mezkûr Ahmed kazâ-i mezbûrede vâki' tumârım olan Safiyye nâm karyeden bana 'â'id olan mahsûl-ı

ğılâdan ben seferde iken fuzûlen kabz itdüğü buğday ve arpa bahâsından mezbûre Begi ile bana beş sikke ve üç arslanlı ğuruş ve on dört altunluk yeni selîmî irsâl idüb mezkûre dahî zikr olunan sikke ve ğuruşu ve selîmî ki cümle otuz iki buçuk altun olur getirüb bana teslim idüb bi't-tamâm kendüden alub kabz itdim deyicek mezbûre Begi tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl Emîr Çelebi ibni el-Hâc 'Abdulhay İbrâhim Çelebi ibni Pîr Mehmed Çelebi İsmâ'îl Çelebi kâtib-i cizye ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 423

Harâccı yoldaşlardan Veli Beg ibni Hasan mahfil-i kazâda karye-i Til Harbeden (?) Dimyît bin Budak ve Ohenik (?) bin Gürci ve Melko bin Dâdûr ve bâkî ehl-i karye mahzarlarında ikrâr idüb mezkûrların havâlesiydim varub varub hazînelerin taleb eyledüğimde mâbeynimizde ğavğa vâki' olmağla voyvodaya gelüb üzerime şekvâ itdüklerinde ben dahî esbâbımı ve bir mikdâr akçemi aldılar deyu da'vâ iderdim hâlen da'vâmdan ferâğat itdim min ba'd bu husûsda mezkûrlar ile ve bi'l-cümle karye halkı ile bi-vech-i mine'l-vücûh ve sebeb-i mine'l-esbâb da'vâm ve mütâlebem kalmadı deyicek mezkûrlar tasdik idüb talepleriyle kayd-ı sicill olundu. Fî târîthe (ff 13 şehr-i Receb sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hâl el-Hâc Emîr 'Abd Çelebi ibni Maksûd Şeyh Bünyâd bin Şeyh İbrâhim 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsâ Seyyid 'Abdul'âlî bin Seyyid Kâsım Üstâd Uğurlı bin 'Abdullah İbrâhim Çelebi ibni Pîr Mehmed Çelebi ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 428

Mardin 'azablarından Hamza bin Şâh Hüseyin ve Emrullah bin el-Hâc 'Ali meclis-i şer'-i şerîfde merhûm el-Hâc Şâhkulî Begin oğlu Hüseyin Beg mahzarında ikrâr idüb merhûm Polad Begin oğlu Mustafa Beg zimmetinde olan Gazye a'râbının mâl-ı maktû'ndan 'ulüfecilerimiz İbrâhim subaşı ve Hüseyin 'Ali Çelebi sâlyâne itdirdikleri mevâciblerimizden müşârun-ileyh Mustafa Beg bizi mûmâ-ileyh Hüseyin Begin üzerine yirmi ğuruşa havâle idüb biz dahî havâleyi kabûl itdük ki zikr olunan yirmi ğuruşun on ğuruşunu üç güne ve on ğuruşunu târîh-i sicillden ğurre-i zî'l-ka'dede bize edâ ide didiklerinde müşârun-ileyh Hüseyin Beg mukırrân-ı mezkûrânın bi'l-

muvâcehe ikrârlarını tasdik idüb mâ-vaka'a tarafeynin talebiyle bi'l-fi'il 'azablar ağası 'Ali Ağa ve mezkûr Mustafa Beg tarafından Mahmûd bin Ya'kûb mahzarında kayd-ı sicill olundu. Fî 17 Receb sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Molla İbrâhim bin Pîr Mehemd Molla Ahmed bin el-Hâc
Mehmed Meylik bin Hüseyin Yağmur bin Çerkez ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 435

Tebrîz kullarından Ahmed Beg ibni 'Abdullah mahfil-i kazâda Kal'atü'l-Mirât mukâta'asının mültezimi olan 'Abd bin 'Abdulvehhâb mahzarında ikrâr idüb zikr olunan kulların mevâcibleri için mukâta'a-i mezbûre kıstından mezkûr 'Abdde yirmi iki bin üç yüz akçe sâlyâne olunub elime hazînenin mühürli tezkiresi virilüb hâlen meblâğ-ı merkûmdan bir def'a dört bin altı yüz akçe ve bir def'a bin altı yüz altmış akçe ve yoldaşlardan Hüseyin Çelebi dahî dört bin iki yüz akçe alub ki cümle on bin dört yüz altmış akçe olur deyicek mezbûr 'Abd vicâhen tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî 21 Receb sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Molla Ahmed bin el-Hâc Mehmed Kara Hasan merdüm-i Emîn.

B. 437

Torânî tâ'ifesinden karye-i Keferzedden Melkî bin Salîbâ nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfe gelüb takrîr-i kelâm kılub hâlen dîn-i nasâradan çıkub dîn-i islâma duhûl itdim deyu lisân-ı fasîh ile kelime-i şehâdet getürmegin sıhhat-ı islâmına hükm olunub talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târîhe (Hurrîre fî 22 Recebü'l-mürecceb sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hâl Molla Dervîş Efendi ibni Molla 'Alican Mahmûd subaşı bin Molla Molla Mehmed Molla Ahmed bin el-Hâc Mehmed Hâfız bin 'Abdusselâm ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 441

Budur ki Kîkî tâ'ifesinden Hıdır bin Maksûd mahfil-i kazâda tâ'ife-i mezbûreden Bünyâd bin Maksûd mahzarında ikrâr idüb bundan akdem Mardin subaşısı olan Hüseyin Ağa mezkûr ahz itmege kibelinden âdem gönderüb mezbûr yüze çıkmayub bana didi ki lutfeyle sen benim yerime var cevâb vir ve benden yegâne mikdâr cerîme

virirsen makbülumdür deyu bana izn virdi ben dahî mezbûr Hüseyin Ağaya varduğumda niçün Bünyād gelmedi deyu beni zincire urub ve zincir ile beni Diyârbekire iletüb bana külli siyâset ve 'ukûbet itdükden sonra mezkûrun cerîmesi için benden yüz otuz ğuruş aldı bu cânibe gelüb cerîme virdüğim yüz otuz ğuruşı kendüden taleb itdüğimde virmeyüb edâsında ta'allül itmekle mâbeynemizde münâza'a-i kesre ve muhâsama-i tavîle vâki' olmağla araya müslimün-ı muslihün mutavassıtün olub e's-sulhu hayrün fehvasıyla 'âmiller olub kendüden ötürü virdüğim yüz otuz ğuruşı kendü ile seksen ğuruşa sulh eylediler ben dahî sulh-ı mezbûrı kabül idüb ve bedel-i sulh olunan seksen ğuruşun elli beş ğuruşunu alub kabz idüb ve yirmi beş ğuruşı târîh-i kitâbdan dört aya varınca bana edâ ide zimmetin bakiyyesinden ibrâ ve iskât itdim min ba'd bu husûsda ne benim mezkûr ile ve ne mezkûrun benimle bi-vech-i mine'l-vucûh ve sebeb-i mine'l-esbâb da'vâ ve mütâlebemiz ve ahz u i'tâmız kalmadı şöyle ki mazmûnı hüccete muhâlif ahzımızdan da'vâ sâdır olursa 'inde'l-hükkâm masmû' ve makbül olmayub zûr u bühtân ve ism u 'udvân olsun deyicek mezkûr Bünyād mukırr-ı mezkûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdik ve sulh-ı mezbûrı kabül ve bedel-i sulhdan zimmetini ibrâ ve iskât itdim didikden sonra mezbûr Hıdırın ikrârı ve mezbûr Bünyādın tasdiki tarâfeynin talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târîhe (Hurriye fi 22 Receb sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hâl Fahrü's-sâdât es-seyyid 'Abdulhakk Efendi ibni es-seyyid Mehmed Emîr Çelebi ibni el-Hâc 'Abdulhâş Hüdâvirdi Beg ibni İbrâhim Hüseyin 'Ali Çelebi ibni Mehmed 'Ali 'Abdulvâhid bin Molla İbrâhim ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 446

Fahrü'z-zu'amâ Yûsuf Beg ibni mahfil-i kazâda karye-i Kabâladan Hasan bin 'Abdulkâdir mahzarında ikrâr idüb mezkûr ve oğlı 'Ali sahra karîb kırk elli ğuruş deger bir katırımı ahurımdan çıkarub Âmide iletüb bey' itdiler deyu da'vâ iderdim ve mezbûr inkâr iderdi ikâmet-i beyyine sadedinde iken araya muslihün girüb da'vâ itdüğim katırın mezbûr Hasan ile yirmi ğuruşa sulh eylediler ben dahî sulhı kabül ve bedel-i sulh olunan yirmi ğuruşu mezbûrdan alub kabz idüb zimmetini ve oğlı 'Alinin zimmetini bakiyyesinden ibrâ ve iskât itdim deyu min ba'd katır husûsunda mezbûrân ile da'vâm ve mütâlebem kalmadı deyicek mezbûr Hasan mûmâ-ileyh Yûsuf Begin bi'l-muvâcehe ikrârını tasdik ve sulhı kabül ve bedel-i sulhdan zimmetini ibrâ ve iskât itdim didikden

sonra mā-vaka'a tarāfeynin talebiyle Mardin zābiti olan kıdvetü'l-akrān Ahmed Ağa tarafından Yūsuf mahzarında kayd-ı sicill olundu. Fī evāhir-i Receb sene seb'a ve elf.

Şuhūdü'l-hāl 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsā Mehmed bin Hüseyn el-Hāc
Meylik bin Hüseyn Ramazān bin Mustafa el-'allāf ve ğayrihim mine'l-
hāzırın.

B. 449

Müteveffā İbrāhim bin Hadīdonun karındaşı oğlu Receb bin Mehmed mahfil-i kazāda müteveffā-i mezbūrun zevcesi 'Ā'İşe binti Ramazānın vekīli olan li-ebeveyn karındaşı Hamza muvācehesinde ikrār idüb mezkūr İbrāhim vefāt itdükde mahalle-i Bābü'l-himārede vāki' olub hadd-ı kiblesi tarīk ve fihī'l-mecāz ve şarkīsi kezālik ve şimālen ve ğarbīsi Mehmed bin Mīro mülküne mahdūd olan dārını babama intikāl idüb ve babam vefāt itdükde bana intikāl itdi deyu da'vā iderdim ve mezküre 'Ā'İşe zikr olunan dārı mezkūr İbrāhimin eytāmı vasīsi olan 'Abdilhālık bin Bedir mehrim mukābelesinde bana temlik itdi deyu cevāb virüb hālen araya müslimūn-ı muslihūn mutavassıtūn olub da'vā itdügim dārı mezbūre ile on altuna sulh eylediler ben dahī sulhı kabül ve bedel-i sulh olunan on altunı gelecek ramazān-ı şerīfin āhirine varınca mezkūr Hamza bana edā itmege kefil oldu min ba'd dār-ı mezkūrda mezbūre 'Ā'İşe ile bi-vech-i mine'l-vucūh da'vām ve mütālebem kalmadı zimmetini ibrā ve iskāt itdim deyicek mezkūr Hamza mukırr-ı mezkūrun bi'l-muvācehe ikrārını tasdīk ve bedel-i sulh olunan on altunun edāsına kefil olduğına mu'terif olmağın mā-vaka'a tarāfeynin talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrire fī evāhir-i Receb sene seb'a ve elf.

Şuhūdü'l-hāl Seyyid Mahmūd bin Seyyid Nāsır Şeyh Mü'min bin el-Hāc
Maksūd Molla Ahmed bin el-Hāc Mehmed Şeyh Mehmed bin el-bāb ve
ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 450

Budur ki Diyārbekir kullarından kıdvetü'l-emāsil ve'l-akrān Mustafa Beg mahfil-i kazāda Habūr emīni olan fahrü'l-akrān Mustafa Beg ibni Polad Begin ādemīsi Bālī bin 'Abdullah mahzarında takrīr-i kelām kılub mezkūr Mustafa Begin zimmetinde olan māl-ı mīrīden tahmīnen iki bin ğuruşun tahsiline defterdār-ı 'ālī-vakār dāmet ma'āliyetle yevmü'l-karār hazretlerinin müsellimi fahrü'l-efāhim ve'l-ekārim Ahmed Çavuş zīde

mecdunun mektüb-ı şerifleriyle gelüb mezkür Mustafa Begi yerinde bulmayub mezkür Bāliden Mustafa Beg kandedir su'al itdügimde iki üç gündür ki atını binüb gitmişdir kande olduğunı bilmem didikde elbette bulmak gerek sen kendine ilhâh itdükde bulması ğayrıdır ammâ evi âdemîsiyle müsadere idüb evinde ne esbâb var ise bey' olunub dâhil-i hazîne olunsun evi âdemîsiyle müsâdere idüb evinde bulunan esbâbdan mezbür Bālî bey' idüb sekiz bin akçe olub hâlen zikr olunan sekiz bin akçeyi Bālî getürüb bana teslîm idüb kendüden kabz ve ahz itdüm ki hazine-i 'âmireye İsal idüb teslîm idüb ve hazînenin tezkeresin ihrâc idüb kendüne irsâl ideyim deyicek mezbür Bālî mukırr-ı mezbûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdîk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî 2 şehr-i Şa'bâni'l-mu'azzam sene seb'a ve elf.

Şuhüdü'l-hâl fethî Çelebi ibni Molla Dervîş Molla Dervîş bin Molla 'Alican İbrâhim Çelebi ibni Pîr Mehmed Çelebi Zeynî Çelebi ibni el-Hâc Şerefüddîn Melik Muzaffer bin 'Abdülhây Çelebi ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 453

Budur ki Hüseyin Çelebi ibni Zeynînin tarafından Seyyid 'Abdul'âlî bin Seyyid Kâsım ve Mahmûd bin Molla 'İsâ şehâdetleriyle ikrâr-ı âfiye vekâleti isbât eden es-Seyyid Ziyâ'eddîn bin es-Seyyid el-Hâc 'Abdülhay mahfil-i kazâda Mardin a'yânından el-Hâc Emîr 'Abd Çelebi ibni el-Hâc Maksûd mahzarında ikrâr idüb mezkür müvekkilim mezbür Emîr 'Abd Çelebinin kızı Sultân Ağâya nâmzed olub ve mehr-i mu'accelinden yetmiş altun nakd ve bir murassa' yeşim ve on altı zirâ' kemha ve beş dubârâ gömlek ve on altı zirâ' tafta ve bir çatma yasduk ve bir alâca ve şerbeti için on beş re's şeker ve bir büyük mum irsâl idüb lâkin mezbûra almak müyesser olmayub irsâl itdüğü yetmiş altunı 'ayniyle ve zikr olunan murassa' yeşimi ve on altı zirâ' kemhayı ve beş dubârâyı ve on altı arşun tafteyi ve yasduğı ve alâcayı ve şeker ile mumun kıymetleri yüz otuz altun kesilüb müvekkilim dahî râzı olub ki cümle iki yüz altun olur ve iki yüz altunı mezbür müvekkilim mûmâ-ileyh el-Hâc Emîr 'Abd Çelebiden bi't-tamâm ve'l-kemâl alub kabz idüb min-ba'd bu husûsda mezbür Emîr 'Abd Çelebi ile ve Sultân ile bi-vechi mine'l-vücûh ve sebeb-i mine'l-esbâb da'vâ ve mütâlebesi ve ahz ve i'tası kalmadı zimmetlerini min-küllî'l-vücûh ibra' ve iskât itdi deyicek mûmâ-ileyh el-Hâc Emîr 'Abd Çelebi mukırr-ı mezkûrun bi'l-muvâcehe

ikrârını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî'l-yevmi'r-râbi' şehr-i Şa'bân sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl fahrü'lkudât Mevlânâ Mustafa efendi ibni el-merhûm Molla Hasan Efendi kıdvetü'l-kudât Mevlânâ 'Abdullah Efendi ibni el-merhûm Hibetullah es-Seyyid hasan Çelebi ibni es-Seyyid Dervîş eş-Şeyh Bünyâd Efendi ibni eş-Şeyh İbrâhim Mevlânâ Dervîş Efendi ibni el-merhûm Molla 'Alican es-Seyyid 'Abduddâ'im bin es-Seyyid Kâsım Molla 'Abdul'azîz bin Mehmed el-'âmeş el-Hâc 'Osmân bin el-Hâc Mehmed 'Abdulğaffâr bin el-Hâc 'Abdulhâlık el-Hâce 'Ali el-Hâc Mahmûd el-Hâc İbrâhim bin el-Hâc Mehmed ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 459

Budur ki Meşkî tâ'ifesinden Seydî Ahmed ve Ğâ'ib ibni Şeyh Murâd mahfil-i kazâda fahrü'l-efâhim Hıdır Efendi tarafından Meşkî Bedir mahzarında ikrâr idüb mûmâ-ileyhin babası merhûm Hüseyin Çelebi bizde olan keçilerinden doksan re's hâmile keçi kalub hâlen bizde mevcûddur kendüne besleyüb ve ne mikdâr yoğuruları hâsıl olursa ona îsâl iderüz deyu mukırr ve mu'terif olduklarında takrîrleri mezbûr Bedir talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî 5 şehr-i Şa'bân sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Ahmed Efendi ibni Emîr Feyyâz Çelebi Molla 'Abdullatîf bin el-Hâc 'Abdulğaffâr Murâd Ağa ibni Kara Veli el-Meşkî Şeyh Bünyâd ibni Şeyh İbrâhim.

B. 461

Mardin a'yânından fahrü'l-emâsil ve'l-akrân Hıdır Efendi ibnü'l-merhûm Hüseyin Çelebi es-Seyyid Ziyâ'eddîn bin es-Seyyid el-Hâc 'Abdulhay ve Mevlânâ Ahmed Efendi ibni Emîr Feyyâz Çelebi ve Emîr 'Abd Çelebi ibni el-Hâc Maksûd ve Seyyid 'Abdul'âlî bin Seyyid Kâsım ve Şeyh Bünyâd Efendi ibni Şeyh İbrâhim ve müdderris Mevlânâ Himmet ve Fethî Çelebi ibni Molla Dervîş ve 'Abdulğaffâr Çelebi ibni el-Hâc 'Abdulhâlık ve el-Hâc İbrâhim bin el-Hâc Mehmed ve Mevlânâ İbrâhim bin Pîr Mehmed Çelebi ve Emrullah Çelebi ibni 'Abdussettâr Çelebi ve 'Abdulkâdir bin Emîr 'Ali ve el-Hâc 'Abdusselâm bin Şeyhî ve zımmîlerden Nûri bin 'Abdulahad ve Mîrîcan veled-i 'Abdulahad ve Habîb veled-i Kas(?) Evânis ve 'Abdî veled-i Dâvid ve Ya'kob veled-i Hâyif ve Ğazâl veled-i Murâd ve İlyâ veledi Murâd ve Yahûdîlerden

Yosef veledi İshāk ve Dāvid veledi ‘Abdurrahman ve Şimoyil veledi ‘İlyā ve bunlardan ğayrı cem’-i kesir ve cem’-i ğafir meclis-i şer’-i şerife gelüb bi’l-fi’il şehir kethüdāsi olan ‘Abdulkādir Kethüdā ibni Emīr Ahmed mahzarında takrīr-i kelām ve tebyīn-i merām kılub mezkūr ‘Abdulkādir Sālīh ve kendi hizmetinde müstakīm ve bir ferde zulm ve ta’addisi olmayub kendüden kemāl-i rızā ve şükran üzereyüz hizmet-i mezbūreye lāyık ve müstahakdır serā’ika zamānından beru ecdādı kethüdālīk hizmetinde sarf-ı himmet ve bezl-i kudret idegelmişlerdir mādāmeki mezbūr ‘Abdulkādir kethüdālīk hizmetinde istihdām itdürile re’āyā ve berāyā eyyām-ı sa’ādet-i pādīşāhīde āsūde-hāl ve müreffehü’l-bāl olub ferden ferīdeye şürekāmdan zarar ve güzend müterettib olmaz didiklerinde takrīrleri mezbūr ‘Abdulkādir talebiyle sebt-i sicill olundu. Tahriren fi 5 şehr-i Şa’bān sene seb’a ve elf.

Şuhūdū’l-hāl Mevlānā Dervīş bin Molla ‘Alicān Molla Ahmed bin el-Hāc Mehmed Molla Halīl bin Pīr Mehmed Çelebi Molla Hüseyin bin ‘Abdulhālīk Meylik bin Hüseyin ve ğayrihim mine’l-hāzırīn.

B. 463

Dergāh-ı ‘ālī yeniçerilerinden Tebrīz sākinlerinden Hasan Beşe ibni ‘Abdullah mahfil-i kazāda Tebrīz kullarının ağası fahrū’l-efāhim ve’l-ekārim Sādık Mehmed Ağa hazretlerinin tarafından Mardinde harāc cem’inde olan İsmā’īl Çelebi mahzarında ikrār idüb mūmā-ileyh Sādık Mehmed Ağa üç yüz ğuruşa mezbūr İsmā’īl Çelebiye havāle idüb ve kendüne mühürli tezkiresin irsāl idüb hālen mezkūr İsmā’īl Çelebiden her ğuruşa on bir selīmī hālī üzere iki yüz ğuruşu alub kabz itdim deyicek mūmā-ileyh İsmā’īl Çelebi mukırr-ı mezkūrun bi’l-muvācehe ikrārını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī tārihe (fi 5 şehr-i Şa’bān sene seb’a ve elf).

Şuhūdū’l-hāl Emīr Çelebi ibni el-Hāc ‘Abdulhay Emīr ‘Abd Çelebi ibni Maksūd el-Hāc İbrāhim bin el-Hāc Mehmed Molla ‘Abdulhalīl hatīb-i Nisībīn ‘Ömer Beg ‘an ğilmān-ı Pirīz (?) Dervīş Beg ‘an ğilmān-ı mezbūre ve ğayrihim mine’l-hāzırīn.

B. 465

Şerī’at-nisāb Mevlānā Mehmed Efendi kām-yāb tahiyyāt-ı sāfiye ithāfindan sonra inhā olunur ki işbu sene seb’a ve elf cemāziye’l-āhiresinin yedinci gününde yevmī yüz

altı akçe ve ğurre-i şa'bāna ... ve Nısbîn kazası ilhākı ile Mardin kazası sana sadaka olunmuştur gerekdir ki ba'de'l-hulūl varub icrā-i ahkām-ı şer'iyye idüb ihrāc-ı berāt idesin ve der-i devlete gönderdigin 'arūza tārīh yazasun ve's-selām. Ve kuyyidet fī'l-yevmi's-sāmin şehir-i Şa'bān sene-i mezbūre. El-fakīr Mehmed el-kādī 'asākir-i Anadolu.

El-fakīe Mehmed el-kādī-i 'asākir-i Anadolu.

B. 469

Karye-i Mansūriyenin kethüdāsı Ağayos mahfil-i kazāda bi'l-fi'il Mardin emīni olan Yūsuf Çelebi mahzarında takrīr-i kelām kılub karye-i mezbūrenin re'āyāsından evliden dörder yeni selīmī ve ğaribden üçer yeni selīmī hāli üzere seksen iki nefer cem' idüb getürüb işbu Ahmed Çelebi bin Mehmede teslim itdim deyicek mezbūr Ahmed Çelebi inkār idüb mā-vaka'a mūmā-ileyh Yūsuf Çelebi talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī tārīhe (Hurrire fī 8 Şa'bān sene seb'a ve elf).

Şuhūdū'l-hāl Emīr Çelebi ibni el-Hāc 'Abdulhay 'Abdulkādir bin Molla Hasan ve ğayrihim mine'l-hāzırīn.

B. 478

Boya-hāne 'āmilleri olan Mahmūd bin Ahmed ve Ramazān bin Mustafa mahfil-i kazāda dergāh-ı 'ālī yeniçerilerinden kıdvetū'l-emāsıl ve'l-akrān Mehmed Çelebi zīde kadruhu tarafından tasdik-i ātiye vekīl olan Hüseyin Çavuş ibni 'Abdullah mahzarında ikrār idüb Mardin emīni Yūsuf Çelebi Diyārbekir kullarının mevācibleriçün üzerimize akçe sālyāne idüb mevcūd akçemiz olmamağla varub mūmā-ileyh Mehmed Çelebiden yüz kırk ğuruş biribirimizin kefāletiyile istidāne itdik ki her gün boya-hāneden dört ğuruşı kendüne edā idevüz didiklerinde mezbūr Hüseyin Çavuş mukırrān-ı mezkūrānın bi'l-muvācehe ikrārını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī tārīhe (fī 10 şehir-i Şa'bān sene seb'a ve elf).

Şuhūdū'l-hāl Emīr Çelebi ibni el-Hāc 'Abdulhay 'Ali Çavuş çavuşān-ı dergāh-ı 'ālī Murād Ağa ibni Kara Veli 'Ali Çelebi bin Molla Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hāzırīn.

B. 483

Mardin halkından Mustafa bin Şeyh Ahmed Efendi mahfil-i kazāda karye-i Ğurs-ı Ednādan Hüseyin ve Pīrī ibni Şeyh ‘Ali mahzarlarında ikrār idüb mezkūrān Hüseyin ve Pīrī ‘Osmān Beg ibni Geyvān Begden karye-i mezbūrede vāki’ ‘atıka nām degirmenden iştirā itdükleri rey’de kendüleriyle bi-vechi mine’l-vücūh ve sebeb-i mine’l-esbāb da’vā ve mütalebem yokdur deyicek takrīrleri mezbūrān talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī tārīthe (Hurrīre fī 12 şehr-i Şa’bān sene seb’a ve elf).

Şuhūdū’l-hāl el-mezbūrūn-ı a’lā (Emīr Çelebi ibni el-Hāc ‘Abdulhay Murād bin Kara Veli Sefer bin ‘Abdullah Emīr Mehmed bin Kara Beg ve ğayrihim mine’l-hāzırīn.

B. 485

Müteveffā Cemāl bin ‘İsānın kızı ‘Ümām (?) mahfil-i kazāda Hürmüz bin ‘Abdullah muvācehesinde da’vā kılub mahalle-i Bāmāristānda vāki’ olub hadd-ı kıblesi Kas (?) Maksūd mülküne ve şarkīsi Tomā mülküne ve şimālīsi tarīk ve fīhi’l-mecāz ve ğarbīsi makābire mahdūd olan dārın sülūsānı babam Cemāldan bana intikāl idüb ve sülūsī mezkūrun mülki olub otuz yıldan beru minvāl-ı mezbūr üzere ma’an tasarruf idegelmişüz hālen mezbūr Hürmüz tasarrufuma māni’ olur şer’le görölmesin taleb iderim didikde mezbūr Hürmüzden su’āl olundukda zikr olunan dārın sülūsānı mezbūreye babasından intikāl idüb ve sülūsī kendünin mülkü olub ‘Ümāmın iki sülūsde medhali olmaduĝına mukırr ve mu’terif olmaĝın mā-vaka’a mezbūre ‘Ümāmın talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī tārīthe (Hurrīre fī 12 şehr-i Şa’bān sene seb’a ve elf).

Şuhūdū’l-hāl Emīr Çelebi ibni el-Hāc ‘Abdulhay Fethī Çelebi bin el-Hāc Molla Dervīş İbrāhim Çelebi bin Pīr Mehmed Beg ve ğayrihim mine’l-hāzırīn.

B. 496

Budur ki Milli tā’ifesinden Cāno bin mahfil-i kazāda zu’emādan Hüseyin Aĝa mahzarında takrīr-i kelām kılub mūmā-ileyhin ze’āmetine dāhil olub Haylif (?) nām karyede zirā’at itdüĝim buĝdaydan kırk kile buĝday ve arpadan on üç kile arpa ve mercimekten sekiz kile mercimek ve herle (?) yedi kile herle (?) şehir kilesiyle hāsılı gelüb Behrām Beg oĝlı Mehmed Beg tobrak benimdir hāsılı bana düşer deyu zikr olunan buĝdayı ve arpayı ve mercimek ile herleyi (?) benden gelüb aldı dimeĝin takrīr-i mezbūr Hüseyin Aĝa talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī 15 Şa’bān sene seb’a ve elf.

Şuhûdü'l-hāl Emrullah Çelebi ibni 'Abdussettār Çelebi Halîl Çelebi ibni Pîr
Mehmed Çelebi Seyyid 'Abdul'âlî bin Seyyid Kâsım ve ğayrihim mine'l-
hâzırîn.

B. 505

Budur ki medrese-i

Budur ki Hâtüniye medresesinin müdderisi olan kıdvetü'l-müderrişin İbrâhim Çelebi ibni fahrü'l-kudât Mevlânâ Ahmed Efendi tarafından ikrâr-ı âtiye vekîl olan Hâcî Mehmed bin Molla Maksüd mahfil-i kazâda karye-i Kaçırden Dervîş bin Mehmed 'Ali mahzarında ikrâr idüb karye-i mezbüreden sene hamse ve elfde medrese-i mezbüreye yirmi yedi kile buğday ve yirmi iki kile arpa 'â'id olub hâlen zikr olunan buğday ile arpayı mûmâ-ileyh İbrâhim Çelebi vazîfesiçün bi't-tamâm mezbür Dervîşden alub kabz itdi deyicek mezbür Dervîş mukırr-ı mezbûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî 23 şehr-i Şa'bân sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hāl Emîr Çelebi ibni el-Hâc 'Abdulhay Fethî Çelebi bin Molla
Dervîş Halîl Çelebi bin Pîr Mehmed Çelebi ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 507

Budur ki müteveffâ Can Ahmed bin Pîrînin zevcesi Hadîce binti Tekeli Hâcının vekîli olan li-ebeveyn karındaşı Hasan mahfil-i kazâda müteveffâ-i mezbûrun karındaşı Ramazân mahzarında ikrâr idüb mezkûr Can Ahmed vefât itdükde mahalle-i Sevindikde vâki' kıblesi tarîke ve fihi'l-mecâz ve şarkîsi Dervîş mülküne ve şimâlîsi Cum'a veresesine ve ğarbîsi kendünün bu hudüd ile mahdûd olan evi ve bir merkebi terk idüb hâlen zikr olunan evi ve merkebi mezbûre Hadîcenin mezkûr zevcinin zimmetinde olan mehr-i mu'ahheri ve semeni mukâbelesinde alub kabûl itdim şöyle ki mezbûr Can Ahmedin üzerine deyn zuhûr idüb şer'le sâbit olursa zikr olunan ev ile merkebi şer'-i şerîf mucîbince taksîm-i guremâ ola deyicek mezbûr Ramazân mukırr-ı mezkûrun vech-i meşrûh üzere bi'l-muvâcehe ikrârını tasdik ve tahkîk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fî'l-yevmi's-sâbi' ve'l-'ısrîn şehr-i Şa'bâni'l-mu'azzam sene seb'a ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Emīr Çelebi ibni el-Hāc 'Abdulhay Seyyid 'Abdul'ālī bin Seyyid Kāsım Mustafa bin Molla Hüseyin Molla Ahmed bin el-Hāc Mehmed ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 509

Kıtkı tā'ifesinden Matar bin Kalender mahfil-i kazāda karye-i Koçhisārdan Mehmed bin Ferec muvācehesinde da'vā kılub harmān kalkdıktan sonra mezbūrun yanında beş müdd buğday ve beş müdd arpa emānet tarikiyle vaz' itdim deyu da'vā iderdim mezkūr dahī üç kile buğdaya ikrār idüb ikāmet-i beyyine sadedinde iken araya müslimūn-ı muslihūn muvassıtūn olub e's-sulhu hayrūn fehvāsıyla 'āmiller olub da'vā itdüğim beş müdd buğday ve beş müdd arpayı mezkūr ile dokuz ğuruş ile iki müdd buğdaya sulh eylediler ben dahī sulhu kabül ve dokuz ğuruş mezkūrdan alub kabz idüb ve iki müdd buğdayı tārih-i kitābdan altı aya varınca Koçhisār kilesiyle bana edā ide zimmetin bakiyyesinden ibrā ve iskāt itdim min ba'd bu husūsda mezkūr ile sulh olunan iki müdd buğdaydan ğayrıda da'vām ve mütālebem kalmadı deyicek mezbūr Mehmed mukırr-ı mezkūrun bi'l-muvācehe ikrārını tasdik ve sulh-ı mezkūrı kabül idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fı 2 şehr-i Ramazāni'l-mübārek sene seb'a ve elf.

Şuhūdū'l-hāl 'Acāc bin 'Abdulkādir Hüseyinkulı bin Kara Hüseyin Hıdır Ağa merdüm-i Ahmed Efendi Şeyh Mehmed bin el-Bābā Seyyid Mahmūd bin Seyyid Nāsır ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 513

Budur ki Sāvur kazāsına tābi' karye-i Ramāniyeden (?) 'Abdullah bin Merbo meclis-i şer'-i şerife gelüb takrır-i kelām kılub hālen dīn-i nasārādan çıkub dīn-i islāma duhül itdim deyu lisān-ı fasīh ile kelime-i şehādet getirmegin sıhhāt-ı islāmına hükm olunub talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahriren fı 5 şehr-i Ramazāni'l-mübārek sene seb'a ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Molla Derviş Efendi ibn 'Alican Şeyh Feyyāz bin 'Alicān Molla Ahmed bin 'Abdulhay 'Abd bin 'Abdulkātkı ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 515

Budur ki müteveffiye Fâtıma binti Dervîş ‘Alinin vâlidesi Mârdîn binti Mehmed meclis-i şer’de takrîr-i kelâm kılub mezbûre kızımın kal’a ardında vâki’ olan bağıni vekâlet ile Zeynel’âbidîn nâm kimesneye kırk altuna bey’ idüb ve meblâğ-ı merkûmun yirmi altunımı alub kabz idüb dört gündün sonra kızım vefât idüb techîz ve tekfinine kabz itdügim yirmi altundan on altun sarf idüb yanımda on altun kaldı deyicek takrîri bi’t-taleb kayd-ı sicill olundu. Hurrire fi târîhe (fi 5 şehr-i Ramazâni’l-mübârek sene seb’a ve elf).

Şuhûdü’l-hâl Emîr Çelebi ibni el-Hâc ‘Abdulhay el-Hâc ‘Abdullah bin Mehmedcan Molla ‘Abdul’azîz bin Mehmed el-‘Ameş ve ğayrihim mine’l-hâzırîn.

B. 517

Budur ki Câmî’ü’l-Latîfin imâmı ve mütevellîsi olan Mollâ Mehmed meclis-i şer’de mezbûr Handân bin ‘Abdul’azîz muvâcehesinde da’vâ kılub Handânın babası mezkûr ‘Abdul’azîz câmî’-i mezkûrun evkâfından olub mülküne mülâsık olan dükkânı ayda birer selîmîyeye istihkâr idüb ba’dehu vefât idüb vefâtından sonra dükkân-ı mezbûr Handân tasarruf idüb sekiz yıl icâresin virmeyüb sekiz yıldan sonra icâreyi kendüden taleb eyledüğümdede mâbeynemizde müslimün-ı muslihün mutavassıtün olub da’vâ itdügim sekiz yılın icâresin iki altuna sulh eylediler kendü dahî sulha râzı olub ve dükkânı her sene birer altuna istihkâre alub kabûl itdi hâlen sulh olunan iki altunı mezbûrdan taleb iderim didikde mezbûr Handândan su’âl olundukda inkâr ile cevâb virüb müdde’î-i mezbûrdan beyyine taleb olundıkda Mevlânâ ‘Abdulvâhid bin Molla İbrâhim ve Üstâd İbrâhim bin el-Hâc Mukbil edâ-i şehâdet idüb didiler ki mezbûr Molla Mehmed mezkûr Handândan dükkân icâresin taleb eyledükde sekiz yılın icâresini iki altuna müselmânlar vâsıtasıyla sulh idüb ve dükkânı her sene birer altuna istihkâre alub huzûrumuzda kabûl itdi deyu şehâdet idüb şehâdetleri makbûl olmağın mezbûr Molla Mehmed talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târîhe (fi 5 şehr-i Ramazâni’l-mübârek sene seb’a ve elf).

Şuhûdü’l-hâl ‘Abdulkâdir Çelebi ibni el-Hâc ‘Abdulhâlık İbrâhim Çelebi bin Pîr Mehmed Çelebi.

B. 518

Halefû'l-ümerâ'i'l-kirâm 'Ömer Beg ibni Zeynel'âbidîn Beg tarafından da'vâ-i âtiye vekîl olan Mirzâ bin Dâvûd mahfil-i kazâda mûmâ-ileyhin re'âyâsından olub karye-i İncirliden Mehmed bin Çağân muvâcehesinde da'vâ kılub mezkûr 'Ömer Begin mezkûrda deyninden on kuruş hakkı olub ve hâsılından sekiz kile arpa ve sekiz kile buğday vardır vekâletim mücibinde taleb iderim didikde mezkûrdan su'âl olundıkda on ğuruşa ve arpaya ve buğdaya ikrâr idüb lâkin on ğuruşa vekîl olan Mehmede ve arpayı ve buğdayı şihnesi olan urubuma (?) def' itdim deyu cevâb virüb mezbûr Mirzâ dahî inkâr idüb mezbûr Mehmedden beyyine taleb olundıkda ikâmetine mevkûf kalub mâvaka'a bi't-taleb kayd-ı sicill olundu. Fî 7 Ramazân sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Molla 'Abdul'azîz bin Molla Mehmed el-Hâc el-'Ameş Murâd bin 'Abdullatîf Ahmed bin 'Ali ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 520

Rüstem Beg ibni Velican Beg meclis-i şer'-i şerîfde Sultân Hüseyin Beg ibni Mahmûd Çelebi mahzarında takrîr-i kelâm kılub mezkûr Sultân Hüseyin Beg 'Aynî (?) nâm karye ve ğayrıdan üç bin dokuz yüz doksan dokuz akçe tımârını Erdel oğlu ğâretine vâki' olan sefere gelmedi deyu tımârı beglerbegi bana tevcih idüb elime berât ve mucibince hükm-i şerîf-i cihân-mutâ' virilüb hâlen mezkûr Sultân Hüseyin Beg tımârı aldın 'aşîretin mukâta'ası üzerimdedir deyu benimle nizâ' idüb defterdâr efendi hazretlerinin huzûrunda kendü ile mürâfa'a olunub nizâ'mız kat' oluncaya dek ne ben ve ne kendü re'âyâ arasına girüb bu senede vâki' olan mîrî rüsûmundan bir akçe alınmaya deyicek mezbûr Sultân Hüseyin Beg mukırr-ı mezbûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdik ve bu husûsa râzı olub tarafeynin talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrîre fî 5 Ramazân sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Emîr Çelebi ibni el-Hâc 'Abdulhay Hüseyin bin 'Alicân 'Abdâl Ağa bin 'Alican ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 521

Erbâb-ı tımârdan Mehmed bin Şeyho mahfil-i kazâda karye-i 'Akrebîyyeden (?) Ziyâd bin İbrâhim muvâcehesinde da'vâ kılub harmân ref' oldukdan sonra mezkûrun havşında on iki müdd buğdayı üç kuyuda vaz' itdim mezkûr benden izinsiz kuyuları açub buğdayımı çıkardı şer'le taleb iderim didikde mezkûr Ziyâddan su'âl olundıkda

mezkür havşımında üç kuyuda buğdayı vaz' itdi ne mikdār olduğunu bilmem lâkin müsellim ağa Mîr Mehmedin üzerine geldikde önünden firâr itdik karye-i mezbûreye uğrayub tâ'ifesi kuyuları açub buğdayı ğâret itdiler müsellim geçüb gitdikden sonra karyeye 'avdet itdügimde kuyuları açık buldum karye halkından Dervîş nâm kimesne ile kuyulardan kalan buğdayı keyl idüb üç müdden beş kile buğday eksik çıkdı mezbür Dervîşe virdim ki münāza'a tarîkiyle kendüne zirâ'at ide deyu cevāb virdükde müdde'î-i mezbür mezkür Ziyād buğdaya hıyānet itmedüğine yemîn bi'l-lah eylesün deyu yemîn taleb eyledüğinden mezbûra yemîn teklîf olundıkda hıyānet itmedüğine yemîn bi'l-lah idüb mezbür Mehmed talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrîre fi târîhe (fi 5 Ramazân sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hāl Şeyh Nasrullah bin 'Alican Murād bin 'Abdullatîf Mahmûd bin Molla Mehmed ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 533

Rüstem Beg ibni Velican Beg mahfil-i kazâda Sultân Hüseyin Beg ibni Mahmûd Çelebi mahzarında takrîr-i kelâm kılub mezkür Sultân Hüseyin Beg 'Aynî (?) nâm karye ve ğayrıdan üç bin dokuz yüz doksan dokuz akçe timârını Erdel oğlu ğâretine vâki' olan sefere gelmedi deyu timârı beglerbegi bana tevcîh idüb elime berât ve mucibince hükm-i şerîf-i cihân-mutâ' virilüb timâr ve 'aşîreti dahî zabt iderim da'vâ iderdim ve mezkür Sultân Hüseyin Beg timâr sana tevcîh olundu 'aşîret mukâta'ası üzerimdedir deyu ta'allül idüb tasarrufuma mâni' olurdu mâbeynimizde münāza'a-i kesîre ve muhāsama-i tavîle vâki' olmağla araya muslihûn mutavassıtûn olub es-sulhu hayrun fehvâsıyla 'âmiller olub mezkür ile beni sulh eylediler ki 'Âdilcevâz kal'asının dizdârı Kaya Ağa bundan akdem üzerine sâlyâne itdüğü elli beş bin akçeden bâkî kalan kırk altı bin altı yüz akçeyi ve Hamnâ 'azablarının kâtibi Mehmed Beg sâlyâne itdüğü altmış altı bin dört yüz otuz altı akçeden bâkî kalan yirmi üç bin altı yüz akçeyi ve Hızır Efendinin sâlyanesinden bâkî kalan dokuz bin sekiz yüz akçeyi ki cümle seksen bin akçe olur ben kendü mālımdan mezkûrlara virüb edâ ideyim ve kendü dahî 'aşîret ve timâr da'vasından ferâğat idüb min ba'd mübāşeret itdüğü târîhden bu âna degin re'âyâ zimmetinde bâkim veyâhüd deynim ve kusûrum vardır deyu da'vâ itmeyüb dahl u ta'arruz itmeye ve karye-i Şûrun re'âyasında beş ve bağât resminden bâkî kalan iki bin akçesin ben kendü mālımdan virüb kendine edâ ideyim ben dahî sulhı kabûl idüb ve

zıkr olunan sâlyânedan bâkî kalan seksen bin akçeyi mûmâ-ileyh Kaya Ağaya ve Mehmed Bege ve Hızır Efendiye edâ ideyim ve defterdâr efendi hazretleri sa'âdet ile Diyarbekire duhûl itdüklerinde hâk-pâ-i şerîflerine varub mukâta'ayı üzerime kayd ideyim deyicek mezbûr Sultân Hüseyin Beg mezkûr Rüstem Begin bi'l-muvâcehe ikrârını tasdik ve tahkîk ve sulh-ı mezbûri nehc-i merkûm üzere kabûl ve min ba'd tımâr-ı mîr-i 'aşîretlik husûsunda mezbûr Rüstem Beg ile ve mübâşeret itdüğim târîhinden bu âna degin karye-i Şûrdan olan iki bin akçeden ğayrıda re'âyâ ile bi-vech-i mine'l-vücûh ve sebeb-i mine'l-esbâb da'vâ ve mütalebem ve ahz u i'tâm kalmadı sâl be-sâl maktû'ını hazîne-i 'amireye teslim eyleye re'âyâda rûsûmdan bir akçem yokdur ve şöyle ki ba'de'l-yevm mazmûnı sicille muhâlif tımârı ve 'aşîreti da'vâ idecek olursam zıkr olunan seksen iki bin akçeyi girü kendüne edâ ideyim ve mezkûr kâtib Mehmed Beg üzerime sâlyâne itdüğü altmış altı bin dört yüz otuz altı akçenin hazîne tezkiresin alub yanımda hıfz itdim deyu mukırr ve mu'terif oldukdan sonra vâki' hâli tarafeynin rızâ ve talepleriyle kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fî'l-yevmi'l-'âşîr şehr-i Ramazâni'l-mübârek sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsâ Zeynî subâşı ibni Mahmûd Mustafa Beg gılmân-ı Amid Pîr Üveys bin Mehmed 'Ali Hüseyin bin Hâce Ahmed Fahrüddîn bin el-Hâc Mehmed ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 536

Hamnâ 'azablarının kâtibi olan Mehmed Ağa mahfil-i kazâda Sürgüci mîr-i 'aşîreti Rüstem Beg bin Velican Beg mahzarında takrîr-i kelâm kılub mezkûr Rüstem Begde Sultân Hüseyin Begin tevcîhinden zıkr olunan 'azabların mevâciblerinden yirmi üç bin altı yüz akçeleri olub ve 'azabların zimmetlerinde dergâh-ı 'âlî yeniçerilerinden 'Ali Beşenin on yedi bin akçe deyni olub hâlen mûmâ-ileyh 'Ali Beşenin vekîli olan işbu Kurd Beşeyi mezbûr Rüstem Begin üzerine on yedi bin akçeye havâle itdim ki beş bin akçesin hâlen virüb ve on iki bin akçesin târîh-i kitâbdan bir buçuk aya varınca virüb edâ ide deyicek mezbûr Rüstem Beg ve Kurd Beşe havâleyi kabûl idüb talepleriyle kayd-ı sicill olundu. Fî 10 şehr-i Ramazân sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Zeynî subâşı ibni Mahmûd Hüseyin bin Hâce 'Alican.

B. 537

Tamğa-i surh ve siyāha ‘āmil olan ‘Abd bin ‘Abdulvehhāb mahfil-i kazāda dergāh-ı ‘ālī yeniçerilerinden Mehmed Beşe mahzarında ikrār idüb Emīn Yūsuf Çelebi Tebrīz kullarının mevācibleriçün üzerime bir mikdār akçe havāle idüb mevcūd akçe olmamağla mezkūr Mehmed Beşeden altmış iki ğuruş istidāne itdim ki ‘İd-i şerīfin ertesı mezbūra edā ideyim deyicek mezbūr Mehmed Beşe tasdīk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī 8 şehr-i Ramazān sene seb’a ve elf.

Şühüdü’l-hāl Muslı Çelebi ‘Ali Çelebi ibni Molla ‘İsā Fethī Çelebi ibni Molla Dervīş Mahmūd subaşı ibni Molla Mehmed Ramazān bin Molla Mehmed ve ğayrihim mine’l-hāzırın.

B. 538

Erciş ‘azablarının bölükbaşları olan Kılıç bin Ahmed mahfil-i kazāda karye-i ‘Arbāndan Mūsā kethüdā ibni Tenbel mahzarında ikrār idüb zikr olunan ‘azabların mevācibleriçün karye-i mezbüre maktū’ından Pīr Mehmed Bege yirmi sekiz bin doksan üç akçe hazīne tarafından tahvīl ve sālīyāne olunub elime hazīnenin mühürli tezkiresi virilüb lākin Mehmed Beg hāzır olmamağla meblāğ-ı merkūmdan mezkūr Mūsā kethüdā karye-i mezbüre rūsūmından on altı bin dört yüz akçe cem’ idüb bana teslim idüb alub kabz itdim on bir bin altı yüz doksan üç akçe kaldı ki tārīh-i sicillden dört aya varınca mezbūr Mīr Mehmed gelmedi ise mezbūr Mūsā kethüdā karye mahsülünden āna edā ideyim deyicek mezbūr Mūsā kethüdā mukırr-ı mezbūrun bi’l-muvācehe ikrārını tasdīk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī 14 Ramazān sene seb’a ve elf.

Şühüdü’l-hāl Emīr Çelebi ibni el-Hāc ‘Abdulhay Hacı Hüseyin bib Ahmed el-MehterBekir Çelebi ibni el-Hāc Mehmed ve ğayrihim mine’l-hāzırın.

B. 541

Budur ki ‘Abdulhay bin Molla ‘Ali mahfil-i kazāda Murād bin ‘Abdullatīf mahzarında takrīr-i kelām kılub Mardin ihzāriyesi mezkūr Murād ile ber vech-i iştirāk ramazān-ı şerīfin ğurresinden bir seneye varınca beş bin üç yüz akçeye Diyārbekir muhızırbaşısı olan Ahmed Ağadan uhdemize alub kabül itmiş idük lākin mābeynimizde hūsni-zindegānemiz olmamağla mezkūr Ahmed Ağaya varub mezbūri ihzāriyeden ihrāc idüb işbu Ahmed bin İdrīs nām kimesneyi ihzāriyeye dāhil idüb benimle şerīk

itdim ki tārīh-i kitābdan sene āhirine varınca ne mikdār ve ziyān olursa mābeynimizde ‘alā vechi’s-seviyye ola ve Ahmed ile şerīk olduğımıza mūmā-ileyh Ahmed Ağa elimize mühürlü temessük virüb Murād bu husūsda müdāhale kalmadı didikden sonra mezbūr Ahmed şirketi vech-i meşrūh üzere kabūl idüb mā-vaka’a mezkūr Murād talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrīren fi 15 şehr-i Ramazān sene seb’a ve elf.

Şuhūdū’l-hāl Molla Dervīş bin Molla ‘Alican Hüseyin Ağa el-za’ım Fahrüddīn bin el-Hāc Mehmed Hasan bin Kuşçı Ca’fer ve ğayrihim mine’l-hāzırīn.

B. 552

Diyārbekirde cārī olan çürük akçedir ki on akçesi bir eski şahīdir.

B. 553

Tārīh-i mezbūrda mahrūsa-i Āmid mahkemesinde mahfūz olan es’ār sicillinde mastūr ve mukayyed olan narh sūretidir ki nakl olundu. Fī’l-yevmi’l-hāmis-i ‘aşere şehr-i Recebi’l-mürecceb min şuhūr sene seb’a ve elf.

B. 557

Budur ki Mustafa Çelebi ibni Pīr Çelebi ve ‘Abdulhabīb bin Molla Mehmed ve ‘Abdulbārī bin ‘Ali Çelebi meclis-i şer’-i şerīfde Mahmūd Çelebi ibni Mehmed Efendi mahzarında takrīr-i kelām kılub Birecik kazāsına tābi’ Harār nām karye mülkümüz olub şerīkimiz olan Ağa Çelebi ve birāderi Halīl Çelebi haberimiz yok iken karye-i mezbūreyi Küçük (?) Bege otuz yıla varınca iltizāma virüb iltizāma virmege rızāmız yokdur hālen mezbūr Mahmūd Çelebiyi vekīl itdik ki varub mezbūr Küçük (?) Beg ile mürāfa’a-i şer’ olub zikr olunan karyenin iltizāmını fesh eyleye didiklerinde mezbūr Mahmūd Çelebi vekāleti kabūl idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī tārīhe (Hurrire fi 19 şehr-i Ramazāni’l-mübārek sene seb’a ve elf).

Şuhūdū’l-hāl Fethī Çelebi ibni Molla Dervīş Emrullah Çelebi bin ‘Abdusettār Çelebi Hāce Mehmed bin Kāsım ve ğayrihim mine’l-hāzırīn.

B. 561

Boya-hâne mültezimleri olan Ramazân bin Mustafa ve Mahmûd bin Ahmed mahfil-i kazâda dergâh-ı ‘âlî yeniçerilerinden kıdvetü’l-emâsi’l ve’l-akrân Mehmed Çelebi ibni Murâd Ağa tarafından tasdik-i âtiye vekîl olan Hüseyin Çavuş ibni ‘Abdullah mahzarında ikrâr idüb Emîn Yûsuf Çelebi Âmid kullarının mevâcibleriçün üzerimize bir mikdâr akçe havâle idüb hâzır ve mevcûd akçemiz olmamağla varub mûmâ-ileyh Mehmed Çelebiden yüz kırk iki ğuruş istidâne idüb târîh-i kitâbdan bir aya varınca edâ iderüz didiklerinde mezbûr Hüseyin Çavuş mukırrân-ı mezbûrânın bi’l-muvâcehe ikrârlarını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî 2(0) Ramazân sene seb’a ve elf.

Şuhûdü’l-hâl Emîr Çelebi ibni el-Hâc ‘Abdulhay Emrullah Çelebi ibni ‘Abdussettâr Çelebi Halîl Çelebi ibni Pîr Mehmed Çelebi el-Hâc Bâkî bin ‘Abdullah Hasan Çelebi ibni Dervîş ve ğayrihim mine’l-hâzırîn.

B. 569

Meşkî mîr-i ‘aşireti Feyyâz Beg mahfil-i kazâda Meşkî tâ’ifesinden Yûsuf bin Devletşeh muvâcehesinde da’vâ kılub Memî Beg keyl itdüğü senede mezbûrun yedi müdd buğdayı hâsılı gelüb taleb iderim didikde mezbûr Yûsufdan su’âl olundıkda Memî Beg keyl itdüğü senede Mehmed kilesiyle yedi müdd buday hâsılım gelüb zimmetimdedir deyu mukırr ve mu’terif olmağın ikrârı mezbûr Feyyâz Beg talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târîhe (Hurrire fî 23 şehr-i Ramazâni’l-mübârek sene seb’a ve elf).

Şuhûdü’l-hâl Emîr Çelebi ibni el-Hâc ‘Abdulhay ‘Ali Beg ibni Molla ‘İsâ Emrullah Çelebi ibni ‘Abdussettâr Çelebi el-Hâc Mahmûd bin Molla Maksûd Seyyid ‘Abdulkâdir bin Seyyid Kâsım ve ğayrihim mine’l-hâzırîn.

B. 571

Kara Hasan bin (‘Abbâs) tarafından husûs-ı âtiye vekîl olan Âmid kullarından kıdvetü’l-akrân Mustafa Beg mahfil-i kazâda karye-i Ğurs-ı Evsâtdan ‘İzzet bin Murâd ve Mûsâ bin Budak mahzarlarında ikrâr idüb karye halkı emînimiz Yûsuf Çelebiye pîşkeş için virecekleri olub mevcûd akçeleri olmamağla mezkûrân ve karye-i mezbûreden Hasan bin ‘Abbâs ve Dervîş bin Ramazân dördü biribirinin kefâletiyle mezbûr müvekkilimden otuz ğuruş karz alub emîne virdiler hâlen zikr olunan otuz

ğuruşdan yirmi sekiz ğuruş vekâletim mûcibince mezkûrlardan alub kabz itdim deyicek mezbûrân 'İrfân ve Mûsâ mukırr-ı mezkûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdîk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târihe (Hurrire fî 23 şehr-i Ramazâni'l-mübârek sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hâl Mevlânâ Mustafa Efendi ibni Mevlânâ Hasan Efendi Emrullah Çelebi ibni 'Abdussettâr Çelebi Seyyid 'Abdul'âlî bin Seyyid Kâsım ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 577

Nefs-i Mardinde vâki' Şehîdiye evkâfi üzerine yevmî dört akçe kâtib olan 'Ali bin İsmâ'îl hüsn-i ihtiyârıyla ferâğat idüb yeri mahlûl ve hizmeti mu'attala kalmağın zikr olunan kitâbeti yine yevmî dört akçe ile Molla 'Ömer bin Molla Mehmede tevcîh olunub âsitâne-i sa'âdete 'arz olundu berât-ı şerîf-i 'âli-şân olub gelinceye degin cihet-i mezbûreyi zabt ve tasarruf itmek için mezbûr Molla 'Ömer kibel-i şer'den temessûk taleb itmegin işbu vesîka tahrîr olunup yedine vaz' olundu ki 'inde'l-hâce izhâr idüb temessûk idine. Fî 28 şehr-i Ramazâni'l-mübârek sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl el-Hâc Mahmûd bin Molla Maksûd Molla 'Abdulhâlık hatîb-i Şehîdiye Molla 'Abdul'azîz bin Can Ahmed ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 584

Şehîdiye mütevellîsi olan Emîr Mehmed bin ibni Kara Beg mahfil-i kazâda karye-i Ğurs-ı Ednâdan Hüseyin bin Şeyh 'Ali mahzarında ikrâr idüb 'atîka nâm degirmenin nısfı vakf-ı mezbûrun ve nısf-ı âheri şâfi'î-zâdelerin mülki olub zikr olunan degirmen otuz yıldan berû harâb olub vakfa bir akçe ve bir habbe 'â'id olmayub hâlen mezbûr Hüseyin şâfi'î-zâdelerin nısfılarını iştirâ idüb ve zikr olunan degirmenin ta'mîri cânibine evlâ ve enfa' olunduğundan vakfin nısfını mezbûra târih-i sicillden iki buçuk seneye varınca günde üç akçeye icâreye virüb ki cümle iki buçuk senede otuz üç altun olur zikr olunan otuz üç altunı benim ma'rifetimle degirmenin ta'mîrine ve ihcârına ve ve bâkîyesine sarf ide şöyle ki ta'mîr itdükdün sonra vakfin nısfını kimesne ziyâde idecek olursa harcını kendüne edâ ide deyicek mezbûr Hüseyin mukırr-ı mezkûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdîk ve zikr olunan nısfı iki buçuk seneye otuz üç altuna vech-i

meşrûh üzere icāreye alduğına mukırr ve mu'terif olmağın tarafeynin talebiyle kayd-ı sicill olundı. Fı tārıthe (Hurrıre fı 4 Şevvālî'l-mükerrerem sene seb'a ve elf).

Şuhūdū'l-hāl Emır Çelebi ibni el-Hāc 'Abdulhay Hāfız bin 'Abdusselām Seyyid 'Abdussabūr bin Kāsım Zeynī Çelebi ibni Şerefüddīn ve ğayrihim mine'l-hāzırīn.

B. 590

Budur ki Mehmed bin Hasan mahfil-i kazāda Serābyon (?) bin Dāvid muvācehesinde da'vā kılub mezkūr Serābyon iplik bahāsından zımemde olan akçemden yetmiş altun cem' idüb ve babasının bağını kırk altuna bana icāreye virüb ve kırk altunı benden alub kabz itdi ba'dehu bağı ğayrı kimesneye icāreye virüb hālen zımemden cem' itdüği yetmiş altunı ve kırk altun bağın icāresin taleb iderim didikde mezbūr Serābyondan su'al olundıkda zımeminden bir akçe ve bir habbe almadım lākin şirketden mezbūrun zimmetimde kırk altunı var idi kırk altunın mukābelesinde bağı kendüne icāreye virdim bađa çıkmamağla ğayrı kimesneye icāreye virüb kırk altundan kendine otuz iki buçuk altun def' idüb zimmetimde bađ icāresinden yedi buçuk altunı kaldı deyu cevāb virüb mezkūr Mehmed yirmi üç buçuk altun bana def' itdi ziyāde def' itmedi deyu ziyādeyi inkār idüb müdde'iden yetmiş altuna ve müdde'ī-i 'aleyhden ziyādeye beyyine taleb olundıkda ikāmetine mevkūf kalub müdde'ī talebiyle kayd-ı sicill olundı. Fı evā'il-i şehri Şevvāl sene seb'a ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Emır Çelebi ibni el-Hāc 'Abdulhay el-Hāc İbrāhim bin el-Hāc Mehmed Fethī Çelebi ibni Molla Dervış el-Hāce 'Ali bin Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hāzırīn.

B. 600

İhtisāb ile Kal'atū'l-Mir'āt mültezimi olan Emır 'Abd bin 'Abdulvehhāb mahfil-i kazāda Mardin voyvodası olan kıdvetü'l-akrān Ahmed Ađa tarafından 'Ali Beg mahzarında ikrār idüb Emīn Yūsuf Çelebi Tebrīz kullarının mevācibleriçün Sādık Mehmed Ađa ma'rifetiyle on üç bin akçe ve 'İsā Beşeye yedi bin akçe ve Tebrīz kullarından 'Ali Bege bin dört yüz akçe ve Emır Çelebiye bin iki yüz akçe ki cümle yirmi iki altı yüz akçe olur şöyle ki yevmü'l-kıstından üzerime havāle idüb ellerine mühürli tezkire virüb meblāđ-ı merkūmun üç bin akçesini edā idüb zimmetimde on

dokuz bin altı yüz akçe kaldı mevcüd akçem olmamağla zikr olunan on dokuz bin altı yüz akçeyi müşârun-ileyh Ahmed Ağadan istidâne idüb ashâb-ı hukûka teslîm itdim ki on dokuz bin altı yüz akçeyi rûz be-rûz mukâta'âtın kıstından mûmâ-ileyhe edâ ideyim deyicek mezbûr 'Ali Beg mukırr-ı mezkûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdîk ve tahkîk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî 4 Şevvâl sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Emîr Çelebi ibni el-Hâc 'Abdulhay Fethî Çelebi ibni Molla Dervîş Seyyid 'Abdul'âlî bin Seyyid Kâsım Şeyh Bünyâd Efendi ibni Şeyh İbrâhim ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 601

Budur ki 'Abduddâ'im bin Can Ahmed mahfil-i kazâda Mehmed bin Hıdon (?) mahzarında ikrâr idüb mezkûrdan da'vâ itdügim otuz sekiz müşâra soğânın icâresi mezbûr ile bin akçeye sulh eyledim ve bedel-i sulhdan dokuz buçuk altun alub kabz idüb zimmetinde ba'de külli'l-hesâb üç altunım kaldı deyicek mezbûr Mehmed tasdîk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrîre fî 9 şehr-i Şevvâl sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Fethî Çelebi ibni Molla Dervîş Molla Ahmed bin el-Hâc Mehmed Ahmed bin 'Ali ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 606

Frenkol (?) bin Cum'a nâm zımmî mahfil-i kazâda Câniye binti Bedir mahzarında takrîr-i kelâm ve tebyîn-i merâm kılub bir yıldır ki mezkûrenin kızı Seydî binti Yûsuf üzerime nânzede idüb ve mehr-i mu'aceli için dört ğuruş ve bir dubârâ gömlek ve bir ketân gömlek mezbûreye teslîm itdim idi hâlen mezbûreden ferâğat idüb ve mehr-i mu'aceli için virdügim dört ğuruşu ve dubârâyı ve bir ketân gömlegi mezbûreden alub kabz idüb mezbûre ile kızı Seydî ile bu husûsda bi-vech-i mine'l-vücûh ve sebab-i mine'l-esbâb da'vâ ve mütâlebem ve ahz u i'tâm kalmadı deyicek mezbûre Câniye mukırr-ı mezbûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdîk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fî 11 Şevvâl sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Ca'fer bin Uğurlı Hüseyin bin 'Ali Molla Kâsım bin Molla 'Alican el-Hâce 'Adulkâdir bin el-Hâce 'Abdulhâlık ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 607

Budur ki Hasan Çelebilebi ibni el-Hâc Dervîş mahfil-i kazâda fâhrü'l-kudât Hamdullah Efendi ibni el-merhûm İbrâhim Efendi muvâcehesinde da'vâ kılub mûmâ-ileyh Hamdullah Efendi babam mezbûr el-Hâc Dervîş vefât itdikde bir siyâh atını alub bi'l-fi'il tasarrufundadır şer'le atı taleb iderim didikde mûmâ-ileyh Hamdullah Efendiden su'âl olundukda zikr olunan atı mezkûrun babası hâl-i hayâtında bana bey' idüb akçesin aldı deyu cevâb virüb müdde'î-i mezkûr bey'i inkâr idüb mûmâ-ileyh Hamdullahdan bey'e beyyine taleb olundukda ikâmetine mevkûf kalub mâ-vaka'a müdde'î-i merkûm talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi'-i 'aşere şehr-i Ramazâni'l-mübârek sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Mehmed Beg ibni Şâh 'Ali Mehmed Çelebi ibni 'İsâ ÇelebiMahmûd Çelebi ibni Ahmed Efendi ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 614

Karye-i Zük-ı Ebû'l-'Ûlâdan Molla Şeyh Emîr bin Pîrî mahfil-i kazâda Münevver binti 'Abdullah mahzarında takrîr-i kelâm kılub karye-i mezbûreden işbu Mehmedcan Hemo (?) mezbûreye beş altuna Berğulada (?) vâki' olan biyâresini (?) bey' idüb semenini alub kabz itdi şöyle ki biyâreye (?) bir kimesne müstahak çıkub da'vâ idecek olursa mezbûr Mehmedcanı meclis-i şer'-i şerîfde ihzâr ideyim deyicek takrîri mezbûre talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrîre fi 16 Şevvâl sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl 'Abdulvâhid bin Molla Yûsufcan Hasan Çelebi ibni el-Hâc Dervîş ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 615

Gürkiye binti 'Abdullah nâm zımmiye meclis-i şer'-i şerîfe gelüb takrîr-i kelâm kılub hâlen dîn-i nasârâdan çıkub dîn-i islâma duhûl itdim deyu lisân-ı fasîh ile kelime-i şehâdet getürmegin sıhhât-ı islâmına hükm olunub talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fi târîhe (fi 16 Şevvâl sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hâl el-Hâc Hüseyin bin Yağmur Üstâd Bekir bin el-Hâc Timûr İbrâhim Çelebi ibni Pîr Mehmed Çelebi ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 619

'İsâ bin Cebrâ'il mahfil-i kazâda 'İzzeddîn bin Pîr Mûsâ muvâcehesinde da'vâ kılıb mezbûrın yanında bir kara kılıç ve bir mor kemha kaftân ve bir kırmızı şalvâr ve bir kırmızı gürnek (?) ve bir Sorânî (?) kürk ve bir hamâyî ve bir kumaş börk ve bir mızrâk emânet tarîkiyle vaz' itdim taleb iderim didikde mezbûr 'İzzeddînden su'âl olundukda zikr olunan esbâbı Şeyh 'Ali nâm âdem götürüb bende vaz' itdi kendi vaz' itmedi ba'dehu Kâsımcıan oğlu 'Ali mezkûr Şeyh 'Alinin tarafından geldi zikr olunan esbâbı benden alub kabz idüb hemân kılıç bende kaldı deyu cevâb virüb Kâsımcıan oğlu 'Ali ihzâr olunub su'âl olundukda ben esbâbı almadım deyu inkâr ile cevâb virdükde mezbûr 'İsâ zikr olunan esbâbı mezkûr 'Ali 'İzzeddînden alub kabz itdügine 'ilmim lâhıkk olmuştur deyu mâ-vaka'a 'İzzeddînden talebiyle kayd-ı sicill olundı. Fî târîthe (fî 16 Şevvâl sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hâl Fethî Çelebi ibni Molla Dervîş Molla Ahmed bin el-Hâc Mehmed Bekir Çelebi bin el-Hâc Mehmed ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 631

Budur ki kasaba-i Darende halkından 'Osmân bin Kaya mahfil-i kazâda Malatya zımmîlerinden Karagöz bin Vâsıl mahzarında ikrâr idüb bundan akdem mezbûr Karagöz ile şerîk olub ve her birimiz sermâye deyu yüz altmış ğuruş koyub ticâreye çıkdık hâlen biribirimiz ile hüsn-i zindegânemiz olmamağla şirketi bozub ferâğat itdük ve her birimiz sermâye için koyduğumuz yüz altmış ğuruş alub kabz idüb min ba'd şirket husûsunda Karagöz ile bi-vech-i mine'l-vücûh ve sebab-i mine'l-esbâb da'vâ ve mütâlebem ve ahz u i'tâm kalmadı biribirimizin zimmetini de ibrâ ve iskât itdük deyicek mezbûr Karagöz takrîr-i mezbûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdik ve tahkîk ve müşârekeye koyduğu yüz altmış ğuruş alub kabz idüb ve şirket husûsunda mezbûr 'Osmân ile bi-vech-i mine'l-vücûh ve sebab-i mine'l-esbâb da'vâ ve mütâlebesi ve ahz u i'tâsı kalmayub zimmetini ibrâ ve iskât itdügine mukırr ve mu'terif oldukdan sonra mâ-vaka'a tarafeynin rızâ ve talebiyle kayd-ı sicill olundı. Hurreire fî 10 Şevvâl sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl el-Hâc 'Abdullah bin Mehmedcan Seyyid 'Abdul'âlî bin Seyyid Kâsım İlyâs Çelebi bin Mahmûd Efendi Molla Mehmed el-Tikrîdî 'Alican bin Hâce Behlül 'Abd bin Molla 'İsâ ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 632

Karye-i Koçhisârdan el-Hâc Seydî bin Kara Hüseyin mahfil-i kazâda karındaşı oğlu Şa'bân bin Murâd muvâcehesinde da'vâ kılub karye-i mezbûre halkı perâkende oldukda evimde divârda bir tâyî (?) altun bilezik ve bir tâyî (?) altun küpe ve bir çift küçük altun küpe ve bir çift altun yüzük ve bir gümüş tılsım zincîriyle ve kırk bir kara ğuruş ve on sikke altun ve bir mikdâr şâhî ki cümle seksen ğuruş olur ve bir kırmızı sandal (?) tesbîh hıfyeten saklamış idim mezkûr varub zikr olunan esbâbı hıfyeten çıkarub aldı şer'le su'âl olunmasın taleb iderim didikde mezbûr Şa'bândan su'âl olundukda inkâr ile cevâb virüb müdde'iden beyyine taleb olundukda imdî şahidlerim hâzır degildir bugün ve geleni ayrı ve biri ayrı da'vâ iderim deyuub mâ-vaka'a mezbûr Şa'bân talebiyle Mardin voyvodası olan kıdvetü'l-akrân Ahmed Ağa tarafından 'Ali mahzarında kayd-ı sicill olundu. Fî 20 Şevvâl sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Emîr Çelebi ibni el-Hâc 'Abdulhay Mehmed Beg ibni Şâh 'Ali Seyyid 'Abdul'âlî bin Seyyid Kâsım ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 634

Karye-i Matûfadan (?) 'Abdullah bin Kûlî (?) Beg mahfil-i kazâda karye-i Ğurs-ı Ednâdan Hüseyin bin İbrâhim Beg muvâcehesinde da'vâ kılub hâlen üç aydır ki mezkûrun hizmetkârı olan Süleymân benim bir inegimi uğurlayub alub gidüb mezbûrun mağarasında sakladı hizmetkârımı kendüden taleb iderim didikde mezbûr Hüseyinden su'âl olundukda hâlen dört aydan ziyâdedir ki mezkûr Süleymân benim yanımdan gitmişdir yanımda degildir deyu cevâb virüb mezbûrdan cevâbına muvâfik beyyine taleb olundukda ihzârına bir gün mehl-i şer'-î taleb idüb bir günden sonra beyyinesin ihzâr itdikde müdde'î-i mezbûr ğaybet idüb meclis-i şer'e gelmemegin mâ-vaka'a mezbûr Hüseyin talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târîhe (fî 20 Şevvâl sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hâl Seyyid 'Abdul'âlî bin Seyyid Kâsım İbrâhim Çelebi ibni Pîr Mehmed Çelebi Molla Ahmed bin el-Hâc Mehmed ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 640

Meşkî tâ'ifesinden 'Ali Ağa ibni Sinân meclis-i şer'de tâ'ife-i mezbûreden Süleymân bin Taktako mahzârında ikrâr idüb mezbûr Süleymân ve birâderi Remo ve Mehmedcan bin Hasan ve İsmâ'îl Çelebi ibni 'Ali Beg nâm kimesneler Hilye nâm

karyede bir kuyı buğdayımı açub yedi müdd buğdayım tālān itdiler deyu da'vā iderdim mezkūrūn inkār iderlerdi hālen araya müslihūn-ı muslihūn mutavassıtūn olub es-sulhu hayrun fehvāsıyla 'āmiller olub da'vā itdügim yedi müdd buğdayı bir merkeb ile iki ğuruşa sulh eylediler ben dahī sulhı kabūl ve bedel-i sulh olunan merkebi mezkūr Süleymāndan alub kabz idüb iki ğuruş bākī kaldı bakiyyesinden zimmetlerini ibrā ve iskāt itdim mezkūr İsmā'ıl Çelebinin zimmetinde cümle hesabımdan bir müdd buğdayım kaldı harmānda bana edā ide min ba'd bedel-i sulhdan kalan iki ğuruşdan ve mezbūr İsmā'ıl Çelebinin zimmetinde kalan bir müdd buğdaydan ğayrı mezkūr Süleymān ve birāderi Remo ve Mehmedcan ve İsmā'ıl Çelebi ile bi-vech-i mine'l-vücūh ve sebeb-i mine'l-esbāb da'vā ve mütālebem kalmadı deyicek mezbūr Süleymān ve İsmā'ıl Çelebi mukırr-ı mezkūrūn vech-i meşrūh üzere bi'l-muvācehe ikrārını tasdik ve sulhı kabūl ve bedel-i sulhdan zimmetini ibrā ve iskāt itdik didiklerinden sonra mezkūr 'Ali Ağanın ikrārı ve mezbūrān Süleymān ve İsmā'ıl Çelebinin tasdiki tarafeynin talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī tārīhe (fī 20 Şevvāl sene seb'a ve elf).

Şuhūdū'l-hāl Emīr Ahmed Ağa ağa-i 'azabān İbrāhim Çelebi ibni Pīr Mehmed Çelebi Molla Pīr Hüseyin bin el-Hāc Mehmed ve ğayrihim mine'l-hāzırīn.

B. 647

Budur ki karye-i 'Akāradan (?) İhtiyār bin İbrāhim mahfil-i kazāda karye-i Koçhisārdan Hācı Mehmed bin Süleymān muvācehesinde da'vā kılub birāderim müteveffā Bahtiyār mezkūr Hācı Mehmedin yanında iki yük buğday emānet tarikiyle vaz' idüb hālen ırsı bana münhasır olub zikr olunan iki yük buğdayı mezbürdan taleb iderim didikde mezbūr Hācı Mehmedden su'āl olundukda ben evde degil iken mezbūr Bahtiyār iki yük buğday getürüb evimde koyub Koçhisār tālānında yağma oldı deyu cevāb virüb müde't-i mezbūr buğdayın yağma olduğına yemīn bi'l-lah eylesün deyu yemīn taleb eyledüğinden mezbūra yemīn teklif olundıkda zikr olunan buğdayı yağma olduğına yemīn bi'l-lah idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī evāhir-i şehr-i Şevvāl sene seb'a ve elf.

Şuhūdū'l-hāl 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsā İbrāhim Çelebi ibni Pīr Mehmed Çelebi.

B. 660

Karye-i Dekük-i Ğarbiden (?) ‘Abdulmevlâ bin İbrâhim mahfil-i kazâda karye-i mezbüreden Şâh Hüseyin bin Dâvüd mahzarında ikrâr idüb karındaşım kızı işbu Çünî (?) binti Mehmed mezbûrın zevcesi olub hâlen mezbüreye talâk virüb talâkı sicill ve hüccet olunub şöyle ki mezbürenin talâkı sinîn ile mezkûr Şâh Hüseyine veyâhüd karye halkına zarar ve hasâret olursa hasâretleri ben edâ ideyim deyicek mezbûr Şâh Hüseyin mukırr-ı mezkûrun bi’l-muvâcehe ikrârını tasdîk ve tahkîk idüb didi ki benim dahî mezbûre Çünî (?) ile ve mezkûr ‘Abdulmevlâ ile bi-vech-i mine’l-vücûh ve sebeb-i mine’l-esbâb da’vâ ve mütâlebem ve ahz u i’tâm yokdır didikden sonra mezbûr ‘Abdulmevlânın ikrârı ve mezkûr Şâh Hüseyinin talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târihe (fi 29 şehr-i Şevvâli’l-mükerrem sene seb’a ve elf).

Şuhûdü’l-hâl Mevlânâ Dervîş Efendi ibni ‘Alican el-hatîb el-Hâc
 ‘Abdullah bin Mehmedcan ‘Ali Beg ibni Süfî Mustafa Hasan bin Kuşçı Ca’fer
 Hidâye bin Şâhkulî Canabdâl bin Bedlic Hüseyin bin Şâhkulî ve ğayrihim mine’l-
 hâzırîn.

B. 666

Budur ki Molla Bekir bin Şeyh ‘Ali mahfil-i kazâda hemcivârı olan ‘Abdulmesîh bin Dâvid mahzarında takrîr-i kelâm kılub mezbûr ‘Abdulmesîh ‘azablar ağası Mahmûd Ağanın vârisi olan oğlu müteveffâ Kelâbînin yetîm-i sağîri olan ‘Ali üzerine vasî nasb olunan Molla Ahmed bin Hâcî Mehmedden iştirâ itdüğü harâbe dârın mecâzı yine Ahmed Ağanın muhella-fatından olub mezbûr vasîden iştirâ itdügim odanın havşından olub hâlen zikr olunan mecâzın bedeli zikr olunan odanın sathından şimâl tarafından mezkûr ‘Abdulmesîh binâ itdüğü yeni divârdan ğarba varınca binâ zirâ’ıyla tûlı dokuz zirâ’ ve ‘arzı iki zirâ’ virdim ki havşı berâberi bir dîvâr binâ idüb ve içi toprak ile doldurub üzerinden evine ‘ubûr ide min ba’d havşımda mecâzı kalmadı deyicek mezbûr ‘Abdulmesîh mezkûr Molla Bekirin bi’l-muvâcehe ikrârını tasdîk ve zikr olunan mübâdeleyi kabûl idüb min ba’d mezkûr Molla Bekirin havşında mecâzı kalmadığına mukırr ve mu’terif olmağın mâ-vaka’a tarafeynin rızâ ve talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurre fi’l-yevmi’s-sânî şehr-i Zilkâ’de’l-harâm min şuhûr sene seb’a ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Şeyhkulı bin Mehmedcan Muhyiddin ahiyye Molla Ahmed
bin el-Hāc Mehmed Mehmed bin Şeyh 'Ali 'Abdulhay bin Molla 'Ali Zeynī
bin Hüdāvirdi ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 668

Budur ki Hüsniye (?) binti 'Abdullatıf tarafından husūs-ı ātıye vekıl olan zevci Mustafa bin Emır Ahmed mahfil-i kazāda mezbürenin li-ebeveyn karındaşı olan Emır Hāc mahzarında ikrār idüb mezbüre nüvekkilemin babası mezbür 'Abdullatıf mahalle-i Bābü'l-Himārede vāki' olan dārından ve Kābil-i Deyr vādīsinde vāki' olan bağından mezküreye sekizden bir intikāl iden husūsını taleb itdüğimde mezbür Emır Hāc zıkr olunan hisseyi yirmi yıldan ziyāededir ki mezbürenin vekılı olan Pır Üveys bin Mehmed 'Ali on altuna bana bey' idüb ve semenini alub kabz itdi deyu cevāb virtüb hüccet-i şer'iyye ibrāz itdükde mazmūnını inkār iderdim hālen husūs-ı mezbūrı sırren ve 'aleniyyen tefahhus itdüğimde zıkr olunan hisseyi mezbür Pır Üveys mezkür Emır Hāca vekālet ile on altun semen-i makbūz ile bey' itdüğim sahih olmağın min ba'd bu husūsda mezbür ile ne benim ve ne mezküre müvekkilemin bi-vech-i mine'l-vücūh ve sebeb-i mine'l-esbāb da'vā ve mütālebemiz ve ahz u i'tāmız kalmadı deyicek takriri mezbür Emır Hāc talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fı 2 Zılka'de sene seb'a ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Mehmed bin Üstād Hüseyin es-Suyūtī Üstād 'Abd bin Mehmed es-Suyūtī 'Ali bin Mustafa 'Abdülkādır bin Emır 'Ali ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 673

Karye-i Kal'āti'l-Mir'ātdan Tomā bin Şems mahfil-i kazāda karye-i mezbüreden 'Abdulġanī bin Halef mahzarında ikrār idüb on iki yıldır ki mezkür bana otuz iki altun virdi ki karye-i mezbürede vāki' olub hadd-ı kıblesi tarık ve fihi'l-mecāz ve şarkisi Sebil-i mā' ve şimālisi yine tarık ve ğarbisi yine sebil-i mā' bu hudūd-ı erba'a ile mahdūd olan Hāce Hüseyine bey' eylediğim bağı benim için iştirā eyle ve hücceti senin iznin ile yaz yaz didi ben dahī zıkr olunan bağı mezbür Hāce Hüseyinden otuz altı altun iştirā idüb ve hücceti ismim ile yazdım lākin bağı mezbür 'Abdulġanīnin mülk-i mahzı ve hakk-ı sarfıdır bağda hiç medhalim yokdur deyicek mezbür 'Abdulġanī mukırr-ı

mezzkürun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdîk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târîhe (2 Zîlka'deti'l-harâm min şuhûr sene seb'a ve elf.).

Şuhûdü'l-hâl İbrâhim Çelebi ibni Pîr Mehmed Çelebi 'Abdâl bin Mansûr Hamdân bin Mübârekşeh Selmân bin Sem'a Nehî (?) bin Şemûr ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 675

Karye-i Gölliden fevt olan Kas (?) Yûsuf bin Hasan ve Dânyâl bin 'Abdînin vârisleri olan 'Abdunnûr ve Na'mi veled-i 'Abdînin taraflarından Ya'kob bin İşû'a ve 'Abdulfâl bin Melkî şehâdetleriyle da'vâ-yı âtiye vekâleti isbât iden Melkî bin Hannâ mahfil-i kazâda karye-i mezbûreden müteveffâ 'Abdulġanî bin Kiġinin (?) vârisi olan karındaşı Melkî muvâcehesinde da'vâ kılub mezkûr Melkî mezbûrân Kas Yûsuf ile Dânyâlın te'arrüflerinden olub karye-i Kavs yolu üzerinde vâki' 'akârını ki hadd-ı kiblesi Dervîş bin Yûsuf tarlasına ve şarkîsi tarîke ve şimâlisî 'Abdî tarlasına ve ğarbîsi Huzûm Sevfân (?) tarlasına ve Ramâdiyede (?) vâki' olub hâdd-ı kiblesi tarîke ve şarkîsi Hannâ bin 'Arab tarlasına ve şimâlisî 'Abdullah bin İbrâhim tarlasına ve ğarbîsi 'Abdî tarlasına mahdûd olan iki 'akârının üzerine vaz'-ı yed idüb müvekkilimin tasarruflarına mâni' olurlar şer'le görölmesin taleb iderim didikde mezbûr Melkîden su'âl olundukda mezbûrân Kas Yûsuf ve Dânyâl hâl-i hayâtlarında karındaşım mezbûr 'Abdulġanîden üç aya varınca altmış dört altuna buġday alub ve zikr olunan iki 'akârı meblâġ-ı merkûmun mukâbelesinde yanında rehn itdiler deyu cevâb virüb ve sâbıkan Mardin mahkemesinde nâ'ib olan Molla Mehmed bin Murâdın imzâsıyla mûmzâ ve hatmi ile mahtûm ve sene ihdâ ve tis'in ve tis'a mie rebî'ü'l-evvelinin yirmi dokuzuncu günü târîhiyle müverrah hüccet ibrâz idüb mazmûnı takrîrine muvâfik olub müdde'inin muvâcehesinde kırâ'at olundıkda mazmûnını inkâr idüb müdde'i 'aleyhden mazmûna beyyine taleb olundıkda karye-i mezbûreden İşû'a bin İşû'a ve 'Abdî bin İbrâhim edâ-i şehâdet idüb didiler ki mezkûrân Kas Yûsuf ve Dânyâl mezbûr 'Abdulġanîden altmış dört altuna buġday alub ve zikr olunan iki 'akârları meblâġ-ı merkûm mukâbelesinde yanında rehn itdiler deyu şehâdet itdüklerinde müdde'i mezbûr mezkûr 'Abdînin benimle ve müvekkilimle 'adâvet ve 'arz-ı dünyevîleri olub cerh itdikde mezbûr 'Abdî 'adâveti inkâr idüb 'adâvete beyyine taleb olundıkda ihzârına üç güne mehl-i şer'i taleb idüb

dört beş gün mürür idüb gelmeyüb mā-vaka'a müdde'i-i 'aleyh talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī tārīhe (Hurrire fī 2 şehri Zılka'deti'l-harām min şuhūr sene seb'a ve elf).

Şuhūdū'l-hāl İbrāhim Çelebi ibni Pīr Mehmed Çelebi Seyyid 'Abdul'ālī bin Seyyid Kāsım Seyyid Hüseyin bin Seyyid Dervīş 'Abdulvāhid bin Molla Yūsufcan ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 676

Karye-i Gölliden müteveffā 'Abdī bin Hannanın vārisleri olan karındaşları 'Abdunnūr ve Na'mī taraflarından Ya'küb kethüdā veled-i İşū'a ve 'Abdulfāl bin Melkī şehadetleriyle da'vā-i ātīye vekāleti isbāt iden Melkī bin Hannā mahfil-i kazāda karye-i mezbüreden fevt olan 'Abdulġanī bin 'Abdin vārisi olan karındaş Melkī muvācehesinde da'vā kılub mezkūr Melkī mezbūr 'Abdīnin tasarrufunda olub karye-i mezbüre 'akārında Kavs yolu üzerinde vāki' olan hadd-ı kıblesi Kas Yūsuf (?) bin Hasan tarlasına ve şarkīsi tarīke ve şimālīsi Şim'on bin Şelhom (?) 'akārına ve ğarbīsi Huzūm bin Yūsuf tarlasına ve yine karye-i mezbüre 'akārında arz-ı Ramādiyede vāki' hadd-ı kıblesi tarīke ve şarkīsi Kas (?) Yūsuf el-mezbūr tarlasına ve şimālīsi 'Abdullah bin İbrāhim tarlasına ve ğarbīsi Yūsuf bin Dāvid tarlasına mahdūd olan iki zemīnin üzerine vaz'-ı yed idüb müvekkillerimin tasarruflarına māni' olur şer'le görölmesin taleb iderim didikde müdde'i-i 'aleyh Melkīden su'āl olundukda bundan akdem mezkūr 'Abdī hāl-ı hayātında karındaşım mezbūr 'Abdulġanī ve şerīki Dervīş bin İlyādan otuz üç altun istidāne idüb ve meblāġ-ı merkūmun mukābelesinde zıkr olunan iki zemīn yanlarında rehn itdi deyu cevāb virtüb ve sābıkan Koçhisār nā'ibi olan Molla Süleymān bin 'İsānin imzāsıyla mūmzā ve hatmiyle mahtūm sene selāse ve tis'in ve tis'a mi'ete muharreminin evāhiri tārīhiyle müverrah hüccet ibrāz idüb mazmūnına muvāfik olub müdde'inin muvācehesinde kırā'at olundukda mazmūnını inkār idüb müdde'i-i 'aleyh Melkīden sıhhāt-ı mazmūna beyyine taleb olundukda karye-i mezbüreden 'Abdul'azīz bin Şim'on ve Şim'on bin İlyā edā-i şehādet idüb didiler ki mezkūr 'Abdī hāl-ı hayātında mezbūr 'Abdulġanī ve şerīki Dervīşden otuz üç altun istidāne idüb ve meblāġ-ı merkūmun mukābelesinde zıkr olunan iki zemīni yanlarında rehn itdi deyu şehādet itdüklerinde müdde'i-i mezbūr şahid-i mezkūreyn benimle ve müvekkilim ile 'adāvet ve ğaraz-ı dünyevīleri vardır deyu cerh itdikde şahid-i mezbūreyn 'adāvet ve ğarazı inkār idüb 'adāvete kendüden beyyine taleb olundukda ihzārına üç güne degin

mehl-i şer'î taleb idüb dört beş gün mürür idüb gelmeyüb m̄a-vaka'a müdde'î-i 'aleyh talebiyle kayd-ı sicill olundu. Ft'l-yevmi's-sânî şehri Zılka'de sene seb'a ve elf.

Şuhüdü'l-hâl İbrāhim Çelebi ibni Pîr Mehmed Çelebi Seyyid 'Abdul'ālî bin Seyyid Kāsım Seyyid Hüseyin bin Seyyid Dervîş Molla 'Abdulvāhid bin Molla Yūsufcan ve ğayrihim mine'l-hāzırîn.

B. 677

Müteveffā Pîr Ahmed bin 'Alinin zevcesi olan Rukiye binti Hācı Mehmed ve kızı Zülfi taraflarından Dervîş Hasan bin İbrāhim ve Ca'fer ibni Uğurlı şehadetleriyle ikrār-ı ātiye vekāleti sâbit olan Molla Ahmed bin Hācı Mehmed mahfil-i kazāda Mardin sâkinlerinden Evānis bin Kablān nām zımmî muvācehesinde ikrār idüb beş yıldır ki mezkūr Pîr Ahmed tarafından vekālet ile mahalle-i Sevindikde vāki' olub kiblesi tarîk ve fihî'l-mecāz ve şarkîsi kadîmen Pîr Ahmed mülküne ve şimālîsi A'rāc Yūsuf mülküne ve ğarbîsi Şim'on Sehyon (?) mülküne mahdūd olan evini mezbūra ve oğlu müteveffā Kesperine münāza'a üzere yirmi üç altuna bey' idüb ve semenini bi't-tamām ve'l-kemāl târih-i mezbürda mezbürdan alub kabz itdim idi deyicek mezbür Evānis mukırr-ı mezbürun bi'l-muvācehe ikrārını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Ft 3 Zılka'de sene seb'a ve elf.

Şuhüdü'l-hâl İbrāhim Çelebi ibni Pîr Mehmed Çelebi 'Abdulhay bin Molla İbrāhim İlyās bin Arnavud Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hāzırîn.

B. 678

Evānis bin Kablān mahfil-i kazāda oğlu müteveffā Kesperin zevcesi Habîb binti Cum'a mahzarında takrîr-i kelām kılub mezbüre Habîb oğlum mezkūr Kesper vefāt itdükde sen bir merkebini ve ba'dehu esbābını alub kabz itdin deyu da'vā idüb mehrini ve muhallefātından intikāl iden semenini benden taleb iderdi hālen araya muslihūn girüb mahalle-i Sevindikde vāki' olub hadd-i kiblesi tarîk ve fihî'l-mecāz ve şarkîsi kadîmen Pîr Ahmed mülküne ve şimālîsi Yūsuf A'rāc mülküne ve ğarbîsi Şim'on Sehyon mülküne bu hudūd-ı erba'a ile mahdūd olan evin nisfi benim ve nisfi oğlumun olub nisfini mezbüreye oğlumun zimmetinde olan mehr-i mu'ahheri ve semeni mukābelesine virüb temlik idüb ba'de'l-yevm mutasarrıf ola ve oğlumun nisfindan bana intikāl sūdüsü kızı Meryeme hibe itdim min ba'd nisfda ve sūdüsde mezküre ile da'vā ve mütālebem

kalmadı deyicek mezbûre Habîb mukırr-ı mezkûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdîk ve zıkr olunan nısf-ı mehri ve semeni mukâbelesine alub kabûl idüb zimmetini zevci Kesperin muhallefâtı husûsunda ibrâ ve iskât idüb min ba'd da'vâ ve mütâlebesi kalmadı deyicek mâ-vaka'a tarafeynin rızâ ve talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târîhe (fî 3 Zılka'de sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hâl el-mezbûrân-ı a'lâ (İbrâhim Çelebi ibni Pîr Mehmed Çelebi 'Abdulhay bin Molla İbrâhim İlyâs bin Arnavud Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hâzırîn).

B. 685

Budur ki Meşkî tâ'ifesinden Murâd Ağa ibni Veli meclis-i şer'-i şerîfe gelüb takrîr-i kelâm kılub tâ'ife-i mezbûrenin mîr-i 'aşîretleri olan Sâlih Beg ba'zı husûslar için karye-i Ğurs-ı Ednâya varub anda iken sabâh vaktinde ve Feyyâz Beg oğlu 'Osmân otuz müsellaħ âdemoyle üzerine varub odasın basub ve tüfek ile mezbûr 'Osmân mezkûrun saĝ koluna urub mecrûh idüb ölmek üzeredir üzerine varıub ahvâlin keşf olunmasın taleb iderim didikde kîbel-i şer'den bu fakîr ve Mardin voyvodası olan fahrû'l-a'yân Ahmed Ağa zîde kadruhu tarafından Dâvid Beşe zeyl-i kitâbda esâmîleri mastûr olan müselmânlar ile mezkûr Sâlih Begin üzerine varıub karye-i mezbûrede bir evde bulunub ahvâline müşâhede olundıkda saĝ kolunun tüfek ile urulub dirsek ve kolu kırılıub seni kim urdı deyu kendüden su'âl olundukda sabâh vaktinde Feyyâz Beg oğlu 'Osmân ve babası Feyyâz Beg ve Mîrîcan bin İskender ve Tumân bin Haydar ve Seyyâle (?) bin Ramazân ve Ulama (?) ve birâderi 'Abdî ve Mirzâ bin Mecco (?) ve Şeh Veli ve karındaşı oĝlı Nevrûz ve Hüseyin bin Zeyneddîn ve Seyyâle bin Şems ve Kürsuvâr bin Allahvirdi ve Mendo (?) bin Şâhkulı ve Mehmed bin Çelebi ve Hasan bin Mirzâ ve Mîr Mehmed oĝlı ve Musâ bin Mehmed ve Ahmed bin Abdâl ve diĝer Seyyâle ve Cum'a ve sâ'ir yoldaşları ki cümle otuz beş âdem olur üzerime gelüb evde beni basub mezbûr 'Osmân tüfek ile beni mevzi'-i mezkûrda urub dirsegim ve kolum kırılıub ve âdemden iki yüz elli bir ĝuruşımı ve kırk beş ĝuruşlık pâre ve şâhî ve yetmiş üç koyunum ve bir mor ferâcem ve bir kırmızı kürd gemi ve bir hançer ve bir kılıç ve bir mor şalvârım ile olanca esbâbımı nehb ve ğâret itdiler dimegin vâki' hâli vukû'ı üzere keşf olunub mezkûr Sâlih Beg talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî 8 Zılka'de sene seb'a ve elf.

Şuhūdū'l-hāl İsmā'ıl bin 'Ali 'İsā bin Veli 'Ali Çelebi bin Murād Murād
Ağa 'Alican bin 'Alemüddīn Ziyād bin Nazar ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 686

Mardin 'azabları ağası kıdvetü'l-mu'temidīn Emīr Ahmed Ağa mahfil-i kazāda Mardin kal'asının dizdārı olan kıdvetü'l-mustahfizīn Nūrullah Ağa mahzarında ikrār idüb mūmā-ileyh Nūrullah Ağanın yanında kal'a hazīnesinde hıfz olunmak içün bir memhūr kīse akçe koymuş idim hālen zikr olunan kīseyi mūmā-ileyhden mühri ile alub kabz idüb eline mühürlü tezkīre virdim deyicek müşārun-ileyh Nūrullah Ağa mukırr-ı mezbūrun bi'l-muvācehe ikrārını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fı 9 Zılka'de sene seb'a ve elf.

Şuhūdū'l-hāl kıdvetü'l-akrān Mehmed Çelebi 'an yeniçeriyān-ı dergāh-ı 'ālī Mevlānā 'Abdulcelil hatīb-i Nisībīn Şeyh Mehmed bin el-Bābā Hasan bin Kuşçı Ca'fer el-Hāc 'Abdulvāhid bin 'Ali ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 687

Karye-i Rişmiden müteveffıye 'Ā'işe binti 'Abbāsın oğlu Can Seydī bin Hüseyin mahfil-i kazāda müteveffıye-i mezbūrenin zevci Hüseyin bin Hasan muvācehesinde da'vā kılub mezbūre vālidemin mezkūrun zimmetinde olan mehr-i mu'ahherinden ve muhallefātından ırs ile bana intikāl iden hissemi mezkūrdan taleb iderim didikde mezbūr Hüseyinden su'āl olundukda mezkūr Can Seydī vālidesi mezbūre 'Ā'işenin zimmetinde olan mehr-i mu'ahherinden ve muhallefātından kendine intikāl iden hissesini müselmānlar huzūrında vālidesinin bir altun yüz bağı ile ve bir altun düğmesi ve bir kaftān ve bir gömlek ve ba'zı hurdavātıyla benimle sulh idüb ve bedel-i sulh olunan yüz bağı ve düğmeyi ve bir kaftān ve bir gömlek ve hurdavātı alub kabz idüb zimmetimi husūs-ı mezbūrdan ibrā ve iskāt itdi deyu cevāb virüb mezkūr Can Seydī sulhı inkār idüb mezbūr Hüseyinden sulha beyyine taleb olundıkda Molla 'Abdulhālık bin ve Mehmed Beşe bin Mahmūd edā-i şehādet idüb didiler ki mezkūr Can Seydī vālidesi mezbūre 'Ā'işenin zevci mezbūr Hüseyinin zimmetinde olan mehr-i mu'ahherinden ve muhallefātından kendine intikāl iden hissesini vālidesinin bir altun yüz bağı ile ve bir altun düğmesi ve bir kaftān ve bir gömlek ve ba'zı hurdavātıyla mezbūr Hüseyin ile sulh eyledi ve bedel-i sulhı huzūrımızda alub kabz idüb zimmetimi

husûs-ı mezbûrdan ibrâ ve iskât itdi deyu şehâdet idüb şehâdetleri makbûle olmağın mezbûr Hüseyin talebiyle kayd-ı sicill olundı. Fî evâ'il-i şehri Zılka'de sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Hamza bin 'Abdurrezzâk Meylik bölükbaşı ibni Hüseyin 'Abdulhay bin Molla 'Ali ve ğayrihim mine'l-hâzırın.

B. 690

Dergâh-ı 'âlî yeniçerilerinden Mehmed Beşe mahfil-i kazâda Mardin kassâblarından Mahmûd bin Mehmed mahzârında ikrâr idüb fâhrü'l-ümerâi'l-kirâm Mîr Mehmed dâme 'izzuhu hazretlerinde deynim olub Hâco Subaşığı mezbûr Mahmûda doksan dokuz ğuruş ile dört selîmiye havâle idüb hâlen havâle olunan doksan dokuz ğuruş ile dört selîmiyi mezkûr Mahmûddan bi't-tamâm alub kabz itdim deyicek mezbûr Mahmûd tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundı. Fî târihe (fî 10 Zılka'de sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hâl Emîr Çelebi ibni el-Hâc 'Abdulhay İbrâhim Çelebi ibni Pîr Mehmed Çelebi Seyyid 'Abdul'âlî bin Seyyid Kâsım Mahmûd bin Mehmed el-.... ve ğayrihim mine'l-hâzırın.

B. 695

Müteveffâ Hâcî Mehmed bin 'Abdullatîfin sulbî oğlı Şa'bân mahfil-i kazâda Mardin zimmîlerinden Makdesi 'Atâya mahzarında ikrâr idüb babam mezkûr Hâcî Mehmedin mezbûrda mudârebeden üç bin altı yüz ğuruşu olub hâlen meblâğ-ı merkûmdan bana intikâl iden hissemi mezbûr Makdesi 'Atâyadan bi't-tamâm alub kabz idüb meblâğ-ı merkûm husûsunda mezbûr ile da'vâm ve mütâlebem kalmadı zimmetimi ibrâ ve iskât itdim deyicek mezbûr 'Atâya mukırr-ı mezbûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundı. Fî 11 şehri Zılka'de sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Mevlânâ Mustafa Efendi ibni el-merhûm Mevlânâ Hasan Emîr Çelebi ibni el-Hâc 'Abdulhay Seyyid 'Abdul'âlî bin Seyyid Kâsım İbrâhim Çelebi ibni Pîr Mehmed Çelebi 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsâ Şeyh Bünyâd bin Şeyh İbrâhim Mahmûd Çelebi ibni Bayrâm Ağa ve ğayrihim mine'l-hâzırın.

B. 699

Bu sicill müsvedde olub hâlen müsveddeden çıkub hüccet olub bu târîhde kayd olundu.

B. 705

Budur ki fahrü'l-efâhim ve'l-emâcid Hıdır Çelebi Efendi ibni el-merhûm Hüseyin Çelebinin müseccel vekîli olan Ahmed Çelebi Efendi bin Emîr Feyyâz Çelebi mahfil-i kazâda Mardin zimmîlerinden Ya'kobcan bin 'Abdulhâlık mahzarında ikrâr idüb mûmâ-ileyh Hıdır Efendinin mezbûre karındaşı Melik kefâletiyile müseccel otuz ğuruş deyni olub hâlen zikr olunan otuz ğuruş her ğuruşa on iki selîmî hesâbı üzere vekâletim mûcibince mezbûrdan alub kabz itdim meblâğ-ı merkûmdan zimmetinde bir akçe ve bir habbe kalmadı deyicek mezbûr Ya'kobcan mukırr-ı mezbûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdîk ve tahkîk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi'-i 'aşere şehri Zılka'de sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Şeyhkulı bin el-Hâc Mehmed Bâlî bin Şâhkulı Molla Kâsım bin Molla 'Alican el-Hâc Mehmed bin Yoldaş Mahmûd bin Şeyh Pîrî el-müderriis ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 709

Nefs-i Ercişden Mehmed subaşı ibni Veli mahfil-i kazâda bundan akdem Mardin voyvodası olan fahrü'l-emâsil ve'l-akrân Ahmed Ağa zîde kadruhu tarafından Şeyh Bünyâd bin Şeyh İbrâhim ve 'Abd bin 'Abdulbâkî şehâdetleriyle tasdîk-i âtiye vekîl olan (.....) bin mahzarında takrîr-i kelâm kılub mûmâ-ileyh Ahmed Ağanın ta'allukâtlarından olan Hüsrev bin 'Abdullah Erciş (.....) Hüsrev Erciş subaşı olub ol hînde odam üzerine gelüb odamı basub üç ferâce ve iki şalvâr ve iki mor taban çakşurı ve iki kumâş kaftân ve iki dülbend biri telli ve biri kenbîr (?) ve dört re's atımı ve seksen nakd ğuruşımı nehb u ğâret idüb küllî ta'addî itdi deyu da'vâ iderdim ve mezkûr inkâr iderdî ikâmete beyyine sadedinde iken firâr idüb hâlen da'vâ itdüğim üç ferâce ve iki şalvar ve iki mor taban çakşurı ve iki kaftân ve iki dülbend dört re's atı ve seksen ğuruş mûmâ-ileyh Ahmed Ağa ile bir kır yund ve bir dülbend ile sulh eyledim ve bedel-i sulh olunan yundı ve dülbendi alub kabz idüb mezbûr Hüsrevin zimmetini bakıyyesinden ibrâ ve iskât itdim min ba'd bu husûsda bi-vechi mine'l-vücûh ve sebeb-i

mine'l-esbāb da'vā ve mütalebem kalmadı deyicek mezbūr Mustafa mukırr-ı mezkūrün bi'l-muvācehe ikrārını tasdık ve tahkık ve sulhı kabül ve bedel-i sulhdan vekāleten zimmetini ibrā ve iskāt itdim didikten sonra mezbūr Mehmed subaşının ikrārı ve mezkūr Mustafanın tasdiki tarafeynin talebiyle Mardin voyvodası olan fahrü'l-emācid ve'l-ekārim Ca'fer Ağa zīde kadruhu tarafından 'Osmān Beg mahzarında kayd-ı sicill olundu. Fī 16 şehr-i Zılka'de sene seb'a ve elf).

Şuhūdü'l-hāl Ya'küb Çavuş 'an-çavuşān-ı dergāh-ı 'ālī Kara Hıdır bin Hasan Mahmūd Çelebi ibni Bayrām Ağabaşı Melik bin Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 710

Vech-i tahrīr-i sicill budur ki dergāh-ı 'ālī çavuşlarından fahrü'l-efāhim Ya'küb Çavuş mahfil-i kazāda Sarı'a'l-Hamra nām karyede şeriki olan Mehmed Ağanın vektili Hasan muvācehesinde da'vā kılub sene dokuz yüz doksan altı tārīhinden sene selāse ve elf tārīhine gelinceye degin karye-i mezbūrede olan iki bin akçe hisseyi berātım ve temessükātım mücibince tasarruf idegelüb hālen iki senedir ki bunda olmamağla mezkūr Hasan zıkr olunan iki bin akçe hissemi zabt idüb tasarrufıma māni' olur şer'le su'al olunmasın taleb iderim didikde mezbūr Hasandan su'al olundukda zıkr olunan iki bin akçe hisseyi mezkūr müvekkilime tevcih olunub ve bundan akdem mezkūr Ya'küb Çavuş ile beglerbeginin kā'im-i makāmı huzūrunda mürāfa'a olduklarında hakk müvekkilimin olmağla eline kıt'a temessükler virilüb temessükleri mücibince iki yıldır ki hisseyi ben zabt ve kabz idüb temessükler Āmidedir Āmide varub temessükāti getüreyim şöyle ki temessükāti getürüb ibrāz itmeyecek olursam kabz itdüğim iki senenin mahsülünü mümā-ileyh veyāhūd vektili olan İbrāhim Çelebiye edā ideyim deyicek takriri müşārün-ileyh Ya'küb Çavuş talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī tārīhe (fī 12 şehr-i Zī'l-ka'de sene seb'a ve elf).

Şuhūdü'l-hāl Hıdır Ağa ibni Hasan Üstād Uğurlı bin 'Abdullah Rıdvān Ağa nāzır-ı mahkeme ve ğayrihim.

B. 717

Karye-i Til Ermenden Habībşeh bih Meylik (?) mahfil-i kazāda karye-i Kelābīnden İlyā bin Salībā mahzarında ikrar idüb mezkūr İlyā Altūn Hātūnın gelini

Rukiye binti Şah Mehmed ile mürâba'a tarikiyle zirâ'at itdüğü buğdayda benim dahî emegim vardır deyu da'vâ iderdim hâlen da'vâmdan ferâğat idüb zimmetini ibrâ ve iskât itdim min ba'd bu husûsda mezbûr ile bi-vechi mine'l-vücûh ve sebeb-i mine'l-esbâb da'vâm ve mütâlebem ve ahz u i'tâm kalmadı deyicek mezbûr İlyâ tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî 23 şehr-i Zılka'de sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Fethî Çelebi ibni Molla Dervîş İbrâhim Çelebi ibni Pîr Mehmed Çelebi Meylik bin Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 721

Na'mî bin İşû'a mahfil-i kazâda karye-i Mansûriyeden Karlos bin Mübârek muvâcehesinde da'vâ kılub mezkûr Karlos benden dört ğuruş istidâne idüb ve meblâğ-ı merkûmın mukâbelesinde Na'mî nâm kimesneden iştirâ itdügim baĝın hücceti bende rehn itdi hâlen hakkımı taleb iderim didikde mezbûr Karlosdan su'âl oludukda iki ğuruşa ikrâr idüb ziyâdeyi inkâr itmegin müdde'iden ziyâdeye beyyine taleb oludukda Hidâye bin Hâcı Mehmed ve Remo bin Receb edâ-i şehâdet idüb didiler ki mezkûr Karlos mezbûr Na'mîden dört ğuruş istidâne idüb ve baĝın hücceti meblâğ-ı merkûmın mukâbelesinde yanında rehn itdi deyu şehâdet idüb şehâdetleri makbûle olmaĝın müdde'i-i mezbûr talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî 23 şehr-i Zılka'de sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Mevlânâ Ni'metullah el-müderriş Hüseyincan bin Ahmed Meylik bin Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 725

Me'ânî binti Meylik mahfil-i kazada Hindî Çelebi ibni el-Hâc Mehmed muvâcehesinde da'vâ kılub babam mezkûr Meylikin Seydî Beg mantrasından vâki' olan baĝından yüz doksan iki sehinden bana ve hemşirem Şems Münîre intikâl iden kırk sekiz sehmin üzerine mezbûr Hindî Çelebi vaz'-ı yed idüb tasarrufumıza mâni' olur şer'le görölmesin taleb iderim didikde mezbûr Hindî Çelebiden su'âl oludukda hayli tereke mezbûretân Me'ânî? ve Şems Münîr ve karındaşları İbrâhimşeh ve Yûsufşeh ve Ya'kobşeh zikr olunan baĝı bana altmış altuna bey' idüb ve altmış altını bi't-tamâm alub kabz itdiler deyu cevâb virdi mezbûre Me'ânî bey'i inkâr idüb mezkûr Hindî Çelebiden bey'e beyyine taleb oludukda beyyineden 'âciz ve kâsır olub ve mezbûretân Me'ânî ile Şems Münîrin baĝda olan hisselerine mutasarrıf olsunlar deyu rızâ virmeĝin

mā-vaka'a mezbūr Me'ānī talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrīren fī'l-yevmi'l-hāmis ve'l-ısrīn şehri Zılka'de min şuhūr sene seb'a ve elf.

Şuhūdū'l-hāl es-Seyyid 'Abdul'ālī bin es-Seyyid Kāsım Fethī Çelebi ibni Molla Dervīş 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsā ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 731

Müteveffıye Döne binti Hasanın vārisi olan karındaşı oğlu 'Abdulhay mahfil-i kazāda karındaşı oğulları olan Nasūh ve Yūsuf ibni Hasan muvācehelerinde da'vā kılub mezkūre Dönenin mezbūrānın havşında olan mahzeni üzerinde mezkūrān vaz'-ı yed idüb tasarrufıma mānī' olurlar şer'le görölmesin taleb iderim didikde mezbūrāndan su'āl olundukda zıkr olunan mahzen babamız mezkūr Hasandan bize intikāl idüb bi'l-fi'il tasarrufumuzdadır mezbūre Dönenin mülkiyetinden haberimiz yokdur deyu cevāb virüb mezkūr 'Abdulhaydan zıkr olunan mahzen Dönenin mülki olduğına beyyine taleb olundukda beyyinem yokdur zıkr olunan mahzen mezbūre Dönenin mülki olmaduğına yemīn bi'l-lah eylesünler deyu yemīnlerini taleb eyledüğinden mezbūrāna yemīn teklif olundukda zıkr olunan mahzen mezkūre Dönenin mülki olmayub babalarından kendülerine intikāl itdüğine yemīn bi'l-lah idüb talebleriyle kayd-ı sicill olundu. Tahrīren fī evāhir-i Zılka'de sene seb'a ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Fethī Çelebi ibni Molla Dervīş Meylik bin Hüseyin 'Abdulhay bin Molla 'Ali ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 745

Budur ki Mehmed bin Mehmed tarafından 'Abdulkādir bin Hasan ve karındaşı Bekir şehādetleriyle husūs-ı ātıye vekāleti sābit olan Molla Zeynel'ābidīn bin 'Abdulkādir mahfil-i kazāda Hamza bin Dervīş muvācehesinde da'vā kılub mezkūr mevekkilimin mezbūrda merkeb bahāsından on ğuruş deyni olub taleb eyledüğimde dört ğuruşa ikrār idüb hālen ikrārı mūcibince dört ğuruş taleb iderim didikde mezbūr Hamzadan su'āl olundukda inkār ile cevāb virüb müdde'iden beyyine taleb olundukda Hācı 'Ali bin Şāh Hüseyin ve mezkūr Bekir edā-i şehādet idüb didiler ki mezkūr Zeynel'ābidīn mezbūr Hamzadan on ğuruş taleb itdükte dört ğuruşa huzūrumuzda ikrār itdi deyu şehādet idüb şehādetleri makbūle olmağın müdde'i-i mezbūr talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī tārīhe (fī 18 şehri Zılhiceti)'ş-şerīfe sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hâl Rıdvân Beg ibni 'Abdullâh el-fakîr.

B. 746

Hannâ bin Şammâs İlyâ mahfil-i kazâda müteveffâ Evânis bin Dâvidin zevcesi Hâva binti Mûsâ muvâcehesinde da'vâ kılub mezkûr Evânis hâl-i hayâtında 'âriye tarîkiyle benden bir nukre alub hâlen vefât idüb nukre mezkûrenin yanında kaldı taleb iderim didikde mezbûreden su'âl olundukda zikr olunan nukre zevcimın mülkidir mezkûrun mülkünden haberim yokdur deyu cevâb virüb müdde'iden da'vâsına muvâfik beyyine taleb olundukda beyyinem yokdur zikr olunan nukre benim olmayub ve zevci benden 'âriye tarîkiyle olmaduğına yemîn bi'l-lah eylesün deyu yemîn taleb eyledüğinden mezbûreye yemîn teklif olundukda zikr olunan nukre mezkûrun mülki olmayub ve zevci kendüden 'âriye tarîkiyle olmaduğına yemîn bi'l-lah idüb talebiyle kayd-ı sicill olundı. Fî târîhe (fî 18 şehr-i Zîlhicceti)'ş-şerîfe sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hâl.

B. 747

Müteveffâ Evânis bin Dâvidin zevcesi Hâva binti Mûsâ mahfil-i kazâda 'Abdulkâdir bin Emîr 'Ali muvâcehesinde da'vâ kılub mezbûr 'Abdulkâdir geçen sene zevcimın bağını zabt idüb icâresin taleb iderim didikde mezbûr 'Abdulkâdirde su'âl olundukda zikr olunan bağı mezbûr Evânisin babası mezbûr Dâvid hâl-i hayâtında yirmi üç altuna bana icâreye virüb yirmi altun nakd benden alub kabz idüb ve üç altun bağın depmesine sarf itdim deyu cevâb virüb mezbûre inkâr idüb mezkûr 'Abdulkâdir cevâbına muvâfik beyyine taleb olundukda Molla Kâsım bin Molla 'Alican ve Molla İsmâ'îl bin Hâcı Mehmed edâ-i şehâdet idüb didiler ki mezkûr Dâvid hâl-i hayâtında huzûrumuzda ikrâr itdi ki zikr olunan bağı mezbûr 'Abdulkâdire yirmi üç altuna icâreye virdim ve meblâğ-ı merkûmın yirmi altunını nakd alub kabz idüb ve üç altun bağın depmesiçün sarf itdi deyu şehâdet idüb şehâdetleri makbûle olmağın mezbûr 'Abdulkâdir talebiyle kayd-ı sicill olundı. (fî 18 şehr-i Zîlhicceti)'ş-şerîfe sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hâl İbrâhim Çelebi ibni Pîr Mehmed Çelebi Pîr Hüseyin bin el-Hâc Mehmed 'Ali Çelebi ibni İsmâ'îl ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 748

Hamīs bin Hannā mahfil-i kazāda İřū'a bin Merhine (?) muvācehesinde da'vā kılub mezkūrda karz-ı hasenden kırk dōrt ğuruř deynim olub taleb iderim didikde mezbūr İřū'adan su'al olundıkda inkār ile cevāb virüb müdde'iden da'vāsına muvāfik beyyine taleb olundıkda Şeyh 'Ali bin Ümmet edā-i şehādet idüb didi ki mezbūr Hamīs da'vā itdüğü kırk dōrt ğuruřı mezbūr İřū'a ile yirmi yedi ğuruřa sulh idüb her ayda kendine bir ğuruř virüb edā ide mezbūr dahī sulhı kabül itdi deyu şehādet itdükde mezkūr İřū'a dahī müdde'ı da'vā itdüğü kırk dōrt ğuruřı yirmi dōrt ğuruřa ve her ayda bir ğuruř kendüne virüb edā itmek üzere sulh itdüğüne mukırr ve mu'terif olmağın mā-vaka'a müdde'ı-i mezbūr talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fı 15 Zılhicce sene seb'a ve elf.

Şuhūdü'l-hāl Emır Çelebi bin el-Hāc 'Abdulhay Emrullāh Çelebi ibni 'Abdusettār Çelebi Hüseyin 'Ali Çelebi el-Hāce Mehmed 'Ali Meylik bin Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 749

'Osmān bin Mehmed mahfil-i kazāda Ensāf binti İstifān nām zımmıye muvācehesinde da'vā kılub mezkūrede dōrt ğuruř deynim olub edāsında 'aczi olmağla Vādī-i Devārda (?) vāki' olub hadd-ı kıblesi tarık ve şarkısi 'Abdullah mülküne ve şimālisi yine tarıke ve ğarbısi kātib Şammās mülküne mahdūd olan beyāresini dōrt ğuruřa bana bey' idüb zimmetinde olan dōrt ğuruř zimmetimden takāsa itdi hālen tasarrufuma māni' olur şer'le görölmesin taleb iderim didikde mezbūre Ensāfdan su'al olundukda deyni ve bey'i inkār idüb mezbūr 'Osmāndan da'vāsına muvāfik beyyine taleb olundıkda Uğurlı bin Sālo ve Cum'a bin Piri edā-i şehādet idüb didiler ki mezbūre Ensāf huzurımızda a'lāda mahdūd olan beyāresini mezbūr 'Osmāna dōrt ğuruřa bey' idüb ve meblāğ-ı merkūmı zimmetinde olan dōrt ğuruřı deyninden takāsa itdi deyu şehādet idüb şehādetleri makbūle olmağın mezkūr 'Osmān talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fı tarıhe (fı 15 Zılhicce sene seb'a ve elf).

Şuhūdü'l-hāl Emrullah Çelebi ibni 'Abdusettār Çelebi Molla Ahmed bin el-Hāc Mehmed Ahmed bin 'Ali Meylik bin Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 751

Karye-i Harābü'l-Mādan Hasan bin Dervīş nām zımmī meclis-i şer'-i şerīfe gelüb takrīr-i kelām kılub halen dīn-i nasārādan çıkub dīn-i islāma duhūl itdim deyu lisān-ı fasīh ile kelime-i şehādet getirmegin sıhhāt-ı islāmına hükm olunub talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī 18 şehr-i Zīlhicce sene seb'a ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Kıdvetü'l-emāsıl ve'l-akrān Mehmed Çelebi 'an-yeniçeriyān-ı dergāhı-'ālī Fahrü'l-akrān Sefer Çelebi ahiyye Üstād Mahmūd bin Pīrī el-zerze İsmā'ıl bin Cevher Meylik bin Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 769

Bi'l-fi'il Haremeyn-i şerīfeynin mütevellīsi olan fahrü'l-efāhim 'Abdī Ağanın mühri ile mühürlü ve işbu sene seb'a ve elf zīlhiccesinin evāsıtı tārīhiyle müverrah tezkiresi 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsā yedinden mahfil-i kazāya vārid olub mazmūnında haremeyn-i şerīfeyn evkāfindan karye-i Kabālada vāki' Nasūh Çavuş bağı dimekle ma'rūf bağın icāresi her senede biner akçede iken Mardin halkından 'Ali Çelebi ibni Mevlānā 'İsā zikr olunan bağa yılda ikişer yüz akçe ziyāde ile her senesi bin iki yüz akçeye tārīh-i tezkireden otuz seneye her üç senede bir 'akd-i icāre itmek üzere isticār ve kabūl itmegin zikr olunan bağı üslub-ı mezbūr üzere her sene bin iki yüz akçeye müşārun-ilyh 'Ali Çelebiye icāreye virilüb sāl be-sāl lāzım gelen icāreyi teslīm itmek üzere yedine tezkire virildi ki vekīlimiz Mevlānā İbrāhim ma'rifetiyle kayd-ı sicill idüb bağı mezbūrı zabt eyleye deyu mastūr ve mukayyed olmağın mezkūr 'Ali Çelebi talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī tārīhe (fī 21 Zīlhicce sene seb'a ve elf).

Şuhūdū'l-hāl Seeyid 'Abdul'ālī bin Seyyid Kāsım Emīr Çelebi ibni el-Hāc 'Abdulhay Mahmūd Çelebi ibni Ahmed Efendī ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 773

Müteveffā Evānis bin Dāvidin zevcesi olan Hāva mahfil-i kazāda Evānis bin (?) muvācehesinde da'vā kılub mezbūr Evānis geçen sene zevcimin ğarzını zabt idüb icāresin taleb iderim didikde mezbūrdan su'āl olundukda zikr olunan ğarzi mezkūrenin zevci işbu Serābyon (Evānis) dokuz ğuruşa bana icāreye virüb icāresin bi't-tamām benden alub kabz itdi deyu cevāb virüb mezkūr Serābyondan su'āl olundukda zikr olunan ğarzi mezkūr Evānise dokuz ğuruşuna icāreye virüb dokuz ğuruşu bi't-tamām

alub kabz itdim deyu mukırr ve mu'terif olmağın mā-vaka'a mezbüre Hāva talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī 23 Zılhicce sene seb'a ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Emīr Çelebi ibni el-Hāc 'Abdulhay Emīr 'Abd Çelebi ibni el-Hāc Mansūr 'Ali Çelebi ibni Molla Mūsā ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 779

Molla Hüseyin bin Şāh Veled mahfil-i kazāda Kıkī tā'ifesinden karye-i Baba Mahmūd sākinlerinden Şāh Hüseyin bin Mīkā'il mahzarında ikrar idüb mezbür Şāh Hüseyin karye-i Ebū Kāle (?) tobrağında zirā'at eyledüğim buğdayı tarlaya karīb dikenlige āteş salub ol sebeb ile āteş gelüb tarlamı yakdı deyu üzerine da'vā idüb ikāmete beyyine sadedinde iken araya müslimūn-ı muslihūn girüb es-sulhı hayrun fehvāsıyla 'āmiller olub da'vā itdüğim buğday tarlasını dört müdd arpayı tarh-i kitābdan on dört güne değın mehil virdim ki getürüb bana edā ide min-ba'd bu husūsda mezbür ile bi-vechi mine'l-vücūh ve sebeb-i mine'l-esbāb da'vām ve mütālebem (kalmadı) zimmetini ibrā ve iskāt itdim deyicek mezbür Şāh Hüseyin mukırr-ı mezkūrun bi'l-muvācehe ikrārını tasdik ve sulhı kabül ve bedel-i sulh olunan dört müdd arpayı tarh-i kitābdan on dört güne degin virüb edā ideyim deyu mukırr ve mu'terif olmağın mā-vaka'a tarafeynin rızā ve talepleriyle kayd-ı sicill olundu. Fī tarīhe (ff'l-yevmi's-sādis vel 'ışrın Zılhicce'ti'l-harām sene seb'a ve elf).

Şuhūdū'l-hāl Molla Mehmedcan bin 'Alican el-mü'ezzīn 'Abdul'azīz Çelebi ibni Mehmed Çelebi eş-Şirvānī Zeynī Çelebi ibni el-Hāc Şerefüddīn 'Abdulhay bin Molla 'Ali ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 787

Müteveffā Hācı Mehmed bin 'Abdullatīfin oğlu Şa'bān mahfil-i kazāda müteveffā-yı mezbūrun zevcesi Hāciye Zehrā Hātūn binti Süleymān mahzarında ikrar idüb babam mezkūr Hācı Mehmed Mardin zimmīlerinden İřū'a bin Mansūr ve Sefer bin Cānī (?) ve 'Abdul'azīz bin 'Atāya ve Şammās Canyos (?) bin 'Abdulğanīye her biriye bin sikke zeheb ki cümle dört bin sikke olur emānet tarikiyle virdim ki kendine inek getürüler deyu da'vā iderdim ve mezbüre zikr olunan dört bin sikke benimdir ben virdim girü Halebde mezkūrlardan alub kabz itdim deyu cevāb virdi hālen meblāğ-ı

merkümdan bana düşen hisseyi mezbûre Zehrâdan alub kabz idüb zimmetini zikr olunan dört bin sikke da'vâsından ibrâ ve iskât itdim min ba'd dört bin sikke zehebin husûsunda mezkûre ile ve oğulları Hâcî Ahmed ve 'Abdulvehhâb ile ve mezkûrün İşû'a ve Sefer ve 'Abdul'azîz ve Şammâs Canyos ile bi-vechi mine'l-vücûh ve sebeb-i mine'l-esbâb da'vâm ve mütâlebem ve ahz u i'tâm kalmadı cümlesinin zimmetlerini husûs-ı mezbûrdan ibrâ-i tām ile ibrâ ve iskât itdim şöyle ki ba'de'l-yevm mazmûn-ı hüccete muhâlif da'vâ idecek olursam 'inde'l-hükkâm mesmû'a ve makbûle olmayub zür u bühtân olsun deyicek mezbûre Zehrâ Hâtûn mukırr-ı mezkûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdîk ve tahkîk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî 28 Zîlhicce sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl el-Hâc Emîr 'Abd bin el-Hâc Maksûd es-Seyyid 'Abdul'âlî bin es-Seyyid Kâsım Molla 'Omân bin 'Abbâs el-Hâc Şerefüddîn bin Zeynel'âbidîn Zeynî Çelebi ibniyye Mehmed bin el-Hâce Fahrüddîn Bünyâd bin 'Abdurrezzâk ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 789

Karye-i Zük-ı Ebû'l-'Ülâdan katl olunan Pîrî bin Mehmedin eytâm-ı siğârı olan Mîrzâ 'Ali ve Ahmed vülâdî üzerlerine kibel-i şer'den vâsî nasb olunan Molla Şeyh Emîr bin Pîrî vesâyete ve zevcesi Tebrîz binti Suvâr tarafından Zeynel'âbidîn ibni Çelebi ve Hasan bin Cum'a şehâdetleriyle vekâleten mahfil-i kazâda karye-i mezbûreden Süleymân bin Süfî Mîrek ve Mehmed bin Maksûd ve Maksûd bin Cemâl ve 'Abbâs bin Cündî ve Hayro bin Şerîf ve Temür bin Şefkat muvâcehesinde da'vâ kılub mezbûrün mezkûr Pîriyi âlet-i harb ile urub katl itdiler şer'le diyet-i demi mezkûrlardan taleb iderim didikde mezbûrlardan su'âl olundukda inkâr ile cevâb virüb müdde'iden da'vâsına muvâfık beyyine taleb olundukda beyyinem yokdur mezbûr Pîriyi urub katl itmedüklerine yemîn bi'l-lah eylesünler deyu yemînlerini taleb eyledüğinden mezbûr Süleymân ve Mehmed ve Maksûd ve 'Abbâs ve Hayro ve Temüre yemîn teklîf olundukda mezkûr Pîriyi âlet-i harb ile urub katl itmedüklerine ve 'ilm u haberleri olmaduklarına yemîn bi'l-lah idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî evâhir-i şehri-i Zîlhicce sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Emrullah Çelebi ibni 'Abdussettâr Çelebi Ahmed Çelebi ibni Molla Şâhkulî 'Abdulkâdir bin Emîr 'Ali Haydâr bin el-Hâce 'Ali Zeyne'l-'âbidîn

bin Halîl Zeynî Çelebi ibni el-Hâc Şerefüddîn Mahmûd bin el-Kek (?)
ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 790

Karye-i Zük-ı Ebû'l-Ülâdan katl olunan 'Arbo bin Süfî Mirekin li-ebeveyn karındaşı Süleymân asâlati 'an nefsihi ve zevcesi Sâliha binti Kâsım ve karındaşı Hüseyin taraflarından vekâleten ba'de an sebt-i vekâletihî 'anhumâ bihâ hüve tarîka şer'an ve sağîreteyn kızları Fâtıma ve Hâciye taraflarından vesâyeten mahfil-i kazâda karye-i mezbûreden Şeref bin Hemo muvâcehesinde da'vâ kılub hâlen on aydır ki mezkûr Şeref gece karındaşım 'Arboyu bağında kılıç ile urub katl idüb küllî ta'addî eyledi hâlen diyet-i demini asâleten ve vekâleten ve vesâyeten mezkûrdan taleb iderim didikde mezbûr Şerefden su'âl olundukda inkâr ile cevâb virüb müdde'iden beyyine taleb olundukda beyyinem yokdur karındaşımı urub katl itmedüğine yemîn bi'l-lah eylesün deyu yemîn taleb eyledüğinden mezbûra yemîn teklîf olundukda mezbûr 'Arboyu urub katl itmedüğine ve 'ilm u haberi olmaduğuna yemîn bi'l-lah idüb talebiyle kayd-ı sicill olundı. Fî târîhe (fî evâhir-i şehr-i Zîlhicce sene seb'a ve elf).

Şuhûdü'l-hâl Emîr Çelebi ibni el-Hâc 'Abdulhay 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsâ Molla 'Abdul'azîz bin Mehmed el-'Ameş Meylik bin Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 791

Mardin halkından müteveffâ Hacı Mehmed bin 'Abdullatîfin zevcesi Zehrâ Hâtûn binti Süleymân mahfil-i kazâda Mardin zimmîlerinden İşû'a bin Mansûr mahzarında ikrâr idüb hâcc-ı şerîfe müteveccih olduğında mezbûr İşû'a bin sikke zeheb virdim ki Halebe degin benim için götüre Halebe varduğımızda bin sikkeyi mezbûrdan bi't-tamâm ve'l-kemâl alub kabz itdim zimmetinde zikr olunan bin sikkeden bir sikke kalmadı deyicek mezbûr İşû'a mukirre-i mezkûrenin bi'l-muvâcehe ikrârını tasdik ve tahkîk idüb talebiyle işbu vesîka ketb olunub yedine vaz' olundu ki 'inde'l-hâce izhâr idüb temessük idine. Tahrîren fî'l-yevmi's-sâmin ve'l-ışrîn şehr-i Zîlhicce min şuhûr sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl el-mezbûrûn-ı re's-i sahifeti'l evvelin (el-Hâc Emîr 'Abd bin el-Hâc Maksûd es-Seyyid 'Abdul'âlî bin es-Seyyid Kâsım Molla 'Omân bin

‘Abbās el-Hāc Şerefüddīn bin Zeynel’ābidīn Zeynī Çelebi ibniyye Mehmed bin el-Hāce Fahrüddīn Bünyād bin ‘Abdurrezzāk ve ğayrihim mine’l-hāzırīn).

B. 793

‘Abdulvehhāb bin Mehmed mahfil-i kazāda Şammās İşū’a bin Circis muvācehesinde da’vā kılub mezkūr Şammās İşū’a babası zimmetinde olan altı altun deynimin edāsına kefildir hālen meblāğ-ı merkūmı mezbürdan kefāleti mūcibince taleb iderim didikde mezbürdan su’āl olundukda kefālete ikrār idüb lākin meblāğ-ı merkūmdan yirmi iki altun kalub on altun Hācı Ahmed bin Hācı Mehmed mukābele vir deyu üzerime havāle idüb mezkūra teslīm itdim ba’de’l-hesāb on iki altun kaldı deyu cevāb virüb mezbūr ‘Abdulvehhāb on altunı Hācı Ahmede teslīm itdügini inkār idüb mezbūr Şammās İşū’adan cevābına muvāfik beyyine taleb olundıkda beyyinem yokdur on altunı Hācı Ahmed benden alub kabz itdügine mezbürun ‘ilmi lāhıkk olmaduğına yemīn bi’l-lah eylesün deyu yemīn taleb eyledüğinden mezbūra yemīn teklīf olundıkda yemīn bi’l-lah idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrire 2 Muharrem sene seb’a ve elf.

Şuhūdü’l-hāl el-mezbūrün-ı a’lā (Emīr Çelebi ibni el-Hāc ‘Abdulhay Fethī Çelebi ibni Molla Mehmed Molla Ahmed bin el-Hāc Mehmed ve ğayrihim mine’l-hāzırīn).

B. 795

‘Abdulhay bin Mahmūd mahfil-i kazāda Kāsım bin Molla Mehmed muvācehesinde da’vā kılub mezbūra yirmi ğuruş virdim ki bakla alub bey’ idüb ne mikdār çıkarsa mābeynimizde olan yirmi ğuruş mezbürdan taleb iderim didikde mezbürdan su’āl olundıkda inkār ile cevāb virüb müdde’iden beyyine taleb olundıkda imdī beyyinem hāzır degildir kendüne bakla için yirmi ğuruş virmedüğüme yemīn bi’l-lah eylesün deyu yemīn taleb eyledüğinden mezbūra yemīn teklīf olundıkda yemīn bi’l-lah idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī 3 Muharrem sene seb’a ve elf.

Şuhūdü’l-hāl Fethī :Çelebi ibni Molla Derviş İbrāhim Çelebi ibni Pīr Mehmed Çelebi Molla Ahmed bin el-Hāc Mehmed ve ğayrihim mine’l-hāzırīn.

B. 796

Şehir kethüdası Murād Ağa bin Kara Veli mahfil-i kazāda Emīr Mehmed Çelebi ibni Emīr Feyyāz Çelebi ve Mehmed bin Şeyh Mūsā ve Dellāl bin ‘Abduddā’im mahzarlarında takrīr-i kelām kılub Mardinde vāki’ olan boya-hāne ve kapan ve bāzār-ı esb ve ağnām ve boya-hāne-i Karadere ve ebvāb-ı selāse tevābi’ ve levāhıkiyla işbu sene seb’a ve elf zılka’desinin on yedinci gününden bir seneye varınca Mardin voyvodası fahrū’l-efāhim ve’l-ekārim Ca’fer Ağa zīde kadruhudan üç yüz bin ve kırk bin akçeye ‘uhdeme alub kabūl ve iltizām itdim ki altını iki yüz kara akçeye ve ğuruşu yüz kırk üç kara akçeye ve arslānī ğuruşu yüz otuz iki kara akçeye ve şahīyi on birer kara akçeye virüb edā ideyim hālen mezkūruları tārīh-i mezkūrdan bir seneye varınca mukāta’at-ı mezkūreye ğalle şerīk itdim ki ne mikdār asıl ve ziyān olursa mābeynimizde ‘alā’s-seviyye ola deyicek mezkūr Emīr Mehmed Çelebi ve Mehmed ve Dellāl mukırr-ı mezkūrun vech-i meşrūh üzere bi’l-muvācehe ikrārını tasdīk ve şirketi kabūl idüb māvaka’a tarafeynin rızā ve talebleriyle kayd-ı sicill olundu. Fī 28 Zilhicce sene seb’a ve elf.

Şuhūdū’l-hāl Emīr Ahmed Ağa ağa-yı ‘azebān-ı Mardin Üstād Mahmūd bin Şeyh Pīrī Mehmed bin Halīl el-Batas (?) Mahmūd bin el-Hāc Şerefüddīn Hāfız bin Molla Hüseyin bin Kōr Cum’a Mehmed bin Bārī ve ğayrihim mine’l-hāzırın.

B. 798

Müteveffā Hācı Mehmed bin ‘Abdullatīfin zevcesi Zehrā Hātūn binti Süleymān mahfil-i kazāda Mardin zimmīlerinden Sefer bin Cānī (?) mahzarında ikrār idüb hācc-ı şerīfe müteveccih olduğım da mezbūr Sefere bin sikke zeheb virdim ki Halebe degin benim için götüre Halebe varduğım da bin sikkeyi mezbūrdan bi’t-tamām ve’l-kemāl alub kabz itdim zimmetinde zikr olunan bin sikkeden bir sikke kalmadı deyicek mezbūr Sefer mukırr-ı mezkūrun bi’l-muvācehe ikrārını tasdīk ve tahkīk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī 28 Zilhicce sene seb’a ve elf.

Şuhūdū’l-hāl el-Hāc Emīr ‘Abd Çelebi ibni el-Hāc Maksūd es-Seyyid ‘Abdul’ālī bin es-Seyyid Kāsım Molla ‘Osmān bin ‘Abbās el-Hāc Şerefüddīn Zeynel’ābidīn Zeynī Çelebi ibniyye Mehmed bin el-Hāce Fahrüddīn Bünyād bin ‘Abdurrezzāk ve ğayrihim mine’l-hāzırın.

B. 799

Budur ki Hacı Ahmed ve 'Abdulvehhâb ibni Hacı Mehmed mahfil-i kazâda İşû'a bin Mansûr ve Sefer bin Cânî (?) ve 'Abdul'azîz veled-i 'Atâya mahzarlarında ikrâr idüb vâlidemiz Zehrâ Hâtûn hacc-ı şerîfe vardıkda mezkûrlara ve Şammâs Canyos bin 'Abdulğanîye dört bin sikke emânet tarîkiyle virdim ki Halebde kendüne teslim ideler Halebe vardıklarında zikr olunan dört bin sikkeyi vâlidemiz mezbûrlardan bi't-tamâm ve'l-kemâl alub kabz itdi zikr olunan dört bin sikke husûsunda mezbûrûn ile ve Şammâs Canyos ile bi-vechi mine'l-vücûh da'vâmız ve mütâlebemiz yokdur didiklerinde takrîrleri mezkûrûn İşû'a ve Sefer ve 'Abdul'azîz talebleriyle kayd-ı sicill olundu. Fî 28 Zîlhicce sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Emîr 'Abd Çelebi ibni el-Hâc Maksûd Şeyh Bünyâd bin Şeyh İbrâhim Seyyid 'Abdul'âlî bin Seyyid Kâsım el-Hâc Dervîş bin Kâsım Emîr 'Ali bin el-Hâc Şâh Hüseyin Hâce 'Ali bin el-Hâc Mahmûd ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 801

Allahkulı bin Veli mahfil-i kazâda Ahmed bin Receb muvâcehesinde da'vâ kılub mezbûra sekiz ğuruşa bir bârgîr üç aya degin bey' idüb hâlen yaşlıdır.

B. 804

Mardin kazâsında vâki' Dekûk-ı Ğarbî nâm karyede Şâh Hüseyin bin Dâvid meclis-i şer'-i şerîfde yine karye-i mezbûreden 'Abdulmevlâ bin İbrâhim muvâcehesinde takrîr-i da'vâ kılub didi ki mezkûr 'Abdulmevlâ bundan akdem beni zaleme tâ'ifesine ğammaz itmekle üç yüz ğuruşımı aldırub ve taht-ı nikâhında olan Çünî binti Mehmed nâm zevcemi cebren ve kahren ıtlâk itdürüb ben dahî talâk-ı vâhid ile ıtlâk eylemiş idim hâlen mezkûre zevcemin rızâsıyla tecdîd-i nikâhın taleb iderim didikde mezkûre Çünî ihzâr olunub mezbûr zevcine tecdîd-i nikâh ile varmağa rızân var mıdır denildiginde vardur deyu rızâ virmegin nikâhı zeyl-i hüccetde mastûr olan müselmânlar huzûrunda tecdîd olunub mâ-vaka'a tarafeynin rızâ ve talebleriyle kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fî evâhir-i şehri Zîlhicce min şuhûr sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hāl Zeynel'âbidîn bin Mehmed Süleymân bin Hâdido Mustafa bin Mehmed 'Abdul.... bin Ziyâd Mehmed bin Seker ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 808

Karye-i Kal'ati'l-Mir'âtdan Şâh Melek binti Kas (?) Dâvid mahfil-i kazâda karye-i mezbûreden Ezrak bin İşû'a mahzarında takrîr-i kelâm kılub geçen sene mezkûrun kızı Seydiyi oğlum sağır Mansûra velâyet ile nâmzed idüb ve nişân deyu bir sikke altun ve bir dubârâ destmâl kendüne virdim hâlen velâyet ile mezkûreden ferâğat idüb vazgeldim ve teslim itdüğim bir sikke altunı ve destmâlî mezbûrdan alub kabz idüb min ba'd bu husûsda mezbûr ile da'vâm ve mütâlebem kalmadı deyicek mezbûr Ezrak mukırr-ı mezkûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî 3 Muharrem sene semân ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Emîr Ahmed Çelebi ibni Emîr Feyyâz Çelebi Yûsuf bin Ya'kûb 'Abdulahad bin Seydî İshak bin Habîb 'İsâ bin Şam'ave ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 809

Budur ki dellâllardan İlyâ bin Berho mahfil-i kazâda Süleymân bin 'Abdullah mahzarında ikrâr idüb bundan akdem sekbânlar tâ'ifesinden bir sekbân işbu meclisde hâzır olan kara kürd kılıcı sük-ı sultânide bey' itmege bana virdi ben dahî kılıcı derüb üç ğuruşa mezbûr Süleymâna bey' idüb ve üç ğuruşu sekbân alub kabz itdi deyu mukırr ve mu'terif olmağın ikrârı mezbûr Süleymân talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî 7 şehr-i Muharrem sene semân ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Ahmed Efendi ibni Emîr Feyyâz Çelebi Murâd Ağa ibni Kara Veli Ahmed bin 'Ali ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 811

Kıki tâ'ifesinden Hanife binti Yûsuf mahfil-i kazâda Süleymân Çelebi ibni 'Abdullah mahzarında ikrâr idüb işbu meclisde hâzır olan kürd kılıcı nâ-bedîd olan oğlum Veli bin Mahmûdun mülk kılıcıdır deyu da'vâ iderdim mezkûr dahî inkâr iderdi ikâmete beyyine sadedinde iken araya muslihûn girüb da'vâ itdüğim kılıcı mezbûr ile iki ğuruşa inkârdan sulh eylediler ben dahî sulh-ı mezbûrî kabul idüb ve bedel-i sulh

olunan iki ğuruşu mezbürdan alub kabz idüb zimmetini kılıç da'vāsından ve oğlının nā-bedīdliĝi husūsunda ibrā ve iskāt itdim min ba'd da'vām ve mütālebem kalmadı deyicek mezbür Süleymān Çelebi mezküre Hanīfenin bi'l-muvācehe ikrārını tasdik ve 'an inkār sulhı kabül idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī tārīhe (fī 7 şehr-i Muharrem sene semān ve elf).

Şuhūdū'l-hāl Emīr Çelebi ibni el-Hāc 'Abdulhay 'Ali Çelebi bin Molla 'İsā Seyyid 'Abdul'ālī bin Seyyid Kāsım Seyyid Hāşim el-Nısbīn el-Hāc Hasan el-Nısbīn ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 816

Ramazān bin Evliyā mahfil-i kazāda Haydar bin Mahmūd muvācehesinde da'vā kılub mezkürda işbu Şeyh Mūsā bin Mehmed 'Ali kefāletiyle on iki ğuruş deynim vardır taleb iderim didikde mezbürdan su'al olundukda meblāĝ-ı merkūma ikrār idüb ve kefil-i mezbür kefālete mu'terif olmaĝın mā-vaka'a mezbür Ramazān talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrire fī 9 Muharrem sene semān ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Seyyid 'Abdul'ālī bin Seyyid Kāsım Pīr Hüseyin bin el-Hāc Mehmed ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 818

Müteveffıye Fātıma Sultān binti Mehmed Çelebinin vālidesi Canbeşe binti Mü'min ve hemşireleri Aĝa Sultān ve Perihān taraflarından Molla Ahmed bin el-Hāc Mehmed ve Molla Pīr Hüseyin bin el-Hāc Mehmed şehadetleriyle husūs-ı ātıye vekāleti isbāt iden Süleymān bin Murād mahfil-i kazāda müteveffıye-i mezbürenin zevci Seyyid Ahmed bin Seyyid Hāşim mahzarında ikrār idüb mezküre Fātıma Sultānın mezbürun zimmetinde olan sekiz bin akçe mehr-i mu'ahherinden mezbürāt müvekkilātıma intikāl iden hisselerin mezkürdan taleb eyledüĝimde bin akçe mehr-i mu'ahheri ikrār idüb ziyādeyi inkār itmekle münāza'a-i kesire ve muhāsama-i tavile vāki' olub ikāmete beyyine sadedinde iken araya müslimün-ı muslihün mutavassıtün olub e's-sulhu hayrün fehvasıyla 'āmiller olub sekiz bin akçeden müvekkilātıma düşen hisseyi on ğuruşa sulh eylediler ben dahī sulh-ı mezbürı vekāleten kabül idüb ve bedel-i sulh olunan on ğuruşu mezbürdan alub kabz idüb min ba'd bu husūsda ne benim ve ne mezkürāt müvekkilātım mezbür Seyyid Ahmed ile bi-vechi mine'l-vücüh ve sebab-i mine'l-esbāb da'vā ve

ve bir çarşaf ve bir bürd kaftān ve bir mā'ī kaftān ve bir ve yedi batman yün emānet tarīkiyle vāz' itdim şer'le taleb iderim didikde mezkūr Nīsāndan su'al olundukda inkār ile cevāb virüb mezbüre Cānibeden da'vāsına muvāfık beyyine taleb olundıkda beyyinem yokdur zikr olunan esbābı yanında emānet tarīkiyle vaz' itmedüğüme yemīn bi'l-lah eylesün deyu yemīn taleb eyledüğinden mezbūr Nīsāna yemīn teklif olundukda mezbüre Cānibe a'lāda mastūr olan esbābı yanında emānet tarīkiyle vaz' itmedüğüne yemīn bi'l-lah idüb talebiyle kayd-ı sicill olundı. Tahriren fi'l-yevmi'l-hāmis-i 'ışrīn şehri Muharrem sene semān ve elf.

Şühüdü'l-hāl 'Abdulkādir kethüdā ibni Emīr Ahmed Pīr Üveys bin Mehmed 'Ali Meylik bin Hüseyin 'Ali bin 'Abdulkādir kethüdā ve ğayrihim mine'l-hāzırīn.

B. 833

Karye-i Kal'ati'l-Mir'ātdan müteveffā Şammās Cum'a bin 'Abdulahadın zevcesi Cānibe binti İşū'a mahfil-i kazāda müteveffā-i mezbūrun cedd-i sahīhi olan Nīsān bin Yūsuf mahzarında ikrār idüb zevcim mezkūr Şammās Cum'anın zimmetinde olan mehr-i mu'ahherimi ve mezkūr Nīsān ile karye-i mezkūrede vāki' olub müşterek olduğu nısf dārından ve kürüminden ve nuhās ve rassāsından ve halı ve kilimlerinden ve nukūdından ve bi'l-cümle muhallefātından intikāl iden rub'ımı 'alā sebīli't-tehārüc mezbūr ile on altı altuna sulh eyledim ve bedel-i sulh olunan on altı altını mezkūrdan alub kabz idüb zimmetini bakiyye-i hissemden ibrā ve iskāt itdim min ba'd zevcim muhallefātından mezbūr Nīsān ile bi-vech-i mine'l-vücūh ve sebeb-i mine'l-esbāb da'vā ve mütālebem ve ahz u i'tām kalmadı deyicek mezbūr Nīsān mezbüre Cānibenin bi'l-muvācehe ikrārımı tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundı. Fī tārihe (fī 18 Muharrem sene semān ve elf).

Şühüdü'l-hāl Emīr Çelebi ibni el-Hāc Şerefüddīn Seyyid 'Abdul'ālī bin Seyyid Kāsım Mansūr bin 'Abdullah el-Bevvāb Mehmed bin Mehmedcan el-Siğār Behnī (?) bin Şems Şam'a bin Şems ve ğayrihim mine'l-hāzırīn.

B. 835

Serābyon bin Dāvid mahfil-i kazāda karındaşı müteveffā Evānis bin Dāvid el-mezbūrun yetīmeyn-i sağīreyn üzerlerine kibel-i şer'den vasī nasb olunan 'ammūleri

Mūsā mahzarında ikrār idüb mezkūr Evānisin zimmetinde mezbūr vasīnin muvācehesinde şuhūd-ı ‘udūl ile isbāt itdügim kırk yedi altunı hālen merküm vasīden bi’t-tamām ve’l-kenmāl alub kabz itdim zikr olunan kırk yedi altundan mezbūr Evānisin zimmetinde bir akçe ve bir habbem kalmadı deyicek mezbūr Mūsā mukırr-ı mezkūrun bi’l-muvācehe ikrārını tasdīk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī tārīhe (fī 21 şehr-i Muharrem sene semān ve elf).

Şuhūdü’l-hāl Ni’metullah bin ‘Abdullah Mehmed bin Kāsım bin Mahmūd Ağa ‘Abdussettār bin Eflāk Şeyh Mūsā bin el-Hāc Mehmed ve ğayrihim mine’l-hāzırın.

B. 845

Savur kazāsına tābi’ karye-i Kılletden Mes’ūd bin Tomī mahfil-i kazāda ‘ammūsi oğlu İlyā bin Habīb mahzarında ikrār idüb mezkūrun bu senede vāki’ olan cizyesi harāccımız olan kimesne benden taleb itmekle ben dahī gelüb mezbūrun harācını mezbūrdan otuz şāhī alub kabz itdim ki harāccıya İsāl ideyim deyicek mezbūr İlyā tasdīk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī tārīhe (fī selh-i Muharrem sene semān ve elf).

Şuhūdü’l-hāl Meylik bin Hüseyin ‘Abdulhay bin Molla ‘Ali Kas Margos(?) ve ğayrihim mine’l-hāzırın.

B. 856

Budur ki Hamna ‘azablarının olan dergāh-ı ‘ālī yeniçerilerinden fahrü’l-akrān ‘Ali Beşenin vekīli olan Kurd Beşe bin ‘Abdullah mahfil-i kazāda Sürgüci tā’ifesinin mīr-i ‘aşireti olan Rüstem Beg ibni Velican Beg tarafından tasdīk-i ātiye vekīli olan karye-i Bārmānadan Hüseyin bin Yūsuf mahzarında ikrār idüb Hamna ‘azablarının mevāciblerinden Sultān Hüseyin Beg tevcīhinden kātib Mehmed Çelebi ma’rifetiyle müvekkilim için mezkūr Rüstem Begin üzerine sicill itdügim on yedi bin akçeyi mezkūr Rüstem benden bi’t-tamām ve’l-kemāl vekāletim mücibince alub kabz ve ahz itdim zimmetinde zikr olunan on yedi bin akçeden bir akçe ve habbe kalmadı deyicek mezbūr Hüseyin mukırr-ı mezkūrun bi’l-muvācehe ikrārını tasdīk ve tahkīk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī 28 Muharrem sene semān ve elf.

Şuhüdü'l-hāl 'Abdî Çelebi ibni el-Hâce 'Abdulhay Emîr Çelebi ibni el-Hâce Şerâfüddîn Mahmüd ahiyye Meylik bin Hüseyin Ahmed bin 'Ali ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 861

KİKİ tâ'ifesinden Hasan bin Kalender mahfil-i kazâda tâ'ife-i mezbûreden Bahtiyâr bin Feyyâz mahzarında ikrâr idüb mezbûr Bahtiyâr benim bir kuyu arpamı zâyi' ve telef itdi deyu da'vâ iderdim mezbûr inkâr iderdi hâlen müselmânlar vâsıtasıyla da'vâ itdügim arpayı iki buçuk müdd arpaya mezbûr ile sulh eyledim ve bedel-i sulh olunan iki buçuk müdd arpayı mezbûrdan alub kabz idüb zimmetin bakiyyesinden ibrâ ve iskât itdim min ba'd bu husûsda mezkûr ile da'vâm ve mütâlebem kalmadı deyicek mezbûr Bahtiyâr mukırr-ı mezkûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdîk ve sulh-ı mezbûri kabûl ve bedel-i sulhdan zimmetini ibrâ ve iskât itdim didikden sonra mezbûr Hasanın ikrârı ve mezkûr Bahtiyârın tasdîki tarafeynin rızâ ve talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî 2 şehr-i Safer sene semân ve elf.

Şuhüdü'l-hāl İbrâhim Çelebi ibni Pîr Mehmed Çelebi Hamza bin Mehmedcan Kurd bin Bahş Hacı Muhyiddîn bin Mustafa Meylik bin Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 873

Karye-i Deyr-i İlyâdan Hannâ bin İşû'a mahfil-i kazâda oğlu Suyûrî (?) muvâcehesinde da'vâ kılub mezkûr Suyûrî evimden yüz elli batmân mazı ve bir kelle çivid alub ve sekiz yıldır ki altı müdd buğday ile yirmi beş müdd arpamı yine alub ve iki inegimi bey' idüb hâlen yüz elli batman mazıyı ve çividi ve buğday ile arpayı ve iki inegi mezkûrdan taleb iderim didikde mezbûr Suyûrîden su'âl olundıkda inkâr ile cevâb virüb müdde'iden da'vâsına muvâfik beyyine taleb olundıkda beyyinem yokdur deyu beyyineden 'âciz ve yemîn dahî taleb itmeyüb mâ-vaka'a mezkûr Suyûrî talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî evâsıt-ı şehr-i Safer sene semân ve elf.

Şuhüdü'l-hāl Mevlânâ Himmet Halîfe el-üderris İbrâhim subaşı İbni Ferrüh Meylik bin Hüseyin Molla Pîr Hüseyin Ahmed bin 'Ali ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 874

Milli tā'ifesinden Yār Ahmed bin Kulı mahfil-i kazāda karye-i Kal'ati'l-Mir'āt zimmīlerinden Hannā veled-i Kōrkīs muvācehesinde da'vā kılub yedi senedir ki mezbūr Hannādan yirmi fiddī altun istidāne idüb hālen şer'le hakkımı kendüden taleb iderim didikde mezbūr Hannādan su'āl olundıkda inkār ile cevāb virtüb müdde'iden beyyine taleb olundıkda ihzārına üç güne mühlet taleb idüb virilüb üç günden sonra müsliminden Mūsā bin Ahī ve Pervāne bin 'Aynde (?) li-ecli'ş-şehādeh ihzār idüb mezkūr Hannānın muvācehesinde müdde'inin da'vāsına muvāfık ve kavline mutābık bā-lafz ve'l-mu'in edā-i şehādet idüb şehādetleri ba'de't-tahlifi'l-'ādī makbül olmağın müdde'i-i mezbūr talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī tārihe (fī evāsıt-ı şehr-i Safer sene semān ve elf).

Şuhūdū'l-hāl Mevlānā Bünyād nā'ib-i Koçhisār Mustafa Çelebi ibni Molla Mahmūd Meylik bin Hüseyin 'Abd bin 'Abdübākī ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 876

Budur ki müteveffā İsrāfo (?) bin 'Abduddā'imin vārisesi olan Sittü'l-Ahve mahfil-i kazāda Kas Ğarīb bin Makdesī Şa'ye mahzarında ikrār idüb mezkūr Kas Ğarīb mezbūr karındaşım hāl-i hayātında Vādī-i Devārda (?) olan bağını dokuz ak kaftāna ile iki sikke altuna bey' idüb ve kaftānları ve iki sikkeyi alub kabz itdin deyu da'vā iderdim ve mezbūr inkār iderdi hālen da'vāmı müselmānlar vāsıtasıyla mezkūr ile inkārdan beş fiddī altuna sulh eylediler ben dahī sulh-ı mezbūrı kabül ve bedel-i sulh olunan beş altını tārih-i kitābdan altı aya varınca bana edā ide deyicek mezbūr Kas Ğarīb mukırr-ı mezkūrun bi'l-muvācehe ikrārını tasdik ve 'an inkār sulh-ı mezbūrı kabül ve bedel-i sulh olunan beş altını altı aya varınca edā ideyim deyu mu'terif olmağın mā-vaka'a tarafeynin talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī evāsıt-ı şehr-i Safer sene semān ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Şeyh Mūsā bin el-Hāc Mehmed Derviş bin Dāvidşeh el-Mansūrī Hanna bin Kas 'Abdullah el-Mansūrī 'Abdulğānī el-Hayyāt ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 878

'Ali bin Veli mahfil-i kazāda karye-i Şirinceden Ahmed bin Haydar muvācehesinde da'vā kılub mezkūr Ahmed buğday üzerine benden beş ğuruş aldı hālen

hakkımı taleb iderim didikde mezbürdan su'âl olundıkda beş ğuruşu ikrâr idüb lâkin kendüne vaz' itdim deyu cevâb virüb müdde'î-i mezbür def'i inkâr idüb müdde'î-i 'aleyhden def'e beyyine taleb olundıkda beyyinem yokdur beş ğuruşu benden alub kabz itmedüğine yemîn bi'l-lâh eylesün deyu yemîn taleb eyledüğinden mezbûra yemîn teklîf olundıkda beş ğuruşu alub kabz itmedüğine yemîn bi'l-lâh idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fi 19 şehri-i Safer sene semân ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Fethî Çelebi ibni Molla Derfviş Murâd Ağa ibni Kara Veli
Meylik bin Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 888

Karye-i Ğurs-ı Ednâdan 'Abdulkâdir bin Hasan mahfil-i kazâda karye-i mezbürdan Şîrîn bin Şemo muvâcehesinde da'vâ kılub bâzârda yüz altmış dört batman unum olub mezbür Şîrîn benden izinsiz zikr olunan unı aldı şer'le taleb iderim didikde mezbürdan su'âl olundıkda inkâr ile cevâb virüb müdde'îden beyyine taleb olundıkda Feyyâz bin Rüstem ve Hasan bin 'Abdâl edâ-i şehâdet idüb didiler ki mezbür 'Abdulkâdirin bâzârda yüz altmış dört batman unı olub mezbür Şîrîn gelüb zikr olunan yüz altmış dört batman unı bizim huzûrumuzda alub kabz itdi deyu şehâdet idüb şehâdetleri ba'de't-tahlîfi'l-'âdî hîn-i kabûlde vâki' olmağın müdde'î-i mezbür talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî evâhir-i şehri-i Safer sene semân ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Hüseyin 'Ali Çelebi ibni Mehmed Beg Derviş Mehmed bin
Kâsım Meylik bin Kâsım Emîr Hâc bin Haydar ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 891

Şer'-i şerîf cānibinden olan mahbûsların pāsbānı Mehmed bin Ahmed nām 'arab takrîr-i kelām kılub bu gice 'işâ namazı vaktinde dört müsellaḥ âdem habishâne üzerine gelüb habis kapusunu kırub kopardı mahbûs olan Ramazān bin Mustafa el-hisārî ve İshak bin Hadde (?) ve Deyr-i İlyādan Hamîs zımmî ve 'Abdulfâl Mansûrî ve Kal'atü'l-Mir'âtdan Hannâ bin Züleyhâyı cebren çeküb alub gitdiler mâni' olmak istedüğimde sen bizim yārânımızı tutarsın deyu beni katl itmek istediler üzerlerine varıub tehabbüs olunmak taleb iderim didikde cānib-i şer'den bu fakîr varub nazar itdükde fi'l-vâki' kapunun ökçesi meksür ve demür rezzesi bozulmuş bulub ve mezbür Ramazānın bir köhne yağmurluk ve bir kilim ve bir köhne yasduğı ve Hadde oğlunun kayasa kuşak ve

bir mâvi destmâli habîsde kalmağın vâki' hâli muhızırbaşı Meylik (?) ve Ahmed ve mezbûr Mehmed talebleriyle kayd olundu. Fî ğurre-i Rebî'i'l-evvel sene semân ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Memî merdüm-i Efendi Molla Mehmed hatîb 'Ali bin Hüseyin Debbâğ Şeyh Mûsâ bin 'Abdurrahman Mehmed bin Dervîş ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 897

Millî tâ'ifesinden karye-i Hozândan Veli bin Kemâl mahfil-i kazâda mîr-i 'aşireti olan Hân 'Abdâl Beg ibni Muzaffer Beg mahzarında takrîr-i kelâm kılub dört senedir ki baş ve çift ve boz beyâr resimlerin kimesneye edâ itmeyüb bi'l-fi'il zimmetimdedir deyicek takrîri mûmâ-ileyh Hân 'Abdâl talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târihe (fî'l-yevmi's-sâni şehri-i Rebî'i'l-evvel sene semân ve elf).

Şuhûdü'l-hâl Hüseyin 'Ali Çelebi bin Mehmed 'Ali Molla Pîr Hüseyin bin Mehmed Meylik bin Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 904

Hâfız Çelebi ibni el-merhûm Molla Hüseyin mahfil-i kazâda Timur bin Yardım ve 'Abdulcelîl bin Melkî mahzarlarında ikrâr idüb Vâdî-i Nebîde vâki' olub babamdan bana ve karındaşım ve hemşîreme intikâl iden bağı mezbûrâna bu sene otuz dört altına icâreye virdim idi hâlen zikr olunan otuz dört altını mezkûrândan bi't-tamâm ve'l-kemâl alub kabz idüb zimmetlerinde icâreden bir akçe ve bir habbe kalmadı deyicek mezbûr Timur ve 'Abdulcelîl mukîr-ı mezkûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdik idüb talebleriyle kayd-ı sicill olundu. Fî 6 Rebî'ü'l-evvel sene semân ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Molla Kâsım bin Şeyh Cüneyd Zeynî el-Hâc Şerefüddîn Dervîş Mehmed bin Kâsım 'Abdul'azîz Şirvânî Hüseyin Çavuş ibni 'Abdullah Meylik bin Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 909

Müteveffâ 'Abdullah bin Hannânın kızı Meryem mahfil-i kazâda Mîrîcan bin 'Abdulahad muvâcehesinde da'vâ kılub babam mezbûr 'Abdullahın mahalle-i Gölâsiyede vâki' mezkûr Mîrîcanın yedinde olub hadd-ı kiblesi tarîk ve şarkîsi 'Abdulahad mülkine ve şimâlîsi yine tarîk ve ğarbîsi İşû'a mülkine mahdûd olan dârda

südüsü olub zikr olunan südüs bana intikāl idüb hālen tasarruf itmek istediğimde mezbür Mīrican tasarrufıma māni' olur şer'le görülmesin taleb iderim didikde mezkūr Mīricandan su'āl olundıkda mezbüre babası mezkūr 'Abdullahın zikr olunan dārda südüsü olub ve 'ammüsü oğlu Şammās Dāvidşeh bin Şim'onun ki mahalle-i mezbürda vāki' mezkūr 'Abdullah mutasarrıf olduğu dārda hissesi olub mezbür 'Abdullah yirmi yıldır ki südüsini mezbür Şammās Dāvidşeh kendü ile müşterek olan hissesi ile mukāyaza idüb südüsü Dāvidşehin ve hisse 'Abdullahın mülki kalub ba'dehu Şammās Dāvidşeh cümle dārını karye-i Kal'ati'l-Mir'atdan Kōrkis bin Hürmüze bey' idüb ve Kōrkis bana bey' itdi deyu cevāb virüb müdde'ye mukāyazayı inkār idüb mezbür Mīrican mukāyazaya beyyine taleb olundıkda Dāvidşeh bin 'Abdul'azīz ve Hāyif bin İşū'a edā-i şehādet idüb didiler ki mezbür 'Abdullahın mezkūr Mīricanın yedinde olan dārda südüsü olub ve sābıkan dār-ı mezbürenin sāhibi olan Şammās Dāvidşehin 'Abdullahın dārında hissesi olub 'Abdullah yirmi yıldır ki zikr olunan südüsini mezbür Şammās Dāvidşehin kendü ile müşterek olan hissesi ile mukāyaza idüb südüsü Dāvidşehin ve hisse 'Abdullahın mülki kalub husūs-ı mezbürda biribiriyle da'vā ve mütālebeleri kalmadı ba'dehu Dāvidşeh cümle dārı karye-i Kal'ati'l-Mir'atdan Kōrkis bin Hürmüze bey' idüb ve Kōrkis mezbür Mīricana bey' itdi deyu şehādet idüb şehādetleri ba'de't-tahlīfil-'ādī makbūle olmağın mezbür Mīrican talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī 2 Rebī'ü'l-evvel sene semān ve elf.

Şuhūdü'l-hāl Ahmed Efendi ibni Mīr Feyyāz Çelebi Molla Pīr Hüseyin
bin el-Hāc Mehmed Meylik bin Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 912

Karye-i Zük-ı Ebū'l-Ūlādan Hācı Mehmed bin Süfī 'Ali ve Rüstem bin 'Alican ve Hasan bin Hasan mahfil-i kazāda karye-i mezbüreden Cebrā'il bin Şerīf mahzarında takrīr-i kelām kılub mezkūr Cebrā'ili üzerimize kethüdā nasb itdik ki ba'de'l-yevm vāki' musālahamızı öyle gelmiş 'ādet ve kānūn üzere görüb hizmeti edā ide didiklerinde mezbür Cebrā'il mukırrūn-ı mezkūrunun bi'l-muvācehe ikrārlarını tasdīk ve kethüdālığı kabül idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī evā'il-i Rebī'i'l-evvel sene semān ve elf.

Şuhūdü'l-hāl Hüseyin 'Ali Çelebi bin Mehmed 'Ali Meylik bin Hüseyin
Rıdvān Beg nāzır-ı mahkeme ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 922

Budur ki Cemşîd Beg mahfil-i kazâda İbrâhim Çelebi mahzarında ikrâr idüb mezkûr İbrâhim Çelebi yedinden bana yedi ğuruş vâsıl olub dimegin mukırr-ı mezkûr mezbûr İbrâhim Çelebi tasdîk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târîhe (fî 13 Rebi'ü'l-evvel sene semân ve elf).

Şuhûdü'l-hâl Rıdvân Beg emîn-i mahkemeMeylik bin Hüseyin Molla Mehmed bin Ahmed Efendi ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 926

Budur ki Kaplan bin Ağcân nâm Şemsî meclis-i şer'-i şerîfde zevcesi olan Elfiye binti İbrâhim mahzarında takrîr-i kelâm kılub kâr u kisb için hâlen bir tarafa varmağa niyet ve 'azîmet idüb şöyle ki bir seneye degin gelmiyecek olursam işbu Ahmed bin 'Aliyi vekîl itdim ki mezkûreye rızâsıyla benden talâk eyleye deyicek mezbûr Ahmed vekâleti kabûl idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fî evâ'il-i şehr-i Rebi'i'l-evvel sene semân ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Hüseyin 'Ali Çelebi ibni Mehmed 'Ali 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsâ Ni'metullah bin 'Abdullah 'Abd bin 'Abdulbâkî ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 931

Begî Ağa binti 'Abduzzebûrun müseccel vekîli olan babası mezbûr Seyyid 'Abduzzebûr mahfil-i kazâda merhûm Mevlânâ Habîb Efendinin oğlu Câbir Çelebi Efendi mahzarında ikrâr idüb mezkûre müvekkilemin merhûm Mevlânâ Habîb Efendinin zimmetinde zevci müteveffâ 'Abdussamed Efendide ve uşaklarında mahalle-i Bâbü's-Sûrda vâki' olub kendüne intikâl iden evler bahâsından ba'de külli'l-hesâb altmış beş altını kalmış idi hâlen zikr olunan altmış beş altını vekâletim mücibince mûmâ-ileyh Câbir Çelebi yedinden alub kabz itdim babası zimmetinde evler bahâsından bir akçe ve bir habbe kalmadı deyicek müşârun-ileyh Câbir Çelebi mukırr-ı mezkûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdîk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî 17 Rebi'ü'l-evvel sene semân ve elf.

Şuhüdü'l-hāl Mevlānā Dervīş bin el-merhūm Molla 'Alican 'Ali Çelebi ibni el-Hāce Hüseyin 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsā Mehmed Beg ibni Şāh 'Ali Meylik bin Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 935

Müteveffā Hāyif bin Ya'kobun li-ebeveyn karındaşı Mes'ūd mahfil-i kazāda müteveffā-yı mezbūrun zevcesi olan Seydī binti Karyākis tarafından müseccel vekīli olan zevci Kōrkis mahzarında ikrār idüb karındaşım mezkūr Hāyifin mahalle-i Zeytūnda vāki' olan dārından ve dükkānından ve anat dārından ve nuhās ve rassāsından ve kürümünden ve bi'l-cümle muhalledātından bana intikāl iden hissemi mezbūre Seydī ile 'alā sebili't-tehārüc yirmi altuna sulh eyledim ve bedel-i sulh olunan yirmi altını mezbūreden bi't-tamām ve'l-kemāl alub kabz idüb min-ba'd bu husūda ne benim mezkūre ile ve ne mezkūrenin benimle bi-vechi mine'l-vücūh ve sebeb-i mine'l-esbāb da'vā ve mütālebemiz ve ahz u i'tāmız kalmadı birbirimizin zimmetini ibrā ve iskāt itdik didikden sonra mezbūr Mes'ūdun ikrārı ve mezkūr Kōrkisin tasdīki tarafeynin talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrirre fi tārīhe (fi 18 Rebī'ü'l-evvel sene semān ve elf).

Şuhüdü'l-hāl Molla 'Abdulġaffār bin 'Abdūlmecīd Seyyid Hasan Çelebi ibni Seyyid Dervīş Molla Ahmed bin el-Hāc Mehmed Meylik bin Hüseyin 'Abdulhay bin Molla 'Ali ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 939

Budur ki Hasan bin İmāmkulı mahfil-i kazāda Molla Pīr Hüseyin bin el-Hāc Mehmed mahzarında ikrār idüb bundan akdem mezkūr Molla Pīr Hüseyin Halebe vardıkda benim kısrağımı alub katl itdin deyu da'vā iderdim hālen da'vāmdan ferāġat idüb zimmetinde kısrak da'vāsından ibrā ve iskāt itdim min-ba'd da'vām ve mütālebem kalmadı deyicek takrīri mezbūr Molla Pīr Hüseyin talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fi tārīhe (fi 19 Rebī'ü'l-evvel sene semān ve elf).

Şuhüdü'l-hāl el-mezbūrün-ı a'lā (Mevlānā İbrāhim bin Pīr Mehmed Çelebi Pīr Ahmed Çelebi ibni el-Hāce Pīr Ğayb el-Hāc Mahmūd bin Molla Maksūd -Şeyh Mehmed 'Ali en-nakīb el-Hāc 'Abd bin Üstād Ahmed). ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 941

Müteveffâ el-Hâc Dervîş bin Hüseyin 'Alinin sulbî oğlu Bekir Çelebi asâleten ve hemşireleri Hadîce ve Selîme ve Neftise ve Hediye taraflarından vekâleten mahfil-i kazâda Hamdi Efendi tarafından tasdik-i âtiye vekîl olan karındaşı Mustafa Çelebi mahzarında ikrâr idüb babam mezbûr Hâcî Dervîş vefât itdükden sonra bir siyâh bârgiri mûmâ-ileyh Hamdi Efendinin yedinde bulunub karındaşım Hasan Çelebi çeküb almak istediğinde Hâcî Dervîş bana bey' idüb ve akçesin alub kabz itdi deyüb karındaşım bey'i inkâr idüb kendü ile mürâfa'a-i şer' olundıkda araya muslihün girüb bârgirin bahâsı on beş ğuruşa sulh idüb beş ğuruşu alub kabz idüb on ğuruşu kalub hâlen zikr olunan on ğuruşu mûmâ-ileyhden asâleten ve vekâleten alub kabz idüb bârgir bahâsından zimmetinde bir akçe ve bir habbe kalmadı deyicek mezbûr Mustafa Çelebi mukırr-ı mezkûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdik ve tahkîk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târihe (fî 19 Rebî'ü'l-evvel sene semân ve elf).

Şuhûdü'l-hâl Fethî Çelebi ibni Molla Dervîş Seyyid 'Abdul'âlî bin Seyyid Kâsım 'Abd bin 'Abdulvehhâb ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 951

Şemsîlerden Muhtâr bin Hâyif mahfil-i kazâda 'Osmân Beg ibni Geyvân Beg tarafından tasdik-i âtiye vekîl olan Emîr Ahmed Çelebi ibni el-Hâce Pîr Ğâyb mahzarında ikrâr idüb bundan akdem mezkûr 'Osmân Beg koyun bazârında vâki' olan dükkânını beş ğuruş semeni makbûz ile bana bey' idüb sicill ve hüccet olundu idi ba'dehu kendü ikâle idüb ve beş ğuruşu bi't-tamâm kendüden alub kabz itdim min ba'd zikr olunan dükkânda da'vâm ve mütâlebem kalmadı deyicek mezbûr Emîr Ahmed Çelebi tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târihe (fî 26 Rebî'ü'l-evvel sene semân ve elf).

Şuhûdü'l-hâl Hüseyin bin Receb el-bazârbaşı Meylik bin Hüseyin Mehmed bin Bârî ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 962

Budur ki Hâce 'Ali bin Hâfiz mahfil-i kazâda Zülfikâr bin 'Ali Beg muvâcehesinde da'vâ kılub mezkûrda yirmi beş ğuruş deynim vardır taleb iderim didikde mezbûrdan su'âl olundıkda on beş ğuruşa ikrâr idüb ziyâdeyi inkâr itmegin

ziyādeye beyyine taleb olundıkda ‘Abdulkādir bin Emīr ‘Ali ve Pīrāvis bin Mehmed ‘Ali edā-i şehādet idüb didiler ki mezkūr Zūlfikār huzūrumuzda ikrār idüb didi ki Hāce ‘Alinin zimmetinde yirmi beş ğuruş deyni vardır deyu şehādet itdüklerinde mezbūr Zūlfikār yirmi beş ğuruşa ikrār itdim lākin on beş ğuruşu asıl māldır ve on ğuruşu ziyādedir on ğuruş ribā olmaduđına yemīn bi’l-lāh eylesün deyu yemīn taleb itmegin mezbūr Hāce ‘Aliye yemīn teklīf olundıkda nekül idüb mā-vaka’a Zūlfikār talebiyle kayd-ı sicill olundı (Hurrire fīl-yevmi’s-sāni ve’l-‘ıřrīn şehri Rebī’i’l-evvel sene semān ve elf).

Şuhūdū’l-hāl Molla Himmet el-müderriis el-Hāc Ramazān el-Rehāvī
‘Abdulhay bin Molla ‘Ali Ahmed bin İdrīs ve ğayrihim mine’l-hāzırīn.

B. 965

Koçhisārda vāki’ Hācı Beg medresesinin cābīsı olan Mehdī bin ‘Ali mahfil-i kazāda medrese-i mezbūrenin müderriisi vekīli olan Himmet Efendi mahzarında ikrār idüb mūmā-ileyh müderriisin mūrūr iden safer ayının vazīfesi vakıfda bākī kalub hālen ‘uhdeme kabūl itdim ki zikr olunan safer ayını ve hālen dođan rebī’ü’l-āhirin vazīfesi mah-ı mezkūrun āhirinde evkāf mahsūlından cem’ idüb getürüb mūmā-ileyh Himmet Efendiye teslīm ideyim deyicek takrīrini mezbūr Himmet Efendi tasdīk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundı. Fī tārihe (fī 28 Rebī’ü’l-evvel sene semān ve elf).

Şuhūdū’l-hāl ‘İsā Çelebi bin deredo Zeynī Çelebi bin el-Hāc Sadeddīn
İbrāhim Şirvānī hasan bin Receb ve ğayrihim mine’l-hāzırīn.

B. 969

Budur ki İsmā’īl bin Cevher mahfil-i kazāda Zerīf bin Hāyif nām zımmī muvācehesinde da’vā kılub mezbūra kırk altı şāhī virdim ki Recebe vire virmedi taleb iderim didikde mezbūr Zerīfden su’āl olundıkda inkār ile cevāb virüb müdde’iden beyyine taleb olundıkda Emīrhāc bin ‘Abbās ve İsmā’īl bin Mehmedşeh edā-i şehādet idüb didiler ki mezkūr İsmā’īl mezbūr Zerīfe kırk altı yeni şāhī virdi ki Recebe vire deyu şehādet idüb şehādetleri ba’de’t-tahlīf makbūle olmađın müdde’i talebiyle kayd-ı sicill olundı. Fī 3 şehri Rebī’i’l-āhir sene semān ve elf.

Şuhūdū’l-hāl ‘Ali Çelebi ibni Molla ‘İsā ‘Ali Çelebi ibni el-Hāce Hüseyinve
ğayrihim mine’l-hāzırīn.

B. 970

Budur ki karye-i Benâbîlden (?) Meryem binti ‘Abdullah meclis-i şer’-i şerîfe gelüb takrîr-i kelâm kılub hâlen dîn-i nasârâdan çıkub dîn-i islâma duhûl itdim deyu lisân-ı fasîh ile kelime-i şehâdet getirmegin sıhât-ı islâmına hükm olunub talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târîhe (fî 3 şehr-i Rebî’i’l-âhir sene semân ve elf).

Şuhûdü’l-hâl Fethî Çelebi ibni Molla Dervîş Molla Zeynel’abidîn el-Hâc ‘Abdulkadir Molla Ahmed bin el-Hâc Mehmed Mahmûd bin Ahmed Çelebi Hüseyin el-muhzır Ahmed bin ‘Ali ve ğayrihim mine’l-hâzırîn.

B. 972

Şelmî (?) tâ’ifesinden karye-i Râşidden (?) ‘Ali bin Mehmed mahfil-i kazâda karye-i mezbûreden ‘Osmân bin ‘Abdullatîf muvâcehesinde da’vâ kılub mezbûra emânet tarîkiyle bir sarı öküz vaz’ itdim taleb iderim didikde mezbûrdan su’âl olundıkda inkâr ile cevâb virüb müdde’iden beyyine taleb olundıkda karye-i mezbûreden Hüseyin bin ‘Ali ve Dâvid bin Bulut edâ-i şehâdet idüb didiler ki mezkûr ‘Ali mezbûr ‘Osmânda emânet tarîki ile bir sarı öküz vaz’ idüb huzûrumuzda alub kabz itdi deyu şehâdet idüb şehâdetleri ba’de’t-ta’dîl ve’t-tahlîf makbûle olmağın müdde’i mezbûr talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî 3 şehr-i Rebî’i’l-âhir sene semân ve elf.

Şuhûdü’l-hâl Emîr Çelebi ibni el-Hâc ‘Abdulhay Ferthî Çelebi ibni Molla Dervîş ‘Ali Çelebi el-Hâce Hüseyin ve ğayrihim mine’l-hâzırîn.

B. 976

Karye-i Karadepeden Kamerşeh binti ‘Abdulkerîm mahfil-i kazâda karye-i mezbûreden Yûsuf bin Hüseyin muvâcehesinde da’vâ kılub babam mezbûr ‘Abdulkerîmin karye-i mezbûrede vâki’ hadd-ı kıblesi mezbûr Yûsufun mülkine ve şarkîsi kezâlik ve şimâlîsi ‘Ömer bin ‘Azo mülkine ve ğarbîsi Seydî Ahmed mülkine müntehî olan kürümünden bana intikâl iden hissemi mezbûr Yûsuf tasarruf idüb vaz’-ı yed itmişdir şer’le men’ olunmasın taleb iderim didikde mezbûr Yûsufdan su’âl olundıkda iki aydır ki mezbûre Kamerşeh zikr olunan kürümde olan hissesini zevcem Haleb binti Mehmede sekiz ğuruşa bey’ idüb ve semenini bi’t-tamâm alub kabz itdi deyu cevâb virüb mezbûre Kamerşeh bey’i inkâr idüb mezbûr Yûsufdan zevcesi

tarafından ba'dehu sübütü'l-vekāle beyyine taleb olundıkda ihzārına üç gün mühlet taleb idüb virülüb üç günden sonra mezkür Yūsuf mezbüre Kamerşehi ihzār itdükde ikrār itdüğü a'lāda mahdūd olan kürümden bana intikāl iden hissemi mezbüre Halebe tārīh-i mezkürda sekiz ğuruşa bey' idüb ve meblāğ-ı merkümü alub kabz itdim idi lākin ba'zı müfsidīn var da'vā eyle deyu bana ağız virdiler zikr olunan hisseden mezbüre Haleb ile ve zevci mezkür Yūsuf ile bi-vech-i mine'l-vücüh ve sebeb-i mine'l-esbāb da'vā ve mütālebem kalmadı deyicek mezbür Yūsuf tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī evā'il-i şehr-i Rebī'i'l-āhir sene semān ve elf.

Şuhūdü'l-hāl Fethī Çelebi ibni el-Molla Derviş Mehmed bin Mehmedcan es-
şiğār Ramazān bin Hüseyin Hamza bin Mehmedcan Meylik bin Hüseyin ve
ğayrihim mine'l-hāzırīn.

B. 978

Erciş 'azablarından İsmā'ıl Bölükbaşı ibni Hayrullah mahfil-i kazāda karye-i 'Arbānın hālen mīr-i 'aşireti olan Hasan Ağa ibni Sino tarafından tasdik-i ātıye vekīl olan Bekir Çelebi ibni el-Hāc Mehmed mahzarında ikrār idüb zikr olunan 'azabların sene seb'a ve elfde müstehakk oldukları beş mevācibi için yirmi sekiz bin akçe ki yirmi bir bin 'osmānī olur bundan akdem karye-i mezbürenin mīr-i 'aşireti olan Mehmed Bege hazīne cānibinden tahvīl ve sālyāne olunub elime işbu hazīnenin işbu mühürli tezkiresi virilüb lākin Mīr Mehmed bunda olmayub firār itmekle zikr olunan yirmi sekiz bin akçeyi mezkür Hasan Ağadan bi't-tamām ve'l kemāl alub kabz itdim ki zikr olunan 'azablara īsāl ideyim deyicek mezkür Bekir Çelebi mukırr-ı mezkürun bi'l-muvācehe ikrārını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī tārīhe (fī 9 şehr-i Rebī'i'l-āhir sene semān ve elf).

Şuhūdü'l-hāl Fethī Çelebi ibni Molla Derviş Mahmūd bin elHāc
Şerefüddīn Mahmūd bin 'Abdulmecīd Mehmed ahiyyeh ve ğayrihim mine'l-
hāzırīn.

B. 983

Sürgücü cemā'atinden Seyfeddīn bin Reşo mahfil-i kazāda Mardin halkından Pīr Üveys bin Mehmed 'Ali muvācehesinde da'vā kılub karye-i Tizyāndan müteveffā Ahmed bin Mustafa karye-i mezbürede vāki' olub hadd-ı kıblesi Yūsuf bağına ve

şarkîsi tarîk ve şimalîsi sâkiyeye ve ğarbîsi yine tarîke mahdûd olan zemîni babam mezkûr Reşoya hâl-i hayâtında on sekiz altuna bey' idüb ve meblâğ-ı merkûmı zimmetinde olan on sekiz altun deyninden takâsa idüb altı yıl kendü ve altı yıl ben tasarruf itdim hâlen mezkûr Pîr Üveys tasarrufuma mâni' olur şer'le görölmesin taleb iderim didikde mezbûr Pîr Üveysden su'âl olundıkda zikr olunan zemîni mezbûr Ahmedin zevcesi işbu Sâliha binti İskender beş altun semen-i makbûz ile bana bey' itdi deyu cevâb virüb ve mezbûre Sâlihadan su'âl olundıkda zevci Ahmed Reşoya bey' itdüğini inkâr idüb müdde'iden bey'e beyyine taleb olundıkda karye-i Tizyândan Molla Cum'a bin Hüseyin ve karye-i Bârmândan Şâh Hüseyin bin Pîrî edâ-i şehâdet idüb didiler ki hâlen on iki yıldır ki mezkûre Sâlihanın zevci mezbûr Ahmed hâl-i hayâtında a'lâda mahdûd olan zemîni mezkûr on sekiz altuna huzûrumuzda bey' idüb ve on sekiz altunı zimmetinde olan zemînden takâsa itdi deyu şehâdet idüb şehâdetleri ba'de't-tahlîfi'l-'adî makbûle olmağın müdde'i-i mezbûr talebiyle kayd-ı sicill olundı. Tahrîren fî selh-i Rebi'i'l-evvel sene semân ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Meylik bin Hüseyin Hüseyin 'Akli Çelebi ibni el-Hâce Mehmed 'Ali Rüstem Beg ibni Velican Beg 'Ali Ağa ağa-yı 'azabân-ı Mardin ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 997

Budur ki Mardin halkından 'Abdul'azîz bin Şeyh Dervîş mahfil-i kazâda kassâblardan 'Abbâs bin Hasan muvâcehesinde da'vâ kılub bundan akdem Kalender Ağa bunda subâşı iken kassâblar mezkûra kırk altun sermâye virdiler ki mezbûr Kalender Ağaya at vire birkaç gün at virüb ba'dehu birağub gitmekle ba'zı kimesneler Kalender Ağaya varub kassâblar 'Abbâsa kırk altun virdiler ki sana at vire birağub gitmişdir 'Abdul'azîz şerikidir getür kırk altunu kendünden al deyu ğammaz idüb mezbûr Kalender Ağa beni yanına iletüb kolumdan asub kırk altunı benden aldı ben dahî mezkûrdan taleb iderim didikde mezbûr 'Abbâsdan su'âl olundıkda kassâblar bana kırk altun sermâye virdiler ki Kalender Ağaya akçesiyle at vireyim iki ay mîkdârı Kalender Ağaya at virdim bana bahâsından bir akçe virmedi sermâyem kalmayub durmağa iktidârım kalmamağla birağub gitdim hak kassâblarıdır benden ferâğat itmişlerdir deyu cevâb virüb kassâblardan Tâceddîn bin Maksûd ve Mahmûd bin Mehmed ihzâr olunub su'âl olduklarında mezkûra kırk altun kendü mâlımızdan sermâye

viridik ki Kalender Ağaya at vire iki ay mikdārı at virüb bahāsından kendüne bir akçe virmeyüb durmağa iktidārı kalmamağla birağub gitdi hak bizimdir kendü ile hesāblaşuruz bir nesne zuhūr iderse alavuz veyāhūd hıbe ideriz deyu cevāb virmegın mā-vaka'a mezkūr 'Abbās talebiyle kayd-ı sicill olundı. Fī evā'il-i şehri Rebr'i'l-āhir min şuhūr sene semān ve elf.

Şuhūdü'l-hāl Emīr Çelebi ibni el-Hāc 'Abdulhay Hüseyin bin Zeynī el-bazārbaşı 'Abdul'azīz bin Şeyh Mehmed Meylik bin Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 1003

Budur ki Tānil bin Dāvid mahfil-i kazāda Maksūd bin Kōrkik (?) muvācehesinde da'vā kılub hālen beş yıldır ki mezkūr benim mülkümde olan su kuyusını bana beş ğuruşa bey' idüb ve semenini bi't-tamām ve'l-kemāl alub kabz idüb hālen tasarrufuma māni' olur şer'le görölmesin taleb iderim didikde mezbürdan su'āl olundıkda zikr olunan kuyuda olan iki sülüs hissemi mezbūra beş altuna bey' idüb ve akçesin alub kabz itdim ba'dehu mīriye medyūn olmağla üzerime havāle koyub beş altını benden alub kuyudan ferāğat itdi deyu cevāb virüb mezbūr Tānil havāleyi inkār idüb cevābına muvāfık beyyine taleb olundıkda beyyinem yokdur üzerine havāle koyub beş altını giri benden almaduğına ve kuyudan ferāğat itmedüğine yemīn bi'l-lah eylesün deyu yemīn taleb eyledüğinden mezkūr Tānile yemīn teklīf olundıkda mezkūrun üzerine havāle koyub beş altını kendü almaduğına ve kuyudan ferāğat itmedüğine yemīn bi'l-lah idüb talebiyle kayd-ı sicill olundı Fī tārīhe (17 Rebr'ü'l-āhir sene semān ve elf).

Şuhūdü'l-hāl el-mezbūrün-ı a'lā (Ahmed bin 'Ai 'Abd bin 'Abdulbākī el-Hāc Hüseyin bin Bāyezid). ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 1004

Dergāh-ı 'ālī yeniçerilerinden kıdvet'ül-akrān Sinān Beşe bin 'Abdullahın mühri ile mühürlü ve işbu sene semān ve elf rebī'ü'l-āhirinin tārīhiyle müverrah tezkiresi zimmīlerden İbrāhim bin 'Abdulahad nām kimesnenin yedinden meclis-i şer'-i şerīfe vārid olub mazmūnunda zimmīlerin bedriği olan Hidāye nām zimmīnin zımmetinde olan yüz seksen beş ğuruş ki Amid kadısı hücceti mūcibince ve zikr olan hüccetde birkaç zimmīler dahī kefil-i bi'l-māl olmuşlar idi zikr olunan yüz seksen beş ğuruş

mezkür Hidāye elinden bi't-tamām ve'l-kemāl bu cānibe vāsıl oldı yedine tezkire virildi ki vakt-i hācetde temessük idine deyu mastür ve mukayyed olmağın mezbür İbrāhim talebiyle kayd-ı sicill olundu Fı 20 minh (Rebi'ü'l-āhir sene semān ve elf).

Şühüdü'l-hāl fahrü'l-kudāt Mevlānā Mehmed Efendi ibni el-merhüm el-Hāc Maksüd Fahrü'l-kudāt Mevlānā Ahmed Efendi ibni 'İsā Çelebi Mehmed Çelebi ibniyye Yūsuf Çelebi ibni Köse Mehmed emīn-i Mardin Muslı Çelebi İbniyye 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsā Köse Ramazān bin Molla Mehmed 'Abdulvāhid bin Yūsufcan ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 1008

Budur ki Derge 'Ali bin Mūsā mahfil-i kazāda Zülfikār bin 'Ali Beg muvācehesinde da'vā kılub mezkürdan köy kilesiyle on beş kile buğdayı emānet tarikiyle vaz' itdim taleb iderim didikde mezbürdan su'āl olundıkda mezbür benden on beş kile buğday emānet tarikiyle vaz' itdi lākin bey' itdim deyu cevāb virtüb talebiyle kayd-ı sicill olundu Fı 23 Rebi'ü'l-āhir sene semān ve elf.

Şühüdü'l-hāl Meylik bin Hüseyin 'Abdulhay bin Mola 'Ali.

B. 1010

Sürgüci tā'ifesinden karye-i Tizyāndan müteveffā Ahmed bin Mustafanın zevcesi Sāliha binti İskender mahfil-i kazāda karye-i mezbüreden Molla Cum'a bin Hüseyin muvācehesinde da'vā kılub karye-i mezbürede vāki' mezkür zevcimin mülk zemīnini tasarruf itmek istedigimde mezbür Molla Cum'a tasarrufuma māni' olur şer'le görölmesin taleb iderim didikde mezkürdan su'āl olundıkda zikr olunan zemīn Ahmedin mülki olub lākin medyūn olmağla eytāmı üzerine vasī nasb olunan 'ammüsi oğlı Polād vesāyed ile yirmi sekiz altuna bana idüb ve semenini alub kabz itdi deyu cevāb virüb mezbüre Sāliha deyni ve bey'i inkār idüb mezbür Molla Cum'adan cevābına muvāfik beyyine taleb olundıkda ihzārına üç güne mühlet taleb idüb virilüb yirmi günden ziyāde mürür idüb gelmeyüb mā-vaka'a mezbüre Sāliha talebiyle kayd-ı sicill olundu.Fı tārīhe (23 Rebi'ü'l-āhir sene semān ve elf).

Şühüdü'l-hāl 'Ali Ağa ağa-yı 'azabān-ı Mardin Rüstem Beg ibni Velican Beg Hüseyin 'Ali Çelebi el-Hāce Mehmed 'Ali Pır Üveys bin Mehmed 'Ali ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 1012

Budur ki müteveffâ Mehmed bin ‘Abdurrahmanın yetİmesi olan sağİre Şâhim üzerine kİbel-i şer’den vasİ nasb olunan ‘ammüsi Yūsuf bin ‘Abdurrahman.

B. 1013

Karye-i Kelâbİnde vakfa ‘â’id olan rub’ mâlikâneyi iltizâm iden Ahmed Çelebi ibni Şeyh Feyyâz mahfil-i kazâda karye-i mezbûr zimmİlerinden Salİbâ bin Tomâ muvâcehesinde da’vâ kİlub mezbûrun bir harman buğdayısı vardır vakfa ‘â’id olan hisseyi taleb iderim didikde mezbûrdan su’âl olundıkda karye-i Koçhisârdan Bünyâd eytâmının mürâba’asıym buğdayı Koçhisâr toprağında zirâ’at idüb evim Kelâbİnde olmağla evime karİb yere götürdüm deyu cevâb virüb mezbûr Ahmed Çelebi buğdayı Koçhisâr toprağında zirâ’at itdüğİni inkâr idüb mezbûr Salİbâdan cevâbına muvâfik beyyine taleb olundıkda müselmândan fahrü’l-akrân Sefer Beg ibni el-merkûm el-Hâc Şâhkulı Beg ve Zülfikâr bin ‘Ali Beg edâ-i şehâdet idüb didiler ki mezbûr Salİbâ karye-i Kelâbİnde vaz’ itdüğü zemİni Koçhisâr toprağında zirâ’at itdüğüne şâhidüz ve şehâdet dahi iderüz deyu şehâdet idüb şehâdetleri makbûle olmağın mezbûr Salİbâ talebiyle voyvoda ağa hazretlerinin tarafından bu husûsa mübâşir olan Mustafa Beg mahzarında kayd-ı sicill olundu. Fİ 7 şehr-i Rebİ’i’l-evvel min şuhûr sene semân ve elf.

Şuhûdü’l-hâl Yūsuf Çelebi ibni Mevlânâ Hasan Efendi Mehmed Çelebi ibni Kâsım Mirza bin Köse Hasan ve ğayrihim mine’l-hâzırİN.

B. 1016

Budur ki kİdvetü’l-akrân ‘Ali Beg ibni Polad Beg mahfil-i kazâda karye-i Harâbü’l-Mâdan Hannâ bin ‘İsâ muvâcehesinde da’vâ kİlub mezbûr Hannânın zimmetinde oğlı Dâvid kefâletiyle yüz on altun deynim vardır taleb iderim didikde mezbûr Hannâdan su’âl olundıkda meblâğ-ı merkûma ikrâr idüb lâkin bi’t-tamâm kendüne ve oğlı Zülfikâra def’ itdim deyu cevâb virüb müdde’İ-i mezbûr yirmi altunun def’ine ikrâr idüb ziyâdeyi inkâr itmegin mezbûr Hannâdan ziyâdeyi beyyine taleb olundıkda ikâmetine üç güne degin mühlet taleb idüb mâ-vaka’a müdde’İ-i mezbûr talebiyle kayd-ı sicill olundu Fİ 29 Safer sene semân ve elf.

Şuhüdü'l-hāl Molla İsmā'ıl bin Molla Mahmūd Meylik bin Hüseyin Rıdvān
Beg nāzır-ı mahkeme ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 1026

Müteveffā Mehmed bin 'Abdurrahmanın saĝire kızı olan Şāhim tizerine kıbel-i şer'den vasī nasb olunan 'ammüsi Yūsuf bin 'Abdurrahman el-mezbūr vesāyete ve müteveffā-yı mezbūrun zevcesi Fātıma binti Molla 'Abd tarafından vekālete mahfil-i kazāda Alāaddīn bin Molla 'Abd mahzarında ikrār idüb mezkūr Mehmed suda ğark oldukda muhallefātından kāfile halkı mezkūrda emānet tarikiyle iki yüz altun vaz' itdiler idi meblāĝ-ı merkūmun kırk altunını müteveffā-yı mezkūrun zevcesi mezbūre Fātıma zevcinin zimmetinde olan mehr-i mu'ahheri ve semeni mukābelesinde 'alā sebīli't-tehārıc sulh idüb mezbūrdan alub kabz idüb zimmetin bakiyyesinden ibrā ve iskāt idüb ve yüz altmış altununu kendüm asāleten ve vesāyeten mezkūrdan bi't-tamām ve'l-kemāl alub kabz itdim zimmetinde zikr olunan iki yüz altundan bir akçe ve bir habbe kalmadı deyicek mezbūr 'Alāaddīn mukırr-ı mezkūrun bi'l-muvācehe ikrārını tasdik ve tahkık idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī evāhir-i Rebī'i'l-āhir sene semān ve elf.

Şuhüdü'l-hāl Molla Mehmed nā'ib-i Aĝrās 'Abd bin 'Alican el-Būdī
Hafız bin 'Abdusselām el-Hāc Mehmed bin Şāh Hüseyin el-Kürdī el-Hāce 'Ali bin
Hüseyin el-debbāĝ Ni'metullah bin 'Abdullah ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 1027

Budur ki Erciş 'azablarının kātibi olan Kulı bin Ahmed mahfil-i kazāda 'Aynbürüd nām karyenin mīr-i 'aşireti olan fahrü'l-'aşā'ir ve'l-kabā'il Haydar Beg ibni Nevrüz Beg tarafından tasdik-i ātıye vekıl olan Molla Mūsā ibni Şāh Hüseyin mahzarında ikrār idüb zikr olunan 'azabların sene hamse ve elfde müstehakk oldukları beş (?) 'ulufeler için benim ma'rifetimle on yedi bin iki yüz kırk altı akçe hazīne tarafından karye-i mezbūre kıstından mezkūr Haydar Bege tahvıl ve sālyāne olunub elime hazīnenin işbu mühürli tezkiresin virilüb hālen zikr olunan on yedi bin iki yüz kırk altı akçeyi mümā-ileyh Haydar Begden bi't-tamām ve'l-kemāl alub kabz itdim zikr olunan 'azablara isāl ideyim deyicek mezbūr Molla Mūsā mukırr-ı mezbūrun bi'l-

muvācehe ikrārını tasdīk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrire Fī evāhir-i Rebī'i'l-āhir sene semān ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Emīr 'Abd Çelebi ibni el-Hāc Maksūd es-Seyyid 'Abdul'ālī bin es-Seyyid Kāsım 'Alī Çelebi ibni Molla 'İsā Zeynī Çelebi ibni el-Hāc Şerefüddīn ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 1030

Vech-i tahrīr-i sicill budur ki Kīkī tā'ifesinden Bünyād nām karye sākinlerinden Pīr Hüseyin bin 'Abdulkādir mahfil-i kazāda Ahmed Çelebi ibni Şeyh Feyyāz mahzarında ikrār idüb kuyuda olan bir mikdār buğdayımı ben hāzır deĝil iken sen açub aldın deyu mezbūr Ahmed Çelebiden da'vā iderdim ve mezbūr dahī zikr olunan buğdayı benim filhānımda (?) zirā'at itdin deyu benimle nizā' iderdi hālen araya muslihūn girüb da'vā itdigim buğdayı mezbūr ile köy kilesiyle on kile buğdaya sulh eylediler ben dahī sulh-ı mezbūrı kabül itdim ki köye iletüb bedel-i sulh olunan on kile buğdayı vekāletim ile min-ba'd bu husūsda mezbūr Ahmed Çelebi ile bi-vech-i mine'l-vücūh da'vām ve mütālebem kalmadı deyicek mezbūr Ahmed Çelebi mukırr-ı mezkūrun vech-i meşrūh üzerine bi'l-muvācehe ikrārını tasdīk ve sulh-ı mezbūrı kabül idüb tarafeynin talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrīren fī ğurre-i şehr-i Cemāziye'l-evvel min şuhūr sene semān ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Fethī Çelebi ibni Molla Dervīş Zeynī subaşı ibni Mahmūd Molla 'Abd bin Molla 'Alī ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 1039

Budur ki Hüseyin bin Molla Mehmed mahfil-i kazāda karye-i Dekükdan Yūsuf bin Veli ve Şāh kulı bin Ahmed muvācehelerinde da'vā kılub mezkūr Yūsufda emānet tarīkiyle on keyl buğdayı havāleyle vaz' idüb ba'dehu buğdayı taleb eyledüimde Mīr Mehmedin ādemleri buğdayı ğasb itdiler nihāyet-i harman zamānında buğdayı sana edā idelim deyu ikisi ta'ahhüd idüb hālen buğdayımı taleb iderim didikde mezbūrāndan su'āl olundıkda mezbūrın hizmetkārı havāle ile buğdayı getürüb avlıda bırakdı ba'dehu Mīr Mehmedin ādemleri gelüb buğdayı ğasb itdiler biz edāsını ta'ahhüd itmedik deyu cevāb virüb mezbūr Hüseyin buğdayın edāsını ta'ahhüd itmedüklerine yemīn-bi'l-lāh eylesünler deyu yemīnlerini taleb eyledüğinden mezbūrāna yemīn teklīf olundıkda

edāsını ta'ahhüd itmedüğine yemîn bi'l-lâh idüb talebleriyle kayd-ı sicill olundu. Fî 7 şehr-i Cemâziye'l-evvel sene semân ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Molla Dervîş bin Molla 'Alican Fethî Çelebi ibni Molla Dervîş el-Hâc Memleket el-muhzırbaşı ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 1040

Müteveffâ İşû'anın kızı Mâhî mahfil-i kazâda li-ebeveyn karındaşı 'Abdulhâlık mahzarında ikrâr idüb babam mezkûr İşû'anın esâs-ı dârında ve nuhâs ve rassâsında ve halı ve kiliminde ve bi'l-cümle muhalledâtında mezkûr karındaşım ile bi-vech-i mine'l-vücûh ve sebeb-i mine'l-esbâb da'vâm ve mütâlebem yokdur zimmetini ibrâ-i tām ile ibrâ ve iskât itdim deyicek mezbûr 'Abdulhâlık tasdîk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî evâ'il-i şehr-i Cemâziye'l-evvel sene semân ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Mevlânâ Dervîş bin Molla 'Ali'can Şeyh Mehmedcan bin 'Alican 'İsâ bin 'Abdussamed Kas Marâcâ (?) el-Nısbîn Hürmüz bin Hâyif İshak bin Memleket 'Abdulahad bin 'Abdusselâm ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 1047

İbrâhim Çelebi ve Ahmed Çelebi ibni Muhyiddîn Efendi mahfil-i kazâda zamân-ı tufüliyetlerinde üzerlerine kıbel-i şer'den vasî nasb olunan Fethî Çelebi ibni Molla Dervîş mahzarında ikrâr idüb mezbûrda ba'de külli'l-hesâb sicill olunan yirmi beş bin dört yüz akçemizden defa'ât ile ikimize dokuz bin üç yüz akçe mezbûrdan vâsıl olub ve dokuz bin altı yüz akçe dahî Hamdullah Efendinin bağı icâresinden vâsıl olub ki cümle on sekiz bin dokuz yüz akçe olur zimmetinde zikr olunan yirmi beş bin dört yüz akçeden altı bin beş yüz akçemiz kaldı didiklerinde mezbûr Fethî Çelebi mukırrân-ı mezkûranın bi'l-muvâcehe ikrârlarını tasdîk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrirre fî târihe (fî 9 şehr-i Cemâziye'l-evvel sene semân ve elf).

Şuhûdü'l-hâl el-mezbûr-ı a'lâ (Mevlânâ Dervîş bin el-merhûm Molla 'Alican Mevlânâ 'Osmân bin Ebubekir el-müderriş Üstâd Mahmûd bin Şeyh Pîrî el-Hâce 'Ali bin Hüseyin Dervîş 'Ali bin Kâsım) ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 1054

Mardin zımmîlerinden 'Atâullah bin Mübârekşeh mahfil-i kazâda yine Mardin zımmîlerinden 'Abdulhay bin Mes'ûd muvâcehesinde da'vâ kılub dört yıldır ki mezbûr Halebde iken kendüne iki yüz doksan arşun dübâra gönderdim ki Halebde bey' idüb ve bahâsıyla bana iplik getüre mezbûr dahi dübârâyı bey' idüb ve bana bir mikdâr iplik getirüb lâkin dübâra bahâsından kendüden sekiz altunum kaldı taleb iderim didikde mezbûr 'Abdulhaydan su'âl olundıkda mezkûr bana dübâra gönderüb Halebde bey' idüb ve bahâsıyla bi't-tamâm kendüne iplik getürdim lâkin kendü sekiz altunum kaldı deyu da'vâ iderdi ve ben dahî mezbûrdan bir mıkleb iplik ve bir mikdâr za'ferân taleb iderdim mâbeynlerde münâza'a olmağla araya âdem girüb kendü da'vâ eylediği sekiz altundan zimmetini ibrâ idüb ve ben dahî iplik mıklebinden ve za'ferândan zimmetini ibrâ idüb birbirimiz ile da'vâ ve mütâlebemiz kalmadı deyu cevâb virüb mezbûr 'Atâullah ibrâyı inkâr idüb mezkûr 'Abdulhaydan cevâbına muvâfık beyyine taleb olundıkda Huzûm bin Allahkulı ve Mîrencan bin Dutmaşa edâ-i şehâdet idüb didiler ki mezkûr 'Atâullah mezbûr 'Abdulhaydan sekiz altun dübâra bahâsından taleb idüb ve mezkûr 'Abdulhay mezbûrdan bir mıkleb iplik ile bir mikdâr za'ferân taleb iderdi aralarına âdem girüb mezbûr 'Atâullah sekiz altundan 'Abdulhayın zimmetini ibrâ idüb ve 'Abdulhay 'Atâullah'ın zimmetini iplik mıklebinden ve za'ferândan ibrâ idüb biribiriyle da'vâ ve mütâlebesi kalmadı deyu şehâdet idüb şehâdetleri makbûle olmağın mâ-vaka'a 'Abd talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrîre fî evâ'il-i şeh-r-i Cemâziye'l-evvel sene semân ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Fethî Çelebi ibni Molla Dervîş Mevlânâ Himmet el-
müderriş Makdesi İşû'a bin Makdesi el-Kasper İlyâ bin Sefer Mübârekşeh bin
Ya'kûb ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 1055

Karye-i Salâhdan Mehmed bin 'Osmân mahfil-i kazâda karye-i Gölliden 'Abdi bin İbrâhim mahzarında ikrâr idüb mezkûrun zimmetinde on iki fiddî altun deyni vardır mukâbeleden Salâhda vâki' olub kıblesi 'Abdulhay bin Ahmed 'akârına ve şarkîsi İbrâhim bin Halîl 'akârına ve şimâlîsi 'Ali bin Zeynelâbidîn 'akârına ve ğarbîsi 'akârına mahdûd olan 'akârımı rehn idüb kendüne teslim itdîm mādâmeki meblâğ-ı merkûm zimmetimdedir mahdûd olan 'akârın hakk-ı kârarı ve tasarrufi kendünün ola deyicek

mezbür 'Abdi mukırr-ı mezkûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdık ve tahkık idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî 13 Cemâziye'l-evvel sene semân ve elf.

Şuhûdü'l-hâl İbrâhim Çelebi ibni Pîr Mehmed Çelebi ve 'İsâ bin Hasan ve Şerîf el-Bakkâl ve 'Abdulkâdir bin el-Hayyât ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 1063

Karye-i Salâhdan Hasan bin Mehmed mahfil-i kazâda karye-i Gölliden Yûsuf bin Mar Behne (?) mahzarında ikrâr idüb mezkûr Yûsufun zimmetinde karzdan yirmi fiddi altun deyni vardır mukâbelesinde karye-i Salâhda vâki' hadd-ı kıblesi ve şarkîsi 'akârıma ve şimâlîsi Abdüddâ'im bin Ya'kûb 'akârına ve ğarbîsi yine 'akârıma mahdûd olan 'akârımı mezkûrun yanında rehn idüb kendine teslim itdim mādâmeki meblâğ-ı merkûm zimmetindedir mahdûd olan 'akârın hakk-ı karârı ve tasarrufı kendünün ola deyicek mezbür Yûsuf mukırr-ı mezkûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdık idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî 16 Cemâziye'l-evvel sen e semân ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Mehmed Kethüdâ ibni Şeyh 'Ali Molla 'Abdullah bin Ahmed es-silâhi 'İso bin Kara Veli Molla Ebubekir bin Şeyh 'Ali es-silâhi ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 1069

Budur ki Mardin halkından müteveffâ Hâcı 'Abdussamed bin Mahmûd Ağanın zevcesi Zeyneb binti Hıdır tarafından Mahmûd ve Abdâl ibni Hüseyin 'Ali şehâdetleriyle da'vâ-yı âtiye vekâleti isbât iden Ahmed bin Hüseyin 'Ali el-mezbür mahfil-ikazâda müteveffâ-yı mezbûrun vârisi olan karındaşı oğlı Mehmed bin Kâsım muvâcehesinde da'vâ kılub mezkûre müvekkilemin zevci mezbür Hâcı 'Abdussamed zimmetinde mehr-i mu'ahheri ve muhalledâtından semeni olub ve mezkûr Mehmed mezbür Hâcı Abdussamedin mahalle-i Babü'l-Cedîdde vâki' hudûdı inde'l-ahâlî ma'lûm olan dârına vaz'-ı yed idüb müvekkilemin tasarrufuna mâni' olur şer'le görölmesin taleb iderim didikde mezbür Mehmedden su'âl olundıkda hâlen on dört yıldır ben Bağdâda varmazdan mukaddem 'ammim mezbür Hâcı 'Abdussamed zikr olunan dârı yetmiş altuna bana bey' idüb ve meblâğ-ı merkûmı bi't-tamâm ve'l-kemâl benden alub kabz itdi deyu cevâb virüb mezbür Ahmed bey'i inkâr idüb mezbür Mehmedden bey'e beyyine taleb olundıkda Hâce 'Ali bin 'Abdullah ve 'Abdussettâr bin

Mehmed edā-i şehādet idüb didiler ki on dört yıldır ki mezkür Mehmed Bağdada varmazdan mukaddem ‘ammüsi mezbür Hacı ‘Abdussamed hal-i hayātında mahalle-i Babü'l-Cedīdde vāki' olan dārını mezkür Mehmede yetmiş altuna bey' idüb ve meblāğ-ı merkümü bi't-tamām ve'l-kemāl alub kabz itdüğünü huzūrumuzda ikrār itdi deyu şehādet idüb şehādetleri ba'det-ta'dīli'ş-şer'ī hīn-i kabūlde vāki' olmağın mezbür Mehmed talebiyle işbu vesīka ketb olunub yedine vaz' olundu ki 'inde'l-hāce izhār idüb temessük idine. Hurrire fī 18 şehri Cemāziye'l-evvel sene semān ve elf.

Şuhūdü'l-hāl Emīr Çelebi ibni el-Hāc 'Abdulhay 'Abd Çelebi ibni el-Hāce Hüseyin el-Hāce Memleket el-mıhırbaşı ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 1072

Hüseyin bin Cum'a mahfil-i kazāda 'Abdulvehhāb bin İbrāhim muvācehesinde da'vā kılub mezbūra on sekiz arşün bez ve üç şāhī virdim ki boyaya bezi ve üç şāhīyi aldı getirmedi taleb iderim didikde mezbürdan su'āl olundıkda inkār ile cevāb virüb müdde'iden beyyine taleb olundıkda beyyinem yokdur benden on sekiz arşün bez ile üç şāhī almaduğına yemīn bi'l-lāh eylesün deyu yemīn taleb eyledüğinden mezbūra teklīf olundıkda yemīn bi'l-lāh idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī tārīhe (fī 20 şehri Cemāziye'l-evvel sene semān ve elf).

Şuhūdü'l-hāl 'Ali Beg ibni Polad Beg 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsā ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 1073

Budur ki Hāc Ahmed bin Molla Mehmed mahfil-i kazāda 'Abdulvāhid bin Şenhā muvācehesinde da'vā kılub mezkürda ba'de külli'l-hesāb on altun deynim vardır taleb iderim didikde mezbür 'Abdulvāhiden su'āl olundıkda inkār ile cevāb virüb müdde'iden da'vāsına muvāfik beyyine taleb olundıkda zimmetinde ba'de külli'l-hesāb on altunum kalmaduğına yemīn bi'l-lāh eylesün deyu yemīn taleb eyledüğinden mezbūra yemīn teklīf olundıkda mezbürün zimmetinde ba'de külli'l-hesāb on altunı olmaduğına yemīn bi'l-lāh idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrire Fī 21 Cemāziye'l-evvel sene semān ve elf.

Şuhūdü'l-hāl Seyyid 'Abdul'ālī bin Seyyid Kāsım Molla Şeyh Emīr el-Bilālī 'Abd bin 'Abdulbākī ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 1074

Karye-i Hevâsiyeden Tânil bin Yûsuf mahfil-i kazâda karye-i Kürtden (?) Seyyid Hüseyin bin Seyyid Kâsım muvâcehesinde da'vâ kılub dört aydır ki Mîr Mehmed Türkmân üzerine vardıkda karye önünden geçüb ol hînde işbu meclisde hâzır olan siyâh erkek beş yaşında merkebim zâyi' oldı hâlen mezbûrun elinde buldum şer'le görülmesin taleb iderim didikde mezbûr Seyyid Hüseyinden su'âl olundukda zikr olunan merkeb-i netâc benimdir deyu cevâb virüb netâcın beyyinesi evlâ olmağla mezbûr Seyyid Hüseyinden netâca beyyine taleb olundukda ihzârına üç güne mühlet taleb idüb virülüb iki günden sonra gelüb merkeb-i netâc benim degildir bir kürdden iştirâ itdim deyub cevâbı nâkıs olmağla cevâbına iltifât olunmayub mezbûr Tânilden zikr olunan merkeb mülki olduğına beyyine taleb olundukda Hayâl cemâ'atinden Mehmed bin 'Abdul'azîz ve karye-i Hevâsiyeden Ahmed bin Mehmed edâ-i şehâdet idüb didiler ki işbu meclisde hâzır a'lâda mevsûf olan merkeb mezbûr Tânilin mülki olub Mîr Mehmed Türkmân üzerine vardıkda ol hînde karye önünde nâ-bedîd oldı deyu şehâdet idüb şehâdetleri ba'det-tahlîfû'l-'âdî makbûle olmağın mezbûr Tânil talebiyle kayd-ı sicill olundı. Fî 20 şehr-i Cemâziye'l-evvel sene semân ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Fethî Çelebi ibni Molla Dervîş Ğarîb bin Yûsuf 'an karye-i Hevâşe Cum'a bin Mehmed mine'l-karyeti'l-mezbûre ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 1077

Mardin halkından Hâce Ahmed bin Hâcı Mehmed e'ş-şefî' mahfil-i kazâda

B. 1083

Mardin halkından Hâce Ahmed bin Hâcı Mehmed e'ş-şefî' mahfil-i kazâda dergâh-ı 'âlî yeniçerilerinden kıdvetü'l-akrân Mehmed Çelebi ibni Murâd Ağa tarafından tasdîk-i âtiye vekîl olan Pîr Hüseyin bin Hâcı Mehmed mahzarında ikrâr idüb mûmâ-ileyh Mehmed Çelebide karz (?) gümüş ve kitâb ve kahve bahâsından yüz yirmi ğuruş bâkî hakkım kalmışdır deyu da'vâ iderdim müşârun-ileyh inkâr idüb mâbeynimizde münâza'a-i kesîre ve muhâsama-i tavîle vâki' olmağla araya muslihûn girüb e's-sulhu hayrun mine'l-cedel fehvâsiyla 'âmiller olub da'vâ itdügim yüz yirmi

ğuruşı bin akçeye mezbür ile inkârdan sulh eylediler ben dahî sulh-ı mezbûrı kabûl ve bedel-i sulh olunan bin akçeyi mezkûr Mehmed Çelebiden alub kabz u ahz itdim zimmetin bakiyyesinden ibrâ ve iskât itdim min ba'd bu husûsda mezkûr ile bi-vech-i mine'l-vücûh ve sebep-i mine'l-esbâb da'vâm ve mütâlebem kalmadı deyicek mezbûr Pîr Hüseyin mukırr-ı mezkûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdiik ve 'an inkâr sulhı kabul idüb ve bedel-i sulhdan vekâlete zimmetini ibrâ ve iskât itdim didikden sonra mâ-vaka'a talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî 27 şehr-i Cemâziye'l-evvel sene semân ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Şeyh Feyyâz bin 'Alican Fethî Çelebi bin Molla Dervîş Seyyid 'Abdul'âlî bin Seyyid Kâsım 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsâ Mehmûd bin Ahmed Efendi ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 1084

Vech-i tahrîr-i sicill budur ki Fethî Çelebi ibni Molla Dervîş meclis-i şer'de Hilye nâm karye sâkinlerinden Receb bin Maksûd ve Mehmed 'Ali bin Hüseyin 'Ali ve Şeyh 'Ali bin Zâ'id ve Ahmed-i kürdî muvâcehelerinde takrîr-i kelâm kılub geçen sene karye-i mezbûreden mezkûr Ahmed-i kürdî ve Hasan bin Feyyâzın evleri önünde bir kuyuda altı müdd buğday ile arpa vaz' itdim ba'dehu zikr olunan buğday ile arpayı kuyudan çıkardılar çıkarana ma'luum olmadı su'âl olunmaların taleb iderim didikde mezbûr Receb ve Mehmed 'Ali ve Şeyh 'Ali ve Ahmed-i Kürdîden su'âl olundukda Çalık 'Ali nâm kimesne gelüb zikr olunan kuyuyu açub içinde olan buğday ile arpayı çıkarub bey' itdi deyu cevâb virüb cevâbları mezbûr Fethî Çelebi talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrîre fî evâhir-i şehr-i Cemâziye'l-evvel sene semân ve elf.

Şuhûdü'l-hâl İsmâ'îl Çelebi bin 'Ali Beg Şeyh Mehmedcan bin 'Alican Receb bin Nazar el-.... Molla Pîr Hüseyin el-Hâc Mehmed ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 1085

Emir Ahmed Efendi ibni Emîr Feyyâz Çelebi mahfil-i kazâda Sultân Hüseyin Beg ibn-i Mahmûd Beg mahzarında ikrâr idüb fahrî'l-akrân Hıdır Çelebi Efendi âsitâne-i sa'âdete müteveccih olduklarında defteri mücibince ben Sultân Hüseyin ki kırk ğuruşa havâle idüb hâlen zikrolunan kırk ğuruşı ki altmış altun-ı fiddî olur mezbûrdan bi't-tamâm ve'l-kemâl alub kabz itdim deyicek mezbûr Sultân Hüseyin mûmâ-ileyh Ahmed

Efendinin bi'l-muvācehe ikrārını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fı 24 şehr-i Cemāziye'l-āhir sene semān ve elf.

Şuhūdü'l-hāl Seyyid 'Abdul'ālī bin Seyyid Kāsım Molla Mehmed bin Hüseyin nā'ib-i Aġrās Hindī Çelebi ibni 'İsā Çelebi el-Hāc Memleket el-muhzırbaşı Üstād Maksūd bin Veli Üstād Bekir bin el-Hāc Timur ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 1086

Müteveffa Murād bin oĝlı mahfil-i kazāda karye-i Ğurs-ı Ednādan Ramazān bin Ahmed muvācehesinde da'vā kılub mezkūrda babamın mālından yirmi altun aslından on altun vardır taleb iderim didikde mezbūr Ramazāndan su'āl olundukda babasının bende merkeb bahāsından yirmi altunı olub on ğuruşı kendüne def' idüb hāl-i hayātında benden kabz idüb bende beş altunı kaldı müdde'ı-i mezbūrdan altun vaz' itdüğine mukırr olub ziyādeyi inkār eyledüğinden mezbūr Ramazāndan on ğuruşı Murāda hāl-i hayātında vaz' itdüğine beyyine taleb olundukda

Şuhūdü'l-hāl 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsā Ni'metullah bin 'Abdullah el-Hāc Memleket el-muhzırbaşı ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 1098

Kıdvetü'z-zu'emā ve'l-emācid Hüseyin ibni Hācı Beg mahfil-i kazāda Hasan Hān bin Ahmed nām yigit muvācehesinde da'vā kılub mezkūr Ahmed Hān işbu yedi yaşında Ahmed nām oĝlan için Tebriz esīrlerinden olub benim esīrimdir deyu yirmi altun nakd ve bir gümüş rişme ve bir ipekli kalkān ve bir re's āl aygır ata bey' idüb alub kabz itdi hālen oĝludur deyu dergāh-ı ālī çavuşlarından işbu kıdvetü'l-emāsıl ve'l-akrān Hüsrev Aĝa zīde kadruhuyı mübāşir getürüb da'vā idüb yirmi altunumu inkār idüb zikr olunan gümüş ve rişmeyi ve ipek kalkānı ve āl aygır atı ikrār idüb hālen yirmi altunı taleb iderim didikde mezkūr Hasan Hāndan su'āl olundukda yirmi altunı inkār idüb müdde'iden beyyine taleb olundukda Mehmed bin Kulıcan ve Mustafa Aĝa ibni 'Abdullah mezkūr Hasan Hān merküm olan yirmi altunı gümüş ve rişme ve kalkān ve āl aygır at ile husūs-ı mezkūr için Hüseyin Begden alub kabz itdüğine şehādet idüb şehādetleri hīn-i kabülde vāki' olmaĝın müdde'ı-i mezkūr talebiyle mūmā-ileyh Hüsrev

mahzarında kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fi 9 şehr-i Rebî'i'l-evvel sene hamse ve tis'in ve tis'a mi'e.

Şuhûdü'l-hâl 'Aabdussamed Çelebi ibni Hüseyin 'Ali Çelebi 'Abdümü'min ibni el-Hâc Maksûd Şeyh Mehmed bin el-Hâc Maksûd İsmâ'il Cevher ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 1103

Zehrâ binti 'Abdul'azîz tarafından ikrâr-ı âtiye vekâleti isbât iden zevci Aslan bin Abd mahfil-i kazâda karye-i Ğurs-ı Ednâdan Cömerd ve 'Abdulhâlık ibni Cebro mahzarlarında ikrâr idüb mezbûre müvekkileme karındaşları Eyyüb ve Mûsâdan ve zevci Mehmed sevâfdan (?) ırs ile intikâl idüb karye-i mezbûrede vâki' hadd-i kıblesi Tâceddîn mülkine ve şarkîsi nehre ve şimâlîsi Üveys bin Şeyh Mûsâ mülkine ve ğarbîsi cebele mahdûd olan bağını mezbûrân Cömerd ve 'Abdulhâlık otuz iki altuna bey' idüb ve semeninden üç ğuruş alub kabz itdim ziyâdeyi almadım deyu da'vâ iderdi ve mezbûrân yirmi altun semeni makbûzı ile iştirâ itdik ziyâdeye almadık deyu cevâb virirlerdi mâbeynlerinde münâza'a-i kesîre ve muhâsama-i tavîle vâki' olmağla aralarına müslimûn-ı muslihûn tavassut idüb mezbûre müvekkilemin da'vâsı üç buçuk ğuruş ile mezkûrân ile sulh idüb mezbûre dahî sulhı kabûl ve bedel-i sulh olunan üç buçuk ğuruş mezbûrândan alub kabz idüb zimmetlerini husûs-ı mezbûrdan ibrâ ve iskât itdi min ba'd da'vâ ve mütâlebesi kalmadı deyicek mezbûrân Cömerd ve 'Abdulhâlık mukırr-ı mezkûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdik ve sulh-ı mezbûrî kabûl ve bedel-i sulhdan mezbûre Zehrânın zimmetini ibrâ ve iskât itdik didikden sonra mâ-vaka'a talepleri ile sebt-i sicill olundu. Tahrîren fi'l-yevmi's sâbi' şehr-i Cemâziye'l-âhir sene semân ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Fethî Çelebi ibni Molla Dervîş İbraahim Çelebi ibni Pîr Mehmed Çelebi 'Abd bin 'Abdulbâkî ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 1105

Vech-i tahrîr-i sicill budur ki Mardin 'azaplarından Cömerd bin Bâlî mahfil-i kazâda Mardin sâkinlerinden Mehmed bin 'Abdullah mahzarında takrîr-i kelâm ve tebyîn-i merâm kılub yevmî altı akçe ile mutasarruf olduğum gedügi mezbûr Mehmede hüsn-i ihtiyârım ile ferâğat itdim ki ba'del-yevm kendü mutasarruf olub vâki' olan

hizmetini edā ide deyicek takrİR-i mezbūr Mehmed talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrire ft 10 Cemāziye'l-āhir sene semān ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Ni'metullah el-müderris be-medresetü'l-Kāsımiyye Mehmed ibni Şāh 'Ali İbrāhim Çelebi ibni PİR Mehmed Çelebi ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 1106

Vech-i tahrİR-i sicill budur ki karye-i Deyr-i İlyādan bāliğayım diyen Mİne binti 'Abdunnūr mahfil-i kazāda karye-i mezbūreden kİbel-i şer'den üzerine vasİ nasb olunan Kas 'Abdulfāl bin İlyā mahzarında ikrār idüb mezbūr 'Abdulfāl babamın zımeminden Ya'kob bin İşū'adan alub kabz itdüği yirmi fiddİ altundan bana altı altun ve altı şāhİ hisse düşüb hālen zikr olunan altı altun ve altı şāhİyi mezbūr Kas 'Abdulfāldan bi't-tamām ve'l-kemāl alub kabz itdüm deyicek mezbūr 'Abdulfāl mukırr-e mezbūrenin bi'l-muvācehe ikrārını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrire ft Cemāziye'l-āhir sene semān ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Hüseyin 'Ali Çelebi ibni el-Hāce Mehmed 'Ali Ni'metullah bin 'Ali Ramazān bin HalİL el-Ğursİ (?) Ahmed bin 'Ali ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 1107

Budur ki müteveffā Mehmed bin SeyfeddİNin yetİmeyn-i sağİreyni üzerine vasİ nasb olunan Ahmed bin Hamdān mahfil-i kazāda müteveffā 'Abdulkādirin sulbİ oğlı 'Ali mahzarında ikrār idüb yetİmeyn-i mezbūreynin vālideleri müteveffİye Hızma binti Hamdān mezbūr 'Abdulkādirin zevcesi olub hālen zevci zimmetinde olan bin akce mehr-i mu'ahheri mezbūrun muhallelfātından mezkūr 'Alinin yedinden vesāyetim mücibince yetİmeyn içün bi't-tamām ve'l-kemāl alub kabz itdim deyicek mezbūr 'Ali mukırr-ı mezkūrun bi'l-muvācehe ikrārını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrİren ft'l-yevmi'l-hādİ-i 'aşer şehr-i Cemāziye'l-āhir min şuhūr sene semān ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Molla Mehmed nā'ib-i Ağrās Hasan bin Ca'fer Mahmūd bin 'Abdulvehhāb el-Hāc Memleket el-muhzırbaşı Hıdır bin Hasan ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 1108

Karye-i Deyr-i İlyādan müteveffā ‘Abdunnūr bin ‘Abdīnin zevcesi Ehliye binti Halefin vekīli olan İlyā bin Karyākis mahfil-i kazāda müteveffā-yı mezbūrun yetīmeyn-i sağireyni olan Hamīs ve Mīne üzerlerine kibel-i şer’den vasī nasb olunan Kas ‘Abdulfāl bin İlyā muvācehesinde da’vā kılub mezkūr Kas ‘Abdulfāl müteveffā-yı mezkūrun zımeminden karye-i Ğurs ahālīsinden yirmi altun ve karye-i Deyr-i İlyādan Ya’kob bin İşu’adan otuz altı altun ve karye-i mezbūre halkından sekiz altun ki cümle altmış dört altun olur ve iki merkebini alub kabz idüb hālen meblāğ-ı merkūmdan müvekkileme intikāl iden semenini ve zevci zimmetinde olan mehr-i mu’ahherini mezkūrdan talep iderim didikde mezbūr Kas ‘Abdulfālden su’āl olundukta mezbūr Ya’kobdan yirmi altun alub kabz idüb beş yıldır ki yirmi altunı onı onikiden mu’āmeleye virüb beş yılda yirmi altun ribhi olub senesine dört altun ribhi mezbūre Ehliye yetīmeynin nafakalarıçün benden alub kabz iderdi asıl māl olan yirmi altun bendedir zımeminden yirmi altundan ziyāde bir akça almadım ve merkeblerden haberim ve ‘ilmim yokdur deyu cevāb virüb mezkūre Ehliye ihzār olunub su’āl olundukda ribhden bir akçe almadım deyu inkār ile cevāb virüb müdde’iden ziyādeye ve müdde’i-i ‘aleyhden senesine mezkūre Ehliyeye ribhden dört altun virdüğine beyyine talep olundukda karye-i Deyr-i İlyādan ‘Abdulmesīh bin Halef ve Tomā ve ... İlyā edā-i şehādet idüb didiler ki hālen beş yıldır ki mezbūre Ehliye mezbūr Kas ‘Abdulfālden her sene dört altun ribhden huzūrumuzda alub kabz idüb ve bizi üzerine eşhād itdirirdi deyu şehādet idüb şehādetleri ba’det-tahlīfi’ş-şer’i hīn-i kabūlde vāki’ olmağın mezbūr ‘Abdulfāl talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrīren fi evā’il-i şehri-i Cemāziye’l-āhir sene semān ve elf.

Şuhūdü’l-hāl Fethī Çelebi ibni Molla Dervīş ‘Ali Çelebi ibni Molla ‘İsā Ahmed bin ‘Ali ve ğayrihim mine’l-hāzırın.

B. 1110

Mardin zımmiyelerinden Hızma binti Mārok mahfil-i kazāda Tūr zımmīlerinden Edī bin Şim’on mahzarında takrīr-i kelām kılub mezkūr Edīye üç altun deynim olub ve deynim mukābelesinde kendünün çift altun küpe rehni (olub) lākin rehn zāyi’ olub mezbūra ta’addī olmamak için zimmetini üç altundan ibrā ve iskāt itdim min ba’d ne benim mezbūr ile akçe husūsunda ve ne mezkūrun benimle rehn husūsunda da’vā ve mütālebemiz kalmadı deyicek mezkūr Edī mukırre-i mezkūrenin bi’l-muvācehe ikrārını

tasdik ve rehnden zimmetini ibrā ve iskāt idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī 14 şehr-i Cemāziye'l-āhir sene semān ve elf.

Şuhūdū'l-hāl 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsā Himmet Halife el-müderris Hamza bin 'Adulahad Şim'on bin Edī Sefer bin İşū'a Kavmī (?) bin Sālībā ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 1122

Sebeb-i tahrīr-i kitāb nātik-ı bi's-sevāb oldur ki nefsi Mardinde merhūm ve mağfūrūn-leh eş-Şeyh Mahmūd 'aleyhi'r-rahme mescidi kurbünde sākin Tanīl bin Şeh Emīr nām zımmī meclis-i şer'e gelüb hem-civārım olan Mehmed bin Hasan bin el-Hāce Kāsım mülk evim üzerine bir kenīf ihdās idüb şimālī dīvārıma zararı vardır üzerine varılıb men' olunmasın taleb iderim didikde cānib-i şer'-i şerīfden bu hakīr ve zeyli kitābda esāmīleri mastūr olan müselmānlar ile mahall-i mezbūra varılıb ve mezkūr Mehmed ihzār ve istintāk olundukda zikr olunan kenīf kadīmī olub ihdās itmemişim deyu cevāb virüb merkūm Tanīl inkār itmekle mesfūr Mehmedden takrīrine muvāfik beyyine taleb olundukda mahalle-i mezbūrede sākin müselmānlardan el-Hāc İbrāhim bin Molla Kāsım ve Şeyh Nu'mān bin Şeyh 'Osmān li-ecli'ş-şehādeh hāzırān olub zikr olunan kenīf-i kadīmī kırk yıldan berü olduğına şahidüz ve şehādet dahī (iderüz) deyu şehādet itdüklerinden mā'adā mezbūr Tanīlin dīvārına bir vechile zarar u ziyān olmamağın vāki' hāl mezbūr Mehmed talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī evāhir-i Cemāziye'l-āhir sene semān ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Şeyh Mehmed bin el-Neccār ve 'Abdulğāfur bin el-Hāc 'Alican ve Hüseyin bin Leylā ve Mehmed el-Harezmi ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 1127

Mardin 'azablarının kethüdāsı Hüseyin 'Ali Çelebi ibni Mehmed 'Ali vereseleri İbrāhim Re'is ve Mahmūd Re'is ve Fethī Bölükbaşı ibni Molla Mehmed ve Mehmed Beşe Bölükbüşı ibni Mahmūd ve Murād Bölükbaşı ibni 'Abdullah ve Mīlik Bölükbaşı ibni Hüseyin ve İbrāhim Bölükbaşı ve ibni 'Abdullah ve Hüseyincān bin 'Abdi ve Hüseyin bin Nūrī ve Mehmed bin Yārī mahfil-i kazāda ağaları olan kıdvetü'l-mu'temedīn 'Ali Ağa ibni Hıdır mahzarında ikrār idüb bundan akdem mūmā-ileyh 'Ali Ağa bizim ve bi'l-cümle yoldaşlarımızın mevācibleriçün Āmid gümrüğine salyāne

itdügi meblāğdan ve Bekir Beg tevc̄hinden elimizde olan işbu hüccet-i şer'iyeye mücibince otuz yedi bin iki yüz kırk bir akçemizi bi't-tamām bize ve yoldaşlarımıza vāsıl olub zimmetinde bir akçe ve bir habbemiz kalmadı min ba'd bu husūsda ne bizim ve ne yoldaşlarımızın mezkūr ile ve ne mezkūrün bizimle bi-vech-i mine'l-vücūh ve sebeb-i mine'l-esbāb da'vā ve mütālebemiz ve ahz u i'tāmız kalmadı şöyle ki mazmūn-ı sicille muhālif ahadimizden da'vā sādır olursa 'inde'l-hükkām masmū' olmayub zūr u bühtān olsun didiklerinde mūma-ileyh 'Ali Ağa mukırrūn-ı mezkūrünün vech-i meşrūh üzere bi'l-muvācehe ikrārlarını tasdik ve tahkik ve mezkūrün ile bi-vech-i mine'l-vücūh da'vā ve mütālebesi olmaduğına mukırr ve mu'terif olmağın mā-vaka'a tarafeynin rızā ve talepleriyle kayd-ı sicill olundu. Fī tārīhe (fī 28 Cemāziye'l-āhir sene semān ve elf).

Şuhūdū'l-hāl Seyyid 'Abdul'ālī bin Seyyid Kāsım Fethī Çelebi ibni Molla Derviş 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsā ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 1133

Kasaba-i Sermīn (?) ahālilerinden Mehmed bin İskender mahfil-i kazāda fahrū'l-kudāt Mevlānā 'İsā Efendi ibni el-merhūm Mehmed Şerif tarafından tasdik-i ātiye vekil olan Kāsım bin Mehmed mahzarında ikrār idüb mūmā-ileyh 'İsā Efendinin zimmetinde mühürlü tezkeresi mücibince dört yüz sekiz selīmī deynim olub ki nısfı te'kīden el-asl ve tavzīhen li'l-fasl iki yüz dört selīmī ider hālen zikr olunan dört yüz sekiz selīmīyi mūmā-ileyhin yedinden bi't-tamām ve'l-kemāl alub kabz ve ahz itdim zimmetinde meblāğ-ı merkūmdan bir akçe ve bir habbem kalmadı deyicek mezbūr Kāsım mukırr-ı mezkūrün bi'l-muvācehe ikrārını tasdik ve tahkik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī tārīhe (fī ğurre-i Receb sene semān ve elf).

Şuhūdū'l-hāl el-Hāc Emīr 'Abd Çelebi ibni el-Hāc Maksūd Mevlānā Ni'metullah Efendi el-müderris bi'l-Kāsımiyye İbrāhim Çelebi ibni Pīr Mehmed Çelebi Halil Çelebi ahiyye Ahmed Çelebi ibni Molla Şāh Veli ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 1136

Budur ki Mardin zımmīlerinden Hannā bin Dāvid e'ş-şehr bin Hatvān mahfil-i kazāda bi'l-fi'il Sürgüci kādısı olan fahrū'l-kudāt Mevlānā Süleymān Efendi tarafından tasdik-i ātiye vekilleri olan Mevlānā Şemseddīn mahzarında ikrār idüb mūmā-ileyhin

zimmetinde elimde olan mühürlü tezkiresi mücibince yüz ğuruş deynim olub hâlen zikr olunan yüz ğuruşdan müşârun-ileyh Süleymân Efendinin yedinden her ğuruşu on iki yeni selîmîden seksen ğuruş ‘ale’l-hesâb alub kabz itdim zimmetinde yirmi ğuruşım kaldı deyicek mezbûr Mevlânâ Şemseddîn tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Ft târîhe (ft 3 şehr-i Receb sene semân ve elf).

Şuhûdü’l-hâl Fethî Çelebi ibni Molla Dervîş Seyyid ‘Abdul’âlî bin Seyyid Kâsım ‘Ali Çelebi ibni Molla ‘İsâ ‘Ali Ağa ‘an ‘azabân-ı Mardin Hüseyin ‘aLî Çelebi ibni Mehmed ‘Ali Mehmedşeh bin Mahmûd ve ğayrihim mine’l-hâzırîn.

B. 1139

Karye-i Tizyândan müteveffâ Ahmed bin Mustafanın zevcesi Sâliha binti İskender mahfil-i kazâda karye-i mezbûreden Molla Cum’a bin Hüseyin mahzarında ikrâr idüb mezkûr zevcimın karye-i mezbûre ‘akârında vâki’ olub hadd-ı kiblesi Molla ‘İsâ mülkine ve şarkîsi tarîk ve şimalîsi Mehmed bin Kâsım mülkine ve ğarbîsi Mes’ûd mülkine mahdûd olan zemîninden bana intikâl iden semeni tasarruf itmek istediğimde mezbûr Molla Cum’a zikr olunan zemîni müteveffâ-i mezkûrın ‘ammûsi oğlı Polâd deynini edâ için yirmi sekiz altuna bana bey’ idüb ve semenini alub kabz itdi deyu tasarrufuma mâni’ olurdu hâlen husûs-ı mezbûrî sırren ve cehren seb’ idüb hakk mezkûrun olub mezbûr Polâd mahdûd olan zemîni zevcimın deyni edâsiçün mezbûre vesâye yirmi sekiz altun semeni makbûz ile bey’ itmişdir ba’dehu zikr olunan zemîn husûsunda mezkûr ile bi-vech-i mine’l-vücûh ve sebep-i mine’l-esbâb da’vâm ve mütâlebem kalmadı deyicek mezbûr Molla Cum’adan mukirre-i mezkûrenin bi’l-muvâcehe ikrârını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Evâ’il-i Receb sene semân ve elf.

Şuhûdü’l-hâl ‘Ali Çelebi ibni Molla ‘İsâ ‘Ali Çelebi ibni el-Hâce Hüseyin ‘Abdulhay bin Molla ‘Ali el-Hâc Memleket el-muhzırbaşı ve ğayrihim mine’l-hâzırîn.

B. 1141

Pîrî bin Nâsır Beg karye-i Hille Mehmed bin Hüseyin ‘Ali muvâcehesinde da’vâ kılub mezbûrun yanında bir siyâh çadır emânet tarîkle vaz’ itdim taleb iderim didikde mezbûrdan su’âl olundukda zikr olunan çadırı Ahmed bin Katlo nâm kimesne benden

alub bahāsi on ğuruşı sāhibine virdim didi deyu ikrār itmegin ikrārı mezbūr Pīr talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī tārihe (fī 6 ŧehr-i Recebi'l-mürecceb sene semān ve elf).

Şuhūdū'l-hāl Fethī Çelebi ibni Molla Dervīş Pīr Hüseyin Halife
İbrahim ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 1148

Karye-i Koçhisārdan el-Hāc Şa'bān mahfil-i kazāda Kīkī tā'ifesinden Arslan bin Şāh Veli mahzarında ikrār idüb babam mezkūr Kara Veli hāl-ı hayātında sende yüz on iki siğār koyun emānet tarīkiyle vaz' itdi deyu da'vā idüb taleb iderim ve mezbūr yüz on iki koyuna ikrār idüb lākin yüz on iki koyunun yetmiş iki koyununu zaleme tā'ifesi ğasb idüb ve on koyununu kurd yiyüb ve beş koyunu helāk oldu deyu cevāb virirdi mābeynemizde münāza'a-i kesīre ve muhāsama-i tavīle vāki' olmağla araya muslihūn girüb da'vā itdüğim yüz on koyunu kırk siğār vasat koyun kuzılar ve beş tohlı ile sulh eylediler ben dahī sulhı kabül idüb min ba'd bedel-i sulh olunan kırk beş koyundan ğayrı mezkūr ile ve ne mezkūrun benimle bi-vech-i mine'l-vücūh ve sebebi mine'l-esbāb da'vām ve mütālebem ve ahz ve i'tām kalmadı ve biri birimizin zimmetini ibrā ve iskāt itdik deyicek mezbūr mukırr-ı mezkūrun bi'l-muvācehe ikrārını tasdik ve tahkik ve mukırr-ı mezbūrı kabül ve zimmetini ibrā ve iskāt itdim min ba'd da'vām ve mütālebem kalmadı didikden sonra mezbūr el-Hāc Şa'bān takrīri ve mezkūr Arslanın tasdik tarafeynin talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī 6 Receb sene semān ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Fethī Çelebi ibni Dervīş İbrāhim Çelebi ibni Pīr Mehmed Çelebi 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsā Bünyād bin 'Abdurrezzāk ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 1149

Budur ki Kīkī tā'ifesinden Hıdır bin Maksūd mahfil-i kazāda Hacı Şa'bān bin Veli mahzarında takrīr-i kelām kılub mezbūr Hacı Şa'bān Kīkī tā'ifesinden Arslan bin Şāh Velinin üzerine sulh cihetiyle sicill eyledüği kırk beş koyunun edāsına kefil oldum ol vechile dönende kendine edā ideyim deyicek takrīri Hacı Şa'bān talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī tārihe (fī 6 Receb sene semān ve elf).

Şuhūdū'l-hāl İbrāhim Çelebi ibni Pīr Mehmed Çelebi Molla 'Abdulkādir bin Molla 'Abdulmecīd el-Hāc Ahmed bin Molla Mehmed el-muhzır Molla Davud bin Azād ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 1150

Cenāb-ı 'izzet-māb Ahmed efendi kām-yāb

Tahiyyāt-ı sāfiyye ve teslīmāt-ı vāfiyye ithāfindan sonrā i'lām olunan oldur ki işbu sene semān ve elf Recebū'l-mürecceb evā'ilinde Mardin mahkemesine nā'ib nasb olunmuşsıdır mektüb vusül buldukda mahkeme-i mezbürda nā'ib olub icrā-i ahkām-ı şer'iyede kemā yenbağī bezl-i maktūr ve sa'y-i mevfür eyleyüb cādde-i şer'-i şerīf inhirāf göstermiyesiz. Tahrīren fī 8 şehr-i Receb sene semān ve elf.

B. 1155

Karye-i Zük-ı Ebū'l-'Ūlādan Mehmed bin Hasan ve Şeref bin Diyādin ve Bahā'eddīn bin Zeynel'ābidīn ve Zeynel'ābidīn bin Kero ve Haydar bin Remo mahfil-i kazāda karye-i mezbüreden Süleymān bin Pīrī mahzarında takrīr-i kelām kılub ba'zı umūrda bize zulm ve ta'addī olur hālen mezbūrı üzerimize ve bize mūta'allık olanların üzerine kethüdā nasb itdik ki ba'de'l-yevm vāki' olan musālahamızı hakk ve 'adl üzere göre didiklerinde mezbūr Süleymān mukırrūn-ı mezkūrūnın bi'l-muvācehe ikrārını tasdik ve kethüdālığı kabül idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī 16 Receb sene semān ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Mahmūd subaşı ibni Molla Mehmed Hāfiz Çelebi ibni Hüseyin Efendi Kāsım bin 'İsā Çelebi Ahmed bin 'Ali ve ğayrihim mine'l-hāzırīn.

B. 1159

Budur ki müteveffā Üveys Çelebi ibni 'Abdullahın zevci (si) Havvā binti 'Abdullah mahfil-i kazāda müteveffā-i mezbūrun sağır oğlu 'Alican üzerine kıbel-i şer'den vasī nasb olunan karındaşı Süleymān Çelebi ibni Üveys Çelebi el-mezbūr mahzarında ikrār idüb zevcim mezkūr Üveys Çelebinin mahalle-i Zeytūnda vāki' olan dārında ve esās dārında ve cemī'-i muhallefātından şer'le bana intikāl iden semenimi ve zimmetinde olan mehr-i mu'ahherim mukābelesinde mezkūr zevcimin vādī-i Pāspānos-ı tahtānīde (?) vāki' olub kıblesi Şemīr mülkine ve şarkīsi tarīk ve fīhi'l-mecāz ve şimālīsi İbrāhim mülkine ve ğarbīsi Bayrām mülkine mahdūd olan bağı alub kabül ve ahz ve kabz itdim min ba'd semenim ve mehrim husūsında mezbūr Süleymān Çelebi ile

ve zevcimmin veresiyle bi-vech-i mine'l-vücüh ve sebeb-i mine'l-esbâb da'vâm ve mütâlebem ve ahz ve i'tâm kalmadı deyicek mezbûr Süleymân Çelebi mukırre-i mezkûrenin bi'l-muvâcehe ikrârını tasdik ve tahkik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Ft târîhe (ft 17 şehr-i Receb sene semân ve elf.).

Şuhûdü'l-hâl Mevlânâ Ni'metullah Efendi el-müderris bi'l-Kâsımiyye sâbıkan kıdvetü'l-akrân Mehmed Beg ibni Ahmed Çavuş el-Hâc Şerefüddîn ibni Zeynel'abidîn Mahmûd ibniyye Mevlânâ 'Abdulğaffâr bin Hamza el-müderris ve ğayrihim mine'l-hâzırîn

B. 1161

Budur ki 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsâ mahfil-i kazâda Şemseddîn Beg ibni Velican Beg muvâcehesinde da'vâ kılub mezbûrda ve karındaşı oğlu Saruhânda birbirinin kefâletiyle on üç ğuruş deynim vardır taleb iderim didikde mezbûrdan su'âl olundıkda meblâğ-ı merkûma ikrâr idüb lâkin mezbûrda bir çift altun küpe ile bir gümüş heykel rehnim vardır müdde'î-i mezbûr rehne mukır olub bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl Seyyid 'Abdul'âlî bin Seyyid Kâsım Emîr 'Abd Çelebi ibni el-Hâc Maksûd Küçük 'Ali bin el-Hâc Mahmûd ve ğayrihim mine'l-hâzırîn

B. 1164

Hasankeyf halkından Hâcı Ahmed bin Molla Mehmed mahfil-i kazâda Mardin zimmîlerinden Tomâcan bin Marok mahzarında takrîr-i kelâm kılub mezbûrda mudârebeden elimde olan imzâlı defter mûcibince yüz on bir ğuruş bâkîm kalmışdı hâlen mezkûr Tomâcan bâkî-i merkûmdan 'Abdaldan yüz altun ve Ni'metullahdan kırk altun ve Hasan hasrımdan (?) dokuz altun ve Zeynî Çelebiden on iki altun ve Hannâ bin Saferden üç altun ve Süleymân veled-i Hekîmden bir buçuk altun ki cümle yüz altmış buçuk fiddî altun olur bana tevcîh idüb ben dahî tevcîhi kabûl idüb yanında asıl mâlından yirmi fiddî altunum kaldı deyicek mezbûr Tomacan mukır-ı mezkûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrîren ft 18 şehr-i Recebi'l-müreceb sene semân ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Mevlânâ Mustafa Efendi ibni Mevlânâ Hasan Mevlânâ İsmâ'îl Efendi ibni Mevlânâ Kâsım Ni'metullah bin 'Abdullah ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 1166

Budur ki Karyākis bin İŖū'a mahfil-i kazāya gelüb takrİR-i kelām kılub bundan akdem Mİkoli (?) tā'ifesinden idim hālen dÖrt yıldır ki Ermeni olub vefāt idecek olursam beni Ermenilerin makberlerinde defn eylesünler takrİRim sicill olunsun dimegin takrİRi talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrİren fİ 21 Ŗehr-i Receb sene semān ve elf.

ŖuhūdÜ'l-hāl Ahmed Çelebi Efendi ibni EmİR Feyyāz Çelebi Mehmed Beg ibni Ŗāh 'Ali 'Abdulhay bin Molla 'Ali ve ğayrihim mine'l-hāzırİN.

B. 1172

Budur ki Mehmed BeŖe bin 'Abdullah mahfil-i kazāda Mardin zımmİlerinden Nürİ bin İbrāhim muvācehesinde da'vā kılub mezkür SubaŖı habsinde mahbūs olub izniyle cerİmesin 18 ğuruŖa kesüb ve 18 ğuruŖı mālİmdan virüb hesābdan ıtlāk itdim hālen 18 ğuruŖı kendüden taleb iderim didikde mezbür Nürİden su'al olundukda zİkr olunan 18 ğuruŖ 'avretim Martiyas kendüne teslim idüb getirüb cerİmeme virdi kendi mālİndan virmedi deyu cevāb virüb müdde'İ cevābını tekzİb idüb mezbür Nürİden cevābına muvāfık beyyine taleb olundukda ricālden 'Osmān bin el-Hāc Alā'addİN ve nisādan Hāciye Mevcüd binti Mehmed 'Ali ve Kadem binti 'Abdullah edā-i Ŗehādet idüb didiler ki mezküre Martiyas 18 ğuruŖı mezbür Mehmed BeŖeye virdi ki mezbür NürİNİN cerİmesine vire mezbür dahİ 18 ğuruŖı kendüden alub huzūrumuzda kabz itdi deyu Ŗehādet idüb Ŗehādetleri ba'det-tahlİf makbüle olmaĝın mezbür Nürİ talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fİ 22 Receb sene semān ve elf.

ŖuhūdÜ'l-hāl Mehmed Beg ibni Ŗāh 'Ali Mahmūd subaŖı ibni Molla Mehmed Kāsım Çelebi ibni 'İsā Çelebi ve ğayrihim mine'l-hāzırİN.

B. 1173

Cenāb-ı 'İzzet-māb Mahmūd Efendi hazretleri kām-yāb

Tahiyyāt-ı sāfiye ve teslimāt-ı vāfiye ithāfindan sonra inhā ve i'lām olunan oldur ki bundan akdem niyābetiniz Ahmed Efendiye tevcİh olunmuŖdı Ŗefā'atle hālen mezbürün Ŗākİleri zuhūr idüb da'vā-yı Ŗer'iyede 'adem olunmak i'lām olunduĝu ecilden ref' olunub yine kemā-kān nā'ib olub icrā-yı ahkām-ı Ŗer'iyede bezl-i makdūr ve sa'y-i mevfüR eylesiz ve Mardin voyvodası olan kİdvetü'l-emācid ve'l-ekārim

İskender Ağanın müsellimi olan ‘Alican Begin elinde olan temessükâtın sicill-i mahfûza kayd idüb voyvodalığı zabt itdürüb âherden bir ferdi dahl itdirmeyesin. Tahrîren fî 23 şehr-i Receb sene semân ve elf. El-fakîr Mehmed el-kâdî be-Mardin.

B. 1180

Bâ’is-i tahrîr-i hurûf-ı tezkire budur ki nefis-i Mardin ve tevâbi’lerinde vâki’ olan bâd-ı hevâ ve rûsûm-ı ‘arûsânelerin zabt ve kabz itmek için işbu nâ’il-i temessük olan âdemlerimizden fahrû’l-akrân Hüsrev subaşı nasb ve ta’yîn olunub varub zabt ve mübâşeret itmesine bu cānibden temessük taleb eylediği ecilden yedine tezkire virildi ki ‘inde’l-hāce tezekkür-i hāl ola. Tahrîren fî 26 Recebi’l-mürecceb sene semân ve elf. Ve kuyyidet fî’t-tārîhi’l-mezbûr. el-fakîr ‘Ali kâ’im-i makâm-ı voyvoda. El-fakîr ‘Ali kâim-i makâm-ı voyvoda.

B. 1184

Karye-i Kızılmescidden Nebi bin ‘Alinin tarafından Süleymân bin Şebîb ve Hüseyin bin Mehmed şehâdetleri ile ikrâr-ı âtiye vekâleti isbât iden li-ebeveyn karındaşı Pervâne mahfil-i kazâda karye-i Hevâsiyeden Hasan bin Mehmed mahzarında ikrâr idüb mezkûr Hasan karye-i Hevâsiyede mezbûr karındaşım ile çekişüb ğavğa idüb kılıç ile sol elinin şehâdet parmağına urub mecrûh idüb cerâhatinden sakat oldı ve urub sakat itdüğün sicill ve hüccet olundı hâlen mezbûr karındaşım barmağının diyeti mezbûr Hasan ile bir kazana sulh idüb ve kazanı alub kabz idüb zimmetini husûs-ı mezbûrdan ibrâ ve iskât itdi min ba’d mezbûr ile da’vâ ve mütâlebesi kalmadı deyicek mezbûr Hasan mukırr-ı mezkûrun bi’l-muvâcehe ikrârını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundı. Tahrîren fî târîhe (fî 26 şehr-i Receb sene semân ve elf).

Şuhûdü’l-hāl Fethî Çelebi ibni Molla Dervîş Emrullah Çelebi ibni ‘Abdussettâr Çelebi Molla Ahmed bin el-Hâc Mehmed el-Hâc Mahmûd bin Molla Maksûd mahmûd bin ‘Abdulvehhâb ve ğayrihim mine’l-hâzırîn.

B. 1186

Müteveffâ Hüseyin Çelebi ibni Hâcî ‘Alâ’addîn oğlu Mahmûd Çelebi tarafından müseccel vekîli olan li-ebeveyn karındaşı Ahmed Çelebi mahfil-i kazâda ‘Ali Dede bin ‘Abdulkâdir tarafından sulh-ı âtî’z-zikre vekîl olan oğlu Mehmed mahzarında ikrâr idüb

mezkür 'Ali Dede 'Āneye varub karındaşı oğlu maktül Kāsım Efendinin vārisi olan karındaşı Muhyiddīn kātildir deyub ırsından mahrūm olub ırsı sana münhasır olmağla diyet-i demini 'Āne halkı ile iki yüz ğuruş ile bir ata sulh idüb ve bedel-i sulhı kabz idüb ve karındaşım mezbūr Mahmūd Çelebinin mezkür Kāsım Efendinin üzerine ba'de külli'l-hesāb babamızın deyninden iki yüz elli ğuruşı kendünün nāmiyle sicill idüb bi'l-fi'il zimmetindedir deyu diyet-i deminden mezbūr 'Ali Dedenin sulh eylediği meblāğdan iki yüz elli ğuruşı vekāletim mücibince taleb eylediğimde mābeynimizde nizā'-ı küllī vāki' olmağla araya muslihūn mutavassıtūn olub es-sulhu hayrun fehvāsıyla 'āmiller olub beni mezbūr Mehmed ile yirmi ğuruşa sulh eyledüler ben dahī sulhı kabül idüb ve bedel-i sulhı bi't-tamām ve'l-kemāl alub kabz idüb 'Ali Dedenin zimmetini husūs-ı mezbūrdan ibrā ve iskāt itdim min-ba'd ne benim ve ne müvekkilimin mezbūr 'Ali Dede ile bi-vech-i mine'l-vücūh ve sebeb-i mine'l-esbāb da'vā ve mütālebemiz ve ahz u i'tāmız kalmadı karındaşım deyninden Kāsım Efendinin zimmetinde meblāğ-ı merkūmdan ne kaldı ise muhallefātından ne zuhūr iderse andan alub kabz idevüz deyicek mezkür Mehmed mukırr-ı mezkūrun bi'l-muvācehe ikrārını tasdik ve sulhı kabül idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī evāhir-i şehri Receb sene semān ve elf.

Şühüdü'l-hāl el-Hāc Emīr 'Abd Çelebi ibni el-Hāc Maksūd el-Hāc
 Mahmūd aihyye Molla Şeyh Bünyād bin Şeyh İbrāhim 'Ali Çelebi ibni
 Molla 'İsā Üstād İsmā'il bin Şeyh el-Hayyāt Ni'metullah bin'Abdullah el-
 Hāce 'Ali bin el-Hāc Mahmūd ve ğayrihim mine'l-hāzırīn.

B. 1190

Bā'is-i tahrīr-i hurūf budur ki havass-ı hümāyūn karyelerinden Mansūriye nām karyenin keferesi zimmīlerine lāzım gelen sene erba'a ve elf cizyesi ki sene sitte ve elfde vāki' olmuşdur Vandan Tebrīze ihrāc olunan kül tā'ifesinin mevācibleri için hazīne-i Diyārbekīrdan tahvīl ve sālyāne olunub keferesi mezbūrenin mevcūd neferleri teftiş ve tefahhus olunub yoklandıkda mevcūddan seksen bir nefer ki nısfı kırk buçuk nefer olur bulunub ziyāde bir nefer bulunmamağın vārid olan emr-i celīlī'l-kadr-i pādīshāhī üzere resm-i cizyeleri kabz ve esāmīleri müfredātıyla defter ve sicill-i mahfūza kayd olunub vechen mine'l-vücūh ve sebeben mine'l-esbāb da'vā ve mütālebemiz kalmaduğına tezkire virildi. Tahrīren fī evāhir-i şehri Ramazāni'l-mübārek sene seb'a ve elf. El-fakīr Mehmed Ağa-yı Tebrīz el- ma'mūretü'l-hazye (?).

B. 1191

Cenāb-ı fazīlet-māb şerī'at-nisāb hazret efendi kām-yāb

Şerīfū'd-da'vāt-ı safiyāt ve latīfū't-ta'zimāt-ı vafiyāt kavāfil-vidād ve revāhil-ittihād birle ithāf olundukdan sonra i'lām olunan budur ki seyyidetü'l-muhadderāt ve ikliletü'l-muhassenāt vālide sultān dāmet 'izzetuhā hazretlerinin başmāklık havāssından Mardin haslarının voyvodalıđı dergāh müteferrikālarından bā'is-i mektūb Ca'fer Ağaya tevcih olunmuşdur vusūlünde mercūdur ki üzerinde nazar-ı şerīfinizi dirēđ buyrulub havāss-ı şerīfe husūsunda bezl-i kudret ve sarf-ı miknet oluna re'āyāy ri'āyet ve berāyāy sıyānet üzere olasız el-hāsıl havāss-ı şerīfe hakkında sudūr iden lūtfunuz mūcīb-i tahmīl-minnet itdūğinde iştibāh buyrilmaya bākū'd-du'ā. Ve nukkilet fi'l yevmi's-sāmin Zīlka'detü'l-harām sene seb'a ve elf. El-Vāsık bi'l-Melikürrahman ağa-i dārü's-sa'āde Osmān el-nāzır.

B. 1192

Şerī'at-şī'ār fazīlet-disār ma'delet-āsār kazā-i Mardine hākimü'ş-şer' olan mevlānā-yı muhterem hazretlerinin fazīlet-makrūnlarına da'vāt-bisyār ve seniyyāt-ı bī-şumār takdīmden sonra inhā-i merfū'-ı devlet-cūy (?) budur ki hāliyā kādī-i 'adālet-tekāzımızda vāki' seyyidetü'l-muhadderāt ikliletü'l-muhassenāt vālide sultān dāmet 'izzetuhā hazretlerinin kātibü'l-vilāye defteri mūcibince vāki' havāssın zabtı ve rabtı ve re'āyā ve berāyānın himāyet ve sıyāneti ve 'umūmen eyālet-i Diyārbekirin hıfz ve hırāseti ve def'-i zulm ve men'-i muhālifi işbu sene seb'a ve elf tārīhi martı ibtidāsından bu muhlisinize tefvīz ve taklīd kılınub bi-tevfikillahi-te'ālā Harpud (?) nām muhibb hüccet birle dāhil olub ve inşā'allah beş altı günin içinde ol diyār-ı şark-ı medāra vāsıl olmak ümīd-fehm olur ve ol cānibin ba'zı umūr-ı mühimmesi iktizāsıyla erkān-ı 'ālī bevvāblarından olub ādemlerimizden kıdvetü'l-emācid ve'l-ekārim Mustafa Beg zīde kadruhu irsāl kılınmışdır inşā'allah hayrıyla vusūl müyesser oldıkda me'mūldur ki bu cānibe 'ā'id ve rāci' olan hukūk-ı da'vāydan teğayyūr buyurdı ve eger voyvoda-i sābık makbūzātıdır ve eger mültezimler ahz ve zabten yerlü yerinden tecessūs buyurdı kalīl ve kesīr her ne ise defter idüb muhlisiniz ol cānibe varınca mūmā-ileyh ādemimiz üzerinden nazar-ı şerīfinizi dirēđ buyurmayınız re'y-i enveriniz iktizā eyledüğü vech üzere her husūsda hakk ve mu'āvenetiniz ve ikdām-ı latīfiniz ricā olunur nām-ı hemīşe

'ömr-i devlet ve kudret ve sa'âdet der seccâde-i şerî'at müstedâm-bâd. Mühîbbü'l-mahlas Ca'fer Ağa voyvoda-i havâss hâlen. Ve kuyyidet fi 8 Zî'l-ka'deti'l-harâm sene seb'a ve elf.

B. 1193

Kıdvetül-emâsil ve'l-akrân 'azablar ağası Mîr Ahmedsin tezkîre vusûl buldukda gerekdir ki sâhib-i sa'âdet paşa hazretleri için Mardinde tahrîr için cem' olunan hizmetin ki kal'ada emânetdir ne kadar akçe ise kendülerine virüb teslim idüb bu temessük yanında alıkoyasız. El-fakîr Mehmed kâ'im-i makâm-ı voyvoda-i Sultân.

B. 1194

'İzzet-mâb sa'âdet-nisâb efendi hazretleri kâm-yâb tahiyyât-ı lâ'ika ve ğurer-i teslimât-ı fâ'ika ithâfindan sonra inhâ-i muhîbbâne budur ki kazâ-i Mardinin resm-i ihzâriyesin bundan akdem Melik nâm kimesne gelüb Ahmed üzerinden altı bin akçeye der 'uhde idüb bir tarikle bizim cânibimizden temessük alub vardıkda mesfûr Melik hadd-i zâtında yaramaz olub vilâyet halkı kendüsinden râzî olmamağla bildirdikleri ecilden yine merkûm Ahmed gelüb altı bin akçeye kabul idüb tevcîh olundu mektûb-ı varaka birle vardıkda zikr olunan ihzâriyeyi merkûm Ahmede mâh-ı zî'l-ka'denin ğurresinden bir seneye varınca virilmişdir âheri dahl itdirmeyüb mesfûr Ahmede zabt itdirüb üzerinden nazar-i şerîfiniz dirîğ buyurulmamasına himmet buyrula ve'l-hâsıl husûs-ı mezbûre her vechile sa'y-ı şerîfiniz mebzûl buyurıla bâkî ne dimek lâzımdır. El-fakîr Ahmed muhzırân-ı Diyârbekir hâlen.

Melikden dört altun almışdır dört altını virüb tezkiresin alasin ki sonra nizâ' eylemeye.

B. 1195

Mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fazl ve'l-keâm seyyidetü'l-muhadderât sâfiyetü's-sâfât rukiyyetü'd-derecât ikliiletü'l-muhassenât sâhibetü'l-hayrât ve'l-hasenât el-mahfûfe bi-sunûf-ı meliki'l-a'lâ vâlidem sultân dâmet 'ismetuhânın Mardinde başmaklık hâsları olan yerlerin kadıları zîde fazluhum tevkî'-i refî'-i hümâyün vâsıl olıcak ma'lûm ola ki ifihârü'l-havâss ve'l-mukarrebîn muhtârü'l-'izz ve't-temkîn enîsü'd-devleti'l-'aliyyeti's-sultâniyye celîsü'l-hazreti's-seniyyeti'l-hâkâniyye dârü's-

sa'adetim ağası 'Osmān dāme 'uluvvuhu sūdde-i sa'adetime mektüb gönderüb müşārun-ileyhānın Mardin hāslarına voyvoda olan Ca'fer Ağa ref' olunub yeri dergāh-ı mu'allām bevvāblarından kıdvat'ül-emāsil ve'l-akrān İskender zīde kadruhuya ta'yīn olunduğı bildirüb emr-i şerīfim virilmek ricāsına 'arz itmegin buyurdum ki 'arz olunduğı üzere mūmā-ileyhānın Mardinde olan başmāklık hāsları voyvodalığı mezbūr İskendere zabt ve tasarruf itdürüb min ba'd āheri dahl ve ta'arruz itdirmeyesiz şöyle bilesiz 'alāmet-i şerīfe i'timād kılasız Tahrīren fī evāhir-i şehir-i Cemāziye'l-evvel sene semān ve elf. Ve kuyyidet fī'l-yevmi's-sālis ve'l-'ısrīn şehir-i Recebi'l-mürecceb sene-i mezbüre. Be-makām-ı Kostantınıye el-mahrüse.

B. 1196

Faziletlü ve 'izzetlü efendiler? hazretlerinin huzūr-ı şerīflerine ed'iyye-i hālise te'diyesinden sonra ma'rūz-ı budur ki taht-ı kazā-i 'adālet-iktizālarında vākī' sāhibetü'l-'izz ve's-sa'adet vālide sultān dāmet 'izzetuhā hazretlerinin havāss-ı şerīfesi zābiti olan Ca'fer Ağa ref' olunub işbu sene semān ve elf cemāziye'l-evvelinin evāhir-i tārīhinden zikr olunan havāss-ı şerīfe voyvodalığı bu muhlislerine tefvīz olunmağla emr-i şerīf suretiyle mektüb-ı muhāleset birle ādemlerimizden 'Alican subaşı irsāl olundu vusūl buldukda me'mūldur ki vardığı gündün sūret-i emr-i şerīf ba'de't-tescīl muhlisiniz melāhatınızla müşerref olunca zabt ve havāss-ı şerīfe 'ā'id olur hukūk kabz itdirülmesi bābında sa'y-ı cemīl-i mühimmet (?) mebzūl buyurdum fe-emmā şer'-i şerīfden inhirāf itdirmeyüb hilāf-ı şer'-i mutahhar ve muhālif-i kanūn-ı mukarrer bir ferde zulm ve ta'addī olduğına tecvīz görülmeye şöyle ma'lūm-ı şerīf olan hemīşe 'ömr u devlet der mesned-i şerī'at-bād bi-rabbi'l-'ibād. Ve kuyyidet fī tārīhi'l-mezbüre a'lā. Muhibbū'l-fakīr İskender voyvoda-i havāss-ı Mardin.

B. 1197

Budur ki Cemşīd kethüdā ibni 'Abdullah mahfil-i kazāda Mardin emīni olan Yūsuf Çelebi tarafından tasdik-i ātiye vekīl İbrāhim Çelebi ibni Mehmed Çelebi mahzarında ikrār idüb havāss-ı hümāyūndan karye-i Kal'ati'l-Mir'āt ve içinde olan cendere-hāne ve hānū'd-dakīk ve ispençe-i gebrān ve resm-i bāğāt ve kethüdālık ve bād-ı hevā tevābi' ve levāhıklarıyla tārīh-i sicillden iki seneye varınca yüz altmış bin akçeye mūmā-ileyh Yūsuf Çelebiden 'uhdeme alub kabūl ve iltizām eyledim ki her rūsūmātı

mahallinde virüb edā ideyim deyicek mezbür İbrāhim Çelebi mukırr-ı mezkürin bi'l-muvācehe ikrārını tasdīk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundı. Tahrīren fi'l-yevmi'l-hādī ve'l-ıŝrın ŝehr-i Receb sene semān ve elf. Ŝuhūdū'l-hāl el-Hāc Emīr 'Abd Çelebi ibni el-Hāc Maksūd 'Ali Beg ibni Molla 'İsā 'Ali Çelebi ibni Molla Mehmed Efendi 'İsā Beŝe 'an yeniçeriyān-ı dergāh-ı 'ālī el-Hāce Ahmed bin el-Hāc Mehmed eŝ-ŝefi' ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 1200

Karye-i Kal'ati'l-Mir'atdan müteveffıye İnsāfenin vālidesi Gözī binti Ya'küb mahfil-i kazāda müteveffıye-i mezbūrenin zevci İbrāhimŝeh bin 'Arabŝeh mahzarında takrīr-i kelām kılub mezkūrun kızı saĝire Me'āfiyi dōrt yıl terbiye idüb nafakasını ve müteveffıye-i mezbūreden ırs ile bana intikāl iden sūdüsimi mezbūrdan taleb iderdim ve mezkūr İbrāhimŝeh sen baĝımı dōrt yıl zabt itdin deyu icāresin taleb iderdi hālen nafakadan ve sūdüsümün da'vāsından ferāĝat idüb zimmetini ibrā ve iskāt itdim ve mezkūr dahī zabt eyledüĝim dōrt yıl baĝı icāresinden zimmetimi ibrā ve iskāt itdi min ba'd ne benim mezbūr ile nafaka ve sūdüs husūsında ve ne mezkūrun benimle baĝ icāresinden bi-vech-i mine'l-vücüh ve sebeb-i mine'l-esbāb da'vā ve mütālebemiz kalmadı deyicek mezbür İbrāhimŝeh mukırr-ı mezkürin bi'l-muvācehe ikrārını tasdīk ve tahkīk ve zimmetini baĝ icāresinden ibrā ve iskāt idüb mā-vaka'a tarafeynin rızā ve talebleriyle kayd-ı sicill olundı. Fī ğurre-i Ŝa'bān sene semān ve elf.

Ŝuhūdū'l-hāl Emrullah Çelebi ibni 'Abdusettār Çelebi Molla 'Abdulvāhid bin Molla İbrāhim Molla Ahmed bin el-Hāc Mehmed ve ğayrihim mine'l-hāzırın.

B. 1201

Mardin emīni olan kıdvetü'l-emāsil ve'l-akrān Yūsuf Çelebinin mührü ile mührüli ve işbu sene seb'a ve elf ramazānın ğurresi tārīhiyle müverrah tezkiresi Mardin halkından Emīr 'Abd bin 'Abdulvehhāb yedinden mahfil-i kazāya vārid olub mazmūnında havāss-ı hümāyūndan nefis-i Mardine tābi' mukāta'a-i hāssadan mukāta'a-i bāc-ı 'ubūr ve tamĝa-i siyāh ve ğümrüĝe mütā'allık tamĝa-i surh ve tevābi'yle ve Haleb cānibinden 'ubūr iden kārbanlar ve bi'l-cümle mukāta'a-i mezkūra mütā'allık olanlar Baĝdād cānibinden gelen kārbanlardan ğayrı tālib olmayub cihet-i mezküre mu'attal kalmaĝla māl-ı pādiŝāhiye mim külli'l-vücüh ĝadr olub işbu Mardin

ahālilerinden Emīr ‘Abd bin ‘Abdulvehhāb mukāta’-a-i mezbūrun sene seb’a ve elf mäh-ı ramazāni’l-mübārekesi ğurresinden iki seneye varınca ‘uhdesine her senesi elli bin akçeye ki iki senesi yüz bin akçe ider vech-i meşrūh üzere mukāta’-a-i mezkūrı ‘uhdesine kabūl ve iltizām idüb ve iki bin akçe kendüsine hil’at bahā olmak şartıyla ve eger āherden bir kimesne mukāta’ayı ziyāde idecek olursa zikr olunan iki bin akçe deyninden aşığı varıla ve gelen havālelere yem ve yiyecek virmeye virecek olursa deynine hesāb oluna ve şehirde beyne’n-nās cārī olan akçe ne minvāl üzere olduğu ol minvāl üzere alına ziyāde alınmaya ve mukāta’ayı sicill-i mahfūza kayd itdikten sonra mäh be-mäh yevmü’l-kıstını edā idüb ve bir ayı edā itmeden bir aya mübāşeret itmeye yedine temessük virildi ki mukāta’ayı zabt idüb iltizāmına cevāb vire deyu mastūr ve mukayyed olmağın ve mezkūr ‘Abd zikr olunan mukāta’ayı tārīh-i mezkūrdan iki seneye varınca yüz bin akçeye ‘uhdesine alub kabūl ve iltizām eyledüğine mukırr ve mu’terif olmağın talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrīren fī tārīhi’l-mezkūr.

Şuhūdū’l-hāl.

B. 1202

Budur ki Mardin halkından ‘İsā bin Mehmed ve ‘Abd bin ‘Abdulvehhāb mahfil-i kazāya gelüb takrīr-i kelām kılub ihtisāb-hāne ve hānū’d-dakīk ve kelle-hāne mukāta’aları tevābi’i ve levāhıklarıyla Şeyh Bünyād bin ‘Abdurrezzāk ve Ahmed bin Hasan ‘uhdelerinde üç senede her ayda bir kıstū’l-yevmini ve ğuruş ve altın ve şahī nefsi-i şehirde cārī olan minvāl üzere virüb edā itmek üzere Bünyāda teklīf olunmaya ve Yūsuf Çelebi havālelere yem ve yemek virmemek şartıyla dört kere yüz bin ve otuz iki bin akçede olub hālen Nisībīne varub mezkūrānın üzerine varub otuz bin akçe ziyāde itdük ki cem’an mezīd u mezīdün-’aleyh tārīh-i kitābdan üç seneye varınca şurūt-ı mezkūre üzere dört kere yüz bin ve altmış iki bin akçe olur mümā-ileyh Yūsuf Çelebiden ‘uhdemize alub kabūl ve iltizām itdik ve biribirimize kefil-i bi’l-māl ve’z-zarar olduk ve mümā-ileyh Yūsuf Çelebi hil’at bahā deyu bize beş bin akçe ta’yīn eyledi şöyle ki üzerimize ziyāde ta’yīn ider kimesne olursa zikr olunan hil’at bahā bizim ola bizden alınmaya deyu mukırr ve mu’terif olunmağın ve mukāta’āt-ı mezkūreyi vech-i mezkūr ve şerh-i mastūr üzere mezkūrāna virdüğine mezkūr Yūsuf Çelebi yedlerine mühürlü mektüb virüb mā-vaka’a talepleriyle kayd-ı sicill olundu. Tahrīren fī’l-yevmi’r-rābi’ ve’l-’ısrīn şehir-i Ramazāni’l-mübāreke sene seb’a ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Mevlānā Dervīş Efendi ibni Molla 'Alican el-Hatīb Molla
Kāsım bin Şeyh Cüneyd Fethī Çelebi bin Molla Dervīş Seyyid 'Abdul'ālī bin
Seyyid Kāsım Hüseyin 'Ali Çelebi bin el-Hāce Mehmed 'Ali ve ğayrihim mine'l-
hāzırın.

B. 1203

Sa'adetlü efendi hazretlerinin huzūr-ı şerīflerine inhā olunan budur ki bundan esbak nefsi Mardinde vāki' olan ihtisāb-hāne bundan akdem Ker Ahmed 'uhdesinde müseccel iken Mahmūd ve 'İsā otuz bin akçe ziyāde itdiler sicill idesin deyu huzūr-ı şerīfinize mektüb gönderildi hāliyā tekrārına Emīr 'Abd dahī yirmi bin akçe dahī ziyāde idüb mezbūr hāk-pāyınıza irsāl olundu her kimin üzerinde ise Emīr 'Abdin 'uhdesine müseccel idüb zabt itdiyesiz ve kendüye iki bin akçe hil'at bahā ola eger üzerine ziyāde ider kimesne olursa kendüye ola. Tahriren fi 28 şehr-i Ramazāni'l-mübāreke sene seb'a ve elf. El-fakīr Yūsuf emīn.

B. 1204

Budur ki Mardin emīni olan kıdvetü'l-emāsil ve'l-akrān Yusuf Çelebinin mührü ile mühürli ve işbu sene seb'a ve elf şevvālinin sekizinci günü tārhiyle müverrah tezkiresi Mardin halkından Ker Ahmed bin Hasan yedinden mahfil-i kazāya vārid olub mazmūnunda bundan akdem nefsi Mardinde vāki' olan ihtisab-hāne tevābi'i ile Ker Ahmed 'uhdesinde ibtidā-i tārhiinden üç sneye degin dört kere yüz bin ve otuz beş bin akçede iltizāmda müseccel iken Mardin ahālīsinden Mahmūd ve 'İsā nāmān kimesneler otuz beş bin akçe üzerine ziyāde idüb ki cümle dört kere yüz bin ve altmış beş bin akçe ile iltizāma kabül idüb 'uhdelerinde sicill oldukdan sonra tekrār Emīr 'Abd dahī yirmi bin akçe mezbūrün Mahmūd ve 'İsā üzerlerine ziyāde idüb ki cümle Emīr 'Abd uhdesinde dört kere yüz bin ve seksen beş bin akçe sicill olunub hāliyār tekrār mezbūr otuz bin akçe dahī Emīr 'Abd üzerine ziyāde idüb ki cem'an mezīd u mezīdün-'aleyh beş kere yüz bin ve on beş bin akçe olur bundan akdem ziyāde ile mezbūr Ker Ahmedin 'uhdesinde sicillde bulunursa ziyāde mūrīye alına ve noksan ile dahī olursa hesābından aşāğı varılıb bu minvāl-ı meşrūh üzere beş kere yüz bin ve on beş bin akçe ile iltizām ve kabül idüb ki māh be-māh yevmü'l-kıstı edā ide bir iki kıstı edā itmeyince mūrī aya mübāşeret itmeye ve kendüye üç bin akçe hil'at bahā ola üzerine ziyāde ider kimesne

olursa kendüye ola eline bu temessük virildi ki varub sicill-i mahfûza kayd itdükden sonra zabt ve tasarruf ide deyu mastûr ve mukayyed olmağın ve mezkûr Ahmed mukâta'a-i mezbûra târîh-i mezbûrdan üç seneye varınca meblâğ-ı merkûm ile uhdesine alub kabûl ve iltizâm itdügine mukırr ve mu'terif olmağın talebiyle mûmâ-ileyh Yûsuf Çelebi tarafından meb'ûs olan 'Ali Beşe mahzarında kayd-ı sicill olundu. Fî 12 Şevvâl yevmü'l-Cum'a sene-i mezbûre.

Şuhûdü'l-hâl Şeyh Feyyâz bin 'Alican Seyyid 'Abdul'alî bin Seyyid Kâsım Rıdvân Beg nâzır-ı mahkemeve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 1205

Kıdvetü'l-erbâbi'l-ikbâl 'umdetü'l-ashâbi'l-iclâl câmi'-i vücûhi'l-emvâl 'âmirtü'l-hazâin bi-ahseni'l-a'mâl el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-bârî hızâne-i 'âmiremin Diyârbekir cânibi defterdârı zîde 'ulûvvuhu tevkî'-i refî'-i (hümâyûn) vâsıl olıcak ma'lûm ola ki iftihârü'l-havâssi'l-melekât iklileti'l-muhassenât sâhibetü'l-hayrât ve'l-hasenât vâlide sultân dâmet 'ismetuhâya başmaklık tarîkiyle mukbil olunan hâslarından Mardin hâsları keferesinin cizyeleri taraf-ı mîrîden zabt olunugelüb lâkin harâccılar ve subâşılar ziyâde atlu ile re'âyâyı rencîde eylemekle min ba'd havâss-ı mezbûre keferesinin cizyeleri voyvodalar cen' idüb mîrîye teslîm eylemek üzere emr-i şerîf ricâsına i'lâm eyledüğü 'arz olundıkda vech-i meşrûh üzere olmasın emr idüb buyurdum ki hükm(-i şerîfim) vardukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı hümâyûnım mûcibince 'âmel idüb dahî zikr olunan keferenin min ba'd müşârun-ileyhânın voyvodaları cem' ve tahsîl idüb Diyârbekir hazînesine teslîm itdiresiz âherden bir ferdi dahl ve ta'arruz itdirmeyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî'l-yevmi'r-râbi'-i 'aşer şehri Ramazâni'l-mübârek sene sebâ ve elf. Be-makâm-ı Kostantınıye. Ve kuyyidet fî 17 Zî'l-ka'deti'l-harâm sene-i mezbûre.

B. 1206

Bâ'is-i tezkire budur ki Mardine müte'allik Kal'atü'l-Mir'ât nâm karye Emîr 'Abd üzerinde iken işbu râfi'-i temessük Cemşîd kethüdâya beş bin akçe ziyâdesiyle işbu mâh-ı zîhiccenin on beşinci gününden bir seneye varınca iltizâma virilüb tevcih olundu vardıkda gerekdir ki zikr olunan mukâta'ayı vech-i meşrûh üzere beş bin akçe

ziyâdesiyle zabt ve tasarruf eyleye âherden kimesneyi dahl itmeye. Tahrîren fî evâsıt-ı Zîlhicce sene semân ve elf. El-fakîr Yûsuf emîn.

B. 1207

Vech-i tezkire budur ki kazâ-i Mardine tâbi' havâss-ı hümâyûndan olan Harâbü'l-Mâ' ve mezra'a-yı Hâcı Halân ve Kal'acık nâm karyeler nice seneden berü harâbe ve perâkende olmağın iftihârü'l-ümerâ'i'l-kirâm bi'l-fi'il Habûr sancağı begisi olan Mîr Mehmed hazretleri karye-i mezbûri şîn ve âbâdân itmek şartıyla zikr olunan üç pâre karyelerin biri birinin ilhâkıyla her senesi yedişer bin akçe maktû'a virilüb ki sâl be-sâl vâki' olan mahsûllerini zabt idüb meblâğ-ı mezbûr olan yedi bin akçeye cevâb vire. Tahrîren fî ğurre-i şehri Muharremi'l-harâm min şuhûr sene semâniye ve elf. El-fakîr Yûsuf emîn-i Mardin.

B. 1208

Kefâlet-nâme-i 'alâfân el vâki' fî 4 Saferü'l-muzaffer sene semân ve elf.

Mûsâ bin Zeynî Mustafa bin Mehmed Dervîş 'Ali bin Şeyh Ahmed Ahmed
Çelebi Nâzûk Dervîş

Zikr olunan beş nefer kimesne biribirine kefl oldılar

Gulâm 'ayn-ı siyâh Hasan bin Şah Veli kefl-i hem-diger

'Ömer bin Mehmed Sürgici Mehmed bin Hüseyin kefl-i hem-diger

'Abdunnebî bin Hâcı Ahmed 'Abdullah bin Nâzûk kefl-i hem-diger

..... mezkûra mezbûr 'Abdunnebî kefl oldı.

Ba'de'l-yevm 'alâflik veyâhüd un bey' idecek olurisem hâkimü'l-vakt
hakkımdan gele deyu şart idüb .

'Alâflardan Mûsâ bin Zeynî ve Mustafa bin Mehmed ve Dervîş 'Ali bin Şeyh Ahmed ve Nâzûk bin Dervîş ve Ğulam 'Ali bin Reyhân ve Mehmed bin Hüseyin ve ğayrıları mahfil-i kazâda Hasan bin Şah Veli mahzarında ikrâr idüb Şeyhimiz olmağla bazı umürda bize ta'addı olurdu hâlen mezkûr Hüseyin ihtiyâr idüb üzerimize Şeyh nasb itdük ki ba'de'l-yevm vâki' olan musâlahamızı olıgelmiş 'âdet ve kânûn üzere hakk ve 'adl ile görüb edâ ide didiklerinde mezbûr Hasan mukırrûn-ı mezkûrünün bi'l-muvâcehe

ikrârlarını tasdik ve zikr olunan meşihatı kabûl idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târîhe (fî ğurre-i şehri-i Muharremi'l-harâm min şuhûr sene semâniye ve elf).

Şuhûdü'l-hâl 'Abdulhay bin Molla 'Ali Ahmed bin İdrîs 'Ali bin 'Abdullah ve ğayrihim mine'l-hâzirîn.

B. 1209

Budur ki bi'l-fi'il Mardin emîni olan Yûsuf Çelebi ibni Mehmedin dergâh-ı 'âlî çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân bâkî çavuşu olan Bâyezid Çavuş zîde kadruhunun mühürleri ile mühürli ve işbu sene sitte ve elf zîlhiccesinin on sekizinci günü târîhiyle müverrah tezkireleri Mardin halkından Emîr 'Abd bin 'Abdulvehhâb ve müstahfizlardan topçubaşı Mahmûd bin Ahmed yedlerinden mahfil-i kazâya vârid olub mazmûnunda nefs-i Mardinde vâki' olan havass-ı hümâyûna müte'allık ihtisâb-hâne ve hân-ı dakîk ve kelle-hâne mukâta'aları ve tevâbi' ve levâhıkıyla bundan evvel Rûha halkından Halîl nâm kimesneye işbu sene sitte ve elf ramazân-ı şerîfinin ğurresinden her sene yüz yirmi bin akçeye iltizâma verilmiş iken târîh-i mezkûrdan sene-i mezbûrenin mâh'ı zîlhiccesinin on sekizinci gününe degin mezbûr Hâlil zabt idüb lâkin yevmü'l-kıstına cevâb virmeyüb âhere küllî deyni olmağla mâl-ı pâdişâhiye zarar müterettib olduğu bâ'isten işbu râfi-i temessük olan Mardin halkından Emîr 'Abd bin 'Abdulvehhâb ve müstahfizlardan topçı başı Mahmûd bin Ahmed nâm kimesneler mukâta'ât-ı mezbûreye her sene on bin akçe ziyâde idüb ki cümle mezîd u mezîdün-'aleyh târîh-i kitâbdan üç seneye varınca üç yüz doksan bin akçe ider ve mezkûrlara altı bin akçe hil'at bahâ olmak üzere virilüb ve yevmü'l-kıstları mücibince her üç ayda hazîne-i âmireye teslim idüb ve ne vech ile Mardinde akçe bezl ve sarf olunursa ol minvâl üzere kendülerinden kabz olunub vech-i meşrûh üzere mezkûrlar dahî zikr olunan mukâta'âtı meblâğ-ı mezbûr ile kabûl ve iltizâm idüb ve merkûm Mahmûd müstehakk olan mevâcibleri yevmül-kıst akçesinden mahsûb oluna husûs-ı mezkûr mezbûr Bâyezid dergâh-ı 'âlî çavuşlarından bâkî çavuşu olan kıdvetü'l-akrân Bâyezid Çavuş zîde kadruhunun ma'rifetiyle yedlerine temessük virildi ki varub sicill-i mahfûza kayd oluna deyu mastûr ve mukayyed olmağın ve mezkûrân Emîr 'Abd ve Mahmûd mukâta'ât-ı mezbûreyi vech-i meşrûh üzere üç yüz doksan bin akçeye 'uhdelerine alub kabûl ve iltizâm itdüklerine mukırr ve mu'terif olmağın mâ-vaka'a talebleriyle kayd-ı sicill olundu. Hurrîre fî 18 şehri-i Zîlhicce sene sitte ve elf.

Şuhūdū'l-hāl.

B. 1210

Budur ki bi'l-fi'il Mardin emîni olan kıdvetü'l-akrân Yûsuf Çelebinin mührüyle mühürlü ve işbu sene sitte ve elf zîlhiccesinin on sekizinci günü târîhiyle müverrah tezkiresi Fethî bin Molla Mehmed yedinden mahfil-i kazâya vârid olub mazmûnında nefsi-i şehirde vâki' olan mukâta'ât-ı hâssadan bazâr-ı rişte bundan akdem sene sitte ve elf ramazânü'l-mübârekin ğurresinden üç yıla varınca yüz otuz yedi bin iki yüz kırk akçeye Hasan Çavuş nâm kimesneye der'uhde olub sicill olmuş iken kal'a-i Mardinde burc dizdârı olan Abdâl ve Pervîz nâm kimesneler mukâta'a-i mezbûreyi sekiz bin akçe dahî ziyâde idüb ki cümle yüz kırk beş bin iki yüz kırk akçe olur kabûl idüb zabtı için cânibimizden temessük aldıklarından sonra hâlen Mardin halkından Fethî Çelebi ibni Molla Mehmed beş bin akçe dahî ziyâde idüb ki cem'an mezîd u mezîdün-'aleyh çürük akçe hâli üzere yüz elli bin iki yüz kırk akçe olur bu fakîrin ma'rifetiyle târîh-i tezkireden üç seneye degin mezbûr Fethî 'uhdesine alub kabûl ve iltizâm idüb zabtı için bu tezkire yazılıb eline virildü ki nefsi-i şehirde cârî olan akçe hesabı üzere iltizâmına cevâb virüb üç ayda yevmü'l-kıstına edâ ide ve mezbûrdan ber vech-i peşin bu cânibe iki bin akçe teslim idüb âher kimesne mukâta'yı ziyâde idecek olursa zikr olunan iki bin akçeyi mezbûr Fethîye edâ ide deyu mastûr ve mukayyed olmağın ve mezbûr mukâta'a-i mezbûreyi meblâğ-ı merkûm ile 'uhdesine alub kabûl itdügine mukırr ve mu'terif olmağın talebiyle kayd-ı sicill olundu. Ft 18 Zîlhicce sene sitte elf.

Şuhūdū'l-hāl Meylik bin Hüseyin Molla Bekir Çelebi bin el-Hâc Mehmed Bekir Çelebi ibni el-Hâc Mehmed Molla Mahmûd bin Molla Maksûd ve ğayrihim mine'l-hâzirîn.

B. 1211

Mardin emîni olan kıdvetü'l-akrân Yûsuf Çelebinin mührü ile mühürlü ve işbu sene sitte ve elf zîlhiccesinin yirmi üçüncü günü târîhiyle müverrah tezkiresi zimmîlerden Tânil bin Dâvid yedinden mahfil-i kazâya vârid olub mazmûnunda nefsi-i Mardinde vâki' olan mukâta'ât-ı hâssadan debbağ-hâne ve kiriş-hâne mukâta'aları işbu sene sitte ve elf rebî'ü'l-âhîrinin ğurresinden üç seneye varınca bundan akdem Tânil nâm zimmînin 'uhdesinde elli bin akçe ile müseccel olmuş iken hâlen 'azablardan

Meylik odabaşı mukāta'at-ı mezbüreye tārīh-i mezkürdan üç seneye varınca onbeş bin akçe ziyāde idüb ki cümle mezīd u mezīdün-'aleyh altmış beş bin akçe olub yine mezbūr Tānīl tekrār ziyāde olan on beş bin akçeyi kabül ve iltizām idüb ve meblāğ-ı mezkürdan kendüsüne bin akçe hil'at bahā olmak şartıyla ve ayda bir yevmü'l-kıstı hazīne-i 'āmire cānibine edā eyleye ve iltizāmından teslim eylediği akçeyi nefsi-şehirden ne vech ile cārī olursa yine ol minvāl üzere virüb deynine mahsüb ola vech-i meşrūh üzere mukāta'at-ı mezbüreyi meblāğ-ı mezkūr ile merküm Tānīl ile Budāk ibni Seydī ma'an şerīk olub kabül ve iltizām eyledikleri ecilden fahrü'l-emāsil ve'l-akrān dergāh-ı 'ālī çavuşlarından Bāyezid Çavuş zīde kadruhu ma'rifetiyle mezkūrların yedine temessük virildi ki varub sicill-i mahfūza kayd eyledikten sonra zabtına mübāşeret ideler deyu mastūr ve mukayyed olmağın mezkūrān Budāk ve Tānīl mukāta'ateyn-i mezbüreteyni altmış beş bin akçeye 'uhdelerine kabül ve iltizām itdüklerine mukırr ve mu'terif olmağın mā vaka'a talebeleriyle sicill olundu. Fī 23 Zīhicce (sene sitte ve elf).

Şuhūdū'l-hāl el-Hāc Mahmūd bin Molla Maksūd 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsā Kāsımcan bin 'Abdulbākī ve ğayrihim mine'l-hāzirīn.

B. 1212

Budur ki hālen emvāl-i hāssa tahsīline tezkire-i şerīfe

Budur ki hazīne cānibinden tezkire-i şerīfe ile māl-ı mīrī tahsīlinde olan dergāh-ı 'ālī çavuşlarından kıdvētü'l-emāsil ve'l-akrān Bāyezid Çavuş zīde kadruhunun mühri ile mühürlü ve işbu sene sitte ve elf zīhicesinin yirmi üçüncü günü tārīhiyle müverrah tezkiresi Emīr 'Abd bin 'Abdulvehhāb ve Mahmūd bin Ahmed yedlerinden mahfil-i kazāda vārid olub mazmūnunda nefsi-şehirden vāki' olan mukāta'at-ı hāssadan ihtisāb-hāne ve hān-ı dakīk ve kelle-hāne mukāta'aları bundan akdem nefsi-şehirden Emīr 'Abd bin 'Abdulvehhāb ve müstahfizlardan tobçubaşı Mahmūd nām kimesnelerin 'uhdelerinde işbu sene sitte ve elf ramazān-ı şerīfin ğurresinden üç seneye varınca üç yüz doksan bin akçe ile sicill olunmuş iken hālen yine kal'a-i mezbüre müstahfizlarından Ramazān bin Mustafa ve bākī şürekāları mukāta'at-ı mezbüreye tārīh-i mezkürdan üç seneye varınca on beş bin akçe ziyāde idüb yine tekrār merküm Emīr 'Abd ve Mahmūd zikr olunan ziyādeyi kabül eylediklerinden mā'adā on bin akçe dahī ziyāde idüb ba'dehu yine mezkūr Ramazān zikr olunan ziyādeyi kabül eylediğinden mā'adā beş bin akçe dahī ziyāde idüb sāniyen yine mezkūr Emīr 'Abd ve

Mahmūd tārīh-i mezbūrdan üç seneye varınca zikr olunan beş bin akçe ziyādeyi kabūl eyledüğinden mā'adā tekrār beş bin akçe dahī ziyāde idüb ki cümle mezīd u mezīdün-'aleyh dört kere yüz bin ve yirmi beş bin akçe olub mezkūrlara meblāğ-ı merkūmdan dört bin akçe hil'at bahā olmak şartıyla virilüb ve ayda bir yevmü'l-kıstları hazīne-i 'āmire cānibine edā eyleyeler ve teslīm eyledikleri akçeyi nefsi-i Mardinde ne vech ile cārī olursa ol minvāl üzere mezkūrlardan kabz oluna ve mezkūr tobçubaşının müstehakk olduğu mevācibleri mukāta'āt-ı mezbūre kıstından mahsūb oluna zikr olan mukāta'ātın vech-i meşrūh üzere mezkūr Emīr 'Abd ve Mahmūd kabūl ve iltizām eyledikleri ecilden yedlerine temessük virildü ki varub sicill-i mahfūza kayd olduktan sonra zabtına mübāşeret ideler deyu mastūr ve mukayyed olmağın zikr olunan mukāta'ātın vech-i meşrūh üzere dört kere yüz bin ve yirmi beş bin akçeye 'uhdelerine alub kabūl itdüklerine mu'terif olub talebleriyle kayd-ı sicill olundu. Hurrice ff 18 Zīlhicce sene sitte ve elf.

Şuhūdü'l-hāl kıdvetü'l-kudāt İsmā'il Efendi 'Abdul'azīz birāder Bekir
ibni el-Hāc Mehmed Pīr Hüseyin bin el-Hāc Mehmed ve ğayrihim mine'l-hāzirīn.

B. 1213

Bi'l-fi'il Mardin emīni olan kıdvetü'l-akrān Yūsuf Çelebinin mührü ile mühürli ve iş bu sene sitte ve elf zīlhiccesinin yirmi beşinci günü tārīhiyle müverrah tezkiresi Mardin halkından Fethī bin Molla Mehmed yedinden mahfil-i kazāya vārid olub mazmūnunda nefsi-i Mardinde vāki' olan mukāta'āt-ı hāssadan bazar-ı rişte mukāta'ası bundan akdem müstahfızlardan Hasan bin Hamza nām kimesnenin üzerine işbu sene sitte ve elf tārīhinde vāki' olan ramazān-ı şerīfin ğurresinden üç seneye varınca yüz altmış bin iki yüz kırk akçe ile 'uhdesinde iken hālen nefsi Mardinden Fethī bin Molla Mehmed nām kimesne mukāta'a-i mezbūreye tārīh-i kitābdan üç seneye varınca beşbin akçe ziyāde idüb ki cümle mezīd u mezīdün-'aleyh çürük akçe hesabı üzere yüz altmış beş bin ve iki yüz kırk akçe olub ve meblāğ-ı mezkūrdan mezbūr Fethīye bin akçe hil'at bahā olmak şartıyla virilüb ve mukāta'a-i mezbūre kıstından edā eyledüğü akçeyi nefsi-i şehirden ne vech ile cārī olursa ol minvāl üzere hazīne-i 'āmire cānibine teslīm eyleye vech-i meşrūh üzere mukāta'a-i mezbūreyi kabūl ve iltizām idüb mefharü'l emāsıl ve'l-akrān dergāh-ı 'ālī çavuşlarından Bāyezid Çavuş zīde kadruhunun ma'rifetiyle mezkūrun yedine temessük virildi ki her ayda bir yevmü'l-kıstı hazīneye edā eyleye ve

mezkür Fethî Beg mevâcibi mukâta'a-i mezbûrenin kısıtından mahsûb oluna varub sicill-i mahfûza kayd eyledükden sona zabtına mübâşeret eyleye deyu mastûr ve mukayyed olmağın mezkür Fethî mukâta'a-i mezbûreyi meblâğ-ı merkûm ile 'uhdesine alub kabûl ve iltizâm eyledüğine mukırr ve mu'terif olmağın talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrîre fî târîhi'l- mezkûr.

Şuhûdü'l-hâl Meylik bin Hüseyin Molla Pîr Hüseyin bin el-Hâc Mehmed Bekir Çelebi ibni el-Hâc Mehmed Molla Mahmûd bin Molla Maksûd ve ğayrihim mine'l-hâzirîn.

B. 1214

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki nefis-i Mardinde vâki' olan ihtisâb-hâne ma'a hân-ı dakîk tevâbi' ve levâhıkıyla budan akdem mâh-ı muharremü'l-harâm ğurresinde üç seneye degin her senesi yüz otuz bin akçe ki üç senede üç kere yüz bin ve doksan bin olur Mardin halkından Emîr 'Abd bin 'Abdulvehhâb 'uhdesinde olub lâkin Mardin mu'temedlerinden Mustafa bin Ahmed on iki bin akçe ziyâde idüb mâh-ı rebî'i'l-âhirin ğurresinden üç seneye varıncaya dek ki cümle mezîd u mezîdün-'aleyh dört kere yüz bin ve iki bin akçe olur ve mezkûrdan ber-vech-i peşîn iki bin akçe kabz olunub eger mukâta'a-i mezkûreyi âherden kimesne ziyâde idecek olursa zikr olunan iki bin akçe peşîn virüb ondan sonra mukâta'ayı zabt ide ve yevmü'l-kıstı mâh be-mâh edâ ide bir ayı edâ itmedin bir aya mübâşeret itmeye bu cânibe şart-ı tām taleb itmegin virildi ki varub sicill-i mahfûza kayd eyledüğinden sonra iltizâmına cevâb vire. Tahrîren fî ğurre-i Rebî'i'l-âhir min şuhûr sene seb'a ve elf. El-fakîr Yûsuf emîn-i Mardin.

B. 1215

Şol şartıyla ki havâlelere yem ve yiyecek bir habbe ve bir akçe virmeye mâh be-mâh iltizâmına cevâb vire eger kimesne mezkûrî rencîde idüb yem ve yiyecek taleb iderse mukâta'a-i mezbûrenin yevmü'l-kıstından hesâb oluna. Fî şehri mezkûr. El-fakîr Yûsuf emîn.

B. 1216

Budur ki tezkire-i şerîfe ile emvâl-i hâssa tahsîline mübâşir olan dergâh-ı 'âlî çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Süleymân Çavuş zîde kadruhu meclis-i şer'-i

şerîfde Mardin halkından Emîr ‘Abd bin ‘Abdulvehhâb mahzarında takrîr-i kelâm kılub Mardin boya-hânesi tevâbi’iyle üç seneye varınca Ruhâ halkından Halîl ‘uhdesinde her senesi iki yüz elli yedi bin akçede olub mezkûr Halîl firâr itmekle Mardin emîni Yûsuf Çelebi boya-hâneyi tevâbi’iyle dokuz bin akçe ziyâde ile bir seneye varınca iki yüz altmış altı bin akçeye oğlu Muslı Çelebiye virüb zabtına eline mühürlü temessük virüb mezkûr Muslı Çelebi dahî on sekiz gün zabt idüb ba’dehu defterdâr efendi damet me’âliyuhu hazretleri sipâhîler kethüdâsı pîri kıdvetü’l-akrân ‘Ali Begi gönderüb Yûsuf Çelebi ile oğlu Muslıyı Diyârbekire alub boya-hâne mu’attal kalmağla boya-hâneyi târîh-i sicillden bir seneye varınca bin akçe ziyâde ile Emîr ‘Abde iki yüz altmış yedi bin akçeye iltizâma virdim ki mâh be-mâh yevmü’l-kıstı hazîneden gelen havâlelere virüb edâ ide emîne virmeye deyicek mezbûr Emîr ‘Abd mukîr-ı mezbûrun bi’l-muvâcehe ikrârını tasdîk ve boya-hâneyi iki yüz altmış yedi bin akçeye mâh be-mâh yevmü’l-kıstı hazîne-i ‘âmîreden gelen havâlelere virüb edâ ide emîne virmemek üzere ‘uhdesine alub kabûl ve iltizâm itdügine mukîr ve mu’terif olmağın mezbûr Süleymân Beg Çavuş talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî 4 şehr-i Rebî’i’l-âhir sene seb’a ve elf.

Şuhûdü’l-hâl el-Hâc Mahmûd bin Molla Maksûd Molla Ahmed bin el-Hâc Mehmed ‘Abdulvâhid bin Yûsufcan ve ğayrihim mine’l-hâzirîn.

B. 1217

Budur ki mahmiyye-i Amid halkından

Budur ki Mardin emîni Yûsuf Çelebinin vekîli olan oğlu kıdvetü’l-akrân Muslı Çelebinin mühri ile mühürlü ve işbu sene seb’a ve elf cemâziye’l-evvelinin evâsıtı târîhiyle müverrah tezkire mahmiyye-i Amid halkından Serkîs bin Zoltiyâr nâm zımmî yedinden mahfil-i kazâya vârid olmağın mazmûnında mukâta’ât-ı hâssadan nefsi Mardinde vâki’ şirik-hâne mukâta’ası dört yıldan beri harâb ve hâlî olub mîrîye bir akçe ‘â’id olmamağla işbu dârende-i hurûf Diyârbekir ahâlîlerinden Serkîs bin Zoltiyâr nâm zımmî mukâta’a-i mezbûreye tâlib olmağın işbu mâh-ı cemâziye’l-evvelin evâsıtında her senesin üç bin akçe ile Mardin zımmîlerinden Safer bin Şâh Emîr ile ma’an müşterek mukâta’a-i mezbûreyi her sene üç bin akçeye ‘uhdelerine kabûl ve iltizâm itmegin vech-i meşrûh üzere mezbûrlara iltizâm itdirilüb ve Mardin ahâlîlerinden Tânil nâm zımmî mezbûrlara kefil olub zabt ve tasarruf için temessük virildi ki sicill-i mahfûza kayd idüb mukâta’a-i mezbûreye mutasarrif olalar deyu mastûr ve mukayyed

olmağın ve mezbürân Serkîs ve Safer mukâta'a-i mezbûreyi her sene üç bin akçeye 'uhdelerine alub kabûl ve iltizâm itdüklerine mukırr ve mu'terif olmağın ve mezkûr Tâni'l zikr olunan üç bin akçenin edâsına keffil oldum didikden sonra mâ-vaka'a talebleriyle kayd-ı sicill olundu. Fî târihi'l-mezkûr.

Şuhûdü'l-hâl Molla Ahmed bin el-Hâc Mehmed Halîl Çelebi ibni Pîr Mehmed Çelebi Ni'metullah bin 'Abdullah Mahmûd subaşı ibni Molla Mehmed ve ğayrihim mine'l-hâzirîn.

B. 1218

Budur ki Mardin emîni Yûsuf Çelebinin vekîli olan oğlı kıdvetü'l-akrân Muslı Çelebinin mühri ile mühürlü ve işbu sene seb'a ve elf cemâziye'l-evvelinin evâsıtı târihiyle müverrah tezkire mahmiyye-i Mardin kal'ası mustahfizlarından Ramazân bin Mustafa ve Mahmûd bin Ahmed yedlerinden mahfil-i kazâda vârid olub mazmûnında nefsi-i Mardinde vâki' olan hâvass-ı hümâyûn mukâta'alarından boyâ-hâne mukâta'ası ma'an kapan ve arsa ve ebvâb-ı selâseye tevâbi' ve levâhıkıyla bundan akdem mâh-ı rebî'i'l-evvelin ğurresinden bir seneye varınca iki yüz otuz sekiz bin akçeye Emîr 'Abd bin 'Abdulvehhâb iltizâm idüb lâkin Mardin mustahfizlarından Ramazân bin Mustafa ve Mahmûd bin Ahmed ebnâ-i târihden üç seneye degin sekiz kere yüz bin ve elli akçeye iltizâm idüb kendülerine iki bin akçe hil'ât bahâ olmak şartıyla mezkûr Emîr 'Abd bin 'Abdulvehhâb iltizâm-ı mezkûrun ibtidâ-i târihinden kabûl idüb tekrâr yine elli bin akçe dahî mezkûr Ramazân bin Mustafa ve Mahmûd bin Ahmed ziyâde idüb ki cümle mezîd u mezîd u mezîdün-'aleyh dokuz kere yüz bin akçe olur ve mezkûr Ramazâna ve Mahmûda on bin akçe hil'ât bahâ olmak iltizâm ve kabûl idüb nefsi-i şehirde cârî olan hurdâ akçe hesabı üzere mezbûrlardan yem ve yiyecek min ba'd almıya bu cânibden şart-nâme taleb idüb yedlerine şart-nâme virüb varub sicill-i mahfûza kayd eyledükden sonra iltizâmlarına cevâb vireler deyu mastûr ve mukayyed olmağın ve mezbürân Ramazân ve Mustafa zikr olunan boya-hâneyi tevâbi' ve levâhıkıyla üç seneye varınca dokuz kere yüz bin akçeye şart-nâmeleri mücibince 'uhdelerine alub kabûl ve iltizâm itdüklerine mukırr ve mu'terif olmağın talebleriyle kayd-ı sicill olundu. Fî 11 şehr-i Cemâziye'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl Fethî Çelebi ibni Molla Dervîş Ebülfeth bin el-Hâc Murâd el-Hâce Hasan bin Cevher ve ğayrihim mine'l-hâzirîn.

B. 1220

Mukāta'a-i boya-hāne

Mardin kal'asının mustahfizlarından Mahmūd bin Ahmed ve Ramazān bin Mustafa mahfil-i kazāda bi'l-fi'il Mardin em'ini kıdvetü'l-akrān Yūsuf Çelebi mahzarında ikrār idüb Mardin boya-hānesi ve kapan ve bazār-ı ağnām tevābi' ve levāhıklarıyla işbu sene seb'a ve elf cemāziye'l-āhirinin ğurresinden üç seneye varınca dokuz kere yüz bin akçeyi 'uhdemize alub ba'dehu Mardin halkından Em'ir 'Abd bin 'Abdulvehhāb üzerimize elli bin akçe ziyāde idüb bir gün zabt idüb hālen üzerine yetmiş bin akçe dahī ziyāde itdük ki cümle mezīd u mezīdün-'aleyh ibtidā-i tārīhden üç seneye varınca on kere yüz bin ve yirmi bin akçe olur mūmā-ileyh Yūsuf Çelebiden 'uhdemize alub kabūl ve iltizām eyledük ki yevmü'l-kıstı ğuruş ve altun ve şāhī nefsi-i şehirde cārī olan minvāl üzere edā ideriz ve hizmet nāmına kimesne bizden bir akçe almaya ve mezkūr Yūsuf Çelebi zikr olunan on kere yüz bin ve yirmi bin akçeden hil'at bahā deyu bize on beş bin akçe ta'yīn eyledi ki sābıkan ta'yīn olunan on bin akçe hil'at bahā ile her ayda bin akçe mukāta'anın yevmü'l-kıstından alub kabz idevüz şöyle ki üzerimize ziyāde ider kimesne olursa hālen ta'yīn olunan on beş bin akçe ve sābıkan ta'yīn olunan on bin akçe hil'at bahā ki cümle yirmi beş bin olup hesabımız görölüb kesrimiz çıkarsa kesrimizden aşağı varıla didiklerinde mezbūr Yūsuf Çelebi mukırrān-ı mezbūrānın bi'l-muvācehe ikrārlarını tasdik ve tahkik idüb talebleriyle kayd-ı sicill olundu. Tahrīren fi'l-yevmi's-sābi' ve'l-işrīn şehir-i Recebi'l-mürecceb sene seb'a ve elf.

Şuhūdü'l-hāl 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsā Hüseyin 'Ali Çelebi ibni Mehmed 'Ali İskender Beg 'an gilmān-ı Amid 'Abdul'aziz Beg 'an gilmān-ı mezbüre el-Hāc 'Abdullah bin Mehmedcan 'Abdulvāhid Molla İmrāhim ve ğayrihim mine'l-hāzirīn.

B. 1221

Mukāta'a-i ihtisāb

Bi'l-fi'il Mardin em'ini olan Yūsuf Çelebinin mühri ile mühürlü ve işbu sene seb'a ve elf recebü'l-müreccebinin yirmi yedinci günü tārīhiyle müverrah tezkiresi Mardin halkından 'Abd bin 'Abdulvehhāb yedinden mahfil-i kazāya vārid olub mazmūnında nefsi-i Mardinde vāki' olan mukāta'at-ı hāssadan ihtisāb-hāne mukāta'ası bundan akdem

Mustafa veled-i ‘uhdesinde ayda on iki bin akçe olub lākin mezbūr Mustafa firār idüb mukāta’a-i mezkūre iki aydan ziyāde mahlūl olmağın māl-ı mīrīye küllī zarar olub lākin nefsi-i Mardinden Emīr ‘Abd bin ‘Abdulvehhāb ayda on bir bin akçeye iltizam idüb māh-ı recebi’l-müreccebin yirmi yedi gününden ki yevmü’s-selāsedir üç seneye varıncaya dek üç kere yüz bin ve doksan altı bin akçe olur kabūl ve iltizām idüb nefsi-i şehirde cārī olan akçe hesābı üzere mukāta’asına cevāb vireyim deyicek min ba’d almıya bu cānibden şart-nāme taleb itmegin yedine virilüb ki sicill-i mahfūza kayd eyledükden sonra mukāta’asına cevāb vire deyu mastūr ve mukayyed olmağın ve mezkūr ‘Abdulvehhāb zikr olunan mukāta’a-i mezbūreyi üç seneye varınca meblāğ-ı merkūma ‘uhdesine alub kabūl ve iltizām itdüğine mukırr ve mu’terif olmağın talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrīren ft tārīhi’l-mezbūr.

Şuhūdū’l-hāl Emīr Çelebi ibni el-Hāc ‘Abdulhay Mevlānā ‘Ali Efendi ibni el-merhūm Mehmed Çelebi Fethī Çelebi ibni Molla Derviş Hasan bin Cevher Kāsım bin Şeyh Mehmed Bābā ve ğayrihim mine’l-hāzirin.

B. 1222

Bi’l-fi’il Mardin emīni olan kıdvetü’l-akrān Yūsuf Çelebinin mühri ile mühürlü ve işbu sene seb’a ve elf şa’bānını yirminci günü tārīhiyle müverrah tezkiresi Bünyād bin ‘Abdurrezzāk ve Ahmed bin Hasan yedlerinde mahfil-i kazāya vārid olub mazmūnunda nefsi-i Mardinde vāki’ olan mukāta’āt-ı hāssadan ihtisāb ve hān-ı dakīk ve kelle-hāne tevābi’leriyle işbu sene seb’a ve elfde vāki’ māh-ı şa’bān-ı mu’azzamın evā’il-i tārīhinden üç seneye varıncaya degin üç yüz bin ve doksan altı bin akçede iken hālen nefsi-i Mardin halkından Şeyh Bünyād bin ‘Abdurrezzāk ve Ahmed bin Hasan nām kimesneler biri birinin kefāletıyla mukāta’āt-ı mezbūreye üç senesine otuz altı bin akçe ziyāde itmegin cem’an dört kere yüz bin ve otuz iki bin akçe olmağın māh be-māh kıstü’l-yevmleri edā etmek şartıyla ziyāde teklif virmeyüb havālelere yem ve yiyecek ve hizmet virmemek şartıyla ve meblāğ-ı merkūmdan sekiz bin akçe peşin bu cānibe vāsıl eyledüklerinden eger zikr olunan mukāta’alar ziyāde ider kimesne bulunursa meblāğ-ı mezbūr olan sekiz bin akçeyi kendülerine edā olmak şartıyla ve nefsi-i şehirde rāyicü’l-vakt olan altun ve ğuruş ve şāhī narh-ı cārī üzere edā ideler deyu mastūr ve mukayyed olmağın ve mezkūrān Bünyād ve Ahmed mukāta’āt-ı mezbūreyi üç seneye varınca biri birinin kefāletıyla dört kere yüz bin ve otuz iki bin akçe ‘uhdelerine alub kabūl ve

iltizām itdüklerine mukırr ve mu'terif olmağın mā-vaka'a mūmā-ileyh Yūsuf Çelebi tarafından meb'ūs Mahmūd subaşı talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrīren fī tārihi'l-mezkūr.

Şuhūdü'l-hāl Emīr Çelebi ibni el-Hāc 'Abdulhay 'Ukle Efendi ibni Mehmed Çelebi 'Ali Çelebi ibni Mola 'İsā ve ğayrihim mine'l-hāzirīn.

B. 1223

Sicillü'l-cerāyim

Bi'l-fi'il Mardin za'imi olan kıdvetü'l-akrān Hüseyin Ağa zīde kadruhu tarafından Ramazān mahfil-i kazāda karye-i Til Ermenden Mehmed nām mühtedī muvācehesinde da'vā kılub Polad Beg oğlı Mustafa Beg mühürlü mektüb gönderüb Koçhisārda olan mezārımızın kubbeleri demirleri serika olunub demürleri ol cānibe fūruht itmek için iletdüklerini ismā' olundu göz kulak olub bu yengi hırsızları ele getüresiz deyu i'lām idüb hālen işbu meclisde hāzır olan demürleri mezkūr Mehmed getirüb demircilerden işbu Yūsuf bin Maksūd bey' idüb lāzımı taleb iderim didikde mezbūr Mehmedden su'āl olundıkda Koçhisārdan Yūsuf bana virdiler ki var şehirde bey' eyle dediler ben dahī demürleri şehre getirüb vezn idüb yirmi yedi nūgi çıkub nūgisi birer şāhiden mezkūr Yūsufa işbu Kara Ya'küb kefāletiyile bey' idüb ve akçeleri alub kabz itdim deyu cevāb virüb ve mezbūr Ya'küb kefālete mukırr olub mā-vaka'a mezbūr Ramazān talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrire fī evāsıt-ı şehri Şevvāl sene sitte ve elf.

Şuhūdü'l-hāl Mehmed Beg ibni Şāh 'Ali Şeyh Bünyād bin Şeyh İbrāhim 'Ali Çelebi ibni Molla 'Ali ve ğayrihim mine'l-hāzirīn.

B. 1224

Bi'l-fi'il Mardin za'imi olan kıdvetü'l-akrān Hüseyin Ağa zīde kadruhu mahfil-i kazāda Behrānki tā'ifesinden Timurtaş bin 'Ali ve Bekir bin Kamer ve Kaya bin Halīl ve Ca'fer bin Hüseyin ve Çelebi bin Şeyho muvācehelerinde da'vā kılub Amidden gelürken Cehūd Pınarı kurbünde mezkūrlar yirmi nefer kimesne ile müsella yol üzerinde dururlar görüb ne tā'ifesiz ve bunda neylersüz kuttā'ü't-tariksiz nesiz deyu kendülerden su'āl itdügimde kenāra kaçub üzerlerine at saldukda üzerime kılıç çeküb ve bana ok ve taş atub küllī ihānet itdiler mezbūrları tutub mā'adāsı firār eylediler su'āl olunmasın taleb iderim didikde mezkūrlardan su'āl olundıkda penbe zirā'at ideridik

evden merkebe yiyecek yükleyüb bir oğlan ile penbe zirâ'at idenlere gönderüb oğlan yolda gelürken iki atlı kendüne rast gelüb merkebi elinden alub bize haber oldukda merkebi alan kimdir tefahhus itmek için nice kimesne ile yaraka girüb mevzi'-i mezkûra geldüğümüzde mûmâ-ileyh Hüseyin Ağa bize rast gelüb ne asl âdemsüz bizden su'âl itdükde merkeb kıssasın kendüne söyledik bizi tutmak istedikde yoldaşlarım havflerinden firâr idüb lâkin üzerine kılıç çekmedik ve ok ve taş atmadık deyu inkâr ile cevâb virüb mûmâ-ileyh Hüseyin Ağadan da'vâsına muvâfık beyyine taleb olundıkda Mardin ordu bâzârcılarından 'Osmân bin Hacı İbrâhim ve Yolî (?) bin dilenci ve 'Abdul'azîz bin Bâlî ve Ahmed bin Hâcı 'Ali ve 'Ali bin Bekir edâ-i şehâdet idüb didiler ki Amide gider iken mûmâ-ileyh Hüseyin Ağaya rast gelüb bizi geri döndürüb yolda gelürken mezkûrın Timurtaş ve Bekir ve Kaya ve Ca'fer ve Çelebi yirmi nefer kimesne ile Cehûd Pınarı kurbünde yol üzerinde görüb ne tâ'ifesüz ve bunda neylersiz deyu mûmâ-ileyh Hüseyin Ağa kendülerinden su'âl itdükde kenâra kaçub üzerlerine at salduklarında üzerine kılıç çeküb ve kendüye ok ve taş atdılar deyu şehâdet idüb şehâdetleri makbûl olmağın mûmâ-ileyh Hüseyin Ağa talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrîre fî 21 şehri Şevvâl sene sitte ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Himmet Halife el-Danişmend Hüseyin Çelebi ibni Ebî (?)
Çelebi Hüseyin bin Receb Murâd ahiyye ve ğayrihim mine'l-hâzirîn.

B. 1225

Meşki tâ'ifesinden Polad bin Dervîş ve Şeyho bin Şâh Hüseyin ve Dervîş 'Ali bin Seydî Ahmed ve İbrâhim bin Nüreddîn mahfil-i kazâda tâ'ife-i mezbûreden Çelebi bin Şeyh Ahmed muvâcehesinde takrîr-i da'vâ ve tebyîn-i müdde'â kılub mezkûr Çelebi şâribü'l-hamr fâsık ve zânî ve pâzeng olub müselmânların 'ıyâllerini izlâl idüb levendâta iletüb ve bundan akdem 'asesbaşı iken tevbe itdi ki ba'de'l-yevm 'asesbaşı olmam olacak olursam sahâbeye seb itmiş olayım deyu şart idüb hâlen tevbesin naks idüb yine subaşının kapusına varub fukarâyı ğammaz idüb hilâf-ı şer'-i şerîf cerîmelerini aldırub küllî ta'addî ider didiklerinde mezkûrun keyfiyet-i ahvâli a'yân-ı vilâyet ve ahâlî-i memleketden su'âl olundukda fahrü's-sâdât Seyyid 'Abdulahak Efendi ibni'l-merhûm Seyyid Mehmed ve Seyid Ziyâeddîn bin 'Abdulhay ve câmi'-i kebîrin imâmı ve hatîbi Molla Dervîş bin Molla 'Alican ve câmi'-i Latîfin imâmı ve hatîbi Molla Mehmed bin 'Abdurrezzâk ve dergâh-ı 'âlî yeniçerilerinden Mehmed Çelebi ve

bunlardan ğayrı cem'-i kesir ve cem'-i gafir edā-i şehadet idüb didiler ki mezkür Çelebi şāribü'l-hamr fāsık ve zānī ve pāzeng 'avān u ğammaz şerir ve şakī olub dā'imā fukarāyı ğammaz idüb hilāf-ı şer'-i şerif cerimelerini aldırub ve 'ıyāllerini izlāl idüb zulm ve ta'addisinin nihāyeti yokdur fukarānın cilā ve tefrikalarına bā'is olub müselmānların yolunda kara taşdır kal'i ve kam'i vācibdir deyu şehadet idüb şehadetleri makbūle olmağın müdde'iler talebiyle za'im-i şehir olan kıdvetü'l-akrān İbrāhim Ağa mahzarında kayd-ı sicill olundu. Fī 12 şehir-i Zilhicce'ti's-şerife min şuhūr sene sitte ve elf.

Şuhūdü'l-hāl Mevlānā Yahyā Efendi Nevrüz Beg ibni Timur Beg 'Ali Çelebi ibni el-Hāce Hüseyin 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsā Mehmed Beşe an yeniçeriyān-ı Dergāh-ı 'ālī Derviş Beg bin Mehmed 'an karye-i mezra'a-i Kantār Murād Ağa ibni Kara Veli ve ğayrihim mine'l-hāzirin.

B. 1226

Mardin halkından Emir Mehmed Çelebi ibni Mahmūd Efendi mahfil-i kazāda Mardin halkından 'Abdulmecid bin Mehmed Çelebi muvācehesinde da'vā kılub dört gündür ki sabah kalkub bağda evime karib bir ecās (?) ağacında iki ādem başı ve bir habāne kana asılı gördüm muzannem mezbūr 'Abdulmeciddir su'al olunmasın taleb iderim didikde mezbürdan su'al olundukda dört gece ve dört 'işādan sonra birkaç ādem bağa yanıma gelüb kapuyı kakub ben dahī kapuya gelüb mezbūrları tanıyub taşraya çıkub gördüm ki Meşki Kāsım ve Kalender oğlu Ahmed ve Derviş oğlu İsmā'il ve Receb oğlu 'Abdusettār ellerinde bir torba içinde iki ādem başı ve bir habānenin içinde kan bunlar nedir su'al itdügimde bunları Molla Mahmūd Efendinin oğlu Kāsımın evi kapısına asmak isteriz bizim ile gel didiler yok ben gidemezim deyu ta'allül itdim çäre olmadı sonra bana ibrām idüb bilelerince alub varub iki başı ve habāneyi mezbūr Kāsım mezkür Emir Mehmedin evine karib bir ecās ağacına asdı deyu ikrār ve i'tirāf idüb ikrārı müdde'i-i mezbūr talebiyle za'im-i şehir olan kıdvetü'l-akrān İbrāhim Ağa tarafından Mehmed mahzarında kayd-ı sicill olundu. Hurrire fī evāsıt-ı şehir-i Zilhicce sene sitte ve elf.

Şuhūdü'l-hāl Molla Ahmed bin Mehmed Bālī Bekir Çelebi ibni Molla Mehmed 'Abdulvāhid bin Molla İbrāhim Pır Hüseyin bin el-Hāc Mehmed ve ğayrihim mine'l-hāzirin.

B. 1227

Cenāb-ı fazīlet māb şerī'at-nisāb efendi hazretlerinin 'izz-i huzūrlarına der tahiyyāt-ı sāfiyāt-ı muhabbet-āyāt ve gurer-i teslīmāt-ı vāfiyāt-ı meveddet-ğāyāt ithāfindan sonra inhā-i muhibbāne budur ki hāliyā Mardin subaşılığı işbu sene seb'a ve elf muharremü'l-harāmının ğurresinden kıdvetü'l-emāsil ve'l-akrān Hüseyin Ağa zīde kadruhuya tevcīh ve tefvīz olunub zabt ve tasarruf için varaka-i muhālesat birle irsāl-i huzūr kılındı lede'l-vusūl me'mūldur ki zikr olunan subaşılığı 'adālet ve istikāmet üzere merkūma zabt ve tasarruf itdürüb 'ādet-i kadīm ve kānūn-ı müstedīm üzere sāhib-i sa'ādetimiz hazretlerine 'ā'id ve rāci' olan 'öşürden ve bād-ı hevā ve resm-i arūsāne ve cürm ve cināyet ve sā'ir hukūk ve rūsümü yerlü yerinden kendüye zabt ve kabz itdürüb olgelmiş ve şer' ve kānūna muğāyir kimesneye 'inād ve muhālefet itdirmiyessin fe-emmā tamām mertebe hakk ve 'adl ve istikāmet üzere hareket itdürüb hilāf-ı şer'-i şerīf ve muğāyir-i kānūn-i münīf bir ferde zulm ve ta'addī olunduğına rızāmız yokdur āna göre mukayyed olub hakk-ı sarīthe ve şer'-i şerīfe tābi' olmasını tenbīh itmekde ihtimām-ı küllī eyleyesin bākī hemīşe der-mesned-i şerī'at müstedām bād bi-rabbi'l-'ibād. Tahrīren fī evā'il-i şehr-i Muharrem sene seb'a ve elf. Muhibbü'l-mahlasYūsuf kā'im-i makām-ı mīr-i mīrān hālen.

B. 1228

Budur ki Sürgüci tā'ifesinden karye-i Tizyāndan Kāsım bin 'Ali mahfil-i kazāda karye-i mezbūreden Hasan bin Mahmūd ve Şemseddīn bin Mehmed muvācehesinde da'vā kılub mezbūrān benimle çekişüb ğavğā idüb mezbūr Hasan sakalımı koparub ve mezkūr Şemseddīn kılıç ile sol elimin avucına çalub mecrūh idüb işbu cerāhat ānın darbındandır şer'le görölmesin taleb iderim didikde mezbūrāndan su'al olundıkda inkār ile cevāb virüb müdde'iden beyyine taleb olundıkda ikāmetine üç güne mühlet taleb idüb üç güne mühlet virilüb talebiyle za'im-i şehr tarafından Mehmed mahzarında kayd-ı sicill olundu. Fī 25 şehr-i Safer sene seb'a ve elf.

Şuhūdü'l-hāl Emīr Ahmed kethüdā kethüdā-i şehr Şeyh Bünyād bbin Şeyh İbrāhim Meylik bölükbaşı ibni Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hāzirīn.

B. 1229

Budur ki Meşkî tâ'ifesinden Pîro bin Teymür mahfil-i kazâda tâ'ife-i mezbüreden Dervîş 'Ali bin Şeyh Ahmed muvâcehesinde da'vâ kılub mezbürda bağ icâresinden bir altun deynim olub varub kendüden taleb eyledüimde benimle çekişib ğavğa idüb ve yumruğuyla ağzıma urub aşağı düşürmek(gin) işbu elimde olan dişimi kal' idüb külli ta'addî eyledi lâzımı taleb iderim didikde mezbür Dervîş 'Aliden su'âl olundukda inkâr ile cevâb virüb müdde'iden beyyine taleb olundukda Meşkî tâ'ifesinden Hüseyin bin Mehmed ve Cum'a bin Bâyezid edâ-i şehâdet idüb didiler ki biz gelüb geçerken gördük ki mezbür Dervîş 'Ali mezkûr Pîro ile çekişüb ğavğa idüb ve yumruğuyla ağzına urub dişini kal' itdi deyu şehâdet idüb şehâdetleri ba'de't-tahlîfi'l-'adî makbûl olmağın müdde'i-i mezbür talebiyle zâbit-i şehr olan kıdvetü'l-akrân 'Osmân Beg tarafından Hasan bin Mehmed mahzarında kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fî'l-yevmi't-tâsi'-i 'aşere şehr-i Rebî'i'l-evvel min şuhûr sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Pervîz bin 'Abdullah dizdâr Hasan bin Saruhacı Kâsım bin Allahkulu 'Ali bin 'Abdullah ve ğayrihim mine'l-hâzirîn.

B. 1230

Budur ki Mardin zâbiti olan kıdvetü'l-akrân 'Osmân Beg tarafından Mehmed Beşe Mardin zımmîlerinden Hıdır Beşe bin Karaca ve 'Abdul'azîz bin Murâd ve Nûri bin Şâh Veled nâm kimesneler nısfü'l-leyle karîb ihzâr idüb muvâcehelerinde takrîr-i kelâm kılub zımmîler hamr içüb gice evlerinden çıkub gezmek memnû' iken mezkûrlar serhoş gezerken tutdum mücibin taleb iderim didikde mezbür Serden su'âl olundukda evlerimizde içüb gece çıkub gezerken bizi tutdular deyu ikrâr idüb karârları mezbür Mehmed talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî 19 Rebî'i'l-evvel sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Yûsuf bin Molla Halîl Seyyid 'Ali bin Şu'ayb 'Abdulkâdir bin Hasan ve ğayrihim mine'l-hâzirîn.

B. 1231

Budur ki karye-i Şamrahdan Habîb bin Dilenci nâm zımmî mahfil-i kazâya gelüb şöyle takrîr-i kelâm kılub didi ki mezbür babam karye-i Hatârî (?) kurbünde kendü mülk 'akârında penbe zirâ'at idüb varub derer iken karye-i Târînden (?) Bayrâm bin 'İsâ gelüb penbe serika iderken üzerine tenbîh olub men' itmek istedikde memnû' olmayub

fîl-hâl taş alub mezkûr babamın depesine urub 'azîm kılıç (?) idüb on beş gün mikdârı sâhib-i firâş olub kılıç darbından sıhât bulmayub mürd olub üzerine varılıb keşf olunmasın taleb iderim didikde kıbel-i şer'den Molla Mahmûd bin Mevlânâ Ahmed ve şehir voyvodası kıdvetü'l-efâhim Mehmed Ağanın kâ'im-i makâmı olan fâhrü'l-akrân Kapucı 'Osmân Beg tarafından Hüseyin Beg ve zeyl-i kitâbda mastûr olan müselmânlar ile üzerine varılıb fî'l-vâki' karye-i Hatârî kurbünde zikr olunan mülk 'akârında meyyit bulunub ahvâline nazar olundıkda debesinde 'azîm kılıcı zâhir olduğı mezkûr Molla Mahmûd gelüb haber virmegin mâ-vaka'a keşf olunub mezbûr Habîb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahîren fî 18 Rebr'i'l-âhir min şuhûr sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Pîr 'Ali Çelebi bin 'Abdî Çelebi Hüseyin bin Ğaybî el-Sürgici el-sâkin-i Mardin Dervîş bin Mehmed el-sâkin-i ve karye-i Torâ 'Abbâs bin İbrâhim el-sâkin-i Torâ Haydar bin Kanber el-sâkin-i Torâ İsmâ'îl bin Ahmed el-sâkin-i Torâ ve ğayrihim mine'l-müslimîn.

B. 1232

Kassâblardan Mahmûd bin Mehmed mahfil-i kazâda Mehmed bin 'Ali muvâcehesinde da'vâ kılıb mezkûr Mehmed evim üzerine gelüb evimi basub benden at isteyüb nola (?) akçedir sana at vireyim didiğim için hancer ile arkama ve burnuma urub beni mecrûh idüb işbu cerâhat mezkûrun darbındandır şer'le lâzımı taleb iderim didikde mezkûr Mehmedden su'âl olundıkda evine varub kendüden at istedim lâkin urmadım deyu cevâb virüb müdde'iden beyyine taleb olundıkda Hıdır bin Hamza Ağa ve Dervîş 'Ali ibni Şeyh Ahmed ve Kâsım bin Maksûd ve Suvâr bin Maksûd edâ-i şehâdet idüb didiler ki mezkûr Mehmed mezbûr Mahmûdun evi üzerine varub evinden çeke çeke çıkarub ve hancer ile arkasına ve burnuna urub mecrûh itdi deyu şehâdet idüb şehâdetleri makbûle olmağın müdde'i-i mezbûr talebiyle Mardin zâbiti olan kıdvetü'l-akrân Ahmed Ağa tarafından 'Ali Beg mahzarında kayd-ı sicill olundu. Fî 29 Receb sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Molla Ahmed bin el-Hâc Mehmed Meylik bin Hüseyin Zeynî kethüdâ ibni Hamza Re'is ve ğayrihim mine'l-hâzirîn.

B. 1233

Dabanlı tā'ifesinden Kara bin Sübhānvirdi mahfil-i kazāda Mardin zābiti olan kıldvetü'l-emāsıl ve'l-akrān Ahmed Ağa tarafından 'Ali Beg mahzarında takrīr-i kelām kılub boyısı Sürgüciye tābi' Oruç Beg nām karyede kışlayub iki aydır ki Zend tā'ifesinden Bayrām nām kimesne ikindi zamanı karye-i mezbûre önünden atımı alub firār itdi üzerine tenbīh olundıkda 'akabince düşüb kendüne irişmeyüb girü evime gelüb mezkûr Bayrām dahī gice dönüb karye-i mezbûreye geldükde tutub atımı elinden alub ve kendüni Amide iletüb müsellim hazretlerine teslīm itdim deyicek takrīri mezbûr 'Ali Beg talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fı 18 Ramazān sene seb'a ve elf.

Şuhūdü'l-hāl Emīr Çelebi ibni el-Hāc 'Abdulhay Fethī Çelebi ibni Molla Derviş Seyyid 'Abdul'ālī bin Seyyid Kāsım ve ğayrihim mine'l-hāzirīn.

B. 1234

Kasaba-i Nısfībīn halkından 'Abduddā'im bin Cān Ahmed mahfil-i kazāda Peyān (?) tā'ifesinden 'İmādüddīn bin Hasan muvācehesinde da'vā kılub Bayrām gicesi Harzem nām karyede olan çiftlerimin öküzlerinden dörd re's siyāh öküzüm evveliden serika olundu 'ale's-sabāh oğlum ve iki mürābi'im izleri sürüb bādenin kuyusu başında öküzleri mezbûr 'İmādüddīnin obasında bulub şer'-i şerīfe da'vā idüb gelmediklerinden voyvoda ādemlerini obanın üzerine iletüb oba halkı zıkr olunan öküzleri davārlarına katub kaçırıldılar lākin 'avdet itdükde mezbûra ve iki kürde rast gelüb tutub bu cānibe getürdüler su'āl olunmasın taleb iderim didikde mezbûr 'İmāmüddīnden su'āl olundukda Bayrām gicesi ben ve tā'ife-i mezbûreden Kara Beşāret ve Hüseyin Eriş (?) nām kimesneler ile dördümüz karye-i mezbûreye varub mezkûrun dört re's siyāh öküzünü evveliden gice hıfyeten serika idüb alub evimize getürdük deyu mukırr ve mu'terif olmağın ikrārı müdde'ī-i mezbûr talebiyle Mardin voyvodası olan fahrü'l-emāsıl ve'l-akrān Ahmed Ağa zīde kadruhu tarafından Ken'ān Beg mahzarında kayd-ı sicill olundu. Tahrīren fı'l-yevmi's-sādīs şehr-i Şevvāli'l-mükerrem sene seb'a ve elf.

Şuhūdü'l-hāl Hüdāvirdi bin Ferruh Hıdır Ağa merdüm-i Ahmed Efendi 'Ali bin kāsımcan Seyyid Kāsım bin İsmā'ıl Veli Pīr el-ahūr (?) ve ğayrihim mine'l-hāzirīn.

B. 1236

Sebeb-i tahrīr-i kitāb ve müceb-i tastīr-i hitāb oldur ki

Meşkî tâ'ifesinde Oğlak Yatağı nâm karyeden Ziyâd bin Habîb mahfil-i kazâda Meşkî mîr-i 'aşireti olan Sâlih Beg ibni Seydî Ahmed muvâcehesinde takrîr-i da'vâ kılub mezkûr Sâlih yirmi neferden ziyâde âdem ile gice evim üzerine gelüb evimi basub bir kuyı buğday ve bir kuyı arpamı ve altı yüz ğuruşlık emvâl ve erzâkımı nehb u ğâret idüb küllî ta'addî eyledi şer'le lâzımı taleb iderim deyub mezbûr Sâlihden su'âl olundukda yirmi neferden ziyâde âdem ile gice mezkûr Ziyâdın evi üzerine varub evini basub ve bir kuyı buğday ve bir kuyı arpa ve altı yüz ğuruşlık emvâl ve erzâkımı nehb u ğâret itdügüne mukırr ve mu'terif olmağın ikrârı müdde'î-i mezbûr talebiyle iftihârü'l emâcid ve'l-ekârim Ahmed Ağa zîde kadruhu cânibinden Hıdır Beg mahzarında kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fî evâhir-i şehri Ramazânî'l-mübârek sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Satılmış bin 'Ali Murâd bin Veli Mehmed bin Mehmed Mehmed bin Molla Şeyh Emîr ve ğayrihim mine'l-hâzirîn.

B. 1237

Sebeb-i tahrîr-i kitâb ve müceb-i tastîr-i hitâb oldur ki

Meşkî mîr-i 'aşireti olan Sâlih Beg ibni Seydî mahfil-i kazâda Meşkî 'aşireti huzûrunda takrîr-i kelâm kılub sefer-i hümâyûna tevcîh olduğumdan akrabâlarımın Polad bin Dervîş nâm kimesneyi vekîl itdim ki mîriye 'â'id olan mahsûl ve ğılâlî ve resm-i bennâkı ve mücerred ve çift ve bād-ı hevâ ve bi'l-cümle mîriye râci' olan rûsümâtı alub kabz ve sarf ide hâlen seferden geldüğimde re'âya mezbûr Poladdan müştekî olmağla ğaybet idüb üzerine da'vâ idenler her ne ki da'vâ idüb şer'le sâbit iderler ise makbûlümdür kendülerine edâ ideyim deyicek takrîri iftihârü'l emâcid ve'l-ekârim Ahmed Ağa zîde kadruhu tarafından Hıdır Beg mahzarında 'aşiret-i mezbûre talebiyle kayd-ı sicill olunub sûreti yed-i tâlibine vaz' olundu ki 'inde'l-ihtiyâc ihticâc idineler. Tahrîren fî târihe.

Şuhûdü'l-hâl Hâce Dervîş bin Selmân Mehmedcan bin 'Alican Şeyh Mehmed el-Neccâr İbrâhim bin Muyiddîn ve ğayrihim mine'l-hâzirîn.

B. 1238

Sebeb-i tahrîr-i kitâb ve müceb-i tastîr-i hitâb oldur ki

Meşkî mîr-i 'aşireti olan Sâlih Beg ibni Seydî Ahmed mahfil-i kazâda iftihârü'l emâcid ve'l-ekârim Ahmed Ağa zîde kadruhu tarafından Hıdır Beg mahzarında ikrâr

idüb kendü kurā ve ‘aşiretim arasınd devr iderken berriyyede on beş ‘aded deve ve iki Re’s ata rast gelüb sâhibleri olmamağla tutub birkaç gün hıfz itdim ba’dehu sâhibleri gelmemegle yava benimdir mülâhazasıyla zıkr olunan develeri ve iki atı elli bin akçeye bey’ itdim hâlen mûmā-ileyh Ahmed Ağa yava vâlîde sultân damet ‘ismetuhâ hazretlerininidir deyu develeri ve iki atı ‘aynıyla benden taleb idüb ‘aynıyla getürmege mecâlim olmamağla bahâları altmış bin akçe müşârun-ileyh Ahmed Ağaya edâ ideyim deyicek takrîri mezbûr Hıdır talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fi târîhe.

Şuhûdü’l-hâl Mehmed bin Mehmed Pîrî Bin Mehmed Mehmed bin Ahmed Şeyhî bin Şâh Hüseyin Murâd bin Hüseyin ve ğayrihim mine’l-hâzirîn.

B. 1239

Sebeb-i tahrîr-i kitâb ve müceb-i tastîr-i hitâb oldur ki

Meşki tâ’ifesinden karye-i Panosdan (?) Mehmed kethüdâ ve diger Mehmed bin Mehmed mahfil-i kazâda tâ’ife-i mezbûrenin mîr-i ‘aşireti olan Sâlih Beg ibni Seydî Ahmed muvâcehesinde da’vâ kılub mezkûr Sâlih Beg seferde iken vekîli olan Polad bin Dervîş karye-i mezbûreye gelüb zulmen ve cebren karye halkından yüz seksen ğuruş cem’ idüb alub kabz itdi şer’le mezkûr Sâlihden taleb ideriz deyub mezbûrdan su’âl olundıkda inkâr ile cevâb virüb mezkûrân Mehmed kethüdâ ve diger Mehmedden da’vâlarına muvâfik beyyine taleb olundukda Molla Kâsım bin Şâh Hüseyin ve Molla ‘Osmân bin Fakîr Dervîş müdde’iyân-ı mezkûrânın da’vâlarına muvâfik ve kavllerine mutâbık edâ-i şehâdet idüb şehâdetleri müdde’î-i ‘aleyh kabûl idüb ve meblâğ-ı merkûmı edâ ideyim deyu mukırr olub mâ-vaka’a müdde’iyân-ı mezkûrân talebleriyle iftihârü’l emâcid ve’l-ekârim Ahmed Ağa zîde kadruhu tarafından Hıdır Beg mahzarında kayd-ı sicill olundu. Fî târîhe.

Şuhûdü’l-hâl Hâce Dervîş bin Selmân Mehmed can bin ‘Alican Satılmış bin ‘Ali ‘Abdullah bin Mahmûd ve ğayrihim mine’l-hâzirîn.

B. 1240

Sebeb-i tahrîr-i kitâb ve müceb-i tastîr-i hitâb oldur ki

Meşki tâ’ifesinden karye-i Palus Yehûdudan Şîrîn bin Şeyhî mahfil-i kazâda Meşki mîr-i ‘aşireti olan Sâlih Beg ibni Seydî Ahmed muvâcehesinde takrîr-i da’vâ

kılub mezkūr Sālih seferde iken vekīli olan Polad bin Dervīş karye-i mezbūreye gelüb zulmen ve cebren karye halkından yüz kırk ğuruş alub kabz itdi şer'le mezkūrdan taleb iderim deyub mezbūr Sālih Begden su'āl olundıkda inkār ile cevāb virüb müdde'iden beyine taleb olundıkda Nāsır bin Zeyneddīn ve 'Abdülhālık bin 'Alican müdde'i-i mezkūrun da'vāsına muvāfık ve kavline mutābık edā-i şehādet idüb şehādetleri müdde'i-i 'aleyh kabūl idüb meblāğ-ı merkūmı edā ideyim deyu mu'terif olmağın mā-vaka'a müdde'i-i mezbūr talebiyle iftihārü'l emācid ve'l-ekārim Ahmed Ağa zīde kadruhu tarafından Hıdır Beg mahzarında kayd-ı sicill olunub sūreti yed-i tālıbe vaz' olundu ki 'inde'l-hāce ihticāc idine. Tahrīren fī evāhir-i şehr-i Ramazāni'l-mübārek sene seb'a ve elf.

Şuhūdü'l-hāl Şeyhī bin Şāh Hüseyin Mehmed bin Ahmed Satılmış bin
'Ali Murād bin Veli ve ğayrihim mine'l-hāzirīn.

B. 1241

Sebeb-i tahrīr-i kitāb ve müceb-i tastīr-i hitāb oldur ki

Meşķī tā'ifesinden karye-i Habbāzadan (?) Bünyād kethüdā ve Mehmedcan bin Şeref mahfil-i kazāda tā'ife-i mezbūrenin mīr-i 'aşireti olan Sālih Beg ibni Seydī Ahmed muvācehesinde takrīr-i da'vā kılub mezkūr Sālih Beg seferde iken vekīli olan Polad bin Dervīş karye-i mezbūreye gelüb zulmen ve cebren karye halkından yüz ğuruş cem' idüb alub kabz itdi şer'le mezkūr Sālih Begden taleb idevüz didiklerinde mezbūr Sālih Begden su'āl olundıkda inkār ile cevāb virüb müdde'iyān-ı mezbūrāndan da'vālarına muvāfık beyine taleb olundıkda Satılmış bin 'Ali ve Ramazān bin 'Abdullah müdde'iyān-ı mezbūrānın kavllerine mutābık edā-i şehādet idüb şehādetleri müdde'i-i 'aleyh kabūl idüb ve meblāğ-ı merkūmı edā ideyim mu'terif olmağın mā-vaka'a müdde'iyān-ı mezbūrān talebiyle iftihārü'l emācid ve'l-ekārim Ahmed Ağa zīde kadruhu cānibinden Hıdır Beg mahzarında kayd-ı sicill olundu. Fī tārihe.

Şuhūdü'l-hāl Murād Ağa ibni Veli Mehmed bin Mehmed 'Abdul'azīz
bin Murād Hāce Dervīş bin Selmān ve ğayrihim mine'l-hāzirīn.

B. 1242

Sebeb-i tahrīr-i kitāb ve müceb-i tastīr-i hitāb oldur ki

Meşkî tâ'ifesinden karye-i Matûfadan 'İsâ kethüdâ ibni Veli mahfil-i kazâda 'aşîret-i mezbûrenin mîr-i 'aşîreti olan Sâlih Beg ibni Seydî Ahmed muvâcehesinde da'vâ kılub mezkûr Sâlih Begin vekîli olan Polad bin Dervîş karye-i mezbûreye gelüb hilâf-ı şer'-i şerîf cebren ve zulmen karye halkından yüz ğuruş cem' ve tahsîl idüb alub kabz itdi şer'le mezkûrdan taleb iderim deyub mezkûr Sâlih Begden su'âl olundıkda inkâr ile cevâb virüb müdde'iden da'vâsına muvâfik beyine taleb olundukda tâ'ife-i mezbûreden Hasan bin 'Abdâl ve Matar bin Serhân edâ-i şehâdet idüb didiler ki mezkûr Polad karye-i mezkûreye gelüb cebren karye halkından yüz ğuruş cem' ve tahsîl idüb alub kabz itdi deyu şehâdet idüb şehâdetleri müdde'î-i 'aleyh kabûl idüb ve meblâğ-ı merkûmı edâ ideyim deyu ikrâr idüb mâ-vaka'a müdde'î-i mezbûr talebiyle iftihârü'l emâcid ve'l-ekârim Ahmed Ağa zîde kadruhu kibelinden Hıdır Beg mahzarında kayd-ı sicill olundı. Fî târîhe.

Şuhûdü'l-hâl el-Hâce Dervîş bin Selmân Mehmeedcan bin 'Alican Murâd bin Karaveli Şeyh Emîr bin Pîrî ve ğayrihim mine'l-hâzirîn.

B. 1243

Sebeb-i tahrîr-i kitâb ve müceb-i tastîr-i hitâb oldur ki

Meşkî tâ'ifesinden Kesme (?) nâm karyeden Süleymân kethüdâ ibni Resûl mahfil-i kazâda tâ'ife-i mezbûrenin mîr-i 'aşîreti olan Sâlih Beg muvâcehesinde da'vâ kılub mezkûr Sâlih Beg seferde iken vekîli olan Polad bin Dervîş karye-i mezbûreye gelüb hilâf-ı şer' zulmen ve cebren yüz otuz ğuruş cem' idüb alub kabz itdi şer'le mezkûr Sâlih Begden taleb iderim deyub mezbûrdan su'âl olundıkda inkâr ile cevâb virüb müdde'iden beyine taleb olundukda Nasrullah bin Şeyh Mûsâ ve Sâlih bin Dervîş li-ecli's-şehâde hâzırân olub müdde'î-i mezbûrun da'vâsına muvâfik ve kavline mutâbık edâ-i şehâdet idüb şehâdetleri müdde'î-i 'aleyh kabûl idüb ve meblâğ-ı merkûmı edâ ideyim deyu mukırr olub mâ-vaka'a müdde'î-i mezbûr talebiyle iftihârü'l emâcid ve'l-ekârim Mardin voyvodası Ahmed Ağa zîde kadruhu cânibinden Hıdır Beg mahzarında kayd-ı sicill olunub sûreti yed-i tâlibe vaz' olundu ki 'inde'l-ihtiyâc ihticâc idine. Fî târîhe.

Şuhûdü'l-hâl Satılmış bin 'Ali Murâd Ağağ bni Veli Şeyhî bin Şâh Hüseyin Mehmed bin Ahmed ve ğayrihim mine'l-hâzirîn.

B. 1244

Sebeb-i tahrîr-i kitâb ve müceb-i tastîr-i hitâb oldur ki

Oldur ki Meşkî tâ'ifesinden karye-i Zezniden Şimon kethüdâ ve Pîrî bin Mehmed mahfil-i kazâda tâ'ife-i mezbûre mîr-i 'aşîreti olan Sâlih Beg ibni Seydî Ahmed muvâcehesinde da'vâ kılub mezbûr Sâlih Beg seferde iken vekîli olan Polad bin Dervîş karye-i mezbûreye gelüb zulmen ve cebren karye halkından yüz yetmiş iki ğuruş cem' idüb alub kabz itdi mezkûrdan taleb ideriz deyub mezbûr Sâlih Begden su'âl olundıkda inkâr ile cevâb virüb müdde'iyândan beyyine taleb olundukda Bünyâd bin Habîb ve Mehmed bin Şeyhî müdde'iyânın da'vâlarına muvâfık ve kavllerine mutâbık edâ-i şehâdet idüb şehâdetleri müdde'î-i 'aleyh kabûl idüb ve meblâğ-ı merkûmı edâ ideyim deyu mu'terif olmağın mâ-vaka'a iftihârü'l emâcid ve'l-ekârim Ahmed Ağa zîde kadruhu tarafından Hıdır Beg mahzarında müdde'iyân-ı mezbûrânın talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târîhe.

Şuhûdü'l-hâl 'İsâ bin Veli Satılmış bin 'Ali Mehmed bin Mehmed
Murrâd Ağa ibni Veli ve ğayrihim mine'l-hâzirîn.

B. 1245

Sebeb-i tahrîr-i kitâb ve müceb-i tastîr-i hitâb oldur ki

Meşkî tâ'ifesinden 'İsâ bin Veli ve Mehmed bin Mehmed ve Mehmed bin Ahmed ve Süleymân bin Resûl ve Şirîn bin Şeyhî ve Bünyâd bin Ahmed ve Mehmedcan bin Şeref ve Şeyhî bin Şâh Hüseyin ve Pîrî bin Mehmed nâm kimesneler mahfil-i kazâda takrîr-i kelâm ve tebyîn-i merâm kılub mîr-i 'aşîretimiz olan işbu Sâlih Beg ibni Seydî Ahmedin vekîli olan Polad bin Dervîş 'aşîret-i mezbûreden sekiz yüz altmış iki ğuruş zulmen cem' kabz itmekle mezbûr Sâlih Begin üzerine da'vâ idüb mezkûr Polad kabz itdüğü sekiz yüz altmış iki ğuruş üzerine sicill ve hüccet idüb hâlen zikr olunan sekiz yüz altmış iki ğuruşu bi't-tamâm ve'l-kemâl mezbûr Sâlih Begden alub kabz idüb min ba'd bu husûsda kendi ile ve vekîli mezbûr Polad ile bi-vech-i mine'l-vücûh ve sebeb-i mine'l-esbâb da'vâm ve mütâlebem ve ahz u i'tamîz kalmadı zikr olunan sekiz yüz altmış iki ğuruşu sâhibetü'l-hayrât ve'l-hasenât vâlide sultân damet 'ismetuha hazretlerinin binâ eyledüğü imâretine hibe eyledük didiklerinde mezkûr Sâlih Beg mukırrûn-ı mezkûrünün bi'l-muvâcehe ikrârlarını tasdik ve tahkîk idüb talebiyle iftihârü'l emâcid ve'l-ekârim Ahmed Ağa zîde kadruhu tarafından Hıdır Beg

mahzarında kayd-ı sicill olundu. Fī evāhir-i şehri Ramazāni'l-mübārek sene seb'a ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Mehmed bin Bārī Ahmed bin Mehmed Muhyiddīn bin
'Alican el-Neccār Molla 'Osmān bin Fakir Dervīş ve ğayrihim mine'l-
hāzirīn.

B. 1246

Deyrik-i Meşki nām karyeden ak sakallı uzun boylı sağ kulağı delik sol elinin şehādet barmağı ile orta barmağının dırnakları siyāh olan Şāhvirdi bin Kayıtmaz mahfil-i kazāda fahrū'l-efāhim Mardin voyvodası olan Ahmed Ağa zīde kadruhu tarafından 'Ali Beg ibni Budak mahzarında takrīr-i kelām kılub bundan akdem karye-i mezbūreden Yār 'Ali nām kimesne kapuma karīb olan tarīkde maktūl bulunub demi 'öşri husūsı için karye halkı rencide ve remīde olmamak için demi 'öşri hüsn-i ihtiyārım ile mūmā-ileyh Ahmed Ağaya edā itmeye 'uhdeme alub kabūl itdim deyicek takrīri mezbūr 'Ali Beg talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahriren fī evāhir-i şehri Şevvāl min şuhūr sene seb'a ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Şeyh Bünyād Efendi ibni Şeyh İbrāhim Mevlānā
'Abdulğaffār bin Hamza el-Müderriş Molla 'Abdulvāhid bin Molla Yūsufcan
'Abdulhay bin Molla 'Ali ve ğayrihim mine'l-hāzirīn.

B. 1247

Budur ki karye-i Rişmilden Mehmed 'Ali bin Mehmed 'Ali mahfil-i kazāda Tūr zımmīlerinden Talmū (?) bin İlyā muvācehesinde da'vā kılub bugün merkebime odun yükledüb şehre gelüb Emīr Hāc bin Ni'metullāhın evi altında geçüb giderken mezkūr Talmū mezbūr Emīr Hācın evinden lahit koparub yola bırakub merkebinin başına gelüb katl itdi şer'le lāzımın taleb iderim didikde mezbūr Talmūdan su'al olundıkda inkār ile cevāb virüb müdde'iden beyyine taleb olundukda Hasan Çelebi ibni Hācı Dervīş edā-i şehādet idüb didi ki bugün mezbūr Talmū mezkūr Emīr Hācın evinden lahit koparub yola bırakub ittifakı merkebin başına gelüb katl itdi deyu şehādet idüb ve karye-i Rişmilden Fakīr bin Mahmūd edā-i şehādet idüb didi ki mezbūr Talmū lahit koparub yola bırakub mezbūrun merkebi başına gelüb katl itdügine huzūrumızda ikrār itdi deyu şehādet idüb şehādetleri ba'de't-ta'dīl hīn-i kabūlde vāki' olmağın müdde'i-i mezbūr

talebiyle Mardin voyvodası olan fahrü'l-ekârim Ahmed Ağa zîde kadruhu tarafından 'Ali Beg mahzarında kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fî ğurre-i şehri Zılka'deti'l-harâm sene seb'a ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Şeh Bünyâd Efendi ibni Şeyh İbrâhim 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsâ Molla Pîr Hüseyin bin el-Hâc Mehmed ve ğayrihim mine'l-hâzirîn.

B. 1248

Karye-i Koçhisârdan 'Ali bin Sa'dî mahfil-i kazâda Mardin voyvodası olan fahrü'l-efâhim Ahmed Ağa zîde kadruhu tarafından Mehmed bin 'Alemüddîn muvâcehesinde da'vâ kılub işbu meclisde hâzır olan yüz erkek merkeb mülküm olub güz eyyâmında akrabâlarım Türkmâna emânet tarikiyle virdim ki kışlağa alub gideler kışlakdan dönüb bu cânibe uğramayub yaylağa giderken dağda zâyi' oldı Behramki Timurtaş tarafından mûmâ-ileyh Ahmed Ağa arazisinde olub hâlen yanında buldum şer'le görölmesin taleb iderim didikde mezbûr Mahmûd müdde'înin mülkiyetini inkâr idüb müdde'iden mülkine beyyine taleb olundukda Nevruz bin Şâhkulı ve Mehmed bin Ferec edâ-i şehâdet idüb didiler ki zikr olunan merkeb mezbûr 'Alinin mülk merkebi olduğına şahidüz ve şehâdet dahî iderüz deyu şehâdet idüb şehâdetleri ba'de't-tahlîf makbûle olmağın müdde'î-i mezbûr talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târîhe.

Şuhûdü'l-hâl İbrâhim Çelebi ibni Pîr Mehmed Çelebi 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsâ 'Abdulhay bin Molla 'Ali ve ğayrihim mine'l-hâzirîn.

B. 1249

Dinâbî tâ'ifesinden Nu'mân bin Şemsî mahfil-i kazâda tâ'ife-i mezbûreden Belîc bin Bestâm muvâcehesinde da'vâ kılub penbe suvarırken mezbûr benimle çekişüb ğavğa idüb esnâ-i ğavğada hancer ile sol bögrümde ezüb mecrûh idüb işbu cerâhat

B. 1250

Karye-i Til Ermenden Şim'on bin Mihtâr (?) mahfil-i kazâda kasaba-i Hasankeyfden karye-i Deyr-i Ezbînâdan (?) Şemso bin 'Ömer muvâcehesinde da'vâ kılub müsellim ağa hazretleri Mîr Mehmedin üzerine geldükde işbu meclisde hâzır olan üçüni tamâm idüb dördüne basub kancık gök merkehim ol hinde ğasb olundu idi hâlen mezbûrun elinde buldum şer'le taleb iderim didikde mezbûr Şemsodan su'âl olundukda zıkr olunan merkebi karye-i mezbûreden Zeynel'âbidîn nâm kimesne bana emânet tarîkiyle virdi ki bundan buğday alub üzerine tahmîl idüb kendine ileteyim mezbûrun mülkiyetinden haberim yokdur deyu cevâb virüb mezbûrdan emânet itdüğine beyyine taleb olundıkda beyyineden 'âciz olmağla mezkûr müdde'iden mülkiyete beyyine taleb olundıkda karye-i Koçhisârdan Hıdır bin Yûsuf ve Murâd bin Mûsâ edâ-i şehâdet idüb didiler ki a'lâda mevsûf olub işbu meclisde hâzır olan merkeb mezbûr Şim'onun mülk merkebidir müsellim hazretleri Mîr Mehmedin üzerine geldükde ğasb olundu deyu şehâdet idüb şehâdetleri ba'de't-tahlifi'l-'âdî hîn-i kabûlde vâki' olmağın müdde'î-i mezbûr talebiyle Mardin subaşısı olan kıdvetü'l-akrân 'Ali subaşı tarafından Hüseyin mahzarında kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fi 8 şehr-i Safer sene semân ve elf.

Şuhûdü'l-hâl 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsâ 'Ali Çelebi ibni el-Hâce Hüseyin Meylik bin Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hâzırîn.

B. 1251

Budur ki karye-i Kal'ati'l-Mir'âtdan Şim'on bin 'Abdulahad mahfil-i kazâda karye-i mezbûreden Ya'kob bin Nuh muvâcehesinde da'vâ kılub mezbûr Ya'kob muttasıl evime gelüb kızım Mariyanâsa (?) ta'arruz idüb 'ırzımızı pây-mâl idüb küllî ta'addî ider şer'le görölmesin taleb iderim didikde mezbûrdan su'âl olundıkda inkâr ile cevâb virüb müdde'iden da'vâsına muvâfık beyyine taleb olundıkda karye-i mezbûreden Tomâ bin Şemsî ve Ezrâk bin İşû'a ve Hidâye bin 'Abdullah ve Yûsuf bin 'İsâ nâm zımmîler edâ-i şehâdet idüb didiler ki mezbûr Ya'kob mezkûr Şim'onun evine girüb kızı Mariyanâsa ta'arruz idüb elinden firâr itdükde biz eve gelüb mezbûr evde bulduk deyu şehâdet idüb şehâdetleri ba'de't-tahlîf makbûle olduğundan ğayrı mezbûr Ya'kob bed-baht ve şâkî olub muttasıl fukarâyı rencîde eyledüğine müselmânlardan 'Ali Çelebi ibni Hâce Hüseyin ve Emîr 'Abd bin 'Abdulvehhâb şehâdet idüb mâ-vaka'a

müdde'î-i mezbûr talebiyle Mardin subaşısı olan fahrü'l-akrân 'Ali Ağa mahzarında kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fî 15 şehr-i Safer sene semân ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Emîr Çelebi ibni el-Hâc 'Abdulhay 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsâ Dervîş 'Ali ibni Şâh Veli Emîr Mehmed bin Molla Mahmûd Meylik bin Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hâzirîn.

B. 1252

Budur ki karye-i Koçhisârdan Hâcî Mehmed bin Süleymân mahfil-i kazâda karye-i Harîn (?) Kutlıkend sâkinlerinden Ya'kob bin 'Abdî muvâcehesinde da'vâ kılab işbu meclisde hâzır olan siyâh inek mülküm olub yedi ay ve on gündür ki nâhırdan zâyi' oldı hâlen mezkûrun elinde buldum şer'le taleb iderim didikde mezbûr Ya'kobdan su'al olundukda sekiz gündür ki zikr olunan inegi bâzârda Deyr-i Ezbînâdan (?) Molla Mehmed nâm kimesneden yedi altuna iştirâ itdim mezkûrun mülkiyetinden haberim yokdur deyu cevâb virüb mülkiyetini inkâr itmegin mezbûr Hâcî Mehmedden mülkiyete beyyine taleb olundıkta karye-i Kavsdan Dervîş 'Ali bin Hâcî Yâsîn ve Mahlemî (?) tâ'ifesinden Koçhisâr sâkinlerinden Hüseyin bin 'Ali edâ-i şehâdet idüb didiler ki zikr olunan inek mezbûr Hâcî Mehmedin mülk-i mahz ve hakk-ı sarfindandır yedi ay ve on gündür ki nâhırdan zâyi'oldı deyu şehâdet idüb şehâdetleri ba'de't-tahlîfi'l-'âdî makbûle olmağın müdde'î-i mezbûr talebiyle Mardin Subaşısı olan kıdvetü'l-akrân 'Ali subaşı mahzarında kayd-ı sicill olundu. Fî 11 Rebî'ü'l-evvel sene semân ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Meylik bin Hüseyin Mahmûd subaşı ibni Molla Mehmed İbrâhim subaşı ibni Ferec İbrâhim Çelebi ibni Pîr Mehmed Çelebi ve ğayrihim mine'l-hâzirîn.

B. 1253

Karye-i Koçhisârdan Süleymân bin Selmân mahfil-i kazâda karye-i mezbûre sâkinlerinden fahrü'l-akrân Hüseyin Beg ibni el-Hâc Şâhkulı Beg mahzarında ikrâr idüb on beş gündür ki mezbûr Hüseyin Beg zemîn üzerine benimle çekişüb ğavğa idüb esnâ-i ğavğada elinde olan degnek ile ağzıma urub aşağı ön dişlerimden üç 'aded dişimi kal' idüb ve kal' itdügine mukırr olub hâlen müslimün tavassutıyla kal' olunan üç dişimi üç ğuruşa mezbûr ile sulh eyledim ve bedel-i sulh olunan üç ğuruşu mezbûrdan alub kabz idüb zimmetini dişlerimin da'vâsından ibrâ ve iskât itdim min ba'd bu husûsda mezbûr

ile da'vām ve mütālebem kalmadı deyicek mezbūr Hüseyin Beg mukırr-ı mezkūrın bi'l-muvācehe cümle kelāmını tasdik idüb mā-vaka'a mezkūr Süleymān talebiyle şehir subaşı fahrü'l-akrān Mustafa Beg mahzarında kayd-ı sicill olundu. Fī ğurre-i şehir-i Cemāziye'l-evvel sene semān ve elf.

Şuhūdü'l-hāl Fahrü's-sadāt Seyyid 'Abdülhakk es-Seyyid Mehmed Mevlānā Mehmed el-hatīb bin 'Abdurrezzāk Şeyh Mehmed bin el-Bābā Şeyh Mü'mīn bin el-Hāc Maksūd ve ğayrihim mine'l-hāzirīn.

B. 1254

Budur ki karye-i Dekük-i Garbīden Hinduş (?) bin Zeynel'ābidīn mahfīl-i kazāda Mardin sākinlerinden Molla 'Abd bin 'Ali ve oğlu 'Ömer muvācehelerinde da'vā kılub işbu meclisde hāzır olan siyāh erkek üç yaşar merkeb-i netāc benimdir iki aydır ki zāy'ı olub hālen mezkūrānın elinde buldum şer'le taleb iderim didikde mezbūrāndan su'āl olundukda zikr olunan merkeb-i netāc benimdir kancık merkebimizden hāsıl olmuştur deyu cevāb virüb netācda zū'l-yedin beyyinesi evlā olmağla mezkūrāndan beyyine taleb olundukda ihzārına üç güne mühlet taleb idüb virilüb beş gün mürür idüb ihzārından 'āciz olduklarından mezbūr Hinduşdan beyyine taleb olundukda Mardin halkından Hasan bin Ca'fer ve karye-i mezbūreden Mehmed bin Seydī 'Ali edā-i şehādet idüb didiler ki zikrolunan merkeb mezbūr Hinduşun netāc-ı beyyinedir iki aydırki zāy'ı olmuştur deyu şehāded idüb şehādetleri ba'det-ta'dīli'ş-şer'ī ve't-tahlīfū'l-'ādī makbūle olmağın müdde'ī-i mezbūr talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fī tārīhe.

Şuhūdü'l-hāl Fethī Çelebi ibni Molla Derviş Zeynī subaşı ibni Mahmūd Ahmed Çelebi ibni Şeyh Feyyāz ve ğayrihim mine'l-hāzirīn.

B. 1255

Budur ki Mardin zimmīlerinden 'Abdul'azīm bin 'Abdī ve 'Abdussa'īd bin Fethī (?) ve Ya 'kobcan bin Matlūb mahfīl-i kazāda yine Mardin zimmīlerinden Dellāl bin Seylem ve 'Abdulhay bin Şevkī muvācehelerinde da'vā kılub dün gice evimizde meclis idüb oturur iken mezbūrān 'Abdul'azīm ve 'Abdussa'īd ve 'ammūleri oğlu 'Abdülbākī üçü evimiz üzerine gelüb evimizi basub ve mezkūr Dellāl elinde olan kılıç ile mezbūr 'Abdussa'īdi sağ elinin yanına çalub mecrūh idüb ve mezkūr Ya'kobcanı iki dirsegine ve sol elinin arkasına urub mecrūh idüb ve 'Abdul'azīm sol elinin ucına yine kılıç ile

urub mecrüh idüb işbu cerāhatleri mezkūrun darbındandır mūcibini taleb iderüz didikde mezbūrāndan su'āl olundıkda inkār ile cevāb virüb müdde'İlerden da'vālarına muvāfık beyyine taleb olundukda 'Abdī bin 'Abdullah nām mühtedī ve 'Abdullah bin Tomā ve Yūsuf bin 'Abdulahad nām zimmīler müdde'İlerin da'vālarına muvāfık ve kavllerine mutābık bi'l-lafz ve'l-mu'īn edā-i şehādet idüb şehādetleri makbūle olmağın müdde'İler talebiyle Mardin subaşı olan fāhrü'l-emāsil Mustafa Beg mahzarında kayd-ı sicill olundu. Tahrīren fī'l-yevmi's-sānī şehri Cemāziye'l-evvel min şuhūr sene semān ve elf.

Şuhūdü'l-hāl Ahmed Efendi ibni el-merhūm Emīr Feyyāz Çelebi es-
Seyyid 'Abdulbākī ibni Seyyid Kāsım Ahmed bin 'Ali 'Abdulhay ibni Molla
'Ali ve ğayrihim mine'l-hāzirīn.

B. 1256

Sürgüci tā'ifesinden karye-i Kızılmescidden Nebī bin 'Ali mahfil-i kazāda karye-i Hevāsiyeden Hasan bin Mehmed muvācehesinde da'vā kılub harman zamānında mezkūr Hasan harmanlar kurbünde benimle çekişüb ğavğa idüb esnā-i ğavğada kılıç ile sol elimin şehādet parmağına çalub mecrüh idüb hālen cerhinden sakat oldı mūcibini taleb iderüm didikde mezbūr Hasandan su'āl olundukda inkār ile cevāb virüb müdde'iden da'vāsına muvāfık ve kavline mutābık beyyine taleb olundukda Mardin sākinlerinden Mehmed bin Hasan ve Meşki tā'ifesinden Hasan bin 'Abdāl edā-i şehādet idüb didiler ki mezkūr Nebī ile karye-i Hevāsiyede harman zamānında harmanlar kurbünde çekişüb ğavğa idüb ve kılıç ile sol elinin şehādet barmağına çalub mecrüh itdi deyu şehādet idüb şehādetleri ba'de't-ta'dīli-ş-şer'ī ve tahlīfü'l-'ādī makbūle olmağın müdde'ī-i mezbūr talebiyle Mardin subaşı Mehmed Ağa mahzarında kayd-ı sicill olundu. Fī evāsıt-ı şehri-i Receb sene semān ve elf.

Şuhūdü'l-hāl Ahmed bin 'Ali el-Hāc Memleket ibni 'Abdullah ve
ğayrihim mine'l-hāzirīn.

B. 1262

Karye-i Salāhdan Hasan ve 'Ali ibni Mehmed mahfil-i kazāda karye-i Gölliden 'Abdulhālık bin 'Abdī mahzarında takrīr-i kelām kılub mezbūr 'Abdulhālıkdan yedi altun istidāne idüb ve karyemizde vāki' olub hadd-i kiblesi Harzeme mürūr iden tarīke ve şarkīsi mezkūr Hasan 'akārına ve şimālīsi 'Abduddā'im 'akārına ve ğarbīsi mezra'a

tarikine mahdud olan 'akarimizi meblağ-ı merkümün mukabelesinde mezkurun yanında rehnidub madameki meblağ-ı merküm zimmetindedir zikrolunan 'akarın hakk-ı kararı ve tasarrufi mezkurun ola didiklerinde mezbür 'Abdülhâlık mukırrân-ı mezkürânın bi'l-muvacehe ikrârlarını tasdik idub talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî evâ'il-i Şa'bân sene semân ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Mevlânâ Şemsüddîn el-müderriş 'Ali Çelebi ibni Molla Derviş el-Hâc Mehmed 'Ali bin Can Ahmed Molla Mehmed nâ'ib-i Ağrâs ve ğayrihim mine'l-hâzirîn.

B. 1264

Müteveffâ Süleymân bin 'Abdullahın vârisleri olan kızı Gül Ağa ve karındaşı oğlu Huzüm bin 'Abdullatîf mahfil-i kazâda müteveffâ-yı mezkurun zevcesi Fâtıma binti el-Hâc 'Abd mahzarında takrîr-i kelim kılub mezkûre Fâtımanın zevci mezbür Süleymânın zimmetinde iki bin akçe mehr-i mu'ahheri olub hâlen mehri mukabelesinde mezkûr Süleymânın mahalle-i Bâbü'l-Cedîdde vâki' olub kiblesi tarîk ve fihî'l-mecâz ve şarkîsi 'Abdulvehhâb Çelebi vakfına ve şimalîsi Emîr 'Ali Çelebi mülküne ve ğarbîsi Yahûdî Mûsâ mülküne mahdud olan dârını mezbür Fâtımayâ virüb temlik idub ba'de'l-yevm kendü mutasarrıf ola min-ba'd dâr-ı mezbûrede da'vâmız ve mütalebemiz kalmadı didiklerinde mezbûre Fâtıma tasdik idub ve dâr-ı mezkûreyi mehri mukalebesine alub kabûl idub talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî'l-yevmi's-sâbi' şehr-i Şa'bân sene semân ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Mevlânâ Derviş ibni Molla 'Alican 'Osmân bin' Abdulhay Derviş bin Maksûd Şeyh İbrâhim bin 'Abdurrahman ve ğayrihim mine'l-hâzirîn.

B. 1267

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân-ı sultânî ve tuğrâ-yı ğarrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî ma'den-i bi-'avni'r-rabbânî hükmi oldur ki hâric-i Mardinde vâki' merhûm Şeyh Tâceddîn tâbe serâhu câmi'in hatîbi olmayub hatîb lâzım ve mühim olmağın işbu râfi'-i tevkî'-i refî'-i hümâyûn Molla Mehmed yevmî üç akçe ile hatîb ve Şeyh olmak mahal ve münâsibdir deyu kâdısı Mevlânâ Mehmed 'arz eylemegin sadaka idub bu berât-ı sa'âdet-âyâtı virdim ve buyurdum ki varub câmi'-i mezkûrda hatîb ve Şeyh olub hizmet-i lâzimesi mü'eddâ kıldıkdan sonra yevmî üç akçeye mutasarrıf olub vâkıfın rûhı ve bentüm

devām-ı devletim için du'āya istikāl göstere şöyle bilesiz 'alāmet-i şerīfe i'timād kılasız. Tahriren fi evā'il-i şehri Cemāziye'l-evvel sene semān ve elf. Be-makām-ı Kostantınıyye.

B. 1268

Es'ār-ı Bakkālān

Zebīb-i beledī-i Ahmer nügī 1 kıymet 5	Zebīb-i beledī-i siyāh nügī 1 kıymet 4 hurrire fi 28 Safer sene semān ve elf.	Zebīb-i türī nügī 1 kıymet 3.5 hurrire fi tārīhe
Karpuz kıyye 1 kıymet 3 fi ğurre-i rebī'ü'l-evvel	Engür-i sefid kıyye 1 kıymet 10 fi 24	Engür-i siyāh kıyye 1 kıymet 9 fi tārīhe
Pivāz kıyye 1 kıymet 7 fi tārīhe	Armud-ı hubī kıyye 1 kıymet 27 fi 28	Kelleger kadīmī sicile alınmayub bid'atdır deyu sicilden ref' olundu.
Dübs-i Türī nügī 1 kıymet 3 fi tārīhe	Badam nügī kıymet 20 fi tārīhe	Bındık-ı sahīh nügī 1 kıymet 5.5 fi tārīhe
..... nügī 1 kıymet 8 fi tārīhe	Kebāb (?) nügī 1 kıymet 4 fi 26 minh nügī 1 kıymet 4 fi tārīhe
Keşki (?) nügī 1 kıymet 3.5 fi 26 tārīh	Armud-ı hubī kıyye 1 kıymet 8 fi tārīhe	İneb-i sefid kıyye 1 kıymet 12 fi 23 rebī'ü'l-evvel sene semān ve elf
..... kıyye 1 kıymet 9 fi 22 minh	Şalġam kıyye 1 kıymet 4 fi tārīhe	Turp kıyye 1 kıymet 6 fi tārīhe
Dübs-i Si'irtī nügī 1 kıymet 6 fi .. rebī'ü'l-evvel	Zebīb-i Gergerī nügī 1 kıymet 3.5 fi tārīhe	Dübs-i Türī nügī 1 kıymet 3.5 fi tārīhe
.... Rumman nügī 1 kıymet 6 fi tārīhe nügī 1 kıymet 5 fi tārīhe	Sumak nügī 1 kıymet 4.5 fi tārīhe
Turp kıyye 1 kıymet 4 fi 4 rebī'ü'l-ahir	Helva-yı dübsiyye nügī 1 kıymet 5.5 fi tārīhe	Güş-tı 'annān kıyye 1 kıymet 8 fi 5 minh
Güş-tı bakar kıyye 1 kıymet 25	Turunç nügī 1 kıymet 8 fi 9 minh	Bındık-ı meksür nügī 1 kıymet 13 fi tārīhe

Enār-ı şîrîn kıyye 1 kıymet 36 fî târîhe	Armut nügî 1 kıymet 3.5 fî târîhe nügî 1 kıymet 5 fî 11 minh
Armut kıyye 1 kıymet 4.5 fî 20 minh	‘İneb kıyye 1 kıymet 16 fî târîhe	Nemek nügî 1 kıymet 1.5 fî cemâziye’l-evvel sene semân ve elf
Sebzec (?) nügî 1 kıymet 15 fî târîhe	Tayhanâ (?) nügî 1 kıymet 9 fî târîhe	Penbe nügî 1 kıymet 12 fî 10 şehr-i cemâziye’l-evvel
Revğan-ı sâde nügî 1 kıymet 17 fî târîhe	Enār-ı Cezîre nügî 1 kıymet 4.5 fî 12 minh	Dübs-i Si’irtî nügî 1 kıymet 6.5 fî târîhe
Turunç nügî 1 kıymet 7 fî târîhe	Çortân nügî 1 kıymet 6 nügî 1 kıymet 10 fî târîhe
.... nügî 1 kıymet 10	Cerez 1 kıymet 6	Şalğam kıyye 1 kıymet 3
Hırz (?) kıyye 1 kıymet 5	Güş-i .. kıyye 1 kıymet 30 fî 18 cemâziye’l-evvel sene semân ve elf	‘İneb kıyye 1 kıymet 20 gî 22 minh
Künâfe (?) nügî 1 kıymet 3 fî 26 minh	Revğan-ı sâde nügî 1 kıymet 16 fî 9 cemâziye’l-âhir	‘İneb kıyye kıymet 24
Helvâ-i ‘aseliyye nügî 1 kıymet 15 fî 12 minh	Künâfe nügî 1 kıymet 3.5 fî târîhe	Zebîb-i türî nügî 1 kıymet 4 fî 18 minh
Dübs-i türî nügî 1 kıymet 4 fî târîhe	Penbe nügî 1 kıymet 11 fî târîhe	Bındık-ı meksür nügî 1 kıymet 14 fî târîhe
Bındık-ı sahîh nügî 1 kıymet 6 fî târîhe	Nişasta nügî 1 kıymet 7 fî târîhe	Zebîb-i Beledî-i siyâh nügî 1 kıymet 4.5 fî târîhe
..... nügî 1 kıymet 10 fî 20 minh	Şalğam kıyye 1 kıymet 5 fî 24 minh	Şehm-i mezûb (?) nügî 1 kıymet 10 fî 21 Receb
Şem’-i şehm nügî 1 kıymet 11 fî târîhe	Sabun nügî 1 kıymet 23 fî 23 Receb	Şehm-i mezûb nügî 1 kıymet 9 fî Şa’bân

B. 1269

Kefâletnâme-i kassâbân el-vâki’ fî 4 şehr-i Safer sene semân ve elf

Bekir bin Şu’ayb

Taceddîn bin Maksûd

kefîl-i hemdiger

Şeyh Mūsā bin Mehmed ‘Ali Dervîş bin Bekir

Kefîl-i hemdiger

Hüseyincan (bin) Şahkulı bin Şāh Hüseyin ‘İsā bin Hacı Kaya

Kefîl-i hemdiger

Receb bin ‘Abd Ahmed bin ‘Ali es-Semāt ‘Adulimām bin ‘Ali el-Göze

Kefîl-i hemdiger

Receb bin Zeynel’ābidīn ‘Osmān veled-i Saru

Kefîl-i hemdiger

Pīrī bin Kara Hasan Mehmed bin Receb

Kefîl-i hemdiger

‘Ali bin Zeynel’ābidīn Hacı Ca’fer bin Şāh Hüseyin Zeynī veled-i
Şāh ‘Ali

Kefîl-i hemdiger

Deno bin Kulı ‘Abdullah bin Melki İlyā bin ‘Abdulfāl

Kefîl-i hemdiger

B. 1270

Kefāletnāme-i habbāzān el-vāki’ fī 7 şehr-i Safer sene semān ve elf.

Şeyho bin Kalender Süleymān (bin) Murād Hasan bin Yūsuf
‘Abdulvāhid bin ‘Ali Hasan bin Mehmed Sātī Melki bin İstifān Ahmed bin
Kāsım-ı Si’irtī Sa’dī bin Dāmī (?) Melki bin ‘Abdulahad Şem’on bin
‘Abdulahad sa’r bin İşū’a Esfed bin Sālibā Ya’kūb (bin) İşū’a Polād bin
şāhkulı

B. 1271

Kefāletnāme-i dellālān

Şāh Veled Bağdasār

Kefil Mansūr veled-i 'İsā

Derviş Hasro 'Abdulhay Pīrfican (bin)n Bedros Evānis

Kefil-i hemdiger

İbrāhimşeh 'Abdulġānī

Şim'on Meylik

'Abduddā'im Sāve

Kefil-i hemdiger

'Abdulmevlā Dāvidşeh

Kefil İşū'a dellāl

Karyākis Devletyār

Fülüs Yoz

Kefil-i hemdiger

Tariş 'Abdulvāhid

Kefil-i İşū'a dellāl

İlyā Berho 'Abdunnūr Berho

Kefil 'Abdulhay muhzır

B. 1272

Es'ār-ı 'attārān el vāki' fi ġurre-i şehr-i rebī'i'l-evvel sene semān ve elf

İbrişim-i mermer mahlül a'lā miskāl 1 kıymet 9	İbrişim elvān mahlül a'lā miskāl 1 kıymet 7	İbrişim elvān a'lā meftül miskāl 1 kıymet 8
İbrişim meftül hām miskāl 1 kıymet 5	İbrişim siyāh mahlül a'lā miskāl 1 kıymet 7	Hinnā-i a'lā nügī 12

Süker-i sahîh 120	Süker-i meksür 160	Nebât-ı sefid dirhem 1 kıymet 2
Nebât-ı Surh dirhem 1 kıymet 1	Fülfül dirhem 1 kıymet 1	Zencebil dirhem 3 kıymet 2
Dâr-ı habt (?) dirhem 1 kıymet 2	Za'ferân dirhem 1 kıymet 7	Anıson nügî 1 kıymet 8
Kişniş nügî 1 kıymet 4	Habt-ı sevdâ nügî 1 kıymet 6	Hamire (?) dirhem 3 kıymet 2
İbrişim elvân ednâ miskâl 1 kıymet 5	İbrişim siyâh ednâ miskâl 1 kıymet 4	İbrişim miskâl 1 kıymet 6
Kalay nügî 1 kıymet 60	Nişâdur dirhem 3 kıymet 2	Râziyâne nügî 1 kıymet 5
Cevziyon (?) dirhem 3 kıymet 2.5	Şem'-i meksür nügî 1 kıymet 40 miskâl 1 kıymet 4
Yemlik nügî 1 kıymet 20	Besme (?) nügî 1 kıymet 60 miskâl 1 kıymet 2
Kimon nügî 1 kıymet 30		

B. 1273

Kefâletnâme-i Çerikciyân

Emir bin Yardım Çavuş Habo bin Mukbil min karye-i Kal'ati'l-Mir'at

Kefil Darhâvis (?)

B. 1274

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîrû'l-küberâ'i'l-fihâm zû'l-kadr ve'l-ihtirâm sâhibü'l-'izz ve'l-ihtişâm el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-a'lâ Diyârbekir beglerbegisi dâme ikbâluhu ve akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk 'ale'l-halk ecma'ın vârisu 'ulûmi'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'ın Mevlânâ Amid kadısı zîde fazluhu ve kıdvetü erbâbü'l-ikbâl 'umdetü'l-isticâbi'l-iclâl câmi'-i vücûhi'l-emvâl 'âmirü'l-hazâ'in bi-ahseni'l-a'mâl el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-bârf hîzâne-i 'âmiremin ve Diyârbekir cânibi defterdârı dâme 'uluvvuhu ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Mevlânâ Mardin ve Koçhisâr ve Nisîbîn ve Birecik kadıları zîde fazluhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olıcak ma'lûm ola ki emîrû'l-ümerâ

vilāyet-i mezbūre muharriri Ahmed dāme ikbāluhu der-sa'ādetime kazāyā defterin gönderüb bundan akdem mīr-i mīrān hāslarından olub seyyidetü'l-muhadderāt ikliletü'l-muhassenāt meliketü'l-mülükāt tācü'l-mestūrāt kudsiyyetü'z-zāt zātü'l-'ālī ve'l-'ālī ve's-sa'ādāt Hadīcetü'd-deverān 'Ā'ışetü'z-zamān el-muhtass bi-sunūf-i 'avātıfı'l-meliki'l-mennān vālidem sultan dāmet 'ismetuhā ve zīdet 'iffetuhāya hās ta'yīn olunan nefsi Mardin ve Göllikend ve Deyr-i Hilve ve Salāh ve Karadere nām karyeler üç yüz seksen bin ve yetmiş iki akçe ve nefsi Mardin ve karyelerinde olan cizye-i gebrān ve sā'ir aklām-ı mīrīden dahī yedi yüz bin ve yetmiş yedi bin akçe ki cem'an mīr-i mīrān hāssıyla cizye-i gebrān ve aklām-ı mīrīden ifrāz olunan on bir kere yüz bin ve dahī elli yedi bin yetmiş iki akçe olur mīriye bedel-i sā'ir ifrāzdan virilüb bu cümlelerin a'sār-ı şer'iyye ve rüsüm-ı 'örfiyyesini bād-ı hevā ve cürm ve cināyet ve kışlak ve nevāhī ve ispenç ve bennāk ve mücerred ve bedel-i 'asesiye ve yava ve kaçgun ve māl-ı gā'ib ve māl-ı mefkūd ve bād-ı hevā-i timār hā ve resm-i çift ve resm-i tapu ve resm-i deşt bānī ve resm-i 'arūsāne ve resm-i küvvāre ve 'ādet-i aġnām ve gümrük ve bāc-ı 'ubūr-ı Nısbīn ve Mardin ve ihtisāb ve debbāğ-hāne ve bāzār-ı dakık ve kelle-hāne ve kirış-hāne ve resm-i bāğāt ve mīzān-ı harīr ve boya-hāne-i nefsi Mardin ve bād-ı hevā-i kazā-i Birecik ve Nısbīn ma'a hisse-i mīrlivā' ve ba'zı aklām ki bu cümle mefrüzü'l-kalem ve maktü'ü'l-kıdem müşārun-ileyhāya hās ta'yīn olunmuşdur beglerbegi ve kā'im-i makāmı ve ādemleri ve defterdār ve bi'l-cümle kimesne dahl ve ta'arruz itmeyüb muharrir defteri mücibince zabt ve tasarruf itdürilmek bābında emr-i şerīf ricāsına i'lām eylemegin vech-i meşrūh üzere olmayasız emr idüb buyurdum ki hükm-i şerīfimle dergāh-ı mu'allām müteferrikalarımın kıdvatü'l-emācid ve'l-ekārim Ca'fer zīde mecduhu vusūl buldukda bu bābda sādır olan fermān-ı sa'ādetim mücibince 'amel eyleyüb dahī bu bābda südde-i sa'ādetimden ihrāc olunmuş tuġrālī muharrir defteri mücibince nefsi Mardin ve kurā-i mezkūrede vāki' eger mīr-i mīrān hāssıdır ve eger cizye ve aklām-ı mīrīdir cümlesin müşārun-ileyhā tarafından varan voyvodaya zabt ve tasarruf itdürüb mīr-i mīrān ve defterdār cānibinden vechen mine'l-vücūh bir ferdi dahl ve ta'arruz itdürmeyüb müşārun-ileyhānın tahvīl ve tārihine 'ā'id ve rācī' mahsūlātın alınmış nesne varise ba'de'l-sübūt müteveccih olanlardan bī-kusūr alıvirüb hilāf-ı şer' ve kanūn ve muġāyir-i defter-i hākānī ve emr-i hümāyūn bir ferde nizā' itdirmeyesin ve sen ki defterdārsın zikr olunan aklām-ı mīriye bedel muharrir ta'yīn eylediği ifrāzı zabt idüb müşārun-ileyhāya ta'yīn olunan aklāma dahl ve ta'arruz ve ta'allül itdirmeyesin

şöyle bilesin ‘alâmet-i şerîfe i’timâd kılasın. Hurrire fi’l-yevmi’r-râbi’ şehr-i Şevvâli’l-mükerrerem sene seb’a ve elf. Be-makâm-ı Kostantınıyye el-mahrûse.

B. 1277

Bâ’is-i tahrîr-i hurûf-ı tezkire budur ki Mardin hâss-ı ‘atîkinden üç bin yüz kırk akçe yazar Hâcî Halân ve beş bin dokuz yüz elli beş akçe yazar Dinâbî kurbünde olan kurbü’l-mâ ve hâss-ı cedîdden iki bin dokuz yüz beş akçe yazar Kal’acık nâm karyeler müddet-i medîdeden berü hâlî ve harâbe olub mîrîye bir akçe ve habbe hâsıl ‘â’id ve râci’ olmamağla maktû’a virilmeleri her vechile mîrî cānibine evlâ ve enfâ’ olmağın işbu kıdvetü’l-ümerâ’il-kirâm bi’l-fi’il Habûr Sancağı begi olub Milli ‘aşireti begi Mîr Mehmed dāme ‘izzuhu hazretlerine defter-i hākānîde mastûr ve mukayyed olan on iki bin akçe maktû’ları üzere maktû’a virilüb bu temessük mîr-i müşārun-ileyh hazretlerine virildî ki varub şîn ve âbādān idüb vâki’ olan maktû’ların sāl be-sāl getürüb mîrî için teslîm idüb tezkiresin alub hıfz eyleye. Tahrîren fi evāsıt-ı şehr-i Ramazāni’l-mübārek sene seb’a ve elf. El-fakîr Yûsuf emîn.

B. 1278

Kıdvetü’l-emāsıl ve’l-akrān mîr-i ‘aşiret beglerinden Mehmed zîde kadruhu tevkî’-i refî’-i hümâyûn vāsıl olıcak ma’lûm ola ki düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfehham nizāmü’l-’âlem müdebbir-i umûri’l-cumhûr vezîrim Kurd Paşa edāmallahu iclāluhu dîvān-ı hümâyûnıma ‘arz gönderüb kadîmî Mîlo-Meylo (?) nām ‘aşiret beglerinden olub ve ol vilâyetin ehl-i vukûfi olmağla tahsîli ‘asîr olan emvâl-ı mîrîyi cem’ ve dahl-i hazîne eyledüğinden ğayrı dā’imā yolları kat’ iden ‘asî a’râb ve Tāsni (?) ekrādlarının hakkından gelüb tüccâr ve ebnâ’i’s-sebîl âsûde-hâl geçüb bir kimesneye zarar ve ziyân erişmeyüb yarar ve müstakîm olduğun bin yedi cemāziye’l-âhîrinin on yedinci günü telhîs olundukda hakkında mezîd-i ‘inâyetim zuhûra gelüb hatt-ı hümâyûn-ı sa’âdet makrûnum ile sana Habûr sancağı ‘inâyet olub i’lām için ta’yîn olunub gönderilmişdir buyurdum ki hükm-i şerîfim vârid oldukda bir ân ve bir sâ’at te’hîr ve terâhî itmeyüb livâ-i mezbûrun hıfz ve hırâset ve zabt-ı memleket için âdemin gönderüb berâtın ihrâc eylesün şöyle bilesin ‘alâmet-i şerîfe i’timâd kılasın. Tahrîren fi evâhîr-i şehr-i Cemāziye’l-âhîr sene seb’a ve elf. Be-makâm-ı Kostantınıyye el-mahrûse.

B. 1279

Cenāb-ı fazilet-māb şerī'at-nisāb hazret-i efendi kām-yāb zīdet fezā'iluhu ilā yevmi'l-va'd ve'l-hāb tahıyyāt-ı sāfiyāt-ı muhabbet-āyāt ve taraf-ı teslīmāt-ı vāfiyāt-ı meveddet-ğāyāt ki mahz ve dād ve 'ayn-ı ittihāddan sādır olur müstahakk ve mehdī kılındıktan sonra inhā-i muhibbāne budur ki hāliya Mardinde vāki' bāc-ı 'ubūr kıstından sene selāse ve elf muharreminin ğurresinden Köse Mehmed oğlu Yūsuf nām kimesnenin zimmetine lāzım gelen māl-ı mūrīden mukaddemen Tebrīze ihrāc olunan Van müteferrikalarının sene isnā ve elfde vāki' Mısır mevācibleri için 'ulūfeyi Satılmış ma'rifetiyle otuz bin akçe ki yirmi yedi bin beş yüz 'osmānī olur defterdār-ı sābık Mehmed Efendi zamānında tahvīl ve sālyāne olunub sene sitte ve elf şevvālinin on dördüncü günü tārīhiyle mühürli bir kıt'a hazīne tezkiresi virilüb lākin bu āna degin tahsīl olunmayub bākī kalduđı i'lām olunub tahsīli için bu cānibden mektüb-ı muhabbet taleb itdükleri ecilden kıdvetü'l-akrān dergāh-ı 'ālī kullarından 'Ali Beg irsāl olundu vusūlünde bu husūsa mukayyed olub göresiz mezkūr mühürli hazīne tezkiresi mūcibince mukāta'a-i mezbūre kıstından sābıkan tahvīl ve sālyāne olunan meblāğ-ı mezbūr bu āna degin tahsīl olunmayub bākī kalmış ise bu def'a bī-kusūr ve lā-kusūr emīn-i mezkūrdan tahsīl itdürüb bir vechile ta'allül ve bahānesine bakmayub bir akçesin bākī kodurmayub bi't-tamām tahsīl olunduktan sonradır ki ve mühürli mezbūr havāleye teslīm itdürüb ve mühürli hazīne tezkiresini mültezim-i mezkūra hıfz itdüresiz ki hīn-i muhāsebede deyninden mahsūb oluna ziyāde ne dimek lāzımdır hemīşe 'izz u fazīlet dā'im-bād. Tahrīren fi'l-yevmi's-sāmin ve'l-ısrīn şehir-i Cemāziye'l-āhir min şuhūr sene seb'a ve elf. Muhibbü'l-fakir Ahmed Çavuş kā'im-i makām-ı defdterdār.

B. 1280

Emīrū'l-ümerā'i'l-kirām kebīrū'l-küberā'i'l-'izām zū'l-kadr ve'l-ihtirām sāhibū'l-'izz ve'l-ihtişām el-muhtāss bi-mezīd-i 'ināyeti'l-meliki'l-a'lā sābıkan Lahsa beglerbegilerinden olub bi'l-fi'il Diyārbekir muharriri olan Ahmed dāme ikbāluhu tevkī'-i refi'-i hümāyūn vāsıl olıcak ma'lūm ola ki Cenāb-ı imāret-māb eyālet-nisāb Kırım hānı Gāzī Girāy Hān damet me'āliyuhu südde-i sa'ādetime kazāyā defteri gönderüb dergāh-ı mu'allām müteferrikalarından dārende-i fermān vācibū'l-iz'ān kıdvetü'l-emācid ve'l-ekārim cāmi'ü'l-mehāmid ve'l-mekārim Handān dāme mecduhu için yarar ve kār-güzār olub vāki' olan seferlerde küllī hizmeti ve yoldaşlığı zuhūra

gelüb mutasarrıf olduğı ze'âmetinin berâtı mücibince noksanı olmağla Diyârbekir ifrâzlarından yüz bin akçelik ifrâz ta'yîn olunmak ricâsına i'lâm itmegin virilsin deyu hatt-ı hümâyün-ı sa'âdet makrûnım sâdır olmuştır buyurdum ki hatt-ı hümâyünüm mücibince eyâlet-i mezbûrenin hîn-i tahrîrde zuhûr idüb havass-ı hümâyünıma yaramıyandan yüz bin akçelik ifrâz ta'yîn idüb tezkiresin viresin ki berât-ı şerîfim virile şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Cemâziye'l-âhir sene seb'a ve elf. Be-makâm-ı Kostantınıyye el-mahrûse.

B. 1281

Karye-i Gölliden Ya'kob kethüdâ bin İşü'a ve Yûsuf veled-i Ya'kob ve 'Abdunnûr bin 'Abdulğanî ve 'Abdullah bin Ya'kob nâm zimmîler mahfil-i kazâda keferenin sene selâse ve elfde vâki' olub cizyeleri emîni olan dergâh-ı 'âlî yeniçerilerinden kıdvetü'l-akrân 'Ali Beg mahzarında ikrâr idüb vilâyet halkı perâkende ve perîşân olmağla iki üç yıldan berü vire geldüğimiz üzere mevcûddan üç yüz nefer cizye karye halkından cem' ve tahsîl idüb getürüb bi'd-defe'ât mûmâ-ileyh 'Ali Bege teslîm itdik didiklerinde mezkûr 'Ali Beg mukırrûn-ı mezkûrünün bi'l-muvâcehe ikrârlarını tasdîk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrîre fî 15 Zî'l-ka'de sene sitte ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Muslı Çelebi ibni Yûsuf Çelebi 'Ali Çelebi ibni el-Hâce Hüseyin 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsâ Fethî bin Molla Mehmed Molla 'Abdulğaffâr bin 'Abdulmecîd Meylik bin Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hâzirîn.

B. 1282

Karye-i Deyr-i 'İlyâdan İşü'a bin Ya'kob ve Kas 'Abdulfâl bin İlyâ mahfil-i kazâda keferenin sene selâse ve elfde vâki' olan cizyeleri câmî'i olan dergâh-ı 'âlî yeniçerilerinden kıdvetü'l-akrân 'Ali Beg mahzarında ikrâr idüb vilâyet halkı perâkende ve perîşân olmağla iki üç yıldan berü karye halkı mevcûddan viregeldikleri üzere yine mevcûddan yüz yetmiş beş nefer cizye cem' idüb getürüb mûmâ-ileyh 'Ali Bege teslîm itdik ziyâde teslîm itmedik ve sene isnâ ve elf cizyesinden nesne virmedik didiklerinde mezkûr 'Ali Beg tasdîk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrîre fî târîhe.

Şuhûdü'l-hâl el-mezbûrûn-ı a'lâ (Muslı Çelebi ibni Yûsuf Çelebi 'Ali Çelebi ibni el-Hâce Hüseyin 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsâ Fethî bin Molla Mehmed

Molla ‘Abdulğaffâr bin ‘Abdulmecîd Meylik bin Hüseyin ve ğayrihim mine’l-hâzirîn).

B. 1283

Karye-i Kal’ati’l-Mir’âtdan Korkis bin Dâvid mahfil-i kazâda keferenin sene selâse ve elfde vâki’ olan cizyeleri câmi’i olub dergâh-ı ‘âlî yeniçerilerinden ‘Ali Beg mahzarında ikrâr idüb vilâyet halkı perâkende ve perîşân olmağla iki üç yıldan berü mevcûddan karye ahâlîsi viregeldikleri iki yüz yirmi nefer cizyeyi yine minvâl-i meşrûh üzere iki yüz yirmi nefer cizyeyi cem’ idüb bi’-d-defe’ât getürüb mûmâ-ileyh ‘Ali Bege teslim itdim ziyâde teslim itmedim ve sene isnâ ve elf cizyesinden nesne virmedim deyicek mezkûr ‘Ali Beg mukırr-ı mezkûrun bi’l-muvâcehe ikrârını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurre fi târihe.

Şuhûdü’l-hâl ‘Ali Çelebi ibni el-Hâce Hüseyin ‘Ali Çelebi ibni Molla ‘İsâ Emrullah Çelebi ibni ‘Abdusettâr Çelebi Şeyh Bünyâd bin ‘Abdurrezzâk ve ğayrihim.

B. 1284

Karye-i Harâbü’l-Mâdan Hannâ bin Seydî ve Süleymân bin ‘Abd mahfil-i kazâda keferenin sene selâse ve elfde vâki’ cizyeleri câmi’i olub dergâh-ı ‘âlî yeniçerilerinden kıdvetü’l-akrân ‘Ali Beg mahzarında ikrâr idüb vilâyet halkı perâkende ve perîşân olmağla iki üç seneden berü mevcûddan viregeldüğimiz üzere yetmiş dört nefer cizyeyi yine minvâl-i meşrûh üzere yetmiş dört nefer cizyeyi karye-i mezbûre mevcûdundan cem’ idüb getürüb mûmâ-ileyh ‘Ali Bege teslim itdik ziyâde teslim itmedik ve sene isnâ ve elf cizyesi için nesne virmedik didiklerinde mezkûr ‘Ali Beg tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurre fi târihe.

Şuhûdü’l-hâl Molla Ahmed bin Mehmed Bâlî Dervîş ‘Ali bin Satılmış Meylik Bölükbaşı ibni Hüseyin ve ğayrihim mine’l-hâzirîn.

B. 1285

Nefs-i Mardin mahallâtından mahalle-i Zeytûn kizîri olan Esed bin Merli ve Mes’ûd bin Halef ve Tedâris bin Sefer ve ‘Abdunnûr bin Hannâ ve ‘Abdusseydî bin Ağcan ve ‘Abdulhay bin Hürmüz mahfil-i kazâda keferenin sene selâse ve elfde vâki’

olan cizyeleri cāmī'i olub dergāh-ı 'ālī yeniçerilerinden kıdvetü'l-akrān 'Ali Beg mahzarında ikrār idüb vilāyet halkı perākende ve perīṣān olmağla iki üç seneden berü mevcüddan viregeldüğimiz üzere kırk yedi nefer cizye mahalle-i mezbûre mevcüddan cem' idüb getürüb mümā-ileyh 'Ali Bege teslim itdik ziyāde teslim itmedik ve sene isnā ve elf cizyesi için nesne virmedik didiklerinde mezbûr 'Ali Beg mukırrūn-ı mezkûrunun bi'l-muvācehe ikrārlarını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fı'l-yevmi'l-hāmis-i 'aşere şehr-i Zı'l-ka'deti'l-harām sene sitte ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Şeyh Bünyād bin Şeyh İbrāhim Emîr Çelebi ibni el-Hāc 'Abdulhay 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsā 'Abdurrahman Efendi müderris-i Zinciriye Şemsüddîn Efendi müderris-i Muzafferiyeye Meylik bin Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hāzirîn.

B. 1286

Nefs-i Mardin mahallâtından mahalle-i Gölâsiyye zımmîlerinden Nûri bin Fâroh ve Lütfî bin Karaca mahfil-i kazāda keferenin sene selāse ve elfde vāki' olan cizyeleri cāmī'i olub dergāh-ı 'ālī yeniçerilerinden kıdvetü'l-akrān 'Ali Beg mahzarında ikrār idüb vilāyet halkı perākende ve perīṣān olmağla iki üç yıldan berü mevcüddan viregeldüğimiz üzere doksan beş nefer cizye mahalle mevcüddan getürüb mezbûr 'Ali Bege teslim itdik ziyāde teslim itmedik ve sene isnā ve elf cizyesinden nesne virmedik didiklerinde mezbûr 'Ali Beg mukırrān-ı mezkûrânın bi'l-muvācehe ikrārlarını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fı'l-yevmi'l-hāmis-i 'aşere şehr-i Zı'l-ka'deti'l-harām min şuhûr sene sitte ve elf.

Şuhūdū'l-hāl Emîr Çelebi ibni el-Hāc 'Abdulhay 'Abdurrahman Efendi müderris-i Zinciriye Şemsüddîn Efendi müderris-i Muzafferiyeye Şeyh Bünyād bin Şeyh İbrāhim 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsā ve ğayrihim mine'l-hāzirîn.

B. 1287

Nefs-i Mardinde sâkin olan Yehūdî tâ'ifesinden 'Abdurrahman bin İlyā ve Yehûda bin 'Atallah ve İbrāhim bin Mardahāy ve Mersebi (?) bin Ferec mahfil-i kazāda keferenin sene selāse ve elfde vāki' olan cizyeleri cāmī'i olub dergāh-ı 'ālī yeniçerilerinden kıdvetü'l-akrān 'Ali Beg mahzarında ikrār idüb vilāyet halkı perākende ve perīṣān olmağla iki üç seneden berü ve mevcüddan viregeldüğimiz üzere otuz dört

nefer cizye zikr olunan Yehūdilerden cem'-i cem' idüb getürüb mümā-ileyh 'Ali Bege teslīm itdik ziyāde teslīm itmedik ve sene isnā ve elf cizyesi için nesne virmedik didiklerinde mezbür 'Ali Beg mukırrün-ı mezkürünün bi'l-muvācehe ikrārlarını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundı. Tahriren fi'l-yevmi'l-hāmis-i 'aşere şehr-i Zı'l-ka'deti'l-harām sene sitte ve elf.

Şuhūdü'l-hāl 'Ali Çelebi ibni el-Hāce Hüseyin 'Ali Çelebi ibni Mola 'İsā Şemsüddin Efendi ibni müderris-i Muzafferiye Seyyid Mehmed bin Seyyid Mahmūd ve ğayrihim mine'l-hāzirin.

B. 1288

Karye-i Buveyreden İşü'a bin Derviş ve 'Abdulahad bin 'Abdullah mahfil-i kazāda keferenin sene selāse ve elfde vāki' olub cizyeleri cāmī'i olan dergāh-ı 'ālī yeniçerilerinden kıdvetü'l-akrān 'Ali Beg mahzarında ikrār idüb vilāyet halkı perākende ve perişān olmağla iki üç yıldan berü mevcüddan viregeldüğimiz üzere yine mevcüddan yirmi nefer cizye karyemizden cem' idüb getürüb mümā-ileyh 'Ali Bege teslīm itdik ziyāde teslīm itmedik ve sene isnā ve elf cizyesi için nesne virmedik didiklerinde mezkür 'Ali Beg mukırrān-ı mezkürünün bi'l-muvācehe ikrārlarını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundı. Hurrirre fi 16 Zı'l-ka'de sene sitte ve elf.

Şuhūdü'l-hāl 'Abdurrahman Efendi müderris-i Zinciriye Şeyh Bünyād bin Şeyh İbrāhim Mahmūd bin Molla 'İsā Meylik bin Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hāzirin.

B. 1289

Karye-i De'āmī-i Kebirin kethüdāsı Mübārek bin Ebvād mahfil-i kazāda keferenin sene selāse ve elfde vāki' olan cizyeleri cāmī'i olub dergāh-ı 'ālī yeniçerilerinden kıdvetü'l-akrān 'Ali Beg mahzarında ikrār idüb vilāyet halkı perākende ve perişān olmağla iki üç yıldan berü viregeldüğimiz üzere yüz kırk beş nefer cizyeyi karye-i mezbüre mevcüddandan cem' idüb getürüb mümā-ileyh 'Ali Bege teslīm itdim ziyāde teslīm itmedim ve sene isnā ve elf cizyesi için nesne virmedim deyicek mezkür 'Ali Beg tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundı. Fī tārīhe.

Şuhûdü'l-hâl Şeyh Bünyâd bin Şeyh İbrâhim Zeynî Çelebi ibni el-Hâc Şerefüddîn Molla Pîr Hüseyin bin el-Hâc Mehmed 'Ali bin 'Abdullah ve ğayrihim mine'l-hâzirîn.

B. 1290

Karye-i Selmeden Nîrsik bin Haçok mahfil-i kazâda keferenin sene selâse ve elfde vâki' olan cizyeleri câmî'i olub dergâh-ı 'âlî yeniçerilerinden kıdvetü'l-akrân 'Ali Beg mahzarında ikrâr idüb vilâyet halkı perâkende ve perîşân olmağla iki üç yıldan berü mevcüddan viregeldüğimiz üzere otuz yedi nefer cizye karye-i mezbûre mevcûdundan cem' idüb getürüb mûmâ-ileyh 'Ali Bege teslîm itdim ziyâde teslîm itmedim ve sene isnâ ve elf cizyesinden nesne virmedim deyicek mezbûr 'Ali Beg mukırr-ı mezkûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdîk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târihe.

Şuhûdü'l-hâl el-mezbûrûn-ı a'lâ (Şeyh Bünyâd bin Şeyh İbrâhim Zeynî Çelebi ibni el-Hâc Şerefüddîn Molla Pîr Hüseyin bin el-Hâc Mehmed 'Ali bin 'Abdullah ve ğayrihim mine'l-hâzirîn).

B. 1291

Karye-i De'amî-i Sağırın kethüdâsı olan Dîmîtr bin Ebvâd mahfil-i kazâda keferenin sene selâse ve elfde vâki' olan cizyeleri câmî'i olub dergâh-ı 'âlî yeniçerilerinden kıdvetü'l-akrân 'Ali Beg mahzarında ikrâr idüb vilâyet perâkende ve perîşân olmağla iki üç yıldan berü viregeldüğimiz üzere yetmiş dörd nefer cizye karye-i mezbûre mevcûdundan cem' idüb getürüb mûmâ-ileyh 'Ali Bege teslîm itdim ziyâde teslîm itmedim ve sene isnâ ve elf cizyesinden nesne virmedim deyicek mezbûr 'Ali Beg mukırr-ı mezkûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdîk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahriren fî'l-yevmi's-sâdis-i 'aşere şehri Zi'l-ka'deti'l-harâm min şuhûr sene sitte ve elf.

Şuhûdü'l-hâl el-mezbûrûn-ı a'lâ (Şeyh Bünyâd bin Şeyh İbrâhim Zeynî Çelebi ibni el-Hâc Şerefüddîn Molla Pîr Hüseyin bin el-Hâc Mehmed 'Ali bin 'Abdullah ve ğayrihim mine'l-hâzirîn).

B. 1292

Karye-i Til Harbeden Ğazāl bin Keşîş ve Mîkâ'il bin Dâvid mahfil-i kazâda keferenin sene selâse ve elfde vâki' olub cizyeleri cāmî'i olan kıdvetü'l-akrân dergâh-ı 'âlî yeniçerilerinden 'Ali Beg mahzarında ikrâr idüb vilâyet halkı perâkende ve perîşân olmağla iki üç yıldan berü mevcüddan viregeldüğimiz üzere yine mevcüddan yüz yirmi nefer cizye cem' idüb getürüb mûmâ-ileyh 'Ali Bege teslim itdik ziyâde teslim itmedik ve sene isnâ ve elf cizyesi için nesne virmedik deyicek mezkûr 'Ali Beg mukırrân-ı mezkûrânın bi'l-muvâcehe ikrârlarını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis-i 'aşere şehr-i Zî'l-ka'deti'l-harâm min şuhûr sene sitte ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Emîr 'Abd bin 'Abdulvehhâb Receb bin Aydın Ahmed bin 'Ali 'Ali bin 'Abdullah ve ğayrihim mine'l-hâzirîn.

B. 1293

Karye-i Til Ermenden 'Abdulahad bin Budâk mahfil-i kazâda keferenin sene selâse ve elfde vâki' olub cizyeleri cāmî'i olan kıdvetü'l-akrân 'Ali Beg mahzarında ikrâr idüb vilâyet halkı perâkende ve perîşân olmağla iki üç yıldan berü mevcüddan alınıgeldüğü üzere altmış üç nefer mevcüddumuzu karye halkından cem' idüb getürüb mûmâ-ileyh 'Ali Bege teslim itdim ziyâde teslim itmedim ve sene isnâ ve elf cizyesi için nesne virmedim deyicek mezkûr 'Ali Beg mukırr-ı mezkûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis-i 'aşere şehr-i Zî'l-ka'deti'l-harâm min şuhûr sene sitte ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Molla Ahmed bin el-Hâc Mehmed Bâlî Hâce Dervîş 'Ali bin Satılmış Meylik bin Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hâzirîn.

B. 1294

Nefs-i Mardin mahallâtından mahalle-i Kasîrin (?) kizîri olan Na'mî bin Hannâ mahfil-i kazâda keferenin sene selâse ve elfde vâki' olub cizyeleri cāmî'i olan kıdvetü'l-akrân 'Ali Beg mahzarında ikrâr idüb vilâyet halkı perâkende ve perîşân olmağla iki üç yıldan berü mahalle halkı mevcüddan viregeldükleri üzere yine mevcüddan yüz kırk dört nefer cizye mahalle zimmîlerinden cem' idüb mûmâ-ileyh 'Ali Bege bi'd-defe'ât teslim itdim ziyâde virmedim ve sene isnâ ve elf cizyesi için nesne teslim itmedim deyicek mezkûr 'Ali Beg mukırr-ı mezkûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fi 16 şehr-i Zî'l-ka'de sene sitte ve elf.

Şuhûdü'l-hâl 'Ali Çelebi ibni el-Hâce Hüseyin 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsâ Şemsüddîn Efendi müderris-i Muzafferiye el-Hâc Mehmed mütevellî-i Cihângîriyye ve ğayrihim mine'l-hâzirîn.

B. 1295

Nefs-i Mardin mahallâtından mahalle-i Şemsîyye zımmîlerinden Muhtâr bin Hâyif ve Bayrâm bin Sefer ve Nûrî bin 'Abdulahad mahfil-i kazâda keferenin sene selâse ve elfde vâki' olan cizyeleri cāmî'i olub dergâh-ı 'âlî yeniçerilerinden kıdvetü'l-akrân 'Ali Beg mahzarında ikrâr idüb vilâyet halkı perâkende ve perîşân olmağla mahallemiz halkı iki üç yıldan berü mevcüddan viregeldükleri üzere yirmi dokuz nefer cizye mahalle mevcüdundan cem' idüb mûmâ-ileyh 'Ali Bege teslim itdik ziyâde teslim itmedik ve sene selâse ve elf cizyesi için nesne virmedik didiklerinde mezkûr 'Ali Beg mukırr-ı mezbûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrîre fî 19 şehr-i Zî'l-ka'de sene sitte ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Emîr Ahmed Kethüdâ ibni Pîr Receb Meylik Bölükbaşı
ibni Hüseyin Hâcî Hüseyin bin Bâyezîd ve ğayrihim mine'l-hâzirîn.

B. 1296

Karye-i İbrâhimiyyeden 'Abdulfâl bin Dervîş mahfil-i kazâda sene selâse ve elfde keferenin cizyeleri cāmî'i olan dergâh-ı 'âlî yeniçerilerinden kıdvetü'l-akrân 'Ali Beg mahzarında ikrâr idüb vilâyet halkı perâkende ve perîşân olmağla iki üç yıldan beri karye halkı mevcüddan viregeldükleri üzere yine mevcüddan karye zımmîlerinden on üç nefer cem' idüb götürüb mûmâ-ileyh 'Ali Bege teslim itdim ziyâde teslim itmedim ve mûmâ-ileyh dahî Amidde sâkin olanlardan on bir nefer Amidde kendü cem' idüb ki cümle yirmi dört nefer olur sene isnâ ve elf cizyesi için nesne virmedim deyicek mezkûr 'Ali mukırr-ı mezkûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târihe.

Şuhûdü'l-hâl Molla Ahmed bin Mehmed Bâlî Hâce Dervîş 'Ali bin
Satılmış Meylik Bölükbaşı ibni Hüseyin ve ğayrihim mine'l-hâzirîn.

B. 1297

Nefs-i Mardin mahallâtından mahalle-i Bâbü'l-Hımârenin kizîri olan Karyâkis bin Meylik mahfil-i kazâda keferenin sene selâse ve elfde vâki' olan cizyeleri câmi'i olub dergâh-ı 'âlî yeniçerilerinden kıdvetü'l-akrân 'Ali Beg mahzarında ikrâr idüb vilâyet halkı perâkende ve perîşân olmağla iki üç yıldan beri mahalle halkı mevcüddan viregeldükleri yine mevcüddan iki yüz altmış bir nefer cizye mahalleden cem' idüb mûmâ-ileyh 'Ali Bege teslîm itdim ziyâde teslîm itmedim ve sene isnâ ve elf cizyesi için nesne virmedim deyicek mezkûr 'Ali Beg mukırr-ı mezkûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târîhe.

Şuhûdü'l-hâl Şeyh Bünyâd bin Şeyh İbrâhim Emîr Ahmed Kethüdâ ibni el-Hâce Pîr Ğayb Seyyîfd Mehmed bin Seyyid Mahmûd ve ğayrihim mine'l-hâzirîn.

B. 1298

Nefs-i Mardin mahallâtından mahalle-i Bâbü'l-Cedîdin kizîri olan Na'mî bin Hannâ mahfil-i kazâda keferenin sene selâse ve elfde vâki' olan cizyeleri emîni olub dergâh-ı 'âlî yeniçerilerinden kıdvetü'l-akrân 'Ali Beg mahzarında ikrâr idüb vilâyet halkı perâkende ve perîşân olmağla iki üç yıldan beri mahalle halkı mevcüddan viregeldükleri üzere kırk dokuz nefer cizye mahalle zimmîlerinden cem' idüb mûmâ-ileyh 'Ali Bege teslîm itdim ziyâde teslîm itmedim ve sene isnâ ve elf cizyesi için nesne virmedim deyicek mezkûr 'Ali Beg mukırr-ı mezkûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrîre fî târîhe.

Şuhûdü'l-hâl Emîr Ahmed Ketyhüdâ ibni Pîr Ğayb Meylik bölükbaşı ibni Hüseyin Molla Pîr Hüseyin bin el-Hâc Mehmed Hâce Hüseyin bin Bâyezîd ve ğayrihim mine'l-hâzirîn.

B. 1299

Akda kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvâhhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Mardin kadısı zîde fezâ'iluhu tezkire varıcak ma'lûm ola ki Sürgüci kurâsına tâbi' havâss-ı hümâyündan Bârmân nâm karyeden Mehmed ve 'Osmân ve Cum'a nâm kimesneler bizim ile boya-hâneye gelüb Sürgüci tâ'ifesinden Şihâbeddîn ve Mehmed nâm kimesneler cebelü tımârına mutasarrıf olub lâkin kadîmden karye-i mezbûrede sâkin olub toprak tasarruf idüb her sene lâzım

gelen ‘avārız-ı divāniyye ve sâ’ir tekâlif-i ‘örfiyye teklîf olundıkda mezkûr cebelüler bizim ile bile virmedüklerinden ğayrı beş on nefe kimesneleri dahî kimisi karındaşımız ve kimisi akrabâlarımızdır deyu sıyânet idüb nüzül ve ‘avārız ve sâ’ir tekâlif-i ‘örfiyye virmemekle onlara lâzım gelen tekâlif hilâf-ı şer’-i şerîf ve kanûn-ı münîf bizden alunub ‘ale’l-husûs ki zikr olunan kimesneler karye-i mezbûrede vilâyet tahrîrinde yazılı ra’iyet olduklarından ğayrı toprak dahî tasarruf iderler sağdır deyu bildirüb tezkire taleb itdükleri ecilden virildi vardıkda gerekdir ki husûs-ı mezbûra mukayyed olub göresiz fi’l-vâki’ kazıyye i’lâm olunduğı gibi olub zikr olunan Şihâbeddîn ve Mehmed nâm kimesneler cebelüyüz deyu nüzül ‘avārız ve sâ’ir tekâlif-i ‘örfiyyeyi virmedüklerinden ğayrı beş on nefer kimesneleri dahî akrabâlarımızdır deyu sıyânet idüb tekâlif-i ‘örfiyye ve ‘avārız-ı divāniyyeyi virmeyüb mezbûr Mehmed ve ‘Osmân ve Cum’adan (...)dukları vâki’ ise bi-hasbi’ş-şer’ sâbit ve zâhir olan ol bâbda ber muktezâ-i şer’-i şerîf ve kanûn-ı münîf lâzım gelen tekâlif-i ‘örfiyyeyi (...) mezbûre ile ma’an cebelülerden ve akrabâlardan aldırub hilâf-ı şer’-i şerîf ve kanûn-ı münîf iş ittirmeyüb tekrâr şikâyet olunmalı itmiyesiz şöyle bilesiz. Tahrîren fi’l-yevmi’s-sâlis ve’l-’ısrîn şehr-i Saferi’l-muzaffer min şuhûr sene hamse ve tis’in ve tis’a-mi’e. Be medîne Amid. El-fakîr Ahmed.

B. 1300

Tezkire-i emânet der ... Köse Mehmed oğlu Yûsuf Çelebi

Akdâ kudâti’l-müslimîn evlâ’ vülâti’l muvâhhidîn ma’denü’l-fazl ve’l-yakîn el-muhtass bi-mezîd-i ‘inâyeti’l-meliki’l-mu’in mevlânâ Mardin kadısı zîde fezâ’iluhu tezkire varıcak ma’lûm olalar Mardin hâsları Köse Mehmed oğlu Yûsufun ‘uhdesinde ve âherden kimesneye virilmemişdir hâlen mezkûr Yûsuf berât alub varıncaya muntazır ve tasarruf itdürilmek bâbından tezkire ile dergâh-ı ‘âlî çavuşlarından kıdvetü’l-emâcid ve’l-ekârim Ahmed Çavuş zîde mecduhu irsâl olundı vardıkda gerekdir ki husûs-ı mezbûra onat vechile mukayyed olub taht-ı kazânuzda vâki’ mukâta’ât-ı hâssayı mezkûr Yûsufun veren âdemlerine zabt ve tasarruf itdürüb Geyvânı ve âherden kimesneyi dahl ve ta’arruz itdirmeyesiz şöyle bilesiz. Hurrîre fi’l-yevmi’r-râbi’ şehr-i Rebî’i’l-âhir min şuhûr sene hamse ve tis’in ve tis’a-mi’e. Be medîne Amid. Ve nukkilet fi 7 minh.

B. 1301

Nefs-i Mardin mahallâtından mahalle-i Sevindik kizîri olan ‘Abdunnûr bin İbrâhim mahfil-i kazâda keferenin sene selâse ve elfde vâki’ olan cizyeleri cāmî’i olub dergâh-ı ‘âlî yeniçerilerinden kıdvetü’l-akrân ‘Ali Beg mahzarında ikrâr idüb vilâyet halkı perâkende ve perîşân olmağla mahalle halkı iki üç yıldan beri viregeldükleri üzere yüz yirmi beş nefer cizye mahalle mevcûdundan cem’ idüb mûmâ-ileyh ‘Ali Bege teslim itdim ziyâde teslim itmedim ve sene isnâ ve elf cizyesinden nesne virmedim deyicek mezkûr ‘Ali Beg mukırr-ı mezkûrun bi’l-muvâcehe ikrârını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Tahrîren fî’l-yevmi’s-sâbi’-i ‘aşere şehr-i Zî’l-ka’de sene sitte ve elf.

Şuhûdü’l-hâl Halîl bin İsmâ’îl Yûsufcan bin ‘Abdulğaffâr Molla
Şeyh Emîr Bilâlî Hacı Hüseyin bin Bâyezîd ve ğayrihim mine’l-hâzirîn.

B. 1302

Nefs-i Mardin mahallâtından mahalle-i Zerrâka kizîri olan ‘Abdulkerîm bin Mîrî mahfil-i kazâda keferenin sene selâse ve elfde vâki’ olan cizyeleri cāmî’i olub dergâh-ı ‘âlî yeniçerilerinden kıdvetü’l-akrân ‘Ali Beg mahzarında ikrâr idüb vilâyet halkı perâkende ve perîşân olmağla mahalle halkı iki üç yıldan beri viregeldükleri üzere yüz elli nefer cizye mahalle mevcûdundan cem’ idüb mûmâ-ileyh ‘Ali Bege teslim itdik ziyâde teslim itmedim ve sene isnâ ve elf cizyesinden nesne virmedim deyicek mezkûr ‘Ali Beg mukırr-ı mezkûrun bi’l-muvâcehe ikrârlarını tasdik idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Fî târîhe.

Şuhûdü’l-hâl el-mezbûrûn-ı a’lâ (Halîl bin İsmâ’îl Yûsufcan bin
‘Abdulğaffâr Molla Şeyh Emîr Bilâlî Hacı Hüseyin bin Bâyezîd ve ğayrihim
mine’l-hâzirîn).

B. 1303

Karye-i Mansûriyenin sene selâse ve elfde vâki’ olan cizyeleri cāmî’i Ağayos bin Melkî tarafından Fuyos bin ‘Abdulmesîh ve Sefniye bin Şammâs Sefer şehâdetleriyle ikrâr-ı âtiye vekâleti isbât iden Evânis mahfil-i kazâda keferenin sene-i mezbûrede cizyeleri emîni olub dergâh-ı ‘âlî yeniçerilerinden kıdvetü’l-akrân ‘Ali Beg mahzarında ikrâr idüb vilâyet halkı perâkende ve perîşân olmağla iki üç yıldan beri karye halkı mevcûddan viregeldükleri mezkûr Ağayos seksen bir nefer cizye karye mevcûdundan

cem' idüb getürüb mümâ-ileyh 'Ali Bege teslîm itdi ziyâde teslîm itmedi ve sene isnâ ve elf için nesne virmedi deyicek mezkûr 'Ali Beg mukırr -ı mezkûrun bi'l-muvâcehe ikrârını tasdîk idüb talebiyle kayd-ı sicill olundu. Hurrîre fî 21 şehr-i Zî'l-ka'deti'l-harâm sene sitte ve elf.

Şuhûdü'l-hâl Meylik bin Hüseyin Mahmûd Çelebi ibni Ahmed Efendi
Molla Pîr Hüseyin bin el-Hâc Mehmed 'Ali bin 'Abdullah ve ğayrihim mine'l-hâzirîn.

B. 1304

Mefharü'n-nüvvâb ve zeynü'l-ashâb Mardin mahkemesinde na'ibü's-şer' olan Mevlânâ Mehmed Efendi zîde 'ilmuhu ve mefharü'l-emâsil ve'l-akrân Amid kullarından ol cānibde havâle olan Mirzâ Beg zîde kadruhu tezkîre varıcak ma'lûm ola ki Mardin mahkemesinin mahsûlı mâbeyne râci' olub mîrî cānibinden zabt ve kabz olunan akçe dâhil-i hazîne olunması için mukaddemen tezkîre irsâl olunmuş idi lâkin kazâ-i mezbûre on aydan berü Mevlânâ Veli Efendiye virilmiştir deyu mektûbunuz ile i'lâm idüb mevlâ'l-mevâliyi'l-'izâm Anadolu kadî askeri damet fezâ'iluhu hazretlerinin mektûb-ı şerîflerinin imzâlı sûreti bu cānibe göndermişsiz Amide tezkîre vardıkda gerekdir ki husûs-ı mezbûra mıkayyed olub fî'l-vâki' kazâ-i mezbûre on aydan berü Mevlânâ Veli Efendiye virildi ki mukırr ise ellerinde olan mektûb-ı şerîfleri mûcibince kazâ-i mezbûreden mîrî için zabt olunan mahsûlı Mevlânâ Veli Efendinin âdemlerine teslîm eylesin şöyle bilesin. Tahfîren fî'l-yevmi's-sânî ve'l-'ısrîn şehr-i Zî'l-ka'de min şuhûr sene sitte ve elf.

Husûs-ı mezbûr müfettiş Ahmed Efendi ve müftî Nebî Efendi ile görüle eger mahsûl-i muhkem müşârun-ileyh Veli Efendi cānibinden zabt olursa ne söz ve ilâ mâbeyn için ta'yîn olunur tezkîre ile zabt olursa mahsûl-ı muhkem bu cānibe gelmek lâzımdır. El-fakîr Mehmed.

B. 1306

Hâmil-i hurûf Vânis nâm zimmîye altun cebren set (?) bey' olunub bi't-tamâm ve'l-kemâl vâsıl olduğına tezkîre virildi. Hurrîre fî şehr-i Rebî'i'l-evvel min şuhûr sene 997. Mine'l-fakîr Hüseyin el-kādî.

B. 1307

Bā'is-i tahrīr-i tezkire budur ki işbu şehr-i mübâreke hāvass-ı hümâyün karye-i Göllide fahrü's-sādāt menbaü'l-'izz ve's-sa'ādāt nakībü'l-eşraf Mevlânâ Seyyid 'Abdülhak Efendi zīdet siyâdetuhunun çiftliği temessükâtı mücibince mine'l-'öşr mîrîye 'â'id ba'de'l-vakf on beş müdd ve beş kile ve bir rub' hınta ve beş müdd üç kile buçuk şa'ir ve yirmi sekiz kile 'ades ve on altı kile herle gelüb mezkûr terekeyi narh-ı rûzî üzere hesâblaşub zımmetinde bir akçe ve bir habbe kalmadığından bu vesika şârihetü'l-beyân imlâ olunub virildi ki 'inde'l-hâce ihticâc idine. Tahrîren fi evâhir-i şehr-i Cemâziye'l-âhir min şuhûr sene 1008. El-fakîr Yûsuf emîn-i Mardin hâlen.

B. 1309

Mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fezâ'il ve'l-keâm südde-i sa'âdetimden Musula varub gelince yol üzerinde vâki' olan kâdılar zīde fazluhum tevkî'-i refî'-i hümâyün vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâliya bir mühim ve müsta'cel husûs için dergâh-ı mu'allâm bevvâblarımdan Mehmed zīde kadruhu ulâğla gönderilmiştir buyurdum ki hükm-i şerîfime her kağanınızın taht-ı kazâsına dâhil olursa kendüye ve iki nefer âdemine menzil bârgiri bulunmayan yerlerde yolda yolcu yükünü ykdırmayub yerlûden yarâr ulâğ bârgirlerin tedârik ve ihzâr itdirüb ber-vech-i müsâra'at mahall-i me'mûra irsâl ve isâl eyleyüb 'avk ve te'hîrden ve ihmâl ve müsâheleden be-ğâyet hazer eylesin şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılınız. Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Rebî'i'l-âhir sene sitte ve elf. Be-makâm-ı Kostantınıyye el-mahrûse.

B. 1310

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı ğarrâ-yı cihân-ârâ-yı hâkânî hükmi oldur ki nefis-i Mardinde vâki' İbrâhim Beg mescidinde yevmî iki akçe ile mü'ezzin olan Hamza hisâr eri olub ve gâh altı ay mikdârı bağ ve bahçelerde olub iki hizmetin 'uhdesinden gelür olmayub yerine râfî'-i tevkî'-i refî'-i sa'âdet-nişân Mevlânâ Bâlî mahaldir deyu kadısı nâ'ibi Ahmed 'arz itmegin sadaka idüb bu berât-ı hümâyünü virdim ve buyurdum ki varub mü'ezzin olub hizmet-i lâzimesin mü'eddâ kıldıkdan sonra yevmî iki akçeye mutasarrıf olub vakfin rûhı için ve benim devâm-ı devletim için du'âya müdâvemet göstere şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılınız. Hurrîre fi

râbi'-i 'aşere şehr-i Rebî'i'l-evvel sene sitte ve elf. Be-makâm-ı Kostantınıye. Ve kuyyidet fi 7 Şevvâl sene-i mezbûre.

B. 1311

Akda kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Mardin kadısı zîde fezâ'iluhu tezkire varıcak ma'lûm ola ki bundan akdem ol cānibe vardıkda Mardinde vâki' nakdiyye aklām-ı Köseoğlundan ayrılıb satılmış iken istimâ' olundu ki hâlen yine mezbûrun ba'zı dāyinleri mücerred mezkûr Köseoğlundan temessük ibrâz itmegin dahl iderler imiş imdî bu sene-i mübâreke min ba'd Köseoğlı mukâta'a ba'de'l-yevm dahl itdirilmemek mukırrdır ve her kim mezkûra ya temessük ile veyâhüd yeden be-yed bir akçe virirse makbûl olmayub mezbûr māl-ı pâdişâhiye iki yüz yük akçe medyûn olmağla ol makûleler virenlerden tekrâr alınmak mukarrerdir ve nidâ itdürüb ahâlî-i kurâya dahî muhkem tenbîh idesin min ba'd mezbûr cānibinden karyelerde bir şıhne komayalar ki havâss-ı hümâyûn kurâsı dahî emāneten zabt olunur mezbûr Köseoğlı emānetden merfû'dır gerek rûsûm-ı nakdiyye ve gerek bâğât her kime bir akçe virmiş ise yine kendüden alınır āna göre cümle nevâhî ve kurâya tenbîh itdürüb mücib-i tezkire ile 'amel idesin şöyle bilesin. Tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' şehr-i Şevvâli'l-mükerrerem min şuhûr sene sitte ve elf. Be-medîne-i Amid el-fakîr Mehmed

B. 1312

Mefharü'n-nüvvâb ve zeynü'l-ashâb Mardin mahkemesinde nâ'ibü's-şer' olan mevlânâ zîde 'ilmuhu ba'de's-selâm i'lâm olunan oldur ki sefer-i hümâyûn mühimmâtı için ihrâc olunan ordu bâzârcının mu'accelen irsâl ve tsâlleri lâzım olmağın mektûb birle kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân 'Osmân Çavuş zîde kadruhu irsâl olundu vusûlünde gerekdir ki bu bâbda mukayyed olub ihrâc olunan ordu bâzârcıları 'ale't-ta'cîl bu cānibe göndermege sa'y-ı ikdâm ve fart ve ihtimâm eylesin ki hemân tevcîh üzere yüzülmüş olasın şöyle bilesin. Tahrîren fi evâ'il-i Şevvâli'l-mükerrerem sene sitte ve elf. Be-medîne-i Amid el-mahrûse.

B. 1313

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîrû'l-küberâ'i'l-fihâm zû'l-kadr ve'l-ihtirâm sâhibü'l-'izz ve'l-ihtişâm el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-a'lâ Diyârbekir beglerbegisi Murâd dâme ikbâluhu tevkî'i refî'i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Mardin alaybegisi Hasan zîde kadruhu mektûb gönderüb 'Abdullah oğlu dârende-i fermân vâcibü'l-iz'ân Bekir için yarardır deyu 'inâyet ricâsına 'arz itmegin mezîd-i 'inâyetimden ibtidâdan üç bin akçe tumâr virilmek emr idüb buyurdum ki mezbûr emrim üzere düşenden üç bin akçelik bir tumâr tevcîh idüb tezkîre viresin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın. Tahrîren fî evâ'il-i şehri Cemâziye'l-evvel sene sitte ve elf. Be-medîne-i Belğrad.

B. 1314

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîrû'l-küberâ'i'l-fihâm zû'l-kadr ve'l-ihtirâm sâhibü'l-'izz ve'l-ihtişâm el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-a'lâ Diyârbekir beglerbegisi Murâd dâme ikbâluhu tevkî'i refî'i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Mardin alaybegisi 'Ali sütte-i sa'âdetime mühürli defter gönderüb Pîr 'Ali oğlu dârende-i fermân-ı hümâyûn Şeyh Mûsâ için Egri kal'âsı binâsında hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunduğunu bildirüb 'inâyet ricâ itmegin ibtidâdan üç bin akçe tumâr virilmek emr idüb buyurdum ki mezbûra düşenden ibtidâdan üç bin akçelik bir tumâr tevcîh idüb tezkiresin viresin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın. Tahrîren fî evâsıt-ı şehri Cemâziye'l-evvel sene hamse ve elf. Be-makâm-ı Kostantınıyye el-mahrûse.

B. 1315

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı ğarrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî nüfize bi'l-'avni'r-rabbânî hükmi oldur ki nefis-i Mardinde merhûm İbrâhim Beg câmi'-i şerîfinde mü'ezzin olan Hamzâ ihtiyârıyla ferâğat itmegin kadısı Mevlânâ 'Abdulkerîm dârende-i fermân-ı hümâyûn Nebi nâm kimesne mahaldir deyu i'lâm eylediği ecilden yevmî iki akçe ile mü'ezzin ta'yîn idüb berât-ı hümâyûnı virdim ve buyurdum ki varub câmi'-i mezbûrda mü'ezzin olub edâ-i hizmet eyledükden sonra ta'yîn olunan yevmî iki akçe vazîfeye mutasarrıf olub vâkıfın Rûhı için ve benim devâm-ı devletim için du'âya müdâvemet ve iştiğâl göstere şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâlar. Tahrîren fî'l-yevmi's-sâmin ve'l-'işrîn şehri Şevvâli'l-mükerrrem min

şuhūr sene hamse ve elf. Be-makām-ı Kostantınıyye. Kuyyidet 11 şehr-i Şevvāl sene sitte ve elf.

B. 1316

Kıdvetü'l-emāsi'l ve'l-akrān Mardin subaşısı zīde kadruhu inhā ve i'lām olunan oldur ki hāliyā sefear için der-i devletden mü'ekked evāmır-i şerīfe ile çavuş gelüb envā' tenbīh ve te'kīd buyrulmağın ber-müceb-i fermān-ı 'ālī Mardinde olan alaybegi ve zu'emā ve erbāb-ı tımārı māh-ı şevvālın on dördüne degin bu cānibe mülākī olmalarına tenbīh ve te'kīd olunmam mühimmātdan olmağla mektüb vusūl buldukda gerekdir ki bir an ve bir sā'at te'hīr ve terāhī itmeyüb eger alaybegi ve zu'emā ve erbāb-ı tımārdır ve bi'l-cümle bir akçeli ve bin akçelidir cem'an ihrāc idüb tārīh-i mezbūrda gelüb mülākī olmalarına muhkem tenbīh ve nidā itdiresin şöyle ki ihmāl ve müsāhele idüb çıkmazlar ise geregi gibi haklarından gelesin şöyle bilesin. Tahrīren fi evāsıt-ı şehr-i Şevvāl sene sitte ve elf. Ve kuyyidet fi 14 minh. Be-yurt-ı kurb-ı Amid.

B. 1317

Emīrū'l-ümerā'i'l-kirām kebīrū'l-küberā'i'l-fihām zū'l-kadr ve'l-ihtirām sāhibū'l-'izz ve'l-ihtişām el-muhtass bi-mezīd-i 'ināyeti'l-meliki'l-a'lā Diyārbekir beglerbegisi Mūrad dāme ikbāluhu tevkī'-i refī'-i hümāyūn vāsıl olıcak ma'lūm ola ki mühürli defter gönderüb Amid sancağında Mardin nāhiyesinde Haylif (?) nām karye ve ğayrıdan yirmi altı bin dört yüz altmış iki akçe ze'āmeti olan dārende-i fermān-ı vācibi'l-iz'ān kıdvetü'l-emāsil ve'l-akrān Hüseyin zīde kadruhu için serdār-ı zafer-şi'ārımın 'akabince sefere gelüb Belğrada dāhil olub 'asākir-i islāma varub erişmek üzere iken küffār-ı hākisār Temeşvār kal'asın muhāsara itmekle imdādına varılmak mühimmātdan olmağın düstūr-ı mükerrrem vezīrim Ahmed Paşa edāmallahu te'ālā iclāluhuya hitāben emr-i şerīfim gönderilüb 'ale't-ta'cīl Belğrada gelen 'asākir ile Temeşvār kal'ası üzerine varub def'-i müfret-a'dāda bulunasın deyu fermānın olmağın mezkūr dahī emr-i şerīfim mücibince müşārün-ileyhle varub hizmetde bulunmuşken Yanık kal'ası istihlāsında ve Tātā ve Vāç kal'aları fethinde ve Tābūz cenginde bile bulunmadı deyu ze'āmeti serdār-ı zafer-şi'ārım tarafından ve kendü cānibinden āhere virilmekle ğadr olmuşdur deyu girü mukarrer olmak için 'arz eyledüğün ecilden mukarrer olunmak fermān olunmuşdur buyurdum 'arz eyledüğün üzere mezkūrun

ze'âmetini mukarrer idüb berâtı mücibince kemākān zabt itdürüb min ba'd serdârım tarafından ve senin cânibinden sefere gelmedi deyu alanlara dahl itdürmeysin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Cemâziye'l-evvel sene sitte ve elf. Be-yurt-ı Belğrad

B. 1318

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân-ı sultânî ve tuğrâ-yı ğarrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî nüfize bi'l-'avni'r-rabbânî hükmi oldur ki hâric-i Mardinde Kâsım Pâdişâh tâbe serâhu medresesi evkâfınun tevliyeti Mardin halkından Fethullah ve Emrullah ve ğayrı kimesneler biri birine 'inâden ekl ve bel' itmek için almağla vakfa ğadr idüb harâbe müteveccih olduğundan mâ'adâ her biri tahsîl eylediği nesne kendi için harc-ı râh idüb tekrâr tevliyet talebine gitmek ile erbâb-ı vezâyifin dahî vazîfeleri kendülerine vâsıl olmamağla vech-i ma'îşetlerinde küllî sa'b çekdikleri ecilden meclis-i şer'e gelüb vazîfemiz vâsıl olmaz birkaç şakînin mâbeyninde vakf-ı mezbûr bi'l-külliye harâbe müteveccih oldı deyu izhâr-ı tazallüm eylemegin mezbûrlar ref' olunub yerlerine işbu dârende-i fermân-ı hümâyûn-ı sa'âdet makrûn Şeyhî nâm kimesne her vechile mahal ve lâyük ve vakfin ihyâsına kâdir hadd-i zâtında müstakîm olmağın anlar mutasarrıf olduğu vazîfe ile tevcih olunmak ricâsına kadısı Mevlânâ Mehmed 'arz itmegin sadaka idüb bu berât-ı sa'âdet-ayâtı virdim ve buyurdum ki varub anda Fethullah ve Emrullah ve Ahmed ve ğayrı yerine mütevellî olub hizmet-i lâzimesini mer'î ve mü'eddâ kılındıktan sonra mezbûrlar mutasarrıf olduğu vazîfeye bu dahî bi't-tamâm mutasarrıf olub vâkıfın ruhu için ve benim devâm-ı 'ömr u devletim için du'âya müdâvemet göstere ol bâbda hiç ahad mâni' olmaya ve dahl ve ta'aruz kılmaya şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalalar. Tahrîren fî'l-yevmi's-sânî şehr-i Ramazânî'l-mübârek sene sitte ve elf. Mine'l-hicreti'n-nebeviyye 'aleyhi efdali't-tahiyye. Be-makâm-ı Kostantınyye. Ve kuyyidet fî 16 şehr-i Şevvâl sene-i mezbûre.

B. 1319

Hazret-i mevlânâ-yı şerî'at-mâb

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l kelâm el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-'allâm mevlânâ Mardin kadısı zîde fezâ'iluhu ba'de't-tahiyyetü's-sâfiye inhâ ve i'lâm oldur ki 'Abdullah oğlı dârende-i mektûb Kâsım bu cânibe gelüb

kazānuza tābi' Tūrāclu nāhiyesinde Til Çayır nām karye ve ğayrıdan bin sekiz yüz altmış sekiz akçe hisse timār Egri seferine me'mūr iken gelmeyen Kāsım tahvīlinden sene hamse ve elf saferinin ğurresinden noksānı için der-i devletden tevcīh olunub berāt itdürmegin ber-müceb-i berāt-ı 'ālī-şān zabtı için mektüb virildi lede'l-vusūl gerekdir ki timār-ı mezbūrı vech-i meşrūh üzere berātı mücibince kemā-kān merkūma zabt ve tasarruf itdürüb hāricden bir ferdi dahl ve ta'arruz itdirmeyesin ve tahvīl ve tārīhine düşenden alınmış nesnesi dahī var ise ba'de's-sübūt hükm idüb girü alıviresin şöyle bilesin. Tahrīren fi evāsıt-ı Şa'bāni'l-mükerrem sene sitte ve elf. Be-medīne-i Amid. Kuyyidet fi 19 Şevvāl fi tārīhe.

B. 1320

Hazret-i mevlānā-yı şerī'at-māb

Akdā kudāti'l-islām evlā vülāti'l-enām ma'denü'l-fazl ve'l kelām mevlānā Mardin kadısı zīde fazluhu tahiyāt-ı sāfiyāt ihdāsından sonra inhā olunan oldur ki kazānuza tābi' 'Akrebiyye nām karye ve ğayrıdan yedi bin akçe timāra mutasarrıf olan Mustafa bu def'a me'mūr olduğı sefer-i hümāyūna gelmeyüb timāri mahlūl olmağın eli berātlulardan işbu dārende-i hurūf Pervīz bin 'Abdullah sene sitte ve elf rebī'i'l-āhirinin ğurresinden tevcīh olunub berāt idince zabt ve tasarrufi için tahvīl mektübı virildi vusūl bukdukda gerekdir ki timār-ı mezbūrı tārīh-i merkūmdan mesfūr Pervīze zabt ve tasarruf itdürüb āheri dahl ve ta'arruz itdirmeyesin şöyle bilesin. Tahrīren fi tārīhi'l-mezbūr. Sahrā-yı Bosna. Kuyyidet fi 19 Şevvāl sene-i mezbüre.

B. 1321

Huzūri'l-mevālī'l-mükerremün

Mefāhirü'l-kudāt ve'l-hükkām me'ādinü'l-fezā'il ve'l-keām mazharü'ş-şerāyi' ve'l-ahkām mevlānā Mardin ve Birecik ve Nısbīn kadıları zīde fezā'iluhum ve mefāhirü'l-kabā'il ve'l-'aşā'ir zikr olunan kadılıklarda olan mīr-i 'aşīret zīde kadruhum inhā olunan oldur ki hālen işbu sene-i mübāreke me'mūr olduğumuz üzere 'asākiri-nusret-mü'essere ile sefere teveccüh ve 'azīmet eyleyüb lākin ol cāniblerin hıfz ve hırāseti mühimmātdan olmağla bi'l-fi'il Mardin subaşı olan kıdvetü'l-emāsıl ve'l-akrān Hüseyin Ağa zīde kadruhu muhāfiz ta'yīn olunub irsāl olunmuşdur gerekdir ki her biriniz bi'z-zāt mukayyed olub nevāhī-i mezkūreyi eşkiyā-i a'rāb ve ekrāddan ve

ğayrıdan hıfz ve hırāsete ve fukarā ve re'āyāyı bir ferde rencīde ve remīde itdirmemege sa'y ve ikdām ve dikkat ve ihtimām idesiz ve siz ki mīr-i 'aşıretlersiz cümleliz fermān-ı 'ālī mucibince seferlūsüz mukaddemen tenbīh ve i'lām olunduğı üzere 'ale't-ta'cīl kalkub gelüb bize erişesiz ve yerinüzde kalanlara muhkem tenbīh ve sipāriş idesiz ki lāzım olan husūslarda müşārun-ileyh Hüseyin Ağa ile imdād ve mu'āvenet idüb hizmetde buluna şöyle ki ihmāl eyleyeler sonra mes'ül ve mu'āteb olmaları mukarrerdir āna göre mukayyed olub hilāfına cevāz gösterirse şöyle bilüb ber müceb-i mektüb 'amel idesiz. Tahrīren fī evā'il-i şehri Şevvālī'l-mükerrem sene sitte ve elf. Be-yurd-ı Seyrāndepesi.

B. 1322

Hazret-i mevlānā-yı şerī'at-māb

Kıdvetü'l-kudāt ve'l-hükkām ma'denü'l-fazl ve'l-keām el-muhtass bi-mezīd-i 'ināyeti'l-meliki'l-'allām mevlānā Mardin kadısı zīde fezā'iluhu ba'de't-tahiyeti's-sāfiye inhā ve i'lām olunan oldur ki dergāh-ı 'ālī çavuşlarından kıdvetü'l-emāsi'l ve'l-akrān Mustafa Çavuş zīde kadruhu bu cānibe gelüb taht-ı kazānuzda Mekkīd nām karye ve ğayrıdan iki bin üç yüz akçe tımār Egri seferine me'mūr iken gelmeyen Üveys oğlu Mehmed tahvīlinden mahlūl oldukda hamse ve elf saferinin ğurresinden noksānı için buna tevcīh olunub ba'dehu mezbūr Mehmed bī-vech dahl ve nizā' idüb mūrāfa'a olduklarında hakk bunun olmağla mukarrer kılınub zabtı için kemā-kān mektüb virildi vusūlünde gerekdir ki tımār-ı mezbūrı vech-i meşrūh üzere merkūma zabt ve tasarruf itdürüb mezbūrı ol vechile dahl ve ta'aruz itdirmeyesin şöyle bilesin. Tahrīren fī evā'il-i şehri Şevvālī'l-mükerrem sene sitte ve elf. Be-medīne-i Amid el-mahrūse.

B. 1324

Nişān-ı şerīf-i 'ālī-şān-ı sultānī ve tuğrā-yı ğarrā-yı (cihān-) sitān-ı hākānī nüfize bi'l-'avni'r-rabbānī hükmi oldur ki hāric-i Mardinde vāki' medrese-i Kāsımiyenin zıl'-ı hanefiyyesinde mukayyed olan kimesne hevā ve hevesinde olub mu'īd-i sābık mutasarrıf olduğı vazife ile işbu rāfi'-i tevkī'-i hākānī Mevlānā Fazlullah mahll ve lāyık olub ehl-i 'ilm olduğini müderrisi mevlānā Ahmed 'arz itmegin sadaka idüb bu berāt-ı sa'ādet āyātı virdim ve buyurdum ki varub anda mu'īd olub hizmet-i lāzımesini mer'ī ve mü'eddā kıldıkdan sonra mu'īd-i sābık mutasarrıf olduğı vazīfeye bu dahī bi't-tamām

mutasarrıf olub vākıfın ruhı ve benim devām-ı devletim için du'āya müdāvemmet ide ol bābda hiç ahad māni' olmaya şöyle bileler 'alāmet-i şerīfe i'timād kılalar. Tahrīren fi'l-yevmi's-sānī şehr-i Şevvālī'l-mükerrerem sene sitte ve elf. Be-makām-ı Kostantınıyye. Ve kuyyidet fi selh-i Şevvāl sene-i tārīhe

B. 1325

Nişān-ı şerīf-i 'ālī-şān-ı sāmī-mekān-ı sultānī ve tuğrā-yı ğarrā-yı cihān-sitān-ı hākānī nüfize bi'l-'avni'r-rabbānī hükmi oldur ki nefsi-i Mardinde vāki' Şeyh Necmeddīn Ğazī mescid-i şerīfnde yevmī bir akçe ile mü'ezzin olan Mehmed hevā ve hevesinde olub edā-i hizmet itmeyüb her vechile ref'i lāzım olmağın ref' olunub yerine işbu dārende-i fermān-ı şerīf Satılmış her vechile mahall ve müstahakdır deyu nā'ibi Mevlānā Ahmed 'arz itmegin sadaka idüb bu berāt-ı hümāyūnı virdim ve buyurdum ki varub anda mü'ezzin olub hizmet-i lāzimesini mer'ī ve mü'eddā kıldıkdan sonra yevmī bir akçe vazīfesine mutasarrıf olub vākıfın ruhı için ve benim devām-ı devletim için du'āya müdāvemmet göstere ol bābda hiç ahad māni' ve dāfi' olmayub dahl ve ta'arruz itmeyeler şöyle bileler 'alāmet-i şerīfe i'timād kılalar. Tahrīren fi'l-yevmi'l-hāmis-i 'aşere şehr-i Recebi'l-mürecceb sene sitte ve elf. El-hicreti'n-nebeviyye 'aleyhi efdali't-tahiyye. Be-makām-ı Kostantınıyye. Ve kuyyidet fi selh-i Şevvāl sene-i tārīhe.

B. 1326

Nişān-ı şerīf-i 'ālī-şān-ı sāmī-mekān-ı sultānī ve tuğrā-yı ğarrā-yı cihān-sitān-ı hākānī hükmi oldur ki hāric-i Mardinde vāki' Kāsımiye medresesinin zıl'-ı hanefiyyesine yevmī bir akçe ile imām olan kimesne hadd-i zātında imāmete liyākati olmaduğundan mā'adā kendü hevā ve hevesinde olub hizmet-i lāzimesini dahī edā itmeyüb yerine işbu dārende-i fermān-ı hümāyūn Mustafa nām kimesne her vechile mahaldır deyu kadısı nā'ibi Ahmed 'arz itmegin sadaka idüb bu berāt-ı hümāyūnı virdim ve buyurdum ki varub hizmet-i lāzimesin mü'eddā kılındıkdan sonra yevmī bir akçeye mutasarrıf olub vākıfın ruhı ve benim devām-ı devletim için du'āya müdāvemmet göstere şöyle bileler 'alāmet-i şerīfe i'timād kılalar. Tahrīren fi'l-yevmi's-sānī-i 'aşere Şa'bānū'l-mu'azzam sene sitte ve elf. El-hicreti'n-nebeviyye. Kuyyidet fi 23 şehr-i Zıl-ka'de sene sitte ve elf. Be-makām-ı Kostantınıyye.

B. 1327

Nişân-ı şerîf-i 'ālî-şân-ı sāmî-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı (ğarrâ-yı) cihân-sitân-ı hākânî nüfize bi'l-'avni'r-rabbânî hükmi oldur ki mahrûse-i Mardinde Muzafferiyeye yevmî bir akçe vazîfe ile mü'ezzin olan 'Osmân nâm kimesne âherde imâm olmağın Bekir nâm kimesneye 'arz virilüb mezbûr Bekir dahî hizmet itmeyüb cihet-i mezbûre mu'attal kalmağın işbu dârende-i fermân-ı şerîf 'Abdulhay yevmî bir akçe ile mahaldır deyu kadısı nâ'ibi Ahmed 'arz itmegın sadaka idüb bu berât-ı hümâyûnı virdim ve buyurdum ki varub anda mü'ezzin olub hizmet-i lâzımesini mer'î ve mü'eddâ kıldıkdan sonra yevmî bir akçe vazîfesine mutasarıf olub vâkıfın ruhu için ve benim devâm-ı devletim için du'aya müdâvemet göstere bu bâbda hiç ahad mâni' ve dâfi' olmayub dahl ve ta'arruz itmeye şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmîs-i 'aşere şehr-i Recebi'l-mürecceb sene sitte ve elf. Mine'l-hicreti'nebeviyye 'aleyhi efdali't-tahiyye. Ve kuyyidet fi 3 şehr-i Zi'l-ka'de sene sitte ve elf. Be-makâm-ı Kostantınıyye.

B. 1328

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki Gürin (?) kulların mevâcibi için sâlyâne olunan Köse Yûsuf tahvîlinden sekiz yük (yüz) akçeden defterdâr efendi hazretlerinin tezkîreleri mücibince Nısbîn cânibinden üç yüz batmân pirinç Mardine getirilüb vilâyete üçer selîmî-i cedîde tevzî' olunub nâ'ib Mahmûd Efendi elinden doksan selîmî-i cedîd kirâ bahâsı için virilüb mâ'adâsı sekiz yüz on 'aded selîmî-i cedîd ki nısfî dört yüz beş selîmî-i cedîd ider bî-kusûr alınub kabz olduğı ecilden işbu temessük virildi. Tahrîren fi 15 Zi'l-ka'de sene sitte ve elf. El-fakîr Ahmed. Şuhûdü'l-hâl el-Hâce Mahmûd bin Molla Maksûd Emîr Ahmed kethüdâ-i şehr 'Ali Çelebi ibni Molla 'İsâ 'Ali Çelebi ibni el-Hâce Hüseyin.

B. 1329

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvâhhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'tin mevlânâ Mardin kadısı zîdet fezâ'iluhu tezkire varıcak ma'lûm ola ki hâlen Amid kullarının müstehakk olan mevâcibleri için küllî akçe lâzım olmağla bu sene Mardin kadılarının resm-i bâğât akçesinden ber vech-i tahmîn üç yüz ğuruş emînleri ma'rifetiyle cem' ve tahsîl olunub dâhil-i hazîne

olunmasın umūr-ı mühimmeden olmağın tezkire ile Amid kullarından fahrü'l-akrân başbölükbaşı Mustafa Beg zīde kadruhu irsāl olundu vardukda gerekdir ki husūs-ı mezbūra mukayyed olub havāss-ı hümāyūnun bu senede vāki' olan resm-i bāğātından tahmīn olunan üç yüz ğuruşu tā'ife-i mezbūrenin mevācibleri için emīnleri ma'rifetiyle ve ma'rifetiniz ile yerlü yerinden mu'accelen cem' ve tahsīl itdürüb bir akçesin bākī kodurmayub bi't-tamām ve'l-kemāl tahsīl olundukdan sonradır ki ve mühürli mezkūr havāle ile ve yarar ādemleriyle ve mültezimin dahī ādemleriyle bu cānibe Amid hazīnesine gönderüb teslīm itdürüb ve bākīsın bildiresin ki Amid kullarının mevāciblerine virile zinhār bu husūsda ihmāl ve müsāhele itmeyüb bāb-ı ikdāmda fevt itmeyesin şöyle bilesin. Hurrire fī'l-yevmi'r-rābi' ve'l-ıṣrīn ṣehr-i Ramazāni'l-mübārek min ṣuhūr sene sitte ve elf. Be-medīne-i Amid el-fakīr Mehmed.

B. 1330

Niṣān-ı ṣerīf-i 'ālī-ṣān-ı sāmī-mekān-ı sultānī ve tuğrā-yı ğarrā-yı cihān-sitān-ı hākānī nüfize bi'l-'avni'r-rabbānī hükmi oldur ki nefsi Mardinde vāki' Şehīdiye medresesine bi'l-fi'l müdderis olan Mevlānā Hüseyin āher medreseye rāğib olmağın işbu rāfi'-i tevkī'-i refi'i' ṣ-ṣān-ı hākānī kıdvetü'l-müdderisīn Mevlānā Himmet Halīfeye fāriğ olub mezbūr dahī her vechile mahaldır deyu medrese-i merkūme yüz on bir akçe ile tevcīh olunub berāt-ı hümāyūn virilmek bābında kadısı Mevlānā Mehmed 'arz eylemegin mezbūr Himmet Halīfeye sadaka idüb bu berāt-ı sa'ādet-ayātı ve behcet-ğāyātı virdim ve buyurdum ki varub şöyle ki vezāyif-i hıdemāt-ı lāzımeyi buk'ada mer'ī ve mü'eddā kıldıktan sonra yevmī on bir akçeye mutasarrıf olub vākıfın ruhi için ve devām-ı devletim için du'āya müdāvemet ve mülāzemet göstere ol bābda hiç ahad keynen men kāne ve keyfe mā-kāne ve sebep-i mine'l-esbāb ve nev'-i mine'l-envā' māni' ve dāfi' olmayub ve min ba'd dahl ve ta'arruz kılmaya şöyle bile 'alāmet-i ṣerīfe i'timād kılasız. Tahrīren fī 'ıṣrīn min-ṣehr-i Ṣa'bāni'l-mu'azzam min ṣuhūr sene sitte ve elf. Mine'l-hicreti'n-nebeviyye efdali't-tahiyye. Be-makām-ı Kostantınyye. Ve nukkiyet fī 16 ṣehr-i Şevvāl sene-i mezbūre.

B. 1331

Cenāb-ı rif'at-māb efendi hazretleri kām-yāb edamallahu ri'atihi illā yevmi'l-hāb tahiyyāt-ı sāfiyāt-ı muhabbet-āyāt-ı devlet-füzūn ve teslīmāt-ı vāfiyāt-ı meveddet-ğāyāt-

ı hakikat.... ki mahz-ı muhabbet ve 'ayn-i meveddetden fâyh ve lâyh kavâfil-i vidâd ittihâfından sonra inhâ-i muhibbâne ve i'lâm-ı dostâne olunur ki hâmil-i varaka-i vidâd muhzırbaşı Hasan Ağa muhibleri Mardin zabtı için emr-i pâdişâhî ile ol cânibe revâne olunmuşdur vusûlünde mütevâki'dir ki mezbûr ağaya lâzım olan mahallerde mu'âvenet-i şerîfinizi bî-dirîğ buyurub her vechile ri'âyet ve himâyet idesiz ki ağa-i mezkûr beyne'l-'ulemâ vâcibü'r-re'âyâ ve meşhûr kimesnedir nive zamân kadı'asker efendilere muhzırbaşı olub hizmet etmiş kimesnedir âher bîgânelere kıyâs itmeyüb âsitâne-i sa'âdete meşhûr ve ma'rûf olduğundan Ahmed Paşa hazretleri ihtiyâr idüb ve i'timâd olunub ol diyâra göndermişdir hakkında zuhûr iden müzâheretiniz cânib-i muhibbinize şâmil olduğuna iştibâh buyrulmaya bâkî 'izz u devlet der-terakkî-bâd bi-rabbi'l-ibâd. Mine'l-mahlas ed-Dâ'î Şeyh Mehmed el-kâdî be-Amid.

B. 1332

Hazret-i mevlânâ-yı şerî'at-mâb

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'denü'l fazl ve'l kelâm el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-'allâm mevlânâ Mardin kadısı zîde fazluhu ba'de't-tahiyeti's-sâfiyye inhâ olunur ki taht-ı kazânuza tâbi' Kâset nâm karye ve ğayrıdan altı bin akçe tımâra mutasarrıf olan Kurd bu def'a vâki' olan Yanık istihlâsına ve Tâtâ ve Vâç kal'aları fethine ve Tâbûr muhârebesine gelmeyüb tımârı mahlûl olmağın dârende-i hurûf İbrâhim nâm sene sitte ve elf rebî'ü'l-evvelinin ikinci gününden ve bu cânibden tevcîh olunub tezkiresi virilmiştir der-i devletden berâtı gelinceye dek zabtı için mektûb virildi vusûl buldukda gerekdir ki sefere gelmeyen Kurd tahvîlinden merkûm İbrâhime zabt ve tasarruf itdürüb âherden bir ferdi dahl ve ta'arruz itdirmeyesiz dahl idüb tahvîl târihine düşmüş hukûk ve rüsûmundan nesnesi alınmış ise ba'de's-sübût hükm idüb bi-kusûr ahviresiz şöyle bilüb mûcib-i mektûbuyla 'amel kılasız. Tahrîren fi evâsıt-ı Recebi'l-mürecceb sene sitte ve elf. Be-medîne-i Amid el-mahrûse.

B. 1333

Hazret-i Mevlânâ-yı şerî'at-mâb

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-'allâm mevlânâ Mardin kadısı zîde fazluhu ba'de't-tahiyeti's-sâfiyye inhâ olunur ki taht-ı kazânuza tâbi' Deve Köse nâm karye ve ğayrıdan iki bin akçe

tımāra mutasarrıf olan Ahmed bu def'a vāki' olan Yanık istihlāsına ve Tātā ve Vāç kal'aların fethine ve Tābūr muhārebesine gelmeyüb tımārı mahlūl olmağın dārende-i hurūf 'Aliye sene sitte ve elf rebī'ü'l-evvelinin ikinci gününde bu cānibden tevcīh olunub tezkiresi virilmişdir der-i devletden berātı gelinceye degin zabtı için mektüb virildi vusūl buldukda gerekdir ki sefere gelmeyen Ahmed tahvīlinden merkūm 'Aliye zabt ve tasarruf itdürüb āherden bir ferdi dahl ve ta'arruz itdirmeyesin şöyle bilüb mūcib-i mektüb ile 'amel kılasız. Tahrīren fī tārihi'l-mezkūr. Be-yurd-ı Bābā (?).

B. 1334

Hazret-i mevlānā-yı şerī'at-māb

Kıdvetü'l-kudāt ve'l-hükkām ma'denü'l-fazl ve'l-kelem el-muhtass bi-mezīd-i 'ināyeti'l-meliki'l-'allām mevlānā Mardin kadısı zīde fazluhu ba'de't-tahiyetü's-sāfiyye inhā olunurki taht-ı kazānuza tābi' Tel Gebr (?) nām karye ve ğayrıdan üç bin akçe tımāra mutasarrıf olan 'Ali bu def'a vāki' olan Yanık istihlāsına ve Tātā ve Vāç kal'aları fethine ve Tābūr muhārebesine gelmeyüb tımārı mahlūl oldukda dārende-i hurūf Mustafaya sene sitte ve elf rebī'ü'l-evvelinin ikinci gününde tevcīh olunub ve ba'dehu fevt olub fevti tārihinden dahī merkūma virilüb mezbūr 'Alinin üzerinde tımār yoğ iken Ahmed nām kimesne babam tımārıdır deyu bir tarīkle tezkire ve tahvīl-nāme almağla mezbūr Mustafanın tasarrufuna māni' olub mezbūr Ahmedi bir vechile dahl ve ta'arruz itdürmeyüb sefere gelmedüğinden ve fevti tārihinden merkūm Mustafaya mukarrer kılınub kemā-kān zabt ve tasarruf itdürüb āherden bir ferdi dahl ve ta'arruz itdürmeyesin dahl-i tahvīl ve tārihine düşmüş hükükundan nesnesi alınmış ise ba'de's-sübüt hükm idüb bī-kusūr alıviresin şöyle bilüb mūcib-i mektüb ile 'amel kılasın. Tahrīren fī ğurre-i şehir-i Recebi'l-mürecceb sene sitte ve elf. Be-medīne-i Amid el-mahrūse.

B. 1335

Nişān-ı şerīf-i 'ālī-şān-ı sāmī-mekān-ı sultānī ve tuğrā-yı (ğarrā-yı) cihān-sitān-ı hākānī nüfize bi'l-'avni'r-rabbānī hükmi oldur ki hāric-i Mardinde vāki' Kāsım Pādīşāh mescidinin zıl'-ı şāfi'iyyesinde yevmī bir akçe ile imām olan Molla Ahmed hüsn-i ihtiyārıyla fāriğ olub yerine işbu rāfi'-i tevkī'-i refī'-i hümāyūn Molla Kāsım her vechile mahaldir deyu kadısı nā'ibi Mevlānā Ahmed 'arz itmegin sadaka idüb bu berāt-ı

sa'adet-âyâtı virdim ve buyurdum ki varub fârîğ-i mezbûrun yerine imâm olub hizmet-i lâzimesini mü'eddâ kıldıkdan sonra yevmî bir akçeye mutasarrıf olub vâkıfın ruhu ve benim devâm-ı devletim için du'âya müdâvemet göstere ol bâbda hiç ahad mâni' ve dâfi' olmayub dahl ve ta'arruz kılmayalar şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî'l-yevmi's-sânî-i 'aşere şehr-i Şa'bâni'l-mu'azzam sene sitte ve elf. Min hicreti'n-nebeviyye 'aleyhi efdali't-ahiyye. Be-makâm-ı Kostantınıyye. Ve nukkilet fî 16 şehr-i Şevvâl sene mim (mezbûre).

B. 1336

Hazret-i mevlânâ-yı mükerrerem

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm mazharü'ş-şerâyi' ve'l-ahkâm mevlânâ Mardin kadısı zîde fazluhu ba'de't-tahiyetü's-sâfiyye inhâ ve i'lâm olunan budur ki dârende-i mektûb kıdvetü's-sikât ve'l-müstahfizîn Nûrullah zîde kadruhu bu cânibe gelüb kal'a-i mezbûr dizdârlığı müteveffâ Dervîş tahvîlinden sene hamse ve elf rebî'ü'l-âhirinin ğurresinde yevmî yirmi akçe ile kendüye 'inâyet buyrulub berât itdirmiş iken Hâcî 'Ali nâm kimesne dahî alub lâkin mezbûra müyesser olmayub mezbûrân tahvîllerinden buna ibkâ olunmağın kemâ-kân zabtı için mektûb virildi vusûlünde gerekir ki bu bâbda mukayyed olub zikr olunan dizdârlığı elinde olan berâtı mücibince mezbûr müteveffâ Dervîş ve Hâcî 'Ali tahvîllerinden mezbûr Nûrullah zîde kadruhuya zabt ve tasarruf itdürüb âheri dahl itdirmeyesin ve kal'a-i mezbûre neferâtı merkûmı kendülere dizdâr bilüb dizdârlığa müta'allık umürda mürâca'at eylemelerini tenbîh eylesin şöyle bilesin. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Şa'bâni'l-mu'azzam min şuhûr sene sitte ve elf. Be-yurd-ı Koçhisâr.

B. 1337

Mefharü'n-nüvvâb Mardin mahkemesinde nâ'ibü'ş-şer' olan Mevlânâ Mahmûd zîde 'ilmuhu tezkire varıcak ma'lûm ola ki hâlen bu cânibe mektûb gönderüb kazâ-i Nısbînden Mardine fûrûht olmak için gelen pirinç eski ve hürde ve erîhalı olmağla pirinç narh-ı cârî üzere hiç kimesne almayub ve bakkâllara tevzî' olunmak için cümlesin ihzâr olunub teklîf olundukda bunun gibi pirinci yirmi dörder akçeye bey' ider kimesne almaz deyu anbâr itdüklerinde i'lâm idüb ve pirincin numûnesini göndermişsiniz imdi tezkire vardukda gerekir ki bu husûsa mukayyed olub sorasız fî'l-

hakika zikr olan pirincin 'umümü böyle ise ve içinde eyüsü yok ise her batmân ucuz şahiden tevzi' ve akçesin tahsil itdürüb bundan noksân üzere virmeüyüb ve bir ferde ta'lil (?) itdirmeyüb bāb-ı ikdāmda dakika fevt itmeyesiz ammā bu bahāne ile mābeynde kimesneye zulm ve māl-ı mīriye dahī ğadr ve nakz olmasından be-ğāyet hazer itdiresiz şöyle bilesin. Tahriren fi'l-yevmi's-sābi' ve'l-'ışrīn şehri-i şevvāli'l-mükerrrem sene sitte ve elf. Be-medīne-i Amid. El-fakīr Mehmed.

B. 1338

Allahümme bi-es'elüke sa'āb (?) nes'elüke'l-hidāye ilā sebebike's-sevāb

Bu mes'ele beyānında cevāb bu cümledir ki

Zeyd berāt-ı pādīşāhī ile mutasarrıf olduğı medresede 'Amr ve sağır oğı Bekire alub berāt itdirse lākin kadı'asker mektübı olmasa Zeydin tasarrufuna māni' olmağa şer'an kādir olur mı

El-cevāb

Allahu a'lem mektüb-ı şerīf mu'tāddır olmayacak māni' olmaz. Ketebetü'l-fakīr Şeyh Mehmed 'afā 'anhu.

B. 1339

Hazret-i mevlānā-yı şerī'at-māb

Kıdvetü'l-kudāt ve'l-hükkām ma'denü'l-fazl ve'l kelām el-muhtass bi-mezīd-i 'ināyeti'l-meliki'l-'allām mevlānā Mardin kadısı zīde fezā'iluhu ba'de't-tahiyetü's-sāfiyye inhā ve i'lām olunan oldur ki taht-ı kazānuзда vāki' Zincīriye medresesinin müdderisi olan dārende-i mektüb Molla 'Abdurrahman zīde 'ilmuhu bu cānibe gelüb medrese-i mezbūra berāt-ı pādīşāhī ile merkūmun üzerinde iken 'İsā Efendi nām kimesne medrese-i mezbüreyi bir sağır oğıluna alıvirüb elinde kadı'asker efendi hazretlerinin mektüb-ı şerīfleri yoğıken varub zabtına mübāşeret ve merkūmun tasarrufuna mümāna'at eyledüğini bildirüb ve bu bābda fetevā-yı şerīfe ibrāz eylemegin mücibince men' ve def'i için mektüb virilüb irsāl olundu vardıkda gerekdir ki bu bābda onat vechile mukayyed olub ve bunun fetevāsına nazar eyleyüb göresiz fi'l-vāki' medrese-i mezbüreye merkūm 'İsā Efendinin ol vechile bilā-mektüb dahl eyledüğü vāki' ise men' ve def' idüb fetevā-yı şerīfe mücibince kemā-kān buna zabt itdiresin şöyle ki temessük ibrāz iderse bu cānibe gönderesin ki nazar olunub hakk ne ise icrā oluna şöyle

bilesin. Tahrîren ft evâhir-i şehr-i Şa'bâni'l-mu'azzam min şuhûr sene sitte ve elf. Be-medîne-i Amid

B. 1340

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîrû'l-küberâ'i'l-fihâm zû'l-kadr ve'l-ihtirâm sâhibû'l-'izz ve'l-ihtişâm el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l a'lâ Diyârbekir beglerbegisi Murâd dâme ikbâluhu tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâlen kal'a-i Temeşvar istihlâsına me'mûr olan düstûr-ı mükerrrem müşîr-i mufahham vezîrim Ahmed Paşa edâmallahu te'âlâ iclâluhunun kethüdâsı olub kal'a-i mezbûre imdâdına irsâl olunan 'asâkir-i islâm bâş u büğ ta'yîn olunan dergâh-ı mu'allâm müteferrikalarından kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Receb dâme mecduhu mühürlü tezkire gönderüb Amid sancağında nâhiyesinde 'Akrebîyye nâm karye ve ğayrıdan yedi bin akçe timâra mutasarrıf olan dârende-i fermân-ı hümâyûn Mustafa için serdâr-ı zafer-şi'ârım sefer-i hümâyûnuma tevcih idüb müşârun-ileyhe irişmeyüb girüde kalan 'asâkir-i islâm vezîrim mûmâ-ileyh Ahmed Paşa edâmallahu te'âlâ iclâluhu ile ma'an kal'a-i mezbûre imdâdına varub müşârun-ileyhe vech-i münâsebet gördüğü hizmetde ve yoldaşlıkda ve def'-i mazarrat-ı a'dâda bulunalar deyu serdâr-ı 'âlî-mikdâr tarafından emr-i şerîf vârid olmağla mezkûr emr-i şerîf mücibince mûmâ-ileyh ile öte yakaya varub 'ubûr idüb kal'a-i mezbûre istihlâsı için ve Yanık nâm palanğaya varmışken be-ğâyet el-melikü'l-ğaffâr küffâr-ı düzeh-karâr kal'a-i mezbûreden topların çeküb yerleri karâyâ tebdîl itdükleri haberi gelmekle girü 'avdet olunub mezbûr yarâr yoldaşlar ile karavillerde (?) ve sâ'ir hadd-i nehirden mevcûd bulunub edâ-i hizmet eyledükde bildirüb serdâr-ı 'âlî-mikdâr ile ma'an seferde mevcûd bulunmadın deyu timârı âhere virilmiş ise girü kendüye murarrer olunmak ricâsını bildirmegin buyurdum ki 'arz olunduğı üzere mezbûr serdâr-ı 'âlî-mikdârıma irişmeyüb girüde kalan 'asâkirden olub vech-i meşrûh üzere mûmâ-ileyh ile kal'a-i mezbûre istihlâsı için mahall-i mezbûra varub hizmet-i yoldaşlıkda bulunmağın serdâr-ı zafer-şi'ârım cânibinden veyâhüd senin tarafından seferde sancak sipâhîleri ile mevcûd bulunmadın deyu timârı âhere virilmiş ise timâr-ı mezbûr girü emrim üzere mezbûra mukarrer eyleyüb elinde olan berâtı mücibince kemâ-kân kendüye zabt ve tasarruf itdürüb ol vechile alanı min ba'd dahl ve nizâ' itdürmiyesin eger dahl idüb hukûk ve rûsûmunda nesnesin dahî almış isen ba'de's-sübût toprak kadısı ma'rifetiyle hükm idüb girü ona alıviresin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe

i'timād kılasın. Tahrîren fî evâhir-i şehri Rebî'i'l-âhir sene sitte ve elf. Be-medîne-i Belğrad el-mahrûse.

B. 1341

'İzzet-karîn ve rif'at-rehîn Mardin ve Savur subaşıları huzûrlarına dürer-i tahiyyât-ı sâfiyât ve ğurer-i teslîmât-ı vâfiyât ithâfindan sonra inhâ ve i'lâm olunan budur ki dârende-i mektûb Batrîk Hidâye nâm zimmî bu cânibe gelüb bundan akdem sâhib-i sa'âdetimiz hazretleri tarafından der-i devlete 'arz virilüb emri gelinceye dek batrîklik kendüye zabt itdirilüb hâricden kimesneye dahl ve ta'arruz itdirmemek için bu cânibe hitâben sâhib-i sa'âdetden mektûb-ı şerîf irâd ve ibrâz idüb hâlen merkûm ol câniblere revâne olmağla bu cânibden dahî mektûba râğıb olmağın tahrîr olunub dîvân çavuşlarından fahrü'l-akrân Ahmed çavuş zîde kadruhu irsâl olundu lede'l-vusûl me'mûldur ki bu bâbda onat vechile mukayyed olub zikr olunan batrîklik 'arzin cevâbı gelinceye dek sâhib-i sa'âdetimiz hazretlerinin mektûb-ı şerîfleri mücibince kemâ-kân merkûm Hidâyeye zabt ve tasarruf itdirüb hasmı olan 'Abdulğaniyi bî-vech dahl ve ta'arruz itdirmemege ve bunı bir ferde rencîde ve remîde itdirmemege dikkât eylesesin bâkî hemîşe der terakkî ve tezâyüd-bâd bi-rabbi'l-'ibâd. Tahrîren fî evâhir-i şehri Zi'l-ka'deti'l-harâm sene sitte ve elf . Muhibbü'l-fakîr Yûsuf kâ'im-i makâm-ı mîr-i mîrân hâlen.

B. 1342

Hazret-i mevlânâ-yı şerî'at-mâb

Kıdvetü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l kelâm el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-'allâm mevlânâ Mardin kadısı zîde fezâ'iluhu ba'de't-tahiyyetü's-sâfiyye inhâ olunan budur ki taht-ı kazânuzda Latân nâm karye ve ğayrıdan üç bin üç yüz akçe timâra mutasarrıf olan Budâk Egri seferine gelmeyüb timârı mahlûl oldukda Veliye tevcîh olunub Veli dahî berât itmedin ihtiyâriyle işbu dârende-i mektûb Mahmûda ferâğat idüb tezkiresi virilüb berât-ı şerîfe için tezkiresin der-i devletden göndermiş iken sâbıkan timâr-ı mezbûra mutasarrıf olan Rüstem bî-vech ve nizâ'dan hâlî olmaduğın bildirüb men' ve def'i için ve berâtı gelinceye dek kemâ-kân zabt ve tasarruf için mektûb taleb eyledüğü ecilden virilüb irsâl olundu lede'l-vusûl gerekidir ki timâr-ı mezbûrı vech-i meşrûh üzere berât gelinceye dek merkûm Mahmûda zabt ve

tasarruf itdirüb mezbür Rüstemi ve hâricden bir ferdi bî-vech dahl ve ta'arruz itdirmeyesin dahl olunub tahvîl târîhine düşen hukûk ve rusûmından nesnesi alınmış ise ba'de's-sübût hükm idüb bî-kusûr girü alıviresiz şöyle bilesiz. Tahrîren fî evâhîr-i şehri Şa'bâni'l-mu'azzam sene sitte ve elf. Be-medîne-i Amid el-mahrûse

B. 1343

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîrû'l-küberâ'i'l-fihâm zû'l-kadr ve'l-ihtirâm sâhibü'l-'izz ve'l-ihtîşâm el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-a'lâ sâbıkan Lahsâ beglerbegisi olub hâlen Diyârbekir muharriri olan Ahmed dâme ikbâluhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki mukaddemen vilâyet-i mezbûrenin tahrîri fermân olunub lâkin sefer üzere olmağla vilâyet tahrîr olunmak münâsib olmamağla sefer âhir oluncaya tahrîrden ferâğat olunmak emr idüb buyurdum ki vardukda sefer âhirine degin tahrîrden ferâğat idüb defter-i cedîdden kimesneye tezkire virmeyüb defterlerin kapayub tahrîre mûta'allık umûra karışmayub inşaallahu te'âla sefer âhirinde emr-i şerîfim ne vechile sâdır olursa mücibince 'amel idesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâsıt-ı şehri Şevvâli'l-mükerrrem sene sitte ve elf. Be-makâm-ı Kostantınyye el-mahrûse.

B. 1344

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîrû'l-küberâ'i'l-fihâm zû'l-kadr ve'l-ihtirâm sâhibü'l-'izz ve'l-ihtîşâm el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-a'lâ Diyârbekir Beglerbegisi Murâd dâme ikbâluhu ve mefâhirü'l-kudât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm eyâlet-i mezbûrede vâki' olan kadılar zîde fazluhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki sen ki mîr-i mîrânsın südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb hâlen vilâyet-i mezbûrenin müceddeden tahrîri fermân olunub lâkin sefer üzere olmağla 'asker halkına küllî ihtilâl virüb ve re'âyânın dahî perâkende olmalarına bâ'is olur deyu i'lâm itmegin hâlen tahrîr olunmayub sefer âhirine degin te'hîr olunmak emrim olub bu bâbda muharrire dahî emr-i şerîfim gönderilmişdir buyurdum ki vardıkda emrim üzere sefer âhirine degin muharrire tahrîr itdürmeyüb te'hîr itdirsın ve inşaallahu te'âlâ sefer âhirinde emr-i şerîfim ne vechile sâdır olursa mücibince 'amel oluna şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâsıt-ı şehri Şevvâli'l-mükerrrem sene sitte ve elf. Be-makâm-ı Kostantınyye el-mahrûse.

B. 1345

Cenāb-ı fazilet-māb şerī'at-nisāb efendi hazretlerinin 'izz-i huzūrlarına der tahiyāt-ı sāfiyāt-ı muhabbet-āyāt ve gurur-i teslīmāt-ı vāfiyāt-ı meveddet-ğāyāt ithāfindan sonra inhā-i muhibbāne budur ki hāliyā taht-ı kazānuz subaşılığ-ı sene sitte ve elf zī'l-hiccesinin ğurresinde sāhib-i sa'ādetimiz hazretlerinin mukarreb ādemlerinden olub dergāh-ı 'ālī sipāhīlerinden olan dārende-i mektūb ve dād kıdvetü'l-emāsil ve'l-akrān İbrāhim Ağa zīde kadruhuya tevcih ve tefviz olunub zabt için mektūb ve dād birle irsāl olunmuşdur lede'l-vusūl me'mūldur ki zikr olunan subaşılığ-ı tārīh-i mezbūrdan 'adālet ve istikāmet üzere merkūm İbrāhim Ağaya zabt ve tasarruf itdürüb ve kānūnıyla sāhib-i sa'ādetimiz hazretlerine 'ā'id ve rāci' olan 'öşr-ü dem bād-ı hevā ve cürm ve cināyet ve resm-i 'arūsāne ve sā'ir hukūk ve rüsümü yerlü yerinde kendüye zabt ve kabz itdirüb bir ferde 'inād ve muhālefet itdirmemege sa'y ve ikdām ve dikkāt ve ihtimām eylesin fe-emmā bir ferde zulm ve ta'addī olunduğ-ına bir vechile nızāmız yokdur ve kendüsine dahī sıfāriş olunmuşdur tamām mertebede fukarā ve re'āyānın ve ahālī-i vilāyetin istirāhat ve itmīnāna sa'y ve ikdām ve dikkāt ve ihtimām eylesin bākī hemīşe der mesned-i şerī'at müstedām-bād. Tahriü'l-tārīhi'l-mezbūr. Ve nukkilet fi 9 şehr mim sene mim. Muhibbü'l-mahlas Yūsuf kā'im-i makām-ı mīr-i mīrān hālen.

B. 1346

Kıdvetü'l-kudāt ve'l-hükkām ma'denü'l-fazl ve'l-kelem mevlānā Mardin kadısı zīde fazluhu tevkī'-i refī'-i hümāyūn vāsıl olıcak ma'lūm ola ki dārende-i fermān-ı vācibi'l-iz'ān 'Alī Dede gelüb Mardin kazasına yevmī beş akçe vazīfe ile Muzafferiye medresesinde mütevellī olub evkāf-ı mezbūrede kemāl-i sa'y ve istikāmet üzere hizmet idüb bir vechile 'azli icāb ider husūs yoğ iken 'Abdullah nām kimesne bilā-sebeb elinden almağla hayf olduğın bildirüb 'ināyet ricā itmegin tevliyet-i mezbūre üzerinde ibkā olunub berātı mücibince zabt itdürmegin emr idüb buyurdum ki zikr olunan tevliyeti elinde olan berātı mücibince kemā-kān buna zabt ve tasarruf itdürüb min ba'd merkūm 'Abdullahı dahl ve ta'arruz itdirmeyesin mādāme ki 'azli icāb ider husūs olmayub hizmetinde kusūrı olmaya merkūm 'Abdullah ve ğayrı tevliyetin bir tarikle alub ve berāt dahī ibrāz iderlerse dahl itdirmeyesin buna zabt itdiresin ahvālini sūdde-i

sa'âdetime 'arz eylesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahîren fi evâ'il-i Zî'l-hiceti'ş-şerîfe sene sitte ve elf. Be-yurd-ı Koçhisâr.

B. 1347

Kıdvetü'l-ümerâ'il-kirâm 'umdetü'l-küberâ'il-fihâm zû'l-kadr ve'l-ihtirâm el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-'allâm bi'l-fi'il Nisîbîn sancağı begi Dervîş Ahmed dâme 'izzuhu tevkî'i refî'i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâliyâ Rakka beglerbegisi kâ'imi Mustafa zîde mecduhu mektûb gönderüb Rakkaya tâbi' Cemâse sancağı a'râb eşkiyâsının yatağı olub re'âyâ ve berâyânın mahsûlâtını ve sâ'ir davâr ve emvâl ve erzâkını ğâret idüb ve ebnâ-i sebîlin dahî mâllarına ve cânlarına zarar irişdirmekden hâlî olmamağla hıfz ve hırâseti için ümerâdan yarâr ve sâhib-i 'aşîret nâmdâr kimesneye virilmek mühimmâtdan olub ve senin için yarâr ve sâhib-i 'aşîret livâ-i mezbûrenin zabtına ve a'râb eşkiyâsının men' ve def'ine kâdirdir deyu ber-vech-i mübâdele Cemâse sancağı sana virilmek ricâsına 'arz itmegin hakkında mezîd-i 'inâyeti hüsrevânem zuhûra getürüb işbu sene sitte ve elf zîlka'detü'ş-şerîfesinin yirmi beşinci gününden zikr olunan Cemâse sancağında ber-vech-i mübâdele sana 'inâyet idüb i'lâm için ta'yîn olunmuşdur buyurdum ki te'hîr itmeyüb varub sancağın hıfz ve hırâsetinde ve a'râb eşkiyânın def'-i mazarratında sa'y ve ihtimâm idüb mu'accelen âdemin gönderüb berâtın ihrâc itdüresiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahîren fi evâhir-i şehri Zîlka'deti'ş-şerîfe sene sitte ve elf. Be-yurd-ı sahrâ-i Rûha.

B. 1348

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'tîn Mardin kazasında müfettiş-i emvâl olan mevlânâ Ahmed Efendi zîde fezâ'iluhu tezkire varıcak ma'lûm ola ki Mardinde vâki' evkâf-ı selâtin ve ğayrı evkâfın üç dört senedir ki muhâsebeleri görülmeyüb defterleri hazîneye gelmemekle hâlen bu senede hâsıl olan mahsûl-ı evkâf ma'rifetleri ile ve mütevellî ve kâtib ve câbîleri ma'rifetiyle yerlü yerinde ve sıhhat ve ve hakikat üzere görölüb ehl-i vezâ'ifin ellerinde olan berâtları mücibince müstahakk oldukları vazîfeleri virildikten sonra ziyâde kalan mâl-ı evkâfi mümzâ ve mühürli müfredât defteriyle dâhil-i hazîne olunması umûr-ı mühimmeden olmağın tezkire ile kıdvetü'l-kudât Mevlânâ 'Akl (?) Efendi zîde fazluhu irsâl olundu vâdıkda gerekdir ki husûs-ı mezbûra

bizzat mukayyed olub kazā-i Mardinde vāki' evkāf-ı selātın ve ğayrı evkāfın bu senede hāsıl olan mahsüllerini ma'rifetiniz ile ve mütevellī ve kātib ve cābīleri ma'rifetiyle yerlü yerinden sıhhat ve hakikat üzere yoklayub muhāsebelerin görüb ehl-i vezā'ifin ellerinde olan müceddeden berātın mücibince müstahakk olan vazīfeleri virildikten sonra ziyāde kalan māl-ı evkāfi mümzā ve mühürlü müfredāt defterleri ile der kīse ve mühürlü mezkūr havāle ile ve mütevellī ve kātib ve cābīlerin ādemleriyle Āmid hazīnesine gönderüb teslīm itdirüb ve yazub bildiresin ve sen ki bu husūs için ta'yın olunan Mevlānā 'Aklesin bi'z-zāt mukayyed olub müfettiş-i emvāl mevlānā-yı mümā-ileyh Ahmed Efendi ma'rifetiyle görüb mümā-ileyhden mu'arrifsiz görmeyüb ve defteri müşārun-ileyhe imzāladub ve mühürleyüb getüresiz ammā zinhār bu bahāne ile mābeynde māl-ı evkāfa ğadr ve kimesneye dahī zaleme olmasından hazer idesin şöyle bilesin. Tahrīren fıl-yevmi'l-hāmis şehr-i Zī'l-hicce min şuhūr sene sitte ve elf. Be medine-i Āmid.

B. 1349

Akdā kudāti'l-müslimīn evlā vülāti'l muvahhidīn ma'denü'l-fazl ve'l-yakīn el-muhtass bi-mezīd-i 'ināyeti'l-meliki'l-mu'tīn mevlānā Mardin kadısı zīde fezā'iluhu tezkire varıcak ma'lūm ola ki hālen sene sitte ve elf şevvālinin evāhiri tārīhiyle müverrah bu cānibe hitāben emr-i şerīf ba'de'l-kabūl vārid olub mazmūn-ı sa'ādet makrūnda Diyārbekir beglerbegisi 'umūmen 'askeri ile sefer-i hümāyūnıma me'mūr olmağla eyālet-i mezbūrenin muhāfazasına müstakill kimesne nasb olunmak lāzım olduğu mīr-i mīrān 'arz itmekle sen her vechile yarār ve ehl-i vukūf olub (...) kat ve istikāmetine dahī i'timād-ı hümāyūnım olmağın eyālet-i mezbūrenin muhāfazasında olmak emrim olmuşdur deyu fermān olmağın mücib-i emr-i 'ālī vārid olan emr-i pādīşāhīnin sūreti tahrīr itdirilüb mevlā'l-mevālī'l-'izām Āmid efendisi dāmet fezā'iluhu hazretlerinin imzā ve mühürleri ile mefharü'l-emāsıl ve'l-akrān dergāh-ı 'ālī çavuşlarından bākī çavuşı Bāyezid Çavuş zīde kadruhuya teslīm olunub tezkire ile irsāl olundu vardıkda gerekdir ki bu husūsa mukayyed olunub bu sene-i mübāreke cümle beglerbegiler ve ümenā ve zu'emā ki sefere me'mūrlardır ve olıgeldüğü üzere hizmet-i muhāfaza için kalan erbāb-ı tımārın serdārları var mıdır ve kaç neferdir esāmīleri ile tımārı kaydlarıyla defterin gönderesin ve siz ki muhāfazaya kalan erbāb-ı tımarsız şöyle ki tenbīh olunduğı üzere evlerinizde oturmayub nes-i Mardinde mahfūz olan yerlerde

cem'iyet üzere muhāfaza eylesiz bir dahī yoklandıkda her biriniz karyelerinizde ve evlerinizde bulunasız yolluca olanlardan bir kaçınız evleri önünde celb olunub mā'adānızın timārları mīrīye zabt olunmak mukarrerdir ve ta'yīn olunduğınız yerlerde ferden ferideden bir kimesnenin mālına ve cānına zarar gelirse sizden tazmīn idilür imdī zinhār nedir size mīr-i mīrān temessük virmişdir deyu sā'ir zamāna kıyās idüb hevā ve hevesinizde olmayasız tamām cem'iyet üzere olub ve siz def'ine kādir olmaduğunuz bir husūs vāki' oldukda toprak kadıları ma'rifetiyle ulağla bu cānibe i'lām idesiz eyyām-ı 'adālet-i pādīşāhīde lāzım olan görölüb fukāra ve re'āyā ve ebnā'i's-sebīl āsūde-hāl olub devām-ı devlet-i pādīşāhī ed'iyyesine iştiğāl üzere olanlar ve bundan mā'adā siz ki kadıarsız havāss-ı hümāyūna min ba'd ādem göndermeyüb ve re'āyāya kemāl-i mu'āvenet idüb subaşı tā'ifesi havāss-ı hümāyūna alavuz ādemleri tenbīh idüb re'āyāsına taşa tutdurasın ve ele giren ol makūle zalemeyi kal'ada habs idüb bu cānibe i'lām idesiz ve şöyle ki tenbīh olmayalar mu'accelen i'lām idesin ki yerlerine mu'temedün-'aleyh ādemler gönderilüb ma'rifetiniz ile zabt olunub yine mahsülleri ümerā için hıfz oluna ve'l-hāsıl min ba'd gerek sekbān ve gerek ma'leci (?) nāmına kimesneyi re'āyā üzerinde girdirmeyüb her kanda bulunur ise katl itdirüb başlarını bu cānibe getüresiz bu husūs için müstakill emr-i şerīf dahī vārid olmuşdur hilāf-ı tezkire hareketden hazer idesin ve taht-ı kazānuzda mecma'i'n-nās olan yerlerde mazmūn-ı hükm-i hümāyūn ki tezkirede mūndericdir nizā itdirüb ve nüvvāb olduğı yerlerden dahī sicillere kayd itdiresin şöyle bilesin. Tahrīren fi'l-yevmi's-sālis şehr-i Zī'l-hicce'ti'l-harām min şuhūr sene sitte ve elf. Be-medine-i Amid. El-fakīr Mehmed.

B. 1350

Vech-i tahrīr-i tezkire budur ki Halīl Bege müta'allık olan atlardan bir dorı kısarak tay Muslihiddīn Efendinin oğlu Mehmed Çelebinin yanında bulunub taleb olunub mezbūrdan alınub bu bābda merkūmı kimesne rencīde itmemek için bu temessük mezbūrun yedine virildi. El-fakīr Hüseyin zābit-i Mardin.

B. 1351

Sūret-i hükm-i şerīf

Kıdvetü'l-ümerā ve'l-ekābir müstecim'-i cem'i'l-me'ālī ve'l-mefāhir el-muhtass bi-mezīd-i 'ināyeti'l-meliki'l-'allām hıżāne-i 'āmiremin cānib-i defterdāri Mehmed

dāme ‘uluvvuhu tevkī’-i refī’-i hümāyūn vāsıl olıcak ma’lūm ola ki Diyārbekir beglerbegisi ‘umūmen ‘askeri ile sefer-i hümāyūnıma me’mūrlar olmağla eyālet-i mezbūrenin muhāfazası müstakill kimesne nasb olunmak lâzım olduğın mūr-i mūrān ‘arz itmekle sen her vechile yarār ve ehl-i vukūf olub sadakāt ve istikāmetine dahı i’timād-ı hümāyūnum olmağın eyālet-i mezbūrenin muhāfazasında olmak emrim olmuşdur buyurdum ki vusūl buldukda fermān-ı celīl-i-kadrim üzere vilāyet-i mezbūreyi ādemlerinle ve sefer-i hümāyūna me’mūr olmayub kalan Diyārbekir kullarıyla muhāfaza idüb vilāyetin hıfz ve hırāsetinde ve māl-ı mūrīnin cem’ ve tahsil ve tedārikinde bezl-i ikdām ve sarf-ı ihtimām eyleyesin ve zuhūr iden eşkiyā ve ehl-i fesādın ruhsat virmeyüb toprak kadıları ma’rifetleriyle şer’le haklarından gelesin ve bi’l-cümle bir vechile mukayyed olasın ki re’āyā ve berāyādan ve ebnā-i sebīlden ve sā’ir sükkān-ı vilāyetden bir ferdin mülküne ve cānına zarar ve güzend irişdirmemek ihtimālī olmaya ve muhāfaza husūsı size sipāriş olunmuşdur deyu birer tarīkle emr-i şerīf ibrāz idenler men’ idüb min ba’d muhāfazaya mūta’allık umūra dahl itdirmeyesin ve lâzımü’l-’arz olanı yazub ‘arz eyleyesin şöyle bilesin ‘alāmet-i şerīfe i’timād kılasın. Tahrīren fi evāhir-i şehr-i Şevvālī’l-mükerrrem sene sitte ve elf. Be-makām-ı Kostantınıyye el-mahrūse. El-fakīr Mehmed.

B. 1352

Kıdvetü’l-kudāt ve’l-hükkām ma’denü’l-fazl ve’l kelām Mardin ve Nısbīn kadıları zīde fazluhumā tevkī’-i refī’-i hümāyūn vāsıl olıcak ma’lūm ola ki dergāh-ı mu’allām müteferrikalığıyla dīvān-ı ‘ālī-şānım kätiblerinden olan dārende-i fermān-ı vācibi’l-iz’ān kıdvetü’l-emācid ve’l-ekārim şehnāme-güy Seyyid Lokman dāme muhibbuhu südde-i sa’ādetime gelüb taht-ı kazānuзда ze’āmeti mülhakātından Til ‘Ulyān ve ‘Aliş nām karyelerin mahsūlı zabtı için Emrullah nām kimesneyi gönderdikde mezbūr Emrullah kassāb Mehmed nām kimesne ile varub müşārun-ileyhin karyelerin zabt idüb dört sene mahsūlın kabz eyleyüb bi’t-tamām getürüb bir def’a teslīm itmeyüb bir def’a kırk ğuruş ve bir def’a altmış ğuruş gönderüb küllī mālın ekl ve bel’ eyleyüb hālīyā yerlü yerinden görilüb vekīl Mahmūd subaşıya alıvirilmek için emr-i şerīfim ricā itmegin buyurdum ki hükm-i şerīfimle vekīl-i mezbūr Mahmūd vardukda mezbūrları ihzār idüb vekīl ile mūrāfa’a eyleyüb yerlü yerinden ve müfredāt defterlerinden onat vechile ‘akd üzere teftiş idüb göresiz mezbūrlar müşārun-ileyhin

ze'âmeti mahsûlından ne mikdâr nesne kabz idüb zimmetlerinde bâkî kalmış ise ba'de's-sübüt bî-kusûr vekîle hükm idüb alıvirüb zimmetlerinde bir nesne bâkî kodurmayasız hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye iş itdirmeyesiz mütemerridi sekidüb muhtâc-ı 'arz olanı yazub bildiresiz bu bâbda dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından kıdvet'ül-emâsil ve'l- akrân Bâyezid çavuş zîde kadruhu mübâşir olub hadd-i şer'den tecâvüz itmiyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Şevvâli'l-mükerrerem sene sitte ve elf. Be-makâm-ı Kostantınıyye el-mahrûse.

B. 1353

Cenâb-ı fazîlet-mâb şerî'at-nisâb efendi hazretlerinin 'izz-i huzûrlarına der tahıyyât-ı sâfiyât-ı muhabbet-âyât ve gurer-i teslîmât-ı vâfiyât-ı meveddet-ğâyât ithâfından sonra inhâ-i muhibbâne budur ki taht-ı hükümet şî'ârınızda Rıhye nâm karye ve ğayrıdan altı bin akçe tımâra mutasarrıf olan 'Ali oğlu Kâsım Yânik istihlâsına ve Tâtâ ve Vâc kal'aları fethine ve Tabûr muhârebesine gelmeyüb tımârı mahlûl olmağın ol mikdâr istihkâkı olan iş bu dârende-i mektûb ve dâd 'Aliye sene sitte ve elf rebî'ü'l-evvelinin ikinci gününden sâhib-i sa'âdetimiz hazretleri tarafından tevcîh olunub tezkiresi virilmekle hâlen berât idinceye dek zabtı içün bu câhibden dahî mektûb ve dâda râğıb olduğı ecilden virilüb irsâl olındı lede'l-vusûl me'mûldur ki tımâr-ı mezbûrı vech-i meşrûh üzere tezkiresin berât idinceye dek merkûm 'Aliye zabt ve tasarruf itdirüb hâricden bir ferdi dahl ve ta'arruz itdirmemege ve tahvîl ve târîhine düşen hukûk ve rüsûmından nesnesi alınmış ise ba'de's-sübüt hükm idüb bî-kusûr kendüye alıvirmege himmet eyleyesin bâkî hemîşe der mesned-i şerî'at müstedâm-bâd bi-rabbi'l-'ibâd. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Zî'l-ka'detî'l-harâm sene sitte ve elf. Muhibbü'l-mahlas Yûsuf kâ'im-i makâm-ı mîr-i mîrân hâlen mim.

B. 1354

Cenâb-ı fazîlet-mâb şerî'at-nisâb efendi hazretlerinin 'izz-i huzûrlarına dürer-i tahıyyât-ı sâfiyât-ı muhabbet-âyât ve ğurer-i teslîmât-ı vâfiyyât-ı meveddet-ğâyât ithâfından sonra kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mardin subaşısı zîde kadruhu inhâ-i muhibbâne budur ki kazâ-i Mardine tâbi' havâss-ı hümâyûn Şâmrah nâm karye zimmîleri bu câhibe gelüb karye-i mezbûre dağ içinde derbend ve sa'b yerde vâki' olmağla âyende ve revendenin ve ebnâ-i sebîlin zulm ve ta'addîlerinden cem'an celâ-yı

vatan idüb yerinde bir ferd kalmayub äher karyelerde varub säkin ve mütemekkin olmağla karye-i mezbûre şimdiki hâlde harâbe müteveccih olduğun bildirüb lâkin şöyle ki müteferrika ve perîşân olan re'âyaya subaşılar ve sâ'ir iş erleri ve mürûr ve 'ubür idenler dahl ve ta'arruz eylemeyüb zaleme ve eşkiyânın zulm ve ta'addiden 'inâyet ve sıyânet olunub istimâlet virilürse cümlesi yerlü yerine gelüb şen ve âbâdân iderüz deyu bildirüb ve bu bâbda ellerinde olan emr-i pâdişâhî ile hükkâm-ı mâziye hazretlerinden temessükât ibraz idüb mücibince bu cânibden dahî mektüb ve dâde râğb oldukları ecilden virilüb işbu kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân dergâh-ı 'âlî kapucularından 'Ali kapucı zîde kadruhu kendülere yasakçı ta'yîn olunub irsâl olundu lede'l-vusûl me'mûldur ki bu bâbda her birinüz onat vechile mukayyed olub göresiz fi'l-vâki' karye-i mezbûre dağ içinde derbend ve sa'b yerde olmağla âyende ve revendenin ve subaşılârin zulm ve ta'addîlerinden celâ-yı vatan idüb äher yerlerde säkin olduğü vâki' ise hüsn-i ümîd ve istimâletle yerlü yerlerine getürüb ve min ba'd bir ferde kendüleri rencîde ve remîde itdürmeyüb karye-i mezbûrenin şîn ve âbâdân olmasına sa'y ve ikdâm eylesesiz ve sen ki Mardin subaşısısın selâmlık taleb eylemeyüb fukaraanın âsûde-hâl olmasına sa'y ve ihtimâm eylesesin. Bâkî hemîşe der mesned-i şerî'at müstedâm-bâd. Tahrîren fi evâhir-i şehr-i Zî'l-hicce sene sitte ve elf. Muhibbü'l-mahlas Yûsuf kâ'im-i makâm-ı mîr-i mîrân hâlen.

B. 1355

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l muvahhidîn ma'denü'l- fazl ve'l-yakîn el-muhtass bi-mezîd-i 'inayeti'l-meliki'l-mu'tin mevlânâ Mardin kadısı zîde kadruhu tezkire varıcak ma'lûm ola ki Mardin hâslarının bu senede hâsıl olan terekesi ma'rifetiniz ile ve emîn ma'rifetiyle karye be-karye zabt ve kabz olunub emîne ve äherden kimesneye bir dâne tereke zâyi' itdirilmeyüb Koçhisâra karîb olan karyelerin terekesi Koçhisârda der-anbâr olunub ve karîb olmayan karyelerin terekesi nefsi-i Mardinde der-anbâr olunmak bâbında dergâh-ı 'âlî sipâhîlerinden kıdvetü'l-emâsil Emrullah Beg zîde kadruhu havâle ta'yîn olunub tezkire ile irsâl olundu vardıkda gerekdir ki bu husûsa mukayyed olub vech-i meşrûh üzere Koçhisâra karîb olan köylerin terekesi Koçhisârda der-anbâr itdürüb ve karîb olmayan köylerin terekesi nefsi-i Mardinde der-anbâr itdüresin ve her karyede ne mikdâr tereke hâsıl olub Koçhisârda ve Mardinde ne mikdâr tereke der-anbâr olduğuna müfredâtıyla defter itdiresin ve zinhâr

emîne bir karye satdırmayub ve tereke rücû' itdürmeyüb mâbeynde bir dâne tereke zâyi' ve telef olmasından ihtiyât eylesin ve ahâlî-i kurâya muhkem tenbîh ve te'kîd eylesin ki emînin tezkiresiyle deynlerine ve âherden bir ferde ve akçe sâlyâne itdüren kimesnelere köy zabt itdürmeyeler ve tereke virmeyeler şöyle ki zabt itdüreler veyâhüd tereke vireler makbûl olmayub kendülerinden tekrâr alınmak mukarrerdir ve zâyi' olan mâl-ı pâdişâhî sizden dahî tazmîn itdürülmek muhakkak bilmiş olasın ve bu husûsa müfettiş-i emvâl Ahmed Efendiye hitâben dahî tezkire gönderilmiştir biriniz ile yek-dil ve yek-cihet olub bâb-ı ikdâmda dakîka fevt itmeyesin ve inşâallahu te'âlâ 'an-karîb biz varıncaya degin havâss-ı hümâyûnun terekesin bir hoşca görüb vech-i meşrûh üzere der-anbâr itdürmesine sa'y ve dikkat eylesin şöyle bilesin. Tahriren fi'l-yevmi'r-râbi' ve'l-'ışrîn şehr-i Muharremi'l-harâm sene seb'a ve elf. Be-yurt-ı Gâvür.....

B. 1356

Ve sen ki bu husûsa irsâl olunan sipâhî Emrullah Begsin şöyle ki ihmâl ve müsâhele ve yâhüd muvâza'a ve müsâmaha idüb mâbeynde tereke zâyi' olan ve yâhüd emînin tezkiresiyle köyü zabt ideler ve tereke vireler ğadrın makbûl olmayub mâl-ı pâdişâhî senden tazmîn itdirildükden mâ'adâ dîrligin ile halâs olmayub 'itâba ve hatâya müstahakk olmanız mukarrerdir şöyle bilesin. El-fakîr Mehmed.

B. 1357

Akda kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvâhhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'in Mardin kâzâsında müfettiş-i emvâl olan mevlânâ Ahmed Efendi zîde fezâ'iluhu ve kıdvetü'l-emâsi'l ve'l-akrân dergâh-ı âlî çavuşlarından bâkî çavuşı Bâyezîd çavuş zîde kadruhu tezkire vâsıl olıcak ma'lûm ola ki sen ki Bâyezîd çavuşsun bu cânibe gelüb ve Amid kullarının 'ulûfeleriçün iki üç kise akçe bile getüresin deyu tezkire ile âdem gönderilüb yirmi güne karîb olub gelmedin ve akçe dahî göndermedin imdî nefsi Mardinde olan cümle hurda mukâta'âta havâle ta'yîn olunub tezkire irsâl olundu vardıkda gerekdir ki 'umûmen hurda mukâta'âta havâle olunub kutuların mühürleyüb vicâhen mine'l-vücûh kimesneye bir akçe ve bir habbe virmeyüb rûz be-rûz hâsıl olan akçeyi 'âmilleri ma'rifetiyle zabt idüb ümenâya ve âherden bir ferde gerek hazîne tezkire ile ve gerek ğayrı tezkireler ile ve bi'l-cümle emînin dahî tezkireleriyle zinhâr kimesneye bir akçe virmeyüb inşâallahu

te'ālā biz varıncaya degin küllî akçe hâzır ve mevcûd eylesesin ve'l-hâsıl senden küllî akçe umulur ve er küli bâzûya getürüb vâfir ve müstevfî akçe tahsîl idüb hâzır eylesesin ve şöyle ki 'âmiller akçe istiyanlar ile muvâza'a idüb akçe virirlerse cidden makbûl değıldir kendülerinden tekrâr alınur ve mukâta'ata dahî ol makûle emînleri dahl itdürmeyüb mûmâ-ileyh Ahmed Efendi ma'rifetiyle zabt ve kabz ve rûz be-rûz hâsıl olan akçeyi müfredâtıyla defter idüb küllî akçe hâzır eylesesin ki vardığımızda 'avk olunmaya şöyle bilesin. Tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' ve'l-'ısrîn şehri Muharremi'l-harâm sene seb'a ve elf. Be-yurt-ı Gāvür..... El-fakîr Mehmed

B. 1358

Cenâb-ı fazîlet-mâb şerî'at-nisâb efendi hazretlerinin 'izz-i huzûrlarına dürer-i tahıyyât-ı sâfiyât-ı muhabbet-âyât ve ğurer-i teslîmât-ı vâfiyât-ı meveddet-ğâyât ithâf ve ihdâsından sonra inhâ-i muhibbâne budur ki hâliyâ 'isyân ve tuğyân üzere olan Millî Mîr Mehmed didikleri harâm-zâdenin fetevâ-yı şerîfe ve emr-i pâdişâhî mücibince bi-hasbi'ş-şer' ve'l-kânûn hakkında gelmek için üzerine varılıb cema'atin dağılıb ve kendüsi iki yerde muhkem mecrûh oldukdan sonra sarp dağa düşüb kararı firâra tebdîl eylemegin hâlen mîr-i 'aşiretligin âhere tevcîh olunmasın lâzım ve mühim olmağın işbu dârende-i mektûb ve dâd kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Nevruz Beg zîde kadruhuya tevcîh olunub vire geldikleri mâl-ı mîriyi edâ itmek şartı ile zabtı için tahvîl mektûbı virilmişdir eyle olsa mektûb ve dâd birle âdemlerinizden fahrü'l-akrân Mehmed Ağa zîde kadruhu vusûl buldukda me'mûldur ki bu bâbda onat vechile mukayyed olub vech-i meşrûh üzere mîr-i 'aşiretlik Mîr Mehmed üzerinden kalkub Nevruz Bege virildügin cümle vilâyet halkı bilmek için sük-ı sultânîde dellâllara nidâ itdüresin ki üç güne degin cümle 'aşiret gelüb Nevruz Bege buluşub kendüyi mîr-i 'aşiret bileler şöyle ki üç güne degin gelüb mürâca'at itmiyecek olurlar ise vebâlleri boyunlarına 'asî olmuş olurlar sonra her birisinin hakkında gelmek mukarrerdir âna mukayyed olub bu vechile nidâ idüb himmet eylesesin. Bâkî hemîşe der mesned-i şer'-i güzîn-i celîs ve mikned bād bi-rabbi'l-'ibâd. Tahrîren fi evâsıt-ı Safer sene seb'a ve elf. Muhibbü'l-mahlas Yûsuf kâ'im-i makâm-ı mîr-i mîrân hâlen. Ve kuyyidet fi târihi'l-mezbûr

B. 1359

Sûret-i hükm-i şerîf-i 'âlî-şân

Emîrû'l-ümerâi'l-kirâm kebîrû'l-küberâi'l-fihâm zû'l-kadr ve'l-ihtirâm sâhibû'l-
 'izz ve'l-ihtişâm el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-a'lâ Diyârbekir beglerbegisi
 Murâd dâme ikbâluhu 'umdetü'l-ashâb bi'l-iclâl câmi'-i vücûhi'l-emvâl 'âmirû'l-
 hazâ'in bi-ahseni'l-a'mâl el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-bârî hîzâne-i
 'âmiremin Diyârbekir cânibi defterdârî dâme 'uluvvuhu tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsil
 olıcak ma'lûm olâki nefsi Mardin ve nâhiyesinde vâki' defter-i hâkânîde kırk altı bin
 üç yüz akçe yazar Kara Seyyid nâm karye ve elli sekiz bin üç yüz akçe yazar Güllükend
 nâm karye ve seksen iki bin dokuz yüz on akçe yazar Deyr-i Hilye nâm karye ve yüz
 yetmiş bin akçe yazar Sâvur ve otuz altı bin sekiz yüz akçe yazar Salâh nâm karye ki
 cem'an dokuz yüz doksan bin dokuz yüz on akçe yazar hâslar mukaddemâ beglerbegi
 hâsları iken ifrâz olunub fahrû'l-muhadderât meliketü'l-melekât dâ'imetü'l-berekât
 sâhibetü'l-hayrât ve'l-hasenât el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyet-i hâlikî'l-ard ve's-semâvât
 vâlide sultan damet 'ismetuhâya hâs ta'yîn olunub min ba'd kendüler cânibinden virân
 âdemlere zabt itdürmek emr idüb buyurdum ki hükm-i şerîfim birle voyvodası dergâh-ı
 'âlî çavuşlarından Mehmed çavuş zîde kadruhu vardıkda bu bâbda sâdır olan fermân-ı
 hümâyûnum mücibince 'amel idüb dahî zikr olan hâsları müşârun-ileyhâ cânibinden
 ta'yîn olunan âdemlere zabt ve mahsûlını kabz ve ma'rifetiyle defter itdürüb hâric ez-
 defter bir mâdde koyub ve hâricden bir ferdi dahl itdürmiyesin şöyle bilesin 'alâmet-i
 şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâdî şehr-i Muharremi'l-harâm sene seb'a
 ve elf. Be-makâm-ı Kostantınıyye. Ve nukkilet fi 23 sene-i mezbûre.

B. 1360

Bâ'is-i tahrîr-i hurûf-ı tezkire budur ki karye-i İbrâhimiyye ahâlîlerinden kizîrden
 ve Delü Yûsuf ve 'Abdulğani Ğarîb ve Şim'on ve Kas Hamîs ve Serâbyon zikr olunan
 zimmîler zimmetinde sene sitte ve elfde vâki' olan buğday hâsılı Bâyezid Çavuşla keyl
 olub akçesi alınub defterdâr efendi (... ..) i'timâden ellerine tezkire virildi ki vakt-i
 (hâcetde ibrâz ide). Tahrîren fi şehr-i Saferi'l-muzaffer sene seb'a ve elf. El-fakir Yûsuf
 emîn-i Mardin.

B. 1361

Vech-i tahrîr-i hurûf (... ..) hınna Bağdaddan getüresin müşâreke (.....)
 'Abdulhay nâm zimmînin zimmetinde yirmi (.....) olub bi't-tamâm bu cânibe vâsil

ol(dukda yedine işbu tezkire virildi ki) vakt-i hâcetde musaddık-ı makâl oluna. Tahrîren fî 18 şehr-i Safer sene 999. Harrere el-fakîr Hüseyn el-kādî-i sâbık be Sâvur.

Şuhûdü'l-hâl Mevlânâ Mehmed Efendi nâ'ib-i Ağrâs Mahmûd bin Ahmed
Çelebi Köse Ramâzan bin Molla Mehmed.

B. 1362

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'in mevlânâ Mardin kadısı tezkire varıcak ma'lûm ola ki defterdârlığımızdan bu sene eyâlet-i Diyârbekirin muhâfaza hizmeti bu cânibe sifâriş olduğuna der-i devlet tarafından kerrâren ve merrâren bu cânibe evâmîr-i şerîfe geldüğü ma'lûmumuz olmuştur ve biz Diyârbekire geleli Mîr Mehmed hazîneye beş altı yük akçe mikdârı virmişdir ve zimmetinden kırk yük akçeden ziyâde mâl-ı pâdişâhi bâkî kalub defa'âtle kendüsine kâğıdlar gönderilüb kendü hâline mukayyed olub yirmi gün mikdârı Hazret-i Eyyûbi'n-nebîde oturdukda aslâ nâ-hemvâr bir hareketin görmedik ve işitmedik ve ma'lûmdır ki havâss-ı hümâyûn re'âyâsını nice istimâlet ile yerlü yerine getirüb şen ve âbâdân itmiş iken Milli tâ'ifesinden ba'zı cemâ'at Amid kurbünde iken müsellim ağa ba'zı eşkıyânın sözi ile bundan akdem üzerlerine gelüb basub küllî emvâl ve erzâkların ğâret ve hasâret itdiklerinden mâ'adâ hâliyâ Mîr Mehmed dahî üzerlerine vardukları istimâ' olundu elbette mâbeynde küllî fesâd olub ve bu sebeb ile fukarâ ve re'âyâ terk-i vatan idüb bu sene bir dâne tereke zirâ'at olunmamak mukarrerdır mûmâ-ileyh müsellim ağaya nasîhat ve tenbîh eylesesiz ki bu makûleler evzâ'dan ferâğat idüb fesâda mübâşeret itmiyeler ki sonra nedâmeti muhakkaktır cevâb virmesi müşkildir eger mezbûr Mehmedin da'vâcısı var ise huzûrınızda görölüb 'isyânı sicill olundıktan sonra âsitâneye vukû'ı üzere 'arz olunub emr-i şerîf vârid oluncaya bu makûle husûsa mübâşeret olmaduğı ma'lûmunuzdur dikkat idüb ve bu tezkireyi sicill-i mahfûza kayd eyleyüb def'ine cedd ve cehd eylesesiz şöyle bilesiz. Tahrîren fî'l-yevmi'l-hâmis şehr-i Saferi'l-muzaffer min şuhûr sene seb'a ve elf. Be-yurd-ı kasaba-i Ruha. El-fakîr Mehmed.

Ve bu tezkire mukaddem yazılmışdı varanlar size îsâl itmemekle hâlen tekrâr gönderildi sicill-i mahfûza mahalline kayd olunub âna göre 'amel oluna sahh.

B. 1363

Cenâb-ı fazîlet-mâb şerî'at-nisâb efendi hazretleri kâm-yâb zîdet fezâ'iluhu ilâ yevmi'l-va'd ve'l-hâb tahiyât-ı sâfiyât-ı muhabbet-âyât ve taraf-ı teslîmât-ı vâfiyât-ı meveddet-ğâyât ki mahz-ı muhabbet-i meveddetden sâdır ve mütebâdir olur ithâf ve ihdâ kılındıktan sonra inhâ olunan oldur ki hâlen irsâl olunan emr-i şerîf sûreti mûcibince elhamdulillahi te'âlâ Mardin ve tevâbi'i fukarâsına hazret-i bârîden 'inâyet olunub sâhibetü'l-hayrât ve'l-hasenât vâlide sultân hazretlerine hâs ta'yîn olunmuş imdî efendi hazretleri inşâ'allahu te'âlâ havâss-ı hümâyûn emînidir ki şimden sonra şen ve âbâdân olan ve merhûm Haydar Paşa kethüdâsı Mehmed voyvoda ki ne makûle makbûl âdemdir bilirlen geçen sene Türkmân-ı Haleb voyvodası idiler hâlen Mardin voyvodalığın kendülere virmişler bir kapucu ile âdemleri bize gelüb Âmid efendisi hazretlerine dahî müstakill emr-i şerîf olmağla Amide gönderdik imdî tenbîh ve nidâ itdiresiz min ba'd fukarâ zirâ'at ve hırâsete mukayyed olub sa'âdetlü pâdişâhın ve sultân hazretlerinin devâm-ı devletleri du'âsına meşğûl olub yerlü yerlerine geleler ve havâss-ı hümâyûnün üzerinden nazar-ı şerîfiniz eksik olmaya bu cânibe gönderilan mektûbda küllî ikdâm ve ihtimâm olunduğı i'lâm olunmuş me'mûl olan dahî budur ba'de'l-yevm dahî ziyâde olur ve'l-hâsıl bu mektûb cümle Mardin halkının 'ulemâ ve sulehâsına selâmlar olunub müjde için gönderilüb âna göre virân âdeme ri'âyet ideler min ba'd dahî tebdîl olunmaz subaşılar didikleri kâfirlerden halâs oldular elhamdulillâh ve minba'd subaşığı nidâ itdiresiz ol etrâfda durmayub gideler bâkî hemişe 'izz u fazîlet dâ'im-bâd bi-rabbi'l-'ibâd. El-fakîr Mehmed.

B. 1364

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı ğarrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî hükmi oldur ki hâric-i Mardinde vâki' medrese-i Kâsımiyye evkâfına mütevellî olan kimesne edâ-i hizmet itmediklerinden mâ'adâ mahsûlât-ı vakfî ekl ve bel' itmekle vakıf harâbe müşrif olub ref'leri lâzım olmağın işbu dârende-i fermân-ı hümâyûn Mevlânâ 'Abdulvehhâb zîde fazluhu sâlih ve mütedeyyin olub her vechile vakfa enfa' ve münâsib olmağın vakf-ı mezbûrdan yevmî yirmi akçe ile tevcih olunub berât-ı şerîf ricâsına kadısı Mehmed 'arz itmegün sadaka idüb bu berât-ı hümâyûnı virdim ve buyurdum ki varub mütevellî olub hizmet-i lâzımeyi mü'eddâ kıldıktan sonra yevmî yirmi akçeye mutasarrıf olub vâkıfın ruhu ve benim devâm-ı devletim için du'âya

müdâvemet göstere şöyle bilüb 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî ğurre-i şehri Muharremi'l-harâm sene seb'a ve elf. El-hicretü'n-nebeviyye 'aleyhi efdalü't-tahiyye. Be makâm-ı Kostantınyye.

B. 1365

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân umdetü'l-emâcid ve'l-a'yân dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından olub sâbıkan Türkmân-ı Haleb voyvodası olan Mehmed Çavuş zîde kadruhu tevkî'-i refî'-i hümâyün vâsıl olıcak ma'lûm ola ki kıdvetü'l-havâss ve'l-mukarrebîn 'umdetü'l-ashâbi'l-'izz ve't-temkîn dâru's-sa'âdetim ağası olan 'Osmân dâme 'uluvvuhu südde-i sa'âdetime mektûb gönderüb seyyidetü'l-muhadderât iklîletü'l-muhassenât tâcü'l-mestürât milketü'l-melekât sâfiyetü's-sâfât sâhibetü'l-hayrât ve'l-hasenât zâtü'l-'âlî ve's-sa'adâti'l-mahsûsat bi-sunûf-i 'avâtıfı'l-meliki'l-müste'ân vâlidem sultân dâmet 'ismetuhâya Diyârbekir ifrâzından ta'yîn olunan hâsların voyvodalığı sana tefvîz olduğın bildirüb ol bâbda emri şerîfim virilmek ricâsına i'lâm itmegın buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda onat vechile mukayyed olub Diyârbekir ifrâzından müşârun-ileyhâya ta'yîn olunan hâsları gereği gibi zabt ve rabt idüb vâki' olan mahsûlından kabz eyledüğın akçeyi muhâsebesin defteriyle vekîline teslîm idüb ikdâm ve ihtimâm eylesesın ve re'âyâ ve berâyânın gereği gibi sıyânet ve himâyet idüb âherden bir ferdi dahl ve ta'arruz itdirmeyesiz şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın. Tahrîren fî evâ'il-i şehri Muharremi'l-harâm sene seb'a ve elf. Mine'l-hicreti'n-nebeviyye 'aleyhi efdali't-tahiyye. Be-makâm-ı Kostantınyye el-mahrûse. Ve nukkilet fî 26 Safer.

B. 1366

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk 'ale'l-halk ecma'ın el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'ın mevlânâ Amid kadısı zîde fezâ'iluhu ve kıdvetü'l-erbâbi'l-ikbâl 'umdetü'l-ashâbi'l-iclâl câmi'-i vücûhi'l-emvâl 'âmirü'l-hezâ'in bi-ahseni'l-a'mâl el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-bârî hızâne-i 'âmîremın Diyârbekir cânibi defterdârı dâme 'uluvvuhu ve kıdvetü'l-kudâti'l-islâm zübdetü'l-vülâti'l-enâm mevlânâ Mardin kadısı zîde fazluhu tevkî'-i refî'-i hümâyün vâsıl olıcak ma'lûm ola ki milketü'l-melekât iklîletü'l-muhassenât sâhibetü'l-hayrât ve'l-hasenât tâcü'l-'âlî ve's-sa'adât el-muhtass bi-mezîd-i

'ināyeti'l-meliki'l-ard ve's-semavāt vālidem sultān dāmet 'ismetuhānın mahmiyye-i İstanbulda bināsına mübāşeret olunan cāmi'ü'ş-şerīfde binā emīni olan kıdvetü'l-emācid ve'l-a'yān Mehmed zīde mecduhu der-sa'ādetime 'arz-ı hāl gönderüb kaza-i Mardinde vāki' bundan akdem mīr-i mīrān hāslarından olub müşārun-ileyhāya hās ta'yīn olunan nefsi-i Mardin ve Kara Seyyid ve Güllikend ve Deyr-i Hilve ve Salāh ve Kulbasan ve sā'ir nām karyelerin a'şār-ı şer'iyye ve rüsüm-ı 'örfiyye ve cürm ve cināyet ve bād-ı hevā ve kışlak ve rüsüm-ı sā'irelerin emri-i şerīf mücibince müşārun-ileyhā tarafından irsāl olunan voyvodaya zabt ve tasarruf itdirilüb āherden bir ferdi dahl itdirmemek bābında emri-i şerīf ricāsına i'lām itmegin buyurdum ki hükm-i şerīfim birle dergāh-ı 'ālī çavuşlarından voyvodası Mehmed Çavuş zīde kadruhu vardıkda bu bābda sādır olan emrim mücibince 'amel eyleyüb dahī zikr olunan karyelerin bu bābda virilan hükm-i şerīf mücibince ta'yīn olunduğı tārīhden müşārun-ileyhāya 'ā'id ve rāci' olan a'şār-ı şer'iyye ve rüsüm-ı 'örfiyye ve cürm ve cināyet ve bād-ı hevā ve beytü'l-māl ve māl-ı ğā'ib ve māl-ı mefkūd ve yava ve kaçğun ve ğayrı 'āmmey-i tasarrufāt-ı şer'iyye ve kaffe-i teberru'āt-ı mer'iyyelere ve bi'l-cümle mefrüzü'l-kalem ve maktü'ü'l-kıdem müşārun-ileyhāya hās ta'yīn olunmuşdur vech-i meşrūh üzere merküm kulıma zabt ve tasarruf itdirüb emri-i şerīfime muhālif āherden bir ferdi dahl ve ta'arruz itdirmeyesin mütemerridi sekidüb eslemeyeni ismi ve iştihāri ile yazub kapuma 'arz ve ve i'lām eylesiz ānın gibilerin haklarında emrim ne vechile sādır olursa mücibi ile 'amel eylesiz şöyle bilesiz 'alāmet-i şerīfe i'timād kılasız. Tahrīren fi'l-yevmi's-sādis şehri-i Muharremi'l-harām sene seb'a ve elf. Ve nukkilet fi 26 Safer. Be-makām-ı Kostantınıyye el-mahrūse.

B. 1367

Mefāhirü'l-kabā'il ve'l-'aşā'ir 'umūmen Amid ve nevāhisinde ve Birecik ve Karakeçilü ve Tilbisme nāhiyelerinde sākin ve mütemekkin olan mīr-i 'aşiretler ve 'aşā'ir kethüdāları zīde kadruhu ba'de's-selām inhā ve i'lām olunan budur ki hāliyə 'isyān ve tuġyān üzere olan Milli Mīr Mehmed didikleri harām-zādenin def' ve ref'i için müsellim aġa bi'z-zāt kalkub ol cāniblere tevcīh ve 'azīmet idüb eyle olsa siz dahī bu bābda mukayyed olub müşārun-ileyh ile bile varub hizmetde bulunmanız mühimmāt-ı dīn u devletden olmaġın mektüb tahrīr olunub irsāl olunmuşdur vusūlünde te'hīr ve tevakkuf itmeyüb mevcūd olan 'aşiretiniz ve sā'ir ādemleriniz ile gelüb

müşârun-ileyhle mülâkât idüb dahî husûs-ı mezbûra bezl-i makdûr ve sa'y-i mevfür idüb bâb-ı ikdâm ve ihtimâmda dakîka fevt itdirmiyesiz ki bu bâbda sa'y ve ikdâm itmek cümlelizin zimmet-i himmetine farz ve vâcib olmuştır şöyle ma'lûmunuz olan bâkî ve'd-du'â. Tahrîren fî evâhir-i şehri-i Muharremi'l-harâm sene seb'a ve elf. Mine'l-fakîr Şeyh Mehmed el-kâdî.

Şöyle ki bu def'a mûmâ-ileyh ile varub mu'âvenet ve müzâheret itmeyecek olursanız ânın hakkında aslâ sözüünüz mesmû' olmaya sahh.

B. 1368

Emîrû'l-ümerâi'l-kirâm kebîrû'l-küberâi'l-fihâm zû'l-kadr ve'l-ihtirâm sâhibü'l-'izz ve'l-ihtîşâm el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-a'lâ Diyârbekir beglerbegisi Murâd dâme ikbâluhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham serdârım olan vezîr Ca'fer Pâşâ edâmallâhu te'âlâ iclâluhunun kethüdâsı olub dergâh-ı mu'allâm müteferrikalarından olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Hemdem kethüdâ zîde mecduhu südde-i sa'âdetime mühürlü defter gönderüb Amid sancağında Mardin nâhiyesinde Kabâla nâm karye ve ğayrıdan on üç bin akçe tımâra mutasarrıf olan Mehmed için müşârun-ileyh Ca'fer Pâşâ edâmallâhu te'âlâ iclâluhunun âdemlerinden olmağın vâki' olan sefer-i hümâyûnuma dahî mûmâ-ileyh ile ma'an işbu sancak sipâhîleri ile mecûd bulunmadı deyu tımârına dahl olunmak bâbında emr-i şerîfim virilmesin ricâ itmegin buyurdum ki mezkûr vâki' olan sefer-i hümâyûnuma müşârun-ileyh serdârım Ca'fer Pâşâ edâmallâhu te'âlâ iclâluhu ile ma'an eşüb sâ'ir sancâğı sipâhîleri ile mevcûd bulunmadı deyu tımârına hâricden kimesneyi dahl itdirmeyesin ve deftere dahî ol vechile kayd ve esâret itdiresin tımârı sehven olvechile âhere virilmek ihtimâli olmaya şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî evâhir-i şehri-i Zî'l-hiceti's-şerîfe sene erba'a ve elf. Mine'l-hicretü'n-nebeviyye. Be-yurt-ı Belğrad.

B. 1369

Cenâb-ı fazîlet-mâb efendi hazretleri kâm-yâb zîdet fezâ'iluhu ilâ yevmi'l-hâb tahiyât-ı sâfiyât-ı 'izzet-nümûn ve teslîmât-ı vâfiyât-ı devlet-füzûn mahz-ı muhabbetden sâdır ve mütebâdir olub kavâfil-vidâd ve revâhil-ittihâd birle ithâf olundıktan sonra inhâ ve i'lâm olunan oldur ki Mardin nâhiyesinde Kabâla nâm karye

ve ğayrıdan on üç bin akçe timāra mutasarraf olan kadīm emekdār defterlu kullarımızdan Mehmed Ağa bende-i güzīn sefer-i hümāyūna gitmedi deyu timārına āherden kimesneler dahl ve ta'arruz iderler imiş mezkūr Mehmed ve 'Abdul'azīz emr-i pādişāhī ile bizim üzerimize me'mūr olub bir vechile timārlarına āherden kimesneler dahl ve ta'arruz itdirmemege sa'y cümleliz mebzūl oluna bākī hemīşe 'izz u devlet müstedām birle. El-fakīr Ca'fer.

B. 1370

Cenāb-ı fazīlet-māb şerī'at-nisāb efendi hazretleri kām-yāb zīde fezā'iluhu ilā yevmi'l-hāb dūrer-i da'vāt-ı lāyika ve ğurer-i teslīmāt-ı fā'ika ithāfindan sonra inhā-i muhibbāne budur ki bundan akdem Mardin zabtı için müsellim ağa cānibinden mektūb lāzımdır deyu işāret olunduğına binā'en müsellim ağa cānibinden mektūb alınub irsāl olunmuşdur vusūl buldukda emr-i şerīf-i cihān-mutā' üzere 'amel olunub zabtı için gelen kapucı 'Osman Bege zabt itdirilüb nev'-i āher olmaya bu husūs umūr-ı mühimmedendir müsāmaha götürmez her ne fermān olundıysa cidden hilāfına rızā göstermemek lāzımdır. Hemīşe der seccāde-i şerī'at ve cādde-i tarīkat müstedām-bād. Ve nukkilet fi 11 Rebī'i'l-evvel. Mine'l-mahlası'd-dā'ı Şeyh Mehmed el-kādī be-Amid.

B. 1371

Cenāb-ı fazīlet-māb şerī'at-nisāb efendi hazretlerinin 'izz-i huzūrlarına der tahiyyāt-ı sāfiyyāt-ı muhabbet-āyāt ve ğurer-i teslīmāt-ı vāfiyyāt-ı meveddet-ğāyāt ithāfindan sonra inhā-i muhibbāne budur ki hāliyā Mardin nāhiyesi husūsı için sa'ādetlü vālide sultān dāmet 'ismetuhā hazretlerine hās ta'yīn buyrulduğuna müte'allik vārid olan ve emr-i celīli'l-kadr-i pādişāhī mūcibince 'amel olunub ol cānibde olan subaşımızın bu cānibe gelüb gitmesi için mektūb ve dād tahrīr olunub irsāl olunmuşdur vusūlünde me'mūldur ki emr-i 'ālī mūcibince vilāyeti kendülere zabt itdürüb subaşıya cevāb viresin ki bu cānibe gelüb gideler ki emr sa'ādetlü pādişāhındır kimesnenin muhālefete cidden mecāli yokdur şöyle ma'lūm ola. Bākī hemīşe der mesned-i şerī'at ve der cādde-i tarīkat mütehayyiz ve mekīn-bād bi-rabbi'l-'ibād. Tahrīren fi evā'il-i şehri Rebī'i'l-evvel sene seb'a ve elf. Muhibbü'l-mahlas Yūsuf kā'im-i makām-ı mīr-i mīrān hālen mim.

B. 1372

'İzzetli efendi hazretlerinin huzûrlarına tahıyyât-ı sâfiyyât-ı lâıykâ ithâf olunub müheyyânız inhâ olunan oldur ki Mardin husûsunda mukaddemen ve hâlen varaka olan ol emr-i şerîfe mîr-i mîrân âdemlerin cânibinden inkıyâd olunmayub ve zabt ve ziyâde nice yüz sekbân ve eşkiyasıyla mukâtele kasdın idüb mîr-i mîrânın Mardinden ve Nısbîn ve nevâhîsinden 'alâkası olmamak üzere defter-i cedîd-i sultânîye kayd idesin deyu bize hitâben vârid olan emr-i şerîf sene sitte ve elf recebû'l-mürecceb evâ'il-i târîhinde Diyârbekirde sicill-i mahfûza dahî mukayyedir ve hazret-i sultân dâmet 'ismetuhâya fermân olunan ol emr-i şerîf dahî bunda gelelden bir ay oldu girü kapucıyı dahl itdirmedikleri ma'lûmunuzdur hâlen sene seb'a ve elf rebî'ü'l-evveli evâ'ilinden müsellim olan cenâbınız anda olan 'usâtdan subâşına min ba'd dahl itmeyüb vilâyete teslîm idesiz deyu mektûb yazduğı kapucı 'Osmân Beg virdüğü târîhden sicill-i mahfûza kayd idüb ve vukû'ı üzere der sa'âdete 'arz yazub mahfice mu'accelen bu cânibe irsâl itmege lutf idesin tedârîki görülmeyince nizâm ve intizâm ref' olur ve mahsûla dahî dahl itdirmez imiş tevzî'i sene hamse ve elf zî'l-ka'desi ğurresinden buyurılıb min ba'd ol târîhden güzeşte mahsûlünden Bekir Begden ifrâz olan mahallerde dahli kalmaduğına kât kât evâmir-i şerîfe buyuruldu eyle defterdâr olmuşdır re'âyaya te'kîd olsun bir habbe mahsûldan anlara virmiyeler deyu te'kîd idesiz ki muhibbiniz dahî hemân ol cânibe varmak üzere ... emr-i şerîf mücibince lâzım olan yerine koyula bi't-tevfikillâh ve bu defter ki hâlen virildi mîr-i mîrânın makbûzı mücibincedir min ba'd vardıkda sıhhat üzere yazılıb defter virilür hâlen bunu sicill-i mahfûza kayd idüb min ba'd dahî yazılı ma'lûm ola müstedâm. Sahn sahh. Muhibbü'l-mahlas Ahmed.

B. 1373

Akdâ kudâti'l-müslimîn evlâ vülâti'l muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Mardin kadısı tezkire varıcak ma'lûm ola ki hâlen der-i devletden evâmir-i şerîfe ile dergâh-ı 'âlî kapucuları için gelüb Diyârbekir hazînesinden ber vech-i müsâra'at yüz altı yük akçe irsâliye gönderesin deyu fermân olunub küllî tenbîh ve te'kîd olunmuşdur her vechile tedârîk ve irsâli ehemmi-mühimmâtdandır eyle olsa Mardinin nakdiyye mukâta'alarını Mardinin ve Nısbîn'in bu senede olan tereke ve çeltüğinden ve sâ'ir ihyâsından her tasrîfle ve bir sene (....) on bin ğuruşu dâhil-i hazîne olunmasın ehemmi-umûrdan (.....) tezkire ile

fahrü'l-akrân dergâh-ı 'âlî çavuşlarından Süleymân çavuş zîde kadruhu irsâl olundu vardıkda gerekdir ki bu husûsa mukayyed olub hâliyâ ol cānibe (..... ..) Mevlānā Ahmed Efendi ile yek-dil ve yek-cihet olub mukayyed üzere nakdiyye mukāta'aların (.....) rûz be-rûz vāki' olan akçeyi zabt ve kabz itdirüb emīnlere ve ādemlerine akçesin zāyi' ve ekl ve bel' (..... ..) on bin ğuruş nakdiyyeden ve tereke ve çeltükden ve (... ..) tarīkle hāsıl olunub (..... ..) on beşinci günine degin bi't-tamām dāhil-i hazīne olmadın ol cānibde mühürlü hazīne tezkireleriyle (..... ..) ve bir habbe virdirmeyüb bu sebeb ile irsāliyenin 'avk ve te'hīrinden hazer idüb ve er kulı bāzūya gelür zikr olan on bin ğuruş vech-i meşrūh üzere tahsīl ve tārīh-i mezbūra degin dāhil-i hazīne itmege sa'y ve ikdām eylesin ki irsāliye tekml olunub der-i devlete irsāl oluna ve'l-hāsıl mezkūr on bin ğuruş dahī bit-tamām tahsīl ve dāhil-i hazīne olmasın ikdām ve ihtimāmınıza mevkūfdur geregi gibi mukayyed olub bāb-ı dikkatde dakīka fevt itmiyesin şöyle bilesin. Tahrīren fī'l-yevmi's-sādis şehr-i Rebī'i'l-evvel sene seb'a ve elf. Ve nukkilet fī 12 şehr-i Rebī'i'l-evvel sene seb'a ve elf. Be-makām-ı Kostantınıyye el-mahrūse.

B. 1377

Vech-i tezkire budur ki Mardin'e tābi' mukāta'āt-ı hāssadan şire-hāne ve sene sitte ve elfde vāki' olan resm-i 'ineb mukāta'ası birbirinin ilhākıyla kırk bin akçeye dergāh-ı 'âlî yeniçerilerinden Mehmed Beşeye ber vech-i maktū' virilmiş iken hālen Vandan ihrāc olan Tebrīz kulları bu hakīrin üzerine hazīne tezkireleriyle mevācibleri sālyāne olunmağın meblāğ-ı merkūm olan kırk bin akçeyi mūrī ile Mehmed Beşeden bī-kusūr vech-i peşīn alınub mezbūrdan kullara virildi ki zikr olunan resm-i 'inebin bir harmanı ve şire-hāne mukāta'asının tārīh-i tezkireden bir sene-i kāmile varıncaya dek bu cānibe virdüğü kırk bin akçenin mukābelesinde zabt idüb sene āhirinde mukāta'āt-ı mezbūrı bize teslīm eyleye işbu māh-ı şa'bāni'l-mu'azzamın evāsıtından bir seneye dek zabt itmege bu tezkire virildi ki vakt-i hācette temessük idine. Tahrīren fī evāsıt-ı şehr-i Şa'bān sene sitte ve elf. El-fakir Yūsuf emīn-i Mardin

B. 1380

Cenāb-ı fazīlet-māb şerī'at-nisāb efendi hazretlerinin 'izz-i huzūrlarına der tahıyyāt-ı sāfiyyāt-ı muhabbet-āyāt ve ğurer-i teslīmāt-ı vāfiyyāt-ı meveddet-ğāyāt

ithāfindan sonra inhā-i muhibbāne budur ki kazānuza tābi' Korukdepe nām karye ve ğayrıdan altı bin akçe tımāra mutasarrıf olan 'Abbās mukaddemen vāki' olan Egri seferine gelmeyüb tımārı mahlül olmağın işbu dārende-i varaka ve dād Pīriye tevcih olunub berāt itdürüb daha önce sāhib-i sa'ādetimiz hazretleri tarafından tahvīl mektūbı almağla hālen mūcibince zabtı için bu cānibden dahī varakaya ve dāda rağib olduğı ecilden virilüb irsāl olundu lede'l-vusūl me'mūldur ki zikr olunan tımārı sefer-i mesfūra varmayan 'Abbās tahvīlinden elinde olan sāhib-i sa'ādetin tahvīl mektūbı mūcibince kemā-kān merkūm Pīriye zabt ve tasarruf itdirüb hāricden bir ferdi dahl ve ta'arruz itdirmemege ve tahvīl ve tārihine düşen hukūk ve rusūmundan nesnesi alınmış ise ba'de's-sübūt hükm idüb bī-kusūr girü alıvirmege himmet eylesin bākī hemişe der mesned-i şerī'at müstedām-bād bi-rabbi'l-'ibād. Muhibbü'l-mahlas Yūsuf kā'im-i makām-ı mīr-i mīrān hālen.

B. 1381

Cenāb-ı fazīlet-māb şerī'at-nisāb efendi hazretlerinin 'izz-i huzūr-ı şerīflerine der tahıyyāt-ı sāfiyyāt-ı muhabbet-āyāt ve ğurer-i teslīmāt-ı vāfiyyāt-ı meveddet-ğāyāt ithāfindan sonra inhā-i muhibbāne budur ki kazānuza tābi' Harīsā nām karye ve ğayrıdan iki bin akçe tımār Egri seferine me'mūr iken gelmeyen Piyāle tahvīlinden mahlül olmağın işbu dārende-i varaka ve dād 'Araba sene hamse ve elf rebī'ü'l-evvelinin ğurresinden tevcih olunub berāt itdürüb elinde sāhib-i sa'ādetimiz hazretleri tarafından tahvīl mektūbı olmağla hālen mūcibince bu cānibden dahī zabtı mektūb ve dāda rağib olduğı ecilden tahrīr olunub irsāl olundu lede'l-vusūl me'mūldur ki tımār-ı mezbūrı berātı ve tahvīl-nāmesi mūcibince kemā-kān merkūm 'Araba zabt ve tasarruf itdirüb hāricden bir ferdi dahl ve ta'arruz itdirmemege ve tahvīl ve tārihine düşen hukūk ve rusūmundan kimesne nesnesin almış ise ba'de's-sübūt hükm idüb bī-kusūr girü alıvirmege himmet eylesin bākī hemişe der mesned-i şerī'at müstedām-bād bi-rabbi'l-'ibād. Tahrīren fı evā'il-i şehr-i Rebī'i'l-evvel sene seb'a ve elf. Muhibbü'l-mahlas Yūsuf kā'im-i makām-ı mīr-i mīrān hālen.

B. 1382

Nişān-ı şerīf-i 'ālī-şān-ı sultānī ve tuğrā-yı ğarrā-yı kītī-sitān-ı hākānī nüfize bi'l-'avni'r-rabbānī hükmi oldur ki Mehmed oğlı rāfi'-i tevkī'-i refī'-i hākānī Feyyāz südde-

i sa'âdetime gelüb Amid sancağında Mardin nâhiyesinde Kasr-ı Rebî' nâm karye ve ğayrıdan işbu elli bin akçe tımâr ile ebâ 'an-cedd berât-ı şerîfimle Meşķī cemâ'ati mîr-i 'aşîreti olub vâki' olan seferleri yazılıb her sene mîrîye 'â'id olan maktû'ını teslim idüb hizmetinde kusûrı ve 'azlın ıcab ider husûs yoğ iken Sabur nâm kimesne ra'iiyyet oğlı ra'iiyyet iken bir tarîk ile mîr-i 'aşîretligin alub mâl-ı mîrî tahsiline ve mîr-i 'aşîretlik hizmetine kâdir olmayub mîr-i 'aşîretlik hizmetine bu her vechile kâdir ve mîrîye enfâ' olduğu 'arz olunmağla girü mîr-i 'aşîretlik buna mukarrer kılınub mâliye tarafından nişân-ı hümâyün virilüb berâtı ve elinde olan nişân-ı hümâyün mücibince kendüye zabt ve tasarruf itdürülmesin ricâ itmegin berât ve nişân-ı hümâyün mücibince zikr olunan mîr-i 'aşîretlik kemâ-kân buna zabt ve tasarruf itdürüb üslûb-ı sâbık üzere her sene mîrî için maktû'ını teslim itdükce mîr-i 'aşîretligine mezbûr Saburı bir vechile dahl ve ta'arruz itdirmeyesin deyu seb'a ve elf muharreminin evâhirinde emr-i şerîfim virülüb zikr olunan tımâr ile mîr-i 'aşîretlik mezkûr Feyyâza mukarrer kılınub tevcîh olunub sūdde-i sa'âdetimden virdüm ki zikr olunur ve buyurdum ki ba'de'l-yevm taht-ı yedinde olub tasarruf kılub şöyle ki vezâ'if-i hüdemât-ı mebrûre meşķüre-i 'asâkir-i mansûredir defter-i hâkânî budur sâl be sâl hıazâne-i 'âmîre edâ itmek üzere ve mîr-i 'aşîretlige mûta'allık umûrda mürâca'at ideler ol bâbda hiç ahad mâni' olmaya şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Fî 28 Muharremü'l-harâm sene seb'a ve elf. Be-makâm-ı Kostantınıyye.

B. 1383

Nefs-i Mardin

Mahalle-i Bâb-ı Cedîd

Burhân bin Hasan Celâl birâder 'Abdulkerim 'Abdulhâlık

Mezkûrlar kadızâdeler olmağın ellerinde olan hükm-i şerîf mücibince 'avâız ve baş akçesi takdîr olunmamışdır süret-i defter-i cedîd-i hâkânîdir ki nakl olundı Tahrîren Fî 18 Rebî'ü'l-âhir sene 974. El-fakîr Ahmed.

B. 1384

Sebeb-i tahrîr-i tevkî'-i refî'-i hümâyün oldur ki Diyârbekir defterdârı 'arz gönderüb Mardin nâhiyesinde Meşķī cemâ'atinden olub her sâl elli bin akçeyi hazîne-i Diyârbekire teslim eylemek üzere mîr-i 'aşîret olan Feyyâzın mîrîye küllî deyni

olduğundan mā'adā her meblāğ-ı mezbūrı tahsīl ve dāhil-i hazīne idüb ve bin beş tārīhinde emr-i şerīf ile tahsīl-i māla ta'yīn olunmuş iken mīr-i 'aşiretlik Salur nām kimesneye virilüb lākin mezbūr Salur bir vechile tahsīl-i māla kādir olmayub ra'iyet oğlı ra'iyet iken ve hizmet-i mezbūre mezkūr Salur nām kimesneye virüldüğü takdīrce sābıkān mīr-i 'aşiret olan mezbūr Feyyāzın zimmetinde māl-ı mīrī zāyi' olub ve maktū'ı dāhil-i hazīne olmamak lāzım gelür deyu mezkūr Feyyāza mīr-i 'aşiretlik mukarrer olmak bābında 'ināyet ricāsına i'lām eyledükleri 'arz olundıkda mīrīye her vechile nef'i olmağın üslūb-ı sābık üzere mīr-i 'aşiret olmak emr idüb bu berāt-ı hümāyūnı virdim ve buyurdum ki zikr olunan mīr-i 'aşiretlik mezbūr Feyyāza kemā-kān zabt ve tasarruf itdürüb olıgelen 'ādet ve kānūn üzere hizmet-i lāzimesini edā eyleye mādāmeki hizmetinde mecd ve sa'y olub kusūrı olmaya mukaddemen mezbūr hizmeti mukābelesinde ne vechile olıgelmiş ise yine ol vechile olub mezbūra kimesne māni' ve müzāhim ve dāfi' ve rāfi' olmaya şöyle bileler 'alāmet-i şerīfe i'timād kılalar. Tahriren fi'l-yevmi't-tāsi' ve'l-ıṣrīn şehir-i Zī'l-hicce sene seb'a ve elf. Be-makām-ı Kostantınıyye.

B. 1385

Akdā kudāti'l-müslimīn evlā vülāti'l muvahhidīn ma'denü'l-fazl ve'l-yakīn el-muhtass bi-mezīd-i 'ināyeti'l-meliki'l-mu'tn mevlānā Mardin kadısı zīde fezā'iluhu ve mefharü'l-mustahfizīn kal'ā-i Mardin dizdārı ve 'azabları ağası ve ol cānibe havāle olan Süleymān Ağa zīde kadruhum tezkire varıcak ma'lūm ola ki Mardin hāslarının mültezimi Köse Mehmedin oğlı Yūsuf ve mezbūrun oğulları ve mübāşirleri ve 'umūmen hurda mukāta'ātın ayak 'āmilleri ve kutılarda olan akçeleri ve ol cānibde akçe taleb iden mevācibciler bi'l-cümle bu cānibe gelmeleri mühimmāt-ı umūrdan olmağın tezkire ile ādemlerinizden fahrü'l-akrān yazıcı Ahmed irsāl olundu vardukda gerekdir ki sen ki 'azablar ağası ve havāle Süleymān Ağasının bir an tevakkuf itmeyüb tezkire varduğı sātde mezkūr Yūsuf emīni ve oğullarını ve mübāşirlerini mukayyed ve hurda mukāta'ātı zabt iden ayak 'āmillerin ve emīnin ādemlerini ve kutılarda cüz'ı ve küllī hāzır ve mevcūd olan akçelerini ve ol cānibde akçe taleb iden mevācibcileri 'umūmen alub bu cānibe gelesiz ve sen ki dizdārın kifāyet mikdārı hisār eri koşub bile gönderesin bunlardan birisi yollarda ğaybet itmesinden hazer idesin ve mezkūr emīnin ve tevābi'inin bir nesnesi zāyi' olacak olursa senden tazmīn itdirilmek mukarrerdir āna

göre hıfz ve hurâset eyleyesiz siz ki kadısız ayak ‘âmillerinin bu cānibde hesābları görilüb girü ol cānibe gidinceye degin her mukāta’aya hisār ve ‘azabdan ve cānibinizden bir mu’temedün ‘aleyh ādem ta’yīn idüb her gün ne mikdār hāsıl olursa gün be-gün mahkemede alub kabz eyleyesiz ve rüz be-rüz alınan akçe müfredātıyla defter eyleyesiz bir akçe zāyi’ olmasından ihtiyāt eyleyesiz şöyle bilesiz. Tahrīren fi’l-yevmi’s-sādis şehri-i Rebī’i’l-āhir min şuhūr sene seb’a ve elf. Be-medīne-i Amid. El-fakīr Mehmed.

B. 1386

Ve sen ki Süleymān Ağasın mümkünü’l-husül olan akçeyi tezkire varduğı sā’at bi’l-cā vech-kān tahsīl idüb tekmīl-i irsāliye için alub gelesiz ammā bu bahāne ile eglenmiyesiz hemān tezkire vāsıl olduğı sā’at alub gelesiz tevakkuf itmiyesiz ve sen ki husūs-ı mezbūr için mukaddemen irsāl olunan sipāhī ‘Ali Begsin muhālefet itmeyüb bu tezkireyi mücibince cümleliz alub mu’accelen bu cānibe gelesiz zinhār eglenmeyüb bir dürlü dahī itmeysiz hemen tezkire vāsıl olduğı sā’at bir ferdi muhālefet itdürmeyüb cümlesin alub gelesiz. El-fakīr Mehmed.

B. 1387

Bā’is-i tezkire budur ki kazā-i Mardinde vāki’ Meşkī mukāta’asının maktū’ı akçesinden mīr-i ‘aşreti Sālih tahvīlinden sene sitte ve elf tārīhine lāzım gelen akçeden hazīne-i ‘āmiriye teslim olunmak için on bin akçe beş bin akçe ider kabz olunub tezkire virildi. Tahrīren fi şehri-i Muharremi’l-harām sene seb’a ve elf. El-fakīr Bāyezid Çavuş bakāyā.

B. 1389

Cenāb-ı fazīlet-māb şerī’at-nisāb efendi hazretlerinin ‘izz-i huzūrlarına der tahiyyāt-ı sāfiyyāt-ı muhabbet-āyāt ve ğurer-i teslimāt-ı vāfiyyāt-ı meveddet-ġāyāt ithāfindan sonra inhā-i muhibbāne budur ki taht-ı kazānuzda vāki’ Sarī’a’l-Hamra nām karye ve ġayrıdan iki bin akçe tımāra mutasarrıf olan Pīrī Egri seferine me’mūr iken gelmeyüb tımārı mahlül olmağın işbu dārende-i mektüb ve dād Mehmede sene hamse ve elf rebī’ü’l-evvelinin üçüncü gününde tevcīh olunub berāt itdirmişken A’rāb nām kimesne tımār-ı mezbūr için bana dahī virilmişdir deyu mu’ahher tārīhli bir tahvīl

mektübü irsâl itmekle dahl ve nizâ'dan hâli olmadığın bildürüb berât ve temessükâtı ibrâz itmegün mücibince zabt ve tasarruf için mektüb ve dâd virildi lede'l-vusûl me'müldür ki tımâr-ı mezbûrî târîh-i merkûmdan berâtı mücibince kemâ-kân merkûm Mehmede zabt ve tasarruf itdürmesi hâricinde bir ferdi dahl ve ta'arruz itdürmeyesin ve eger dahl olunub tahvîl târîhine düşen hukûk ve rusûmundan nesnesi alınmış ise ba'de's-sübût hükm idüb bî-kusûr girü alıvirmege ve eger hisseyi kanâ'at itmeyüb tekrâr nizâ' iderse temessükleriyle koşub bu cānibe göndermege himmet eylesesin nāme-i mühimme der mesned-i şerî'at müstedām-bād bi-rabbi'l-'ibād. Tahrîren fi evāsıt-ı şehr-i Rebî'i'l-âhir sene seb'a ve elf. Muhibbü'l-mahlas Yûsuf kâ'im-i makām-ı mîr-i mîrân hâlen mim. Ve nukkilet fi 17 şehr-i Rebî'i'l-âhir sene-i mezbûre.

B. 1390

Nişân-ı şerîf-i 'ālî-şân-ı sultānî ve tuğrâ-yı ğarrâ-yı ikbâl-nümâ-yı cihân-sitān-ı hākānî nüfize bi'l-'avni'r-rabbānî hükmi oldur ki çün 'avâtıfı vāfire-i şāhāne ve 'avārıf-ı mütekāsire-i pâdişāhānem mahall-i 'ināyet olanlar bābında mebzûl ve mesrûfdür binā'en 'alā zālik kazā-i Diyārbekir muhızırbaşısı iken vefāt iden Malkoç tahvîlinden kazā-i Mardinden dört bin ve Ergāniden beş bin ve Hasankeyfden dört bin ve Çermikden iki bin ve Hazrodan üç bin ve Siverekden iki bin ki cem'an yirmi bin akçe ihzāriyeye dergāh-ı mu'allām bevvāblarından rāfi'-i tevkî'-i refî'-i hümāyün Koç Ahmed tālib olub berât-ı şerîf ricāsına pāye-i serî-ir rif'at-ı musırrıma 'arz olundıkda sadaka idüb bu berât-ı sa'âdet-âyâtı virdim ve buyurdum ki varub zikr olunan kazāda muhızırbaşısı olub hizmet-i lâzimesi ma'rifet-i kadı ile mer'î ve mü'eddā kıldıkdan sonra sâbıkan muhızırbaşısı olanlar ne vechile mutasarrıf olmuşlar ise bu dahî ol vechile mutasarrıf olub benim devām-ı devletimiçün du'aya müdāvemmet göstere ve buna 'ā'id olan rüsûma beglerbegi ve sancakbegi ve kadılar ve nā'ibler ve ümenā ve 'ummāl hiç ahad māni' ve dāfi' ve müzāhim olmayub dahl ve ta'arruz kılmayalar şöyle bileler 'alāmet-i şerîfe i'timād kılalar. Tahrîren fi'l-yevmi's-sānî ve'l-'ısrîn şehr-i Şevvāli'l-mükerrrem min şuhūr sene sitte ve elf. Minel hicreti'n-nebevıyyete 'aleyhi efdalü't-tahiyye. Ve nukkilet fi 27 Rebî'ü'l-âhir. Be-makām-ı Kostantınıyye.

B. 1391

Akdā kudāti'l-müslimîn evlā vülāti'l muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn el-muhtass bi-mezîd-i 'ināyeti'l-meliki'l-mu'tîn mevlānā Mardin kadısı zîde fezā'iluhu tezkire varıcak ma'lûm ola ki bundan akdem Mardin kazâsında hâss-ı cedîde tâbi' 'Arbân nām karye kıstından sene dokuz yüz doksan dokuz vâcibinde erbâb-ı tımârdan 'İsa nām kimesne zimmetinden defterdâr-ı sâbık Mehmed Efendi zimmetinde kal'a-i Erciş 'azablarının sene erba'a ve elfde müstehakk oldukları mevâcibler için 'ulûfeyi kılıç ma'rifetiyle yirmi sekiz bin doksan üç akçe ki yirmi bir bin altmış dokuz 'osmânî ider tahvîl ve sâlyâne olunub müşârun-ileyhin mührüyle sene hamse ve elf ramazânının on dördüncü günü târîhiyle müverrah mühürlü hazîne tezkiresi virilüb mukâta'a-i mezbûre dahî mukaddemen ibtidâ-i târîhden Mehmed nām kimesneye virilmekle mezkûr 'ulûfeci varub taleb itdikde mücerred virmemek için ben taksît itdirmişim deyu edâsında muhâlefet idüb vermedüğünü mezbûr 'ulûfeci bu cānibe gelüb i'lām eyledi imdî meblâğ-ı merkûm taksîtden mukaddem tahvîl olunub ve taksît sonra olmağla meblâğ-ı mezkûrun her vechile edâsı lâzım gelmegin tezkire virildi vardıkda gerekdir ki bu husûsa mukayyed olub göresin fi'l-vâki' mezkûr Mehmed meblâğ-ı mezbûrî virmeyüb 'inād itdüğü sâhîh ise bu def'a bî-kusûr velâ- kûsûr tahsîl itdürüb mezbûr 'ulûfeciye teslim itdiresiz ve mühürlü hazîne tezkiresini akçeyi edâ idenlere hıfz itdiresin ki hîn-i muhâsebede deyninden mahsûb oluna şöyle bilesiz. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi'-i 'aşere şehr-i Recebül-mürecceb min şuhûr sene seb'a ve elf. Be-medîne-i Amid. El-fakîr.

B. 1393

Akdā kudāti'l-müslimîn evlā vülāti'l muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk 'ale'l-halk ecma'în vâris-i 'ulûmi'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i 'ināyeti'l-meliki'l-mu'tîn mevlānā Mardin kadısı zîde fezā'iluhu ve kıdvetü'l-kudāti'l-islâm zübdetü'l-vülāti'l-enām mevlānā Mardin kadısı zîde fazluhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki mukaddemen Diyârbekir beglerbegisi hâsırlarından olub hâlen seyyidetü'l-muhadderât iklîletü'l-muhassenât milketü'l-melekât tâcü'l-mestürât bânî-i mebâniyi'l-müberrât kuddisetü'z-zât sâfiyetü's-sâfât zâtü'l-'ulâ ve's-sa'adât sâhibetü'l-hayrât ve'l-hasenât hadicetü'd-devrân 'â'îşetü'z-zamân el-mahfûfe bi-sunûf-i 'avâtıfullahi'l-meliki'l-mennân vâlidem sultân dâmet 'ismetuhâ ve zîdet 'iffetuhâya başmaklık hâs ta'yîn olunan nefsi Mardin ve âna tâbi' karyelerin a'şâr-ı şer'iyye ve rûsûm-ı 'örfiyye ve bi'l-cümle kâfiye-i mahsûlâtı müşârun-ileyhâya

‘ā'id ve rāci' olub eyle olsa müşārun-ileyhāya ta'yīn olunduğı günden mahsūlātına ve ğayr-ı rūsūmuna beglerbegi ve kā'im-i mākāmı ve āherden ba'zı kimesneler dahl idüb ebvāb-ı mahsūlāt ve rūsūmuna tecāvüz itmişler ise müşārun-ileyhā cānibinden ta'yīn olunan voyvodasına alıvirilmek bābında emr-i şerīf ricāsına i'lām olunmağın buyurdum ki hükm-i şerīfimle dergāh-ı mu'allām silāhdārlarından kıdvetü'l-emāsıl ve'l-akrān Ahmed nām kulum vardıkda bu bābda sādır olan emrim mūcibince 'amel eyleyüb dahī havāss-ı mezbūreyi muharrir tahrīr eyledüğü tārīhden müşārun-ileyhāya 'ā'id ve rāci' olunmuş mahsūlından nesne kabz olunmuş ise şer'le mūteveccih olanlar hükm idüb bī-kusūr voyvodaya alıvirüb kimesne zimmetinde bir akçe ve bir habbe bākī kodırmayasın husūs-ı mezbūr umūr-ı lāzımedendir ihmāl ve müsāheleden veyā himāyet ve sıyānet olunmağla müşārun-ileyhānın mahsūlına ve rūsūmuna zarar mūterettib olmakdan be-ğāyet hazer eyleyesin şöyle ki vech-i meşrūh üzere olan emrimi yerine getürmeyüb hilāfi zuhūr eyleye mes'ül olmanız muhakkak bilesiz āna göre tedārik ve basīret üzere olub bāb-ı dikkātde dakīka fevt itmeyesin ve levāzımü'l-'arz olan husūsı yazub kapuma 'arz eyleyesin şöyle bilesin 'alāmet-i şerīfe i'timād kılasın. Tahrīren fi'l-yevmi'r-rābi'-i 'aşere şehr-i Rebī'i'l-evvel sene seb'a ve elf. Be-makām-ı Kostantınıyye. Ve nukkilet fi ğurre-i Cemāziye'l-evvel sene seb'a ve elf.

B. 1394

Sebeb-i tahrīr-i kitāb-ı kalem ve mūceb-i tastīr-i hitāb-ı rakam oldur ki Mardin kazāsında hāss-ı cedīde tābi' Meşkī 'aşireti mukāta'ası bundan akdem her sene ber vech-i maktū' elli yedi bin sekiz yüz on dört akçe ki 'aşiret-i mezbūrenin mīr-i 'aşireti olan Feyyāz bin Mehmed Beg 'uhdesinde olub ba'dehu zıkr olan cemā'atden Sālīh nām kimesne mezbūr Feyyāz firār itdi deyu mezbūr 'aşirete her sene māl-ı maktū'ı virmek şartıyla mīr-i 'aşiret olub bir sene dahī zabt idüb hālen mezkūr Feyyāz ebā 'an-cedd babam ve dedem ocaklu deyu asitāne-i sa'ādetde mālīye tarafından ve dīvān-ı hümāyūndan mukarrer itdürüb iki kıt'a berāt-ı şerīf ile dīvāna gelüb zıkr olan 'aşirete ebā 'an-cedd babam ve dedem mīr-i 'aşiret olub nice seneden berü mīr-i 'aşiret oldukdan ğayrı zimmetinde küllī māl-ı mīrī var iken ve mezbūr Sālīh ra'ıyyet oğlu ra'ıyyet iken bilā-sebeb 'aşiretimi elimden alub bana ziyāde hayf itmişdir ibtidā-i tārīhden ber karar-ı sābık her sene ber vech-i maktū' elli yedi bin sekiz yüz on dört akçeye tekrār bu kullarına sadaka olunmaz ise zimmetimde olan māl-ı mīrīnin edāsına

iktidarım olmadığı ecilden māl-ı pādişāhī zāyi' olmaduğundan mā'āda re'āyā ve berāyā dahī cümle perākende ve celā-yı vatan itmeleri mukarrerdir deyu izhār-ı tesellüm itmegin fi'l-vāki' mezbūr Feyyāz Bege virilmesi māl-ı mīriye ve re'āyā hakkına evlā ve enfā' görülmegin sene sitte ve elf vācibinden ibtidā-i tārihden her sene ber vech-i maktū' elli yedi bin sekiz yüz on dört akçeyi ber vech-i nakd hazīne-i 'āmireye gönderüb teslim itmek şartıyla mezbūr Feyyāz Bege der 'uhde olunub mukāta'a defterlerine dahī kayd olunub zabt ve tasarufi için mālīye cānibinden berāt virildi gerekdir ki varub mezkūr Feyyāz olıgeldüğü üzere ve elinde olan berevāt-ı şerīfe mūcibince zikr olan Meşķī cemā'atine mīr-i 'aşıret olub zabt ve tasarruf idüb her sene ber vech-i maktū' zimmetine lāzım gelen māl-ı maktū'ı ber vech-i nakd hazīne-i 'āmireye götürüb teslim idüb āherden kimesne dahl ve ta'arruz itmeyüb māni' ve müzāhim olmaya. Tahrīren fi evā'il-i şehri Cemāziye'l-evvel min şuhūr sene seb'a ve elf. Be-medīne-i Amid. El-fakīr Mehmed.

B. 1395

Bā'is-i tahrīr-i tezkire budur ki kazā-i Mardine tābi' havāss-ı hümāyūn kurālarından hāss-ı 'atıktan karye-i Tohum işbu hāmil-i temessük Hasan kethüdāya şenlik ve ābādān ve re'āyāsı yerlü yerüne köye getürmek şartıyla her senesi on üç bin beş yüz altmış akçe maktū'a virilüb ki sāl be-sāl zikr olunan maktū' olan meblāğı edā idüb şenlik ve ābādān idüb zirā'at ve hırāset oluna minvāl-ı mezbūr üzere iltizām ve kabül itmekle ve şenlik ve ābādān olursa dahī ğayrı kimesneye virilmeye eline bu temessük virildi ki varub zabt ve tasarruf ide. Tahrīren fi şehri Şa'ban sene seb'a ve elf. Mine'l-fakīr Yūsuf emīn.

B. 1396

Cenāb-ı fazīlet-māb şerī'at-nisāb hazret-i efendi-i kāmile ve kām-yāb el-hākimü'l-'adl be-kazā-i Mardin zīdet fezā'iluhu ilā yevmi'l-va'd ve'l-hāb dürer-i da'avāt-ı sāfiyāt-ı muhabbet-āyāt-ı rıf'at-nümün ve ğurer-i ta'zīmāt-ı vāfiyāt-ı meveddet-ġāyāt-ı 'izzet-füzūn ki mahz-ı muhabbetden sādır ve mütebādir olur kavāfil-i ta'zīm ve revāhil-i tekrīm birle ithāf kılındıktan sonra i'lām-ı muhibbāne budur ki hālen Diyārbekir mālīye defterdārlığı velī-ni'metimiz Mehmed Efendi dāmet me'āliyuhu hazretlerine tefvīz ve 'ināyet buyurulub inşāallahu te'ālā kendüleri dahī 'an-karīb gelmeleri mukarrer olub

lâkin irsâliye tekmîli için ‘umûmen diyâr-ı mukâta’âtından birer mikdâr akçe tekmîl olunmağla şimdiki hâlde Mardin hâslarının ber vech-i iltizâm emîni olan Kösene Mehmed oğlı Yûsufun zimmetinde olan mâl-ı mîrîden yedi yük akçe tahmîn buyurulub hâlen mühürlü defterleri vardır eyle olsa müşârun-ileyh efendi hazretleri gelinceye degin âherden ferden ferîdeye bir habbe virilmeyüb ve der-anbâr olunan tereke dahî ‘alâ-hâl yerlü yerinde mühürlü kalub ve tahmînen matlûb olan mezkûr yedi yük akçe mûmâ-ileyh efendi hazretleri gelinceye degin tedârik olunub dâhil-i hazîne olunmuş umûr-ı mühimme-i pâdişâhîden olmağın mektûb-ı müsebbit birle inhâ-i sipâhiyândan fahrü’l-akrân Yûsuf Beg irsâl olundı vusûlünde bu husûsa bi’z-zât mukayyed olub vech-i meşrûh üzere âherden bir kimesneye vicâhen mine’l-vücûh bir akçe virdirmeyüb ve der-anbâr olan terekeden bir habbe terekeyi zâyi’ itdirmeyüb yerlü yerinde ma’rifetinize kemâ hüve’l-evvel merkûm havâleye mühürledüb ve tahmînen müşârun-ileyh efendi hazretleri taleb buyurub defterde kayd eyledükleri üzere zikr olan yedi yük akçeyi eglendirmeyüb eger havâss-ı Mardinden ve eger ta’addiye olan şehir cihetlerindendir ve’l-hâsıl her ne tarikle olursa meblâğ-ı mezbûrı tafsîl-i mezkûr üzere taleb ve tahsîl itdürüb dâhil-i hazîne itdirilmek bâbında sa’y u dikkât eylesin ki inşâallahu te’âlâ ‘an karîb müşârun-ileyh efendi hazretleri geldüklerinde hâzır ve müheyâyâ ve mevcûd bulalar hemîşe ‘izz u rif’at der seccâde-i şerî’at dâ’im-bâd. Hurrîre fî evâsıt-ı Cemâziye’l-evvel sene seb’a ve elf. Muhibbü’l-mahlas el-fakîr Ahmed Çavuş kâ’im-i makâm-ı defterdâr.

Ve harâc akçesine dahî mukayyed olub zinhâr cem’ine me’mûr olanlara cizye akçesinden kefereye tenbîh eylesiniz ki bir akçe harâclarından efendi hazretleri gelinceye degin bir akçe harâc-ı cizye virmiyeler şöyle ki bir akçe harâc-ı cizye vireler ba’dehu kendülerinden tekrâr taleb olunub alınmak mukarrerdir. Sahh.

B. 1397

Emîrû’l-ümerâi’l-kirâm kebîrû’l-küberâi’l-fihâm zû’l-kadr ve’l-ihtirâm sâhibü’l-‘izz ve’l-ihtişâm el-muhtass bi-mezîd-i ‘inâyeti’l-meliki’l-a’lâ Diyârbekir ve Rakka eyâletlerin tahrîr eyleyen Ahmed dâme ikbâluhu tevkî’-i refî’-i hümâyûn vâsıl olıcak ma’lûm ola ki dergâh-ı ‘adâlet-‘unvânım kapucı başlarından iftihârü’l-emâcid ve’l-ekârim câmi’ü’l-mehâmid ve’l-mekârim el-muhtass bi-mezîd-i ‘inâyeti’l-meliki’d-dâ’im Mustafa dâme mecduhu der-sa’âdete ‘arz gönderüb me’mûr olduğun tahrîr

hizmeti ‘adālet ve insāfla tahrīr itdūgin ve halkı kendünden rāzī ve şākir itdūgin bildürüb hīn-i tahrīrde ikdām ve ihtimāmın hasebiyle zuhūr itdūgin ifrāza kimesne karuşmayub ferāset ve kiyāsetin ve hüsn-i istikāmetin sebebi ile kendüni iltizāma ve yāhūd maktū’a virmek bābında emr-i şerīfim ricāsına i’lām eylemiş imdī yarār kimesnelere der-‘uhde eylemek emr idüb buyurdum ki hükm-i (şerīfimle) vardıkda vech-i meşrūh üzere hīn-i tahrīrde zuhūr itdürdūgin ifrāzın bir yıllıgını seksen yük akçeden ziyādeye iltizāma virmege sa’y eyleyüb ve hīn-i iltizāmda yarār men’im ve metmül kimesnelere der-‘uhde eyleyüb mikkdār-ı kifāye yerlü ve yurtlu kefillerin alub sebt-i defter eyleyüb defteri imzā ve mühürleyüb dergāh-ı mu’allāma irsāl eylesin ki her sāl ol defter mūcibince meblāğ-ı merkūm taleb ve tahsil olunub dāhil-i hazīne itdirile ammā bu bābda tamām ihtimām eyleyüb noksān üzere fūrūht eylemekden ve der-‘uhde eylemekden ve küfelā husūsunda ‘adem-i ikdāmdan be-ğāyet hazer eyleyüb bāb-ı dikkātde dakıka fevt eylemeyesiz şöyle ki sene āhirinde meblāğ-ı merkūm tamāmen dāhil-i hazīne olmağa mecāl olmayub zarar lāzım gele vāki’ olan zarar fūrūht eyleyenden tazmīn itdürülüb bilmiş olasız āna göre basīret üzere olub vech-i meşrūh üzere olan emrimi yerüne getüresiz şöyle bilesiz ‘alāmet-i şerīfe i’timād kılalar. Tahrīren fi’l-yevmi’s-sāmin şehr-i Recebi’l-mürecceb sene sitte ve elf. Be-makām-ı Kostantınıye el-mahmiyye. Ve nukkilet fi 13 Cemāziye’l-āhir sene seb’a ve elf.

B. 1398

Ruhem (?) Ağa hazretlerinin huzūr-ı şerīflerine mahfī olmaya ki bi’l-fi’il defterdār efendi hazretlerinin kā’im-i makāmı bu hakīre tezkire gönderüb Mardin emīni olan Köse Yūsufun oğlu Muslı Nisībінде der-anbār olan penbeyi fūrūht idüb fuzülen ve akçesi dāhil-i hazīne olmayub telef olduğundan mukayyed ve mahbūs Amide gönderilmesi lāzım olmağın Amide alub gidince kal’alara mahfūz olması lāzımdır lutf idüb mukayyed olub hıfz idesiz Diyārbekire alub gidünce. Bakī ve’s-selām. Muhibbū’l-fakīr Bekir havāle.

B. 1399

Emrū’l-ümerā’i’l-kirām kebīrū’l-küberā’i’l-fihām zū’l-kadr ve’l-ihdirām sāhibū’l-‘izz ve’l-ihdirām el-muhtass bi-mezīd-i ‘inayeti’l-meliki’l-a’lā sābıkān Lahsa beglerbegisi olub bi’l-fi’il Diyārbekir muharriri olan Ahmed dāme ikbālulu tevki’i

refi'-i hümāyūn vāsıl olıcak ma'lūm ola ki bundan akdem eyālet-i Diyārbekir hāne-i 'avārızı ve cizyesi husūsı görölüb tahrīr ve tashīh olunmak için mālīye tarafından sana (.....) ve meşrūh emr-i şerīf virilmişdi imdī ol emr-i şerīf-i 'ālā mā-kāne mukarrerdir buyurdum ki hükm-i şerīf-i vācibi'l-ittibā'ım vusūl buldukda ol bābda sana mukaddemā mālīye tarafından virilen emr-i şerīf mūcibince 'amel idüb tamām-ı hakk ve 'adl üzere tahrīr ve itmāma irişdirmege bezl-i ikdām ve sa'y u ihtimām eylesesin şöyle bilesin 'alāmet-i şerīfe i'timād kılasın. Tahrīren fī evāhir-i şehri Zi'l-hicce sene sitte ve elf mine'l-hicreti'n-nebeviyye. Be-makām-ı Kostantınıyye el-mahrūse. Ve nukkilet fī 13 Cemāziye'l-āhir sene seb'a ve elf.

B. 1400

Cenāb-ı fazīlet-māb şerī'at-nisāb hazret-i efendi kām-yāb zīdet me'āliyyuhu ilā yevmi'l-va'd ve'l-hāb dūreri da'āvāt-ı sāfiyāt-ı muhabbet-āyāt ve taraf-ı teslimāt-ı vāfiyāt-ı meveddet-ğāyāt ki mahz-ı muhabbet ve 'ayn-ı 'avdetden sādır ve mütebādır olur müstahakk ve mehdī kılındıktan sonra inhā-i muhibbāne budur ki Diyārbekir defterdārılığī cenāb-ı me'ālī-nisāb Mehmed Efendi hazretlerine virilmekle kendüler sa'ādetle gelinceye degin Mardin hasları zimmetlerine lāzım gelen māl-ı mīrden bir akçe ve bir habbe zāyi' ve telef olunmayub ve āherden kimesneye virilmeyüb mīrī tarafından gönderilan ve bu cānibden irsāl olunan havāle ma'rifetleriyle tahsīl olunub dāhil-i hazīne olunmak bābında mektüb-ı muhabbet birle Amid kullarından Pīr Bölükbaşı zīde kadruhu ta'yīn olunub irsāl olundı vusūlünde bu husūsa mukayyed olub havāss-ı mezbūre mültezimlerinden tahsīl olunan akçeden zinhār kimesne bir akçe ve bir habbe virmeyüb ve zāyi' ve telef itmeyüb bu cānibden gönderilen ve mālīye tarafından irsāl olunan havāleler ma'rifetiyle tahsīl eyleyüb hāzır ve mevcūd eylesesiz ki müşārun-ileyh efendi hazretleri geldüklerinde mezkūr havāle ile ve cānibinizden yarār ve mu'temedün-'aleyh ādemlerinüz ile ve ümenānız dahī ādemleriyle bu cānibe gönderüb teslim-i hazīne itdürüb ve yazub bildiresiz ve'l-hāsıl şöyle ki mābeyninde bir akçe ve bir dāne zāyi' ola ba'dehu bu husūsda olan 'özüünüz makbūl olmayub tekrār tazmīn size lāzım geldüğinden mā'āda mes'ūl ve mu'āteb olmanız mukarrerdir āna göre basīret ve mütenebbih olub zinhār bir akçe ve bir dāne tereke zāyi' ve telef itdirmeyesin ve re'āyāya dahī muhkem tenbīh ve te'kīd idesiz ki nakdiyyeden ve hurda mukāta'ātdan ve der-anbar olan terekeden bir nesne zāyi' ve telef itmeyüb onat vechile hırs ve harāset

eyleyesiz ki sonra cevâb virmeniz müşkül olur bâkî hemîşe ‘izz u fazîlet dâ’im-bâd. Tahrîren fî’l-yevmi’r-râbi’ şehr-i Cemâziye’l-âhir min şuhûr sene sebâ ve elf. Muhibbû’l-mahlas Yûsuf kâ’im-i makâm-ı mîr-i mîrân hâlen. Ve nukkilet fî 15 minh.

B. 1401

Kıdvetü’l-sikât ve’l-müstahfızîn Mardin dizdârı Nûrullah Ağa zîde kadruhu mektûb varıcak ma’lûm ola ki Mardin emîni Yûsufun oğlu Muslı didikleri bedbaht mîrîye dâhil-i hazîne olacak penbe akçesin ve anbârları fuzûlî açub telef idüb defterdâr efendi hazretlerinin kâ’im-i makâmı dergâh-ı ‘âlî çavuşlarından Ahmed çavuş dâme mecduhunun Nisbînde icrâ-yı ahkâm-ı şer’iyye iden ‘Ali Efendiye havâle dergâh-ı ‘âlî kullarından Bekir Beg zîde kadruhuya mukayyed ve mahbûs mezbûr emîn oğlını Amide irsâl itmek lâzım olmağın Amide irsâl olunca ğaybet itmeyüb kal’ada mahfûz olması lâzımdır irsâl olındı vardıkda gerekdir ki ve mîrî mâlı ahvâl-i umûr-ı mühimmedendir ihmâl itmeyüb mahfûz yerde hıfz idesin yarın bir gün Amide alub gideler şöyle bilesin. Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Recebi’l-mürecceb sene sebâ ve elf. Der mahrûse-i Mardin. El-fakîr Ahmed ulak-ı Mardin hâlen.

B. 1402

Sûret-i mektûb hazret-i muharrir

Dizdâr Ağa hazretlerinin mektûbı varıcak ma’lûm ola ki emîn oğlu Musluyı hâmil-i mektûb ile bu cânibe irsâl idesin Mehmed Çelebi kefil olmuştur ıtlâk idesin. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Recebi’l-mürecceb sene sebâ ve elf.

B. 1403

‘An nâhiye-i Mardin

Karye-i Mahmûdşeh havâss-ı hümayûn-ı ‘atîk der ‘uhde-i Ebû’l-feth ve ‘Ali ve Ahmed ber vech-i maktû’ fî sene 13500

Hâsıl mine’l-hums

‘an ‘öşr-i hubûbât ve penbe ve irğâdiye ve ‘âdet-i aġnâm ve resm-i küvvâre ve resm-i tâpû ve deşkbânî ve bostân ve bād-ı hevâ ğayr-ı ez siyâset der tasarrufü’l-mezkûrîn ebnâ-i Şeyh Murâd Efendi zîdet takvâhu.

Zikr olunan karye on yıldan beri harābe müşrif olub içinde mevcūd dört beş nefer olub mīrīye cüz'ī nesne hāsıl olmağın bi'l-fi'il emīni i'lām eyledükde kıdvetü's-sālikīn ve 'umdetü'l-vāsılīn Şeyh Murād Efendi zīde takvāhunun nefsi-i Mardin boya-hānesinden otuz beş akçe vazīfeleri mümkün olmağın mūmā-ileyh 'umdetü'l-vāsılīn Şeyh Murād Efendinin tasarrufunda olan otuz beş akçesi üç oğullarına olmak üzere ferāğat idüb her birine berevāt-ı şerīfe sezā buyrulmağın otuz beş akçenin senevīsi para hesabıyla on iki bin altı yüz akçe olub karye-i mezbūreyi ma'mūr idüb vazīfe-i mu'ayyenelerini karye-i mezbūre mahsūlından irād-musrif olmak üzere kayd olundu ve karye-i mezkūre re'āyāsından 'Abdullatīf ve Ğulām 'Ali ve Zeynel'ābidīn keffī-i bi'l-māl olduklarında defter-i cedīd-i sultānīye kayd olundu.

Sūret-i defter-i cedīd-i mufassal-ı hākānīdir ki nakl olundu. Fī evāhir-i şehr-i Recebi'l-mürecceb sene seb'a ve elf.

B. 1404

Fezā'il-māb Mevlānā Hasan Efendi kām-yāb

Tahiyyāt-ı sāfiyye ithāfindan sonra inhā olunur ki işbu sene seb'a ve elf cemāziye'l-evvelīsının on üçüncü gününde yevmī altmış sağ akçe ve vech-i te'bīd ve tekā'ūd üzere hāric-i Mardinde medrese-i Kāsımiyyenin zıl'-ı hanefī medresesi sana sadaka ve tevcīh olunmuşdur gerekdir ki varub bāb-ı ifāda ve istifāda bī-meftūh tutub ihrāc-ı berāt ile mukayyed olasız ve's-selām. El-fakīr Mehmed el-kādī be-'asākīr-i Anadolu. Ve nukkilet fī 2 şehr-i Şa'ban sene-i mezbūre.

B. 1405

Fazīlet-māb Mevlānā Ni'metullah Efendi kām-yāb

Tahiyyāt-ı sāfiyye ithāfindan sonra inhā olunur ki işbu sene seb'a ve elf cemāziye'l-evvelīsının on üçüncü gününde yevmī altmış akçe ve ber vech-i te'bīd hāric-i Mardinde medrese-i Kāsımiyyenin zıl'-ı şāfi'iyyesi sana sadaka olunmuşdur gerekdir ki varub bāb-ı ifāda ve istifāda bī-meftūh kalasın ve's-selām. El-fakīr Mehmed el-kādī be-'asākīr-i Anadolu. Ve nukkilet fī 2 Şa'bān sene-i mezbūre.

B. 1406

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân-ı sāmî-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı ğarrâ-yı cihân-sitân-ı hākânî nüfize bi'l-'avni'r-rabbânî hükmi oldur ki nefis-i Mardinde vâki' Sittü'l-Rahviyye (?) medresesi müdderisi olan müddeti tamâm olub hizmet-i lâzimesi hâlî ve mu'attal kalmağın bir sene yevmî on beş akçe ile işbu dârende-i fermân-ı şerîf Mevlânâ Mahmûd için mahaldir deyu kadısı Mevlânâ Veli 'arz eylemegin sadaka idüb bu berât-ı sa'âdet-âyâtı virdim ve buyurdum ki varub anda müdderis olub bilâ-ğadr-i şer'î eyyâm-ı mu'tâd-ı ma'hüdeden ğayrı ta'tîl-i vakt itmeyüb hizmet-i lâzimesi mer'î ve mü'eddâ kılındıktan sonra yevmî on beş akçeye mutasarıf olub vâkıfın rûhı için ve benim devâm-ı devletim için du'aya müdâvemet göstere bu bâbda hiç ahad mâni' ve dâfi' olmayub dahl ve ta'arruz eylemeyeler ve cihet-i talebe ve ferrâş ve bevîb mevlânâ-yı müşârun-ileyh yedinde sarf oluna şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahfîren fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-'ısrîn şehr-i Cemâziye'l-âhir sene seb'a ve elf. Be-makâm-ı Kostantınıyye. Ve kuyyidet fi'l-yevmi's-sâbi' şehr-i Şa'bân sene-i mezbûre.

B. 1407

Nişân-ı şerîf-i 'âlî-şân-ı sultânî ve tuğrâ-yı ğarrâ-yı kîti-sitân-ı hākânî nüfize bi'l-'avni'r-rabbânî hükmi oldur ki Amid sancağında Mardin nâhiyesinde işbu altı bin akçe tımârıyla Meşkî nâm cemâ'atin mîr-i 'aşîreti olan Feyyâz şakî olub firâr itmekle 'aşîret-i mezbûre zimmetlerine lâzım gelen mâl-ı maktû' cem' ve tahsîl olunmayub mîriye zarar ve ziyân müterettib olmağla ref'i lâzım gelmegin yine 'aşîret-i mezbûreden râfi'-i tevki'-i refi'-i sa'âdet-nişân-ı hākânî Sâlihe tımâr-ı mezbûr mîr-i 'aşîretlikle tevcih olunursa tâ'ife-i mezbûrenin zimmetlerine edâsına lâzım gelen mâl-ı mîrî sâl be-sâl cem' ve tahsîl ve dâhil-i hazîne itmekle müte'ahhid olmağla mîriye evlâ ve enfâ' olduğundan ğayrı mîr-i 'aşîret tımârı olmağın âhere virile gelmeyüb mezbûr Sâlih sâhib-i 'aşîret olub mâl-ı mîrînin tahsîline ve dâhil-i hazîne itmege kâdir olmağın zikr olunan altı bin akçe tımârıyla mîr-i 'aşîretlik sene be-sene virildükde elli yedi bin dokuz yüz üç akçe mâl-ı maktû'ı teslîm-i hazîne eylemek üzere tevcih olunub emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm Diyârbekir beglerbegisi Murâd dâme ikbâluhu tezkiresi mücibince virdim ve buyurdum ki zikr olunur ve beyân kılınır ve buyurdum ki ba'de'l-yevm taht-ı yedinde olub nasr kılub şöyle ki vezâ'if-i hıdemât-ı meşkûre-i 'asâkir-i mansûrdur ber müceb-i defter-i hākânî mü'edddâ kıla ve mîr-i 'aşîretlige müte'allik 'umûrda mürâca'at ideler ol bâbda

hiç ferd mâni' olmaya şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Fî'l-yevmi'l-'iştirîn Şa'bânü'l-mu'azzam sene sitte ve elf. Be-makâm-ı Kostantınıyye.

B. 1408

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîrû'l-küberâ'i'l-fihâm zû'l-kadr ve'l-ihtirâm sâhibü'l-'izz ve'l-ihtişâm el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-a'lâ Diyârbekir beglerbegisi Murâd dâme ikbâluhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki mektûb gönderüb Amid sancağında Mardin nâhiyesinde Kasr-ı Rebî' nâm karye ve ğayrıdan altı bin akçe tımâriyla meşkî cemâ'atinin mîr-i 'aşîreti olan Feyyâz şakî olub ve Egri seferine giderler iken ol seferden dahî firâr idüb ve 'aşîret-i mezbûrenin zimmetlerine lâzım gelen mâl-ı mîrîyi cem' ve tahsîl itmeyüb küllî zarar olmağın ref' olunub tımâriyla mîr-i 'aşîretliğine 'aşîret-i mezbûreden dârende-i fermân-ı hümâyûn Sâlihe tevcîh olunub berât itdürüb me'mûr olduğı mâl-ı mîrînin tahsîline âdemlerin koyub kendü sefer-i hümâyûna gelüb vâki' olan hıdemâtda bulunub bir vechile hizmetinde kusûrı yoğ iken mezbûr Feyyâz sefer-i hümâyûna gelmeyüb kendü hevâsında iken sūdde-i sa'âdetimden zikr olunan tımâriyla mîr-i 'aşîretliği bir tarîk ile mukarrer itdürmekle dahl idüb küllî ğadr eyledüğünü bildirüb 'inâyet ricâsına 'arz itmegin imdî bu makûle ze'âmet tımârları nizâ' üzere olub seferde mevcûd bulunanlara hatt-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûnımla mukarrer olmak bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki zikr olunan tımâriyla mîr-i 'aşîretliğe mukarrer idüb elinde olan berâtı ve sâ'ir temessükâtı mücibinde kemâ-kân zabt ve tasarruf itdirüb sefere gelmeyen merkûm Feyyâzı ol vechile min ba'd dahl ve ta'arruz itdirmeyesin dahl idüb tahvîl târîhine düşen mahsûlından dahî nesne almış ise ba'de's-sübût hükm idüb toprak kadısı ma'rifetiyle bî-kusûr alıviresin aslâ ta'allül ve bahâne itdirmiyesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın. Tahrîren fî evâhir-i şehri Cemâziye'l-evvel sene seb'a ve elf. Be-medîne-i Belğrad.

B. 1409

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîrû'l-küberâ'i'l-fihâm zû'l-kadr ve'l-ihtirâm sâhibü'l-'izz ve'l-ihtişâm el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-a'lâ Diyârbekir beglerbegisi Murâd dâme ikbâluhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki dârende-i fermân-ı vâcibi'l-iz'ân Sâlih dergâh-ı mu'allâma gelüb Amid sancağında Mardin

nāhiyesinde Kasr-ı Rebī' nām karye ve ğayrıdan altı bin akçe timār ile Meşķī cemā'atine mīr-i 'aşīret olan Feyyāz şakī olduğundan ğayrı Egri seferine gider iken ol seferden dahī firār idüb ve 'aşīret-i mezbūrenin zimmetlerine lāzım gelen māl-ı mīrīyi cem' ve tahsīl itmeyüb küllī zarar itmekle ref' olunub timārıyla mīr-i 'aşīretligi mahlūl oldukda bu 'aşīret-i mezbūreden olmağla senin tarafından kendüye virilüb sūdde-i sa'ādetimden berāt itdürüb ba'dehu zimmetine lāzımgelen māl-ı mīrīnin cem' ve tahsīline ādemlerini ta'yīn itdikden sonra kendüsi sefere varub Erdel vilāyetinde vākī' olan hizmetlerde ve yoldaşlıklarda bulunub bir vechile hizmetinde kusuru yoğiken mezbūr Feyyāz sefere varmayub üzerinde timār ve mīr-i 'aşīretligi yoğiken mücerred timār-ı mezbūrı halās itmek ecliçün āsitāne-i sa'ādetimde olan baş defterdār Diyārbekirde erbāb-ı timārın bedelleri cem'ine me'mūr degil iken mezbūr Feyyāz timār-ı mezbūrun bedelin sūdde-i sa'ādetimde baş defterdāra virüb timār-ı mezbūrı bir tarikle mukarrer itdürüb eline mukarrer-nāme almağla dahl ve nizā'dan hālī olmayub ziyāde hayf ve ğadr itmişdir timārıyla mīr-i 'aşīretligi kendüye mukarrer olmak ricāsına 'arz ve i'lām eyledügin ecilden timārıyla mīr-i 'aşīretligi vezīrim serdār Mehmed paşa edāmallahu te'ālā iclāluhu tarafından mukarrer olub mufassal ve meşrūh kat'-ı mukarrer-nāme virildügin bildirüb mūcibince hükm-i hümāyūnum virilmek bābında 'ināyet ricā itmegin buyurdum ki zikr olunan timārıyla mīr-i 'aşīretligin serdār-ı mūmā-ileyh tarafından virilan mukarrer-nāme ve berātı mūcibince mukarrer idüb kemā-kān buna zabt ve tasarruf itdürüb sefere gelmeyen mezbūr Feyyāz ol vechile min-ba'd dahl ve ta'arruz itdirmeyesün ve tahvīl ne düşmüş mahsūlünden nesnesin dahī almış ise toprak kadısı ma'rifetiyle ba'de's-sübūt hükm idüb bī-kusūr girü alıviresin şöyle bilesin 'alāmet-i şerīfe i'timād kılasın. Tahrīren fī evāhir-i şehir-i Cemāziye'l-āhire min şuhūr sene seb'a ve elf. Be-makām-ı Kostantıniyye.

B. 1410

Nişān-ı şerīf-i 'ālī-şān-ı sāmī-mekān-ı sultānī ve tuğrā-yı ğarrā-yı cihān-sitān-ı hākanī nüfize bi'l-'avni'r-rabbānī hükmi oldur ki

Harīc-i Mardinde Kāsımiyye medresesinin zıl'-ı şāfi'isinde mu'īd olan 'Abdulvehhāb ve ğayrısı nā-mahal olub hizmet-i lāzimesi hālī ve mu'attal kalmağın yerine yevmī on akçe ile işbu dārende-i fermān-ı şerīf Mevlānā Mehmed mahaldir deyu medrese-i mezbūre müdderisi Mevlānā Ni'metullah 'arz eylemegin sadaka idüb bu

berât-ı sa'âdet-âyâtı virdim ve buyurdum ki varub mezbûr 'Abdulvehhâb yerine mu'îd olub hizmet-i lâzimesin mer'î ve mü'eddâ kılındıktan sonra yevmî on akçeye mutasarrıf olub vâkıfın rûhı ve benim devâm-ı devletim için du'âya müdâvemet göstere bu bâbda hiç ahad mâni' ve dâfi' olmayub dahl ve ta'arruz eylemeyeler şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fî'l-yevmi'l-hâmis-i 'aşer şehr-i Cemâziye'l-âhir sene seb'a ve elf. Be-makâm-ı Kostantımye. Ve kuyyidet fî 7 şehr-i Şa'bân sene-i mezbûre.

B. 1411

Bâ'is-i tezkire budur ki kazâ-i Mardinden bu senede 'avâriz tahsîli için gelen mübâşirlere ma'lûm ola ki sâhibü'l-hayrât ve'l-hasenât 'azîmetü's-şân ve'l-'unvân vâlide sultân dâmet 'ismetuhâ hazretlerinin havâss-ı başmaklığı olan nefis-i Mardin ve karye-i Gölli ve Salâh ve Karadere nâm karyelerden 'avâriz taleb olunmuşdur mādâmeki müşârun-ileyh hazretlerinin vekîl-i mutlakı olan devletlü 'Osman Ağa dâme bekâhu ve bi'l-fi'il binâ-yı şerîflerinin emîni Mehmed Ağa hazretlerinin bu bendelerine hitâben temessükât-ı şerîfleriyle müstakill emr-i şerîf olmayınca havâss-ı mezbûreden 'avâriz aldırmağa kâdir degilim bâ-vücûd ki husûs-ı mezbûrî âsitâne-i sa'âdet-âşiyâne tarafına ve mûmâ-ileyhâ hazretlerine künhüyle 'arz olunmuşdur ne vechile fermân buyurulursa muktezâsıyla 'amel oluna lâkin sâ'ir kurâ ve nevâhîden ve erbâb-ı timâr neferlerinden 'avâriz-ı pâdişâhî tahsîline mâni' olmazuz havâss-ı mezbûrenin 'avârizı te'hîr olunduğına binâ'en mübâşir-i mezbûr tezkire taleb itmegin bu minvâl üzere tezkire virildi. Tahrîren fî evâ'il-i şehr-i Şa'bâni'l-mu'azzam sene seb'a ve elf. El-fakîr Ahmed voyvoda-i sultân. Ve kuyyidet el-mezbûrîn

Emîr Çelebi ibni el-Hâc 'Abdulhay 'Ali Çavuş çavuşân-ı dergâh-ı 'âlî
Murâd Ağa ibni Kara Veli el-Meşkî

B. 1412

'An Karye-i Til Ermen der kazâ-i Mardin

'Abdulahad Devletyâr nâm

Mezkûr 'Abdulahad pîr-i fânî olub kâr u kisbe iktidârı olmamağın ismi cizye defterinden ihrâc olunub yedine tezkire virildi. Fî şehr-i Ramazân sene seb'a ve elf. El-fakîr Mehmed Ağa-yı mim.

B. 1413

Sa'adetlü rif'atlı hazretlerinin huzûr-ı şerîf-i vâcibi'ş-şerîflerine levâzım-ı du'â-i müstecâb ve merâsim-i senâ'-i müstetâb ithâfindan sonra inhâ'- dâ'i-yi hakîr budur ki mevle'l-mevâli'l-'izâm Amid Efendisi hazretlerinin imzâsıyla mûmzâ ve mahtûm sûret-i emr-i şerîf-i vâcibi'l-makbûl ve 'âlî-vakâr defterdâr Efendi hazretlerinin kâ'im-i makâmları olan mefharü'l-emâsil ve'l-akrân Ahmed çavuşun mektûbuyla nâme-i münîfleri Süleymân Ağa kulları yedinden vârid olub fi'l-hâl emr pâdişâh-ı 'alem-penâh hazretlerininindir dellâllar getürdilüb şehirde ve mecma'ü'n-nâs olan yerlerde nidâ itdürülüb ba'zı mahallâtdan âdem tutdurulub Mardin voyvodası olan fahrü'l-akrân Ahmed Ağa mâni' olub âdem gönderdikde sahibetü'l-hayrât ve'l-hasenât vâlide sultân dâmet 'ismetuhâ hazretlerinin hâslarından bedel-i nüzül müstakill emr-i şerîf ve mûmâ-ileyhâ hazretlerinin vekîlleri olan 'umdetü'l-havâs ve'l-mukarrebîn 'Osman Ağa hazretlerinin ve kıdvetü'l-mu'temedîn binâ emîni olan Mehmed Ağa hazretlerinin mektûb-ı şerîfleri olmayınca hâslarından bedel-i nüzül cem' itdürmege kâdir degilim deyu mâni' olub ne denlü ikdâm olunub aslâ mukayyed olmayub hattâ Süleymân Ağa tarafından cenâb-ı şerîfinize âdem varub mâni' olduğun i'lâm itdükde mükerreren mektûb-ı şerîfiniz ile mûmâ-ileyh defterdâr efendi hazretlerinin mezkûr voyvodaya tezkire-i şerîfeleri irâd idüb defe'ât ile ikdâm olunub mukayyed olmayub müşârun-ileyhâ hazretlerinin hâslarından bedel-i nüzül aldırmağa mâni' olduğuna temessük taleb olundıkda memhûr temessük virüb 'aslî huzûr-ı 'âlîlerine merkûm Süleymân Ağa ile irsâl olundu bâkî fermân-ı şerîflerine muvassıldır. El-fakîrü'd-dâ'î Mahmûd Halîfe el-mevlâ-i Mardin.

B. 1414

Bâ'is-i tahrîr-i tezkire budur ki Kazâ-i Mardine tâbi' havâss-ı hümâyûn kurâlarından hâss-ı 'atîkden karye-i Tohumdan işbu hâmil-i temessük Hasan kethüdâya şenlik ve âbâdân ve re'âyâsı yerlü yerine köye getürmek şartıyla her senesin on üç bin beş yüz altmış akçe maktû'a virilüb ki sâl be-sâl zikr olunan maktû' olan meblâğı edâ idüb şenlik ve âbâdân idüb zirâ'at ve hürâset oluna minvâl-ı mezbûr üzere iltizâm ve kabûl itmegin ve şenlik ve âbâdân olub dahî ğayrı kimesneye virilmeye eline bu temessük virildü ki varub zabt ve tasarruf ide. Tahrîren fi şehr-i Şa'bân sene seb'a ve elf. Mine'l-fakîr Yûsuf emîn.

B. 1415

Nāhiye-i Mardin der livā-i Amid

Karye-i Harzem hāss-ı mīrlivā-i Cemāse

Hisse-idīn 'öşr-i hubūbāt ve penbe ve ispenç ve 'ādet-i ırğādiye ve resm-i küvvāre ve resm-i 'arūs ve 'öşr-i penbe ve bostan ve meyve ve bādem ve ceviz ve deştbānī ve tāpū-yı zemīn ve bād-ı hevā ğayr-ı ez siyāset der 'uhde-i Kara Mehmed Çelebi 'an korucıyān-ı dergāh-ı 'ālī ber vech-i maktū' fī sene 9000 dokuz bin akçedir nısfı dōrt bin beş yüzdür.

Zıkr olunan karye sābıkan Cemāsiye sancağı beginin hāslarından iken hilāf-ı olmağın havāss-ı hümāyūna kayd olunub bundan esbak re'āyānın zulm (ve) ta'addīsinden perākende olub ma'mūr itmek üzere bu makūleler birer makbūl kimesnelere maktū'a virmek için emr-i şerīf vārid olmağın ve Mardin sākinlerinden dergāh-ı 'ālī korucularından kıdvetü'l-a'yān Mehmed Çelebi zīde kadruhuya eski yazusından iki bin akçe ziyādesiyle ma'mūr idüb perākende olan re'āyāsını yerlerine getürmek üzere çift koşub şeneltmek üzere dokuz bin akçeye sāl be-sāl maktū'a virilüb ve içinde olan re'āyāsı dahī keffil-i bi'l-māl olub sāl be-sāl māl-ı maktū'ını hızāne-i 'āmire-i Diyārbekire teslīm itmek üzere defter-i cedīd-i sultāniye kayd olundu. Sahn sahh sahh.

Sūret-i defter-i cedīd-i mufassal-ı sultānī budur ki nakl olundu. Fī evāsıt-ı şehr-i Şa'bani'l-mu'azzam sene seb'a ve elf.

B. 1416

Şerī'at-māb efendi hazretleri kām-yāb

Du'ā-i nūrānī ve senā-i rühānī tecdīd ve temhīd kılındıktan sonra inhā-i muhibbāne olunan oldur ki eger bu cānib ahvālinden su'āl olunursa bi-hamdillah sıhhat üzere bilesiz ve ba'dehu benim zevcīm Ahmed ile 'Abdulhayı şerīk idüb irsāl olundu lākin Ahmedden dōrt altun alub ve 'Abdulhaydan altı altun ve iki şāhī alub vardukda ri'āyet idüb kimesne mānī' olmaya ki cümle on altun iki şāhī ider imdī gerekdir ki nazar gözi üzerinden dirīğ buyurmayasız bu mektūbı ramazān-ı şerīfın ğurresinde virdik bāki ne dimek lāzımdır. Sene seb'a ve elf. El-fakīr Ahmed bevībāb-ı muhızırbaşı-i Amid.

B. 1417

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîrû'l-küberâ'i'l-fihâm zû'l-kadr ve'l-ihtirâm sâhibü'l-'izz ve'l-ihtişâm el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-a'lâ Diyârbekir beglerbegisi dâme ikbâluhu akdâ kudâti'l-müslîmin evlâ vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk 'ale'l-halk ecma'in vâris-i 'ulûmi'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'in mevlânâ Amid kadısı zîde fezâ'iluhu tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsil olıcak ma'lûm ola ki sâbıkan Lahsâ beglerbegisi olan Ahmed ol cânibi tahrîr eylemek için birer tarîk ile emr alub mübâşeret itmekle küllî ihtilâla bâ'is olmağın hâlen tahrîr zamânı olmayub min-ba'd tahrîr olduğuna rızâ-yı hümâyûnum yokdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle dergâh-ı mu'allâm bevvâblarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa bölükbaşı zîde kadruhu vusûl buldukda müşârun-ileyhi tahrîrden men' idüb min-ba'd elimde müsvedde evâmîr-i şerîfe vardır deyu 'inâd itdürmeyüb yanında olan icmâl ve mufassal defterleri alub kîseleyüb âsitâne-i sa'âdetime gönderesin tahrîr husûsunun ref'i için defa'âtla ahkâm-ı şerîfim gönderilüb muhkem tenbîh ve te'kîd olunmuşdı mezkûr Ahmed girü mücâb olmayub 'inâd ve muhâlefet üzere olub muttasıl tımâr tevzi'inden ve re'âyânın tahrîrinde ve evkâf ve emlâkin ihtilâlinde olduğu i'lâm olundı imdî mezkûrun tahrîre müta'allık husûsda bir vechile mibâşeretine aslâ rızâ-yı şerîfim yokdur ve bir vechile ta'allül ve bahâne ve ğadr itdürmeyüb elinde ne mikdâr defter var ise eger eski defterlerdir ve eger hâlen mübâşeret olunan defterlerdir cümlesin alub mühürleyüb südde-i sa'âdetime gönderesin aslâ yanında bir varak defter alıkomayasın sonra sen mu'âteb olursun bilmiş olasın şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fi evâ'il-i şehr-i Rebî'i'l-âhir sene seb'a ve elf. Be makâm-ı Kostantınıyye. Ve kuyyidet fi 20 Şa'bân.

B. 1418

Fahrü's-sâdât ve tab'ü'l-keremât seyyid 'Abdulhak Efendi hazretleri kâm-yâb

Ni'am-ı cennet gibi günâ-gün şîrîn du'âlar İsar ve nisârdan sonra bu hâlisü'n-nevâddan inhâ olunan oldur ki istimâ' olundı ki Dervîş Ahmed Beg hazretlerinin harem-i muhteremleri sulbî oğlı olub hâlen kasaba-i Ruhadadır âna kîse gerek imiş fi'l-vâki' didikleri gibi ise ki Ruhaya gide lutf idüb bizim tarafımızdan sâkin olduğu hâneye girüb ta'mîri ile mukayyed olasın ve bizi hayır du'âdan ferâmûş itmeyesin. Bâkî ve's-selâm 'ale'd-devâm. Muhibbü'l-fakîr Ahmed.

B. 1419

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki nefsi Mardinde şirik-hâne mültezimi Serkis yedinden dokuz altun ki nısfı dört buçuk altun ider mezbûrun yedinden 'ale'l-hesâb bu cânibe vâsıl olub yedine bu temessük virildi ki vakt-i hâcetde hesâbına mahsûb oluna. Fî şehr-i Receb sene seb'a ve elf. El-fakîr Muslı.

B. 1420

Vech-i tahrîr-i hurûf- tezkire budur ki senki şirik-hâne mültezimisin şöyle ma'lûm ola ki hâmil-i varakiyye Hacı Mûsâya bir kutnı virüb bu tezkireyi hıfz idesiz sonra hesâba mahsûb oluna eline virüb tezkiresi hıfz oluna. El-fakîr Muslı.

B. 1421

Sen ki Sefersin tezkire vardıkda gerekdir ki zimmetinde olan yirmi beş ğuruş küncid bahâsından Amid kullarından Mirza Bege virüb tezkireyi hıfz idesiz 'inâd itmeyüb şöyle bilüb . El-fakîr Muslı.

B. 1422

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki nefsi Mardinde havâss-ı hümâyûndan mukâta'a-i şirik-hâne sene seb'a ve elfde vâki' olan cemâziye'l-evvelden sene-i kâmileye varıncaya degin mezbûr Serkis ve Sefer mukâta'a-i mezbûrı üç bin akçeye 'uhdelerine almış iken mezbûrların üzerinden 'Ali Çelebi bin akçe ziyâde eyleyüb tekrâr mezbûr Serkis ve Sefer bin akçe dahî ziyâde eyleyüb ki cümlesin mezbûrun üzerinden ibtidâ-i târîhinden beş bin akçeye 'uhdelerine kabûl idüb iki bin akçe dahî peşîn virüb ki beş yüz akçesin kendülerine hil'at bahâ olub 'uhdelerine mukâta'a-i mezbûrı kabûl ve iltizâm itdüklerinden yedlerine bu temessük virildi sene-i kâmileye varıncaya degin. Tahrîren fî Cemâziye'l-evvel sene seb'a ve elf. El-fakîr Muslı.

B. 1423

Şirik-hâne mültezimi Serkisin tezkire vüsûlünde gerekdir ki on beş batman şirik ve bir batman tahîne virüb tezkireyi hıfz idesin sonra deynine mahsûb oluna. Tahrîren fî evâ'il-i şehr-i Ramazân sene seb'a ve elf. El-fakîr Muslı.

B. 1424,

Es'ar-ı 'attārān el-vākī' (.....) sene seb'a ve elf.

Süker-i meksür 150	Süker-i sahih 120	Hınna-i a'lā nügī 13	İbrişim siyāh mahlül a'lā 5.5	İbrişim meftül hām 4.5	İbrişim elvān a'lā meftül 7	İbrişim elvān mahlül a'lā 3
Diyet-i ? sevdā nügī 1 kıymet 6	Kişnic nügī 1 kıymet 4	Anison nügī 1 kıymet 10	Za'ferān dirhem 1 kıymet 7	Dārhim? dirhem 1 kıymet 2	Zencebil dirhem 3 kıymet 2	Fülfül dirhem 1 kıymet 1	İnnāb-1 surh dirhem 1 kıymet 1
Şem'-i meksür dirhem 3 kıymet 2 nügī 1 kıymet 4	Nişādur dirhem 3 kıymet 2	Kalay nügī 1 kıymet 60	İbrişim-i Hemnāni (?) miskāl 1 kıymet 4	İbrişim elvān ednā miskāl 1 kıymet 4	
	Kimon 1 kıymet 24 miskāl 1 kıymet 2	Sīm nügī 1 kıymet 60 nügī 1 kıymet 20 miskāl 1 nügī 4.5		

B. 1425

Budur ki Mardin emīni Köse Yūsuf ve hurda mukāta'atın ayak 'āmilleri bi'l-fi'il Diyārbekir defterdārı olan Mehmed Efendi hazretlerinin tezkire-i şerifleri mücibince muhāsebeleri görülmek için Diyārbekire varub gelinceye degin ayak 'āmillerinin vekīlleri ve ādemleri ve dizdār Nūrullah Ağa ma'rifetiyle rüz be-rüz zikr olunan mukāta'at zabt olunub hazīne-i 'āmiriye irsāl olunan akçedir ki zikr olunur. Tahrīren fi şehr-i Rebī'i'l-āhir sene seb'a ve elf. İlä evāsıt sahh.

Mukāta'a-i boya-hāne-i Mardin ma'a tevābi'-i hod be-ma'rifet-i Mahmūd birāder ve vekīl Emīr 'Abd mültezim zabt şude. Eyyām 'aded 18.

Ğayr-ı ez bahā-yı ve ihrācat boyahāne sahh.

Bahā-i eyyām-ı hāliye 'aded 7.

Kıst on bir eyyām şehr-i mezbūr be-hesāb-ı Diyārbekir 14705.

‘An mukāta’-a-i ihtisāb-ı Mardin ve tevābi’-i hod ‘an yed-i Ahmed vekīl Mustafa mültezim-i mukāta’-a-i ma’an mezbūre.

Kıst yirmi üç eyyām

Nakdiye 7982

Minhā

İrsāliye be-hızāne ‘āmire 6281

Emrullah Çelebi ‘an mevācib-i hod ‘an müceb-i tezkire-i hazīne nakd 1681

Yirmi akçe ziyāde olub tezkire harcına virildi.

‘An mukāta’-a-i bāzār-ı rişte-i Mardin ‘an yed-i Mahmūd birāder ve vekīl Fethi mültezim-i mukāta’-a-i mezbūre ber mücib-i kıstü’l-yevm

Eyyām ‘aded 15

Fī beher yevm sehmi 13

Kıst on beş eyyām nakdiyye 2145 ğayr-ı ez eyyām-ı ahad

‘An mukāta’-a-i dabākhāne ‘an yed-i Budak mültezim-i mukāta’-a-i mezbūre ber muceb-i kıstı’l-yevm

Eytām ‘aded 17

Fī beher yevm sehmi 4

Kıst-ı on yedi eyyām nakdiyye 748

‘An mukāta’-a-i tamğa-i surh ve siyāh ‘an yed-i Ahmed mültezim ve Hüseyin vekīl-i mezbūr be-hesāb-ı Diyārbekir nakdiyye 660

Hasan Beg ‘an ğilmān-ı Amid ‘an mevācib-i hod ber müceb-i tezkire-i hazīne-i ‘āmire nakdiyye 319

‘An resm-i ispençe-i karye-i Kal’ati’l-Mir’at ‘an yed-i Mahmūd birāder vekīl Emīr ‘Abd mültezim ve Kāsım nakdiyye 4312

‘An resm-i ispençe-i karye-i Mansûriye ‘an yed-i Ağayos kethüdâ-i karye-i mezbûre ve ... ispenç nakdiyye 1044

Cem’an yekûn be-hesâb-ı Diyarbekir nakdiyye 32000

Minhâ irsâliye be-hızâne-i ‘âmire nakdiyye 30000

Bākî kalan iki bin akçe Amid kullarından Hasan Beg ve Emrullah Çelebi hazîne tezkireleriyle sâlyâne olunmuş mevâciblerine virildi.

Zikr olunan otuz iki bin akçeyi hazîne-i ‘âmireye iletüb teslim itmek için Mardin kal’ası dizdârı Nûrullah ... yedinden Amid kullarından Emrullah Çelebi ibni ‘Abdussettâr Bege teslim olundu ki yerlü yerüne kayd idüb tezkirelerin ihrâc eyleye Hurrîre fî târîhe.

Şuhûdü’l-hâl Fahrü’l-emâsil ve’l-akrân Hıdır Çelebi ibni Hüseyn Çelebi Halil Çelebi bin Pîr Mehmed Çelebi Molla Ahmed bin el-Hâc Mehmed ve ğayrihim mine’l-hâzırîn.

B. 1426

İrsâliyeden sonra mukâta’a-i boya-hâne ve dabâkhâne zabt olunub hâsıl olan akçedir ki havâle Süleymân Efendî ve Emîn Yûsuf Çelebinin oğlu Muslı Çelebi huzûrunda mültezim Emîr ‘Abde teslim olunub kayd olunmuşdur.

‘An mukâta’a-i boya-hâne-i Mardin ‘an yed-i Mahmûd birâder Emîr ‘Abd mültezim ğayr-ı ez bahâ-i ve ihrâcât be-hesâb-ı Diyarbekir.

Eyyâm 11

Kıst on bir eyyâm. nakdiyye 10965.

B. 1427

Armud nûgî 1 kıymet 12? fî târîhe	Mişmiş kıyye 1 kıymet 7 fî târîhe	Soğan kıyye 1 kıymet 5 fî târîhe
Karpuz kıyye.1 kıymet 7

.....	Hıyar 'aded 6 kıymet 1 fi tārīhe	Eruk kıyye 1 kıymet 6 fi tārīhe
Armud kıyye 1 kıymet 12 fi 26 minh	Sarumsak kıyye 1 kıymet 21 fi 4 minh	Hıyar 'aded 10 kıymet 2 fi 23 minh
..... kıyye 1 kıymet 15	Nān kıyyesi 14 fi 20 minh kıyye 1 kıymet 3
Meyve kıyye 1 kıymet 9 fi 21 minh	Kavun kıyye 1 kıymet ?	Güşt kıyye 28 fi tārīhe
Meyve nūgī 1 kıymet 1 fi tārīhe	Kavun kıyye 1 kıymet 8 fi 13 minh	Sabun 1 kıymet 4 fi tārīhe
..... kıyye 1 kıymet 4 fi 19 minh	Armudkıyye 1 kıymet 9 fi tārīhe kıyye 1 kıymet 9 fi tārīhe
..... kıyye 1 kıymet 6 fi tārīhe	Bazıncan 'aded 10 kıymet 2 fi 10 muharrem seb'a ve elf	Karpuz kıyye 1 'aded 4
İncir kıyye 1 kıymet 12	Karpuz kıyye 1 kıymet 6 fi tārīhe	İncir kıyye 1 kıymet 15 fi tārīhe
..... kıyye 1 kıymet 8 fi tārīhe	Armud kıyye 1 kıymet 12 fi tārīhe	Meyve kıyye 1 kıymet 12 fi 25 minh
Kabak kıyye 1 kıymet 2 fi tārīhe nūgī 1 kıymet ? fi tārīhe	Ekşi enār kıyye 1 kıymet 8 fi tārīhe
Şeftalu kıyye 1 kıymet 9 fi tārīhe	Karpuz kıyye 1 kıymet 3 fi tārīhe	Hıyar 'aded 7 kıymet 1 fi tārīhe
'İneb-i siyāh kıyye 1 kıymet 6 fi tārīhe	'İneb-i sefid kıyye 1 kıymet 7 fi tārīhe	İncir kıyye 1 kıymet 8
'İneb kıyye 1 kıymet 8	Piyaz kıyye 1 kıymet 6	Kabak kıyye 1 kıymet 3
Bazıncan 'aded 6 kıymet ?	Armud-ı Hemedāni kıyye 1 kıymet 18	'İneb-i sefid kıyye 1 kıymet 7 fi tārīhe
Badam nūgī 1 kıymet 10 fi 26 safer	Hayva kıyye 1 kıymet 9 fi 26 safer	Enār-ı şirīnī kıyye 1 kıymet 9 fi 26 safer
'İneb-i sefid kıyye 1 kıymet 6	Karpuz-ı surh kıyye 1 kıymet 4 nūgī 1 kıymet 14 be taleb-i Hacı Mehmed can
..... nūgī 1 kıymet 10 nūgī 1 kıymet 2? fi 28 Nūgī 1 kıymet 5

fi tārīhe	muharrem	
Zebīb-i türī nūgī 1 kıymet 22	Zebīb-i beled-i nūgī 1 kıymet 2,5	Zebīb-i beled-i nūgī 1 kıymet 3,5 fi tārīhe
..... Si'irtī nūgī 1 kıymet 3 fi tārīhe	Tuffāh-ı Çüngüşī nūgī 1 kıymet 3 fi 8 minh	Badam nūgī 1 kıymet 12 fi tārīhe
Dübs-ı türī nūgī 1 kıymet 2,5 fi tārīhe	Sumak nūgī 1 kıymet 4,5 fi tārīhe	Armud-ı Mihrāni kıyye 1 kıymet ?
Dübs-ı türī nūgī 1 kıymet 3 fi tārīhe	Helvā-yı nūgī 1 kıymet 4,5 fi tārīhe nūgī 1 kıymet 3,5 fi 25 minh
Enār-ı şirīnī kıyye 1 kıymet 24 fi 23 minh	Nān kıyye 1 kıymet 16 fi 23 minh	Şam'-ı nūgī 1 kıymet 8 fi tārīhe
..... nūgī 1 kıymet 7 fi 16 minh Fī 15 rebi'ül evvel	Şalğam kıyye 1 kıymet ?
Enār-ı şirīnī kıyye 1 kıymet 30 fi tārīhe	Eruk nūgī 1 kıymet 4 fi tārīhe	Tuffāh-ı Çüngüşī nūgī 1 kıymet 3,5 fi tārīhe
Çiriş nūgī 1 kıymet 4 fi tārīhe	Nişasta nūgī 1 kıymet 4 fi tārīhe	Bındık-ı meksür nūgī 1 kıymet 10 nūgī 1 fi tārīhe
..... nūgī 1 kıymet 3 fi tārīhe	Zebīb-i siyāh-ı beledī nūgī 1 kıymet 3,5 fi tārīhe
.....	Turunc nūgī 1 kıymet 9 fi 23	Çiriş nūgī 1 kıymet 3,5 fi tārīhe
Zeytun nūgī 1 kıymet 3 fi tārīhe	Süm-ı nūgī 3 fi 22 minh	'İneb kıyye 1 kıymet 16 fi tārīhe
Fümā-yı mathūne nūgī nūgī 22 fi tārīhe	Rummān-ı Cezīre kıyye 1 kıymet 30 fi tārīhe nūgī 1 kıymet 8 fi 13 rebi'ulahir
..... nūgī 1 kıymet 6 fi 3 cemaziyel	Enār-ı Cezīre nūgī 1 kıymet 3,5 fi 26 minh
Bındık-ı sahīh nūgī 1 kıymet 6 fi tārīhe	Sabun nūgī 1 kıymet 25 fi 25 minh	Tahine nūgī 1 kıymet 8 fi tārīhe
..... nūgī 1 kıymet 14 fi 24 minh nūgī 1 kıymet 14 fi 24 minh	Cezer kıyye 5 fi 23 minh
'İneb kıyye 1 kıymet 16	Marul 1 kıymet 6	Gög soğan 1 kıymet 10

fi tārīhe		
Penbe Nūgī 1 ..1416 18 fi 13 Şevvāl
..... nūgī 1 kıymet 10 nūgī 1 kıymet 30 fi tārīhe nūgī 1 kıymet 3,5 fi tārīhe
..... nūgī 1 kıymet 4 fi 8 minh	Revğān-ı sade nūgī 1 kıymet 13	Revğān-ı sade nūgī 1 kıymet 13
Dübs-ı(?) Bire 1 kıymet 7 fi 20 1 kıymet 18 fi 6 minh	İç yağ1 kıymet 40 fi tārīhe
Kuyruk yağı 1 kıymet 45 fi tārīhe	Güşt ... 1 kıymet 30 fi 4 Zi'l- ka'de sene seb'a ve elf	Gök soğanı1 kıymet 6 fi 28 Şevvāl
..... 1 kıymet 8 fi tārīhe	Enar 4 kıymet 1 fi 26 minh 1 kıymet 16 fi 25 minh
.... 1 kıymet 18 fi 20 minh	Mişmiş 1 kıymet 18 fi tārīhe	Hıyar 'aded 6 kıymet 2 fi tārīhe
Nān 1 kıymet 24 fi 24 minh nūgī 1 kıymet 5,5 fi 20 minh 1 kıymet 6 fi
Penbe nūgī 1 kıymet 17 fi 28 minh 1 kıymet 9 fi 28 minh	Nān kıyye 1 kıymet 18 fi tārīhe
Tüffāh-ı Bakūrī 1 kıymet 10 fi tārīhe	Tüffāh-ı 1 kıymet 15 fi 27 minh 1 kıymet 12 fi tārīhe
Armud 1 kıymet 15 fi nūgī 1 kıymet 9 fi tārīhe	Sabun nūgī 1 kıymet 30 fi 7 minh
..... 1 kıymet 6 fi tārīhe1 kıymet 6 fi 6	Hıyar 'aded 6 kıymet 1 fi tārīhe
Hıyar 'aded 5 kıymet 1 fi tārīhe	Mişmiş 1 kıymet 12 fi tārīhe
..... 1 kıymet 4 fi 26 minh	Meyve 1 kıymet 12 fi 22 minh	Zebīb-i Gergerī 1 kıymet 48 fi 21 minh
Meyve 1 kıymet 18 fi 19 minh	Meyve1 kıymet 24 fi 16 minh	Tuffāh 1 kıymet 8 fi tārīhe
Armud 1 kıymet 18	Karpuz 1 kıymet 6

fi tārīhe	?
Penbe nūgī 1 kıymet 15 fi tārīhe	Armud-ı Kıymet 15 fi tārīhe 1 kıymet 5 fi tārīhe
Bazılcan 'aded 4 kıymet 1 fi tārīhe 1 kıymet 12 fi 14 minh	Meyve 1 kıymet 5 fi 13 minh
Sabun-ı surh nūgī 1 kıymet5 fi 8 minh	Meyve 1 kıymet 6	Bastıh 1 kıymet 6
.....	'İneb 1 kıymet 8
Nemek nūgī 1 kıymet 1,5 fi 27 minh	Bazılcan 'aded 5 kıymet 1 fi 22 minh	Karpuz 1 kıymet 4 fi 22 minh
Nān 1 kıymet 24 fi 21 minh	'İneb 1 kıymet 9 fi tārīhe	Meyve 1 kıymet 4 fi tārīhe
.....	Penbe nūgī 1 kıymet 14
Sūm nūgī 1 kıymet	Milh nūgī 1 kıymet 1 1 kıymet 3 fi 10 safer
Badılcan 'aded 6 kıymet 1	Enār-ı şirīn 1 kıymet 6	Sumak 1 kıymet 48 fi tārīhe
..... 1 kıymet 15 fi tārīhe 1 kıymet 12 fi 8 safer
Revğen-i sāde nūgī 1 kıymet 76 (?)	Şem'-i şahm nūgī 1 kıymet 9	Şahm nūgī 1 kıymet 8
.....	Marul 1 kıymet 6 1 kıymet 7
..... 1 kıymet 6 nūgī 1 kıymet 7 1 kıymet 7 fi 21 minh
..... 1 kıymet	Marul 1 kıymet 8 fi 18 minh nūgī 1 kıymet 4 fi tārīhe
Kiraz nūgī 1 kıymet 4 fi tārīhe nūgī 1 kıymet 4 fi 17 Şevvāl	Güşť 1 kıymet 32 fi 15 Şevvāl
Piyāz 1 kıymet 6 fi tārīhe	Bağla 1 kıymet 5 fi 7 Şevvāl 1 16 fi tārīhe
.....	Hıyar 'ded 6 kıymet 2

Eruk 1 kıymet 12	Tut 1 kıymet 4 fi 3 Zi'l-ka'de	Mişmiş 1 kıymet 18 fi 2 Zi'l-ka'de
Tut 1 kıymet 3 fiŞevvāl	Elma-yı 'Ayzerānī (?) 1 kıymet 12	Kuyruk yağı 1 kıymet 50 fi tārīhe
..... 1 kıymet 10 fi tārīhe	Mişmiş 1..... kıymet 9 fi 10 minh	Tut 1 kıymet 5 fi 9

İKİNCİ BÖLÜM

DEĞERLENDİRME

I-İDARİ YAPI

A-ŞEHİR YERLEŞİMİ

1-Mahalleler

Osmanlı şehrinin temel yerleşme birimi, genellikle bir dini yapının veya pazarın etrafında gelişmiş olan “mahalle” idi¹. Şehirsel alanda mahalle ve kırsal alanda köy toplulukları; Osmanlı idaresinin klasik dönemden beri en alt idari birimidir. Geleneksel Osmanlı şehirlerindeki mahalle; henüz sınıf ve statü farklarının biçimlenmediği bir fiziki mekandır². Mahalleler umumiyetle aynı boy, aynı meslek ve aynı dine mensup kişiler tarafından tesis ve teşkil olunurdu³.

Osmanlı şehirlerinde mahalle, birbirini tanıyan, bir ölçüde birbirlerinin davranışlarından sorumlu, sosyal dayanışma içerisinde olan kişilerden oluşmuş olan topluluğun yaşadığı yerdir⁴.

Mahalle temel yönetim birimidir. Vergi yükümlüsü reaya tek tek tahrir defterlerine ve diğer vergi kayıtlarına, buldukları mahallelere göre ad ad yazılmış, oturdukları binaların hangi mahallenin sınırı içerisinde olduğu kesinlikle belirtilmiştir⁵.

XVI. yüzyılda Mardin, o dönemin şehir anlayışının özelliklerini yansıtan klasik bir şehir görünümündedir. Ancak Mardin’de mahallelerin kalenin içerisinde olması, onu diğer Osmanlı şehirlerinden ayıran en önemli fiziki özelliktir.

Devletin her sınıf ve her bölgesinden insanlar belirli kurallar ve etiket çerçevesinde birleşirler. Mahalledeki bütün insanlar birbirleriyle her gün karşılaşır, etiket farklılıklarına rağmen birbirleriyle muhatap olurlar. Mahalle mescidi ve kahvehanesi, bir toplantı ve tartışma mahalli olup kamuoyunun oluştuğu merkezlerdendir⁶.

Osmanlı şehrinde mahalle, birbirini tanıyan, birbirlerinin kefil olan kişilerin birlikte yaşadığı önemli bir kent kesimi ve aynı zamanda temel bir yönetim birimidir. Kişilerin birbirleriyle olan bağlılık ve tanışıklığı, dönemin sınırlı teknolojik

¹ Özer ERGENÇ, “Osmanlı Şehrinde Esnaf Örgütlerinin Fiziki Yapıya Etkileri”, I. Uluslararası Türkiye’nin Sosyal ve Ekonomik Tarihi Kongresi, Ankara 1980, s. 103.

² İlber ORTAYLI, *Osmanlı Toplumunda Aile*, İstanbul 2001, s. 21.

³ Ahmet KANKAL, *XV ve XVII. Yüzyılları Arasında Kastamonu Şehri*, Diyarbakır 1999, (Basılmamış Doçentlik Tezi), s. 274.

⁴ ERGENÇ, “Osmanlı Şehrindeki Mahalle’nin İşlev ve Nitelikleri Üzerine”, OA, IV (1984), s. 69.

⁵ ERGENÇ, Mahalle ..., s. 73.

olanaklarıyla, nisbeten küçük bir çevrede yaşamış olmalarından etkilenmelerinin yanında, devletin koyduğu kurallardan da kaynaklanıyordu⁷.

Osmanlı mahallesi geleneksel kentin kesimidir; yani kapalı bir toplumun yerleşmesi olarak kendini gösterir. Geleneksel yerleşme, iklim koşullarına karşı koyabilme ve savunma amacıyla üst üste inşa edilmiş bitişik nizam binalardan, serinlik ve havalandırmayı sağlayan dar sokak ve dehlizlerden oluşur. Ama önemli olan iklim ve coğrafyaya göre biçimlenen fiziki doku değildir; mahalle bir içtimai-kültürel birimdir. Farklı dinlerden insanların olabildiği gibi genelde aynı dinden insanların -bir sülale veya aşiret mensuplarının- oluşturduğu hanelerden oluşur⁸.

Osmanlı Devleti etnik bir temel üzerine oturmadığından, incelenen dönemde Mardin'de yaşayan gruplar daha çok dini inançlarına göre şehre yayılmışlardır. Mardin'in Osmanlılara katılmasından sonra şehir 10 mahalleye ayrılmıştır.

Elimizdeki defterde adı geçen mahalleler, aşağıda tablo halinde gösterilmiştir.

Tablo 1: Mardin Mahalleleri

Mahalle-i Babü'l-Cedid
Mahalle-i Babü'l-Himare
Mahalle-i Babü's-Sur
Mahalle-i Bimaristan
Mahalle-i Gölasiyye
Mahalle-i Kasirin (?)
Mahalle-i Sevindik
Mahalle-i Şemsiyye
Mahalle-i Zerraka
Mahalle-i Zeytun

a) Bab-ı Cedid (Yeni Kapı) Mahallesi⁹

Sur kapılarından birisinin adını taşıdığı anlaşılmaktadır. XVI. yüzyılda çoğunluğunu Müslümanların teşkil ettiği bu mahallede, Hıristiyanların ufak bir azınlık meydana getirdiği, fakat devamlı olarak artış kaydettikleri görülmektedir. Aynı mahallede banisi ve inşa tarihi belli olmayan, 1915 (1333)'de evkaf memuru Şükrü

⁶ ORTAYLI, Aile., s. 22.

⁷ ERGENÇ, Mahalle ..., s. 78.

⁸ ORTAYLI, Aile., s. 21.

⁹ M.Ş.S. 259, B. 1069.

Efendi tarafından yeniletilen bir hamamın bulunduğu, bu mahallenin ismini yakın zamanlara kadar muhafaza ettiği bilinmektedir¹⁰.

Babül-Cedid mahallesinde 1008 senesi Şaban ayında ‘Abdulvehhab Çelebi vakfı¹¹ isminde bir vakıf bulunmakla beraber, bu vakıf hakkında tafsilatlı bir bilgiye sahip değiliz.

b) Zerraka Mahallesi¹²

XVI. yüzyıla ait ve hatta XVII. yüzyıldan kalma vesikalarda ve defterlerde Zerraka mahallesine rastlanmakla beraber, XIX. yüzyıldan itibaren Mardin’in mahalleleri arasında bu mahalleye tesadüf edilememektedir. XVI. yüzyılda Zerraka mahallesinde Müslüman ve Hıristiyan halk birlikte oturmakta olup ikisi arasındaki oran yüzyıl boyunca devamlı olarak, Hıristiyanların lehine gelişmiştir. N. Göyünç’ün Mardin Süryani metropoliti Hanna Dolapönü’nün sözlü ifadesine dayanarak verdiği bilgiye göre, Necmeddin mahallesine eskiden bu ismin verildiğini, Zerraka’nın suyu çok az olan kaynak anlamına geldiği anlaşılmaktadır¹³.

c) Babü’l-Hımare Mahallesi¹⁴

Burası da şehir kapılarından birisinin adını taşımaktadır. Bu ismi IV. yüzyılda inşa edilen bir manastırdan almıştır. Fakat bu manastırın izine şu anda rastlamak mümkün değildir. XVI. yüzyılda burada nüfusun çoğunluğunu Hıristiyan ahali teşkil etmekte olup Müslümanlar çok küçük bir azınlık meydana getirmekte idiler¹⁵. N. Göyünç bu mahallenin ismini Babü’l-Hammara olarak okumuştur.

d) Bimaristan Mahallesi¹⁶

Burası bu günkü Emineddin mahallesine verilen isimdir. Halkının çoğunluğunu Müslümanlar teşkil ediyordu. Mahalle adını burada mevcut Şeyh Emineddin bimaristanından almıştır¹⁷.

¹⁰ Nejat GÖYÜNÇ, *XVI. Yüzyılda Mardin Sancağı*, Ankara 1991, s. 97.

¹¹ M.Ş.S. 259, B. 1264.

¹² M.Ş.S. 259, B. 1302.

¹³ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 98.

¹⁴ M.Ş.S. 259, B. 1297.

¹⁵ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 99.

¹⁶ M.Ş.S. 259, B. 485.

¹⁷ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 101.

e) Göläsiyye Mahallesi¹⁸

Bu mahalle şehrin kuzey doğusunda bulunmakta idi ve şimdiki Gül mahallesine tekabül ediyordu. Burada da Hıristiyan halk çoğunlukta, Müslüman halk azınlıktadır¹⁹. N. Göyünç bu mahallenin ismini Köläsiye olarak okumuştur.

f) Sevindik Mahallesi²⁰

Burada da Hıristiyan ve Müslüman iki dini cemaat bulunmakta idi. Bu mahalle Latifiye Camii'nin güneyinde olmalıdır. Zira, buraya halk arasında "*mahalle-i sündik*" de denmektedir. Sündik ve Sevindik aynı şekilde yazılmaktadır²¹. Yeri tam olarak belli olmamakla beraber Sevindik mahallesinde Benc (?) 'Ali adında bir vakıf bulunmaktadır²².

g) Şemsiyye Mahallesi²³

Şemsilerin Mardin'de şimdiki Savur Kapı mahallesi taraflarında oturdukları söylenmektedir²⁴.

h) Zeytun Mahallesi²⁵

Mardin şehrini çevreleyen kapılardan biridir. Bu mahallede eskiden "*zeytun*" adı verilen bir camiden söz edilmekle beraber bu gün söz edilen bu camiye rastlanmamaktadır. Zeytun mahallesi de yine Bab-ı Cedid mahallesinin yanında bulunmaktadır. XVI. yüzyılda bu mahallede Müslüman ahali çoğunlukta idi. Bu gün halk arasında ismen yaşamaktadır²⁶.

¹⁸ M.Ş.S. 259, B. 1286.

¹⁹ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 100.

²⁰ M.Ş.S. 259, B. 178, B. 316, B. 507, B. 1301.

²¹ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 101.

²² M.Ş.S. 259, B. 316.

²³ M.Ş.S. 259, B. 1295.

²⁴ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 100.

²⁵ M.Ş.S. 259, B. 109, 111.

²⁶ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 100.

1) Kasirin (?) Mahallesi²⁷

N. Göyünç'ün bahsettiği Kıssis (Keşiş, Papaz) mahallesi olabilir. Eğer bahsi geçen mahalle o ise $\frac{3}{4}$ 'ünü Hıristiyanlar geri kalanını da Müslümanlar teşkil etmekteydi²⁸.

Defterde bahsi geçen Babü's-Sur mahallesi pekala Bab-ı Savur mahallesi de olabilir. Bu gün de Bab-ı Savur olarak bir mahalle bulunmaktadır.

Nejat Göyünç'ün bahsettiği bir de Yahudiyan mahallesi bulunmaktadır ki, bu isimde bir mahalleye incelediğimiz defterde rastlanılmamaktadır.

Sadece bir deftere dayanarak bu dönemde Mardin'deki tüm mahallelerin yukarıdakilerden oluştuğunu söylemek mümkün değildir.

2- Köyler

Osmanlı taşra teşkilatında eyalete bağlı sancaklar (livalar), her birinin başında birer kadı bulunan "kaza"lara ayrılmıştı. Kazalarda bulun köyler idari ve coğrafi sınırlarla çevrili bölgelere taksim olunmuş, bu şekilde oluşturulan, aynı özelliğe sahip bulunan köylerin bir araya gelmesi ile nahiyeler sınırlandırılmıştır²⁹.

XVI. yüzyılın sonlarına ait bilgileri içeren Mardin'e ait bu defterde tespit edebildiğimiz köy isimleri ise şunlardır³⁰:

Tablo 2: Mardin'e Bağlı Köyler

'Akara (?)	Hasike
'Akrebiyye ³¹	Hatari (?)
'Aliş	Haylif (?)
'Arban ³²	Hevasiye
'Aynbürud	Hilye ³³
'Ayni (?)	İbrahimiyye
'İmrani	İncirli
Ak Meşhed ³⁴	Kabala
Arpadepe ³⁵	Kaçir

²⁷ M.Ş.S. 259, B. 1294.

²⁸ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 99.

²⁹ Halime DOĞRU, XV. ve XVI. Yüzyıllarda Sivrihisar Nahiyesi, Ankara 1997, s. 55.

³⁰ Bu köylerin yeni isimleri için bkz.: Türkiye, Mülki İdare Bölümleri ve Bunlara Bağlı Köyler Belediyeler 1970, Ankara 1971.

³¹ Kızıltepe ilçesine bağlı Ataköy.

³² Derik ilçesi, Kocatepe bucağına bağlı Akçapınar köyü.

³³ Kızıltepe ilçesine bağlı Işıkören köyü.

³⁴ Kızıltepe'ye bağlı Akziyaret köyü olabilir.

³⁵ Merkez ilçeye bağlı Akıncı Bucağı.

Baba Mahmud	Kal'acık ³⁶
Barman ³⁷	Kal'atü'l-Mir'at
Benabil ³⁸ (?)	Kara Seyyid
Buveyre	Karadepe
Bünyad	Karadere
De'ami-i Kebir ³⁹	Kasr-ı Rebi ⁴⁰
De'ami-i Sağır	Kavs ⁴¹
Dekuk ⁴²	Keferze
Dekuk-ı Ğarbi ⁴³	Kelabin
Derbasiye ⁴⁴	Kesme (?)
Deve Köse	Killet-Kıllıt ⁴⁵
Deyr-i Ezbina(?)	Kızılkend ⁴⁶
Deyr-i Hilve	Kızılmescid
Deyr-i İlya	Koçhisar ⁴⁷
Deyr-i İlya	Korukdepe
Deyrik-i Meşki ⁴⁸	Kulbasan
Dinabi	Kurudepe
Ebu Kale (?)	Kutlıkend
Eski Adı	Eski Adı
Gölli	Kürt
Göllikend	Latan
Göllük-i İbrahim	Mahlebiyye ⁴⁹
Ğurs-ı Edna ⁵⁰	Mahmudşeh
Ğurs-ı Evsat	Mansuriye ⁵¹
Habbaza (?)	Matufa
Hacı Halan	Mekrid
Haltani ⁵²	Mezra'a ⁵³
Harabü'l-Ma ⁵⁴	Münaz (?)
Harar ⁵⁵	Oğlak Yatağı

³⁶ Nusaybine bağlı Kale veya Kalecik köyü.

³⁷ Savur kazası, Sürgücü bucağına bağlı Yeşilalan köyü.

³⁸ Merkez ilçeye bağlı Bülbül köyü.

³⁹ Kızıltepe ilçesine bağlı Sürekli köyü.

⁴⁰ Muhtemelen Mardin merkeze bağlıdır. Ancak yeri tespit edilememiştir.

⁴¹ Merkez ilçe, Akıncı bucağına bağlı Yaylı köyü.

⁴² Kızıltepe ilçesine bağlı Yoncalı köyü.

⁴³ Merkez ilçe, Akıncı bucağı Kumlu köyü

⁴⁴ Kızıltepe ilçesinin Şenyurt Bucağı merkezi.

⁴⁵ Savur ilçesine bağlı Dereiçi köyü.

⁴⁶ Derik ilçesi, Kocatepe bucağına bağlı Boyaklı köyü.

⁴⁷ Kızıltepe ilçe merkezi.

⁴⁸ Kızıltepe ilçesine bağlı Ülkerköy.

⁴⁹ Mazıdağı ilçesine bağlı Meşeli köyü.

⁵⁰ Kızıltepe ilçesine bağlı Yüceli köyü.

⁵¹ Merkez ilçeye bağlı Yalım köyü.

⁵² İdil ilçesi, Haberli bucağına bağlı Işık köyü.

⁵³ Kızıltepe ilçesine bağlı Ekinlik köyü.

⁵⁴ Kızıltepe ilçesine bağlı Yoldere köyü olabilir.

⁵⁵ Derik ilçesine bağlı Dumanlı köyü.

Harin(?)	Oruç Beg
Harisa ⁵⁶	Palus
Harzem ⁵⁷	Panos (?)
Ramaniye (?)	Til 'Ulyan
Raşid (?)	Til Bakar
Rıhye	Tilbisme
Rışmil	Til Çayır
Safıyye	Til Ermen
Salah ⁵⁸	Til Harbe
Sari'a'l-Hamra	Tizyan ⁵⁹
Seleme-Selme ⁶⁰	Tohum
Soğanlı ⁶¹	Tora
Şamrah ⁶²	Üçdepe
Şeyh Kaniyye (?)	Ya'kubviran
Şirince	Zezi ⁶³
Şurun ⁶⁴	Zuk-ı Ebü'l-'Üla
Tarin ⁶⁵	Zuk-ı Ebü'l-Mu'alla
Tel Gebr (?)	

3- Mezraalar

Köylerden başka vergi veren yerleşim birimleri “mezraa”lardır. Mezralar köy özelliği taşımamakla beraber bazen oldukça kalabalık nüfus barındırabilmektedir⁶⁶. İncelenen defterde aşağıda ismi verilen dört mezra zikr olunmaktadır.

Tablo 3: Mardin'e bağlı Mezraalar

Kantar mezarası
Hacı Halan mezarası
Şeybani mezarası
'Ayni Batak (?)mezarası

⁵⁶ Savur ilçesine bağlı Kayatepe köyü.

⁵⁷ Kızıltepe ilçesine bağlı Eroğlu köyü.

⁵⁸ Kızıltepe ilçesine bağlı Gökçe köyü.

⁵⁹ Savur ilçesi Elmabahçe köyü.

⁶⁰ Derik ilçesi Kocatepe bucağı Kuyulu köyü.

⁶¹ Kızıltepe ilçesine bağlı Soğanlı köyü.

⁶² Mazıdağı ilçe merkezi.

⁶³ Mazıdağı ilçesine bağlı Enginköy.

⁶⁴ Merkeze bağlı Dereyanı köyü.

⁶⁵ Mazıdağı ilçesine bağlı Gümüşpınar köyü.

⁶⁶ DOĞRU, a.g.e., s. 55.

4- Nüfus:

Şeriyye sicillerine dayalı olarak Mardin’de yaşayan Müslim veya gayr-ı Müslim nüfusu belirtmek mümkün değildir. Ama bazı belgelerden hangi köyde veya hangi mahallede gayr-ı Müslim olup, buluşa erişmiş yani vergi vereceği yaşa ulaşmış kaç kişinin bulunduğunu çıkarmak mümkündür. Bunlar aşağıya çıkarılmıştır:

Tablo 4: Mardin’deki Vergi Mükellefi Gayr-ı Müslimler

Yer	Nefer	Yer	Nefer
Babü'l-Cedid mahallesi	49	Kasirin mahallesi (?)	144
Babü'l-Himare mahallesi	261	Mansuriye Köyü	81
Buveyre Köyü	21	Semle Köyü	37
De'ami-i Kebir Köyü	145	Sevindik mahallesi	125
De'ami-i Sağır Köyü	75	Şemsiye mahallesi	29
Deyr-i 'İlya Köyü	175	Til Ermen Köyü	63
Gölasiyye mahallesi	95	Til Harbe Köyü	120
Gölli Köyü	300	Yehudi ta'ifesi	34
Harabü'l-Ma Köyü	74	Zerraka mahallesi	150
İbrahimiyye Köyü	74	Zeytun mahallesi	47
Kal'ati'l-Mir'at Köyü	220		

B- ŞEHİR YÖNETİMİ

1-Yöneticiler

Diyarbakir'in Osmanlı hakimiyetine girmesinden sonra Amid merkez olmak üzere Diyarbakir Beylerbeyliği kurulmuş⁶⁷, 4 Kasım 1515'te Bıyıklı Mehmed Paşa'nın

⁶⁷ GÖYÜNÇ, "Diyarbakır", DİA, C. IX, s. 469.

beylerbeyliğe tayini ile Osmanlı idari teşkilatı içerisinde beşinci eyalet olarak, Diyarbekir eyaleti teşkil ettirilmiştir⁶⁸.

Osmanlı Devleti, ilk devirde Safevilerin etkisiyle bütün Doğu Anadolu'yu Diyarbekir Beylerbeyliği idaresi altında bir arada toplamış⁶⁹, Diyarbekir merkez kabul edilerek Musul, Bitlis, Mardin ve Harput dahil olmak üzere bütün Doğu Anadolu'da gayet geniş bir eyalet meydana getirmişti. Bir süre sonra Erzurum Beylerbeyliği teşkiliyle Diyarbekir eyaletinin kuzeyindeki toprakların bir kısmı, Van ve Urfa eyaletlerinin teşkiliyle birlikte Diyarbekir eyaletinin doğu ve güneyindeki bazı yerlerin de kurulan bu yeni eyaletlere bağlandığı görülmektedir⁷⁰.

Osmanlı Devleti merkezi bir yapıya sahiptir. Bu merkezîyetçi yapısını en ufak bir atamada dahi görüyoruz. Nitekim medresede hamallık vazifesi yapacak olan birisi için dahi berat alınmaktadır⁷¹.

Merkezden, her ne kadar idarecilerin halka iyi davranmaları, vergiyi düzenli toplamaları yönünde emirler gönderilmişse de bazı yöneticilerin bu emirlerin aksine kendi başlarına buyruk davranmaya çalıştıklarını, halka baskı yaptıklarını, ellerindeki gücü halka karşı kullanmaya çalıştıklarını⁷², hatta sadece kendi güçlerinden değil, akrabalarından nüfuzlu olan kimselerin nüfuzlarından da yararlandıklarını görüyoruz⁷³.

Yeniçeriler belki de güçlerine güvenerek, halktan aldıkları malların bedellerini vermek istemediklerinde bu malı veya bunun karşılığı olan paranın zorla da olsa geri alındığını görüyoruz⁷⁴.

Valilerden özellikle, atandıkları eyalete varıncaya kadar uğradıkları şehir ve kasabalardan karşılığını ödemediği halktan yem ve yiyecek almamaları sık sık tembihlenmekteydi⁷⁵. Bütün yasaklamalara karşın, vali ve mutasarrıflar görevlerine gittiklerinde yol boyunca askerleriyle binek hayvanlarına yiyecek, içecek ve benzeri

⁶⁸ GÖYÜNÇ, Diyarbekir Beylerbeyliğinin İlk İdari Taksimatı, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi, sa. 23, İstanbul 1969, s. 23-24.

⁶⁹ Tuncer BAYKARA, Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş I Anadolu'nun İdari Taksimatı, Ankara 1998, s. 88.

⁷⁰ İbrahim YILMAZÇELİK, XVII. Yüzyıl İle XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Diyarbekir Eyaletinin İdari Yapısı ve İdari Teşkilatlanması, Tarih Araştırmaları Dergisi, Ankara 1997, C. XVII. S. 29. s. 217-232.

⁷¹ M.Ş.S. 259, B. 23.

⁷² M.Ş.S. 259, B. 997.

⁷³ M.Ş.S. 259, B. 997, B. 709.

⁷⁴ M.Ş.S. 259, B. 1083.

⁷⁵ ÇADIRCI, a.g.e., s. 19.

giderlerini karşılıksız olarak köylüye yüklüyorlardı⁷⁶. Mardin emini olan Yusuf Çelebinin Ğurs-ı Edna köyüne gelirken köy halkının pişkeş için paraları olmadığı halde başkasından borç alarak onu karşıladıklarını görüyoruz⁷⁷. Aynı duruma Kalatü'l-Mirat köyünde de rastlamaktayız. Köy halkı yöneticiyi ve yanındakileri ağırlayacak paraları olmadığı için başkasından para almışlar ve yöneticileri ağırlamışlardır. Ancak yönetici ve yanındakiler gittikten sonra köy halkı borçlarını ödemeyi geciktirdiklerinden mahkemeye verilmişlerdir. Ancak halk mahkemede bu borçlarını kabul edip, bunu ödeyeceklerini taahhüd etmişlerdir⁷⁸.

III. Selim, valilerin “*Hazeriyye*” ve “*Seferiyye*”den başka bir şey almamalarının sağlanmasını istenmiştir⁷⁹.

Halkın güvenliği ve huzurunu muhafaza etmekle görevli kişilerin bizzat kendileri halka zulüm ve baskı yapabiliyorlardı. Fakat zulme uğrayan halk, gerekli üst mercilere başvurarak bu durumu düzeltebiliyordu⁸⁰.

Savaş zamanında taşradaki askerler de savaşa gittiklerinden bazı kimseler savaşa götürülmeyip, geride kalan halkı eşkıyanın şerrinden korumak, o beldedeki huzuru sağlamak için muhafız olarak bırakılırdı⁸¹. Sefer zamanında sefere götürülmeyen ve buldukları beldenin asayişini sağlamakla görevlendirilen tımarlı sipahilerin görevlerini ihmal etmeleri halinde kendilerine “*ta'yîn olunduğınız yerlerde ferden ferideden bir kimesnenin mālına ve cānına zarar gelirse sizden tazmîn idilür*” denilerek görevlerini ihmal etmemeleri tembih edilmiştir⁸².

Bizans, Arap, Selçuklu, Artuklu, Eyyubi, Akkoyunlu ve Osmanlı gibi çeşitli devletlerin yönetiminden geçen ve Müslümanlar ile Hıristiyanların yan yana, aynı köyde, aynı mahallede yaşadığı⁸³ Diyarbakır Eyaletine bağlı Mardin sancağının idarecileri hakkında bilgi vererek şehrin kimler tarafından ve nasıl idare edildiğini aydınlatmaya çalıştık;

⁷⁶ ÇADIRCI, a.g.e., s. 8.

⁷⁷ M.Ş.S. 259, B. 571.

⁷⁸ M.Ş.S. 259, B. 382.

⁷⁹ Musa ÇADIRCI, *Tanzimat Döneminde Anadolu Kent'lerinin Sosyal ve Ekonomik Yapıları*, Ankara 1991, s. 19.

⁸⁰ M.Ş.S. 259, B. 82.

⁸¹ M.Ş.S. 259, B. 1321, B. 1349, B. 1351.

⁸² M.Ş.S. 259, B. 1349.

a- Vali

Vali adı verilen yönetici, Mardin sancağının bağlı bulunduğu Diyarbakır eyaletinin merkez sancağı olan Amid'de bulunmaktadır. Vezir rütbeli Diyarbakır valileri, padişah tarafından fermanla atanmakta idiler. Padişah tarafından kadı, naib ve diğer görevlilere gönderilen fermanla , tayin edilen paşanın ismi ve tayini hatırlatıldıktan sonra, bütün görevlilerden yeni valiye itaat etmeleri istenmektedir.

Valiler, eyalet genelindeki askeri ve idari görev ve yetkileriyle birlikte paşa sancağında bulunan dini, sosyal yapıları ve su yollarının tamiri, tabii afet durumunda temel ihtiyaç maddelerinin temini ve ihtiyaç duyulan görevliler için merkeze arz yazılması gibi görevleri de ifa etmektedirler⁸⁴.

b- Mütesellim

Mütesellimlik, XVI. yüzyılın ikinci yarısından itibaren ortaya çıkmış bir müessesedir⁸⁵. Valilerden bir kısmı, kendilerine tevcih edilen eyalet idaresini bizzat yürütmeyerek bu görevi kendi adlarına üstlenecek kişiler tayin etmişlerdir. Eyalet veya sancak idaresini vekaleten yürüten bu kişilere mütesellim deniliyordu⁸⁶.

Vali ve mutasarrıflar da idarelerinde bulunan sancaklara mütesellim atamakta idiler. Bu atama iki şekilde olurdu. İlki geçici bir görevle başka bir işe gittiklerinde yerlerine bıraktıkları kimselerdir. Bunlara "kaymakam" da deniliyordu. İkincisi ise eyaletleri dahilinde bulunan sancaklara devamlı olarak atadıkları mütesellimlerdir⁸⁷.

XVII. yüzyılın ikinci yarısından itibaren mütesellimliğin durumunda bazı değişiklikler yapılmıştır⁸⁸. Gerek eyalet gerekse şehir yönetiminde oldukça tesirli olan mütesellimlik, XVIII. yüzyılda da devam etmiştir.

Mütesellimlerin görev süreleri, eyalet valisinin görev yerine gelmesine veya gönderildiği yerden dönmesine kadar olup⁸⁹, bu süre kesin değildir. Bu görevi yapan kişiler bazen bir sene bazen, üç ya da beş ay bu görevde kalmaktaydılar⁹⁰.

⁸³ Mehmet Mehdi İLHAN, XVI. Yüzyıl Başlarında Amid Sancağı Yer ve Şahıs Adları Hakkında Bazı Notlar, Ankara 1990, Belleten, C. 54, S. 209, s. 213.

⁸⁴ YILMAZÇELİK, XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Diyarbakır (1790-1840), Ankara 1995, s. 193.

⁸⁵ Rifat ÖZDEMİR, XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Ankara, Ankara 1986, s. 147.

⁸⁶ YILMAZÇELİK, a.g.e., s. 192.

⁸⁷ ÇADIRCI, Tanzimat a.g.e., s. 24.

Diyarbakır eyaleti valiliğini bizzat yürütemeyen paşalar, kendi adlarına idari ve mali işleri yürütmek üzere güvendikleri birinin mütesellim olarak tayin edilmesini arz etmekte olup, bu istekleri genellikle kabul edilmekte idi⁹¹.

Tanzimat'ın ilanıyla beraber bu kurum kaldırılmıştır⁹².

c- Voyvoda

Başlangıçta “has” denilen gelir bölgelerinin yönetimini sahibi adına yüklenen kimseye “voyvoda” deniyordu. Daha sonraları “*serbest tumarlar*”ın, vali ve mutasarrıflara verilen bazı gelirlerin de voyvoda gönderilerek yönetilmeye başlandığı görülmektedir⁹³.

Vergilerin toplanarak ait olduğu yere gönderilmesi, asayişin sağlanması, gerektiğinde asker toplanarak sefer katılması gibi görevleri birlikte yürüten voyvodalar atanmaları bakımından ikiye ayrılıyorlardı.

1- Vali ve mutasarrıflar kendi adlarına voyvodalar görevlendiriyorlardı.

2- Doğrudan doğruya devlet merkezinde bulunan hazinelere bağlı yerlere, hazine idarelerince voyvodalar atanıyorlardı.

1007 senesi Rebiülahir ayında Mardin voyvodası olan Osman Bey bu görevden alınarak yerine Dergah-ı ali sipahilerinden Ahmet Bey görevlendirilmiştir⁹⁴.

1007 senesi Zilkade ayına ait bir belgede valide sultann başmaklık hasları için Mardin hasları voyvodalığının görevi, dergah-ı ali müteferrikalarından Cafer Ağaya tevcih edildiğini⁹⁵ fakat Cafer Ağanın Mardin'e gitmeyerek yerine Mustafa Beyi vekil olarak gönderdiğini görüyoruz⁹⁶. Cafer Ağa 1008 senesi Cemaziyelevvel ayında bu görevden alınarak, onun yerine yine dergah-ı ali müteferrikalarından İskender isimindeki

⁸⁸ ÖZDEMİR, a.g.e., s. 148.

⁸⁹ YILMAZÇELİK, a.g.e., s. 193.

⁹⁰ Yücel ÖZKAYA, XVIII. Yüzyılda Osmanlı Kurumları ve Osmanlı Toplum Yaşantısı, Ankara 1985, s. 196-197.

⁹¹ YILMAZÇELİK, a.g.e., s. 193.

⁹² ÇADIRCI, a.g.e., s. 25.

⁹³ ÇADIRCI, a.g.e., s. 29.

⁹⁴ M.Ş.S. 259, B. 282.

⁹⁵ M.Ş.S. 259, B. 1191.

⁹⁶ M.Ş.S. 259, B. 1192.

birisinin göreve getirildiğini⁹⁷, fakat İskender Ağanın da Mardin'e gitmeyerek yerine Alican subaşyı görevlendirdiğini görüyoruz⁹⁸.

Valide sultan hasları toplanırken, halka baskı yapılmış, halk rencide edilmiştir. Bu da değişik şikayetlere sebep olmuştur. Bu şikayetler padişah tarafından duyulmuş olmalı ki merkezden valide sultan haslarının toplanmasında kimsenin işe karıştırılmadan subaşyılar tarafından toplanması istemiştir⁹⁹.

Tayin edilen voyvodalar, idaresini aldıkları yerin bir anlamda idari ve mali tek sorumlusu olup, bu yerlere vali ve mütesellimler ayrıca müdahale edemez ve vergi alamazlardı.

4 Şevval 1007 tarihli bir belgede Ahmed Ağa¹⁰⁰, 23 Receb 1008 tarihinde de İskender Ağa'nın¹⁰¹ Mardin voyvodalığı yaptıklarını görüyoruz.

XIX. yüzyılın başlarından itibaren bir çok kasaba, köy ve şehrin voyvodalıkla yönetildiği anlaşılmaktadır¹⁰².

d- Emin-Kethüda:

Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan beri, şehir halkının hükümet ile ilişkilerini sağlamak üzere¹⁰³ kent merkezlerinde "şehir kethüdası" unvanlı bir görevlinin bulunduğu bilinmektedir¹⁰⁴. Şehir kethüdası, bir bakıma belediye başkanı gibi düşünülebilir. Gerçi kadı, bulunduğu kazanın aynı zamanda bir nevi belediye meclisi başkanı durumundaysa da, pratikte şehrin işlerinin çoğunu şehir kethüdası yerine getirmektedir¹⁰⁵. Kethüda, köylerde de halkın önderi, temsilcisi demektir. Şehir kethüdası, Osmanlı döneminde en önemli halk temsilcisidir¹⁰⁶. Şehir kethüdaları ahalinin vekili ve devletle halk arasında vasıta demektir¹⁰⁷. Bu görev daha sonraki

⁹⁷ M.Ş.S. 259, B. 1195.

⁹⁸ M.Ş.S. 259, B. 1196.

⁹⁹ M.Ş.S. 259, B. 1205.

¹⁰⁰ M.Ş.S. 259, B. 600.

¹⁰¹ M.Ş.S. 259, B. 1173.

¹⁰² ÇADIRCI, a.g.e., s. 29.

¹⁰³ YILMAZÇELİK, a.g.e., s. 209.

¹⁰⁴ ÇADIRCI, a.g.e., s. 41.

¹⁰⁵ M. Ali ÜNAL, XVI. Yüzyılda Harput Sancağı (1518-1566), Ankara 1989, s. 49.

¹⁰⁶ BAYKARA, a.g.e., s. 39.

¹⁰⁷ Mehmet Zeki PAKALIN, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, İstanbul 1993, C. III, s. 317.

yıllarda şehir emini şeklinde görülecektir. Ayrıca kethüda, esnaf teşkilatında, her meslek kümesinin önderine de denir¹⁰⁸.

Anlaşmazlıkları adalet üzere çözen kethüdalar bulunmaktadır. 1008 senesi Rebiülevvel ayına ait bir belgeye göre Zuk-ı Ebu'l-‘Üla köyünden birkaç kişi aralarında çıkacak olan anlaşmazlıkları eski adet ve kanun üzere çözeceğine inandıkları Cebra'il bin Şerif'i kendilerine kethüdaolarak tayin etmişlerdir¹⁰⁹. Ancak birkaç ay sonra onu değiştirerek yine 1008 senesi Receb ayında aynı köyden birkaç kişi aralarında çıkacak olan anlaşmazlıkları adalet prensibine uygun çözebileceğine inandıkları Süleyman bin Piri'yi kendilerine kethüdaolarak kabul ettiklerini bildirmişlerdir¹¹⁰.

İncelediğimiz defteden göreve ne zaman başladığını ve ne zaman bu görevden alındığını çıkaramadığımız Yusuf Çelebi'nin Mardin eminliği görevini yürüttüğünü görmekteyiz. Ama 1006 senesi Şevval ayı (1598) ile 1008 senesi Receb ayı tarihleri arasında Mardin emini olarak kendi ismi zikr edilmektedir. Yusuf Çelebi'den önce ise Hüseyin Ağa Mardin subaşılığı görevini yürütmüştür¹¹¹.

e- Subaşı

Şimdi, zabıta ve daha ziyade belediye memurlarının gördükleri işleri gören ve kaza itibar olunan kasabaların idaresi başında bulunan memurun unvanıdır¹¹².

Subaşı, beylerbeyi veya sancakbeyinin kendi görev bölgesinde asayişini sağlamakla görevlendirdiği kimse olmak hasebiyle, yönetimde özel bir mevkiye sahipti. Kadının hükmünün uygulanmasında mühim rol oynayan subaşı, Osmanlı Devleti'nin ilk zamanlarından XVI. yüzyılın ilk yarısına kadar geçen devrede doğrudan doğruya merkez tarafından tayin edilmekteydi. Fakat daha sonra beylerbeyi veya sancakbeyi tarafından tayin edilmiştir. Tayin işlemi, sancakbeyinin, durumu bir mektupla kadiya bildirmesinden ve bunun sicile işlenmesinden ibaretti¹¹³.

¹⁰⁸ BAYKARA, a.g.e., C. I, s. 39.

¹⁰⁹ M.Ş.S. 259, B. 912.

¹¹⁰ M.Ş.S. 259, B. 1155.

¹¹¹ M.Ş.S. 259, B. 414.

¹¹² PAKALIN, a.g.e., C. III, s. 259.

¹¹³ İsmet MİROĞLU, *Kemah Sancağı ve Erzincan Kazası (1520-1566)*, Ankara 1990, s. 29.

1006 senesi Muharrem ayına ait bir belgede Hüseyin Ağa'nın Mardin subaşı olduğu görüyoruz¹¹⁴. Ancak 1006 senesi Zilhicce ayına ait diğer bir belgede ise dergah-ı ali sipahilerinden İbrahim Ağa Mardin subaşılığı görevine getirilmiştir¹¹⁵. Ancak 1007 senesi Muharrem ayına ait bir belgede Mardin subaşılığına Hüseyin Ağanın tekrar atandığı belirtilmektedir. Bu göreve atanırken ondan adalet ve istikamet üzere olması, "*âdet-i kadîm ve kâñn-ı müstedîm üzere sâhib-i sa'âdetimiz hazretlerine 'â'id ve râci' olan 'öşürden ve bād-ı hevâ ve resm-i arûsâne ve cürm ve cinâyet ve sâ'ir hukûk ve rûsûmı yerlî yerinden*" toplaması "*oligelmîş ve şer' ve kâñnâna muğâyir kimesneye 'inâd ve muhâlefet itdirmiyessin fe-emmâ tamâm mertebe hakk ve 'adl ve istikâmet üzere hareket itdürüb hilâf-ı şer'-i şerîf ve muğâyir-i kâñn-ı münîf bir ferde zulm ve ta'addî*" etmemesi istenmiştir¹¹⁶.

107 senesi Rebiülevvel ayına ait bir belgede Begzâde Mehmed Beg adındaki birisinin Mardin subaşı vekilliği görevini yürüttüğünü görmekteyiz¹¹⁷.

f- Asesbaşı

XVI. yüzyılda kent içerisinde çarşı, pazar ve kapanların asayîşi ve alışverişin selameti için görev yapan kimseler bulunuyorlardı. Ases adını alan bu koruma görevlileri Asesbaşının başkanlığında örgütlenmişlerdi¹¹⁸.

Subaşının emri altında bir asesbaşı ve asesler kethüdası ile aseslerden ibaret bir emniyet kuvveti bulunmaktadır. Subaşılara bağlı olan ases ve asesbaşı, subaşıyla birlikte hem asayîşi koruyorlar hem de hasıl olan bad-ı heva resimlerini ve bazı şehir içi mukataa gelirlerini topluyorlardı¹¹⁹. Subaşılardan emrinde zabıta kuvveti olarak görev yapan aseslerin, inzibat ve asayîşin temininde kadılara da yardımcı oldukları anlaşılmaktadır¹²⁰.

Daha önce asesbaşılık yapan Çelebi bin Şeyh Ahmed bir daha asesbaşılık yapmayacağına dair söz vererek tövbe etmiştir. Ancak daha sonra bu sözünde durmayarak halkı subaşıya gammazlamıştır. Bunun aleyhinde dava açıldığında kadı

¹¹⁴ M.Ş.S. 259, B. 1321.

¹¹⁵ M.Ş.S. 259, B. 1345.

¹¹⁶ M.Ş.S. 259, B. 1227.

¹¹⁷ M.Ş.S. 259, B. 151.

¹¹⁸ DOĞRU, a.g.e., s. 36.

¹¹⁹ MİROĞLU, a.g.e., s. 29.

bunu seyyidlerden, imamlardan hatiplerden dergah-ı ali yeniçerilerinden ve başka kişilerden sormuştur. Herkes “*mezkūr Çelebi şāribü'l-hamr fāsık ve zānī ve pāzeng 'avān u ğammaz şerīr ve şakī olub dā'imā fukarāyı ğammaz idüb hilāf-ı şer'-i şerīf cerīmelerini aldırub ve 'ıyāllerini izlāl idüb zulm ve ta'addīsının nihāyeti yokdur fukarānın cilā ve tefrīkalarına bā'is olub müselmānların yolunda kara taşdır kal'i ve kam'i vācibdir*” diyerek onun aleyhinde şahitlik yapmıştır¹²¹.

g- Şihne

Köylerden vergi toplamak için şehir emini, kendi yerine şihne tayin ederek vergileri toplatıyordu¹²². 1006 senesi Şevval ayında Diyarbekir'den Mardin kadısına gönderilen tezkirede şihnelerin vergi toplamakla ilgili görevleri dile getirilmiştir¹²³. 6 Safer 1007 tarihli bir belgede bu durum daha net bir şekilde ortaya çıkmaktadır. “Ali Çelebi ibni Mehmed Beg meclis-i şer'-i şerife gelüb takrir-i kalam kılub Mardin emini Yusuf Çelebi beni Koçhisara şihne ta'yin idüb dört beş aydır ki harmanları hıfz idüb cümle harmanları saf idüb resm eyleyüb keyl üzere kıldım ...” diyerek şehir emininin, kendi yerine vergileri toplatmak amacıyla şihne tayin ettiğini görüyoruz¹²⁴.

h- Alay Beyi

Alaybeyleri, bir sancaktaki veya bir beylerbeylikteki tımarlı sipahilerin en yüksek amiri olup serbest tımarlara maliktiler. Bunlar beylerbeyi veya sancakbeyi arzı üzerine tayin edilirdi. Görevlerinden azledilmeleri ise beylerbeyi veya kadının arzı ile olurdu¹²⁵.

Alaybeyleri İstanbul'a mektup göndererek savaşlarda yararlık gösteren kişilere tımar tevcihi ricasında bulunmuşlardır. 1005 senesi Cemaziyelevvel ayında Ali¹²⁶, 1006 senesi Cenaziyelevvel ayında da Hasan¹²⁷ isimdeki kişiler alaybeylik görevini yürütmektedirler. Bu alaybeyleri İstanbul'a mektup gönderip tımar ricasında bulunmuş

¹²⁰ Feridun M. EMECEN, XVI. Asırda Manisa Kazası, Ankara 1989, s. 56.

¹²¹ M.Ş.S. 259, B. 1225.

¹²² M.Ş.S. 259, B. 11.

¹²³ M.Ş.S. 259, B. 1311.

¹²⁴ M.Ş.S. 259, B. 11.

¹²⁵ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 50.

¹²⁶ M.Ş.S. 259, B. 1314.

¹²⁷ M.Ş.S. 259, B. 1313.

ve merkezden de bu isteklerine cevap verilmiş, Diyarbekir Beylerbeyinden istenilen kişilere üç bin akçelik tımar vermesi istenmiştir.

Mardinde olan alaybeyi, zu'emave erbab-ı tımarı savaş zamanında sefere iştirak etmek zorundadırlar. Gitmeyen olursa gereken muameleye maruz bırakılırlardı¹²⁸.

ı- Dizdar

Kaledeki askerlerin komutanı demektir¹²⁹. Kale içerisinde aileleriyle beraber oturan kale muhafızları sadece kalenin beklenmesi ile değil, eşkiyanın te'dibiyle de vazifelendirilmekte idiler¹³⁰.

1007 senesi Safer ayında Nurullah Ağa, 1007 senesi Rebiülahir ayında Süleyman Ağa¹³¹ adındaki kişiler kale dizdarlığı görevin yürütmektedirler¹³².

j- Diğerleri

Yukarıda sayılanların dışında şehir yönetimi ile ilgili görevli olmasalar da yöneticilerce görevlendirilen bazı gruplar vardır ki onlar da mehterler, ordu bazarcılar ve kızirlerdir.

- Kale Mehterleri

Bunların miktarları belli olmamakla beraber “şehirde vâki’ olan düğünlerde şenlik ettikleri” bunun karşılığında “her gün çukur kapıda üç nevbet çalma ” vazifeleri olduğu anlaşılmaktadır. Muhtemelen bunların maaşları olmayıp düğünlerde davul ve zurna çalarak geçimlerini sağlamış olmalılar.

Bunların yanında bir de mehterler bulunmaktadır. Belgelerden kale mehterleri ile şehirde bulunan başka bir mehter grubunun farklı gruplar olduklarını ve bunların arasında bir çekişmenin yaşandığını görüyoruz. Düğünlerde çalıp onun “deramedî”sini almak, bunun karşılığında çukur kapıda üç nevbet çalmak kendi işleri iken, kale mehterlerinin sık sık buna karıştıklarını, düğünlerde çalıp “deramedî”sini kendilerinin

¹²⁸ M.Ş.S. 259, B. 1316.

¹²⁹ MİROĞLU, a.g.e., s. 32.

¹³⁰ EMECEN, a.g.e., s. 44.

¹³¹ M.Ş.S. 259, B. 1385.

aldığını fakat bu işe karışmamaları gerektiğini iddia ederek mahkemeye başvurduklarını görüyoruz. Mahkeme onları haklı bularak çukur kapıdaki üç nevbetten birisini dahi aksatmadan yapmaları karşılığında kale mehterlerini ve başkalarını onların işine karışmadan men etmiştir¹³³.

Mardin ‘azabları Ağası olan ‘Ali Ağa bu görevi daha önceden ‘Ali bin el-Hac Hasan ve Şa’ban bin Davud ve Hüseyin bin Haydar’a vermişken daha sonra “*bu hizmetin kadimi emekdârı olmağın ‘âdet-i kâdîme mücibince nefsi-i şehirde vâki’ olan düğünlerde*” mehterlerden üstad ‘Abdulahid bin Mehmed ve Şa’ban bin Nasuhi ve Şim’on bin ‘Abdullah “*şenlik idüb derâmetin kendüler alub kal’a mehterleri ve ğayruları düğünlere ve derâmetlerine asladahl itmeyeler ve mukâbelede Çukurkapuda üç nevet çalalar*” denilerek bu vazifeyi kendi üzerlerine alıp kabul ettiler¹³⁴.

Mardin’de bir de Mardin ordu bazarcı adı verilen görevliler bulunmaktadır. Bunlar muhtemelen sefer zamanında ordunun ihtiyaçlarını gidermekle görevli olan kimselerdir.

- Kizir

Köy muhtarının kahtyası yerindeki yanaşmaya verilen addır. Hükümetle halk arasında vasıta olan küçük bir memur olup muhtarın eski adıdır¹³⁵. İncelediğimiz defterde geçen kizirler ise şunlardır:

Zerraka mahallesi kiziri: ‘Abdulkerim bin Miri¹³⁶, Zeytun mahallesi kizirleri: Esed bin Merli, Mes’ud bin Halef, Tedaris bin Sefer, ‘Abdunnur bin Hana, ‘Abdusseydi bin Ağcan, ‘Abdulahid bin Hürmüz¹³⁷, Kasirin (?) mahallesi kiziri: Na’mi bin Hanna¹³⁸, Babü’l-Hımare mahallesi kiziri: Karyakis bin Meylik¹³⁹, Babü’l-Cedid mahallesi kiziri: Na’mi bin Hanna¹⁴⁰, Sevindik mahallesi kiziri: ‘Abdunnur bin İbrahim¹⁴¹.

¹³² M.Ş.S. 259, B. 108.

¹³³ M.Ş.S. 259, B. 262.

¹³⁴ M.Ş.S. 259, B. 393.

¹³⁵ PAKALIN, a.g.e., C II, s. 285.

¹³⁶ M.Ş.S. 259, B. 1302.

¹³⁷ M.Ş.S. 259, B. 1285.

¹³⁸ M.Ş.S. 259, B. 1294.

¹³⁹ M.Ş.S. 259, B. 1297.

¹⁴⁰ M.Ş.S. 259, B. 1298.

¹⁴¹ M.Ş.S. 259, B. 1301.

Sebebi bilimmemekle beraber, incelediğimiz defterde geçen kızirlerin hepsinin gayr-ı Müslim oldukları görülmüştür. Muhtemelen bu durum yukarıdaki mahalleler ile köylerdeki halkın çoğunun gayr-ı Müslim olmasından kaynaklanmaktadır.

2- Yönetim Merkezleri

a- Mardin Kalesi

Bir şehrin fiziki yapısında göze ilk çarpan ve şehrin -eski zamanların askeri bu zamanın ise kültürel (sanatsal) önemini ortaya koyan, belki de en önemli unsuru, o şehrin kalesidir. Bu nedenle Mardin'e baktığımızda uzun muhasaralardan sonra teslim zorlanabilen, şehrin üzerindeki tepenin zirvesine kurulu bir kale bulunmaktadır.

Mardin kalesi doğu-batı istikametinde 800 metre kadar uzunlukta, yer yer 30 ile 150 metre arasında değişen genişlikteki bir düzlüktedir. Bu düzlük doğuda 1200 metre, batıda 1180 metre, ortada 1165 metre yüksekliğindedir. Bu kaleyi gören hemen herkes onun azamet ve heybetinden sitayişle bahsetmiş ve kaleye X. yüzyılda “*al-Baz (Şahin)*”, XIV. yüzyılda “*Kal’at al-Şahba*” veya “*Kal’at-ı Kûh*” hatta “*Kal’at al-Gurâb (Karga kalesi)*” adları verilmiştir¹⁴².

Mardin kalesi X. yüzyılda Hamdanilerden Abdullah bin Hamdan tarafından yaptırılmıştır¹⁴³. Bu kalenin Osmanlılara ne şekilde intikal ettiği bilinmemektedir. Diyarbekir'in alınmasından sonra Osmanlı ordusu Bıyıklı Mehmet Paşanın kumandanlığında, Mardin'i almakla görevlendirilmiştir¹⁴⁴. Kalenin Osmanlı kuvvetleri tarafından top ve tüfeklerle dövüldüğü bilinmekle beraber, bunun kalede yapmış olduğu tahribat bilinmemektedir.

XVI. yüzyılda Mardin kalesi birkaç defa tamir edilmiştir. Kale, 1549 (956)'da yaz mevsiminde Avlonya sancakbeyi Hızır Bey vasıtası ile tamir ettirilmiştir. Bu tamirat esnasında 1065 inşaat işçisi, 190 ırgat, 50 marangoz, 24 bıçkıcı (erre-keşân), 12 taşçı, 9 demirci, 39 zenbilci (zembilgerân), 12 kanalizasyon işçisi (âb-rahgerân), 15 mahzenci, 205 saka, yani toplam olarak 1621 işçi çalıştırılmış, bu işçilere 74965 akçe ücret ödenmiş, bütün inşaat masrafları 802780 akçeye mal olmuştur. Bu tamir işlemi

¹⁴² GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 91.

¹⁴³ Yeni Rehber Ansiklopedisi, C. XIII, s. 258.

¹⁴⁴ Hoca Sadedettin Efendi, *Tacû't-Tevarih*, Haz. İsmet PARMAKSIZOĞLU, Ankara 1999, C. IV, s. 269.

bittikten sonra, surların muhafazası için kaledeki azaplar kafi gelmemiş, bu sebeple buraya 50 azap gönderilmiştir.

Kale, 1574 senesinde tekrar tamir ettirilmiştir. Diyarbekir beylerbeyine ve defterdarına gönderilen hükme göre, kalenin 75000 akçeye tamir olunabileceği tahmin olunmuş iken, Mardin mimarlarından İlya, bu işin devamlı olarak kendisine verilmesi şartı ile kalenin tamirini 30000 akçeye yapabileceğini arz etmiş, bu talebi kabul olunarak tamir masraflarının Mardin haslar mukataası gelirlerinden ödenmesi istenmiştir¹⁴⁵.

Avrupalı seyyahların Mardin'i bazen harap bazen kudretli bir durumda bulmaları, Mardin kalesinin daha sonraki zamanlarda defalarca tamir edildiğini göstermektedir.

Mardin kalesinde vazifeli mustahfiz ve azapların sayısı ise değişmekteydi. Bu durum muhtemelen bazen bunların bir kısmının başka kalelere gönderilerek orada vazifelendirilmelerinden, bazen de sefere iştirak etmelerinden kaynaklanmaktadır.

Bu kale eskiden meskun idi. Batı tarafında sık evlerden meydana gelen bir mahalle bulunmaktaydı¹⁴⁶. Bu evlerin duvarları kaledeki şehir için tabii bir sur meydana getiriyordu. 1471'de J. Barbaro, buradaki evlerin miktarını üç yüz kadar tahmin etmektedir. 1766'da C. Niebuhr da kalede vaktiyle iki yüz ev varken, oradan geçtiği tarihte bunlardan ancak 80'inin oturulabilecek durumda olduğunu kaydetmiştir. Bu bilgilere kıyasla XVI. yüzyılda da Mardin kalesinde 200 ile 300 arasında mesken bulunduğu tahmin olunabilir¹⁴⁷. Kuzey tarafında ise, konak veya saray denilen büyük bina; muhafızlara ait bir kışla ve Akkoyunlular tarafında yaptırılmış olan bir cami bulunmaktaydı. Kalenin güney tarafında bir tek kapı ve üzerindeki kitabe Akkoyunlu devrine atfedilir. Kalenin bir kısmı sarp yalar tarafından meydana getirilmiş olup, ancak meylin nispeten azaldığı kısımlarda duvarlar bulunmaktaydı. Kalenin güney cephesinin orta kısmında halen ayakta duran bir kule bulunmaktadır¹⁴⁸.

Kalede bir de hamam bulunmakta, bu hamam harabe bir vaziyette olup, halen enkazını görmek mümkündür¹⁴⁹.

¹⁴⁵ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 92-93.

¹⁴⁶ MİNORSKY, a.g.m., s. 320.

¹⁴⁷ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 93.

¹⁴⁸ MİNORSKY, a.g.m., s. 320.

¹⁴⁹ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 94.

Kalenin etrafında bağ ve bahçeler bulunmaktadır. Şehir sadece sınai üretimin yapıldığı bir yer olmadığından şehirdeki halk bu bağ ve bahçelerle de uğraşmaktadır¹⁵⁰.

Mardin kalesi içerisinde bir de suç işleyen kişiler için -mahkemede suçu sabit görülümüşse ve cezalandırılması gerekiyorsa- bir hapisane bulunmaktadır¹⁵¹. Belgeden suçunun ne olduğu anlaşılamayan birisi hapse konmuş, ancak suçu paraya çevrildiğinden ve 18 kuruşu ödemek kaydıyla serbest bırakılmıştır¹⁵². Hapishane muhtemelen iç kalede bulunmaktaydı.

Mardin kalesi, 1007 senesi Muharrem ayına ait bir belgedeki kayda göre halen aktif bir halde olup kalede görevli azaplar bulunmaktadır¹⁵³. Kale, muhtemelen XVIII. yüzyılın ortalarında yavaş yavaş terk olunmaya başlamıştır. C. Niebuhr'un daha önceden burada 200 dolayında ev bulunduğunu, fakat kendisinin buradan geçtiği sırada 80 civarında evin oturulacak halde olduğunu kaydetmesi, artık kalenin terk olunmaya başladığını ve halkın büyük bir çoğunluğunun kaleyi terk ettiğini göstermektedir. Burada oturan halk zamanla kalenin dışında bulunan şehre inmiş, kale içerisindeki cami ve konak ise harabe haline gelmişlerdir.

XIX. yüzyıl ortalarından sonra kale tamamen terk olunmuş, buradaki binanın taşları sökülerek başka inşaatlarda kullanılmıştır¹⁵⁴.

Kale güvenli bir yer olduğundan, sadece savunma amaçlı bir yer değil, aynı zamanda kıymetli malların ve paranın da saklandığı bir yer olarak da kullanılmaktadır. Mardin azaplar ağası Emir Ahmed mühürlü bir kise akçeyi saklaması için Mardin dizdari olan Nurullah Ağaya teslim etmiş ve sonradan gelerek bu parayı geri almıştır¹⁵⁵.

Kalede görevli bir azabın yevmiyesi 6 akçe olan bir memuriyeti bulunmaktadır. Azablık görevi bir başkasına da devredilebiliyordu. Cemaziyelahir 1008 tarihli bir belgede Mardin 'azaplarından Cömert bin Bali, yevmiyesi 6 akçe olan görevini kendi isteği ile Mehmed bin 'Abdullah'a bırakmıştır¹⁵⁶.

b- Mahkeme Binası ve Görevliler

¹⁵⁰ M.Ş.S. 259, B. 515, B. 335.

¹⁵¹ M.Ş.S. 259, B. 891.

¹⁵² M.Ş.S. 259, B. 1172.

¹⁵³ M.Ş.S. 259, B. 98.

¹⁵⁴ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 95.

¹⁵⁵ M.Ş.S. 259, B. 686.

¹⁵⁶ M.Ş.S. 259, B. 1105.

Kadınların veya naiblerin bizzat kaza işleriyle meşgul buldukları, yani eski bir tabirle icra-yı ahkam-ı şer'iyye eyledikleri resmi dairelere (adalet daireleri) şer'iyye mahkemeleri denilmektedir¹⁵⁷.

İslâm'ın ilk zamanlarından itibaren yargı işini yürüten kadınlar, adaletin icrasında mekan farkı gözetmemişlerdir. Ancak kadı, İslâm cemaatinin hakimi olduğundan davayı camilerde görmekteydi. Buna rağmen mahkemenin camide kurulması gibi kesin bir kurala teoride rastlanmamaktadır. Teori ve pratikte esas prensip, Müslümanların kolayca ulaşabilecekleri bir yerde mahkeme kurulmasıdır¹⁵⁸.

Osmanlı kentlerinde anıtsal bir mahkeme binası yoktu¹⁵⁹. Genellikle kadı, kendisi için büyükçe bir konak kiralamakta, bu konağın bir bölümünü ailesi için kullanırken, bir bölümünü de mahkeme olarak kullanmaktaydı¹⁶⁰. Ancak bu durumlarda bu bina hususi mesken özelliğini kaybederdi¹⁶¹. Bazen de kentin en büyük camisinin içinde yahut yanında bir yer mahkeme binası olarak kullanılırdı¹⁶². Bu uygulamaların XIX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren yerini resmi mahkeme binalarına bıraktığı görülmektedir¹⁶³.

Resmi mahkeme binalarının ortaya çıkışının kentsel modernleşmenin sonucu olduğu ve İstanbul, Ankara gibi merkezlerde mahkeme binalarının XIX. yüzyılın ortalarında resmileştiği göz önüne alınırsa, Mardin'de de mahkeme binasının bu dönemde resmileşmiş olması kuvvetle muhtemeldir.

Sonuç olarak, incelemiş olduğumuz ve XVI. yüzyılın sonu ile XVII. yüzyılın ilk yarısına ait bilgileri içeren bu defterden Mardin mahkemesinin yerini tespit etmek mümkün olmamıştır.

Kadı, naib, katip, mukayyid, mahkeme imamları, fetih-han, muhızır gibi vazifelilerin yanı sıra şuhudü'l-hal denilen ve sayıları azalıp çoğalabilen, gerektiğinde bilgilerine müracaat edilen kişiler mahkemede görev yapmaktaydılar¹⁶⁴.

- Kadı

¹⁵⁷ Halit ONGAN, *Ankara'nın Bir Numaralı Şer'iyye Sicili*, Ankara 1958, s. XX vd.

¹⁵⁸ Halil İNALCIK, "Mahkeme", *İA*, C. VIII, s. 150.

¹⁵⁹ İlber ORTAYLI, *Hukuk ve İdare Adamı Olarak Osmanlı Devletinde Kadı*, Ankara 1994, s. 50.

¹⁶⁰ ÖZDEMİR, a.g.e., s. 46.

¹⁶¹ ORTAYLI, Kadı, s. 50.

¹⁶² Mustafa AKDAĞ, *Türkiye'nin İktisadi ve İçtimai Tarihi 1453-1559*, İstanbul 1995, C. II, s. 69.

¹⁶³ ORTAYLI, a.g.e., s. 51.

¹⁶⁴ AKDAĞ, a.g.e., s. 102.

Zayıfların haklarını aramak için aralarındaki akıllı ve nüfuzlu diğer bir kimseye başvurmak ihtiyacı duydukları düşünülürse hak, adalet, dava ve kaza meselelerinin insanlık tarihi ile yaşıt olduğunu kabul etmek icabeder¹⁶⁵.

Halkın dava ve düşmanlıklarını hal ve fasletmek keyfiyetine hukuk dilinde “kaza” denir. Kaza ise kâzî kökünden gelen bir kelime olup, kaza bunun mastar halidir. Bu tarif şöyle özetlenebilir: “Toplum arasında olan dava ve çekişmeleri şer’i hükümlere göre halleden zattır”¹⁶⁶.

Kadı tayini, XIV. ve XV. yüzyıllarda Divan-ı Hümayun toplantılarında Rumeli ve Anadolu kadıaskerlerinin arzı ve padişahın onayıyla olurdu. Bu şekil Fatih devrinden itibaren, özellikle divan toplantılarının vezir-i azamın başkanlığında toplanmaya başlanmasından sonra değişmiş ve kadı, kadıaskerlerin teklifiyle vezir-i azam tarafından tayin edilmeye başlanmıştır. XVI. yüzyıldan itibaren ise, mevleviyet denilen kadılıklar, şeyhülislamlığın önem kazanmasından sonra, onların teklifi üzerine vezir-i azam tarafından yapılmıştır¹⁶⁷.

Padişah yargı yetkisini kadılar vasıtasıyla kullanırdı. Doğrudan padişah fermanıyla atanan kadıların özlük işlerini, kadıaskerler yürütürdü. Fakat kadı, padişah yani devlet adına hüküm verirdi¹⁶⁸.

Mahalli halk ile yakınlaşmaları için olsa gerek, kadıların tayin süreleri ve görevleri kısa tutulmuştur. Mevleviyet payesini haiz büyük kadılar genellikle bir sene, kaza kadıları ise 20 ay süreyle tayin edilirdi¹⁶⁹. Kadılık müddeti devirlere göre on sekiz aydan üç seneye kadar değişmiştir. Sürelerini dolduran kadılar ma’zul olarak bir üst dereceye yükselmek için sıra beklerlerdi. Bu müddet zarfında İstanbul’a gelirler ve kadıasker dairesine devam edip tecrübe kazanır ve sırası gelince derecesine uygun kadılığa tayin olunurlardı. Şayet bir kadılığa birden fazla aday çıkarsa imtihan yapılır ve en ehil olanı tercih edilirdi¹⁷⁰.

Kadıların görev süreleri kanunnameler kadar uygulamada da kesinlik kazanmış bir husus değildir¹⁷¹.

¹⁶⁵ ONGAN, a.g.e., s. XX vd.

¹⁶⁶ E. MARDİN, “Kadı maddesi”, *İ.A.*, İstanbul. 1977, C. VI, s. 42 vd.

¹⁶⁷ Yusuf HALAÇOĞLU, *XIV ve XVII Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı*, Ankara 1998, s. 126-127.

¹⁶⁸ M. Ali ÜNAL, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Isparta 1997, s. 106.

¹⁶⁹ İ. Hakkı UZUNÇARŞILI, *Osmanlı Devletinin İlimiye Teşkilatı*, Ankara 1984, s. 94.

¹⁷⁰ HALAÇOĞLU, a.g.e., s. 127.

¹⁷¹ ORTAYLI, a.g.e., s. 16.

XVI. yüzyılda Osmanlı Devleti iki binden fazla kazaya ayrılmıştı. Kadı, kazanın en büyük ve en önemli amiri idi. Yargı görevinin dışında; mülki, beledi, askeri, mali ve noterlik konularında da geniş yetkilere sahipti. Kadının görev yeri büyüdükçe gelirleri de artardı¹⁷².

Verilen borçlar, borç verilen kişiye mahkemede tasdik ettirilerek kayıt altına alınmaktadır. Bu durumda mahkeme bir nevi noterlik vazifesi görmektedir¹⁷³.

Kadılık, İslam hukuk tarihinin merkezinde yer alan bir memuriyettir. Osmanlı Devleti'nde ise kadı, genişleyen görevleriyle Osmanlı'nın son dönemine kadar en önemli mülki amir ve yargıçtır. Toplumlar yargı erkini ve görevini bir makama devretmek zorundadırlar ve bu makam devamlılık, ayrıcalık, muafiyet ve otorite ile donatılmalıdır¹⁷⁴.

Mardin'deki mahkeme sadece Mardin halkının davalarına bakmıyordu. Oradan geçen –ister ticaret, ister seyahat, ister başka bir amaçla olsun- kişilerin de davalarına bakıyordu¹⁷⁵. Ayrıca mahkemenin gece yarısında dahi çalıştığını görüyoruz. 1007 senesi Rebiülevvel ayında sarhoşken dışarıda dolaşan, ancak yakalanan kişilerin gece yarısında mahkemeye çıkarıldıklarını görüyoruz¹⁷⁶.

Merkezden taşraya gönderilen görevlilerin ulaşımında zorluk çekmemeleri ve kendilerine bir engel çıkarılmaması için gerekli önlemlerin alınması görevi de kadılara verilebiliyordu¹⁷⁷.

Şer'i mahkemeler sadece Müslümanların davalarına bakmamakta aynı zamanda gayr-ı Müslimler arasındaki anlaşmazlıkları da çözebilmektedir¹⁷⁸. Gayr-ı Müslimlerin kendi aralarındaki anlaşmazlıklar şer'i mahkemelere intikal ettiğinde bu davalar da muhtemelen İslami hükümlere göre çözülmektedir. 1008 senesi Cemaziyelevvel ayına ait bir belgede Mardin'deki gayr-ı Müslimlerden Abdul'azim bin 'Abdi, Abdussa'id bin Fethi (?) ve Ya 'kobcan bin Matlub evlerinde otururlarken, yine Mardin'deki gayr-ı Müslimlerden Dellal bin Seylem ve 'Abdulhay bin Şevki'nin kendi evlerini basıp,

¹⁷² ÜNAL, a.g.e., s. 106.

¹⁷³ M.Ş.S. 259, B. 13.

¹⁷⁴ ORTAYLI, Kadı, s. 7.

¹⁷⁵ M.Ş.S. 259, B. 631.

¹⁷⁶ M.Ş.S. 259, B. 1230.

¹⁷⁷ M.Ş.S. 259, B. 1309.

¹⁷⁸ M.Ş.S. 259, B. 39.

kendilerini de yaraladıklarını iddia ederek mahkemeye başvurmuşlardır. Ancak davalıların bunu inkar etmeleri üzerine davacılar şahit göstermişlerdir¹⁷⁹.

1548 (955)'de Mustafa el-Remzi, 1558 (965)'de Mevlana Şemseddin, 1573 (981)'de Mevlana Mehmed ve 1595 (1003)'de Mustafa efendiler Mardin'de kadılık görevini yapmışlardır¹⁸⁰.

1518 (924)'de Mevlana Yusuf ismindeki birisi Savur kadılığını yapmaktadır. Bu zatın da günde 30 akçe hasılı olduğu anlaşılmaktadır¹⁸¹.

1007 senesi Cemaziyelahir ayında Mardin kadısı el-Hac Veli Efendidir. Veli Efendi Ruha (Urfa)'ya tayinini istemiş ve bu isteği gerçekleşmiştir. el-Hac Veli Efendi Ruha'ya kadı olarak atandıktan sonra boş kalan Mardin kadılığına Mevlana Lutfullah Efendi getirilmiştir.

Nusaybin kazasının da ilhakıyla, 1007 senesi Cemaziyelahir ayında Mevlana Mehmed Efendi yüz altı akçe yevmiye ile Mardin kazasına kadı olarak atanmıştır¹⁸².

- Naib

Osmanlıda kadı sınıfından olan, ama öncelikle bir vilayet kadısının yanında bir yardımcı olarak görevlendirilen kadıya naib denir. Naib vekil demektir; kadı vekili veya kadı yardımcısı anlamı en yaygındır. Kadının merkezi hükümet tarafından belirlenmiş sayıda, belli süre veya belli iş için görevlendirdiği yardımcısıdır.

Naibler mahkemelerde kadılar namına muhtelif hizmetler görürlerdi. Naibin bir veya birden fazla olması kadının tayin edildiği kazanın büyük veya küçük olmasına, muamelaının geniş olup olmamasına bağlı idi. Kaza, sancak ve eyalet kadı'larının sayıları ona göre belirlenirdi¹⁸³.

Uzak bir yere atanan kadı, atandığı yere gitmeyip kendisine yardımcı olarak seçtiği kişiyi de oraya gönderebilirdi¹⁸⁴. Naib, kadı tarafından tayin, teftiş ve azledilir¹⁸⁵.

Mahkemede değil de olay yerinde çözümlenmesi zorunlu olan veya araştırma, keşif gibi işleri gerektiren hallerde, kadı mahkemeden her zaman ayrılamayacağına

¹⁷⁹ M.Ş.S. 259, B. 1255.

¹⁸⁰ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 48.

¹⁸¹ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 48.

¹⁸² M.Ş.S. 259, B. 465.

¹⁸³ İ. Hakkı UZUNÇARŞILI, a.g.e., s. 117.

¹⁸⁴ H. Tahsin FENDOĞLU, *Türk Hukuk Tarihi*, İstanbul 2000, s. 406.

göre, kendi adına bu işleri yapmak için kendisi tarafından tayin olunan yardımcıları bulunmaktadır¹⁸⁶.

Mardin mahkemesinde naiblik yapan kimselerin isimleri aşağıda verilmiştir;

1007 senesi Safer ayında Molla Mehmed bin Murad'dan¹⁸⁷ sonra yine 1007 senesi Safer ayında Mevlana Mahmud Efendi ibni el-merhum Molla Mehmed¹⁸⁸ naibliğe tayin olunmuştur. Kadı Mardin'e gelmemiş yerine Ahmed Efendi ismindeki birisi 1008 senesi Receb ayının başında Mardin mahkemesine naib olarak atanmıştır¹⁸⁹. Fakat daha sonra Ahmed Efendiden şikayetlerin artması üzerine eski naib olan Mahmud Efendi tekrar naiblik vazifesine getirilmiştir¹⁹⁰.

Molla Süleyman bin 'İsa ismindeki birisi 993 senesi Muharrem ayında Koçhisar naibi iken¹⁹¹, 1001 senesi Zilhicce ayında Molla 'Abdulvahid bin Yusufcan isminde birisi Koçhisar (Kızıltepe)'da naiblik yapmaktadır¹⁹².

- Şuhudü'l-hal

Şuhudü'l-hal, halin şahitleri anlamına gelir. Bu kurumun günümüzde tam bir karşılığı olmamakla beraber, biraz "jüri" kavramını çağrıştırmaktadır¹⁹³. Osmanlı mahkemesinde verilen hükümlere şahit olarak imza atmak veya bazı konularda bilirkişilik yapmak, genellikle değişik kişilerce yapılıyordu. Bu görevi yapanların hepsine şuhudü'l-hal denir¹⁹⁴.

Şuhudü'l-hal kazanın ileri gelenleri arasından, kadıya müdahale edemeyen, ama kadı üzerinde dolaylı etkisi olan bir kurumdur. Bu kişilerin olayın değil, yargılamanın tanığı oldukları ortadadır¹⁹⁵.

Şuhudü'l-hal denilen ve sayıları azalıp çoğalabilen, gerektiğinde bilgilerine müracaat edilen kişiler de mahkeme meclisinde bulunurlardı¹⁹⁶. Zaman zaman eski

¹⁸⁵ ORTAYLI, Kadı, s. 63.

¹⁸⁶ FENDOĞLU, a.g.e., s. 407.

¹⁸⁷ M.Ş.S. 259, B. 675.

¹⁸⁸ M.Ş.S. 259, B. 108.

¹⁸⁹ M.Ş.S. 259, B. 1150.

¹⁹⁰ M.Ş.S. 259, B. 1173.

¹⁹¹ M.Ş.S. 259, B. 676.

¹⁹² M.Ş.S. 259, B. 202.

¹⁹³ Nasî ASLAN, *İslam Yargılama Hukukunda "Şuhûdü'l-Hal" Jüri Osmanlı Devri Uygulaması*, İstanbul 1999, s. 17.

¹⁹⁴ ORTAYLI, ¹⁹⁴s. 63.

¹⁹⁵ FENDOĞLU, a.g.e., s. 408.

¹⁹⁶ AKDAĞ, a.g.e., C. II, s. 102.

kadılar, kazaskerler, ileri gelen hukukçular da bu grubun içerisinde yer almış olup, sayıları 5-6 veya daha fazla olabilmektedir¹⁹⁷. Hatta bir belgede şuhudü'l-hal'in sayısının 13 olduğu görülmektedir. Belki de bu hadisedeki gerek kız tarafının gerekse erkek tarafının Mardin a'yanından olması sayıyı bu kadar çoğaltmaktadır¹⁹⁸.

Şuhudü'l-hal'i yargı bağımsızlığını zedeleyen bir kurum olarak göstermek mümkün değildir. İlk dönemlerde bir nevi hakim stajyerliği görevini görmüş; bunlar için kadıda aranan şartlar aranmıştır.

Şuhudü'l-hal kurumu, yargılama hukukundaki jüriden farklı bir sistem olup, elemanları vasıflı olduklarından dolayı, müşavir olarak da kadı'nın onlardan yararlanması mümkündür. Sistemik temyiz olmadığında ülkede, tarafların birinin mesleğinden olanların iştirak ettiği de bilinen bu sistemin çok iyi bir denetim ifa ettiği de açıktır. Şuhudü'l-hal ile yargının denetimi sağlandığı gibi, yargı bağımsızlığının gözetimi de sağlanmıştır. Kadıya gelebilecek baskıların kamuoyu tarafından bilinmesi ve önlenmesinde şuhud önemli bir müessesedir. Yargı bağımsızlığının sağlanmasında kadı, kamuoyu tarafından tek başına bırakılmadığı takdirde, adaletin daha iyi sağlanabileceği düşünülebilir¹⁹⁹.

Bu kişiler, çevrede sevilip sayılan, değerli insanlar olup Müslüman olmamaları şuhudü'l-hal olmalarını engellemezdi. Mahkemede gayr-ı Müslimler de şuhudü'l-hal olabiliyorlardı²⁰⁰.

- Katip

Mahkemenin içinde ve kadının yanında görevli en önemli memur katiptir. Dava kaydı, şahidin ifadesini kaydetmek onun görevidir. Sicillerin saklanmasından ve düzgün tutulmasından sorumludur²⁰¹. Naiblerden sonra gelen ikinci otorite olan baş katipler bir mahkemede bütün katiplerinin başı durumundaydılar.

Görevde buldukları mahkemelerde yapılan duruşmaları saati saatine sicillere kaydetmenin yanı sıra, naiblerin verdikleri hüccet gibi yazıları sicillere kaydederlerdi²⁰². Osmanlı adliye örgütünde de mahkeme ile ilgili yazışmaları yürütmek, merkezden gelen

¹⁹⁷ FENDOĞLU, a.g.e., s. 408.

¹⁹⁸ M.Ş.S. 259, B. 453.

¹⁹⁹ FENDOĞLU, a.g.e., s. 408-409.

²⁰⁰ M.Ş.S. 259, B. 113.

²⁰¹ ORTAYLI, a.g.e., s. 63.

²⁰² YILMAZÇELİK, a.g.e., s. 233.

fermanları, iltizam beratlarını kaydetmek, vakfiye, hüccet, itakname gibi belgeleri düzenleyip saklamak bunların görevidi. Bu görevin suistimali Osmanlı bürokrasisinin çöküntü zamanlarında en çok baş ağrıtan bir konu olmuştur²⁰³.

Mardin mahkemesinde, 1007 senesi Muharrem ayında Mahmud Çelebi,²⁰⁴ 1007 senesi Rebiülahir ayında ise Molla Hüseyin bin Hacı Abdulhalık²⁰⁵ isminde birisi katiplik yapmaktadır.

- Muhzır

Davacılar ile davalıları mahkemeye çağıran, memurdur. Muhzır, Arapça ihzar edici, huzura getiren demektir²⁰⁶. Muhzır, mahkemenin adli polis fonksiyonuyla yükümlü memurudur²⁰⁷. Adli polisin reisi durumundaki kişilere de muhızırbaşı adı verilir²⁰⁸. Alacak-verecek, katl, hırsızlık vs. gibi davalarda davalı ve davacıyı mahkemeye celb ederdi. Bu görev (ihzariye) padişahça bir muhızırbaşına verilir, o da bu görevi çeşitli yerlerde seçtiği muhızırlara devrederdi. Bu görev, taşradaki kapıkullarına tımar olarak da verilmiştir. Çünkü tahsil edilen alacakların % 2'si muhızırın idi. Yani muhızırlık, mukataa veya havale suretinde verilen bir memuriyet idi²⁰⁹.

Daha önce kadiasker muhızırbaşı olan Hasan²¹⁰ ismindeki birisi 1006 senesinde, Koç Ahmed²¹¹ isimli birisi 1006 senesi Şevval ayında Mardin'e muhızırbaşı olarak atanmıştır. 1008 senesi Cemaziyelevvel ayında el-Hac Memleket²¹² 1008 senesi Rebiülevvel ayında ise Meylik isimli birisi muhızırbaşılık görevini yapmaktadır.

1007 senesi Muharrem ayında Mahmud bin Hasan²¹³, 1007 senesi Rebiülevvel ayında 'Ali bin 'Abdullah Timurtaş²¹⁴, 1007 senesi Cemaziyelahir ayında Hüseyin bin Maksud²¹⁵, 1007 senesi Rebiülahir ayında Ahmed bin 'Ali²¹⁶, 1008 senesi Rebiülahir

²⁰³ ORTAYLI, a.g.e., s. 63.

²⁰⁴ M.Ş.S. 259, B. 82.

²⁰⁵ M.Ş.S. 259, B. 286.

²⁰⁶ PAKALIN, a.g.e., C. II, s. 572.

²⁰⁷ ORTAYLI, Kadı, s. 64.

²⁰⁸ YILMAZÇELİK, a.g.e., s. 233.

²⁰⁹ ORTAYLI, Kadı, s. 64.

²¹⁰ M.Ş.S. 259, B. 1331.

²¹¹ M.Ş.S. 259, B. 1390.

²¹² M.Ş.S. 259, B. 1039.

²¹³ M.Ş.S. 259, B. 81.

²¹⁴ M.Ş.S. 259, B. 150.

²¹⁵ M.Ş.S. 259, B. 382.

²¹⁶ M.Ş.S. 259, B. 257.

ayında Hüseyin²¹⁷ isimli kişiler Mardin'de muhızrlık görevini yapmaktadır. Bunların aynı zamanda mı farklı zamanda mı muhızrlık görevini yaptıkları belgelerden anlaşılamamaktadır. Aynı zamanda birden fazla kişinin muhızr olabildikleri göz önünde bulundurulursa, bu kişilerin aynı zamanda muhızr olabilecekleri ihtimal dahilindedir.

Mardin ihzariyesinin yıllığı 5300 akçeye tekabül etmektedir. 'Abdulhay bin Molla 'Ali ve Murad bin 'Abdullatif isimli kişiler daha önceden muhızrbaşı olan Ahmed Ağadan bu görevi almışlar iken daha sonradan aralarında çıkan anlaşmazlık nedeniyle Murat ortaklıktan çıkarılarak Ahmed bin İdris isimli kişi bu ihzariyeye ortak yapılmıştır.

- Kassam

Vefat etmiş olan bir kimsenin terekesini varisleri arasında taksim eden şer'i memura kassam denir. Her kadılıkta müstakil bir kassam defteri bulunurdu. Vefat eden şahsın terekesi kassamın huzuruyla kalem kalem bu deftere yazıldıktan sonra ehl-i hibre (bilir kişi) marifetiyle ya her birinin kıymeti takdir olunup altlarına yazıldıktan sonra, zevcin veya zevcenin ve diğer varislerin hisselerine isabet eden miktar tespit olunup, kassamın alacağı para, müteveffanın techiz ve tekfin ve ıskat masrafları tereke yekunundan tenzil edildikten sonra geri kalan miktar ne tutarsa kanunlara göre varislere verilirdi²¹⁸.

- Diğerleri

Subaşı, asesbaşı, mukayyid, mahkeme imamı, kethüda ve fetih-han gibi görevliler de adaletin sağlanması amacıyla gerek mahkeme içerisinde ve gerekse mahkeme dışarısında kadıya yardımcı olmaktadır.

SOSYAL HAYAT

A-GÜNLÜK HAYAT

1- Evler ve Kullanılan Eşya

²¹⁷ M.Ş.S. 259, B. 970.

²¹⁸ UZUNÇARŞILI, a.g.e, s. 121-124.

İnsanların ister güvenlik, ister başka sebeplerle olsun birbirlerine yakın olma düşüncesinde oldukları ve bu sebeple de evlerini birbirine çok yakın inşa ettikleri anlaşılmaktadır. Evlerini birbirine yakın inşa etmekle birlikte aile mahremiyetini de göz ardı etmedikleri, bu durumu, evlerin bakış yönü birbirini görmeyecek, evler birbirinden yüksek olmayacak, avlu duvarları yüksek olacak ve avlu kapıları ayrı yönlerde bulunacak şekilde kurarak telafi ettikleri görülmektedir. Evlerin inşasında dinî ve içtimaî anlayışın, ekonomik durum ve uğraşının, coğrafya ve iklimin, bölgenin malzeme kaynağının, beşerî ihtiyaçların, zevklerin, ihtiyar, kadın, çocuklar ve bunların sayılarının dikkate alındığı gözlenmektedir. Dinî ve içtimaî açıdan mahremiyetin korunması düşüncesiyle evlerin genellikle birbirinden yüksek olmamasına ve mutlaka yüksek duvarlı bir avlusunun bulunmasına azamî dikkat edilmiştir²¹⁹.

İnsanların maddi gücü; ev inşaatında kullanılacak malzemenin cinsi (kerpiç, tuğla, ahşap veya taş), evin tek veya iki katlı, oda sayısının az veya çok olması gibi özellikler üzerinde büyük etkiye sahiptir.

Coğrafya ve iklim insanların bütün faaliyetleri üzerinde olduğu gibi evlerin inşasında da büyük etkiye sahiptir. Mardin şehrinin bulunduğu bölge yazın sıcak, kışın soğuk olduğundan evlerin duvarları kalın olmakta, böylelikle kışın içerideki sıcak dışarı çıkmamakta, dışarının soğuğu veya sıcaklığı da içeriye fazla etkilemektedir. Bu düşünce paralelinde pencereler de küçük yapılmaktadır.

Mardin sıcak iklimde bulunması nedeniyle evlerinin çatısı topraktan damlardı. Böylelikle sıcaklığın ve soğukun içeriye geçmesi önlediği gibi özellikle yaz gecelerinde yatmak ve evin ihtiyacı olan kışlıkların hazırlanması için damdan yararlanılabilmektedir.

Mardin evlerinde *havş* diye tabir edilen avlular ve bu avlular içerisinde *mahzen* olarak tabir edilen depolar bulunmaktaydı²²⁰. Buğdayların sıcaktan etkilenmesini ve onların güvelenmesini önlemek amacıyla evin avlusuna (havşına) kuyular kazılır ve buğdaylar orada saklanırdı²²¹. Ayrıca bu havşda (avlu) bir de hela bulunmaktaydı²²². Suyun az olması nedeniyle halk, su ihtiyacını yağmur sularından karşılıyordu. Bu

²¹⁹ KANKAL, a.g.e., s. 248.

²²⁰ M.Ş.S. 259, B. 731.

²²¹ M.Ş.S. 259, B. 521.

²²² M.Ş.S. 259, B. 288.

amaçla avluların bir köşesinde su kuyuları kazılır ve halk, su ihtiyacını bu kuyulardan karşıları²²³.

Hemen her evin avlusunda birer kuyu bulunduğu mülk alım-satımı ile ilgili belgelerden anlaşılmaktadır²²⁴. Muhtemelen mevsim meyveleri, yaz sıcaklığında serin olarak tüketilmek amacıyla bir sepet içerisine konularak avludaki su kuyunun içerisine bırakılıyordu. Örneğin kuyu içerisine bırakılan acurları çıkarmak isteyen küçük bir kız çocuğu kuyuya düşerek boğulmuştur. Zan altında kalmak istemeyen baba mahkemeye başvurarak kızının bu durmunu haber vermiş ve olayın keşf olunmasını istemiştir. Mahkemenin bilirkişi heyeti, olayın gerçekleştiği yere gelerek olayı keşfetmiştir. Böylece mahkeme heyeti adli tıp görevi de görmüştür²²⁵.

Mülk alım-satımında evin yeni veya eski, çatılı-dam, avlulu, bahçeli, kuyulu, ağaçlı, tek veya iki katlı, tek odalı-çok odalı, kiler, mutfak, ahır, samanlık, haremlık ve selamlık kısımlarına sahip olup olmaması evin fiyatına etki ettiği gibi, yine evin bulunduğu mahallenin şehir içindeki konumu da bu mülk satışlarında etkiliydi. Meselâ ticarî ve sınaî faaliyetlerin olduğu yere yakın evler ile şehrin dış kısmında yer alan evlerin fiyatları aynı değildi. Evin inşasında kullanılan kerpiç, tuğla ve taş gibi malzeme de evin fiyatına tesir ediyordu. Veraset davaları üzerine yapılan ev satışları çoğu zaman düşük fiyatlı olabilmekteydi. Gayr-ı ahlâkî davranış içinde olanların evler de, çok düşük bir ücrete satılmaktaydı. Evin, ana, baba, kardeş, akraba ve yabancıya satışında da fiyatlar düşebilmekte veya yükselbilmekteydi²²⁶.

Defterde geçen bazı ev fiyatları ise şöyledir: Gölasiye mahallesindeki bir ev takriben 260²²⁷, Babü'l-Cedid'de bulunan bir ev 70²²⁸, Zeytun mahallesinde bulunan bir ev ise 90 altındır²²⁹.

İncelenen belgelere göre köyden şehre göçler olmuş fakat köyden şehre göç eden bu kişiler köy ile irtibatlarını kesmemişlerdir. Şehirde oturuyor olmalarına rağmen köy ile alakasını kesmeyen, çiftliği, ahır, tarım alanları bulunan; bağ, bahçe veya hayvanlarla uğraşan kimselere de rastlanmaktadır. Bu durum şehrin sadece sınaî

²²³ M.Ş.S. 259, B. 288.

²²⁴ M.Ş.S. 259, B. 1003.

²²⁵ M.Ş.S. 259, B. 19.

²²⁶ KANKAL, a.g.e., s. 235.

²²⁷ M.Ş.S. 259, B. 25.

²²⁸ M.Ş.S. 259, B. 1069.

²²⁹ M.Ş.S. 259, B. 111.

üretimin yapıldığı bir yer olmadığını göstermektedir²³⁰.

a- Giyim-kuşam eşyası: Ak kaftan, alaca, alaca dubara gömlek, bürd kaftan, dubara, dubara gömlek, ibrişim, kayasa kuşak, keten gömlek, kumaş kaftan, ma'i kaftan, Mardin bezi, mavi destmal, mor ferace, mor şalvar, mor taban çakşırı, seraser kaftan, Sorani (?) kürk, şalvar, taban çahşur, tafta, kemha, ak sade, don, gök dolama çuha, gök sade, gök zıbun, cevher kuşak, Hindi mahrama, kırmızı kemha, kürd çukası, kürk, mukaddem kuşak, murassa' sim, nımtin yeşil (yeşil) Şam taftesi, peştamal, yeşil (yeşil) çuha, hamam gömleği, kırmızı şalvar, kumaş börk, altun yüz bağı, inci yüz bağı, puşi, yüz bağı, dülbend.

b- Mutfak eşyası: Tepsi, cam tas, dipli sahan, fincan, ibrik, kahve ibriği, kazan, kenbir (?) (kefgir-kevgir olmalı), kösele sofra, leğen, sahan, tas, telli kenbir (?), tencere.

c- Yatak odası: Çarşaf, çatma yasdık, Halep yorğan yüzü, köhne yastık, za'feran, mühürlü sepet sandık, münakkaş yastık yüzü, münakkaş yorgan yüzü, yorgan mitili.

d- Sergiler: XVI. yüzyılda Mardin evleri sade bir yapıya sahip olmasına rağmen, göze hitap eden bir yapıya da sahiptir. Evin içerisinde gezerken, gerek ev halkını ve misafirleri kışın soğuktan koruyan ve insanların, zeminin sert yüzeyi yerine daha rahat ve konforlu yaşamalarına sebep olan döşemeler kullanılmaktaydı. İncelediğimiz defterde geçen ve XVI. yüzyılda Mardin'de kullanılan döşeme eşyaları arasında şunları sayabiliriz: Halı, hamam halısı, keçe, kilim ve yağmurluk kilim.

e- Süs-Ziyet Eşyası: Altın bilezik, altın düğme, altın küpe, altın zincir, altın züluf, gümüş halhal, gümüş, inci gerdan, gümüş zincir, murassa' yeşim, tayi gümüş küpe, altın yüzük, gümüş tılsım zincir.

²³⁰ M.Ş.S. 259, B. 330.

f- **Diğer ev eşyası:** Arşın, gümüş raht, gümüş rişme (reşme), hançer, ipekli kalkan, kara kılıç, kılıç, kırmızı kürd gemi, mikleb iplik, mızrak, muşbak (?) perde, peşkir.

2-Komşuluk İlişkileri

Mardin'deki komşuluk ilişkileri, bu ilişkilere verilen önem ve ilişkilerin düzenlenmesi hususunda incelediğimiz defterde pek çok bilgi bulmak mümkündür.

Bu bilgilere göre komşuluk sadece evlerin birbirine bitişik ve yakın olmasıyla ortaya çıkan bir durum değil, aynı mahallede oturuyor olma da bir nevi komşuluk olarak adlandırılmaktadır. Bu düşüncelerle mahallelerin sınırları umumiyetle dar tutularak aynı mescid veya camiye devam eden cemaatin birbirini tanıması, zor durumda kalan mahalleliye yardım edilmesi, mahalleye su getirilmesi, uygunsuz davranışlarda bulunanların mahalleden uzaklaştırılması, doğum, ölüm, evlenme, boşanma gibi durumlarda mahalleli tarafından üzerlerine düşen görevlerin ifa olunması amaçlanmıştır. Osmanlı Devleti'nde mahalle hem bir idarî ve malî, hem de sosyal bir birim olarak görevini ifa etmiştir²³¹.

Komşuluk ilişkilerinin düzenlenişinde ekseriyetle din ve törenin etkili olduğu gözlenmektedir. İstenmeden de olsa komşuya verilen bir zarar, tazmin ve telafi edilmektedir²³².

Osmanlılarda komşuların birbirleri üzerinde bir çok hakları bulunmaktaydı. Bunlardan bir tanesi de şefi'lik hakkıdır. Şefi'lik hakkı komşuluk hukukundandır. Satılacak olan bir mal önce komşuya teklif edilir, eğer komşu almazsa başkasına satılabilirdi. Komşuya teklif yapılmadan bir mal satılsa bile, komşu davacı olup satılan malın fiyatını vermesi karşılığında, satılan o malı geri alabilme hakkına sahiptir. Bu günkü hukuk kuralları içerisinde de geçerliliğini koruyan bu duruma "*şefi'lik*" adı verilir. 1007 senesi Rebiülahir ayına ait bir belgede buna örnek bir hadise yaşanmıştır. Mardin halkından Hidaye bin Koli kendisi Halep'te iken , komşusu olan Sultan'ın kendi evine bitişik olan evini Seydo bin Mehmed'e beş altına sattığını, kendisinin bu ev üzerinde şefi'lik hakkı bulunduğunu ve bu evi talep ettiğini söylemiş, Seydo da onun

²³¹ KANKAL, a.g.e., s. 258.

²³² M.Ş.S. 259, B. 779.

şefi'lik hakkını kabul etmiştir. Ancak Seydo, kendisinin bu evin tamiri için para sarf ettiğini, tamirine harcamış olduğu masraf ile satın alırken ödediği parayı kendisine geri ödemesi karşılığında evi Hidaye'ye teslim edebileceğini söylemiştir. Bunun üzerine evin üzerine varılıp, evin tamirine yapılan 20 altın ile ev satın alınırken ödenen beş altınla beraber toplam 25 altın kadar bir meblağın ortaya çıkması üzerine “şefi'lik hakkım” vardır diyen Hidaye evi almaktan vazgeçmiştir²³³.

Subaşılarla beraber hareket eden ve halkı onlara gammazlayıp, halkın perakende ve perişan olmasına sebep olan kişilere “*fukaranın yolunda kara taşır*” tabiri kullanılmıştır²³⁴.

Müslümanlarla gayr-ı Müslimler arasındaki ihtilaflar adalet prensibine uygun çözülmüyordu. Bu tür davalarda dindaşlık ikinci planda kalmaktadır. Bu kurumlar bazında olduğu gibi şahıslar bazında da böyle oluyordu. Burada temel olan hukuka önem vermektir. Kişilerin Müslüman veya gayr-ı Müslim olduğu ise o kadar da önemli değildir. Önemli olan ise adaleti sağlamaktır. 1007 senesi Rebiülevvel ayına ait bir belgede Müslüman birisi ile gayr-ı Müslim birisi arasındaki bir davada, gayr-ı Müslim olan kişinin haklı olduğuna dair şahitlik yapan kişilerin Müslüman olduğunu görüyoruz²³⁵.

Müslümanlar ile gayr-ı Müslimler arsında anlaşmazlıklar da çıkmıyor değildi²³⁶. Bu anlaşmazlıklar belki de normal karşılanmalıdır. Çünkü incelediğimiz defterin içerdiği üç yıl içerisinde mahkemeye intikal eden davalardan, Müslümanlar ile gayr-ı Müslimler arasındaki birkaç tane anlaşmazlık kanaatimizce fazla görülmemesi lazımdır. Zira Müslümanların kendi aralarındaki anlaşmazlık davalarına bakıldığında mahkemeye daha fazla davanın intikal ettiği görülecektir.

3- Aile Hayatı

Sağlıklı bir aile hayatına sahip bireylerden oluşan bir toplum sağlıklı bir yapıya sahip olur. Bunun için devletler geleceklerini garanti altına alabilmek ve hayatiyetlerini devam ettirebilmek amacıyla sağlıklı ailelerin kurulması ve kurulan bu sağlıklı aile düzeninin devam etmesi hususunda çok mühim tedbirler almışlardır. Sağlıklı aile, bütün

²³³ M.Ş.S. 259, B. 294.

²³⁴ M.Ş.S. 259, B. 78, B.1225.

²³⁵ M.Ş.S. 259, B. 1013.

²³⁶ M.Ş.S. 259, B. 1122.

milletlerin ve devletlerin üzerinde hassasiyetle durdukları bir müessesedir. Devletler düzenli ailelerin kurulması ve bunun devam etmesi için bazı düzenlemeler yapmış ve bunlara uymayanlara cezai müeyyideler uygulamışlardır.

Osmanlılarda toplum hayatını düzenleyen bir takım kurallar da bulunmaktaydı. Bunlardan biri de ölen bir kişinin arkasında kalan yetim çocuklarına sahip çıkabilecek bir vâsi tayin etme kuralıydı. Ölen kişinin arkasında kalan çocuklarının haklarını koruyacak, onların mağdur olmaması için haklarını gözetecek, bir vâsi tayin ediliyordu. Bunun bir çok örneğini görebiliriz²³⁷. Vâsi tayin edilen kişi de çocukların bakımından mesul tutuluyordu.

Yetim çocukların annesi sağ olduğu halde annelerinin yerine çocukların amcalarının oğlu –belki de çocukların haklarını en iyi koruyabilecek kişi olacağından- vâsi tayin edilebilmektedir²³⁸. Ayrıca vâsi, çocukların malları üzerinde tasarruf hakkına da sahiptir. Vâsi çocukların menfaatini düşünerek çocukların paralarını da borç verebiliyordu²³⁹. Çocuklar ergenlik çağına geldiklerinde ise vâsinin çocuklar üzerinde olan vesayeti kalkıyor ve çocuklar kendi malları üzerinde tasarruf ve söz sahibi oluyorlardı²⁴⁰. Bu durumda vâsisinde artakalan mallar da çocuklar tarafından talep ediliyor ve alınıyordu²⁴¹.

Gayr-ı Müslimlerdeki veraset sistemi Müslümanlardaki veraset sistemine benzemektedir. Erkek çocukları bulunmayan bir kadının kocası öldüğünde, ölen kişinin mirası sadece karısına kalmamakta, kardeşlerine, kardeşlerinin çocuklarına da bu mirastan pay düşmektedir. Bu durum İslam hukukunda geçerli olmasına rağmen incelediğimiz defterin içerdiği dönem içerisinde Mardin'deki gayr-ı Müslimler için de geçerli olmalı ki, 1007 senesi Cemaziyelevvel ayına ait bir belgede ölen bir kişinin kardeşi, kardeşinin zevcesinde, kardeşinden kaldığını iddia ettiği paradan kendisine düşen hisseyi talep etmiştir²⁴². Aynı şekilde İslam hukukunda geçerli olan ölen kişiden ebeveynine geçen 1/6 hisse²⁴³ kuralı da gayr-ı Müslimlerde geçerlidir. 1007 senesi Zilkade ayına ait belgede bir kişi ölen çocuğundan kendisine intikal eden 1/6

²³⁷ M.Ş.S. 259, B. 789, B. 790.

²³⁸ M.Ş.S. 259, B. 1026.

²³⁹ M.Ş.S. 259, B. 130.

²⁴⁰ M.Ş.S. 259, B. 1047.

²⁴¹ M.Ş.S. 259, B. 1106.

²⁴² M.Ş.S. 259, B. 350.

²⁴³ M.Ş.S. 259, B. 1200.

miktardaki hisseyi torununa hibe etmiştir²⁴⁴. Müslümanlarda geçerli olan, ölen kişinin çocuklarına intikal eden mirastan kime ne kadar kalacağı hükmünün de Mardin'deki gayr-ı Müslimlerde geçerli olduğunu görüyoruz. 1007 senesi Zilkade ayına ait bir belgede gayr-ı Müslim birisi öldüğünde kız çocuklarına bir, erkek çocuklarına da iki pay düştüğünü görüyoruz²⁴⁵.

a- Sözlence (namzed)

Mardin'de, XVI. yüzyılda “*namzed*” adı verilen uygulama ile bugünkü manada bir sözlence veya söz kesmenin olduğu anlaşılmaktadır²⁴⁶. Eğer çocuklar bülüğa ermemişse onların yerine ebeveyn karar verebilmektedir. Bir anne velayetle oğluna bir kız istemiş, oğlunu nişanlamıştır. Fakat daha sonra yine velayet yoluyla nişanı bozup, oğluna istediği kızı vazgeçmiştir. Nişan bozulduğundan dolayı kız tarafının nişan için almış olduğu para ve eşya da erkek tarafına iade edilmiştir²⁴⁷.

Çocuklar bülüğa ermişlerse onların rızası alındıktan sonra nişan hadisesi gerçekleşebilmiştir. Nişan yapılırken belirli bir meblağın kız tarafına verilmesi söz konusu olduğu gibi nikâhtan önce verilmesi gereken mehr-i muaccel'in de nişan sırasında kız tarafına verilebildiği anlaşılmaktadır²⁴⁸. Ancak nişanın bozulması durumunda verilen paranın tekrar geri alındığı görülmektedir²⁴⁹. Görüldüğü üzere daha sözlence aşamasında bir miktar para ve mal verilebildiği gibi nişandan kızın²⁵⁰ veya erkek²⁵¹ tarafının vazgeçtiğine de şahit olunmaktadır.

Nişan, kızın isteği dışında gerçekleşmişse veya kızın vekalet verdiği kişi kızı nişanladığında kız nişanlandığı erkeği beğenmezse, kız nişan hadisesinden daha sonra vazgeçilebilmektedir. 1007 senesi Muharrem ayına ait bir belgede Üçdepe köyünden Ahmed bin Hasan isimindeki birisi, Paşa binti Mehmed adındaki bir kadının vekili olan Şah 'Ali bin Mehmed ile nişan hadisesini gerçekleştirmiştir. Ancak kadının Ahmed'i beğenmeyip ona varmaya rızası olmadığı için nişan bozulmuştur²⁵².

²⁴⁴ M.Ş.S. 259, B. 678.

²⁴⁵ M.Ş.S. 259, B. 725.

²⁴⁶ M.Ş.S. 259, B. 80, B. 86, B. 453.

²⁴⁷ M.Ş.S. 259, B. 808.

²⁴⁸ M.Ş.S. 259, B. 86, B. 606.

²⁴⁹ M.Ş.S. 259, B. 453.

²⁵⁰ M.Ş.S. 259, B. 453.

²⁵¹ M.Ş.S. 259, B. 606.

²⁵² M.Ş.S. 259, B. 86.

Erkeğin de sözlüsünden vazgeçtiği görülebilmektedir. 17 Muharrem 1007 tarihli belgede el-Hac ‘Osman bin el-Hac Ahmed ismindeki birisi namzedi Habibe binti ‘Ali Bey adındaki ‘akile ve bakire kadından, kadının vekili olan kardeşi Zülfikar Beyin huzurunda feragat etmiştir. Nişan sırasında verdiği mehr-i mu’acceli de geri almıştır²⁵³.

Mardin ve etrafında nikahtan önce *namzed* hadisesi, yani sözlenmenin olduğu görülmüştür. Sözlenme aşamasında mehr gibi bazı eşyanın kız tarafına teslim olunduğu anlaşılmaktadır. Vazgeçme durumunda erkek tarafından alınan para veya eşyanın tekrar verildiği anlaşılmaktadır²⁵⁴.

b- Evlenme

İslâm hukukunda nikâhın esas itibariyle tarafların ve şahitlerin iştirakiyle akdedilen medenî bir akit olduğu; muteber olabilmesi için resmî bir memurun veya din adamının huzurunda yapılmasının şart olmadığı söylenilerek, İslâm hukukunda aranılan şartların gerçekleştiği her akdin, sahih ve muteber olduğu kabul edilmiştir. Dolayısıyla nikâhın bir hukuk veya bir din adamı tarafından kıyılması şartının bulunmadığı, fakat nikâh akdinin önemi ve cemiyet hayatında oynadığı rol dolayısıyla, oldukça erken devirlerden itibaren bu akdin, gelişi güzel değil de, onun hukukî yönünü bilen ve önüne gelen evlilikte bunun gerçekleşip gerçekleşmediğini kontrol eden bir meslek adamının huzurunda yapılmasına önem verildiği kaydedilmektedir. Bu kişi bazen bir kadı veya naibi, bazen münhasıran bu işlere bakan bir nevi noter, bazen de kadı kontrolünde bir din adamı olmuştur²⁵⁵.

Osmanlı Devleti’nde nikâh akdi ile kadıların görevlendirildiği ve bu akitlerin belirli bir bölümünün mahkemelerde kıyıldığı bildirilmektedir²⁵⁶. Çeşitli sebeplerle mahkemeye başvuramayanların nikâhının ise kadı tarafından değil, fakat yine de kadının kontrolünde kıyıldığı anlaşılmaktadır. Mahkemede kadı tarafından kıyılmayan nikâhlar, umumiyetle bir din adamı, çoğu kere mahallenin imamı tarafından kıyılmaktadır. Ancak imamların her istediklerinde nikâh kıyamadıkları, mahkemeden nikâh için gerekli izinnâme ile o din adamına hitaben yazı geldiği taktirde nikâhı akdettikleri söylenmektedir. Bütün bu uygulamaların ileride çıkabilecek olan

²⁵³ M.Ş.S. 259, B. 80.

²⁵⁴ M.Ş.S. 259, B. 80, B. 86, B. 453.

²⁵⁵ M. Âkif AYDIN, “Osmanlı Hukukunda Nikâh Akitleri”, OA, III (1982), s. 1.

²⁵⁶ UZUNÇARŞILI, İlmiye Teşkilatı, s. 85-86.

anlaşmazlıkları önceden bertaraf etmek veya nikâha mani şartların olup olmadığını tespit etmeye yönelik bir uygulama olduğu belirtilmekte, kadı tarafından kıyılmayan nikâhlarda da devlet kontrolünün kaybolmadığı ileri sürülmektedir²⁵⁷.

Evlenme veya sözlenme, kızın veya erkeğin birbirini görmesi şeklinde gerçekleşmeyebilirdi. Evlenme yaşına gelen veya daha küçükken evlendirilmek istenen çocukların anne ve babaları, kendilerinin beğendiği kişi ile çocuklarını nişanlayabiliyor veya evlendirebiliyorlardı. Yani anne ve babanın evlilik üzerinde büyük bir tesiri görülmektedir²⁵⁸.

Nikah ister imam karşısında isterse mahkemede kıyılabilmekte ve ileride çıkabilecek bir olumsuzluğu bertaraf etmek için şahitler huzurunda gerçekleşmektedir. Kadıların birer resmî nikah memuru gibi hareket ettikleri, tarafların ikrarı ve şahitlerin tasdikini Şer'iyeye Sicillerine kaydettikleri, bu hadiseden ötürü taraflardan bir miktar ücret aldıkları bilinmektedir²⁵⁹.

Nikahın kıyılması esnasında İslâm hukukundaki mehr müessesesi devreye girmektedir. İslâm hukukuna nazaran herhangi bir Müslim ile evlenen kadın, mehr namile bir mala müstahik olur, mal ile mübadelesi kabil olan bir menfaat de mehr olabilir. Nikah esnasında mehr zikredilsin edilmesin veya nefy edilsin, yani: mehr olmamak üzere nikah, akd olunsun herhalde mehr lazım gelir. Mehr, *mehr-i muaccel* ve *mehr-i müeccel* kısımlarına ayrılır²⁶⁰.

Mehr-i muaccel daha nikah esnasında kadına verilen mehrdir. Nişan sırasında, evlilikten önce veya nikah sırasında verilen mehr-i mu'accel de evlenen kişilerin maddi gücüyle orantılı olabilmektedir. Mardin ayanından Hüseyin Çelebi kendi gibi şehrin ileri gelenlerinden olan bir beyin kızıyla evlenmek istediğinde verdiği mehr-i mu'accelin çok yüksek bir meblağ tuttuğunu görüyoruz. Mehr-i mu'accel olarak 70 altın nakit ve 130 altın değerinde de eşya (bir murassa' yeşim ve on altı zira' kemha ve beş dubara gömlek ve on altı zira' tafta ve bir çatma yasduk ve bir alaca ve şerbeti için on beş re's şeker ve bir büyük mum) verilmiştir. Ayrıca belgeye konu olan bu davada

²⁵⁷ AYDIN, Nikâh Akitleri, s. 6.

²⁵⁸ M.Ş.S. 259, B. 808.

²⁵⁹ Bu konuda bkz UZUNÇARŞILI, İlmiye Teşkilatı, s. 85-86.; AYDIN, "Nikâh Akitleri", s. 1-12.; Ömer Nasuhi BİLMEN, Hukuk-ı İslâmiye ve İstılahat-ı Fıkhiyye Kamusu, Bilmen yayın evi, Tarihsiz, C. II, s. 115.

²⁶⁰ BİLMEN, a.g.e., s. 115.

geçen ailenin statüsüne bağlı olarak şuhudü'l-hal'in sayısının hem fazla olduğunu hem de bunların içerisinde üst tabakayı teşkil eden kişiler olduklarını görüyoruz²⁶¹.

Mehr-i müeccel de ödemesi sonraya bırakılmış olan mehrdir. Mehr-i müeccelde şayet bir müddet tayin edilmemiş ise mehr, boşanma veya taraflardan birinin vefatı zamanına kadar müeccel addolunur. Mehr-i müeccelin verildiğine dair zevcenin rızası mahkemede sabit olmalıdır. Nitekim boşanma hâlinde Şer'iyye Sicillerinde bu nevi kayıtlar çokça görülür²⁶².

Mehrin belirli bir miktarı bulunmamaktadır. Ancak Hanefi mezhebine göre asgari haddin on dirhem gümüş olduğu vurgulanmaktadır²⁶³. Şafiî mezhebin de ise mehrin muayyen bir miktarı yoktur. Her mal olabilen şey, az olsun çok olsun mehr olabilir. Satışta veya kiralamada ücret edebilen her şey mehr olabilir²⁶⁴. Yani, satılabilen, değeri olan her şey Şafiilerde mehr olarak kabul edilmektedir.

Mardin' e ait bu defterde mehr-i mu'accel olarak verilen en büyük meblağın 200 altın olduğunu görüyoruz²⁶⁵.

Kadının vefatı hâlinde ise kadının terekesi kaydolunurken alacakları arasında zevci üzerinde bulunan mehr-i müeccelinden de bahs olunmaktadır. Mehr, zevcin vefatı halinde terekede önceliği olan alacaklar arasındadır ve bu konuda örnekler pek çoktur²⁶⁶. Ölen bir kadının mehr-i muahheri kocasına kalmamakta, geride kalan çocuklarına intikal etmektedir²⁶⁷. Bu çocuklar önceki evliliğinden olan çocukları da olsa aynı durum geçerliliğini korumaktadır²⁶⁸.

İncelenen defterden eş ve çocuk sayısını tespit etmek mümkün değildir. Belgelerden çıkarabildiğimiz kadarıyla Mardin'de tek kadınla evlilik oranı yüksektir. Ancak azda olsa iki kadınla evlilik de görülebilmektedir. Üç ve daha fazla kadınla evliliğe ise rastlanamamıştır.

Mardin'deki gayr-ı Müslimler hayatın diğer alanlarında olduğu gibi, evlenme konularında da Müslümanların kurallarını benimsemişlerdir. Onlarda da Müslümanlarda

²⁶¹ M.Ş.S. 259, B. 453.

²⁶² KANKAL, a.g.e., s. 270.

²⁶³ BİLMEN, a.g.e., s. 116.

²⁶⁴ PAKALIN, a.g.e., C. II, s. 443.

²⁶⁵ M.Ş.S. 259, B. 453.

²⁶⁶ M.Ş.S. 259, B. 61, B. 117, B. 288, B. 359, B. 391, B. 507, B. 678, B. 687, B. 818, B. 833, B. 1026, B. 1069, B. 1107, B. 1108, B. 1159, B. 1264.

²⁶⁷ M.Ş.S. 259, B. 818.

²⁶⁸ M.Ş.S. 259, B. 687.

uygulanan mehr hadisesine rastlamaktayız²⁶⁹. 1007 senesi Muharrem ayına ait bir belgede Huzum bin Şim'on Fellah adındaki gayr-ı Müslim birisi nikahlısı olan Maran binti Maksud'a mahalle-i Himarede bulunan mahzenini (deposunu) mehr-i mu'ahheri karşılığında mülk olarak vermiştir.

Ölen kişinin terekesinden öncelikli olarak kadının mehri çıkarılmıştır. Ayrıca onlarda da birden çok eşlilik bulunmaktadır²⁷⁰.

c- Boşanma

İslâm dininde boşanmalar hoş görünmemekle birlikte, hukuken kolay boşanma yolu seçilmiş ve tek taraflı bir işlemle evlilik birliğinin sona ermesine imkân tanınmıştır²⁷¹. Bu teoride ve bazen pratikte de böyle olmakla birlikte boşanma hakkını suistimal ettirmemek ve boşanmayı zorlaştırmak için de bazı tedbirler geliştirilmiştir.

Birden fazla evliliğe sık rastlanmadığı, umumiyetle tek eşlilik söz konusu olduğu gibi, boşanma olayına da fazla başvurulmadığı anlaşılmaktadır. İncelediğimiz defterde mahkemeye intikal eden bütün bu hadiseler arasında sadece beş tane²⁷² boşanma hadisesine rastlamak kanaatimizce boşanma hadiselerinin fazla yaşanmadığını göstermektedir.

Kolay boşanmayı engellemek için mehr-i müeccel miktarı yüksek tutulduğu gibi, hanımını üç defa boşayan erkeğin, eşi bir başkasıyla geçerli bir evlilik yapmadan ve daha sonra da boşanmadan veya eşi ölmeden onu tekrar nikahlayamaması da bu tür tedbirler arasındadır. Bazı durumlar haricinde ve tarafların mahkemeye müracaatını gerektiren bir durum olmadığında boşanma olayını resmiyete bağlamak da mecbur değildir. Resmiyetten kasıt, gidip mahkemede bu durumu kayda geçirmektir. Ancak evlenme hususunda Osmanlılarda evliliğin kadı veya onun tayin ettiği imam huzurunda akdolunduğu gibi, boşanma hadisesinin de mahkemeye intikal ettirilmesine dikkat edildiği ve boşanmaların kadı huzurunda gerçekleşip, bu durumun da sicillere kaydolduğuna şahit olmaktayız. Aynen evlilik hadisesinde mahkeme huzurunda nikahın kıyılmasından amaç, ileride çıkabilecek pürüzleri ortadan kaldırmak olduğu gibi; boşanmada da yine sonradan çıkabilecek anlaşmazlıkları başta bertaraf etmek

²⁶⁹ M.Ş.S. 259, B. 61.

²⁷⁰ M.Ş.S. 259, B. 117.

²⁷¹ AYDIN, Türk Hukuk Tarihi, s. 295.

²⁷² M.Ş.S. 259, B. 102, B. 258, B. 337, B. 339, B. 660.

düşüncesi hakim olmuştur²⁷³.

Kadının, boşandığı erkek üzerinde başta mehr-i müecceli olmak üzere iddet nafakası, varsa yanında kalan küçük çocuklarının her birinin nafaka ve kisve bahası, hamile ise hamlinin nafakası, oturduğu yerin kira bedeli (*sekene baha*) gibi hakları bulunmaktadır. Kadın hamile ise iddeti doğumuna kadar; değilse yaklaşık üç ay kadar sürmektedir ki, erkek bu zaman zarfında nafakasını temin etmek zorundadır²⁷⁴.

Erkeğin tek taraflı boşaması, iki tarafın anlaşarak boşanmaları ve nihayet mahkeme kararıyla boşanma gibi çeşitli boşanma şekilleri bulunmaktadır.

Evlenmeden önce kararlaştırılan ve evlilik müddetince uyulması gereken şartlara, evlendikten sonra taraflardan birisi riayet etmezse bu da boşanma için bir sebep teşkil etmektedir. 15 Cemaziyelahir 1007 tarihli bir belgede Esim (?) binti Melik Ahmed, zevci olan Kemal bin Seydi'nin kendisini içerisinde buldukları taifeden çıkarmayacağını, çıkaracak olursa kendisinden üç talak ile boş olacağını söylemesine rağmen kendisini alıp gitmek istediğini bildirerek bu durumun görülmesi için mahkemeye başvurur. Mahkeme de bu durumu görüşerek, Esim'in getirdiği şahitleri de dinleyerek onların boşanmalarına karar veriyor²⁷⁵. Buna benzer başka örnekler de görebilmekteyiz²⁷⁶.

Vekalet yoluyla da boşanma hadisesi gerçekleşebilmektedir. 1008 senesi Rebiülevvel ayına ait bir belgede Kaplan bin Ağcan adındaki gayr-ı Müslim birisi çalışıp kazanç sağlamak (*kār u kisb*) için memleketinden ayrılmak zorunda kalacağından eğer bir seneye kadar gelmeyecek olursa Ahmed bin 'Aliy'i vekil tayin kılarak karısı Elfiye binti İbrahim'i boşayabileceğini bildirmiş ve bunu mahkemede kayıt altına aldırıştır²⁷⁷.

Boşanma hadiselerinde ilginç bir örnek vardır. Mardin'den sefere giden Hayro adındaki birisi, Mardin'de bulunmadığı süre içerisinde eşi olan Safiye binti Şeyh Ahmed'in nafakasını karşılamayı taahhüt etmiştir. Ancak İstanbul'da iken eşinin haberi olmadan o memleketin mahkemesine baş vurarak, şahitlerin huzurunda eşini boşadığına

²⁷³ KANKAL, a.g.e., s. 266-267.

²⁷⁴ Boşanma konusunda geniş bilgi için bkz. AYDIN, Türk Hukuk Tarihi, (3. Baskı), İstanbul 1999.

²⁷⁵ M.Ş.S. 259, B. 379.

²⁷⁶ M.Ş.S. 259, B. 67.

²⁷⁷ M.Ş.S. 259, B. 926.

dair hüccet almış ve Mardin'e geri dönmeyerek, Mardin'e dönen arkadaşlarıyla boşanma hüccetini göndermiştir²⁷⁸.

İktidarsızlık boşanma sebeplerindedir. 1007 senesi Cemaziyelevvel ayı tarihli bir belgede Kızılkend köyünden Bağdasar bin Tanil, eşi olan Zehbiyye binti Kas İbrahim'in kendini dinlemediğini ve nefsinin teslim etmediğini söylemesi üzerine karısı, kocasının iktidarsız olduğunu bu nedenle daha önceden de mahkemeye başvurduğunu, kocasının mahkemede tedavi olacağını, tedavi olmazsa kendisini serbest bırakacağını ancak tedavi için mahkemeden altı ay mühlet istediğini ve kocasının bu sözlerinin mahkemede kaydedildiğini iddia etmiştir. Bağdasar'ın istediği ve mahkeme tarafından kendisine verilen bu zaman zarfında tedavi olmadığını ileri süren Zehbiyye'nin isteği üzerine boşama hadisesi gerçekleşmiştir.

Mardin mahkeme kayıtlarındaki boşanma sebepleri ayrıntılı bir şekilde anlamamaktadır. Ancak, şiddetli geçimsizlik²⁷⁹, başka bir memlekete gidip uzunca bir süre gelmeme²⁸⁰, kendisini memleketinden çıkarmayacağını söyleyerek evlendikten sonra memleketinden çıkarmak isteme, iktidarsızlık gibi hadiseler boşanmaya sebep olarak gösterilmiştir. Yalnız bu gidip gelmemede erkeğin hanımına, “şayet bir seneye kadar gelmezsem vekalet verdiğim kişi seni boşayabilir” dediği de kayıtlıdır²⁸¹.

Boşanma durumunda kadın tamamen çaresiz bir biçimde bırakılmamakta, mehri, nafakası ve sekene bahası verilip, iddeti bitinceye kadar da asgarî bir teminat içinde bulunmaktadır. Ondan sonra da başkası ile evlenme yolu açılmakta ve böylece ırzını, namusunu koruma ve geçimini temin etme hususunda başka bir erkek ile hayatını birleştirebilmektedir. Mehrini ve diğer alacaklarını talep etmeyen veya yarısını talep eden kadınların maddî durumlarının iyi ve iddetleri bitinceye kadar geçimlerini temin etmelerini sağlayacak olduklarını gözden uzak tutmamak gerekir. Boşanmalarda erkek tek taraflı olarak evliliği bitirdiği gibi kadın ve erkeğin anlaşması ile de boşanma gerçekleşmektedir. Boşanma şahitler huzurunda ve mahkemede olabildiği gibi mahkemeye gitmeden de gerçekleşebilmektedir²⁸².

²⁷⁸ M.Ş.S. 259, B. 258.

²⁷⁹ M.Ş.S. 259, B. 67.

²⁸⁰ M.Ş.S. 259, B. 926.

²⁸¹ M.Ş.S. 259, B. 926.

²⁸² KANKAL, a.g.e., s. 281.

d- Evlilik Dışı İlişkiler

Osmanlı toplumunda da evlilik dışı ilişkiler, nesebi gayr-ı sahih çocuk doğurmak gibi olaylar tepki ile karşılanıyor, özellikle mahalleli bu tür fiiliyatta bulunan kişileri mahalleden uzaklaştırarak toplumdan dışlıyordu.

İncelediğimiz defterde, bu dönem içerisinde evlilik dışı ilişkileri konu edinen bir hadiseye rastlayamadık. Sadece 15 Safer 1007 tarihli bir belgede Müslümanların eşkıya diye tabir ettikleri ve Kalatü'l-Mirat köyünden olan Ya'kob bin Nuh adındaki gayr-ı Müslim birisinin Mariyanasa (?) adındaki bir kıza saldırdığı şeklinde bir kayıt bulunmaktadır.

4- Kadının Aile ve Toplumdaki Yeri

Osmanlılar döneminde kadınlar tamamen dört duvar arasına hapsedilmiş ve sosyal hayattan dışlanmamıştır. Aksine, kadının toplum içerisinde faal olduğunu ve bir çok faaliyet içerisinde yer aldığını görmekteyiz. Kadının kocasına veya bir başkasına borç para vermesi²⁸³ hatta kocaya şartlı borç vermesi, verilen bu borcun belirli bir zaman dahilinde ödenmesi için kocasına mehil vermesi²⁸⁴, kocası veya bir başkası hakkında mahkemeye müracaat etmesi, evlenme hadiselerinde mehr²⁸⁵, kadınların toplum hayatı içerisinde yerlerinin büyük olduğu, dolayısıyla kadınların bir çok haklarının bulunduğu ve toplumdan tecrit edilmediklerini göstermektedir. Bunların yanı sıra evlenme hadisesinde kadının fikrinin alınması, rızasının olup olmadığının sorulması, kadının istemediği bir evliliği bozabilmesi²⁸⁶, boşanma talebinde bulunması²⁸⁷, mülk alış-verişinde alıcı ve satıcı konumunda bulunması, kadının başka bir erkekle ortaklaşa ziraatte bulunması²⁸⁸, kadınların ticari ilişkilerde bulunmaları, - hatta iki taraf da kadın olabilmektedir-²⁸⁹ kadınların sosyal hayatın vazgeçilmez bir parçası olduklarını, birey olarak haklarının olduğunu ve bunu da kullandıklarını, ihlali durumunda yargıya müracaat ettiklerini²⁹⁰ ortaya koymuştur.

²⁸³ M.Ş.S. 259, B. 43.

²⁸⁴ M.Ş.S. 259, B. 51.

²⁸⁵ M.Ş.S. 259, B. 507.

²⁸⁶ M.Ş.S. 259, B. 86.

²⁸⁷ M.Ş.S. 259, B. 515.

²⁸⁸ M.Ş.S. 259, B. 717.

²⁸⁹ M.Ş.S. 259, B. 976.

²⁹⁰ M.Ş.S. 259, B. 113, B. 747, B. 1139.

Bir kadın kocası sağken kendisine verilmesi gereken mehrini alamamışsa, kocasının ölmesi durumunda, ölen kişinin terekesinden öncelikli olarak kadının mehri çıkarılmaktadır²⁹¹.

Kadınların mahkemeye müracaat edebilmeleri herhalde daha çok şehir merkezlerinde oluyor, buna mukabil köylerde ise oran çok düşük kalıyor olmalıdır. Osmanlı kanunnameleri ve uygulamalarından da hatırlanacağı üzere tımar sahibi öldüğünde şayet oğlu yok ise kızı cebelü eşmek suretiyle babasının tımarını tasarruf edebilmektedir. Mülk edinme hakları olan kadınlar bu mülklerini satmak, hibe etmek ve vakfetmek hakkına da sahiptirler²⁹².

5- İsim ve Lâkaplar

Bir toplum içerisindeki şahısların isimleri o toplumun kültürünü ve inancını yansıtmaktadır. Ayrıca her yörenin kendine has özellikleri, yaşam biçimleri de isim verme üzerinde etkili olmuştur.

Baba ile çocuğun ismi aynı isim olabilmıştır. Mesela Mehmed bin Mehmed örneğinde görüldüğü gibi Mehmed ismi hem babasının hem de çocuğunun ismi olarak kullanılabilmiştir²⁹³.

İsim verme geleneğinde de bazı değişikliklerin olduğu, başlangıçta köylerde olmasa bile şehirlerde umumiyetle Hz. Peygamber ve sahabenin isimlerine duyulan hürmet sonucunda onların isimlerinin yeni doğan çocuklara verildiği görülmüştür. Zamanla bütün topluma yayılan bu gelenek diğer isimlerin herhangi bir değişikliğe uğramadan alınması ile ve sadece Hz. Peygamber'in en çok kullanılan "Muhammed" isminin, tahfif olunmuş şekli olan ve eski kaynaklarda "Mehemmed", sonra da "Mehmed" şeklinde değişmesiyle sonuçlanmıştır. Başlangıçta İslâm büyüklerine hürmeten konulan isimler zamanla dede-nine ve anne-babaya duyulan minnet hissini ifade etmek için de konular olmuştur. Yani bir Mehmed ismi hem Hz. Peygamberi hatırlatıyor olmasından hem de özellikle erkeğin dede veya babasının ismi olduğundan çocuklara isim olarak verilir olmuştur. Ele alınan belgelerde görülmüştür ki, erkek ve kadın isimlerinde İslâm büyüklerinin ismi, her bölgenin kendine has isimleri veya o

²⁹¹ M.Ş.S. 259, B. 507.

²⁹² KANKAL, a.g.e., s. 252.

²⁹³ M.Ş.S. 259, B. 745.

bölgede zamanla şöhret olmuş bir İslâm büyüğü ile toplumun önde gelen kimselerinin isimleri de çocuklara isim olarak verilmiştir. Yine bunların yanı sıra çocuğun doğduğu ay, gün ve gecelerin isim olarak verildiği de bilinmektedir. Receb, Şaban, Ramazan, Muharrem, Safer, Cuma, Kadir, Mevlüd, Bayram gibi isimler de toplumun genelinde kullanılan isimler arasındadır. Doğan çocukların ölmesi ile yaşmalarının beklenmesi, erkek çocuk beklentisi, şansın kız çocuktan erkek çocuğa doğru dönmesi isteği, artık çocuk olmaması düşüncesi, kaçınıcı çocuk olduğunu göstermesi bakımından Arapça isimler (Elif, Saniye) de gerek erkek ve gerekse kız çocuklarına isim olarak verilmiştir²⁹⁴.

Osmanlı literatüründe Müslümanlar için “*müteveffa, merhum, mezbur-mezkur, ibni-bin*” gibi tabirler kullanılırdı. Gayr-ı Müslimler için de “*mürd oldu, halik-helak oldu, mesfur, veled*” gibi tabirler kullanılır. Bu tabirlerden de ölen veya ismi geçen kişinin Müslim veya gayr-ı Müslim olduğu anlaşılır. Ancak Mardin’e ait, incelediğimiz bu defterde geçen isimlerin bu kurallara riayet edilmeden yazıldığını görüyoruz.

Gayr-ı Müslimler için de “*müteveffa, mezkur, ibni-bin*” gibi tabirlerin kullanıldığını görüyoruz²⁹⁵. Bu nedenle ismi geçen kişinin Müslüman veya gayr-ı Müslim olduğunu gösteren kesin çizgiler bulunmamaktadır. Bu durum belki de Mardin bölgesinde bulunan gayr-ı Müslimlerin yüz yıllarca Müslüman halk ile beraber yaşaması örf, adet hatta İslam hukuku gibi paydaları ortak kabul etmeleri, Müslümanlara olan yakınlıkları, Osmanlıların bu tabirleri kullanmalarında etkili olmuştur.

Tablo 5: Mardin’de Kullanılan Müslüman Erkek İsimleri

‘Abbas	‘Abdulgaffar	‘Abdullatif
‘Abd	‘Abdulğafur	‘Abdulmecid
‘Abdal	‘Abdulğani	‘Abdümü’min
‘Abdi	‘Abdulhabib	‘Abdulvahid
‘Abdudda’im	‘Abdulhakk	‘Abdulvehhab
‘Abdul’ali	‘Abdulhalil	‘Abdunnebi
‘Abdul’aziz	‘Abdulhay	‘Abdunnur
‘Abdulahad	‘Abdulimam	‘Abdurrahman
‘Abdulbaki	‘Abdulkadir	‘Abdurrezzak
‘Abdulbari	‘Abdulkerim	‘Abdussabur
‘Abdulcelil	‘Abdullah	‘Abdussamed

²⁹⁴ KANKAL, a.g.e., s. 286.

²⁹⁵ M.Ş.S. 259, B. 1281.

'Abdusselam	Bayram	Ğarib
'Abdussettar	Bedavi	Ğaybi
'Abduzzebür	Bedri	Ğazal
'Abdülkerim	Begzade	Habib
'Acac	Behlul	Haco
'Akl (?)	Behram	Hadde
'Alaaddin	Bekir	Hadid
'Alemüddin	Berho	Hadido
'Ali	Beşaret	Hafız
'Ali Dede	Bilal	Halil
'Alican	Budak	Hamdan
'Alikulı	Burc (?) 'Ali	Hamdi
'Alikulı Haydar	Burhan	Hamdullah
'Arab (?)	Bünyad	Hamis
'Arabşeh	Ca'fer	Hamza
'Asker	Fethullah	Han 'Abdal
'Aydın	Fethi Bölükbaşı	Hasan
'Ayni	Feyyaz	Haşim
'Azizo	Geyvan	Haydar
'İmadüddin	Ğa'ib	Hayrullah-Hayro
'İnayetullah	Ğarib	Hemdem
'İrfan	Ğaybi	Hıdır
'İsa-'İso	Ğazal	Hibetullah
'İzzet	Habib	Hidaye
'Osman	Haco	Himmet
'Ömer	Hadde	Hindi Çelebi
'Ukle	Hadid	Hinduş (?)
'Abdulhalık	Hadido	Hudadad
Abdal	Hafız	Husrev
Abdulĝaffar	Halil	Hüdavirdi
Adem	Hamdan	Hürmüz
Aĝa Çelebi	Hamdi	Hüseyin
Ahi	Hamdullah	Hüseyin 'Ali
Ahmed	Hamis	Hüseyincan
Allahkulı	Hamza	Hüseyinkulı
Allahvirdi	Han 'Abdal	Hüsrev
Arslan	Hasan	İbrahim
Aydın	Haşim	İdris
Azad	Haydar	İhtiyar
Baha'eddin	Hayrullah-Hayro	İlyas
Bahadır	Hemdem	İmamkulı
Bahş	Hıdır	İsacan
Bahtiyar	Hibetullah	İshak
Baki	Feyyaz	İskender
Bali	Geyvan	İsma'il
Bayezid	Ğa'ib	Kalender

Kamer	Muyiddin	Selman
Kanber	Muzaffer	Seydihan
Karaca	Mü'min	Seydi-Seydo
Kasım	Mübarek	Seyfeddin
Kemal	Na'lbendoğlı	Sinan
Ken'an	Na'mi	Sinan Beşe
Kılıçbölükbaşı	Nasır	Sultan Hüseyin
Korkmaz	Nasrullah	Sultanşeh
Kulı	Nasuh	Suvar
Kulıcan	Nazar	Sübhanvirdi
Kürdi	Nazük	Süleyman
Kürsuvar	Nebi	Şa'ban-Şabo
Lal	Necmeddin	Şahvirdi
Latif	Nevruz	Şebib
Lütfullah	Ni'metullah	Şeftir (?)
Ma'mur	Nisan	Şehabeddin
Mahmud	Nu'man	Şemam
Makdesi	Nuh	Şemsi
Maksud	Nur 'Ali	Şemsüddin-Şemso
Mansur	Nureddin	Şenha
Mansur	Nuri	Şeref
Matlub	Nurullah	Şerefüddin
Mecco (?)	Oruç	Şerif
Mehmed	Osman	Şeyhi
Mehmed 'Ali	Pervane	Şeyhkulı-Şahkulı
Mehmed Bali	Piri	Şeyho
Mehmed Şerif	Piro	Şirin-Şiro
Mehmedcan	Polad	Şu'ayb
Melik	Ramazan-Remo	Taceddin
Memi	Raşid-Reşo	Tekeli
Memleket	Receb	Temir-Timur
Mercan	Resul	Tenbel
Mes'ud	Reyhan	Teymur
Meylik	Rıdvan	Timurtaş
Mika'il	Rızkullah-Rezko	Uğurlı
Milbeg(?)	Rüstem	Ulama (?)
Mirek	Sa'di	Ümmet
Miro	Sadeddin	Üveys
Mirza	Sadık Mehmed	Veled
Mirza 'Ali	Sadreddin	Veli
Muhyiddin	Salahaddin	Velican
Mukbil	Salih-Salo	Ya'kub
Murad	Salim	Yağmur
Musa	Sefer	Yahya Efendi
Muslıhiddin	Sehim	Yardım
Mustafa	Selami	Yasin

Yunus	Zeyd	Ziyad
Yusuf	Zeyneddin	Ziyaeddin
Yusufcan	Zeynel'abidin	Zulfikar
Za'id	Zeyni	Zülfi
Zenbur oğlu		

Tablo 6: Mardin'de Kullanılan Müslüman Kadın İsimleri

'A'îşe	Gül Ağa	Nefise
Ağa Sultan	Habibe	Perihan
Altun	Haciye	Perihan
Amine	Hadice	Rahime
Begi	Haleb	Rukiyye
Begi Ağa	Halime	Safiye
Begi Sultan	Hanife	Safiye
Canbeşe	Hanzade	Saliha
Çuni (?)	Havva	Selime
Döne	Hızma	Sultan Ağa
Elfiyye	Hüsniye (?)	Şahbeşe
Esim (?) (Esmâ)	İmiş	Şahim
Esmâ	Kamerşeh	Şahzade
Esmahan	Madem	Şehriban
Fatıma	Mardin	Zehra
Fatıma	Mevcud	Zühre
Fatıma Sultan	Münevver	

Tablo 7: Mardin'de Kullanılan Ğayr-ı Müslim Erkek İsimleri

'Abd	'Abdulahad Devletyar	'Alemşeh
'Abdi	'Abdulcelil	'Alyo
'Abdudda'im	'Abdulfal	'Arab
'Abdul'azim	'Abdulfal Mansuri	'Arabşeh
'Abdul'aziz	'Abdulğani	'Arbo
'Abdulahad	'Abdulhalık	'Atallah
'Abdulahad Devletyar	'Abdulhay	'Atalya
'Abdulcelil	'Abdulkerim	'Ataya
'Abdulfal	'Abdulmesih	'Azo
'Abdulfal Mansuri	'Abdulmevla	'İlya
'Abdulğani	'Abdulmunis	'İsa
'Abdulhalık	'Abdunnur	'Osman
'Abdulhay	'Abdunnur Berho	'Ömer
'Abdi	'Abdurrahman	A'rac Yusuf
'Abdudda'im	'Abdussa'id	Ağayos
'Abdul'azim	'Abdusselam	Ağcan
'Abdul'aziz	'Abdusseydi	Bağdasar
'Abdulahad	'Alemriş (?)	Barsum

Bayram	Fütuhi	Kas 'Abdulfal
Bedros	Ĝalo	Kas 'Abdullah
Beşaret	Ĝara	Kas David
Behni (?)	Ĝarib	Kas Evanis
Belic	Ĝazali	Kas Evanis
Bestam	Ĝazal	Kas Ĝarib
Bogos	Habibşeh	Kas Hamis
Budak	Habişe	Kas İbrahim
Bulut	Hable (?)	Kas Kaptros
Bünyad	Habo	Kas Maksud
Cemis (?)	Hacı	Kas Maraca (?)
Cerdon	Haçok	Kas Margos(?)
Circis	Hadde (?)	Kas Panos
Cum'a	Hakem	Kas Yusuf
Dadur	Halef	Kavmi (?)
Damdaşa	Hanna	Keratim (?)
Dami (?)	Hatvan	Kesper
Danyal	Hayif	Keşiş
Darhavis (?)	Hayif İshak	Kiği (?)
David	Hemo	Koli
Dellal	Hıdır Beşe	Körkik (?)
Deno	Hidaye	Körkis
Derviş	Huzum	Kulı
Derviş Hasro	Huzum Sevfân (?)	Lütfi
Devletşeh	Hürmüz	Makdesi 'Abdi
Dilenci	İbrahim	Makdesi 'Ataya
Dimitr	İdris	Makdesi el-Kasper
Dimyit	İlya	Makdesi İbrahim
Doli	İlya Berho	Makdesi İşu'a
Dutmaşa	İshak	Makdesi Şa'ye
Ebvad	İshak	Makdesi Şemir
Edi	İskender	Makdisi Şemir
Ensaf	İsma'il	Maksud
Esfed	İsrafo (?)	Mansur
Evanis	İstifan	Mar Behne (?)
Ezrak	İşu'a	Mardahay
Ferec	Kablan	Mardiros
Ferho	Kalender	Markos
Ferim	Karabid	Marok
Fermarok	Karaca	Martiyas
Fes (?) Hana	Karagöz	Matar
Fethi (?)	Karime	Matlub
Feyyaz	Karlos	Mehmed
Frenkol (?)	Karyakis	Melki Torani
Fulus Yoz	Karyakis Devletyar	Martiyas
Fuyos	Kas 'Abdulhay	Matar

Matlub	Safer	Şem'on
Mehmed	Sahyon	Şemir
Melki Torani	Saliba	Şems
Merbo	Sefer	Şeref
Mere	Selman	Şerfo
Mes'ud	Serabyon	Şevki
Merhine (?)	Serhan	Şeyhi
Melko	Serkis	Şim'on
Merli	Sevkan	Şim'on Fellah
Mersebi (?)	Seydi	Şim'on Meylik
Meryem	Seylem	Şim'on Sehyon (?)
Meşki Bedir	Seyyale	Şim'on Torani
Meylik	Simyon	Şimoyil
Miha'il	Suvar	Şirin
Mika'il	Suyuri (?)	Talmu (?)
Mirencan	Süleyman	Tanil
Mirek	Suvar	Tariş 'Abdolvahid
Miri	Suyuri (?)	Tavus
Mirican	Süleyman	Tedaris
Muhtar	Şadik	Temür
Mukbil	Şah Emir	Tetafi
Murad	Şadik	Timur
Mübarek	Şah Emir	Toma
Mübarekşeh	Şah Veled Bağdasar	Tomacan
Na'mi	Şammas	Vanis
Nasır	Şammas Boşa (?)	Vasıl
Nirsik	Şammas Cum'a	Yahudi Musa
Nuh	Şammas Davidşeh	Yehuda
Nuri	Şammas Hanna	Yosef-Yusuf
Ohenik (?)	Şammas İlya	Ya'kob
Parsih	Şammas İşu'a	Zenbur
Pirican	Şammas Sefer	Zerif
Rüstern	Şarufe	Ziya
Sa'di	Şefkat	Zoltiyar
Sa'r	Şeh Emir	Züleyhay
Sabur	Şelhom (?)	
Sadaka	Şem'a	

Tablo 8: Mardin'de Kullanılan Ğayr-ı Müslim Kadın İsimleri

'Ümam (?)	Havva	Nazurd (?)
Canibe	İnsafe	Nurencan
Caniye	Mahi	Seydi
Ehliye	Maran	Sittiye
Gögib (?)	Mardin	Sittülehl
Gözi	Mariyanasa (?)	Susen
Gürkiye	Me'afi	Şah Melek

Güzel	Me'ani	Şems Münir
Habibe	Mine	Zehbiyye

İsimlerin yanı sıra onların yanında kullanılan bazı unvan ve lâkaplar da kişilerin hangi işle uğraştıklarını, meslekî durumlarını, hangi namla şöhret bulduklarını, maddî vaziyetlerini, toplumdaki yerlerini, hangi millet, hangi boy ve sülaleye mensup olduklarını ve saireyi yansıtmaktadır. En çok kullanılanı “el-Hâc veya Hacı”dır. Bu durum hem toplumdaki bireylerin İslâm’ın kurallarına olan hassasiyetini ifade ettiği gibi aynı zamanda da belirli bir maddî güce erişebildiklerinin göstergesidir. “Ağa” ve “Beg” unvanları Türk toplumu içindeki asaleti veya köklü bir aileye mensubiyeti ifade ettiği gibi, “Seyyid” de İslâm toplumundaki ayrıcalığı olan sınıfı yansıtmaktadır. “Çelebi”, okumuş, kültürlü, iyi huylu kimseler için kullanılan bir unvan olduğu gibi “Beşe” nin de aslında “Paşa”dan bozma olduğu söylenmektedir. “Şeyh”, “Halife” ve “Hafız” da ifade edilen dinî görevleri hatırlatmaktadır. Erkeklerin zikredilenler dışında unvan ve lakap kullandıkları görülmüştür, ancak bunlar o kadar çok sayıda olmadığından bunlardan bahsolunmamıştır. Kadınlar arasında daha çok ismin yanı sıra “Hatun” ve “Kadın” lafızları kullanılmıştır²⁹⁶.

Tablo 9: Mardin’de Kullanılan Unvân ve Lâkaplar

‘Arab	Gulam	Molla
Ağa	Gürce-Haciye	Müderris
Beg	Hace	Na’lbendoğlı
Belalı	Hafız	Pir
Beşe	Halife	Seyyid
Çalık	Hatib	Sufi
Çavuş	Hatun	Sultan (Kadınlar için)
Çelebi	Ker	Şah
Efendi	Kürd-el-Kürdi	Şeyh
el-Hac, Hacı	Mevlana	Topçuoğlı
Emir	Mir	Üstad

6- İhtida Hareketleri

²⁹⁶ KANKAL, a.g.e., s. 289.

İncelediğimiz defterden çıkardığımız sonuçlara göre Mardin’de din değiştirmenin sık yaşandığını, belgelerde özellikle Hıristiyanlıktan çıkıp İslam dinine girme hadisesi çokça karşımıza çıktığını görmekteyiz²⁹⁷.

Müslüman olan bir anneye üç çocuğu da tabi olarak İslam dinine girmişlerdir²⁹⁸. Diyarbakır’a gittiğinde Hıristiyanlıktan çıkıp İslam dinine giren bir kadın, zaten bu durumda nikah düştüğünden geri dönmeyerek, kocasına: “İslam dinine girdiği için geri dönmeyeceği” haberini göndermiştir. Müslüman bir erkek gayr-ı Müslim bir kadınla evlenebilir, fakat Müslüman bir kadın gayr-ı Müslim bir erkekle evlenemezdi.

Başka bir dinden İslam dinine giren bir kişiye kadı huzurunda kelime-i şهادet getirilir ve Müslümanlığı mahkeme kayıtlarına (şeriyte sicillerine) geçirilirdi.

Bilebildiğimiz kadarıyla Müslüman olacak kişinin önce gayr-ı Müslimken kullandığı adı yazılır, sonra da Müslüman olduktan sonra aldığı isim yazılırdı. Babasının adı da Abdullah konurdu. Bu genel bir kuraldı, ancak Mardin’e ait mahkeme kayıtlarına baktığımızda bu kurala fazlaca riayet edilmediğini ve farklı bir şekilde kullanıldığını görüyoruz. Bazen gayr-ı Müslimken kullandığı isim yazılmakta, bazen de Müslüman olduktan sonra aldığı isim yazılmaktadır²⁹⁹.

DİNİ VE SOSYAL MÜESSESELER

1- Cami ve Mescidler

Arapça cem’ eden kökünden türeyen, “toplayan, bir araya getiren” anlamındaki câmi’ kelimesi, başlangıçta sadece Cuma namazı kılınan büyük mescidler için kullanılan el-mescidü’l-câmi’ (cemaati toplayan mescid) tamlamasının kısaltılmış şeklidir³⁰⁰.

Gayr-ı Müslimlerin yaşadığı ve kontrolü onların elinde olan memleketlerin fetholunmasını müteakip orasının en büyük dinî yapısı camie tahvil olunur ve “Ulu

²⁹⁷ M.Ş.S. 259, B. 5, B. 116, B. 299, B. 319, B. 420, B. 513, B. 615, B. 751, B. 970.

²⁹⁸ M.Ş.S. 259, B. 5.

²⁹⁹ Daha geniş bilgi için bkz.: Osman ÇETİN, Sicillere Göre Bursa’da İhtida Hareketleri ve Sosyal Sonuçları (1472-1909), Ankara 1994.

³⁰⁰ Cami hakkında geniş bilgi için bkz.: Ahmet ÖNKAL - Nebi BOZKURT, “Cami: Dinî ve Sosyokültürel Tarihi” mad., TDV İA, C. VII, s. 46-56. Ayrıca Semavi EYİCE, “Cami: Mimarî Tarihi” mad., TDV İA, C. VII, s. 56-90.

Cami” adıyla anılırdı. Gerek şehirde yaşayanlar ve gerekse merkeze yakın köylerde bulunanlar Cuma günleri “Ulu Cami” tabir edilen cuma camilerine gelerek namazlarını eda ederlerdi. Halkın eğitim faaliyetlerinin yürütüldüğü ve ibadetin yapıldığı yer olan cami, İslâm şehrinin fizikî görüntüsünün önemli unsurlarındandır. Bu özelliklerinden dolayı şehirde sosyal hareketliliğin en yoğun olduğu yer cuma camii ve pazar yeridir³⁰¹.

Osmanlılar döneminde mescid ve özellikle de camileri sadece namaz kılınan bir yer olarak düşünmek onların fonksiyonlarını eksik anlamaya sebep olacaktır. Çünkü camiler birer eğitim-öğretim ve kültür merkezi olarak hizmet ettikleri gibi devlet müessesesi, kamu yönetimin gerçekleştiği bir yer, mahkemenin olmadığı yerlerde bir mahkeme, askerî amaçlı bir karargâh, hastane, misafirhane, nikâhların kıyıldığı yer, millî birliğin sağlanarak düşmana karşı toplu hareketlerin başladığı bir mekân, kılıç kuşanma merasimlerinin gerçekleştirildiği bir alan ve daha pek çok faaliyetin icra olunduğu binalar olarak hizmet vermişlerdir³⁰².

Bilindiği gibi cami ve mescidler diğer dinî ve sosyal müesseseler gibi birer vakıf müessesesidir. Cami veya mescidi yaptıran kişi gerek cami ve mescidin bakım ve temizliğinin sağlanması, su yollarının tamiri, burada görev yapacak imam, hatib, müezzin, ferrâş, bevâb, kayyim ve mütevellî gibi vazifelilerin ücretlerinin ödenmesi hususunda nakid olarak vakıfta bulunabileceği gibi, han, hamam, dükkân, zemin, bahçe, bağ ve köy gibi yerlerden elde edilen gelirler ile kiralari da bu işlemlerin yerine getirilmesi için vakfederdi. Bu hususları düzenlediği vakfiyesinde dile getirir ve bazı şartlar ileri sürerdi. Mütevellî tarafından idare edilen vakıf kaynakları iltizama verilmek suretiyle veya doğrudan icarı alınarak işletilirdi³⁰³.

Camilerin umumiyetle kitabeleri ve vakfiyeleri mevcut olduğundan, ayrıca bunları yaptıranlar umumiyetle sultan, yüksek dereceli devlet memuru ve şehrin ileri gelenlerinden olduğundan bunların yapılış tarihleri ile yaptıranlarının şahsiyetlerini öğrenmek çok daha kolay olmaktadır. Ancak aynı şeyleri mescidler hususunda söylemek de o derece zordur. Zira mescidleri yaptıranlar yüksek dereceli devlet memuru ve şehrin zenginlerinden olmayıp orta halli kimseler olduklarından bu kimselerin ne biyografi kitaplarında isimlerinden bahsedilmekte ve ne de bu mescidlerin kitabeleri

³⁰¹ Doğan KUBAN, “Anadolu Türk Şehri, Tarihi, Gelişmesi, Sosyal ve Fizikî Özellikleri Üzerinde Bazı Gelişmeler”, VD., C. VII (1968), s. 55.

³⁰² Camilerin fonksiyonları için bkz. ÖNKAL-BOZKURT, a.g.e.

³⁰³ Vakıf kaynaklarının işletilmesi hakkında bkz.: Bahaeddin YEDİYILDIZ, “XVIII. Asır Türk Vakıflarının İktisadî Boyutu”, VD., XVIII (1984), s. 5-41

bulunmaktadır. Bunların zengin vakıfları bulunmadığından tamir olunamamakta ve zamanla harap olmakta, sonuçta da kullanım dışı kalabilmektedirler. Bu sebeplerle bazı mescitlerin nerede, ne zaman ve kim tarafından yaptırıldığı kesin olarak bilinmemektedir³⁰⁴.

Mardin, cami ve mescitler bakımından zengin bir şehirdir. Mescitler daha az kalabalık, genellikle mahalle ve sokaklarda yapılmış olmalarına karşılık, camiler kalabalık yerleşim alanlarında yapılmışlardır.

Elimizdeki defterde adı geçen camiler şunlardır:

a- Cami-i Kebir³⁰⁵

Bu camiye kimin yaptırdığı hususunda bilgimiz yoktur. Mardin'deki camilerin en eskisidir. Camiinin minaresi Artuklu hükümdarı Kutbeddin İlgazi zamanında 1186 (582)'da inşa edilmiştir.

Bu camiye Artuklu hükümdarlarından Melik Salih (1312-62), bir kısım malını vakfetmişti. Bunlar Mardin'de 38 dükkan, bir hamam, Bab-ı Cedid civarında bir bahçe ve Mardin köylerindeki bir çok bağdan mürekkepti. Evkafın 1526'da 15149, 1540'da 17915, 1565'de 16170 akçe varidatı vardı³⁰⁶.

Camiinin 1006 senesi Zilhicce ayında imamı ve hatibi Molla Derviş bin Molla Alican'dır³⁰⁷.

Bu camiinin vakıfları üzerine yevmi iki akçe ile mimar olan Hasan bin Alaaddin³⁰⁸, kendi heva ve hevesinde olup hizmet etmediğinden 1007 senesi Rebiülahir ayında bu camiinin vakıflarına yine yevmiyesi iki akçe ile Abdulvehhab bin Hacı Salih mimar olarak atanmıştır.

b) Camiü'l-Latif³⁰⁹

Artuklular zamanında 1371'de devlet görevlilerinden Abdullatif isimli bir zat tarafından yaptırılmıştır. Mihrabın sağındaki kitabede vakfiyesi yazılı ise de, kısmen bozuk olduğu için tamamen okunamamıştır. 1526'da 3162, 1540'da 4046, 1565'de

³⁰⁴ KANKAL, a.g.e., s. 293.

³⁰⁵ M.Ş.S. 259, B. 240.

³⁰⁶ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 107.

³⁰⁷ M.Ş.S. 259, B. 1225.

³⁰⁸ M.Ş.S. 259, B. 240.

5013 akçe varidatı olan evkafi, beş kıt'a bağ, 9 dükkan ve birisi harap iki köyden ibarettir. Zamanımızdaki minaresini 1845'te Musul valisi Gürcü Mehmed Paşa tarafından yaptırılmıştır³¹⁰.

1006 senesi Zilhicce ayında Cami'-i Latifin imamı ve hatibi Molla Mehmed bin 'Abdurrezzak isimli birisi bu caminin imamlığını ve mütevelliliğini yapmaktadır. Mardin'de bulunan dükkanlardan bir tanesi bu caminin vakfına aittir. Bu dükkan ayda bir selimiyeye kiraya verilmiştir³¹¹.

c) Şeyh Taceddin Camii³¹²

Defterde bu camii, kimin ve ne zaman yaptırdığı hakkında bilgi yoktur. Bu caminin hatibi olmayıp hatip lazım olduğundan 1008 senesi Cemaziyelevvel ayında Molla Mehmed, üç akçe yevmiye ile hatip olarak atanmıştır³¹³.

d) İbrahim Beg Camii³¹⁴

İsmi banisinden (İbrahim Bey bin Bican) almıştır. Bu zatın kim olduğu hakkında vesikalarda malumat yoktur³¹⁵. Bu camide yevmi iki akçe ile müezzinlik görevini yürütmekte olan Hamza Bey, kendi isteğiyle bu görevden ayrılıp yerine Nebi isimli birisi yine yevmi iki akçe ile 1005 senesi Şevval ayında bu göreve getirilmiştir.³¹⁶

2- Mescidler

Osmanlılarda mescid tabiriyle, ekseri aralarında ahşap olarak yapılmış küçük mabedler kastedilir³¹⁷. Osmanlı şehirlerinde mahalleler umumiyetle cami, mescid, zaviye, tekke ve medrese gibi dinî ve sosyal fonksiyonlu binalar etrafında kurulup gelişmiştir. Umumiyetle her mahallede bir mescid bulunur ve o mescid de ya banisinin adıyla ya da bulunduğu mekânın özelliği ile anılırdı. Mahallenin adı da mescidin adıyla birlikte zikrolunurdu.

Mescid, aslında secde edilen ve namaz kılınan yer manasına geldiği hâlde

³⁰⁹ M.Ş.S. 259, B. 517.

³¹⁰ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 108.

³¹¹ M.Ş.S. 259, B. 147, B. 517.

³¹² M.Ş.S. 259, B. 1267.

³¹³ M.Ş.S. 259, B. 1267.

³¹⁴ M.Ş.S. 259, B. 1315.

³¹⁵ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 108.

³¹⁶ M.Ş.S. 259, B. 1315.

Osmanlılar döneminde sadece vakit namazlarının eda edildiği, cuma namazlarının kılınmadığı bina manasında kullanılmıştır. Cuma namazının kılınabilmesi için merkezî idareden izin alınması ve minber vaz' edilmesi gerekirdi. Zamanla şehirlerin kalabalıklaşması, eşkıya baskınları, kışların çok sert ve yazların aşırı sıcak geçmesi, şiddetli ve sürekli yağmurların yağması ve ihtiyarların şehrin cuma camiine gidecek takatlerinin kalmaması gibi gerekçeler ileri sürülerek mahalle aralarındaki veya o mahalleye yakın bir cami bulunmayan yerlerdeki mescidlerin camie tahvil olunması merkezî idareye arz olunur, çoğunlukla bu istekler de kabul edilirdi³¹⁸.

Elimizdeki defterde adı geçen mescitler şunlardır:

a) Şeyh Mahmud Mescidi³¹⁹

Mardin'de bulunan bu mescide banisi olan Şeyh Mahmud'un ismi verilmiştir³²⁰. Banisinin şahsiyeti ve yapılış tarihi hakkında herhangi bir ip ucu bulunamayan bu mescidin evkafı arasında Mardin'de 3 dükkan, 9 parça bağ, ile Kavs (Ğurs) ve Harabü'd-darb köylerinin rub'u hububat hisseleri bulunup varidatı 1526'da 1170, 1540'da 3178, 1565'de 5541 akçe idi³²¹.

b) İbrahim Beg Mescidi³²²

Diyarbakir Kapısı mahallesinde bulunmakta idi. Yerine şimdi zirai kombinalar binası yapılmıştır. İbrahim Ağanın şahsiyeti meçhuldür. İbrahim Beg Mescidi'nin 1526'da 5739, 1540'da 5944, 1565'de 4677 akçe varidatı olan evkafınının şehirde iki dükkanı, Ğurs-1 Evsat (Kurs-1 Evsat) köyünde bir değirmen, Üçdepe Şems, Harza ve Hatibe köylerinin rub'u hububat hisselerinden müteşekkildi³²³. Mardin'de bulunan İbrahim Beg Mescidi'nde iki akçe yevmiye ile mü'ezzin olan Hazma, hem müezzinlik yapıp hem de bağ ve bahçesiyle uğraştığından iki işi beraber yürütemeyip müezzinliği ihmal etmiştir. Bu nedenle yerine Mevlana Bali isimli birisi 1006 senesi Rebiülevvel ayında yine yevmi iki akçe ile müezzin olarak görevlendirilmiştir³²⁴.

³¹⁷ EMECEN, a.g.e., s. 87.

³¹⁸ KANKAL, a.g.e., s. 291-292.

³¹⁹ M.Ş.S. 259, B. 1122.

³²⁰ M.Ş.S. 259, B. 1122.

³²¹ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 109.

³²² M.Ş.S. 259, B. 1310.

³²³ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 109-110.

³²⁴ M.Ş.S. 259, B. 1310.

c) Şeyh Necmeddin Gazi Mescidi³²⁵

Artukoğullarından Necmeddin Gazi tarafından yaptırılmıştır. Halen “*Cami-i Asfer*” denilmektedir. Ufak bir mescit olup kitabesi yoktur. XVI. yüzyılda 2 dükkan, 2 bağ, ve Tel Ulin³²⁶ mezarınının 1/4 hububat hissesinden ibaret olan evkafının 1526’da 2260, 1540’ta 2695, 1565’te 3903 akçe varidatı vardır³²⁷. Mardin’de bulunan Şeyh Necmeddin Gazi Mescidi’nde bir akçe yevmiye ile müezzin olan Mehmed, kendi heva ve hevesinde olup hizmetinin gereğini yerine getirmediğinden bu görevden alınarak yerine Satılmış isimli birisi yine bir akçe yevmiye ile 1006 senesi Receb ayında vazifelendirilmiştir³²⁸.

d) Kasım Padişah Mescidi

Mardin dışında bulunan Kasım Padişah Mescidi’nin şafiiler kısmında bir akçe yevmi ile imam olan Molla Ahmed bu vazifeden kendi isteği ile ayrılarak yerine yine bir akçe yevmi ile Molla Kasım 1006 senesi şaban ayında imamlık vazifesi ile vazifelendirilmiştir³²⁹.

e) Salsal Mescidi

Mardinde bulunan Salsal Mescidi’nin mütevellisi Mehmed Beg ibni Şah Ali’dir. Mardin dışında bulunan Şeyh Taceddin mezarı kullanılmayacak derecede olduğundan buraya ait Şeyh Taceddin vakfı - Salsal Mescid’inin vakfının gelirleri yetmeyip, maddi durumu zayıf olduğundan- Salsal Mescidi’ne ilhak olunup bunun gelirleriyle Salsal Mescidi’nin imam, müezzin ve eczahanlarının ihtiyaçları karşılanmaktadır³³⁰.

3- Kiliseler

Osmanlı devleti sınırları içerisindeki diğer tüm yerler gibi Mardin’de de Müslüman halk ile gayr-ı Müslim halk aralarında bir anlaşmazlık olmadan aynı şehirde

³²⁵ M.Ş.S. 259, B. 1325.

³²⁶ İncelediğimiz defterde geçen Tel Ulyan köyü olmalıdır.

³²⁷ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 109.

³²⁸ M.Ş.S. 259, B. 1325.

³²⁹ M.Ş.S. 259, B. 1335.

³³⁰ M.Ş.S. 259, B. 91.

hatta aynı mahalle içerisinde serbestçe yaşayabiliyorlardı. Mardin’de Müslümanların yanı sıra, sayıları Müslümanlardan daha az olan, çeşitli din (Hıristiyanlar-Yahudiler) ve mezheplere (Ermeniler, Süryaniler v.s.) mensup gayr-i Müslimler de yaşamaktaydı. Ancak bu grupların ibadethaneleri hakkında incelediğimiz defterden çıkarabileceğimiz pek fazla bilgi bulunmamaktadır.

İncelediğimiz defterde Mardin şehir merkezinde her hangi bir kiliseden bahs olunmamaktadır. Bu durum şehir merkezinde bir kilisenin olmadığı anlamına gelmemektedir. Çünkü Anadolu’nun sair yerlerindeki şehirlerde kiliseler bulunduğu göre Mardin gibi Hıristiyan halkın çokça yaşadığı bir yerde kilisenin bulunmaması düşünülemez. Defterde isimleri geçmemesine rağmen bu günkü Midyat kazası sınırları dahilinde Deyrüzzaferan Manastırı, Deyr el-Umur Manastırı, Meryemana Kilisesi; Nusaybin kazasında Tak-ı Zafer Kilisesi gibi Hıristiyan dünyasına ait mabetler de bulunmaktadır³³¹.

Aynı şekilde Mardin’de gerek Yahudiler ve gerekse Şemsiler gibi sair gayr-i Müslimler de bulunmaktadır. İncelediğimiz defterde bu cemaatlere ait bir ibadet yerine rastlayamadık.

Defterde sadece Mar Ya’kob adındaki bir kiliseye rastlamaktayız. Bu kilise Gölli köyü ile Zuk-ı Ebul Ula köyü arasında bir yerde olmalıdır³³².

1006 senesi Zilkade ayına ait bir belgeden Mardin’de patriklik bulunduğunu ve bu patrikliğin atama yoluyla gerçekleştiğini görüyoruz. Ayrıca bu makam için mücadele de edilmektedir. Hidayeye ve onun hasmı olan ‘Abdulğani ismindeki kişiler arasında patriklik görevi için mücadele edildiğini görüyoruz.. Patrikliğe ise Hidaye atanmıştır³³³.

4- Medreseler

Medrese, “derse çalışılan, ders okunan yer” demek olup, sonraları umumiyetle camilerle birlikte tahsil müessesesi ve nihayet, bütün dereceleri ile, mektep manasına gelmiştir³³⁴. Medrese, ism-i mekan bir kelime olup, ders verilen yer anlamına gelir. Müderris de medresede ders veren demektir. Osmanlı devletinin ilk dönemlerinde

³³¹ Yeni Rehber Ansiklopedisi, C. 13, s. 258.

³³² M.Ş.S. 259, B. 412.

³³³ M.Ş.S. 259, B. 1341.

³³⁴ EYİCE, “Medrese” maddesi, *İ.A.*, İstanbul 1977, C. VII, s. 473.

eğitim ve öğretim faaliyetleri medreseler eliyle yürütülmekteydi³³⁵. Mardin, XVI. yüzyılda medrese yönünden oldukça önemli bir kültür merkezi idi.

Medrese daha çok yüksek tahsil, yani bugünkü fakülte, üniversite veya akademi yerine kullanılan bir tabirdir. İlimin aktarılması şüphesiz yalnızca medreselerde gerçekleşmiyor, bunun yanı sıra cami, mescid, tekke ve zaviyeler de ilmin aktarılması işinde rol alıyorlardı. Ancak örgün bir eğitim müessesesi olması itibariyle medreseler her zaman ilk sırada yer almışlardır. Medreseler Osmanlılar döneminde Müslüman öğrencilerin şer'î ilimler (naklî ilimler) hususunda olduğu kadar beşerî-müspet (aklî ilimler) ilimler sahasında da öğrenim gördükleri bir okul düzeyindedir. Zamanla müspet ilimlerin müfredâtındaki ağırlıkları azalmış; bu durum medreselerin bozulmasına da misal gösterilmiştir. Osmanlılar döneminde medreseler daha çok naklî veya şer'î ilimler adıyla anılan alanlarda faaliyet göstermişlerdir.

Medreselere umumiyetle han, hamam ve dükkân gibi ticarî yapıların kira gelirleri vakıf olarak tahsis olunduğu gibi bazı medreselere zemin, bağ, bahçe, mezraa ve köylerin vergi gelirleri de akar olarak kaydolunmuştur. Bunların yanı sıra nakit vakıflara da rastlanmaktadır. Medrese vakıflarında müderrise, talebeye, bevâba, ferrâşa ve diğer medrese görevlilerine ne kadar ücret verileceği yazılı olduğu gibi talebeye verilecek yemekler de zikrolunmuştur³³⁶.

İncelenen defterden Mardin'deki medreselerde kaç tane müderrisin görev yaptığını ve buralarda kaç tane talebenin ders aldığını da tespit edilememektedir.

İncelediğimiz defterden tespit edebildiğimiz medreseler ise şunlardır:

a) Hatuniye Medresesi³³⁷

Gül mahallesinde³³⁸ olup bir de mescidi vardır. Evkafı aynı adı taşıyan hamamın kirası, Benabil köyünün ¼ hububat hissesi, Deyr-i Zaferan'da bir bağdan müteşekkildi. Varidatı 1526'da 9080, 1540'da 10484, 1565'de 10451 akçe idi³³⁹. Kaçir köyünde Hatuniye evkafına ait bir yer bulunmaktadır. Buradan 27 kile buğday ve 22 kile arpa

³³⁵ ÖZDEMİR, a.g.e., s. 51.

³³⁶ KANKAL, a.g.e., s. 327.

³³⁷ M.Ş.S. 259, B. 41, B. 505.

³³⁸ İncelediğimiz 259 numaralı Mardin Şerriyye Sicilinde böyle bir mahalle adına rastlayamadık. Bu mahalle bizim *Gölasıye*, GÖYÜNÇ'ün *Kölasıye* diye okuduğu mahalle olabilir.

³³⁹ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 114.

elde edilmektedir. Vakfa ait bu mahsul, bu medresenin müderrisi olan İbrahim Çelebiye maaşı karşılığında verilmektedir.

Ayrıca bezzazhane yakınlarında harabe bir dükkan da bu vakfa aittir. Vakfa ait bu dükkan daha sonra kiraya verilmiştir. Bu dükkan, tamirine harcanan paranın daha sonra ödenecek olan kiradan kesilmesi şartıyla tamir ettirilmiştir³⁴⁰.

1006 senesi Zilhicce ayında Memi Çelebi ibni Molla Zeynel'abidin isminde birisi bu medresenin mi'marlığını ve cabiliğini³⁴¹, 1007 senesi Şaban ayında İbrahim Çelebi ibni fahrü'l-kudat Mevlana Ahmed Efendi de medresenin müderrislik görevini yürütmekteydi³⁴².

Mardin'de bulunan Sittü'l-Rahviyye (?)³⁴³ medresesi adında bir medrese bulunmaktadır. N. GÖYÜNÇ bu medrese ile Hatuniye medresesinin aynı medreseler olduklarını yazmaktadır³⁴⁴. 1007 senesi Cemaziyelahir ayına ait bir belgede bu medresenin müderrisinin görev süresinin dolduğunu bu nedenle de boş kalan medrese müderrisliği görevine bir seneliğine on beş akçe yevmiye ile Mevlana Mahmud'un bu medreseye müderris olarak atandığını belirtmektedir³⁴⁵.

b) Şehidiye Medresesi

Aynı adı taşıyan cami ile Mardin'deki abidelerin en muhteşemlerinden bir tanesidir. El-Mansur ve Nasıreddin lakaplarıyla da tanınan Artuklu hükümdarı Artukarslan bin İlgazi (1201-1239) tarafından yaptırılmıştır. Kızıltepe'de halen iskeleti kalan cami bu kişi tarafından yaptırılmıştır. Bu medresenin de bir mescidi bulunmaktaysa da bu mescit sonradan camiye tahvil olunmuştur. Bu medrese 80 hücreli olduğu için "*semanin*" diye isimlendirilmiştir³⁴⁶. 1007 senesi Muharrem ayında Mevlana Himmet Şehidiye Medresesi'nin müderrisliği görevini yürütmekteydi.³⁴⁷

³⁴⁰ M.Ş.S. 259, B. 41.

³⁴¹ M.Ş.S. 259, B. 41.

³⁴² M.Ş.S. 259, B. 505.

³⁴³ GÖYÜNÇ bu ismi Sitti Radviyye olarak okumuştur.

³⁴⁴ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 114.

³⁴⁵ M.Ş.S. 259, B. 1406.

³⁴⁶ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 114-115.

³⁴⁷ M.Ş.S. 259, B. 46.

Şehidiye Medresesi'nin müderrisi olan Mevlana Hüseyin başka bir medreseye gitmek istediğinden, Şehidiye Medresesi'nin müderrisliğine 1006 senesi Şaban ayında yüz on bir akçe ile Mevlana Himmet Halife tayin olunmuştur³⁴⁸.

XVI. yüzyılda bu medresenin evkafını şehirdeki 32 dükkan, bir kervansaray, Ğurs (Kurs) köyünde bir değirmen, yine Bab-ı Cedid'de, Ğurs-ı Edna ve Kabbad köylerinde birer bağ, Ayn-ı Ferd, Harabül-ma, Tel Kura, Amışmış, ve Za'ni köylerinde rub'u hububat hissesi teşkil etmekteydi. Bu evkafın varidatı 1526'da 16992, 1540'da 20498, 1564'te 29060 akçe idi³⁴⁹.

Şehidiye evkafı üzerine dört akçe yevmiye ile katib olan 'Ali bin İsmail ayrıldığında yerine Molla 'Ömer bin Molla Mehmed isminde birisi 1007 senesi Ramazan ayında getirilmiştir. Bu tarihte Molla 'Abdulhalık Şehidiyenin hatiplik³⁵⁰, 1007 senesi Şevval ayında Emir Mehmed bin ibni Kara Beg Şehidiye evkafı mütevelliliği³⁵¹ görevini yürütmekteydi..

Ğurs-ı edna köyünde "atika (eski)" isimli bir değirmenin yarısı Şehidiye evkafına aitti. Yarısı vakfa ait olan bu değirmenin diğer yarısı Şafiizadelere aitti. Ancak otuz yıldan beri işletilmediğinden harabe haline gelen bu değirmenin vakfa bir faydası dokunmuyordu. Ğurs-ı Edna köyünden Hüseyin bin Şeyh 'Ali, Şafiizadelerin mülki olan değirmenin yarısını satın alarak tamirini yaptırmış, vakfa ait diğer yarısını da iki buçuk seneliğine, günde üç akçeye -ki toplam iki buçuk senede otuz üç altun olur-icareye almıştır³⁵². Günümüzde de geçerli olduğu üzere, kiralanan bir mala harcanan para mal sahibinden alınmıştır³⁵³. Değirmenin tamiri sırasında harcanacak parayı da bu süre içerisinde vermesi gereken kiradan kesecektir. Ancak bu tamirat bittikten sonra Hüseyin bin Şeyh 'Ali'den daha fazla kira verecek birisi çıkacak olursa Hüseyin Beyin tamir sırasında harcadığı ve vakfın hissesine düşen harcamayı Hüseyin Beye geri ödemek kaydıyla kiralayabilecektir³⁵⁴.

³⁴⁸ M.Ş.S. 259, B. 1330.

³⁴⁹ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 115.

³⁵⁰ M.Ş.S. 259, B. 577.

³⁵¹ M.Ş.S. 259, B. 584.

³⁵² M.Ş.S. 259, B. 584.

³⁵³ M.Ş.S. 259, B. 747.

³⁵⁴ M.Ş.S. 259, B. 584.

c) Muzafferiye Medresesi

Medrese mahallesindedir³⁵⁵. Banisi Artuklu hükümdarı Melik Muzaffer bin Kara Arslandır (1260-1299). İçerisinde bir de mescit bulunmaktadır³⁵⁶.

Muzafferiye Medresesi içerisindeki mescide bir akçe yevmiye ile mü'ezzin olan 'Osman adındaki kişi daha sonra imam olduğundan yerine müezzin olarak Bekir ismindeki birisi bu vazifeye getirilmiş, ancak Bekir bu vazifenin gerekliliklerini yapmadığından müezzinlik vazifesi ondan alınarak bir akçe yevmiye ile Abdulhay ismindeki birisine verilmiştir³⁵⁷.

1006 senesi Zilkade ayında Şemsüddin Efendi³⁵⁸, 1007 senesi Safer ayında Mevlana Şemseddin Efendi Muzafferiye Medresesinde müderrislik görevini yürütmüşlerdir³⁵⁹.

Daha önceden medrese mütevellisi el-Hac 'Abdullah ibni Mehmedcan iken 1007 senesi Safer ayında 'Ali Dede bu medresenin mütevelliliğinde bulunmaktadır³⁶⁰.

Muzafferiye Medresesi'nin evkafına üç akçe yevmiye ile mi'mar olan Molla Zeynel'abidin bin el-Hac Şah Hüseyin, kendi isteğiyle ayrılıp yeri boş kaldığından yine üç akçe yevmiye ile 1007 senesi Receb ayında 'Ali bin 'Abdullah adındaki birisi Muzafferiye Medresesi'nin evkafına mimar olarak atanmıştır³⁶¹.

Muzafferiye Medresesi evkafından olan bir hamam 1006 senesi Rebiülevvelinde Na'imi bin 'Abdullah ve Mirza ibni Mehmed isimli iki kişiye, günde otuz akçe ile bir seneliğine kiraya verilmiştir³⁶².

1526 senesinde bu medrese evkafı olarak Cedid ve Kasımiye adlı iki hamam gösterilmekte iken, 1540'ta bunlara ilaveten Mahmudşah, Başitune ve Buveyre köylerinin rub'u hububat hisseleri de kayd olunmaktadır, ayıca iki dükkan da eklenmiştir. Evkaf varidatı 1526'da 13141, 1540'ta 12780, 1564'te 12641 akçe idi³⁶³.

³⁵⁵ Bu isim ile bir mahalle bizde zikr edilmedi.

³⁵⁶ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 116.

³⁵⁷ M.Ş.S. 259, B. 1327.

³⁵⁸ M.Ş.S. 259, B. 1285.

³⁵⁹ M.Ş.S. 259, B. 119.

³⁶⁰ M.Ş.S. 259, B. 119.

³⁶¹ M.Ş.S. 259, B. 400.

³⁶² M.Ş.S. 259, B. 119.

d) Zinciriye Medresesi

Medrese mahallesinde olup öğrenci yurdu olarak kullanılmaktadır. Banisi Artuklu hükümdarlarından Melik İsa'dır ve 1385 tarihinde inşa olunmuştur³⁶⁴.

Zinciriye Medresesi'nin müderrisi olan Molla Abdurrahman bu görevde iken İsa Efendi ismindeki birisi Zinciriye Medresesi müderrisliğini kadıasker belgesi olmadan oğlu için zabt etmiştir. Fakat onun yaptığı bu işlemin geçersiz olduğu belirtilmiş ve Zinciriye Medresesi müderrisliği onun elinden alınarak 1006 senesi Şaban ayında tekrar Molla Abdurrahman'a verilmiştir³⁶⁵.

Evkafi arasında, XVI. yüzyılda, şehirde 19 dükkan, Diyarbekir'deki iki değirmen, Mardin'de bir bağ ve Tufahiye köyünün rub'u hububat hissesi zikredilmektedir. Evkaf geliri 1526'da 14150, 1540'da 12780, 1564'de 12641 akçe idi³⁶⁶.

e) Kasımiye Medresesi

Şehrin güneybatısında ve dışındadır. Halen de Kasım Padişah Medresesi adı ile çok meşhurdur. Akkoyunlu hanedanından Kasım bin Cihangir (ölm. 1503)'e izafe edilen ve defterlerde "zaviye ve mescid", "medrese ve zaviye" olarak belirtilen Mardin'deki bu muhteşem eserin yapılış tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Akkoyunlular bölgeye geldiklerinde, henüz inşası bitmemiş olan bu medresenin inşaatını tamamlamış oldukları şeklinde rivayetler de bulunmaktadır.

1007 senesi Rebiülahir ayında Mevlana Hasan Efendi Kasımiye Medresesi'nin müderrisliği görev ini yürütmektedir. Daha öncesinde ise Mevlana Nimetullah bu medresenin müderrisi olarak görev yapıyordu³⁶⁷. 1008 senesi Recep ayında Ni'metullah Efendi bu medresenin müderrislik görevini yürütmektedir³⁶⁸.

Kasımiye Medresesi hem Şafii hem de Hanefi mezhebi üzerine eğitim vermektedir.

³⁶³ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 116.

³⁶⁴ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 116.

³⁶⁵ M.Ş.S. 259, B. 1339.

³⁶⁶ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 116.

³⁶⁷ M.Ş.S. 259, B. 313.

³⁶⁸ M.Ş.S. 259, B. 1159.

1007 senesi Cemaziyellevvel ayında altmış akçe yevmiye ile Kasımiyye Medresesi'nin Şafiiler kısmı Mevlana Ni'metullah Efendi'ye tevcih olunmuştur³⁶⁹.

1007 senesi Cemaziyellevvel ayında altmış akçe yevmiye ile Kasımiyye Medresesi'nin Hanefiler kısmı Mevlana Hasan Efendiye tevcih olunmuştur³⁷⁰.

Mardin dışında bulunan Kasımiyye Medresesi'nin Şafiiler kısmında mu'id olan 'Abdulvehhab yerini bırakıp gittiğinden görevi boş kalmıştır. Onun yerine 1007 senesi Cemaziyelahir ayında on akçe yevmiye ile Mevlana Mehmed bu vazifeye getirilmiştir³⁷¹.

Kasımiyye Medresesi'nin Hanefi kısmında mu'id olan kişi heva ve hevesinde olduğundan bu görevden alınarak yerine Mevlana Fazlullah, 1006 senesi Şevval ayında mu'idlik görevine getirilmiştir³⁷².

Kasımiyye Medresesi'nin Hanefiler kısmında imam olan kişi kendi heva ve hevesinde olduğundan bu görevden alınarak yerine 1006 senesi Şaban ayında bir akçe yevmiye ile imam Mustafa Efendi getirilmiştir³⁷³.

Kasımiyye Medresesi evkafının tevliyeti Mardin halkından Fethullah, Emrullah, Ahmed ve başka birkaç kişinin üzerinde olup, bu kişiler vakfın gelirlerini kendilerine harcamaktan başka bir de bu vakıfta görevli olup, görevini yapan kişilere de mani olmaktadır. Bu nedenle vakıf zarar ettiğinden 1007 senesi Ramazan ayında vakfın mütevelliliğine Fethullah, Emrullah, Ahmed ve başka kişilerin yerine Şeyhi adındaki birisi getirilmiştir³⁷⁴.

Kasımiyye Medresesi'nin mütevellisi olan Molla Şeyhi, 1007 senesi Muharrem ayında bir işi nedeniyle Amid'e gitmesi gerektiğinden Amid'den gelinceye değin Şehidiye müderrisi Himmet Efendiyi yerine vekil olarak bırakmıştır³⁷⁵.

Kasımiyye evkafına yirmi akçe yevmiye ile müteveli olan Fethullah bin Molla Derviş azlini gerektirecek bir durum olmadığı halde bu görevinden alınmıştır. Ancak onun gidişinden sonra vakıf zarar edip mürtezikası mağdur olmuştur. Vakfın mürtezikası kendisinden razı olduklarını ve tekrar eski görevine getirilmesini

³⁶⁹ M.Ş.S. 259, B. 1405.

³⁷⁰ M.Ş.S. 259, B. 1404.

³⁷¹ M.Ş.S. 259, B. 1410.

³⁷² M.Ş.S. 259, B. 1324.

³⁷³ M.Ş.S. 259, B. 1326.

³⁷⁴ M.Ş.S. 259, B. 1318.

istemişlerdir. Bunun üzerine Fethullah bin Molla Derviş 1007 senesi Muharrem ayında tekrar vakfın mütevelliliğine getirilmiştir³⁷⁶.

Kasımiyye Medresesi'nin evkafına müteveli olan kimse vakfa hizmet etmediği gibi vakfın mallarını yediğinden vakıf zarar etmiştir. Bundan dolayı Mevlana 'Abdulvehhab, 1007 senesi Muharrem ayında yirmi akçe yevmiye ile mütevelliliğe getirilmiştir³⁷⁷.

Kasımiyye Medresesi evkafının bir hamamı bulunmakta ve bu hamam günde altmış akçeye Oruç bin Ahmed'e 1006 senesi Şevval ayında icareye verilmiştir. Ayrıca bu hamamın kiracısı günde 5 akçeyi de medresenin müderrisine hilat-baha olarak veriyordu. Ancak sonraki zamanlarda su az olduğunu ileri süren kiracının talebiyle 5 akçelik hilat-bahadan vazgeçilmiştir³⁷⁸.

Bu eser Mardin'deki abideler içerisinde, XVI. yüzyılda evkafı en fazla ve varidatı en zengin olanıdır. Öyle ki, bu zaviyenin evkafı arasında 1526'da yalnız Mardin'de 243 dükkan zikredilmektedir. Bu dükkanlardan 74 tanesi Kayseriye denilen büyük bedestenin, yani kapalı çarşının içerisinde bulunmaktaydı. Ayrıca, şehirdeki Kasımiyye hamamı, Ğurs-ı edna köyünde 4, Amışmış ve Karadere köylerinde birer değirmen, yine Ğurs civarında 15, Rişmil'de 1, Mardin şehri etrafında 6 adet bağ, Mardin kazasına bağlı Şamrah, İbrahimiyye, Kelbin, Kızılkend, Ebu Katara, Mal-depe, Harzem, Salah, Savur kazasına tabi Pir Ali tepesi, Tezektü, Yenice, Susan, Kurmuşlu (Kurmuşlu), Aranis, Deve-kendi, Matar, Tel-Şiham, Rummani, Kıranlı köylerinin rub'u hububat hisseleri bu evkafa dahildir. Varidatı top yekun 141082 akçeyi buluyordu. Bu varidat medrese, zaviye ve mescidin bütün masraflarını karşıladıktan sonra, artan yevmi 51 akçe, senevi 18360 akçe havass-ı hümayuna veriliyordu. Bu evkafa 1540 (947) senesinde Diyarbekir'de bulunan Kasım Padişah evkafına ait 13 dükkan da ilave edilmiştir. Yıllık gelir 199631 akçeye yükselmiştir. Kasım Padişah Medresesi ve zaviyesi evkafının geliri 1564'de de 266795 akçeye yükselmiştir. Bu medresenin faaliyeti Birinci Dünya Savaşı'na kadar devam etmiş, sonra kapatılmıştır³⁷⁹.

³⁷⁵ M.Ş.S. 259, B. 46.

³⁷⁶ M.Ş.S. 259, B. 57.

³⁷⁷ M.Ş.S. 259, B. 1364.

³⁷⁸ M.Ş.S. 259, B. 313.

³⁷⁹ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 117-118.

f)Hacı Beg Medresesi

Bu medrese Koçhisar'da bulunmaktadır. 28 Rebiülevvel 1008 tarihine ait bir belgeye göre, Hacı Beg Medresesi'nin cabisi Mehdi bin Ali, müderrisi vekili Himmet Efendi'dir. Bu medresenin bir de vakfı bulunmaktadır³⁸⁰.

Ayrıca defterde cihangiriye ismindeki bir yapıdan bahsolunmakta ise de bu yapının Cihangir Bey zaviyesi mi veya başka bir bina mı olduğu anlaşılamamaktadır³⁸¹.

5- Hamamlar

"Isıtan, ısıtmak, sıcak olmak" anlamında kullanılan hamam (hammâm) kelimesinin sözlük anlamı "ısıtan yer" demektir³⁸².

İnsanlık tarihinin en eski dönemlerinden itibaren çeşitli medeniyetlerde hamam binaları meydana getirilmiştir. Ancak hamam bilhassa Roma devrinde çok yaygınlaşmış ve yıkanmanın dışında eğlence yeri karakterini de almıştır³⁸³. Zengin sınıftan olan Romalılar, yıkanmaktan ziyade, eğlenmek, dinlenmek ve hatta dostları ile konuşmak üzere hamama gittikleri zaman, orada saatlerce kalır, spor yapar, müsabakalar seyreder ve türlü eğlenceler ile vakit geçirirlerdi. Bizanslılar çağında da hamam bu mevkiini kaybetmemiştir³⁸⁴.

Yunanistan'da oldukça ilerlemiş ve birer bedeni terbiye ve tedavi müessesesi halini almış hamamlar vardı. Roma imparatorluğu devrinde muazzam ve muhteşem hamamlar inşa edilmiştir. Bizans yolu ile gelen ve şark hamamlarının ilk örnekleri olan Roma hamamlarının önünde ortası açık ve etrafı revaklı avlular bulunurdu.

Hamamlar umumiyetle çifte hamam şeklinde bina olunmuşlar; bunların birisi kadın, diğeri de erkeklere hizmet vermiştir. Bunların kapılarının birbirini görmemesi için kapıların ayrı taraflara bırakıldığı bilinmektedir. Bazı zengin kimselerin evlerinde zemin katında hamam inşa ettikleri, bazılarının evlerinde gusülhâne adı verilen ve çeşitli şekillerde bulunan kısımlar ilave ederek buralarda yıkandıkları bilinmektedir. Herhâlde

³⁸⁰ M.Ş.S. 259, B. 965.

³⁸¹ M.Ş.S. 259, B. 14, B. 1294.

³⁸² Ali Saim ÜLGEN, "Hamam" maddesi, *İ.A.*, C. 5/1. İstanbul 1977, s. 174.

³⁸³ Semavi EYİCE, "Hamam" mad., *TDV İA*, XV, s. 402.

³⁸⁴ ÜLGEN, a.g.m., s. 175.

bu kısmın bulunmadığı evlerde hamam leğeninde yıkanılmaktaydı³⁸⁵.

Osmanlı şehirleri genelde engebeli arazilerde kurulduklarından ve arka kısımlarında yüksekçe bir dağ veya en azından bir tepe bulunduğundan, şehrin su ihtiyacı bu dağlardan çıkan kaynaklardan sağlanmıştır. İçme sularının yanı sıra hamamlarda kullanılan su da künkler, oluklar ve arklar ile taşınmıştır³⁸⁶.

Elimizdeki defterde tespit ettiğimiz hamam eşyası (hamam tası, hamam halısı, hamam gömleği, hamam leğeni) da bu dönemde Mardin’de hamam kültürünün ne derece geliştiğini göstermesi bakımından önemlidir.

a- Muzafferiye Medresesi Hamamı

Bu hamam Na’imi bin ‘Abdullah ve Mirza ibni Mehmed’e 1006 senesi Rebiülevvelinden bir seneye varıncaya değin bir günlüğünü 30 akçeye icareye almışlar ve bunun yıllık kira bedelini ödedikleri 1007 senesi Safer ayında kaydedilmiştir³⁸⁷.

b- Cami-i Kebir (Ulu Cami) Hamamı

Bu hamam, Cami-i Kebire Melik Salih tarafından vakıf olarak yaptırılan hamam olup 1525’de yıllık kira bedeli 7920, 1540’da 6480, 1564’te 4731 akçe idi³⁸⁸.

c- Hamam-ı Cedid (Yeni Hamam)

Melik Muzaffer Medresesi ve mescidi evkafındandır. Yıllık kira bedeli 1526’da 12600, 1540’da 12960, 1564’te 12000 akçe idi³⁸⁹.

d- Kasımiyye Hamamı

Akkoyunlu hükümdarı Kasım Padişah’a izafeten bu adı taşımakta ise de, 1526 tarihine ait bir kayıta Mardin’deki Artuklu hükümdarlarından Melik Muzafferin mülkü olduğu belirtilmektedir. Muhtemelen bu hamam Melik Muzaffer tarafından yaptırılmış olup Kasım Padişah tarafından sonradan tamir ettirildiğinden “*Kasımiyye Hamamı*” adı

³⁸⁵ KANKAL, a.g.e., s. 356.

³⁸⁶ EYİCE, a.g.m., s. 414.

³⁸⁷ M.Ş.S. 259, B. 119.

³⁸⁸ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 122.

³⁸⁹ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 122.

verilmiştir. Bu hamamın yıllık kira bedeli 1526'da 15480, 1540'da 17160, 1564'de 18630 akçe idi³⁹⁰.

Sosyal hayatla ilgili sonuç olarak şunlar söylenebilir. Şehir merkezinde ases, asesbaşı, kızır, pasban gibi güvenliği sağlayabilecek çok sayıda devlet görevlisi olduğu için köylere oranla daha güvenli yerlerdi. Bu nedenle hırsızlık olaylarının daha çok merkezden uzak yerlerde yaşandığını görüyoruz. Fakat şehir merkezinde, pazarda da gasp hadisesi gerçekleşmiştir³⁹¹. Köylerde ise denetimi ve güvenliği sağlayacak devlet görevlilerinin daha az olması sonucunda köylerde hırsızlık olaylarına şehir merkezine göre daha fazla rastlanmaktadır³⁹². Merkezden uzak yerlerde güvenliği sağlayacak devlet görevlilerinin az olması veya olmaması sonucunda meydana gelen hırsızlık olaylarında halk kendi imkanlarıyla da olsa hırsızları yakalamış ve devlete teslim etmiştir³⁹³.

Osmanlı toplumunda Müslümanların içki içmesi yasaktı fakat gayr-ı Müslim halkın kendi evlerinde veya mahalleleri içerisindeki belirli bir mekanda içki içmeleri serbest olup bunun dışındaki mekanlarda içmesi yasaktı. Gayr-ı Müslimlere tanınan bu serbestiyet de sınırsız değildi. Evlerinin içerisinde dahi olsa içki içmenin kendileri için serbest olan bir yerde içmeler, bu halde iken yani sarhoşken dışarı çıkıp dolaşamazlardı. Dolaştıkları takdirde yakalanıp mahkemeye verilirlerdi. 1007 senesi Rebiülevvel ayında zımmilerinden Hıdır Beşe bin Karaca, Abdul'aziz bin Murad ve Nuri bin Şah Veled adındaki kişiler gece yarısına yakın, evlerinin dışında sarhoş oldukları görülünce yakalanıp mahkemeye çıkarılmışlardır³⁹⁴.

Malı kaybolan veya çalınan birisi, daha sonra bu eşyaları birisinde bulduğu zaman, eğer bu eşyaların kendi eşyaları olduğunu ispatlayabilirse onları geri alabiliyordu³⁹⁵. Bu durumda eşyaların bulunduğu kişi hırsız değilse ve o eşyaları satın almışsa bile ödemiş olduğu para boşuna gitmiş oluyordu. 1007 senesi Safer ayına ait bir belgede evinden eşyası çalınan birisi, çarşıda bulunduğu ve kendi eşyalarına benzer

³⁹⁰ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 123.

³⁹¹ M.Ş.S. 259, B. 888.

³⁹² M.Ş.S. 259, B. 10, B. 1231, B. 1234.

³⁹³ M.Ş.S. 259, B. 1233.

³⁹⁴ M.Ş.S. 259, B. 1230.

³⁹⁵ M.Ş.S. 259, B. 811, B. 1254.

eşyaları satan birisini mahkemeye vermiş, ancak şahit göstererek bu eşyaların kendisine ait olduğunu ispatlayamadığı için bunları geri alamamıştır³⁹⁶.

Nahırcılar (Çobanlar), kendilerine teslim edilen, otlatmak ve korumakla görevli olduğu hayvanı kaybettiğinde, eğer bu hayvanın kayboluşunda bir kastı yoksa hayvanların kayboluşundan mesul değildir³⁹⁷.

Genellikle dava konusu olan hususta şahidi bulunmayan -bu davacı da olabilir, davalı da- kişiye yemin teklif edilir³⁹⁸, yapılan yemine de itibar edilirdi³⁹⁹. Hatta bir belgede bir Müslüman ile gayr-ı Müslim arasındaki davada gayr-ı Müslim'e yemin teklif edildiğini ve gayr-ı Müslim kişinin de yemin ettiğini görüyoruz. Nitekim buna da itibar ediliyor. Teklif edilen ve yapılan bu yemin, muhtemelen gayr-ı Müslim'in kendi dini üzerine olmalıdır⁴⁰⁰.

III-İKTİSADİ DURUM

XVI. yüzyıla kadar Osmanlı ekonomisi ile diğer Avrupalı devletlerin ekonomilerinde var olan teamül, anlayış ve tatbikat arasında önemli bir fark yokken, XVI. yüzyıldan sonra bir farklılaşma müşahade edilmektedir. Zira Avrupalı devletlerin coğrafi keşiflere katılmaları neticesinde Avrupa'ya getirilen kıymetli madenler (altın ve gümüş), iktisadî değeri yüksek olan mallar, ucuz iş gücü olarak görülen köleler ve denizaşırı olarak kurulan sömürge imparatorlukları, Osmanlı ekonomisi ile Avrupa ekonomisi arasındaki farkın ortaya çıkmasına sebep olmakla kalmamış, Osmanlı ülkelerindeki fiyat hareketlerini de etkilemiştir. Bunun yanında Osmanlı Devleti'ni ve hazinesini zor durumlara düşüren bir diğer husus da XVI. yüzyıldan itibaren devletin Avusturya ve İran gibi iki farklı coğrafyada iki güçlü rakip ile uğraşıyor olması, savaşların eskisi gibi kısa süreli ve ganimet getiren cinsten olmayıp uzun süreli ve hazineye yük olmaya başlamasıdır. Hadisenin devleti bu şekilde etkilemesinin yanında halka yansımaları da bazı vergilerin artırılması, yeni vergiler ihdas edilmesi, savaşların uzun süreli olmasından ötürü askerinin sınır boylarında kalması ve dolayısıyla ziraf

³⁹⁶ M.Ş.S. 259, B. 10.

³⁹⁷ M.Ş.S. 259, B. 115.

³⁹⁸ M.Ş.S. 259, B. 746.

³⁹⁹ M.Ş.S. 259, B. 112.

⁴⁰⁰ M.Ş.S. 259, B. 215.

üretimdeki düşüş, buna bağlı olarak da fiyatların yükselmesi şeklindedir⁴⁰¹.

Anadolu'da üç adet ana ticaret yolu bulunmakta olup Osmanlılar zamanında bunlar sağ, sol ve orta kol şeklinde adlandırılmaktaydı. Bu yollar sadece ticarî amaçlı olarak kullanılmıyor, ayrıca Kafkaslar, İran, Irak ve Suriye mntıklarına vuku bulan savaşlarda askerinin ve ihtiyacı olan mühimmatın geçtiği güzergâh olarak da hizmet veriyordu. Bu ana yollardan Mardin'i alakadar eden orta koldur. Orta kol, Üsküdar-Gebze-İznik-Bolu-Tosya-Merzifon-Tokat-Sivas-Malatya-Harput-Diyarbakir- Nusaybin (Mardin)-Musul-Kerkük güzergâhını takiben Bağdad ve Basra'ya kadar gitmektedir⁴⁰².

Anadolu, Suriye ve el-Cezire'nin Müslüman halkı ile Güney Rusya (Kıpçak) sakinleri arasında kuvvetli bir ticarî ilişki ve mübadele faaliyeti bulunmaktaydı. Suriye ve el-Cezire'nin tacirleri daha çok Trabzon limanı vasıtasıyla Karadeniz'i geçip Güney Rusya'ya varıyorlardı⁴⁰³. Aynı zamanda Halep, Basra ve Suriye taraflarından gelerek gerek Anadolu içlerine ve gerekse Anadolu üzerinden Akdeniz limanlarına ile Avrupa'ya giden tüccar Mardin ve Diyarbakır yol güzergahını takip etmektedir. Bu durum, kanaatimizce Mardin'in iktisadi yönden önemi daha da artmaktadır.

Osmanlı Devleti tahrir işini sıkı tutmakla beraber, savaş zamanında tahririn gerek savaşa gidecek olan kişileri ve gerekse normal halkı sıkıntıya düşüreceği, onları perakende ve perişan edeceği, beklili de savaşa gidecek kişileri teşvik etmek morallerini bozmamak düşüncesiyle en azından sefer sonuna kadar tahrir işini ertelemiştir⁴⁰⁴.

Osmanlı Devleti kuruluşundan beri güçlü ve düzenli bir devlet ve toplum yapısına sahip olabilmek, onu korumak ve sürdürebilmek için mali teşkilatını sağlam temeller üzerine oturtmak istemiş, bu yönde yönetim düzeyinde teşkilatlanmasını gerçekleştirmiştir. Bu nedenle tarihi boyunca vergi ve onun toplanması meselesinin üzerinde önemle durmuştur. Bu mesele devletin öncelikli konularından bir tanesidir. Vergilerin toplanması hususunda kanunlar çıkarmış, bunları uygulamış ve büyük çapta da başarı sağlamıştır.

Devlet, vergilerin toplanmasına dikkat ettiği gibi bu vergiyi kimlerin toplayacağını, ödenecek verginin miktarının nasıl ve neye göre belirleneceğini önceden de belirlemiştir. Bu nedenle vergiyi toplayan kişinin, bu vergileri kimlerden, neden ve

⁴⁰¹ KANKAL, a.g.e., s. 87.

⁴⁰² KANKAL, a.g.e., s. 88.

⁴⁰³ KANKAL, a.g.e., s. 81.

⁴⁰⁴ M.Ş.S. 259, B. 1343, B. 1344.

ne miktarda toplandığını da deftere kaydetmesi gerekirdi. Olumsuz bir durumda da bu defterler tekrar araştırılırdı. Vergi toplayan kişilerin, vergi toplama sırasında hazineye zarar verdirdikleri ortaya çıkarılırsa bu zarar, vergiyi toplayan kişilere tazmin ettirilirdi⁴⁰⁵.

Eğer toplanan vergi teslim edilememişse veya geciktirilmişse, toplanan bu vergileri teslim etmeyen kişiler, vergileri teslim etmeleri için uyarılırlardı⁴⁰⁶. Vergiyi ödememede veya geciktirmede ısrar eden kişinin bir görevi varsa o görevden alınırdı. 1007 senesi Zilhicce ayına ait bir belgede vergisini ödemeyen aşiret lideri Feyyaz Bey'in bu görevden alınmış, ancak yerine getirilen Salur Bey aşiret vergilerini toplayacak kabiliyette birisi olmadığından, Feyyaz Bey tekrar eski görevi olan aşiret liderliğine getirilmiştir⁴⁰⁷.

Devlet, ödenmesi gereken vergileri ödemeyen kişilerden zorla da olsa bu vergiyi tahsil etmektedir. Vergisini ödemeyen birisinin malları müsadere edilmektedir. Ama müsadere edilmeden önce bu kişiye mühlet verilmekte ve uyarılmaktadır. 1007 senesi Şaban ayına ait bir belgede devlet görevlilerinin, hazineye ödemesi gereken vergiyi ödemeyen birisinin evine gittiklerinde –muhtemelen kaçmış olmalı- onu evde bulamadıklarını, evi müsadere ederek verilmesi gereken vergi kadar evdeki malları sattıklarını ve vergiyi bu yolla tahsil ettiklerini görüyoruz.

Devlet vergi gelirlerini arttırabilmek için girişimlerde bulunmuş, bu amaçla boş arazileri şeneltmek için teşviklerde bulunmuştur. 1008 senesi Muharrem ayına ait bir belgeye göre Harabü'l-Ma' ve Kal'acık köyleri ile Hacı Halan mezrasında yaşayan insanlar bilinmeyen bir sebeple buraları terk etmişlerdir Bu nedenle buralar atıl duruma düşmüştür. Buralara tekrar insan yerleştirip ve buraları üretime açma görevi her senesi yedişer bin akçe karşılığında Habur sancağı beyi olan Mir Mehmed'e maktua verilmiştir⁴⁰⁸.

Mardin'de askeri gruba mensup zümrelerin bu işlerinin yanı sıra esnaflığa soyunarak ticaretle de uğraşmaya başlamışlardır. Taşradaki askerler –Mardin kalesinde

⁴⁰⁵ M.Ş.S. 259, B. 1355.

⁴⁰⁶ M.Ş.S. 259, B. 1362.

⁴⁰⁷ M.Ş.S. 259, B. 1384.

⁴⁰⁸ M.Ş.S. 259, B. 1207.

azap- şehrin ticari ve sinai hayatına sirayet edip, mukataaları iltizama alabilmişlerdir.
409

Dergah-ı ali yeniçerilerinin maddi güçleri, başkasına borç verecek kadar iyiydi⁴¹⁰. İleriki zamanlarda bu kişiler çiftlikler kurup buldukları bölgenin sermayedarları olacaklardır.

Bir arada yaşamının gerekliliklerinden olarak insanlar birbirlerine muhtaç olabiliyorlardı. Bu nedenle de birbirlerinden borç almışlardır. Osmanlı döneminde uygun görülen bir miktarda faizle borç verilebildiği gibi karz-ı hasen (faizsiz borç) yoluyla da borç verilebiliyordu⁴¹¹. Faiz oranları değişmekle birlikte senelik % 20 faizle de borç verilebilmiştir⁴¹². Ancak şimdi olduğu gibi o dönemde de verilen bu borcun geri ödenmesi zamanında herhangi bir engelle karşılaşmak istemeyen kişiler, geri ödemeyi garanti altına almak istiyorlardı. Bu nedenle uygulanan yöntemlerden biri verilecek olan borca karşı senet almak veya onun yerine geçebilecek olan borcun kıymetinde herhangi bir şeyi rehin tutmaktı⁴¹³. Bu durum, borç verilen kişinin, borcunu geri ödemesi hususunda caydırıcı bir etken oluyordu⁴¹⁴. Nitekim borcunu ödeyemeyen birisi rehn olarak bıraktığı mülkünü borcuyla takas edip, onu ödemiştir⁴¹⁵. Borç ödenmezse rehn olarak bırakılan mala el konulurdu⁴¹⁶. Rehn olarak bırakılan mal veya eşyanın tasarruf hakkı rehlin bırakıldığı kişiye aittir⁴¹⁷. Bu eşya, rehin olarak bırakılan kişide kaybolduğunda ise bu kişi alacaklarından vazgeçiyordu⁴¹⁸.

Borcunu ödemeyen birisi eğer bu borcunu ödemezse ona kefil olan kişi bu borcu ödemek zorunda olup kefaleti gereği borç kendisinden tahsil edilmektedir⁴¹⁹. Müslüman birisi de gayr-ı Müslim bir kişiye kefil olabilmektedir⁴²⁰.

Aşiret reisi de borçlanıp, bu borcunu ödeyemez duruma düşebilmektedir. 1007 senesi Muharrem ayına ait bir belgede Meşki aşireti lideri Feyyaz Bey'in borç olarak

⁴⁰⁹ M.Ş.S. 259, B. 1211.

⁴¹⁰ M.Ş.S. 259, B. 537.

⁴¹¹ M.Ş.S. 259, B. 748.

⁴¹² M.Ş.S. 259, B. 1108.

⁴¹³ M.Ş.S. 259, B. 126.

⁴¹⁴ M.Ş.S. 259, B. 721.

⁴¹⁵ M.Ş.S. 259, B. 749.

⁴¹⁶ M.Ş.S. 259, B. 819.

⁴¹⁷ M.Ş.S. 259, B. 1055.

⁴¹⁸ M.Ş.S. 259, B. 1110.

⁴¹⁹ M.Ş.S. 259, B. 793.

⁴²⁰ M.Ş.S. 259, B. 44.

aldığı iki yüz altmış altını ödeyemediğini, bunu ödemek için ziynet ve giyim eşyasını satıp bu borcunu ödediğini görüyoruz⁴²¹.

Aşiretin başındaki kişi herhangi bir sebeple uzun bir süre başka bir yere giderse devlete ait “*mahsul ve ğilālī ve resm-i bennākī ve mücerred ve çift ve bād-ı hevā ve bi'l-cümle mīrīye raci' olan rüsumatı*” toplamak için yerine başka birisini vekil olarak bırakmaktadır. Ancak geri geldiğinde, kendisi burada yokken toplanan vergiler eğer haksız yere toplanmışsa, böyle bir iddiada bulunanların iddialarını ispatlamaları halinde alınan bu fazla vergiyi geri ödemeyi taahhüd ediyor. Bu nedenle kendilerinden haksızlıkla alınan vergiyi geri almak için mahkemeye başvuran ve bunu ıspatlayan halk, kendilerinden alınan bu fazla vergiyi geri almışlardır⁴²².

Geçimini sağlayamayıp, başkasına ait hayvanları besleyerek onların süt, yoğurt gibi ürünlerinden istifade etmek suretiyle geçimini sağlayan, daha sonra da gerek almış oldukları bu hayvanları ve gerekse bu hayvanlar kendi yanlarında iken doğan yavruları sahiplerine iade eden kişiler de bulunmaktadır⁴²³.

Mardin’de toplanan haraç Tebriz’deki askerlere maaş olarak gitmektedir⁴²⁴.

A-ÜRETİM

Toplumların ekonomik yapısını etkileyen üç ana unsur olarak tarım, sanayi ve ticaret, geçmişte olduğu gibi günümüzde de geçerliliğini sürdürmektedir. Şehirler, genelde içerisinde herhangi bir ziraat üretimin yapılmadığı, üretimin zanaat dallarına yönelik olduğu, aynı zamanda ticaretin gerçekleştirildiği, idarecilerle tüketici sınıfın yer aldığı bir mekân olarak nitelendirilseler de, umumiyetle Osmanlı şehirlerinde, hatta batı şehirlerinde de ziraat faaliyetler büsbütün terk olunmamıştır. Yapılan araştırmalardan da anlaşıldığına göre şehirler, ticarî-sınâî alanlar ile iskân alanlarının dışında bağlık ve bahçelik mekânlara da sahiptirler. Köyler ile şehirleri ekonomik uğraş bakımından birbirinden ayıran nokta, köylerde umumiyetle ziraat üretim ve hayvan besiciliğinin dışında pek uğraşı alanı olmamasına karşın, şehirlerde üretimin daha çok sınaî ve ticarî alanlarda yoğunlaşmış olmasıdır. Mevcut olan bağlık ve bahçelik alanların ise buralarda

⁴²¹ M.Ş.S. 259, B. 94.

⁴²² M.Ş.S. 259, B. 1237.

⁴²³ M.Ş.S. 259, B. 459.

⁴²⁴ M.Ş.S. 259, B. 463.

yetiştirilen meyve ve sebzelerin, muhtemelen piyasaya arzından ziyade umumiyetle ailelerin günlük ihtiyacına cevap vermek maksadıyla kullanılmadır⁴²⁵.

1-İşletmeler

XVI. yüzyılın sonu ile XVII. yüzyılın başına ait bu defterde Mardin’de işletme olarak kabul edebileceğimiz boyahâne, Kirişhane, Debbağhane (Dabakhane-Tabakhane), İhtisabhan, Bezzazhane, Cendrehane, Kellehane, Şirehane bulunmaktadır. Boyahâne tabirine sık sık rastlanmaktadır. Bu da muhtemelen boyahânelerin Mardin için arz eden öneminden öneminden veya hassa dahil olmasından ileri gelmektedir.

a- Boyahane⁴²⁶

Boyahaneler, XVI. yüzyılda en önemli sanayi kolu olan dokuma sanayinde kullanılan ipliklerin renklendirilmesinde ve kumaşların boyanması için faaliyet göstermektedirler⁴²⁷.

Mardin’deki boyahânelerin de halkın oturduğu yerlerin dışında, hatta suya yakın yerlerde bulunmaları kuvvetle muhtemeldir. Mardin’de kaç tane boyahânenin mevcut olduğunu bilmiyoruz. Ancak defterde yer alan iltizam ile ilgili belgelerden Mardin’de iki tane boyahânenin bulunduğu, bu boyahânelerden birisinin Mardin merkezde diğerinin de Karadere köyünde olduğu anlaşılmaktadır.

Mardinde ipek ve pamuk ve yünün bulunması, hatta muhtemelen Mardin’deki yünler yetmediğinden Suriye’den yün getirilmesi Mardin’deki dokumacılığın ne kadar geliştiğini göstermektedir. Mardin’de Karadere köyü boyahanesi⁴²⁸ ve Mardin merkez boyahanesi⁴²⁹ olmak üzere iki tane boyahane bulunmaktadır. Boyahane gelirleri, toplam kaza hasılatı içerisinde küçümsenmeyecek bir miktar tutmaktadır. Mardin’de dokunan bezler gerek Mardin merkezde ve gerekse Karadere köyündeki boyahanelerde boyanmaktadırlar.

⁴²⁵ KANKAL, a.g.e., s. 90.

⁴²⁶ M.Ş.S. 259, B. 1274.

⁴²⁷ ÜNAL, Harput, s. 143.

⁴²⁸ M.Ş.S. 259, B. 796.

⁴²⁹ M.Ş.S. 259, B. 1426.

1006 senesi Rebiülahir ayında iltizama verilen ihtisab, han-ı dakik ve kellehane mukata'aları içerisinde miktarı bilinmemekle beraber, Mardin boyahanesi de bu işletmelerle beraber takriben 382000 akçeye Halil bin İsmail'e iltizama verilmiştir⁴³⁰.

Boyama işlerinde hangi maddelerin kullanıldığını bilemiyoruz, ancak kök boyası adını verdiğimiz ve bitkilerden elde edilen boyanın kullanılmış olması gerekir. Yine bunun yanında Hindistan'dan gelen çivit de bu boyahanelerde kullanılmaktadır. 1007 senesi Cemaziyelahir ayına ait bir belgede boyahane küplerinde otuz beş altınlık çivit bulunduğu belirtilmektedir⁴³¹. Boyama işleminin maliyetinin ne olduğu konusunda elimizde bir bilgi olmamasına rağmen bir belgeden boyacıların, 18 arşınlık bir bezi üç sahiye boyadıklarını anlamaktayız⁴³².

1007 senesi Rebiülevvel ayında Halil bin İsmail adındaki birisinin Mardin boyahanesinin amili olduğunu görüyoruz⁴³³.

Mardin boyahanesi üç seneliğine her senesi iki yüz elli yedi bin akçeye Ruha halkından Halil'e iltizama verilmişken, Halil kaçtığından dolayı Mardin emini Yusuf Çelebi boyahaneyi dokuz bin akçe fazla ile bir seneliğini iki yüz altmış altı bin akçeye oğlu Muslı Çelebiye vermiştir. Ancak Yusuf Çelebi ile oğlu Muslı Diyarbekire götürüldüğünden boyahane muattal kalmıştır. Bu nedenle 1007 senesi Rebiülahir ayında Emir Abd bir seneliğini bin akçe fazla ile toplam iki yüz altmış yedi bin akçeye iltizama almıştır⁴³⁴.

Mardin'deki mukataat-ı hassadan olan boya-hane mukata'ası ile beraber kapan ve arsa ve ebvab-ı selase bundan önce bir seneliğine iki yüz otuz sekiz bin akçeye Emir Abd bin Abdulvehhab'a iltizama verilmişken Mardin mustahfizlarından Ramazan bin Mustafa ve Mahmud bin Ahmed üç seneliğini dokuz yüz bin akçeye 1007 senesi Cemaziyellevvel ayında iltizama almışlardır⁴³⁵. Ancak daha sonra Mardin halkından Emir 'Abd bin 'Abdulvehhab'ın elli bin akçe daha arttırmasına karşılık Ramazan ve Mahmud yetmiş bin akçe arttırarak üç seneliğini bir milyon yirmi bin (on kere yüz bin ve yirmi bin) akçeye 1007 senesi Receb ayında iltizam etmişlerdir⁴³⁶.

⁴³⁰ M.Ş.S. 259, B. 54.

⁴³¹ M.Ş.S. 259, B. 370.

⁴³² M.Ş.S. 259, B. 1072.

⁴³³ M.Ş.S. 259, B. 155.

⁴³⁴ M.Ş.S. 259, B. 1216.

⁴³⁵ M.Ş.S. 259, B. 1218.

⁴³⁶ M.Ş.S. 259, B. 1220.

b- Kiriřhane⁴³⁷

Kiriş hayvanların sinir ve bağırsaklarından yapılırdı. O dönemin en mühim silahları arasında sayılan yayların ve bazı çalgı aletlerinin yapımında kullanılırdı⁴³⁸.

Gelirleri, padişah haslarına dahil⁴³⁹ olan kirişhanenin hammadde kaynağını kesilen hayvanların bağırsakları teşkil etmekteydi. Bu nedenle kasaplar kesmiş oldukları hayvan bağırsaklarını kirişçilere teslim etmekteydiler. Gerek Mardin kalesinde görev yapan askerlerin ve gerekse doğuya yapılan seferlerde görev alan askerlerin ihtiyacı olan yayların yapımı konusunda bu kirişhane büyük bir rol oynamış olmalıdır.

Mardin'deki mukataat-ı hassadan olan debbağhane ve kirişhane mukataaları – içerisinde kirişhanenin payı bilinmemekle beraber- 1006 senesi Rebiülahir ayında üç seneye kadar bundan önce elli bin akçeye Tanil adındaki gayr-ı Müslim birisine iltizama verilmiştir. Ancak azablardan Meylik Odabaşı on beş bin akçe arttırarak, bu mukataatı üç seneye kadar altmış beş bin akçeye iltizama almıştır. Bunun üzerine Tanil, Budak ibni Seydi adındaki birisiyle ortaklık kurarak tekrar fiyatı on beş bin akçe arttırmışlar ve 1006 senesi Zilhicce ayında bu mukataayı iltizama almışlardır⁴⁴⁰.

c- Debbağhane⁴⁴¹ (Dabakhane⁴⁴²-Tabakhane)

Debbağlar, koyun keçi ve sığır derilerinin işlenip (tabaklanıp), ayakkabı, giyim eşyası, hayvan koşumları vs. yapımına elverişli hale getirildiği ve renklendirildiği atölyelerdir. Klasik devirler sanayiinin en mühim unsurlarından olan tabakhaneler, ülke sathına yayılmıştır. Tabakhanede işlenen deri miktarı, yani iş hacmi, o çevredeki

⁴³⁷ M.Ş.S. 259, B. 1211.

⁴³⁸ ÜNAL, Harput, s. 144.

⁴³⁹ M.Ş.S. 259, B. 1274.

⁴⁴⁰ M.Ş.S. 259, B. 1211.

⁴⁴¹ M.Ş.S. 259, B. 1211.

⁴⁴² M.Ş.S. 259, B. 1426.

hayvancılık konusunda da bir fikir verebilir⁴⁴³. Hayvancılıkla uğraşan kesim debbağlar için hammadde kaynağıdır.

Bu işletmeler etrafa yaydıkları kokudan ötürü umumiyetle şehrin en dışında ve bir akarsu kenarında bulunurlar. Mardin'de kaç tane deri işleme atölyesinin, yani debbağhânenin bulunduğunu ve buralarda kaç işçinin çalıştığını bilemiyoruz.

Debbağhane Mardin'de bulunan mukataat-ı hassadandır⁴⁴⁴. Debbağhane esnafı her gün pazara gön getireceklerini, ayakkabı esnafının (kefşduzlar) hammaddesini karşılayacaklarını ve onları mağdur etmeyeceklerini taahhüt etmişlerdir. Böylece ayakkabı esnafının (kefşduzlar) hammaddesi teminat altına alınmıştır⁴⁴⁵.

Mardin'deki mukataat-ı hassadan olan debbağhane ve kirişhane mukataaları – içerisinde debbağhanenin payı bilinmemekle beraber- 1006 senesi Rebiülahir ayında üç seneye kadar bundan önce elli bin akçeye Tanil adındaki gayr-ı Müslim birisine iltizama verilmiştir. Azablardan Meylik Odabaşı on beş bin akçe arttırarak, bu mukataatı üç seneye kadar altmış beş bin akçeye iltizama almış, ancak Tanil ile Budak ibni Seydi ortaklık kurarak fiyatı on beş bin akçe arttırmışlar ve 1006 senesi Zilhicce ayında iltizama almışlardır⁴⁴⁶.

d- İhtisabhane⁴⁴⁷

İhtisap kelimesi, hesap sorma, hesaba çekme manalarına gelir. Klasik dönemde çarşı ve pazardaki fiyatlarla alışverişin kontrolü işlerine denirdi. İhtisap işlerini düzenleyen, yani çarşı ve pazarın kontrolü işini yapan kişiye de kısaca muhtesip denmiştir⁴⁴⁸.

Sanat erbabının narhlarına bakmak, kile, arşın ve sair ölçüler ile terazi ve kantarları muayene edip düzgün ölçüler kullanmayan ve satışlarda hile yapanları cezalandırmak vazifesiyle mükellef olan memura muhtesip denir⁴⁴⁹.

⁴⁴³ ÜNAL, Harput, s. 145.

⁴⁴⁴ M.Ş.S. 259, B. 1211.

⁴⁴⁵ M.Ş.S. 259, B. 177.

⁴⁴⁶ M.Ş.S. 259, B. 1211.

⁴⁴⁷ M.Ş.S. 259, B. 155.

⁴⁴⁸ ÜNAL, Harput, s. 146.

⁴⁴⁹ PAKALIN, a.g.e., C. II, s. 572.

Muhtesip, kadiya tabidir ve esas itibariyle kadının vazifesi olan çarşı-pazar ahvalinin kontrol ve asayiş muhtesibe havale edilmiştir. Muhtesiplik işini devlet, ya iltizam ile bir amile verir, ya da, bu iş için bir emin tayin ederdi. Emin veya amil, her defterde yazılı olan muayyen bir meblağı devlete ödemek mecburiyetinde idi. Muhtesipin geliri de, pazarda satılan mallardan alınan resimler, eksik ve hileli mal imal edenler ile eksik tartanlardan alacakları cürümlerden müteşekkildi⁴⁵⁰.

1006 senesi Rebiülahir ayında iltizama verilen Mardin boyahanesi, han-ı dakik ve kellehane mukata'aları içerisinde payı bilinmemekle beraber, ihtisabhane de bu işletmelerle beraber takriben 382000 akçeye Halil bin İsmail'e iltizama verilmiştir⁴⁵¹.

Havas-ı Hümayundan olan han-ı dakik ve kellehane mukataalarıyla beraber Mardin ihtisabhane de 1006 senesi Ramazan ayında Ruha halkından Halil isimdeki kişiye her sene yüz yirmi bin akçeye iltizama verilmişken, bu kişinin borcunu ödememesi nedeniyle bu mukataalar elinden alınmış ve 1006 senesi Zilhicce ayında Mardin halkından Emir 'Abd bin 'Abdulvehhab ile müstahfizlardan topçubaşı Mahmud bin Ahmed adındaki kişilere, her sene on bin akçe arttırılıp ki toplam olarak bir seneliği yüz otuz bin akçeye -üç senesi üç yüz doksan bin akçe eder- iltizama verilmiştir⁴⁵².

Ancak yine Mardin Kalesi müstahfizlarından Ramazan bin Mustafa ve ortakları, han-ı dakik ve kellehane mukataalarını Mardin ihtisabhaneyle beraber üç seneye kadar on beş bin akçe arttırmaları üzerine Emir Abd ve Mahmud onların on beş bin akçelik artışlarının üzerine on bin akçe daha arttırmıştır. Ancak Ramazan da onun bu artışını kabul ederek beş bin akçe daha da arttırmıştır. Emir Abd ve Mahmud bu beş bin akçelik artışı da kabul ederek tekrar beş bin akçe daha arttırmışlardır. 1006 senesi Zilhicce ayında üç senesi toplam olarak dört yüz yirmi beş bin akçeye iltizama almışlardır⁴⁵³.

Mardin'deki mukataat-ı hassadan olan ihtisabhane mukata'ası daha önce Mustafa veled-i ayda on iki bin akçeye iltizama almışken, Mustafa'nın kaçması sonucunda ihtisabhane mukata'ası atıl kaldığından, Mardin halkından Emir 'Abd bin 'Abdulvehhab ayda on bir bin -üç seneye kadar üç yüz doksan altı bin- akçeye 1007 senesi Receb ayında iltizam etmiştir⁴⁵⁴. Ancak Mardin halkından Şeyh Bünyad bin 'Abdurrezzak ve Ahmed bin Hasan adındaki kişiler kişiler birbirlerine kefil olarak üç

⁴⁵⁰ ÜNAL, a.g.e., s. 146.

⁴⁵¹ M.Ş.S. 259, B. 54.

⁴⁵² M.Ş.S. 259, B. 1209.

⁴⁵³ M.Ş.S. 259, B. 1212.

seneliğini otuz altı bin akçe daha arttırarak toplam dört yüz otuz iki bin akçeye 1007 senesi Receb ayında iltizam etmiştir⁴⁵⁵.

e- Bezzazhane⁴⁵⁶

Bezzaz, bezin cemidir. Arapça olan bu kelime bezcilere manifaturacılara verilen addır. Bez, manifatura eşyası satılan ve sonraları “bedesten” olarak değişen yere “bezzazistan” denilirdi⁴⁵⁷. Hemen her büyük şehirde bez satılmak için yapılmış, daha sonraları mücevherât gibi kıymetli mallar ile antika eşyanın alım satımında yapılacağı yerlere “bezistân-bezzâzistân” ismi verilir⁴⁵⁸.

Mardin’deki dokumacılık bir hayli gelişmiş olmalı ki, Mardin’de dokunan bezler dışarı satılıyor ve oradan iplik satın alınıyordu⁴⁵⁹. Mardin’in bulunduğu bölgenin gerek yerşekilleri ve iklim bakımından hayvancılığa elverişli olduğundan burada küçük baş hayvancılığı ve bunun içerisinde koyun yetiştiriciliği yapılmaktaydı. Mardin’de ipek, pamuk ve yünün bulunması, hatta muhtemelen Mardin’deki yünler yetmediğinden dışarıdan yün getirilmelte ve bu yün Mardin’de işlenmektedir. Suriye’den hammadde olarak yün getirilmesi⁴⁶⁰ Mardin’deki dokumacılığın ne kadar geliştiğini göstermektedir. Dokunan bezler boyacı esnafına veriliyor ve bu bezler onlar tarafından gerek Mardin merkezdeki ve gerekse Karadere köyündeki boyahanede boyanıyordu.

f- Cenderehane

Dokunmuş ve boyanmış olan kumaşların cendere adı verilen tezgahlara çekilerek perdahtlandığı ve tamğalandığı⁴⁶¹ yere cenderehane adı verilir. Buralarda kumaşlar çeşitli renk ve desenlerde işlenirdi.

Havass-ı hümayundan karye-i Kal’ati’l-Mir’at köyünde bir cenderehane bulunmaktadır. 1006 senesi Zilkade ayına ait bir belgede Halep’ten Mardin’e bağlı

⁴⁵⁴ M.Ş.S. 259, B. 1221.

⁴⁵⁵ M.Ş.S. 259, B. 1222.

⁴⁵⁶ M.Ş.S. 259, B. 41.

⁴⁵⁷ PAKALIN, a.g.e., C. II, s. 228.

⁴⁵⁸ KANKAL, a.g.e., s. 212.

⁴⁵⁹ M.Ş.S. 259, B. 1054.

⁴⁶⁰ M.Ş.S. 259, B. 341.

Kalatü'l-Mirat köyünde bulunan cenderehaneye getirilen yünün vergisi konusunda anlaşmazlık çıkmıştır. Cenderehane mültezimi Emir 'Abd bin 'Abdulvehhab Halep'ten yünü getiren Korkis bin Melki, 'İsabin Şam'a, Ğalo bin Doli, Tomabin Şemsi ve 'Abdi bin Hana, Halep'ten getirdikleri yünün vergisini vermeleri gerektiğini söyleyerek onları dava etmesi nedeniyle bu kişiler Halepten getirdikleri yüne değil evde işleyerek minder (basta) haline getirdikten sonra vergisini verdiklerini söylüyorlar ve buna dair yemin ediyorlar⁴⁶².

g- Kellehane⁴⁶³

Kesilen hayvanların baş ve ayaklarının satıldığı yerdir. Kesilen hayvanların etini kasaplar satmakta, derilerini debbağlar, baş ve ayaklarını kelle ve paça satanlar (kellehane), bağırsaklarını kirişçiler, yağlarını da mumcu esnafı satmaktaydı.

1006 senesi Rebiülahir ayında iltizama verilen Mardin boyahanesi, ihtisab ve han-ı dakik mukata'aları içerisinde payı bilinmemekle beraber, kellehane de bu işletmelerle beraber takriben 382000 akçeye Halil bin İsmail'e iltizama verilmiştir⁴⁶⁴.

Havas-ı Hümayundan olan han-ı dakik ve Mardin ihtisabhanesi mukataalarıyla beraber kellehane de 1006 senesi Ramazan ayında Ruha halkından Halil isimdeki kişiye her sene yüz yirmi bin akçeye iltizama verilmişken, bu kişinin borcunu ödememesi nedeniyle bu mukataalar elinden alınmış ve 1006 senesi Zilhicce ayında Mardin halkından Emir 'Abd bin 'Abdulvehhab ile müstahfizlardan topçubaşı Mahmud bin Ahmed adındaki kişilere, her sene on bin akçe arttırılıp ki toplam olarak bir seneliği yüz otuz bin akçeye -üç senesi üç yüz doksan bin akçe eder- iltizama verilmiştir⁴⁶⁵.

Ancak yine Mardin Kalesi müstahfizlarından Ramazan bin Mustafa ve ortakları, han-ı dakik ve Mardin ihtisabhanesi mukataalarını kellehaneye beraber üç seneye kadar on beş bin akçe arttırmaları üzerine Emir Abd ve Mahmud onların on beş bin akçelik artışlarının üzerine on bin akçe daha arttırmıştır. Ancak Ramazan da onun bu artışını kabul ederek beş bin akçe daha da arttırmıştır. Emir Abd ve Mahmud bu beş bin akçelik

⁴⁶¹ KANKAL, Tapu Tahrir Defterlerine Göre 16. Yüzyılda Çankırı Sancağı (Basılmamış Doktora Tezi), Ankara 1993, s. 194-195.

⁴⁶² M.Ş.S. 259, B. 341.

⁴⁶³ M.Ş.S. 259, B. 1202.

⁴⁶⁴ M.Ş.S. 259, B. 54.

⁴⁶⁵ M.Ş.S. 259, B. 1209.

artışı da kabul ederek tekrar beş bin akçe daha arttırmışlardır. 1006 senesi Zilhicce ayında üç senesi toplam olarak dört yüz yirmi beş bin akçeye iltizama almışlardır⁴⁶⁶.

h- Şirehane

Mardin'in en meşhur meyvesini, bu gün olduğu gibi Osmanlılar devrinde de üzüm teşkil etmekteydi. Mardin kalesinin etrafının bağlarla çevrili olması sadece köylerdeki insanların değil, aynı zamanda şehirdeki kişilerin de bağlarla uğraştıklarını göstermektedir.

Defterde geçen narhlara baktığımızda gerek çeşitli üzümlerin varlığı ve gerekse değişik pekmez ve üzüme dayalı diğer ürünlerin bulunması bağcılığın bir hayli geliştiğini göstermektedir. Bağcılığın gelişmiş olmasında toprağın verimli olması ve iklim önemli rol oynamaktadır.

Çarşıda, pazarda satılan mallar arasında bağcılığa ait bir çok ürünün yer alması ve şirehane işletmesinin bulunması, bağlarla uğraşan büyük bir nüfusun bulunduğunu göstermektedir. Halk, üzümü yaş olarak tükettiği veya sattığı gibi, satmak veya kış aylarında tüketmek amacıyla da üzümleri kurutarak değerlendiriyor olmalıdır.

Bağlarda elde edilen üzümler Müslümanlar tarafından yaş veya kuru halde tüketilmektedir. Ayrıca pekmez, sirke vs. şeklinde de tüketilmekteydi. Gayr-ı Müslimlerin üzümü şarap üretiminde kullandıkları bilinmektedir. Şirikhane⁴⁶⁷ mukataasının gayr-ı Müslimler tarafından işletildiğine bakılacak olunursa Mardin'de de gayr-ı Müslimlerin üzümü şarap üretiminde kullanmış olmaları ihtimal dahilindedir.

Mardin'deki mukataat-ı hassadan olan şire-hane 1006 senesinde resm-i 'ineb mukata'ası ile birleştirilerek bir seneliği kırk bin akçeye dergah-ı 'ali yeniçerilerinden Mehmed Beşe'ye maktu olarak verilmiştir. Buranın geliri de Van'dan ihrac olan Tebriz kullarına maaş olarak ödenmektedir⁴⁶⁸.

100 batman sıra elli iki altına tekabül etmektedir⁴⁶⁹.

Mardin'deki mukataat-ı hassadan olan şirikhane mukataası dört yıldan beri harap olup işletilemediğinden vergisi de devlete gitmiyordu. Amid halkından Serkis bin Zoltiyar adındaki gayr-ı Müslim, Mardin'deki gayr-ı Müslimlerden Safer bin Şah Emir

⁴⁶⁶ M.Ş.S. 259, B. 1212.

⁴⁶⁷ Şirikhanenin ne olduğunu bulamadık. Ancak muhtemelen şirehane ile aynı olmalıdır.

⁴⁶⁸ M.Ş.S. 259, B. 1377.

⁴⁶⁹ M.Ş.S. 259, B. 187.

ile ortaklaşa, Tanil adındaki gayr-ı Müslim birisinin kefaletiyle 1007 senesi Rebiülahir ayında her senesini üç bin akçeye iltizama almışlardır⁴⁷⁰.

2- Sınai

Sınâî üretimden kasıt küçük sanayi olarak da adlandırılan ve el sanatlarına dayalı olarak yapılan üretimdir. Osmanlı Devleti'nin bazı şehirlerindeki baruthâneler ve tersaneler gibi ağır sanayi olarak adlandırılan sanayi hariç tutulacak olursa, genelde şehirler ve onların arka plânında yer alan köylerdeki uğraşlar küçük sanayi içerisinde değerlendirilebilir. XV. ve XVIII. yüzyıllar arasında genelde Osmanlı Devleti, özelde de Mardin'de henüz makineleşme devreye girmediğinden ister dokumacılık gibi yün veya pamuğun eğrilip ip hâline getirilmesi, dokunması, yıkanması, perdahtlanması ve boyanması gibi daha teferruatlı bir üretim ile insan elinden çıkan, insan tarafından mamûl hâle getirilen ve bir sanatı gerektiren her tür üretimi sınâî üretim içerisinde alabiliriz⁴⁷¹.

a- Esnaf Grupları

Debbağ: Küçük veya büyük baş hayvanların derilerini işleyip (tabaklayıp), ayakkabı, giyim eşyası, hayvan koşumları vs. yapımına elverişli hale getiren ve bu deriyi renklendiren kişilerdir. Budak bin Seydi, Tanil bin David, Parsih bin Karabid, Miha'il bin Hana⁴⁷² ve 'Ali bin Hüseyin⁴⁷³ Mardin'deki debbağlardandır.

Kefşger⁴⁷⁴ (**ayakkabı dikenler**): Mardin'de deri işlemeciliğine dayalı olarak gelişen sanatlardan birisi de ayakkabıcılık (kefşgerlik)'tır. Ayakkabıcı esnafı, muhtemelen hem şehir halkının hem de kazaya bağlı köylerde bulunanların ihtiyacı olan ayakkabıları dikmekteydi.

Sahtiyandan çizme, pabuç, başmak, terlik, yemeni ve mest dikip işleyen esnaf, kendilerine mahsus çarşı içinde her biri kendi alanına göre yerleşmişti. Hammaddeyi debbağlardan alarak işleyen bu esnaf, ürettiği malı doğrudan halka satıyor olmalıydı. Meslekleri gereği diğer esnaf gurubu ile ortaklaşa çalışmak zorundaydılar. Ayakkabı

⁴⁷⁰ M.Ş.S. 259, B. 1217.

⁴⁷¹ KANKAL, a.g.e., s. 110.

⁴⁷² M.Ş.S. 259, B. 177.

⁴⁷³ M.Ş.S. 259, B. 891.

⁴⁷⁴ M.Ş.S. 259, B. 177.

veya çizme gibilerinin topuğuna çakılacak keresteyi marangozlardan ve çiviye de kebkeblerden almakta, halkın isteğine göre nalçacıardan aldıkları nalçaları da topuğa çivilemekteydiler⁴⁷⁵.

İncelediğimiz defterde; Üstad Haydar bin Mahmud, Hasan bin Molla Ğa'ib'in isimleri ayakkabıcı esnafı olarak geçmektedir.

Habbaz (fırıncılar): Temel gıda maddesi olan ekmeğin düzenli ve temiz bir şekilde üretimi için herkes bu mesleği yapamamakta, muhtemelen kendilerine ruhsat verilenler ekmek yapıp satabilmekteydi. Ekmek çıkarmakla uğraşan bu esnaf grubunda ürettiği malı doğrudan halka satıyor olmalıydı.

1008 senesi Safer ayına ait bir belgede ekmek çıkaran esnafın isimleri zikredilmiştir. Bu da isteyen herkesin ekmek çıkaramayacağını, ekmekle uğraşacak kişilerin kendilerine kefil olacak kişiler bulmaları gerektirdiğini göstermektedir. İsimleri zikredilen habbazanlar şunlardır: Seydo bin Mehmed⁴⁷⁶, Şeyho bin Kalender, Süleyman (bin) Murad, Hasan bin Yusuf, Abdulvahid bin Ali, Hasan bin Mehmed Sati, Melki bin İstifan, Ahmed bin Kasım-ı Siirti, Sadi bin Dami (?), Melki bin Abdulahad, Şemon bin 'Abdulahad, Sar bin İşua, Esfed bin Saliba, Yakub (bin) İşua, Polad bin Şahkuli⁴⁷⁷.

Kasap: Günümüzde olduğu gibi Mardin'de gerek küçükbaş ve gerekse büyükbaş hayvan yetiştirilmekteydi. Kasap, insanların yiyecek, debbağların deri ihtiyacını, kırışçilerle gerekli olan bağırsakları ve kellehaneye gerekli olan baş ve ayak ihtiyacını karşılayabilmek amacıyla küçük ve büyükbaş hayvanların kesimini yapan kişilerdir.

1007 senesi Receb ayına ait bir belgede Mahmud bin Mehmed adındaki kişi kasaplık yapmaktadır⁴⁷⁸. 1008 senesi Safer ayına ait bir belgede; Bekir bin Şu'ayb, Taceddin bin Maksud, Şeyh Musabin Mehmed 'Ali, Derviş bin Bekir, Hüseyincan (bin) Şahkuli, bin Şah Hüseyin, İsabın Hacı Kaya, Receb bin Abd, Ahmed bin 'Ali es-Semat, Adulimam bin Ali, Receb bin Zeynel'abidin, Osman veled-i Saru, Piri bin Kara Hasan, Mehmed bin Receb, Ali bin Zeynel'abidin, Hacı Ca'fer bin Şah Hüseyin, Zeyni

⁴⁷⁵ KANKAL, a.g.e., s.145.

⁴⁷⁶ M.Ş.S. 259, B. 391.

⁴⁷⁷ M.Ş.S. 259, B. 1270.

⁴⁷⁸ M.Ş.S. 259, B. 1232.

veled-i Şah 'Ali, Deno bin Kulu, Abdullah bin Melki, İlyabin 'Abdulfal⁴⁷⁹ adındaki kişilerin kasaplık yapan esnaf oldukları zikredilmektedir.

Bakkal: İsteyen herkes bakkallık yapamaz. Bu mesleği yapabilmek için bakkalların bağlı olduğu sivil örgütten izin almak gerekirdi. Bakkal esnafı olabilmek için izin almak gerektiği gibi isteyen her bakkal da bu meslekten vazgeçemezdi. Bunun için de bakkalların bağlı buldukları sivil örgütten izin almak gerekirdi⁴⁸⁰. 1007 senesi Rebiülevvel ayına ait bir belgede Hüseyin bin Receb adındaki birisinin bakkalların şeyhi olduğunu görüyoruz⁴⁸¹.

Dellal: Alıcı ile satıcı arasında vasıta olan kimse manasında kullanıldığı gibi, eski zamanlarda devletin veya yöneticilerin halka duyurmak istediği her hangi bir şeyi çarşıda pazarda, kısacası halkın çokça bulunduğu yerlerde, duyurulmak istenen şeyi yüksek sesle halka duyuran kimselere dellal denir. İncelediğimiz deftere göre Mardin'de dellallık yapan kişilerin isimleri aşağıya çıkarılmıştır.

Şah Veled Bağdasar, Mansur veled-i 'İsa, Derviş Hasro, Abdulhay Pirican (bin)n Bedros Evanis, İbrahimşeh 'Abdulğani, Şim'on Meylik, 'Abdudda'im Save, 'AbdulmevlaDavidşeh, Karyakis Devletyar, Fulus Yoz, Tariş 'Abdulvahid, Abdunnur Berho⁴⁸², İlyabin Berho⁴⁸³.

Sebebi bilinmemekle beraber, yukarıdaki isimlerden de görüleceği üzere Mardin'de dellal olan kişilerin hepsi gayr-ı Müslim'dir. Bu durum Mardin'deki o dönemin nüfusun içerisinde gayr-ı Müslim kitesinin fazlaca bulunmasından kaynaklanmış olabilir.

Keçeci: Keçe, yünden dövme suretiyle yapılan kumaştır. Keçenin kalınına da kebe adı verilir Bu, çobanlar tarafından üşümemek amacıyla kullanıldığı gibi evlerde döşemelik olarak da kullanılır. Ayrıca çadırların üstünü örtmek için de kullanılır⁴⁸⁴.

⁴⁷⁹ M.Ş.S. 259, B. 1269.

⁴⁸⁰ M.Ş.S. 259, B. 24.

⁴⁸¹ M.Ş.S. 259, B. 156.

⁴⁸² M.Ş.S. 259, B. 1271.

⁴⁸³ M.Ş.S. 259, B. 809.

⁴⁸⁴ PAKALIN, a.g.e., C. II, s. 236.

Keçeciler, yün kıtlığı çekildiği zamanlarda debbağlardan veya başkalarından alınan yünün eşit olarak keçeciler arasında taksim edilmesi hususunda keçecilerin eski bir adeti bulunduğundan bu adetin geçerliliğini koruması gerektiği bildirilerek mahkemede kayıt altına alınıyor⁴⁸⁵.

1007 senesi Receb ayında Abd bin Alican keçeciler şeyhi olup Hüseyin bin Pirkulı da keçecilerdendir⁴⁸⁶.

Ayrıca incelediğimiz defterde; Atâr, hayyât (terzi), hamâl, nahırcı gibi meslek grupları da geçmektedir. Her ne kadar incelediğimiz defterde isimleri geçmese bile terzi, tabbâh (aşçı), kuyumcu, hallâc (pamuk-yatak-yorgan atıcı), demirci, palan-dûz (semerci-palan diken), kalaycı, semerci, sabunî (sabuncu), dellâk (hamam hizmetçisi) gibi meslek grupları da bulunuyor olsa gerektir.

b- Sınai Üretim

Sınai üretimden kasıt küçük sanayi olarak da adlandırılan ve el sanatlarına dayalı olarak yapılan üretimdir. Osmanlı Devleti'nin bazı şehirlerindeki baruthâneler ve tersaneler gibi ağır sanayi olarak adlandırılan sanayi hariç tutulacak olursa, genelde şehirler ve onların arka plânında yer alan köylerdeki uğraşlar küçük sanayi içerisinde değerlendirilebilir⁴⁸⁷.

İncelediğimiz bu deftere göre gerek Mardin merkezinde ve gerek çevresinde birçok işyerinin mevcut olduğu görülmektedir. Mardin'de debbağhane (tabakhane)⁴⁸⁸, kellehane⁴⁸⁹, şem'hane⁴⁹⁰, bezzazhane (dokuma tezgahları), kirişhane⁴⁹¹, Kalatü'l-Mirat köyünde han-ı dakik⁴⁹², fırın, şirehane⁴⁹³, cenderehane⁴⁹⁴, kirişhane, han-ı dakik, ipekli dokumacılık, yünlü dokumacılık ve pamuklu dokumacılık, Mardin merkez ve Karadere köyünde birer boyahane⁴⁹⁵ gibi sınai üretim merkezleri bulunmaktadır. Ayrıca belgelerde geçmemlerine rağmen her şehirde bulunması gereken kuyumculuk,

⁴⁸⁵ M.Ş.S. 259, B. 415.

⁴⁸⁶ M.Ş.S. 259, B. 415.

⁴⁸⁷ KANKAL, a.g.e., s. 113.

⁴⁸⁸ M.Ş.S. 259, B. 1211, B. 1426.

⁴⁸⁹ M.Ş.S. 259, B. 1202.

⁴⁹⁰ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 139.

⁴⁹¹ M.Ş.S. 259, B. 1274.

⁴⁹² M.Ş.S. 259, B. 1197.

⁴⁹³ M.Ş.S. 259, B. 1377.

⁴⁹⁴ M.Ş.S. 259, B. 341.

⁴⁹⁵ M.Ş.S. 259, B. 796.

demircilik, nalçacılık-nalbantlık, müytâblık, semercilik, ayakkabıcılık gibi sınai üretim merkezlerinin bulunuyor olması gerekir.

3- Ziraat ve Hayvancılık

Osmanlı Devleti'nde başta hububat olmak üzere tuz, pamuk ve diğer maddelerin Hıristiyan ülkelere ile diğer Osmanlı vilayetlerine satışı yasaklanmıştı. Bu maddelerden özellikle hububat öncelikli, diğerleri ise ikinci dereceden önemli mallar arasında yer almaktaydı. Bu uygulama bir manada, her kazanın ve bölgenin kendi ürettiklerini tüketmesi, kendi ihtiyacını karşılaması görüşüne dayanmaktaydı⁴⁹⁶.

İncelediğimiz dönemde Mardin'de de aynı durum söz konusu olmalıdır. Mardin merkez hariç tutulacak olursa çevrede yaşayan insanların büyük bir kısmı ziraat ve hayvancılıkla uğraşmaktadır. Ayrıca Mardin merkezde oturup ticaret ve sanatla uğraşan kesim belki geçim kaynağı olarak değil de, günlük mutfak ihtiyacını karşılamak yada yaz mevsimindeki Mardin'in sıcak günlerinde kendilerini şehir dışına atıp serinlemek için yakında bulunan bağ ve bahçeleriyle uğraşmışlardır.

Mardin'de buğday, arpa, mercimek, gibi temel gıda maddeleri yetiştirilmektedir. Ayrıca Mardin ve Nusaybin taraflarında çeltik (pirinç)⁴⁹⁷, ayrıca Mardin çevresinde pamuk⁴⁹⁸, sebze ve meyve ziraati de yapılmaktadır.

Defterde genellikle hububatın fiyatının belirtilmemesi, belirtilen fiyatların sadece bir köydeki fiyat mı veya genel bir fiyat mı olduğunun anlaşılabilmesi defterden hububat fiyatları hakkında kesin bilgi almamızı engellemektedir. Bununla beraber bazı belgelerden hububat fiyatları hakkında ip uçları elde edilebilmektedir. Bu belgelere baktığımızda senelere göre fiyat farklılıklarının olduğunu görmekteyiz. Bu durum muhtemelen arz-talep ilişkisinden kaynaklanmaktadır. Zira yağışın iyi olduğu yıllarda ve eğer iklim şartları da uygunsa hububat miktarında bolluk meydana gelmektedir. Bu durum fiyatların düşmesine sebep olmaktadır. Ancak iklim şartlarının uygun olmaması neticesinde hububat miktarındaki azalma fiyatların artmasına sebep olmaktadır. Yıllara göre -belgelerde görüldüğü gibi- fiyat farklarının bu şekilde oluştuğu kanaatindeyiz..

1007 senesi Muharrem ayına ait bir belgede Til Ulyan köyünde; 1003 senesinde buğdayın keyli dört selimiye, 1004 senesinde buğdayın keyli dokuz para, 1005

⁴⁹⁶ KANKAL, a.g.e., s. 97.

⁴⁹⁷ M.Ş.S. 259, B. 1373.

⁴⁹⁸ M.Ş.S. 259, B. 1224.

senesinde buğdayın keyli bir selimiyedir. Aliş köyünde; 1004 senesinde buğdayın keyli sekiz paraya, 1004 senesinde arpanın keyli dört paradır⁴⁹⁹. 1007 senesi Rebiülahir ayına ait bir gelgeye göre Mahlebiyye köyünde, buğdayın bir kilesi dokuz akçeye satılmıştır⁵⁰⁰.

İncelenen belgelerde Mardin'de üretilen ve satılan hububatın ölçülmesi ve tartılmasında değişik ölçü birimleri kullanılmıştır. XVI. yüzyılın sonlarında Mardin'de Garbol⁵⁰¹, Kurudepe kilesi⁵⁰², İbrahimiye kilesi⁵⁰³, Mardin kilesi⁵⁰⁴, Koçhisar kilesi⁵⁰⁵ arşın, zira', müdd, batman gibi ölçü birimleri kullanılmışlardır.

Gerek bazar-ı ağnam ve bazar-ı esbin varlığı gerekse ganem vergisinin varlığı, hayvancılığın Mardin'deki insanların günlük yaşayışında önemli bir yer tuttuğın, halkın büyük ve küçük baş hayvan beslediklerini ve bu alanda da uğraş verdiklerini göstermektedir.

Mardin'de; koyun, keçi, inek, öküz, katır, at (bargır), merkeb gibi etinden, gücünden, süt ve yan ürünlerinden yararlanan hayvanlar yetiştirilmektedir. Belgelerde cinsleri belirtilmemekle beraber bazı fiyatını tespit edebildiğimiz canlı hayvanlar ise şöyledir: Siyah bir inek yedi altın⁵⁰⁶, bir kısrağ yirmi beş altın⁵⁰⁷, bir at kırk beş kuruş⁵⁰⁸, üç yaşını doldurup dördüne giren sağ el ve ayağı sekili dorı yund on beş altın⁵⁰⁹, bir katır kırk elli kuruş⁵¹⁰.

B- TİCARET

Mardin'in, ticaret yolları üzerinde bir geçiş noktası olduğundan eski tarihlerden beri büyük bir ticari öneme sahipti ve bu özelliğini Osmanlı Devleti döneminde de korumuştur.

⁴⁹⁹ M.Ş.S. 259, B. 58, B. 64.

⁵⁰⁰ M.Ş.S. 259, B. 255.

⁵⁰¹ Belgede geçen bu ölçünün miktarı tespit edilememiştir.

⁵⁰² M.Ş.S. 259, B. 237.

⁵⁰³ M.Ş.S. 259, B. 202.

⁵⁰⁴ M.Ş.S. 259, B. 250.

⁵⁰⁵ M.Ş.S. 259, B. 509.

⁵⁰⁶ M.Ş.S. 259, B. 1252.

⁵⁰⁷ M.Ş.S. 259, B. 81.

⁵⁰⁸ M.Ş.S. 259, B. 417.

⁵⁰⁹ M.Ş.S. 259, B. 257.

⁵¹⁰ M.Ş.S. 259, B. 446.

Mardin, XVI. yüzyılda özellikle İstanbul-Bursa tarafından gelerek Malatya, Basra, Halep, ve Bağdat taraflarına giden yollar üzerinde önemli bir merkezdir. Ticaret yollarının kesiştiği noktada yer alması nedeniyle olmalı ki XVI. yüzyılda burada bir gümrük kurulmuştur⁵¹¹.

Mardin'den geçen büyük kervanlar Akdeniz limanlarına, Asya'nın zengin ülkeleri Hindistan ve İran'dan çeşitli baharat ve kumaş gibi emtiayı nakl ettikleri gibi, oradan da bir kısım malları Avrupa'ya götürmek amacıyla yüklenip tekrar aksi istikamette hareket ederlerdi⁵¹².

Osmanlının diğer şehirlerinden Mardin'e gelen tüccar olduğu gibi, Mardin'den de diğer Osmanlı şehirlerine tüccar gitmekteydi. Tüccar, Bağdat ve Halep'ten kervanlar halinde Mardin'e gelmekte⁵¹³, aynı şekilde Mardin'deki tüccar da Basra ile ticaret yapmaktaydı⁵¹⁴.

Ticaret karşılıklı güvene dayanmaktadır. Ticarete ilk ilişkiler her zaman temkinli başlar. Ancak gerek alıcı ve gerek satıcı arasında karşılıklı güven tesis edildikten sonra daha samimi ilişkiler kurulur. Bursalı birisi Mardinli bir tüccarla yapmış olduğu ticarete muhtemelen ilk defa ticaret yapmış olmalı ki onu tanımadığından ondan yerli iki kefil istemiştir⁵¹⁵.

Birisi ortaya sermaye, diğeri emek koymak şartıyla (mudarebe) ticari ortaklıklar da kurulabilmektedir. Bu tür ortaklıklarda yapılacak olan ticaretin sonunda ne kadar kâr elde edilmişse her iki ortak arasında bölüşülmüştür⁵¹⁶.

Mardin'de diğer bütün alanlarda olduğu gibi ticarete de Müslümanlar ile Gayr-ı Müslimler arasında bir kutuplaşma bulunmamaktadır. Gayr-ı Müslim birisi ile Müslüman birisi arasında alım-satım yapılabilmekte⁵¹⁷, hatta biri emek diğeri sermaye koyarak Müslüman birisi ile gayr-ı Müslim birisi arasında ticari ortaklıklar da kurulabilmektedir⁵¹⁸.

1007 senesi Safer ayına ait bir belgede, ekmeğin cinsi (taze ekme mi kurutulmuş ekme mi) ve nereye gönderildiği hakkında malumat olmamasına rağmen

⁵¹¹ M.Ş.S. 259, B. 1201.

⁵¹² GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 125.

⁵¹³ M.Ş.S. 259, B. 1201.

⁵¹⁴ M.Ş.S. 259, B. 108.

⁵¹⁵ M.Ş.S. 259, B. 120.

⁵¹⁶ M.Ş.S. 259, B. 6.

⁵¹⁷ M.Ş.S. 259, B. 14.

⁵¹⁸ M.Ş.S. 259, B. 695.

imal edilen ekmeklerin satılmak amacıyla başka yerlere de gönderildiğini görüyoruz⁵¹⁹. Mardin'de ipek ve ipekli kumaş ticareti de yapılmaktadır⁵²⁰.

Mardin'de özellikle dokumaya dayalı ürünlerin ticareti yapılmaktaydı. Hatta Mardin'deki dokumacılık bir hayli gelişmiş olmalı ki, Mardin'de dokunan bezler dışarı satılıyor ve oradan iplik satın alınıyordu⁵²¹. Aynı şekilde dışarıdan Mardin'de hammadde olarak getirilen yün, Mardin'de işlenmektedir⁵²². Bu ürünlerden sonra, çevre şehirlere ihraç edilen hububat ve hayvanların ticareti gelmekteydi⁵²³.

Alım-satımlarda bazen anlaşmazlıklar da çıkabilmektedir. Başkasının zorlamasıyla satılan bir mal aradan iki yıl gibi uzun süre geçse bile geri alınabilmektedir⁵²⁴.

Osmanlı toplumunda, bir müddet sonra adeta bir arada yaşamaya mecbur olan ve yıllarca birbirleriyle beraber, aynı şehirde hatta aynı mahallede yaşayarak birbirlerine alışan Müslümanlar ile gayr-ı Müslimler birbirlerinden borç alıp, birbirlerine borç verebiliyorlardı. Müslüman birisinin gayr-ı Müslim birisine o dönem için yüksek sayılabilecek bir meblağ olan yüz yirmi dört altın borç vermiş ve bunu taksitle geri almıştır⁵²⁵. Müslüman birisi de gayr-ı Müslimlerden borç almıştır⁵²⁶. Müslümanlar ile gayr-ı Müslimler ticari amaçlı ortaklıklar da kurmuşlardır⁵²⁷. Birisi emek diğeri sermaye ortaya koyarak, Hasankeyf halkından bir Müslüman ile Mardin halkından bir gayr-ı Müslim arasında ortaklık kurulmuştur⁵²⁸.

1-Ticari Mekanlar

a- Çarşı- Pazar ve Dükkanlar

Çarşı, üstü kapalı pazarlara verilen isimdir. Farsça çâr-sû (dört taraf) sözünden bozulmuştur. Fars dilinde üstü kapalı alım-satım yerlerine *bazar* denildiği ve bu tabir Batı dillerine de geçmiş bulunduğu halde, bu kelime sonraları bırakılarak, yerine çarşı

⁵¹⁹ M.Ş.S. 259, B. 12.

⁵²⁰ M.Ş.S. 259, B. 107.

⁵²¹ M.Ş.S. 259, B. 1054.

⁵²² M.Ş.S. 259, B. 341.

⁵²³ YILMAZÇELİK, a.g.e, s. 315.

⁵²⁴ M.Ş.S. 259, B. 2.

⁵²⁵ M.Ş.S. 259, B. 213.

⁵²⁶ M.Ş.S. 259, B. 248.

⁵²⁷ M.Ş.S. 259, B. 631.

⁵²⁸ M.Ş.S. 259, B. 1164.

tabiri kullanılmaya başlanmıştır. Bedesten binasının bir çarşı manzumesinin ortasında oluşu, bunun dört tarafa açılan kapılarının bulunuşu ve bu dört kapının açıldığı taraflarda bir çok dükkânın sıralanışı, “bedestenin dört tarafındaki dükkânlar” manasına olarak, çârşû tabirinin ortaya çıkmasına sebep olsa gerektir⁵²⁹.

Vergiler toplanırken aynî ve nakdi olarak toplanmaktaydı. Kır kesiminde hasıl olan mahsuller, sipahi tarafından aynı olarak alınabildiğinden sipahilerin elinde nakde çevirebilmek maksadıyla pazara sürebileceği miktarda mahsul bulunmaktadır⁵³⁰.

Mardin’de Suk-ı sultani⁵³¹, buğday pazarı, Babü’s-Sur, Suku’l-Bayd, Suku’d-Dakik, Suku’ş-Şearin, Suku’l-Bakara, Suku’l-Kutn, Hasan Ayar, kasaplar, kuyumcular, kızgancılar, sipahi pazarı, serracılar, atarlar, neccarlar (marangozcular), Musullu, yemeniciler, Meşkin ve kayseriyye⁵³², bazar-ı kebir⁵³³, bazar-ı dakik⁵³⁴, bazar-ı esb⁵³⁵, bazar-ı ağnam (koyun pazarı)⁵³⁶, bazar-ı rişte⁵³⁷, bazar-ı dakik⁵³⁸ çarşıları bulunmaktadır.

Mardin’de, bu dönemde askerlikle uğraşan kişiler, ticaretle de uğraşmışlardır. Mardin’deki mukataat-ı hassadan olan bazar-ı rişte, 1006 senesi Ramazan ayında Hasan Çavuş adındaki kişiye, üç seneye kadar yüz otuz yedi bin iki yüz kırk (seneliği kırk beş bin yedi yüz kırk altı) akçeye iltizama verilmişken, Mardin kalesinde burç dizdarı olan Abdal ve Perviz isimdeki kişiler bu mukataayı sekiz bin akçe daha arttırarak toplam yüz kırk beş bin iki yüz kırk akçeye iltizama kabul ettiler Ancak halen Mardin halkından Fethi Çelebi ibni Molla Mehmed 1006 senesi Zilhicce ayında beş bin akçe daha arttırarak toplam yüz elli bin iki yüz kırk akçeye üç seneye değin iltizama almıştır⁵³⁹.

Mardin’deki mukataat-ı hassadan olan bazar-ı rişte, 1006 senesi Ramazan ayında Hasan bin Hamza adındaki kişiye, üç seneye kadar yüz otuz yedi bin iki yüz kırk (seneliği kırk beş bin yedi yüz kırk altı) akçeye iltizama verilmişken, Mardin halkından

⁵²⁹ Osman ERGİN, “Çarşı” maddesi, *İ.A.*, İstanbul 1977, C. III., s. 360.

⁵³⁰ EMECEN, a.g.e., s. 268.

⁵³¹ M.Ş.S. 259, B. 10.

⁵³² Abdulgani Efendi (Abdulgani Fahri BULDUK), Mardin Tarihi, Yayına Haz. Burhan Zengin, Ankara 1998, s. 258.

⁵³³ M.Ş.S. 259, B. 56.

⁵³⁴ M.Ş.S. 259, B. 1274.

⁵³⁵ M.Ş.S. 259, B. 796.

⁵³⁶ M.Ş.S. 259, B. 951.

⁵³⁷ M.Ş.S. 259, B. 1425.

⁵³⁸ M.Ş.S. 259, B. 1274.

Fethi Çelebi ibni Molla Mehmed 1006 senesi Zilhicce ayında beş bin akçe daha arttırarak toplam yüz altmış beş bin ve iki yüz kırk akçeye üç seneye değin iltizama almıştır⁵⁴⁰.

Gerek pazarlarda ve gerekse çarşılardaki ticari faaliyetlerin çoğu dükkanlarda geçmektedir. Gerek köylerden ve gerekse başka şehirlerden getirilen mallar bu dükkanlarda şehir halkına arz edilmekte ve ve halkın ihtiyacı giderilmektedir. Dükkanlar sadece pazarlarda bulunmamakta şehrin değişik yerlerindeki mahallerde de bulunmaktadır.

Koyun bazarındaki bir dükkanın fiyatı 5 kuruştur⁵⁴¹. 1007 senesi Safer ayına ait bir belgeye göre Zeytun mahallesinde bulunan bir dükkan bir seneliğine altı şahiye ve iki seneliğine her senesi birer kuruşa icareye verilmiştir⁵⁴².

b- Kervansaraylar

Elimizdeki Şeriye sicili defterinde, incelediğimiz döneme ait kervansarayları ihtiva eden kayıtlara rastlayamadık. Ancak bu durum incelediğimiz dönemde Mardin'de kervansarayların olmadığı anlamına gelmez. Tahrir defterlerine ait bilgilere baktığımızda Mardin'de bulunan kervansaraylardan dördü hakkında kısa da olsa bilgi bulabilmekteyiz.

Artukoğulları hükümdarı Melik Nasır Şehid'in, yani Artukarşlan bin İlğazi (1201-1239)'nin evkafından olan kervansaray, 1526'da yıllık kirası vakfa 70 akçe gelir temin etmektedir⁵⁴³. Muhtemelen Şehidiye evkafındandır. Çünkü Şehidiye evkafından bahsederken bu vakfa ait bir de kervansarayın bulunduğunu zikretmiştik. Gerek bu kervansarayın ve gerekse Şehidiye medresesinin banisinin aynı kişi (Artukarşlan bin İlğazi) olması bu ihtimalin doğruluk derecesini kuvvetlendirmektedir.

İbrahim Bey bin Bican vakfına ait kervansaray. Bu kervansarayın yıllık geliri 1526'da 3240, 1540'ta 2880, 1564'te 2520 akçe idi⁵⁴⁴.

⁵³⁹ M.Ş.S. 259, B. 1210.

⁵⁴⁰ M.Ş.S. 259, B. 1213.

⁵⁴¹ M.Ş.S. 259, B. 951.

⁵⁴² M.Ş.S. 259, B. 109.

⁵⁴³ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 123.

⁵⁴⁴ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 123.

Hunrevan Hatun evkafından olan kervansaray. Yıllık geliri 1526'da 200 akçe idi⁵⁴⁵.

Kaysariyye, Kasım padişah evkafından olup, 1256'da 74 dükkanı havi idi ve yıllık geliri 8928 akçe idi. Kaysariyye'deki dükkan adedi 1540'ta 80 adet olarak gösterilmekte olup yıllık kiralarının geliri 13716 akçeye yükselmiştir. 1564 tarihindeki Kasım Padişah evkafından bahseden defterimizde Kaysariyye şeklinde değil, sadece bezzazistan diye kaydolmaktadır. Burada 99 dükkanın faal olup yıllık gelirinin 23220 akçeye ulaştığı, Bezzazistan'da 12 de boş "hali" dükkanın mevcut olduğu belirtilmektedir⁵⁴⁶.

c- Bedesten ve Hanlar

Hemen her büyük şehirde bez satılmak için yapılmış, sonraları mücevherât gibi kıymetli mallar ile antika eşyanın alım satımına ayrılmış kapalı çarşılara bedesten (bezistân-bezzâzistân-bedestân) ismi verilir. Bedestenler taş yapılı, üzerleri kalın kubbelerle örtülü, dört tarafı demir kapılı sağlam binalardır. Buraları gece bekçileri (pâsbân-pâsubân)'nin nezareti altında bulunduğundan emin yerlerdir. Bu sebeple sadece bazı malların alım satımının yapıldığı yer olmayıp, aynı zamanda kıymetli malların muhafaza edildiği bir mekândır da. Gerek çarşı esnafı ve gerekse şehirdeki zengin halk para, mücevherât, altın ve gümüş eşyası ile her türlü kıymetli mallarını küçük bir ücret karşılığında buralarda muhafaza edebilmekteydi⁵⁴⁷.

Osmanlı'da kentin kapalı alışveriş merkezini, bedesten oluşturur. Burası büyük tüccarın bulunduğu ve transit ticarete konu olan malların alınıp satıldığı kapalı pazar yeridir.

Akdeniz limanları ile Asya'nın zengin ülkeleri Hindistan ve İran arasında ticaret yapan büyük kervanlar Mardin'den geçmekteydiler. Bu kervanlar Mardin'den geçerlerken güvenliklerinin sağlanması, barınabilecekleri yerlerin ve yiyeceklerin temini, getirdikleri malları satabilecekleri yerlerin düzenlenmesi gerekli olduğundan, Mardin'de de Anadolu'nun diğer şehirlerindeki gibi gerek bedesten ve gerekse hanlar yapılmışlardır.

⁵⁴⁵ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 123.

⁵⁴⁶ GÖYÜNÇ, a.g.e., s. 124.

⁵⁴⁷ KANKAL, a.g.e., s. 212.

Değerli malların satılması ve saklanması bedestenlerde gerçekleştirilirdi. Hanlar ise kente geçici olarak kalan tüccar içindi. Tüccar burada konakladığı gibi malını da aynı yerde saklardı. Bazı hanlar da belli bir malın ticaretine ayrılır⁵⁴⁸.

2- Şehrin İaşesi ve Ticari Emtia

XVI. yüzyılın sonunda ve XVII. yüzyılın başındaki Mardin kazasına baktığımızda gerek iaşe ve gerekse hububat konusunda fazla bir zorluk çekmediği görülmektedir. Mardin'in bulunduğu coğrafyanın yer şekilleri ve iklimi tarım ve hayvancılığa gayet müsait bir durumdaydı.

Şehrin un ihtiyacı muhtemelen kazaya bağlı köylerde bulunan değirmenlerde buğdayın öğütülüp şehirde bulunan bazar-ı dakikte satışa sunulmasıyla çözümleniyordu.

Mardin'deki insanlar gerek sebze ve meyve, gerekse hayvan yetiştirmişlerdir. Nitekim evlerinde ahırların bulunması halkın hayvancılıkla uğraştığını, kalenin etrafında bağ, bahçe ve tarlaların bulunması halkın ziraatle uğraştığını göstermektedir.

Mardin'de özellikle dokumaya dayalı ürünlerin ticareti yapılmaktaydı. İpek ve ipekli kumaş ticareti, gelişmiş bir pamuklu dokumacılık sanayii bulunmaktadır. Bunun hammadesi olan pamuk da Mardin'de yetiştirilmekteydi. Ayrıca yünlü dokumacılık da oldukça gelişmişti. Bunun hammaddesi de Mardinde havyacılıkla uğraşan kişilerden ve Halep'ten karşılanmaktaydı.

Bu ürünlerden sonra, çevre şehirlere ihraç edilen hububat ve hayvanların ticareti⁵⁴⁹ de Mardin'in ticari hayatında önemli bir yer teşkil etmekteydi.

Şehrin iktisadî potansiyeline ışık tutacak hususlardan birisi de ihtisab vergileri ve bazı mukâtaalardır.

Mardin'de gıda ve giyim eşyası dışında ticaretin gerçekleştiği bir diğer alan da mülk alım satımı ile ilgili olanıdır. Nitekim belgelerde çok sayıda mülk alım satımının gerçekleştiğini görmekteyiz.

3- Fiyat Hareketleri ve Para

Fiyat hareketlerinin tespit etmek için bize yardımcı olan kaynaklar Tahrir

⁵⁴⁸ KANKAL, a.g.e., s. 213.

Defterleri ve Şer'iyye Sicilleri'dir. İncelediğimiz defterin kısa bir süreyi kapsamaması bize, incelenen dönemde Mardin'deki fiyat hareketlerini karşılaştırma olanağını vermemektedir.

Şer'iyye Sicillerinde yer alan tereke, narh, mülk alım-satımı, vakıf eserlerin tamiri ve bazı anlaşmazlık kayıtlarından şehirde halkın kullandığı, üretimi ve alım satımı yapılan mallar ile usta ve amele gündelikleri hakkında bilgi sahibi olabildiğimiz gibi, yine bu malların fiyatlarını da öğrenebilmekteyiz. Narh kayıtlarının piyasadaki cari fiyatları yansıttığı açıktır, çünkü verilen narhın hilafına hareket etmek, çarşı-pazar kontrolü yapan, fiyatları teftiş eden muhtesib tarafından cezaya çarptırılmak, ayrıca teşkilat içinde de bazı cezaî müeyyidelerin tatbiki demek olacağından, esnafın bu yola teşebbüs etmesi ender olsa gerektir. Ancak özellikle de kıtlık ve savaş yıllarında esnafın bu uygulamaların dışına çıktığı da anlaşılmaktadır⁵⁵⁰.

Ürünlerin fiyatlarını vermeden önce XVI. yüzyılın sonunda Mardin'de kullanılan bazı ölçü birimleri ve bunların değerleri ise şunlardır:

Nugi⁵⁵¹: 641,4 g.

Miskal⁵⁵²: 20 x 0,2232 g.

Kıyye = Okka⁵⁵³

Okka = 400 dirhem = 1,2828 kg.⁵⁵⁴

Dirhem: 3,207 g.⁵⁵⁵

Tablo 10⁵⁵⁶:Narh

	kıyye	kıymet	Ürün Adı	nugi	kıymet
Armud	1	9-18	Nemek	1	1,5
Armud-ı Hemedani	1	18	Nişasta	1	4
Ekşi enar	1	8	Penbe	1	14-17
Enar-ı Cezire	1	3,5	Revğan-ı sade	1	13
Enar-ı şirini	1	6-30	Revğan-ı sade	1	13
Eruk	1	4-12	Sabun	1	25-30
Hayva	1	9	Sabun-ı surh	15
İncir	1	8-15	Sumak	1	4,5
İneb	1	8-16	Şam'	1	8
İneb-i sefid	1	6-7	Tahine	1	8

⁵⁴⁹ YILMAZÇELİK, a.g.e, s. 315.

⁵⁵⁰ KANKAL, a.g.e., s. 234.

⁵⁵¹ Walther HINZ, *İslam'da Ölçü Sistemleri*, Çev. Acar SEVİM, İstanbul 1990, s. 29.

⁵⁵² HINZ, a.g.e., s. 33.

⁵⁵³ HINZ, a.g.e., s. 30.

⁵⁵⁴ HINZ, a.g.e., s. 30.

⁵⁵⁵ HINZ, a.g.e., s. 30.

⁵⁵⁶ M.Ş.S. 259, B. 1427.

Kabak	1	2-3	Tuffah-ı Çüngüşü	1	3-3,5
Karpuz	1	3-7	Turunc	1	9
Kavun	1	8	Tüffah-ı Bakuri	1	10
Mişmiş	1	7-18	Zebib-i beledi	1	2,5-3,5
Nan	1	16-24	Zebib-i Gergeri	1	48
Piyaz	1	6	Zebib-i turi	1	22
Rumman-ı Cezire	1	30	Zeytun	1	3
Sarumsak	1	21			
Soğan	1	5	Cezer	5	
Şalğam	1	?	Dübs-ı(?) Bire 1	7
	nugi	kıymet	Elma-yı 'Ayzerani (?) 1	12
Badam	1	10-12	Göğ soğan 1	6-10
Bındık-ı meksur	1	10	Guşt 1	30-32
Bındık-ı sahih	1	6	Hıyar	aded 6	1-2
Çiriş	1	3,5- 4	İç yağ 1	40
Dübs-ı turi	1	2,5-3	Kuyruk yağı 1	45-50
Kiraz	1	4	Marul 1	6-8
Milh	1	1	Tut 1	3-5

Tablo 11: 1007 Senesinde Attarlara Ait Narh

Esar-ı attaran ⁵⁵⁷					
İbrişim elvan ala meftul		7		dirhem	kıymet
İbrişim elvan mahlul ala		3	Darhını?	1	2
İbrişim meftul ham		4.5	Füful	1	1
İbrişim siyah mahlul ala		5.5	İnnab-ı surh	1	1
Süker-i meksur		150	Nişadur	3	
Süker-i sahih		120	Za'feran	1	7
	nugi	kıymet	Zencebil	3	2
Anison	1	10		miskal	kıymet
Diyet-i ? sevda	1	6	İbrişim elvan edna	1	4
Kalay	1	60	İbrişim-i Hemnani (?)	1	4
Kimon	1	24			
Kişnic	1	4			
Sim	1	60			

Tablo 12: 1008 senesi Rabiülevvel Ayında Atarlara Ait Narh

Esar-ı attaran ⁵⁵⁸					
	miskal	kıymet		nugi	kıymet
İbrişim	1	6	Anison	1	8
İbrişim elvan ala meftul	1	8	Besme (?)	1	60
İbrişim elvan edna	1	5	Habt-ı sevda	1	6
İbrişim elvan mahlul ala	1	7	Hinna-i a'la	1	12
İbrişim meftul ham	1	5	Kalay	1	60
İbrişim siyah edna	1	4	Kimon	1	30
İbrişim siyah mahlul ala	1	7	Kişniş	1	4
İbrişim-i mermer mahlul ala	1	9	Raziyane	1	5

⁵⁵⁷ M.Ş.S. 259, B. 1424.⁵⁵⁸ M.Ş.S. 259, B. 1272.

Süker-i sahih		120	Şem-i meksur	1	40
Süker-i meksur		160	Yemlik	1	2
	dirhem	kıymet			
Cevziyon (?)	3	2.5			
Dar-ı habt (?)	1	2			
Fülfül	1	-			
Hamire (?)	3	2			
Nebat-ı sefid	1	2			
Nebat-ı Surh	1	1			
Nişadur	3	2			
Za'feran	1	7			
Zencebil	3	2			

Tablo 13: Bakkallara Ait Narh

Es'ar-ı Bakkalan ⁵⁵⁹					
	nugi	kıymet		nugi	kıymet
.... Rumman	1	6	Turunç	1	7-8
Armut fi tarihe	1	3.5	Zebib-i beledi-i Ahmer	1	5
Badam	1	20	Zebib-i Beledi-i siyah	1	4-4.5
Bındık-ı meksur	1	13-14	Zebib-i Gergeri	1	3.5
Bındık-ı sahih	1	5.5-6	Zebib-i turi		3.5-4
Çortan	1	6		kıyye	kıymet
Dübs-i Siirti	1	6-6.5	İneb		16-24
Dübs-i Turi	1	3-4	Armut-ı hubi		27
Enar-ı Cezire	1	4.5	Armut-ı hubi		8
Helva-i aseliyye	1	15	Armut		4.5
Helva-yı dübsiyye	1	5.5	Cerez		6
Kebab (?)	1	4	Enar-ı şirin		36
Keşki (?)	1	3.5	Engür-i sefid		10
Künafe	1	3-3.5	Engür-i siyah		9
Nemek	1	1.5	Guşt-ı 'annan		8
Nişasta	1	7	Guşt-ı bakar		25
Penbe	1	11-12	Guşt-ı ..		30
Revğan-ı sade	1	16-17	Hırz (?)		5
Sabun	1	23	'İneb-i sefid		12
Sebzec (?)	1	15	Karpuz	1	3
Sumak	1	4.5	Pivaz		7
Şe m-i mezub	1	9-10	Şalğam		3-5
Şem-i şehm	1	11	Turp		4-6
Tayhana(?)		9	Şalğam		3-5

Mardin'de Kırmızı altın, şahı, kuruş, akçe, selimi, fidda (fiddi) altın⁵⁶⁰, yeni selimi⁵⁶¹, sikke, arslanlı ğuruş⁵⁶², 'osmani⁵⁶³ paraları kullanılmıştır.

Bir kuruş on iki selimi olarak hesaplanmıştır⁵⁶⁴.

Çürük on akçe bir eski şahiyeye eşittir⁵⁶⁵.

40 kuruş, 60 fidda altına yani iki kuruş, üç fidda altına eşittir. Fidda: altın ve gümüş karışımı, içerisinde daha çok gümüş bulunan para olmalıdır. Çünkü 1 kuruş 1.5 fidda altına tekabül etmektedir.

Bir altın iki yüz kara akçe, bir kuruş yüz kırk üç kara akçe, bir arslani kuruş yüz otuz iki kara akçe, bir şahiyeye on bir kara akçe ederdi⁵⁶⁶.

Yirmi sekiz bin akçe, yirmi bir bin 'osmani'⁵⁶⁷ olur.

Mardin'deki gayr-ı Müslimlerde sadece darb edilmiş para değil külçe halinde gümüş (nukre) de bulunmaktadır. Külçe halindeki bu nukre başkasına borç olarak verilebilmektedir⁵⁶⁸.

⁵⁵⁹ M.Ş.S. 259, B. 1268.

⁵⁶⁰ M.Ş.S. 259, B. 215.

⁵⁶¹ M.Ş.S. 259, B. 469.

⁵⁶² M.Ş.S. 259, B. 420.

⁵⁶³ M.Ş.S. 259, B. 978.

⁵⁶⁴ M.Ş.S. 259, B. 709.

⁵⁶⁵ M.Ş.S. 259, B. 552.

⁵⁶⁶ M.Ş.S. 259, B. 796.

⁵⁶⁷ M.Ş.S. 259, B. 978.

⁵⁶⁸ M.Ş.S. 259, B. 746.

SONUÇ

Diyarbakır, Şırnak, Şanlıurfa, Suriye, Batman ve Siirt ile komşu olan Mardin, Diyarbakır'ın 81 km. güneydoğusunda, yakınında bulunan tepeler arasında ve Mezopotamya'nın münbit ovalarının birinin ortasında yüksek bir noktada bulunmaktadır.

Mardin'in ne zaman ve kimler tarafından kurulduğu bilinmemekle beraber, eski yakındoğu tarihine göre bu kuruluş Sümerlere kadar dayanmaktadır. İlk çağlarda Sümerler'in egemenliği altına giren Mardin, daha sonra Akad, Babil, Pers ve Makedon hakimiyetine girmiştir. Mardin şehri, Hz. Ömer'in halifeliği zamanında H. 18 (M. 639) senesinde Müslümanlar tarafından fethedilmiş, daha sonra Hamdaniler, Mervaniler, Selçuklular Artukoğulları, Eyyubiler, İlhanlılar, Timur, Akkoyunlular, Karakoyunlular ve Savefiler'in egemenliğine girmiştir. Mardin, Osmanlı ve Safeviler arasında mücadelenin sonucunda Osmanlı Devleti'ne bağlanmıştır. Osmanlıların eline geçtikten sonra Diyarbakır Beylerbeyliğine bağlı bir kaza haline getirilmiştir.

Mardin'de; han, hamam, cami, medrese, zaviye ve imaretler gibi sosyal, iktisadî ve dinî müesseselerin yapılmasıyla ticarî faaliyetler daha da gelişmiştir.

Osmanlıların Safevileri bölgeden uzaklaştırmalarından sonra Mardin'den geçen ticaret yolu canlanmıştır. Tüccar, bir yandan Mardin üzerinden İran ve Hindistan pazarına ihtiyaç duyulan malları götürürken diğer yandan da gerek Avrupa ülkelerinin ve gerekse diğer Akdeniz ülkelerinin ihtiyacı olan malları beraberinde geri getirmektedir. Fakat Mardin üzerinden geçerlerken de bu mallarını çarşı ve pazarlarında değerlendirilmekte, buralarda bu mallarını satabilmekte veya yeni mallar alabilmektedir. Ortadoğu ile yapılan ticarete de aynı durum söz konusudur.

Bu yüzyılda Mardin'inn çok değişik merkezlerle ticarî münasebet içinde olduğu görülmüştür. Bir taraftan Anadolu, bir taraftan Ortadoğu, diğer taraftan da Asya ülkeleri

ile ticari faaliyet içerisinde bulunmaktadır. Bütün bunlar Mardin'in ticarî açıdan hayli faal ve dışa açık bir yapılanma içinde olduğunu da göstermektedir.

Önemli bir dokuma merkezi olduğu anlaşılan Mardin'de yünlü ve pamuklu dokumacılık ile ipekli dokumacılığın ticareti yapılmıştır. Halep'ten getirilen yünün burada işlenerek mamul hâle getirilmiştir. Yetiştirilen pamuğun da aynı şekilde Mardin'de işlendiği, deri işlemeciliğinde de ilerleme kaydedildiği görülmektedir.

Bu dönemde –oran bilinmemekle beraber- şehirde Müslüman nüfusla beraber gayr-ı Müslim nüfusun da yaşadığı gözlenmiştir. Müslümanların, gayr-ı Müslimlerle, gerek ticaretle ve gerekse komşuluk ilişkilerinde veya diğer alanlarda uyumlu ilişkiler içerisinde olduğu anlaşılmıştır.

Üç yıllık bir dönemde meydana gelen olayları ihtiva eden 259 numaralı Mardin Şer'iyye Sicilini esas alarak, önemli bir ilim-kültür ve sanayi-ticaret merkezi olan Mardin şehir merkezi ve köylerinin XVI. yüzyılın sonu ve XVII. yüzyılın başındaki idari, iktisadi ve sosyo-kültürel yapısı ortaya konulmaya çalışılmış, özellikle de incelenen deferde geçen belge ve bilgilerin kullanılmasına özen gösterilmiştir. Mardin değişik yönlerden ele alınarak incelenmiş ve bu konuda bazı yorumlar yapılmıştır. Bütün bunlar yapılırken gerek belgelerin yetersizliği, gerek incelenen defterdeki bilgilerin kısa bir dönemi kapsamaması ve gerekse diğer sebeplerle az da olsa bazı hataların olması kaçınılmazdır. Ancak verilen bu bilgilerin araştırmacılar için faydalı olacağı muhakkaktır.

Son dönemlerde başlayan şehir tarihleriyle ilgili çalışmalar içerisinde bu çalışmamızın da, henüz tamamlanmamış ve zengin bir birikime sahip olması nedeniyle tamamlanması zor görünen Osmanlılar dönemi Anadolu yapısının anlaşılmasında yardımcı olacağı ümidini taşımaktayız.

BİBLİYOGRAFYA

- Abdulgani Efendi (Abdulgani Fahri BULDUK), Mardin Tarihi, Yayına Haz. Burhan Zengin, Ankara 1998.
- AKDAĞ, Mustafa, Türkiye'nin İktisadi ve İçtimai Tarihi 1453-1559, İstanbul 1979, C. 2.
-Türkiye'nin İktisadi ve İçtimai Tarihi 1453-1559, İstanbul 1995, C. II.
- AKGÜNDÜZ, Ahmet, Şer'iyye Sicilleri, İstanbul 1988, C. I.
- ARTUK, İbrahim, Mardin Artukoğulları Tarihi, İstanbul 1934.
- ASLAN, Nasi, İslam Yargılama Hukukunda "Şuhûdü'l-Hal" Jüri Osmanlı Devri Uygulaması, İstanbul 1999.
- ATALAR, Münir, Şer'iyye Sicillerine Dair Kısa Bir Tarihçe", AÜİFİED, 4 (1980).
- AYDIN, M. Âkif, "Osmanlı Hukukunda Nikâh Akitleri", OA, III (1982).
-Türk Hukuk Tarihi, (3. Baskı), İstanbul 1999.
- BALTACI Cahid, "Şer'iyye Sicillerinin Tarihsel ve Kültürel Önemi", Osmanlı Arşivleri ve Osmanlı Araştırmaları Sempozyumu, İstanbul 1985.
- BAYKARA, Tuncer, Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş I Anadolu'nun İdari Taksimatı, Ankara 1998.
- BERKİ. A. Himmet, Büyük Türk Hükümdarı Sultan Mehmed Han ve Adalet Hayatı, İstanbul 1953.
- BİLMEN, Ömer Nasuhi, Hukuk-ı İslâmiye ve Istılahat-ı Fıkhiyye Kamusu, Bilmen yayın evi, Tarihsiz, C. II.
- CEVAD, Ali, Memalik-i Osmaniye'nin Tarih ve Coğrafya Lugatı, İstanbul 1314.
- ÇADIRCI, Musa, Tanzimat Döneminde Anadolu Kent'lerinin Sosyal ve Ekonomik Yapıları, Ankara 1991.
- EVLIYA, ÇELEBİ, Seyahatname, Haz. Mümin ÇEVİK, Üçdal Neşriyat, İstanbul 1986.
- ÇETİN, Osman, Sicillere Göre Bursa'da İhtida Hareketleri ve Sosyal Sonuçları (1472-1909), Ankara 1994.
- DOĞRU, Halime, XV. ve XVI. Yüzyıllarda Sivrihisar Nahiyesi, Ankara 1997.
- DOLAPONİ, Hana, Mardin Tarihi, İstanbul 1972.
- MARDİN, Ebül'ulâ, "Kadı maddesi", İ.A., C. 6, İstanbul. 1977.
- EMECEN, Feridun M., XVI. Asırda Manisa Kazası, Ankara 1989.

- ERGENÇ, Özer, “Osmanlı Şehrindeki Mahalle’nin İşlev ve Nitelikleri Üzerine”, OA, IV (1984).
-“Osmanlı Şehrinde Esnaf Örgütlerinin Fiziki Yapıya Etkileri”, I. Uluslararası Türkiye’nin Sosyal ve Ekonomik Tarihi Kongresi, Ankara 1980.
- ERGİN, Osman, “Çarşı” maddesi, İ.A., C. 3, İstanbul 1977.
- ERPOLAT, M. Salih, XVI. Yüzyılda Diyarbekir Beylerbeyliği’ndeki Yer İsimleri, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Konya 1999.
- EYİCE, Semavi, “Hamam” mad., TDV İA, C. 15, İstanbul.
- “Medrese” maddesi, İ.A., C. 7., İstanbul 1977.
- FENDOĞLU, H. Tahsin, Türk Hukuk Tarihi, İstanbul 2000.
- GÖYÜNÇ, Nejat, “Diyarbakır”, TDV İA, C. 9. İstanbul.
-Diyarbekir Beylerbeyliğinin İlk İdari Taksimatı, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi, S. 23, İstanbul 1969.
-XVI. Yüzyılda Mardin Sancağı, Ankara 1991.
- HALAÇOĞLU, Yusuf, XIV ve XVII Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı, Ankara 1998.
- HINZ, Walther, İslam’da Ölçü Sistemleri, Çev. Acar SEVİM, İstanbul 1990.
- Hoca Sadedettin Efendi, Tacü’t-Tevarih, Haz. İsmet PARMAKSIZOĞLU, C. IV., Ankara 1999.
- HONIGMANN, Ernst, Bizans Devleti’nin Doğu Sınırı, Çev. Fikret İŞILTAN, İstanbul 1970.
- İBNİ BATÛTA, İbni Batuta Seyehatnamesi, Sadeleştiren Mümin ÇEVİK, İstanbul 1993.
- İLHAN, Mehmet Mehdi, XVI. Yüzyıl Başlarında Amid Sancağı Yer ve Şahıs Adları Hakkında Bazı Notlar, Belleten, C. 54, S. 209, Ankara 1990.
- İNALCIK, Halil, “Mahkeme maddesi” İ.A., C. 7, İstanbul 1977.
- KANKAL, Ahmet, XV ve XVII. Yüzyılları Arasında Kastamonu Şehri, Diyarbakır 1999, (Basılmamış Doçentlik Tezi).
- Tapu Tahrir Defterlerine Göre 16. Yüzyılda Çankırı Sancağı (Basılmamış Doktora Tezi), Ankara 1993.
- KUBAN, Doğan, “Anadolu Türk Şehri, Tarihi, Gelişmesi, Sosyal ve Fizikî Özellikleri

- Üzerinde Bazı Gelişmeler”, VD., C. VII (1968).
- MINORSKY, V., “Mardin” maddesi, İ.A., C. 7. İstanbul 1977.
- MİROĞLU, İsmet, Kemah Sancağı ve Erzincan Kazası (1520-1566), Ankara 1990.
- ONGAN, Halit, Ankara’nın Bir Numaralı Şer’iyye Sicili, Ankara 1958.
- ORTAYLI, İlber, Osmanlı Kadısı Tarihi Temeli ve Yargı Görevi, Ankara 1994.
- Hukuk ve İdare Adamı Olarak Osmanlı Devletinde Kadı, Ankara 1994.
- Osmanlı Toplumunda Aile, İstanbul 2001.
- ÖNKAL, Ahmet - BOZKURT, Nebi, “Cami: Dinî ve Sosyokültürel Tarihi” mad., TDV İA, C. VII. İstanbul.
- EYİCE, Semavi, “Cami: Mimarî Tarihi” mad., TDV İA, C. VII. İstanbul.
- ÖZDEMİR, Rıfat, XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Ankara, Ankara 1986.
- ÖZKAYA, Yücel, XVIII. Yüzyılda Osmanlı Kurumları ve Osmanlı Toplum Yaşantısı, Ankara 1985.
- PAKALIN, Mehmet Zeki, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, C. I-III, İstanbul 1993.
- TAŞ, Kenan Ziya, “Arşiv Malzemesi Olarak Şer’iyye Sicilleri ve Taşra Üniversitelerinde Tarih Araştırmaları”, I. Milli Arşiv Şûrası, Ankara 1998.
- TİHRANİ, Ebu Bekr, Kitab-ı Diyarbekriyya, Yayınlayan N. LUGAL ve Faruk SÜMER, Ankara 1962.
- TUĞLACI, Pars, Osmanlı Şehirleri, İstanbul 1985.
- Türkiye Mülki İdare Bölümleri ve Bunlara Bağlı Köyler Belediyeler 1970, Ankara 1971.
- UZUNÇARŞILI, İ. Hakkı, Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı, Ankara 1984.
- ÜLGEN, Ali Saim, “Hamam” maddesi, İ.A., C. 5/1. İstanbul 1977.
- ÜNAL, M. Ali, Osmanlı Müesseseleri Tarihi, Isparta 1997.
- XVI. Yüzyılda Harput Sancağı (1518-1566), Ankara 1989.
- VELİDEDEOĞLU, Hıfzı Veldet, Kanunlaştırma Hareketleri ve Tanzimat, İstanbul 1940, C. I.
- YEDİYILDIZ, Bahaeddin, “XVIII. Asır Türk Vakıflarının İktisadî Boyutu”, VD., XVIII (1984).
- Yeni Rehber Ansiklopedisi, C. 13. İstanbul.

YILMAZÇELİK, İbrahim, XVIII. Yüzyıl İle XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Diyarbakır Eyaletinin İdari Yapısı ve İdari Teşkilatlanması, Tarih Araştırmaları Dergisi, C. XVII. S. 29, Ankara 1997.

- XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Diyarbakır (1790-1840), Ankara 1995.

YİNANÇ, M. H, "Diyarbakır" maddesi, İ.A., C. 2., İstanbul 1997.

İC. YILMAZÇELİK KUTULU
MAKİNEKİMLİK BİRİMİ